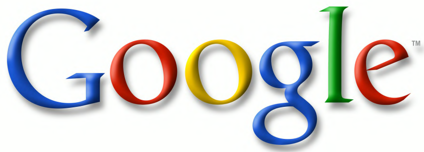
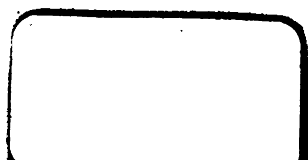



NEDL TRANSFER
HN 4WKB L





VEREENIGING TOT BEOEFENING
VAN OVERIJSSELSCH REGT EN GESCHIEDENIS.

EEN KAMPER HANDELSHUIS TE LISSABON

1572—1594.

HANDELSCORRESPONDENTIE, REKENINGEN EN BESCHEIDEN,

BEWERKT DOOR

Mr. J. NANNINGA UITTERDIJK
Archivaris der gemeente Kampen.

ZWOLLE
DE ERVEN J. J. TIJL.
1904.

VEREENIGING TOT BEOEFENING
VAN OVERIJSSELSCH REGT EN GESCHIEDENIS.

EEN KAMPER HANDELSHUIS TE LISSABON

1572—1594.

HANDELSCORRESPONDENTIE, REKENINGEN EN BESCHEIDEN,

BEWERKT DOOR

Mr. J. NANNINGA UITTERDIJK
Archivaris der gemeente Kampen.

ZWOLLE
DE ERVEN J. J. TIJL
1904.


HARVARD
UNIVERSITY
LIBRARY
NOV 2 1968

VOORBERICHT.

Bij de uitgave van dit werk meen ik een enkel woord tot toelichting te moeten doen voorafgaan, en wel in de eerste plaats omtrent de redenen die daartoe noopten.

De inwendige geschiedenis van den handel in ons vaderland, is tot nu toe zeer weinig behandeld.

Te vergeefs zoekt men veelal naar bronnen hoe de handel werd gedreven, hoe het handelsbedrijf inwendig was ingericht en werd gevoerd. Zeker, we hebben enkele belangrijke en degelijke monografiën, maar ze zijn zeer schaarsch. Bizonder omtrent onzen handel op Portugal in de laatste helft der 16^e eeuw is zeer weinig bekend.

Dat gaf mij aanleiding om een bundel stukken, berustende in het archief der gemeente Kampen, betreffende een te Lissabon gevestigd Kamper handelshuis uit dat tijdvak, te bewerken en ter uitgave aan te bieden aan de Vereeniging tot beoefening van Overijsselsch Regt en Geschiedenis, welke terstond bereid was tot die uitgave over te gaan en die daarvoor, naar ik meen, een woord van dank verdient.

Deze stukken bestaan uit handelsbrieven, door de leden van het handelshuis te Lissabon aan hare facteurs en agenten geschreven en door deze aan elkander gericht, actenstukken tot den handel betrekking hebbende, afrekeningen en processtukken,

welke gediend hebben in eene procedure, naar aanleiding van dezen handel ontstaan en voor 't gerecht te Kampen gevoerd.

Die procedure is ook de reden geweest, dat deze stukken, bij uitzondering, voor ons bewaard zijn gebleven.

De brieven en rekeningen zijn geschreven in een zeer lastig schrift, dat echter behoorlijk kon ontcijferd worden; doch meer moeite bezorgden de hier en daar in den tekst voorkomende Spaansche zinnetjes en Portugeesche woorden. De Spaansche zinnetjes zijn zoo nauwkeurig mogelijk weergegeven, 't is echter niet onmogelijk, dat hier en daar een fout is ingeslopen, want ofschoon ik de vriendelijke hulp mocht ontvangen van Mr. A. Telting *te 's Hage en den Heer* A. Paz y Melia, *bibliothecaris der Koninklijke Bibliotheek te Madrid, die ik daarvoor gaarne mijn dank betuig, waren alle moeilijkheden niet op te lossen. Een stuk Spaansch uit een brief van 8 Januari 1578, gedateerd 26 November 1577 en dat niet geheel heeft kunnen ontcijferd worden, gaat in facsimilé hierbij.*

Afbeeldingen van de zegels op de brieven en facsimilés van de handteekeningen zijn ook aan het werk toegevoegd.

De stukken zijn in hun geheel weergegeven, elke extraheering of bekorting zou willekeuring geweest zijn en bij de groote schaarschte aan dergelijk materieel zal men deze volledige uitgave zeker waardeeren. Ze zijn woordelijk weergegeven, wijziging in de spelling had niet plaats.

In een inleiding heb ik een toelichting gegeven omtrent de leden der vennootschap, den handel dien ze dreef, de tijdsgeschiedenissen waaronder ze plaats

had, omtrent boekhouding en correspondentie, munten, maten en gewichten, en eindelijk omtrent de gevoerde procedure.

Waar de weg liep langs tamelijk ongebaande paden, verwacht ik dat men, de poging waardeerende, het onvolledige dat aan den arbeid mocht kleven zal verschoonen.

Behalve een algemeen zaakregister voegde ik een verklarende woordenlijst van vreemde en oud-Nederlandsche woorden aan het werk toe.

MR. J. NANNINGA UITTERDIJK.

KAMPEN, October 1903.

INLEIDING.

I. De leden der Handelsvennootschap.

II. De tijdsgeschiedenis.

III. De handel der vennootschap.

IV. Boekhouding en correspondentie, munten, maten, gewichten en wissels.

V. De procedure.

Het **wapen** van Cunertorf is 3 mispelbloemen van zilver, 2, 1 op een veld van sabel. Vroeger was er bijgevoegd een kruis van keel op een zilveren veld; als helmteeken twee vleermuisvleugels in natuurlijke kleur.

HERMAN CUNERTORF
h.
GEERTRUID WENEMERS,
in 1514 wed.
hadden zes kinderen.

Mr. Govert C., kanunnik van St. Jan te Utrecht, beleend 15 December 1503 † voor 3 Aug. 1533.	Heer Geert C., 1515 Priester. 1524 kanunnik van St. Jan 1545 †.	Heer Johan C.	Nenne C.	Herman C., 1545 wed. tr. Aalt Budel.	Henrick C., beleend 3 Aug. 1533 na doode van Govert zijnen broeder † 31 Maart 1552 tr. Margaritha, dochter van Simon Glauwe en Cunegonda N.

Kinderen van Henrick C. en Margaritha:

Simon C. huwt Juffer Batta Aempsel.	Gaspar C. huwde Maria Galoa woonde te Lissabon.	Jan C. 1555 vicaris van het altaar van drie Kon. en St. Joost te Kampen.	Jacob C., scholaster van Oud Munster. Pastoor te Kampen sedert 1557—58. 1567—69.	Lumme C. huwt Jhr. Bartolt van Wilsem.	Alida C. huwt Frederick Mattysse.	Henric C., in 1574 deken te Arnhem.

Kind van Lumme C. en Jhr. Bartolt van Wilsem: Henrick v. Wilssum † 1591 tr. Anna ter Bruggen.

Kind van Simon C.: Henrick C. huwt Maria Glauwe, dochter van Simon G. tot Harstenhorst.

Kinderen van Gaspar C.: Symon C. — Jacob C. — Caspar C. — Maria C. huwt Simon de Cordes.

Kind van Symon C.: Jan C., natuurlijke zoon.

Kinderen van Henrick C. en Maria Glauwe:

Jacob C. ongehuwd †.	Gerrit C. huwde eene Juf. van Twickel zonder kinderen †.	Batta C. h. Jhr. Egbert ten Bussche.

Kind van Maria C. en Simon de Cordes: N. de Cordes h. Herman van der Meer [1]), Raadsheer van Hertog Albert te Brussel.

[1]) In een brief van Henrick van Wilsem van 20 Oct. 1584 spreekt deze van Herman Vermer als een toekomstig zwager van Cunertorf, die uit Indië was gekomen, dat kan deze Van der Meer echter niet zijn.

I.

De leden der handelsvennootschap.

Het is opmerkelijk welk groot aandeel het patriciaat der steden, niet alleen in ons land, maar ook in de Duitsche Hansesteden, gehad heeft in den handel van af de 13e eeuw.

Zooals het elders was, was het ook te Kampen, en zoo zien we dan ook Gaspar Cunertorf, uit een der oudste en aanzienlijkste Kamper patricier-families gesproten, aan het hoofd van een Kamper handelshuis, door hem te Lissabon gevestigd.

Hij was een zoon van Henrick Cunertorf en van diens echtgenoote Margaretha Glauwe, dochter van Simon Glauwe, een niet minder oud en patricisch Kamper geslacht.

Ik vermoed dat de naam, die dikwijls verschillend gespeld voorkomt, samengesteld is uit den plaatsnaam Cuinre en torf of turf.

Henrick Cunertorf, de vader, was een man in zijn vaderstad zeer gezien en bekleedde de waardigheid van schepen. In 1538 werd hij door de stadsregeering naar Amsterdam gezonden, toen keizer Karel V bijstand in schepen had gevraagd voor eene onderneming, welke hij tot nut der Christenheid op het oog had. Hij moest de stad verontschuldigen, omdat ze haar beste schepen in Frankrijk en Denemarken had zien nemen.

In 1542 werd hij door het stadsbestuur naar de

[1]) Reg. Kamper Archief, dl. III, n° 1889.

Koningin-Regentes gezonden, om met andere afgevaardigden van Ridderschap en Steden, te trachten een wapenstilstand te erlangen tusschen het land van Overijssel en het vorstendom Gelre. [1])

Toen in 1546 de Koningin-Regentes hem op bevel des Keizers met brieven en instructie naar den Koning van Denemarken wilde afvaardigen, schreef hij aan de Koningin, dat hij daartoe wel genegen was, doch verzekering van schadeloosstelling verlangde, indien hij in eenig gevaar, gevangenschap of schade mocht komen. [2])

Hij overleed 31 Maart 1552.

Een broeder van Gaspar was Jan, die den 12 April 1544 Herman ten Koer, kanunik en Gotfridus van den Bushuizen, vicarius der collegiale kerk van St. Walburgis te Zutfen, Mr. Wilhelmus Lippinck, vicarius te Deventer en Nicolaes Verheyden en Jacobus Helm, secretarissen van Deventer, machtigt, om in zijnen naam bezit te nemen van eene kanuniksplaats en praebende in de collegiale kerk van St. Walburgis te Zutfen. [3])

Den 20[en] Februari 1556 werd hij aangesteld tot vicaris van het altaar der drie koningen en St. Joost aan de zuidzijde der parochiale St. Nicolaaskerk te Kampen. [4])

Hendrick Cunertorf, in 1574 deken te Arnhem, was mede een broeder van hem.

Een ander broeder van Gaspar was Jacob Cunertorf, pastoor te Kampen van 1557—1558 en 1567—1569 en scholaster van Oude Munster te Utrecht,

---

[1]) Reg. dl. III, n° 1935. [2]) Ald. n° 1984.
[3]) Ald. n° 1962. [4]) Ald. n° 2080.

een man van groote bekwaamheid, die zich hevig verzette tegen de Unie van Utrecht en deswege zelfs 29 December 1578 werd gevangen genomen en gehouden tot 29 Januari 1579.

Nog had hij als broeder Simon Cunertorf, dien we ook in deze stukken herhaaldelijk aantreffen, die te Kampen woonde en gehuwd was met Batta Aempsel.

Eene zuster Alida was gehuwd met Frederick Matthysen, eene andere zuster met Bartolt van Wilsem, ook uit een oud Kamper patricisch geslacht. Uit dit huwelijk sproot een zoon Henrick van Wilsem, gehuwd met Anna ter Bruggen, dus een neef van Gaspar Cunertorf, dien we ook in deze stukken verder zullen ontmoeten.

Wanneer Gaspar Cunertorf zich in Lissabon heeft gevestigd blijkt niet; daar hij echter gehuwd was met eene Portugeesche vrouw Maria Galoa, is het waarschijnlijk, dat hij zich daar reeds voor zijn huwelijk zal hebben nedergezet.

Wij vinden hem in 1572 reeds te Lissabon gevestigd en belangrijke handelszaken drijvende met Hans Snel junior, ook in Lissabon wonende.

Den 7en Mei 1577 sloten Gaspar Cunertorf en Hans Snel eene handelsovereenkomst, een soort van vennootschap, met Jan Janssen van Campen.

Blijkens dat stuk, waarin Cunertorf wordt genoemd duitsch koopman, geboortig uit de Heil. Roomsche Rijksstad Kampen, woonde hij toenmaals te Lissabon in de Parochie van den Heil. Nicolaas.

Hans Snel heet ook duitsch koopman en woonde te Lissabon bij het klooster van O. L. Vrouwe ten Hope, terwijl Jan Janssen bij Cunertorf in huis woonde.

In de brieven wordt hij soms genoemd Jan Janssen,

terwijl hij elders heet Jan Janssen van Campen, zoodat men daaruit zou afleiden dat hij van Kampen herkomstig was.

Zeer waarschijnlijk is hij in 't begin van het jaar 1572 uit Kampen naar Lissabon vertrokken, toen althans werd te Kampen, zeker met het oog op zijn vertrek, deze certificatie afgegeven:

Anno xvc twe ende tsoeuentich den xviij Januarij.
Herman ter Bruggen, olt omtrent lx jaeren,
Albert Wonder, olt die lx jaeren,
mit rechte gecitiert, ter jnstantie van Jan Jansen, omme op naeuolgende materie een kontschap der wairheit to geuen, tugen tsaemen, nochtans elck sonderlinge ende apart verhoert synde, by hoeren gedaenen eede wairachtich tsyn, dat sie getuigen als naebuers ouer mennich jairen den producent seer wel gekent hebben ende alnoch wel kennen ende dat die seluige Jan Jansz. van synen olderen als naemptlicken Johan van Grafhorst ende Betthe Louwe syn echte huysfrouwe, beide in den Heren verstoruen, wesende goede vromme luyden, echt ende recht, staende hair beider wittelicker echtschap geboeren is ende als he alhier bynnen Campen woende, syns handels ende wandels eerlicken ende vrommelicken gedraegen hefft, als een vrom geselle tostaet, nyuwerlde vernoemen dat he sich mit eenige heresie, ketterie noch andere dwaelinge bemoeyt hefft, dan hem geholden ende gedraegen hebbe (als he producent binnen Campen woende) wie nae ordonnancie der Hilliger kercken betaemt. Sonder argelist.

Jurauerunt coram { Jaspar van Breda. / Henrick van Ensse. [1]

[1]) Boeck van Getuigenissen, 1572.

Indien deze certificatie slaat op onzen Jan Janssen, waaraan naar mijne meening niet valt te twijfelen, dan is zijn naam eigenlijk Jan Janssen van Grafhorst.

Jan Janssen zou zich naar de Nederlanden begeven, om de goederen, die zich daar of elders bevonden, toebehoorende aan Cunertorf en Snel, of die hij mee zou nemen of toegezonden zou bekomen, te verhandelen.

Hij zou zijne residentie moeten nemen waar zijne lastgevers hem dat voorschreven, en hunne bevelen in alles moeten opvolgen. Evenwel zou hij mogen koopen en verkoopen en de gelden ten hunnen bate besteden, zooals hem dat in hun belang het meest geraden zou schijnen, onder verplichting echter om zijne committenten daarvan telkens kennis te geven.

Cunertorf en Snel zouden jaarlijks in de vennootschap niet meer inleggen dan tien duizend gulden, terwijl Jan Janssen zevenhonderd ducaten zou inleggen, die ook met het overige kapitaal der vennootschap in den handel zouden gebruikt worden, terwijl hij een achtste deel van de winst, door de vennootschap te behalen, zou ontvangen en bovendien zijne reis- en verblijfkosten ten laste van de vennootschap zouden komen en hij behalve dit alles nog een loon van vijftig ducaten zou ontvangen.

Zoo dikwijls zij hem last gaven om over te komen om rekening en verantwoording te doen, of elders die rekening aan derden te doen, zou hij daaraan onmiddelijk gevolg geven zonder eenig tegenstreven.

Bij verzuim van Jan Janssen in eenig opzicht, zouden ze hem, hetzij te Lissabon, hetzij elders, voor den rechter mogen roepen.

Wie Hans Snel was, die als medevennoot van Cunertorf optreedt, bleek mij nergens; wel komt in een brief

van 25 Augustus 1572 van Hans Snel aan Jan Janssen voor, dat Joel Bogerman een zwager van hem was.

Jan Janssen was blijkbaar ook reeds voor dat dit contract werd gesloten werkzaam voor Cunertorf, zooals blijkt uit den zooeven geciteerden brief van 28 Augustus 1572, die aan hem geadresseerd is en blijkens welken hij toen inwoonde bij Peter Touwslager, wonende tegenover de beurs te Hamburg. Uit dien brief van Hans Snel aan hem blijkt, dat hij toen nog onervaren in den handel was en zijn mond voorbij praatte, door aan andere kooplieden de plannen van zijn handel te vertellen.

Hans Snel berispt hem, dat hij aan Jochem Grip en anderen verteld heeft, dat hij masten te Hamburg wil koopen en die naar Lissabon zenden, want nu zullen anderen dat ook doen en dan zullen er te Lissabon zooveel masten komen dat, in stede van ze goed te kunnen verkoopen, ze zullen blijven liggen en verrotten. „Ick segge noch", verklaart Snel, „wat ghy duet dar, oft duen willt, duedt scretlix, dat ist principael van alle comenscap."

Hij was dus zeker omstreeks 1577 naar Lissabon teruggekeerd, waar toen door Cunertorf en Snel deze nieuwe overeenkomst met hem werd gesloten.

Den 5en Juni 1577 gaven Cunertorf en Snel nog eene schriftelijke instructie aan Jan Janssen.

Zij zeggen daarin, dat ze in het schip van Bastiaan Jantzen goederen en specerijen hebben geladen, welke hun factor Adriaan Speelman te Antwerpen voor hen zal te gelde maken of bij afwezigheid van dezen Cornelis van Dalen, terwijl hij het provenu aan Jan Janssen zal overmaken.

Deze moet daarvoor hetzij te Enkhuizen, te Am-

sterdam of in een andere stad, waar nering en navigatie is, tarwe koopen.

Verder moet hij scheepswant koopen, vooral klein werk, als trossen en kleine kabels en hoofdtouwen voor groote galjoenen en schepen op Indie.

Dirck van Neck, een vriend van Cunertorf, een solied en betrouwbaar man, wonende te Gouda in de Craeck, zal hem daarbij helpen en hij kan aan dezen tot vergoeding van zijn moeite een deel in de winst geven.

Verder kan hij koopen esschen roeiriemen, masten en deelen, vooral ook omdat van de masten, voor hunne rekening komende, minder invoerrecht wordt betaald.

Aangezien zijn crediet onder de kooplieden aanvankelijk klein zou zijn, zou Adriaen Speelman hem het geld, van de door dezen verkochte specerijen gekomen, remitteeren. Leverde dat niet genoeg op, dan zou hij te Antwerpen geld mogen opnemen en op hen te Lissabon trekken, terwijl hij later als 't noodig was, ook van een schipper geld zou mogen opnemen tot 300 à 400 daalder vooreerst.

Kreeg hij wat crediet, dan moest hij zien te koopen om te betalen over een langeren termijn.

Het schijnt dat zekere Simon Wendelinck te Kampen vóór dien tijd min of meer als agent van de handelsvennootschap tusschen Cunertorf en Hans Snel was opgetreden, dat men dezen goederen ter verkoop had toegezonden, doch dat deze zijn plicht niet vervulde door geen gelden af te dragen, geen brieven of rekeningen over te zenden enz. en zich met lichte vrouwen en ander kwaad gezelschap op te houden. Daarom werd aan Jan Janssen opgedragen de goederen, aan Wendelinck ten vorigen jare toegezonden, van hem over te nemen en hem te noodzaken tot het doen van

rekening en praestatie van reliqua. Ja, men was zelfs zoo vertoornd op hem, dat men Jan Janssen last gaf om moeite te doen, hem, ten voorbeeld voor anderen, in de gevangenis te brengen.

Den 18[en] Juli 1577 schrijft Hans Snel uit Lissabon over Simon Wendelinck aan Adriaen Speelman te Antwerpen en zendt copie van dien brief aan Jan Janssen: „Procurirt hem vast to settenn, alsdan mogen sin olders procuriren hem to lossen, dat is die beste raet; he schrift me in sin bref vm mer godt hem to senden ser vnbeschamptt. Denct de schellem datt wy so slicht sin ende nit en wetenn, dat he apenbaerlic vns gelt vns gestolen ende verdominirt heft ende fort mit huren ende druncken drincken tho Brugge ende t'Antwerpen doer die billen geiacht heft, gelic V.L. breder verstan sall van den vader van Pedro die Vega ende van den jungen Gaspar Pellis ende van meer andere diuerse. Yck wilde dat ick hem gehangen sege ende dat het my noch 100 # gecost hadde bauen dat hi my vntstolen heft, dan ick vertru my vp V.L. vnde Jan Janszen, gy sollen hem in die prison brengen off anders sall V.L. vns gen fruntschap don, thys die grote tirannie vns so schentlic to berouen van alt gene, dat hy van vns gehatt hefft sonder piedade off mitliden to hebben mit die genne, die gepretendirt hebben sin weluart. Geloue by mans leuen dergelicken schelmerie, ja, yn Torckien niet geschict is. Al ist dat hy v sall willen wis maken die Spaniers hem geroft hebben, wy hebben hir al in contrario tidinc, he heft het altomalle doer sin vermalediden hals ende kel geiacht ende vercledet, verhort ende verdruncken; het is en grote violentia ende deverie publica; het coste wat het wyl, brenget

hem in prison war v best kan to wegen brengen, off hi v.l. enige breue gaue, om an my to senden, wilt nit nemen, want ick beger die nit to lesenn noch to sen, dan als hi in de prison sit, dan wil hem horen diuagar, so lange hi nit geuangen sitt en hi v enige breuen geft, van hem an my, schort de en stucken in syn angesicht, al wardt middels op de borse. Wy sollen nit gerost sin voer dat wy horen hie geuangen is."

Inderdaad, die last op Speelman en den jongen Jan Janssen, was, vooral voor den laatsten, niet van de aangenaamste.

Maar Gaspar Cunertorf was koopman in zijn hart en, nevens de overeenkomst omtrent den handel, deed hij Jan Janssen nog eene andere overeenkomst sluiten.

Bij hem aan huis woonde te Lissabon eene nicht van zijne vrouw, genaamd Anna Galoa.

Den 8[en] Juni 1577 sloot Gaspar Cunertorf als gemachtigde van Anna Galoa te Lissabon eene overeenkomst met Jan Janssen, waarbij laatstgenoemde verklaart: „Jck Joan Janssen beloue voor Godt ende alle syn hylligen thot mynder echten huisvrouwe (te) nemen Anna Galoa, gelyck Godtt vnde die hyllige kercke gebeydett, vnde beloue anders gheyn huisvrouwe tho trouwen vnde niet van haer thoe scheyden offte die doedtt moste ons scheyden, noch om liff offte ledts," en namens Anna Galoa een gelijkluidende verklaring wordt afgelegd.

Het was dus eene formeele uithuwelijking, waaraan alleen nog maar de ritueele voltrekking ontbrak, die zeker later zou plaats hebben, wanneer Jan Janssen van zijne buitenlandsche reizen zou zijn teruggekeerd.

Waarschijnlijk hoopte Cunertorff, hem langs dien

weg nauwer aan zich en aan zijn zaak te verbinden, en hem van afdwalingen, als waaraan Simon Wendelinck zich had overgegeven, af te houden en waarschijnlijk had Jan Janssen ook voor Anna Galoa genegenheid opgevat.

Gaspar Cunertorf gaf aan Jan Janssen als een huwelijksgift drie honderd milrees.

Jan Janssen zou naar Holland reizen en daar gedurende drie jaren zijne residentie nemen, omdat ze beide nog wat jong waren en ze intusschen konden: „die werltt watt ondersoecken". Anna Galoa zou gedurende drie jaren blijven ten huize van haar „moyken Maria Galoa vnde myn oem Gaspar Cunertorff". Maria Galoa, de vrouw van Gaspar Cunertorf, was dus zeker eene zuster van haren vader.

Anna Galoa bracht ook, zoo ze trouwde, drie honderd milrees ten huwelijk mede, en zoo een van beiden gedurende die drie jaren onverhoopt mocht komen te overlijden, stelden ze over en weer de langstlevende in tot erfgenaam van de eerst stervende van de drie honderd milrees en de helft van 't geen tusschentijds mocht gewonnen worden, terwijl de andere helft van Anna Galoa zou komen aan Gaspar Cunertorf, omdat deze haar als zijn dochter uithuwelijkte, en die van Jan Janssen aan diens wettige erfgenamen.

Anna Galoa kon niet schrijven, weshalve haar oom voor haar de acte teekende.

Lang bleef Jan Janssen na 't sluiten van deze contracten niet meer te Lissabon, want reeds 14 Juli 1577 dirigeert Gaspar Cunertorf een door hem aan Jan Janssen geschreven brief naar Amsterdam.

De adressen van de brieven, gevoegd bij de aan-

teekening, daarop door Jan Janssen zelven gesteld, waar en wanneer hij die brieven ontving, maken, dat we vrij nauwkeurig kunnen opgeven waar hij zich achtereenvolgens bevond en wanneer.

Den 26en en 27en Augustus 1577 is hij te Antwerpen, ofschoon hij zich blijkens bovenaangehaalden brief van Cunertorf waarschijnlijk eerst, van uit Lissabon, naar Amsterdam heeft begeven en van Amsterdam naar Antwerpen. Den 1en Januari 1578 is hij te Kampen.

Den 2en April 1578 is hij te Enkhuizen, waar hij te huis lag bij Jan ten Grotenhuis en den 12en April 1578 nog verblijft.

Den 13en Mei 1578 is hij echter te Amsterdam, waar hij te huis is bij Berent Rotgersen, in de stockbeurse in de Warmoesstraat, op andere brieven ook genoemd het Wapen van Campen, waar we hem aantreffen tot 16 December 1578. Den 15en Februari 1579 is hij in Lübeck en den 20en April van dat jaar in Dantzig ten huize van den koopman Cornelius Loeffsen.

Den 24en September 1579 was Jan Janssen daar echter niet meer, zooals blijkt uit den brief van Cunertorf aan hem van dien datum.

Terecht of ten onrechte, had Cornelius Loeffsen argwaan opgevat, dat de betrekking tusschen zijne vrouw en Jan Janssen van te intiemen aard was.

Jan Janssen verliet daarom zijn huis en ging wonen ten huize van Harmen Igerman te Dantzig, ongetwijfeld ook een Kampenaar, daar de Igerman's een Kamper familie zijn. Vrij zeker was deze Harmen Igerman in 1573 uit Kampen naar Dantzig vertrokken; immers den 28en Augustus van dat jaar verklaren Arent Brandt, de olde, en Leffert Sticker ter instantie van Claes Igerman, dat Herman Igerman echt geboren is

van Claes Igerman en joffer Wendele, zijne vrouw, en dat hij de stad verlaten heeft om elders met zijn huisvrouw, zijnde zij jongelieden, den kost te winnen [1].

Cunertorf vond wel goed dat hij verhuisd was, maar was toch bezorgd, dat dit aan de zaken geen goed zou doen: „hadde my lyuer gewest by Cornelius Loeffsen gebleuen hadden, ter eeren van hem vnde my, wandt dat volgk sall meenen eenige andere differentia gehadt hebben, dan om alle discordia tho schuwen tusschen man vnde wyff, soo ist best die plaetsen tho schowen daer die plaegen moegen vallen."

Maar Cunertorf begint zich nu ook een weinig angstig te maken over Jan Janssen, met het oog op de verbindtenis, door dezen aangegaan met Anna Galoa. Hij zegt daarom verder: „Ick hoope niet van vwentwegen, dat ghy v eedt tho buyten gegaen hebben, dat ghy eenighe conuersatie mit haer (de vrouw van Loeffsen) gehadt hebben, wandt it is Godt niet angenaem een eebregker tho weesen."

Bovendien meent Cunertorf, dat de vermoedens van Loeffsen tegen zijne vrouw niet zoo geheel onverklaarbaar zijn: „die guyde man hefft een weynich gelygks wadt suspitie op syn huisvrowe tho hebben, wandt in voortyden, eer sie van Amsterdam vertogen, was sie wadt qualicken befaempt mit een man, daer men presumeerde see eenige conuersatie meede solde gehadt hebben, woowel sulckes is qualicken van my gedaen v sulckes tho schryuen, wandt ick hoor eere hoore voor tho staen, derwyle ick hoor broodt 5 jaeren in huis gegeten hebbe vnde oogk altydt, soo lange als ick hir gewest hebbe, groote amisidade tho

[1]) Boeck van Getuigenissen, 1573.

saemen gehadt hebben, dan dit kompt op die materia tho passe, dat die guyde man een weynich gelygk hefft eenige quaede suspitie op syn huysvrowe heft. Offte hy suspitie mit der waerheydt hefft, dat is Godt ende ju beyden bekent, sulckes weesende, soo wilt v van sulcken vitio affwenden, wandt ghy Godt daerin vertornen, vnde doen niet ghy wilden dat v seluest geschage, wandt Godt secht mit dieselffde mate daer ghy mede vuydt meeten, sult ghy in gemeeten worden. Ghy hebt hir nu Anna Galoa, een schone jonge vrowe, diewelgke, Godt sy gelouet, in aller eeren opgevodet wordt, dat ghy, wil Godt, als ghy tho huis khomen een eerligke vrowe daer an vinden sullen, discrete vnde auisade, die hoor huis well sall weeten gaede tho slaen, daer ghy mit eeren wel mede by die luyden koomen mogen; see is soo verandert als nacht vnde dach in aller discretion vnde tugticheydt, dat my vuydt grondt myns herten lyff is. Soo op die materia, dat ick dit schryue, et solde v niet lyff syn tho hooren, dat see v eenige dislealdade casierde, soo hoope ick oogk niet, dat ghy Cornelius Loeffsz enige dishonera angedaen hebben."

Jan Janssen schijnt verder aan Cunertorf geschreven te hebben, dat hij nog wel een jaar of twee drie te Dantzig zou willen blijven, of in Holland, en een nieuwe compagnie zou willen maken om zijn kapitaal te vermeeren en om, daar hij nog een jong man is, nog wat nader de wereld te leeren kennen, waarop deze antwoordt, dat ze gaarne te Dantzig of in Holland nog eenige jaren van zijne goede diensten zouden wenschen te profiteeren: „dan V.L. kan wel gedencken, woo suyr dat die jonge dochter Anna Galoa moet vallen 3 jaren langk tho wachten, wetende wel dat

see belouet is, dat see ghyn ander mach trowen vnde modt schowen alle geselschap van genuchte, van alle conuersatie van alle persoonen vnde haer eere modt betrachten; wo solde V.L. soo cruwe noch weesen vnde laeten die jonge dochter noch andere 3 jaeren wachten; see modt schowen alle geselschap vnde tho huis blyuen vnde beslooten als een begine vnde V.L. soogket alle weerlde lust; it is ghyn reeden dat ghy dat disse jonge dochter voor ogen leggen, dat see niet wiste, dat see belouet ware, soo solde ick mit die saecke dissimulieren; dan nu weedt see, dat see belouet is vnde mach ghyn andere trowen, noch een ooge vp een ander slaen om haer eere willen. Ick hebbe haer gesecht, dat ghy noch meendt 2, 3 jaeren lanck daer tho blyuen, see meendt hoor synnen tho verlysen.

Sus lange hefft see blyde gewest, hoopende haeste V.L. kompste, nu blyfft see heel disconsolado; soo is deessen myn begeerte mit myn huisvrowe, oogk Senor Joan Snell, V.L. wil alle syn dinge klaer maecken tho Dantszigk vnde verkoopen daer all wadt wy daer hebben vnde maecken alle vnse reeckeninge klaer mit Cornelius Loeffsz, mit Jochem Eler, alles wadt ick daer vuydstaende hebbe, vnde kompt mit den eersten tho huis, vnde brenget mede v pregons van Campen, woo dat ghy daer niet getrowet byndt vnde koompt vnde ontffanget V.L. huisvrowe voor Godt vnde mit eeren, soo sal v Godt Almachtich verleenen alle welfaerdt vnde saligheydt. Wilt ghy dan V.L. huisvrowe medenemen vit ende vande wereldt, see is bereydt mit V.L. tho gaen, tho leuen vnde steruen daer ghy blyuen. Wilt ghy weder nae Danszigk ghaen, nae Hollandt, Andtwerp offte waer dattet v belyuet, wy willen mit v compania maecken,

v fauorisieren, waerin wy sullen moegen, dit wilt voor auiso holden vnde anders niet doen, dan ick in deesen breeff op v begeere, vnde wilt my met alle breuidade daer andtwoordt op schryuen v vterste meeninge."

Inderdaad dit schrijven doet het hart van Gaspar Cunertorf alle eer aan, maar het leert ons tevens dat Jan Janssen niet zeer standvastig in zijne liefde was en 't met zijne verplichtingen tegenover zijne bruid niet zoo nauw nam.

Trouwens het schijnt dat Cunertorf reeds vroeger aan de trouw van Jan Janssen tegenover zijne bruid twijfelde. Immers aan het slot van een schrijven van hem aan dezen van 7 April 1579 zegt hij: „Anna Galoa V.L. beminde doett V.L. vuydt guyder herten seer groten, vnde beuelt V.L. haer niet sall vergeten, ouermits die absentie van hier vnde byweesen van vele schoone jongedochters daer tho lande, in een quaede bekoringe mochten raecken, dan see betrowet op V.L., dat die lyffde tusschen V.L. vnde haer heel gewortelt is, vnde niet vuydt gerodet mach worden. Godt uerleene vns dat wy moegen syn tho saemen huis tho holden vnde mit Godes segen moegen prosperieren, gelygk ick van myn kinderen begere tho syn."

Het arme meisje werd zoowel als haar zorgvuldige oom in zijne verwachtingen door de trouweloosheid van Jan Janssen beschaamd.

Cunertorf had nog altijd eenig vertrouwen op hem, want 15 Maart 1580 schrijft hij hem: „Voorts gunstiger vrundt vnse bede is V.L. wil syn dingen alles klaer maecken, vnde koomen tho huis vnde ontfanghen V.L. huisvrowe wo wel dit jaer trabulhoes is, angaende

de pest seer stergk regiert, soo mach V.L. daermede noch anseyn thot vp den haruest, vnde koomen tegen den haruest tho huis, vnde brengen mede v pregons van vnse landt, dat men niet meer van doen hefft, dit sall V.L. niet laeten tho doene, wandt it is ghyn reden dat die jonge dochter nu langer wachtet. Ick hoepe, wil Godt, v ouer tho leueren al soo kloegken jonge vrowe, anisado vnde discreedt, als in Lisbona niet is, oogk is niet leelicke als ghy wel weeten; hope vnse Heere Godt almachtich sall syn seegen V.L. daermede geven."

De vrees voor de pest, die toenmaals te Lissabon woedde, was dus reden dat hij hem toestond zijn verblijf te Dantzig tot den herfst van 1580 uit te stellen.

In een brief van 24 Mei van dat jaar schrijft hij hem dit nader: „Soo lange dese differentie sus staedt vnde die sterffte tho Lisbona is, soo is it ghyn raet na huis op tho stellen; soo haeste ick die tydt quieta vinde, soo sall ick V.L. ontbyden om tho huis tho koomen, V.L. syn bruydt ontfangen. Anna Galoa, guyde dochter, solde geerne willen V.L. hir quaeme als V.L. wel dengken mach, daer affectie is, woe dat see tho moede mach weesen vnde modt hoer jonge leeuen jn v absentia verslyten, it is hoer een hartseer, ende soo is myn beede als ick V.L. schryue vnde dit landt quiete is, soo kompt harwardts vnde brenget v pregons mede, dat wy dar niet tho doene hebben dan mondicken an tho leggen, mits Godes gratie vnde segen."

Den 14^{en} December 1580 schrijft Cunertorf hem nader over zijne tehuiskomst te Lissabon: „Senora Anna Galoa doedt V.L. vuydt guyder herten zeer groeten, vnde desgelygken min huisvrowe, vnde vnse

vrundtlicke bede is V.L. willen mit den eersten harwardts koomen om V.L. sigk in den echten staedt tho begeuen, vnde brengen v pregons mede, opdat wy daernae hir ghyn moyte hebben. Hoope Godt Almachtich sall V.L. syn segen geuen, gelygk ick begeere myn kinderen tho wunschen. V.L. sall een fyne geschickte vrowe krigen, nimants tho nae gesproogken, als daer in Lisbona is, die hoor huus wel sall weeten tho regieren vnde gaede tho slaen."

Hij verzocht hem den 12^{en} April 1581 nogmaals, naar huis te komen; alles is nu daar rustig en er zal wel winst te behalen zijn: „sus myn vrundelicke bede is V.L. wil sick nu spoeden hir tho comen v pregoins mede brengende om v tho begeuen jnden houwelicken stadtt; mogen mede brengen selff de voor v huis van doene sullen hebben." Den 22^{en} April 1581 dringt hij nogmaals op zijne overkomst aan: „want de jonghe dochter nou seer verlanckt gelick reden is." Aan 't slot van een brief van 20 Mei 1581 verzoekt hij hem nogmaals dringend naar huis te komen, want Hans Snel wil geen handel meer op de Nederlanden drijven en, zegt hij: „myn huisfrou endo Anna Galoa doet V.L. seer groeten ende verwachten seer naer v compst."

Den 18^{en} September 1581 schrijft Cunertorf hem weer over zijne tehuiskomst. Het schijnt dat Jan Janssen gezegd had, dat hij naar huis zou komen als men hem 300 ducaten kapitaal verzekerde. Cunertorf wil dat niet doen, hij kan het niet doen, zegt hij, omdat, ten einde te kunnen zien, welke winst door de compagnie is behaald, de rekening van Hans Snel moet zijn opgemaakt en die is nog niet klaar, terwijl bovendien alle retouren moeten binnengekomen zijn

en alle posten met het buitenland afgerekend. Hij voegt er bij: „dat V.L. schryfft in ghynder maneren V.L. sigk willen begeuen jn den echten staedt, vnde v huisvrowe vntffangen, voor dat men v verseekert die 3 ɤ ducaten capitaell, wandt V.L. begeerdt syn huisvrowe tho holden in alle eer vnde deucht vnde niet minder als haer moykens, susters vnde nichten geholden woorden. Hir is mennich vroom koopman in Lisbona, die ghyn 3 ɤ ducaeten capitael gehadt hefft in howeligk, nochtans eerligk vnde rickelyck die kost kriget, woowel ick niet en segge, dat V.L. ghyn 3 ɤ duc. hebben mach. Hoope daeromtrent weesen sall, dan it is my ongeleegen V.L. 3 ɤ ducaten tho verstregken, wandt die capitaelen vuydtstaen. V.L. modt seluest syn perickel verwachten, vnde betrowet vp Godt Almachtich, die sall die gerechtveerdigen niet verlaeten, vnde soo lange als ick leue, soo sall ick V.L. bystaen mit guydt vnde bloedt. Ick byn verwondert, dat V.L. schryuet, dat ghy daer wel guyde howeligken solden moegen don; my gyfft wonder, dat V.L. sulckes duruen vermaenen. V.L. weedt wel voor Godt vnde vns wadt V.L. belouet hefft. Ick twyffele niet, will V.L. Godes segen verwachten, soo sall V.L. vuldoen syn beloofften." Het blijkt dat Cunertorf meent, dat de reden, waarom Jan Janssen niet wil huwen, zetelt in de vrees, dat hij niet genoeg bezit en niet genoeg kan verdienen om te trouwen.

Maar verder in den brief schemert toch ook al door zijn vrees, dat het maar voorgewend is en dat Jan Janssen van 't huwelijk niet wil weten, waar hij schrijft: „is it, v berowet v verlouet thebben, wolde Godt sulckes noydt geschyedt ware, wandt ick hebbe hir vele guyde howeligken ondtsecht, vnde niet hebbe

duruen seggen. dat see verlouet was. Die eere die ick V.L. thobetrouwet hebbe, twyffele niet, hefft V.L. een eerligk hart int lyff, sullen oogk anders niet doen dan Godes vreese hebben."

Wil hij weten voor hij komt hoeveel kapitaal hij heeft, over twee maanden zal men hem dat wel kunnen zeggen.

Den 29en Juni 1581 was Jan Janssen nog te Dantzig, maar den 20en October van dat jaar vinden we hem reeds te Amsterdam en den 30en Juni van het volgend jaar 1582 is hij te Kampen..

In een brief van 10 December 1588 aan Henrick van Wilsem schrijft Cunertorf, dat Jan Janssen in Dantzig is geweest van December 1578 af, totdat hem 26 Mei 1580 het contract werd opgezegd, doch dat hij toen nog om zijn zaken te regelen bleef tot Johansdag (24 Juni) 1581, waarvoor hij hem naar 130 weken a 2 Poolsche guldens per week, toekent 260 Poolsche guldens voor vertering, ofschoon hij, zoolang hij bij Loeffsen in huis was geen penning verteerde. Voor reisgeld kende hij hem over dat tijdvak toe 100 Poolsche guldens.

Jan Janssen wilde ook nog 50 daalders per jaar in rekening brengen, zooals die hem bij het contract waren toegekend. Maar Cunertorf meende, dat hij daarop geen aanspraak kon maken, daar hem in den Dantziger handel $^1/_3$ in stede van $^1/_8$ in de winst is toegekend.

Na lang tusschen hoop en vrees heen en weer geslingerd te zijn, zou Cunertorf eindelijk van hem in dat jaar vernemen, dat hij niet alleen niet wenschte te huwen, maar dat hij ook van Anna Galoa niets wilde weten en zelfs niet naar Lissabon wilde komen vóór zij gehuwd was. Naar aanleiding daarvan schreef

hem Cunertorf 30 April 1582: „Derwyle dat ghy nu schryuen niet begeren in Lisbona tho kommen vnde v niet begeeren tho geuen in den howeligken staedt mit myn huisvrouwe nichte Anna Galoa, nu noch nummermeer see by u noch koldt noch warm sall woorden, dan van vervreemden offte ghy see noydt gesyn hadden, jae, dat meer is, sullen versaecken v leuen tho Lisbona niet tho koomen voor alleer dat see getrowet is, vnde meende dat see mit Jochem Loeffs solde trouwen, dat ick sulckes wel solde weeten. Ick byn verwondert van V.L. my sulckes schryuende byndt, dat ick solde consentieren, dat myn huisvrowe nichte solde trowen mit myn consent, mit ymants anders dan mit V.L., sulckes ick nu noch nummermeer sall tholaeten, derwyle dat sulcke schryfften by V.L. vnde my onderteegkent byndt, daerin ghy v verbinden, mit niemants anders tho trowen dan mit Anna Galoa, vnde die vorsz. Anna Galoa sigk oogk verbindet, dat see oogk mit nimants anders trowen sall dan mit V.L., gelygk disse ingelechte copia vermeldet, woo solde ick mit myn consent tholaeten, dat myn nichte mit jmants anders trowen solde, dan mit V.L. Ick hebbe meerdere Godesvreese, vnde sall nu noch nummermeer tholaeten, dat men mit den howeligken staedt gecken sall, wowel dat ghy in v breuen van den 2 Nouembris vermelden, datt V.L. niet verbonden is an ymants noch an myn nichte, jn disse copia, daer ick die originall van hebbe, by v vnde my onderteeckent, daer ghy v in verbinden genooch, dan derwyle ghy v eer vnde beloofften voor Godt vnde wereldt soo weynich achten, zoo kan men ghyn Godts seegen van v verwachten, soo wilt my senden die handtschrifft, die V.L. in syn poder hefft, wooraff

eener oogk in myn handt is, beyde mit vns beyden gefirmiert, vnde op die rugge van dien quitantie, woo dat ghy myn huisvrouwen nichte ondtslaen van hooren eedt. Ick byn wel tho vreeden V.L. oogk tho senden die handtschryfft, die in myn handen gebleuen is mit quitantie op die rugge, daer ick v oogk ondtslae van vuen eedt."

Dit schrijven kenmerkt den eerlijken man, den vromen katholiek, die met het huwelijk niet spot, die over en weer, waar de zaken zoo staan, een formeel ontslag van de gedane belofte verlangt. Dat contract, dat gesloten was, is blijkbaar voor hem toch meer dan een gewone burgerlijke verbindtenis.

Hoewel Cunertorf het nergens uitdrukkelijk zegt of rechtstreeks laat blijken, zou 't mij niet verwonderen of Jan Janssen heeft gedurende zijn verblijf te Dantzig door de opkomende hervorming zich niet alleen van zijn bruid, maar ook van zijn kerkgeloof vervreemd.

Misschien lag ook daarin een reden, waarom hij liever niet naar Lissabon terugkeerde.

Maar dat hij diep gekrenkt is door de handelwijze tegenover zijn bruid en tegenover hem, dat verzwijgt hem Cunertorf niet.

Waarlijk, zegt hij, ik heb dit alles wel aan u verdiend, ik, wiens brood gij tot nu toe gegeten hebt, ik, die u geplaatst heb in den stand waarin gij nu zijt, ik heb het wel verdiend aan u, dat ge dus den spot drijft met mijne verwante, want overal hebt gij 't rondgebazuind, dat ge met de zuster mijner vrouw verloofd waart, en ieder heeft nu den mond er vol van, ook hier te Lissabon.

Goede huwelijken heb ik voor haar geweigerd, van

geene betrekking van haar tot anderen heb ik willen weten, omdat ze aan u verloofd was.

En nu doet ge de maat nog overloopen door te vertellen, dat ze met Jochem Loeffsen is verloofd. Nooit of nimmer is daaraan gedacht.

Wel was Loeffsen in Lissabon geweest en op zijn terugreis schreef hij uit Antwerpen aan Cunertorf eenen brief, dat hij van plan was met iemand van de verwantschap van Cunertorf te huwen, wanneer deze althans niet verloofd was, en het kon geschieden met goedkeuring van zijn vader en van Cunertorf. Deze antwoordde hem echter op dat schrijven niet, omdat hij niet aangaf wie die persoon was, waarmede hij wilde trouwen, hoewel Cunertorf het wel vermoedde, nl. de weduwe van Harmen van Echt, die ook ten zijnen huize was, want Loeffsen hoorde dagelijks in Lissabon ten huize van Cunertorf wel zeggen, dat men Jan Janssen elken dag tehuis verwachtte om met Anna Galoa te huwen, zoodat hij op deze het oog niet kon hebben. In 't minst heeft Cunertorf niet gedacht dat hij Anna Galoa zou bedoelen, daar hij wel wist dat hij dat niet zou toelaten, daar hij haar aan Jan Janssen verloofd had.

Daar Jan Janssen dat toch van hem schijnt te vermoeden en zulke slechte gedachten van hem heeft, zoo houdt hij voor 't beste en meent dat God er meer mee gediend wordt, dat het huwelijk tusschen hen beide niet wordt gesloten, en dat ze nu van elkander scheiden, dan dat ze in onvrede samen leven.

„Onzalich”, roept hij uit, „moot die vre weesen dat ick v gekent hebbe.” Maar laat hij er op volgen: „ik byn van sulckes niet verwondert, dewyle dat ghy

aldaer, conuersieren mit luyden die ghyn Godtsvreese hebben, dat ghy hoer onzalige costume annemen."

Dat laatste wijst weer op wat ik zooeven beweerde, dat Cunertorf vermoedt dat Jan Janssen in zijne heretische omgeving besmet is geworden.

Maar, zegt hij verder, laat ik maar zwijgen, want mijn hart is zoo vol van deze zaak, dat het mij niet dient daar meer van te zeggen. Maak maar spoedig de rekening op, dan kan ook blijken wat Anna Galoa toekomt, dan kan dat aangewend worden: „om hoor in een klooster tho steegken; soo vere als Godt mit myn anders niet en versydt, soo sall see, mit myn wille, anders nimants niet trowen, soo lange als ghy leuen, offte see sall in een klooster gaen, vnde wilt my op die materia niet meer schryuen."

Des te onbegrijpelijker is het, dat Gaspar Cunertorf aan Jan Janssen, bij brief van 28 Maart 1585 aan zijn neef Henrick van Wilsem gericht, voorstelt, om met hem eene nieuwe vennootschap aan te gaan, waarin ook zijn schoonzoon zou deelnemen.

Deze schoonzoon zal waarschijnlijk zijn Simon de Cordes, die gehuwd was met zijne dochter Maria.

Dat Anna Galoa inderdaad in een klooster is gegaan, blijkt uit den brief van Cunertorf aan Jan Janssen van 12 Juli 1585, waarin hij o. a. zegt: „die welcke 300 ꝟ — rs. van Anna Galoa wegen, hebben altoos meede in die Compania geloopen thott Januarij tho anno 1583, doe hefft my Joan Snell 300 ꝟ — rs. getelt voor reeckeninge van Anna Galoa, als see jnt klooster gengk."

Er loopt dus met de verhouding tusschen Jan Janssen en Anna Galoa een zeer tragische draad door deze handelsvennootschap, een stuk menschelijke tra-

gedie, waarbij door Jan Janssen een alles behalve fraaie rol wordt gespeeld.

Van de nieuwe handelsvennootschap schijnt ook niets gekomen te zijn, althans Jan Janssen is daarin zeker niet opgenomen.

Immers, kort daarna werd er eene procedure voor het gerecht te Kampen gevoerd vanwege Cunertorf tegen Jan Janssen over de vroeger tusschen hen gevoerde vennootschap, eene procedure, waarover wij straks nader zullen zien.

Van 1582—1584 zijn er geen brieven, maar in 1584 vinden we Jan Janssen weer te Amsterdam tot in 1585 in Juli toen hij weer te Kampen moet zijn geweest ten huize van Hyllebrant Tellevoren in het Wapen van Spanje bij de Boven- of St. Nicolaaskerk.

Wat er verder van Jan Janssen geworden is, blijkt niet.

Wel maakte 29 Augustus 1585 Catrina Timans, weduwe van zalige Johan Janss, haar testament, doch dit kan bezwaarlijk de weduwe van den persoon in kwestie zijn geweest, omdat hij later nog in de processtukken voorkomt. Of de procedure moet op zijn naam, ook na zijn dood, zijn voortgezet [1]).

Van Hans Snel is mij verder ook niets bekend, dan dat hij zeer waarschijnlijk uit Deventer afkomstig was. Zijne ouders en zusters woonden althans te Deventer, zooals blijkt uit zijn schrijven aan Jan Janssen van Campen van 12 December 1578.

Johan Snellen voerde in 1562 als schepen te Deventer een halven klimmenden windhond in zijn wapen [2]), en

---

[1]) Register Kamper Archief IV, n° 2764.

[2]) Bijdragen tot de Geschiedenis van Overijssel II, 397.

precies hetzelfde wapen drukt Hans Snel op zijne brieven af, met een opvliegenden arend als helmteeken.

Het wapen van Cunertorf is een gekwarteleerd schild beladen 1 en 4, met een St. Andrieskruis 2 en 4, met drie mispelbloemen 2. 1.

Opmerkelijk is dat Gaspar Cunertorf 22 April 1581 aan Jan Janssen o. a. schrijft: „Ick hadde Henrick van Wilsem bevolen my solde senden eyn sertificasie van Campen, van onse geslaghte, omdatt wy onse wapens, die myn broeders voeren, ende jck, gerechtelicken mogen voeren, om hir jn de boecken van den Coninck van de noblesa the mogen registrieren, ter eyren van myn ende myn naecomelingen; myn broeder Juan Cunertorff sall V.L. daertoe helpen, welck ick vrundelick up hem begere, ende wilt haer dit capittell laeten leesen."

Behalve zijne dochter, waarvan ik boven sprak, had Gaspar Cunertorf nog zonen, hoeveel blijkt niet, maar hij schrijft in een brief aan Jan Janssen van 12 Oct. 1584, dat hij „een huis vol kinders" heeft (blz. 370). Of daarvan nog afstammelingen te Lissabon leven, is mij niet bekend.

Als zonen van hem komen voor: Simon, Jacob en Caspar.

Gaspar Cunertorf had ook nog een bastaardbroeder, zooals hij hem noemt, hetzij dat men daaronder verstaan moet een halfbroeder of een onwettigen zoon van zijn vader.

Deze heette Hendrik Cunertorf en schijnt behoeftig geweest te zijn, zoodat Gaspar in een brief aan Jan Janssen van 11 November 1578 dezen verzocht te geven „aen myn baster broeder 20 daelder tot een nieu cleedt".

Den 31en Januari 1579 quiteert dan ook Hendryck

Cunertorff die olde, Jan Janssen voor het ontvangen van 20 Dordtsche daalders, hem verstrekt vanwege zijn broeder Jaspar: „dye hi my jn myn benowtheyt gegeuen hefft."

Hij voerde zeker het toevoegsel „die olde" om hem te onderscheiden van zijn naamgenoot Hendrik, zoon van Simon Cunertorf, broeder van Gaspar, en Batta Aempsel.

Diezelfde Simon noemt in 1582 Jan Janssen zijn neef, zoodat deze ook nog aan de familie Cunertorf geparenteerd was, zonder dat blijkt hoe.

Het schijnt dat Cunertorf ook nog jongelieden van zijne familie bij zich heeft gehad, zeker ter opleiding voor den handel, en dat zijn broeder de scholaster hem verweet, dat hij daar niet genoeg op lette (blz. 372).

II.

Tijdgeschiedenis.

Nadat in 1572 Vlissingen zich had vrijgemaakt van het Spaansche juk, beheerschten de geuzen de Schelde. Te Antwerpen werd door eenige aanzienlijke kooplieden, aan wier hoofd stond Gilles van Eyckelberg, gezegd Hooftman, de partij der rebellen gekozen, die ook te Vlissingen steun van hen ontvingen.

Van uit Vlissingen werd dan ook sedert een goed deel van den Nederlandschen handel gedreven, zoo op het Zuiden als op de Oostzee.

In 1577, het jaar waarin de vennootschap een aanvang nam, was het echter voor den handel in de Nederlanden niet bijzonder gunstig gesteld.

De Spaansche furie had den 20en October van het vorige jaar Antwerpen geplunderd en zijn handel geknakt, maar ook het tot stand komen der Gentsche Bevrediging en de aaneensluiting der gewesten verhaast.

In Augustus 1577 wisten de Staten zich reeds meester te maken van het kasteel van Antwerpen. Toen was Jan Janssen nog in Antwerpen ten huize van den koopman Gaspar Pels. Maar zooals Hans Snel schreef 16 October 1577, men vreesde dat daar nog slagen zouden vallen en durfde dus niet veel goederen op deze stad te zenden, en richtte ze liever naar Zeeland.

Jan Janssen wilde dan ook van Antwerpen naar

Enkhuizen vertrekken. Maar Hans Snel meende dat Zeeland beter was, omdat daar den geheelen winter door, de schepen uit de open zeegaten vertrokken en binnen kwamen.

Op Enkhuizen kon men ook moeielijk brieven zenden, want deze moesten over land, over Holland en Amsterdam.

Het beste zou echter wezen zich te Dantzig of Koningsbergen te vestigen.

Toen Hans Snel vernomen had hoe Brussel in Augustus 1577 zich tegen de Spaansche soldaten te weer stelde, noemde hij dat een vreemde zaak, die de landen of tot eeuwige verderfenis en slavernij of tot eeuwige vrijheid zal brengen.

Den 2^en^ November 1577 schrijft Snel aan Adriaan Speelman te Antwerpen, dat hij vreest dat de Nederlanden tyranniek zullen behandeld worden, en dat door oorlog en spoliatie er weinig gelegenheid voor handel zal wezen.

Den 8^en^ November 1577 schrijft Cunertorf aan Jan Janssen uit Lissabon, dat ze geheel perplex zijn door de kwade tijdingen, die dagelijks uit de Nederlanden komen, waar de Staten geheel tegen den Koning in rebellie zijn gekomen.

De Koning rust zich dan ook in Spanje toe; al de Spaansche soldaten, die uit de Nederlanden vertrokken waren, zijn onder hunnen kapitein Juliaan de Romero derwaarts teruggekeerd, terwijl uit Napels 2000 man lichte cavallerie en 2000 arquebusiers zijn vertrokken

Ze aarzelen dus goederen naar de Nederlanden te zenden.

Maar Adriaan Speelman schrijft 10 December 1577 uit Antwerpen aan Jan Janssen, dat „alsoo langhe

als wy et water ende de vaert liber hebben", de neering ongestoord kan gaan.

Men ging in de Nederlanden rustig met den handel door, juist die handel was de hartader waardoor het verzet tegen Spanje gevoed werd, die met echt Hollandsche leukheid gedreven werd en waarvan de Spanjaarden aanvankelijk het gewicht niet schenen te beseffen.

Den 25en April 1578 berichtte Speelman uit Antwerpen aan Jan Janssen, dat de pas uit Spanje binnengekomen schepen als tijding medebrengen: „dat zy in Spaigne alsoo libre hebben ghegaen, ghesproken en gheladen als zy oyt en deden, dat wel te verwonderen es vnse Nederlanders daar pays hebben ende wy hier vol oorloghe tjeghens malcanderen syn."

Zeer eigenaardig schreef Snel 14 Februari 1578 aan Jan Janssen dat ze zich voortaan in den handel zullen „reguliren na den tit und na het socces van de oorloge." Den 29en Februari 1578 schreef Snel, dat als de zaken in Antwerpen bevredigend staan, ze voorraad van goederen derwaarts zullen zenden, want de Spanjaarden en Portugeezen zijn bang geworden voor den handel op die stad en daarom zal er voor hen nog wel een stuiver te verdienen zijn.

In Portugal zelf was toen orde en rust. Den 12en Februari 1578 overleed de Koningin en werd, blijkens schrijven van Snel aan Speelman van 14 Februari, zeer betreurd, hij noemt ze „eene ghoede columpna voor Portugal".

De Koning Sebastiaan prepareerde echter kort daarna een grooten tocht naar Afrika. Daarvoor waren allerlei goederen noodig, in de levering waarvan ook de vennootschap haar deel had, tot in fijn Hollandsch lijn-

waad toe, waarmede de adel zich zeker op dezen triomftocht sierde.

Maar in 't handelsverkeer ondervond men hinder van dien tocht, omdat de Koning beslag legde op de schepen, die aanwezig waren in de Portugeesche havens, teneinde daarmede krijgsbenoodigdheden en soldaten naar Afrika te vervoeren.

Op St. Jan trok de Koning naar Algarvie en scheepte zich vervolgens met de keur van den adel in. Helaas, de tocht zou droevig eindigen: 4 Augustus werd hij in Barbarije tusschen Alcasar en Arsilla in twee uren tijds verslagen, zooals Snel 27 Aug. 1578 aan Speelman schreef. Hij vertelt verder dat hij met den adel, voor zooverre die niet gesneuveld was, werd gevangen genomen. De Koning werd gewond naar Alcasar vervoerd en leefde daar nog drie dagen. Toen sneed men zijn hoofd af en zond dat naar Marocco, doch zijn lichaam werd door Portugeesche edellieden gebalsemd.

Tien duizend man van de 17000 werden gevangen genomen, de overigen werden gedood, geen 25 ontkwamen.

Snel wijt de ramp aan de zonden des volks en aan den Koning, die door zijn groote stoutmoedigheid en gebrek aan orde en voorzichtigheid dit veroorzaakt heeft.

Het volk verkeert in diepen rouw: 26 Augustus werden 's konings wapenschilden gebroken, daar hij geen nakomelingschap had. De cardinaal Hendrik zal tot koning gekroond worden en men zegt, dat de jongste prins van Spanje met een dochter van den Hertog van Braganza zal uitgehuwelijkt worden, om zoo de erfopvolging te verzekeren.

Heel karakteristiek laat hij op dit rouwverhaal volgen, dat, daar de vrouwen en jonkvrouwen in rouwkleederen moeten loopen, het een goede zaak zou zijn serges te zenden. Inderdaad werd dan ook een groote partij voor het huis naar Lissabon verscheept.

Den 30en Januari 1580 overleed Koning Hendrik, zonder mannelijke nakomelingen.

Koning Philips van Spanje rustte zich terstond toe om het land te bemachtigen. In Portugal geloofde men, blijkens een schrijven van Hans Snel aan Jan Janssen, dat die toerusting gold Afrika, en dat hij dit in vereeniging met Portugal wilde tuchtigen.

Nog altijd geloofde men ook, dat Koning Sebastiaan nog in Barbarije werd gevangen gehouden.

Don Antonio, Prior van Acrato en bastaardzoon van Koning Hendrik, maakte ook aanspraak op den troon en werd 15 Juni 1580 tot Koning uitgeroepen.

Nu trok Philips onder den Hertog van Alva met een leger Portugal binnen en versloeg 15 Aug. 1580 Don Antonio bij Alcantera.

Het leger trok tot onder de muren van Lissabon, waarvan de omtrek over een uitgestrektheid van vijf mijlen door de soldaten werd geplunderd.

Daar het handelshuis een groot deel van zijn voorradige goederen buiten de stad had liggen, koorn, hout, teer, touw en olifantstand, was dit goede prijs.

Tegen grof geld kon een deel teruggekocht worden, de rest was verloren.

Hans Snel woonde buiten de stad, zoodat deze ook al zijn inboedel en huisraad verloor.

Het handelshuis had dus groote schade, maar, schrijft Cunertorf 14 December 1580, Don Antonio nam ook alles weg zonder vergoeding.

Don Antonio vluchtte, hield zich eenigen tijd tusschen rotsen en wildernissen op, bereikte de zeekust en werd toen door den Enkhuizer schipper Cornelis van Egmond naar Calais vervoerd, vanwaar hij naar Engeland overstak.

Philips werd tot Koning gekroond. Wel trachtte de Koning Antonio en zijn aanhang nog verweer te doen en kreeg hij schepen van Frankrijk, terwijl ook de Staten-Generaal hem beloofden met schepen bij te staan, maar zijn vloot werd in 1582 bij het eiland St. Michiel door de Spanjaards verslagen, zonder dat de Staatsche schepen aan dien strijd hadden deelgenomen.

Naar aanleiding van dien oorlog verbood men uit onze havens de vaart op Spanje, zonder van paspoort voorzien te zijn, daar ze dan door den Koning van Portugal in beslag zouden genomen worden. [1])

De koornoogst, toch reeds schraal in Portugal door de wisselvalligheid van den regenval, werd nu nog geringer, want rondom Lissabon tot aan Viana toe was het land verwoest en werd geen koorn uitgezaaid; de ploegossen waren gedood of weggevoerd.

Ook op het platteland in de zuidelijke Nederlanden deden zich de gevolgen van den krijg gevoelen.

Speelman schreef 25 April 1578 aan Jan Janssen, dat het leger van Don Juan alles rooft en plundert in Brabant en Henegouwen en dat de landerijen daar woest liggen. Vlaanderen en Artois hebben de landerijen bezaaid, maar of ook daarvan nog iets terecht zal komen, is de vraag, daar het land door het krijgsvolk kan afgeloopen worden.

Den 15en April 1579 bericht hij Jan Janssen, dat

---

[1]) Groot Placcaatboek, dl. I, 1103.

alle landerijen onder Leuven, Namen, Henegouwen en Luxemburg onbezaaid liggen.

Tevens zegt hij dat, doordat de Spanjaarden het land afloopen tot aan Ments, zonder dat eenige Duitsche legermacht hun weerstand biedt, de koopmanschappen, die op weg waren naar de Frankforter mis, te Keulen worden achtergehouden en de kooplieden niet durven te reizen.

Snel begon dan ook al moedeloos te worden en schreef 24 Juli 1578 aan Jan Janssen, dat hij niet veel moed meer had op handel met de Nederlanden en dat hij 't beter vond zoo hij zich te Dantzig vestigde.

In Antwerpen, waar men de religionsvrede had aangenomen, drongen die van de nieuwe leer op 't bezit van kerken aan en Speelman schrijft, dat deze leer „js nu meest in alle stede ghejntroduciert ende multipliert langst te meer."

De haven van Vlissingen profiteerde van de omstandigheden; verlofgelden en licenten bevorderden daar 't verkeer tusschen des Konings landen en de afvallige gewesten.

Op één dag, 19 Mei 1581, zeilden er naar getuigenis van Adriaan Speelman in een schrijven van 25 Juni, niet minder dan tweehonderd schepen uit Zeeland naar alle deelen van Frankrijk, Spanje en Portugal.

De Nederlandsche schippers verkeerden in de havens van Spanje en Portugal even vrij alsof 't al pays ende vree geweest was.

Later werd de vaart echter meer bemoeilijkt. Bij een placcaat van 20 Juli 1580 stelde de landvoogd Matthias eene ordonnantie vast op de collectatie van de generale middelen op inkomende en uitgaande

koopmanschappen in de Nederlanden [1]), terwijl bij een placcaat van den Prins van Oranje van 21 December deszelfden jaars bepaald werd, dat wie goederen wilde uitvoeren, daarvan de overheid opgave moest doen, onder vermelding van de goederen en de plaats van bestemming. Men kreeg dan een consent, doch moest borgtocht stellen, dat de goederen niet naar elders waren vervoerd dan was opgegeven, en moest, om van den borgtocht ontslagen te worden, attestatie inleveren aan de bevoegde autoriteit, dat de goederen ter aangegeven plaats waren gelost. [2])

De handel te Lissabon leed echter niet alleen van den oorlog en de onzekere tijdsomstandigheden, maar ook door de pest, die vooral in 1580 daar hevig woedde. De bevolking vluchtte uit de stad, handel en bedrijf stonden stil, het landvolk wilde niet naar de stad om inkoopen te doen.

Voor Antwerpen verminderde de handel na de ongelukkige Fransche furie nog weer. We zien ook ons handelshuis na dien tijd betrekkelijk weinig handel meer op de Nederlanden drijven.

Philips zag langzamerhand zeer goed in het gewicht van den Nederlanschen handel, maar toen kon hij de toevoeren van de Nederlanden, vooral van koorn, in zijn landen niet missen. Het ging dus niet aan hun den handel op Spanje te verbieden, terwijl hij zeer goed begreep dat, zoo men de Hollandsche schepen in beslag nam, ongewenschte represaillemaatregelen zouden volgen.

De Koning vestigde daarom het oog op de Hanse-

---

[1]) Groot Placcaatboek I, 2265.
[2]) Groot Placcaatboek I, 1099.

steden, hij wilde de Hollandsche vloot, die op Dantzig voer, overvallen en vernietigen. Maar voor de Spaansche vloot lag die operatie wat ver van huis. Hij hoopte daarom dat de Hansesteden, die de erfenis van den handel zouden kunnen aanvaarden, hem daarbij behulpzaam zouden willen zijn.

Maar deze hadden daar geen zin in; ze wisten maar al te goed hoeveel kwetsbare plekken ze bij zulk een krijg hadden en hoe weinig op den Koning viel te bouwen.

Granvelle poogde nog door middel van de Fuggers, inkoopen in graan in 't groot in de Hansesteden te doen geschieden tegen baar geld, op naam der Hanseaten en om dat onder hun vlag te doen vervoeren, opdat het veilig kon varen naar Spanje en Portugal. Maar ook daarop wilden de Hansesteden niet ingaan.

Door de bevoorrechting echter en de aanmoediging van den Hanseatischen handel in Spanje, nam die handel jaarlijks toe en werden de Nederlanders verdrongen.

Henrick van Wilsem kon dan ook in 1584 aan Jan Janssen schrijven: „dan is thans geen carragasao up onse landen, all mest up Hamborch ende Oestlandt."

III.

De handel der Vennootschap.

De goederen, waarin de vennootschap handel dreef, waren van allerlei aard, wel voornamelijk echter de volgende:

Argil, argilla de Coimbra, een aarde die gebruikt werd tot zuivering van den wijnsteen, was een voorwerp van den handel van het huis. Snel ontbood 24 Maart 1579 2 à 300 coppen uit Dantzig.

Brazielhout en Fernambukhout, beide bekende houtsoorten. De vennootschap had daarvan in 1578 489 quintalen in handen van 100 ℔.

Sebalt Liven in Brazilie was schuldig aan Andries Stever 350960 rees: deze droeg die vordering over aan Fernan Rodriguez Delvado, en deze weder aan Cunertorf, die daarvoor kreeg dit Brazielhout, dat bij Gillis de Greve in Hamburg lag.

Den 14en Februari 1578 bericht Hans Snel aan Speelman, dat hij nog 712 quintalen brazielhout, zijnde 1353 stuks, op Arnemuiden aan Adriaen Cornelissen Cuper zendt.

Ze wogen 814932 ℔ en kostten met alle onkosten 374380 rees.

't Had heel wat moeite in om dat Brazielhout te verkoopen, vooral in zoo groote hoeveelheid. Dit hout werd in allerlei qualiteiten aan de markt gebracht en er behoorde veel kennis toe om het te onderscheiden, zoodat Speelman 12 Augustus 1578 schreef:

„Wantter gheen riscoser coopmanschap en es van coopen als die van et houdt. want men daer terstont al te zeere by bedroghen es ende et differeirt terstont 2 ofte 3 s. vp et hondert van deucht, al jst van eender soorte, ende men kennet soo wel jn Portogal niet als hier, daer men verwerckt ende de deucht prouft metter daet, zoodat alle coopmanschap daer men meede verwet seere periculaes en es."

Den 24en April 1579 schrijft Snel aan Speelman des ongeacht, dat hij weer 1400 quintalen Brazielhout heeft verzonden, om te Antwerpen te lossen aan de werf. Deze zending schijnt echter vlotter verkocht te zijn, al was 't ook niet met groote winst.

Nadat men de bast en het onmiddellijk zich daaronder bevindende witte hout als onnut had verwijderd, gebruikte men het overige hout op verschillende wijzen als verfstof, tot het verwen van stoffen, en ook wel om het te verarbeiden.

Elandshuiden. Hans Snel verzocht uit Lissabon aan Jan Janssen te Dantzig 24 Maart 1579 om 10 à 12 groote, grove, smedige elandshuiden te zenden, die schoon zijn; mochten ze 10, 12 tot 15 daalders per stuk kosten, ze waren te Lissabon 20 à 22 daalders waard.

Jan Janssen schijnt daarover weer geschreven te hebben aan zijn handelsvriend Kersten Petersen te Lübeck, die 2 Juli 1579 bericht, dat hij geen vasten prijs van elandshuiden kon opgeven. Als men ze goedkoop wil hebben, moet men ze ruw koopen en looien laten.

Men schijnt ze aangekocht te hebben, want Hans Snel schrijft 18 Febr. 1580 aan Janssen, dat hij nog elandshuiden in voorraad heeft.

Granen. Portugal was van oudsher niet in staat om zooveel koorn te verbouwen als voor het onderhoud zijner bevolking noodig was; wat te kort kwam moest van buitenaf worden ingevoerd.

Zoowel de wisselvalligheden van het klimaat, als de weinige vlijt van de bevolking maakten, dat er dikwijls groote behoefte aan koorn ontstond.

Reeds vroeg voorzagen de Hansesteden in den toevoer van koorn en speciaal was het Dantzig dat reeds in de 15e eeuw op groote schaal derwaarts koorn en meel uitzond [1]).

Ook de Nederlanden voorzagen Portugal voor een deel van het benoodigde koorn [2]).

Die koornhandel was echter een zeer wisselvallige handel door de groote schommelingen in den prijs van het koorn.

Terwijl men b.v. in 1568, '70, '71 en een deel van 1572 hier te lande voor een last koorn 65 goudguldens betaalde, steeg de prijs in 1572 en 1573 tot 100 goudguldens per last. In 1574 kostte de rogge 92½ goudgulden per last, terwijl in 1575 de Rigasche rogge 46½ en de Pruissische 34½ goudgulden per last gold.

Maar in 1587 betaalde men te Antwerpen voor een last tarwe 935½ gulden en voor een last rogge 900½ gulden [3]).

Wij zien het handelshuis van Cunertorf zich bizonder toeleggen op den invoer van koorn en meel.

---

[1]) Hirsch, Handels- und Gewerbsgeschichte, Dantzigs, s. 84.

[2]) Häbler, Die Geschichte der Fuggerschen Handlung in Spanien, s. 30.

[3]) Sloets Tijdschrift, dl. IV, blz. 75, Dobberingen der graanprijzen hier te lande in de 16e eeuw.

In 1577 krijgt Jan Janssen last om in Holland, hetzij in Enkhuizen of Amsterdam, of als daar minder nering in dit artikel is, te Emden tarwe te koopen uit Holstein of Hadeln, en al is die wat rood en week, dat is niet zoo erg. Ook Rigasche rogge en goed meel moest hij opkoopen. Dat koorn werd in Lissabon onderhands aan particulieren of in 't koornhuis verkocht bij de meije of moios, ongeveer een vierde last, of bij de alquir.

In Portugal groeide 't meeste koorn, vooral rogge, in de Beira; was het koorn daar goed gelukt, dan was er bij invoer minder prijs te maken. Gerst werd ook ingevoerd en Grudentz of Graudentz meel.

De tarwe kostte om 40, 50—60 ducaten de $^1/_4$ last, 60—70 goudgl., rogge 40—50 goudgl., Grudents meel 36—44 gl. current.

Soms werd de tarwe vooral ook uit Zeeland ingevoerd, zoo in 't laatst van 1577, toen de firma eene aanzienlijke partij aan den Koning van Portugal verkocht had.

Het huis had toen een groote partij gekocht te Koningsbergen, die maar niet kwam, zoodat men vreesde dat ze gearresteerd was in de Sond; een partij te Hamburg gekocht kwam ook niet. In de levering aan den Koning had Bonaventura Bodicker, een bekend koopman uit Dantzig, waar deze familie gevestigd was [1]), voor de helft deel.

Een merkwaardigen handel in granen deed Jan Janssen in 1577 met een zoon van den zwager van Cunertorf, den jongen Gaspar Pels; terwijl zijn vader in Lissabon schijnt gevestigd geweest te zijn, was de zoon toen-

[1]) Hirsch, Handels- und Gewerbsgeschichte, Dantzigs, s. 84.

maals zeker in Enkhuizen of Amsterdam. Soms hield hij zich ook in Hamburg op. Jan Janssen verkocht aan dezen laatsten, zeker een jong mannetje, dat nog niet veel van den handel kende, 1700 alquiren rogge voor 105 rees de alquir, om die aan zijnen vader te Lissabon te leveren. Maar papa weigerde die rogge te ontvangen, omdat ze in Lissabon nog geen 80—85 rees het alquir gold. 't Zoontje had dus een slechte negotie gedaan.

Om zich er af te maken, zeide Pels Sr. dat er groote straf op stond om koorn te verkoopen aan handelaren te Lissabon.

Door dat koorn aan zijn zwager te leveren zou Cunertorf dat verbod overtreden, en wegens gelijke overtreding zaten er toen te Lissabon wel 20 personen in de gevangenis, waaronder van eerste huizen.

Maar Cunertorf meende dat dat maar een uitvlucht was; immers die rogge kon hij, Cunertorf, best alsof 't zijn eigendom was voor zijn zwager verkoopen.

Maar om van de zaak af te zijn verzocht Cunertorf Jan Janssen om het geld aan den jongen Pels terug te geven, zijnde 148 pond vlaamsch vijftien stuivers.

De vader beweerde niet min of meer dan dat Jan Janssen zijn zoon bedrogen had.

Soms werd de markt te Lissabon op eens overvoerd van koorn door de aankomst van Bartonsche schepen met koorn, speciaal weit. Men verstond daaronder Bretonen, schippers van Bretagne, die koorn uit Frankrijk invoerden. [1])

Uit Normandië, Picardië en Bretagne werd veel

---

[1]) Hirsch, blz. 92. Dr. Dietrich Schäfer, Hanserecesse 1477—1530, Bd. I, s. 58. Hansisches Urkundenbuch VIII, s. 316.

koorn te Lissabon ingevoerd, zoodat b.v. van October 1579— Mei 1580, vijftien honderd Bartonsche en Engelsche schepen met koorn binnenvielen, terwijl over hetzelfde tijdvak tweehonderd Duitsche schepen met koorn daar binnenkwamen.

Ingevoerd werd Oostersche (Oostzeesche), Pommersche, Pruissische en Rigasche rogge, Brunswijksche, Grudentsche (Graudentz), Hadeler (Hadeln bij Bremen), Holsteinsche, Kener (?), Meyberger, Mense (Mentsche ?), Oostersche, Poolsche en Warder tarwe.

De havens van uitvoer waren inzonderheid Amsterdam, Bremen, Dantzig, Emmen, Hamburg, Koningsbergen, Lubeck, de Maas, Reval, Riga, Stettin, Texel, Wismar en de Zeeuwsche stroomen.

De Hamburger tarwe was beter dan die van Dantzig en men kreeg er ook beter maat; soms zeilden er tien schepen tegelijk uit Hamburg naar Lissabon, met tarwe beladen.

De Holsteinsche tarwe schijnt niet zoo goed geweest te zijn en was soms blick (rood) en week. Van de tarwe vorderde men, dat ze glazig, dat is hard, was, van de rogge, dat ze geen „drup", zeker een onkruidzaad, bevatte.

Indien het koorn niet terstond verkocht werd, werd het meestal in het koornhuis te Lissabon opgeslagen.

Vooral aan den Koning verkocht ons handelshuis zijn koorn, zoodat het deswege in 1578 van den Koning 12000 ducaten te vorderen had, welke gelden met veel moeite binnen kwamen.

Zekere Nathaniel Junge was meest de tusschenpersoon, door middel van wien deze handel geschiedde. Hij overleed 5 Januari 1578, zeer tot spijt van Cunertorf.

Een enkele keer werd door het handelshuis ook gerst ingevoerd.

De tijdsomstandigheden werkten natuurlijk ook gunstig op den meerderen of minderen invoer van granen in Lissabon en den meerderen of minderen uitvoer uit de graanbouwende streken.

Speelman schrijft b.v. 15 April 1579, dat de landerijen in den omtrek van Leuven, door Henegouwen en Luxemburg tengevolge van den krijg onbebouwd liggen.

Men verbood dan ook soms den uitvoer, zoo in 1578 uit Holland, in 1581 uit Lubeck.

Ook werden dikwijls tengevolge van krijgstoestanden de schepen met arrest belegd. Zoo werden in April 1578 alle schepen, die koorn te Lissabon hadden aangevoerd, aangehouden door koning Sebastiaan van Portugal, om hem te dienen bij zijn avontuurlijken tocht naar Afrika.

Ook meel werd door het handelshuis in Lissabon ingevoerd, vooral Grudentsch en Grusons meel, het eerste zeker meel uit Graudentz; of het tweede hetzelfde was als het eerste of een andere herkomst had, is mij niet bekend.

Dit meel schijnt zoowel in tonnen als in zakken te zijn afgeleverd, vandaar dat men bizonder spreekt van tonnenmeel, en zelfs nog weer onderscheidt tusschen vuchtenband en grootband, naar de banden waarmede de meeltonnen voorzien waren.

Katoen. Soms in de brieven alhodones genoemd, eigenlijk algodones. Oudtijds werd het bombacyum, sedert het einde der 13e eeuw cottonum genoemd naar den Arabischen naam Kotn.

Het handelshuis handelde inzonderheid in ruwe

katoen van San Thomé en uit Brazilie en de Kaapverdische eilanden.

Klokken en klokkenspijs. Het blijkt uit de handelscorrespondentie, dat bij den beeldstorm in 1575 een menigte klokken in de Nederlanden uit de kerken zijn gehaald en verkocht en dat deze vooral door bemiddeling van ons handelshuis hun weg hebben gevonden naar Portugal.

Het zou dus geen wonder zijn wanneer producten van de alom beroemde Nederlandsche klokgieterskunst, die vooral in de van Wou's te Kampen de meest artistieke vertegenwoordigers vond, thans nog in Portugal hier en daar de kerktorens stoffeerden.

Hans Snel geeft bij brief van 24 Maart 1579 aan Jan Janssen van Campen last om te trachten vier of vijf schippond campanil of klokspijs te koopen, en Berent Rottgerss bericht 29 Juli 1579 uit Amsterdam aan Jan Janssen, op een order om klokken te koopen, heel en goed van klank, of klokspijs, de eerste voor 12 gl. de honderd pond en de laatste voor 10 of 11 gl., dat hij daarover aan Adriaan Pylman (bedoeld is zeker Speelman) geschreven heeft.

Hij laat Jan Janssen verder weten dat hij te Amsterdam 1200 pond klokspijs heeft gekocht, waaronder drie schoone klokken voor elf gulden min een stuiver de honderd pond.

Hij zal de klokspijs zenden met de eerste schepen, maar vindt zich bezwaard de heele klokken naar Portugal te zenden, zoo ook ander gebroken metaal van kandelaren en ander kerken goed, natuurlijk omdat het door een beeldstorm uit kerken en kloosters gehaald was.

Den 15en Augustus 1579 schrijft Cunertorf aan

Jan Janssen dat de campanil behouden te Lissabon is aangekomen.

Hans van Elsen, een handelsagent te Antwerpen, bericht 12 Sept. 1579 aan Jan Janssen dat hij wat klokspijs voor Hans Snel gekocht heeft.

Den 2^{en} November 1579 schrijft Hans Snel uit Lissabon aan Jan Janssen dat hij al 8000 ℔ klokspijs heeft ontvangen van Berent Rotgherss en dat nog 5000 ℔ in Texel ligt ingescheept om met de koornschepen te komen.

Hans van Elsen kocht 40000 ℔ campanil te Gent voor 8 gl. de 100 ℔.

Volgens Gaspar Cunertorf, in een brief aan Jan Janssen van 4 November 1579, werd daar 60 % aan verdiend.

Maar 't ging niet altijd vlot met dien klokkenhandel. Immers Adriaan Speelman schrijft 12 April 1580 aan Jan Janssen, dat hij last heeft met 14 klokken, die geladen zijn op het schip van Antonio van den Bosch en waarop avarij werd beweerd geleden te zijn. Het schip was uit Zeeland vertrokken, dus zeker met avarij in Engeland binnen geloopen. Speelman en Hans van Elsen boden den schipper en reeders 700 gl. om de klokken vrij naar Zeeland te leveren, daar de schipper niet naar Lissabon wilde doorvaren, en de schipper dreigde de klokken in Engeland aan wal te zetten en er dan voor vracht en avarij beslag op te leggen.

Speelman heeft vernomen dat er veel klokken te bekomen zijn, daar in Utrecht, 't sticht van Overijssel en heel Friesland, uitgezonderd Groningen, de kerken te niet gebracht worden en de klokken weggevoerd worden.

Gaspar Cunertorf meldt Jan Janssen den 14^en^ December de aankomst dezer klokken te Lissabon, maar tevens dat er groote onkosten op gevallen zijn.

Een enkele keer schijnt de firma ook in geschut gehandeld te hebben.

Althans toen in 1572, na den dood van Sigismund II, in Polen verwikkelingen ontstonden over de troonsopvolging, wilde het huis derwaarts geschut verzenden, waarvan echter niets kwam.

Marfflijn of olifantstanden was ook een voorwerp van den handel van het huis. Bij de plundering van Lissabon in 1580 was daarvan een voorraad in de magazijnen van het huis van niet minder dan 90 quintalen.

Olie. Adriaan Speelman schrijft 25 April 1578 aan Jan Janssen van Campen, dat in Zeeland is binnen gekomen een vloot van elf schepen van St. Lucas en Sevilla, en in hun geleide eenige schepen van Calais.

Van de schepen van St. Lucas en Sevilla zijn zes of zeven schepen voor de stad gekomen, die over de duizend vaten olie aanbrengen, die uitstekend is en helder, die ondanks den grooten aanvoer zich handhaaft op een prijs van 45 of 46 gulden het vat, want de olie komt meest in sterke handen, die deze kunnen opslaan.

Den 24^en^ Maart 1579 schrijft Hans Snel uit Lissabon aan Jan Janssen te Dantzig, dat olie van Lissabon kost 33, 34, 35000 rees vrij aan boord; 14 December daaraanvolgende gold die te Lissabon reeds 45000 rees.

Men vindt in 1578 ook vermeld, dat uit Dantzig een partij kaarsen voor Cunertorf naar Lissabon werden verzonden.

Paarlen. Ook in paarlen handelde het huis. 11

December 1579 verzond Snel voor niet minder dan 2500 daalders aan paarlen naar Antwerpen, om voor de opbrengst daarvan tarwe te koopen.

Ze werden met zeven schepen verzonden in zeven kisten en eenige zakjes. Maar die verkoop ging te Antwerpen niet vlot. Ze moesten op 6 maand crediet verkocht worden en terwijl de ons te Lissabon 1000 milreis kostte, kon men te Antwerpen niet meer dan 20 stuivers bekomen.

Men onderscheidde de paarlen in vnce peirlen, die bij 't ons, en tal peirlen, die bij 't stuk verkocht werden.

De laatste poogde men te Hamburg te verkoopen. In Maart 1581 waren de paarlen te Antwerpen nog niet verkocht en Jochem Gryp, die de groote paarlen te Hamburg zou verkoopen, liet ook niets van zich hooren.

In Juni 1581 was het grootste gedeelte der vnce peirlen verkocht, voor de helft op zes, voor de andere helft op acht maanden crediet.

Dat waren meest peirlen de botiqua of winkelpaarlen. Alyofar was een soort kleine paarlen, zaadpaarlen, ook deze werden verhandeld.

De verhandelde paarlen kwamen zeker van Cail en Ceylon, waar de Portugezen ze toenmaals opkochten.

Ook in diamanten en robijnen handelde het huis, zooals blijkt uit den brief van Snel aan Jan Janssen van 18 Juli 1577. Speelman berichtte 12 Augustus 1578 ook aan Jan Janssen, dat diamanten van 2 tot 6 of 8 grein wel in trek zijn, als ze ruw zijn en ongeslepen.

Saaien, baaien, lakens en linnen. In Hollandsche geweven stoffen werd door het huis af en toe ook handel gedreven.

Haarlemsche lakens waren nog al getrokken in

pakken van 20 tot 25 stukken. Deze golden te Lissabon 42 ducaten, tegen Leidsche 31 ducaten en Rotterdamsche 22 ducaten.

In 1578 zond Jan Janssen uit Dantzig 151 stukken lijnwaad, die Hans Snel hem 12 December 1578 bericht ontvangen te hebben. Den 14en Juli van dat jaar meldt Hans Snel aan Jan Janssen de ontvangst van 58½ stukken lijnwaad met eenige lappen, waarvan hij contant vrij geld heeft gemaakt 222140 rees.

Den 25en Juli 1578 schreef Speelman uit Antwerpen aan Jan Janssen te Amsterdam, dat hij vernomen heeft, dat de Hollandsche lijnwaden, door hem geladen, te Lissabon zijn aangekomen en grooten aftrek vinden, zoodat Snel nog een partij begeert.

Den 21en Maart 1581 schrijft Speelman aan Jan Janssen, dat hij opdracht heeft van Snel om diens zuster te Deventer lijnwaden te doen koopen.

De twaalf el scharlaken, die Hans Snel 27 Februari 1578 aan Speelman verzocht te zenden, 9 el voor hem en 3 el voor Cunertorf, was zeker voor statierokken van de heeren bestemd.

Den 2en Februari 1578 deed Snel aan Speelman een bestelling van niet minder dan 1000 £ Vlaamsch aan Honschotsche saaien.

Toen 12 Aug. 1578 Speelman aan Jan Janssen schreef dat, zoo hij te Dantzig geen lijnwaad kon krijgen, hij verzocht om hem dit te melden, ten einde het geld te Antwerpen in saaien te besteden, voegde hij er aan toe, dat tegen den winter de saaien wel lager in prijs konden worden: „want men op den wynter meer werckt als op den somer, principalick jn dit sayson, dat de lieden al jnt lant besich syn."

Daaruit volgt, dat die saaien als huisvlijt, vooral door de landelijke bevolking, werden vervaardigd.

Hij bericht in dat schrijven tevens de verzending van 148 saaien met verschillende gelegenheden.

Den 10en November 1578 schrijft Snel aan Speelman, dat hij weer 100 saaien, door dezen verzonden, verwacht, terwijl Speelman 3 December 1578 aan Jan Janssen meldt, dat hij weer 186 stukken saaien aan Snel heeft verzonden.

Scheepsbenoodigdheden. De vaart op Indie vorderde voor de scheepsbouw en scheepsuitrusting in Portugal veel meer materiaal dan waarover dit land kon beschikken.

Vooral was het Dantzig, vanwaar men het noodige hout ontbood, ja zelfs verbond men den koornhandel van deze plaats met de marinebehoeften van Portugal en werden nieuw gebouwde schepen, te Dantzig met koorn geladen, naar Lissabon gezonden, om na lossing de Indische handelsvloot te versterken.

Later zond men zelfs Portugeesche scheepstimmerlieden naar Dantzig om daar zich op de scheepsbouw toe te leggen [1]).

Ons handelshuis voerde dan ook te Lissabon in, Noordsche, Pruissische en Rigasche masten en touwwerk, scheepstakels en scheepswant.

Toen Hans Snel 24 Maart 1579 aan Jan Janssen bestelde, 16 of 20 kabels van 80, 90, 95 vadem en 10 of 12 kabeltjes van 70 vadem, tot hoofdtouwen voor de schepen op Indie en 8 of 10 dikke trossen van 3, 4, 5 duim dik, netjes geslagen en schoon voor 't oog, voegde hij er bij: „al ist de hennip van 't beste nicht."

[1]) Häbler, Die Geschichte der Fuggerschen Handlung, s. 36.

Toen Jan Janssen 5 Juni 1577 van Cunertorf en Snel zijn instructie voor den handel kreeg, werd hem reeds opgedragen scheepswant te koopen voor d. — 20 gulden 't schippond, geteerd, meest klein goed, als trossen en kleine kabeltjes, tot hoofdtouwen voor de galjoenen op Indie en zij voegden er bij: al ist dat het van so ser guden hennip niet geslagen worde, ten schaet niet."

Hij moest daarover raadplegen Dyrick van Neck, in de Craeck te Gouda wonende.

Ook in Zeeland wilde men eerst kabelwerk laten slaan, maar beide bestellingen raadde Speelman af, omdat men deze waar in Dantzig goedkooper en beter kan bekomen.

Men liet dan ook blijkbaar dergelijk touwwerk te Koningsbergen slaan, ofschoon men ook uit Rotterdam liet komen.

Het schijnt dat soms vanwege den Koning voor de vloot op Indie eenvoudig beslag op dergelijk scheepswant werd gelegd en de kooplieden het tegen een door den Koning bepaalden prijs moesten afstaan.

Den 10^{en} November 1578 bestelde Snel aan Speelman om bij den touwslager Gisbar Bauwesen te Middelburg voor 300 £ Vlaamsch scheepswant voor hem te doen slaan.

Soms echter verkocht men ook vrijwillig groote partijen aan den Koning, zooals in 1579 een partij door Jacob Oly, in Lyfland geslagen. In dat jaar moest er veel scheepstouw zijn voor de uitrusting van een oorlogsvloot.

Te Dantzig en te Koningsbergen liet men dan ook groote partijen scheepstouw slaan uit Insterborgsche hennep, terwijl zekere Luys Caesar de tusschenpersoon

was, door wiens bemiddeling men aan den Koning leverde, doch „men moet alle tho medt groote geschenken doen," schreef Cunertorf aan Jan Janssen.

Behalve in scheepstouw, dreef het huis ook handel in esschen roeiriemen van 23 tot 28 palm, ook van 22—24 voet; deze leverde men ook aan den Koning.

Verder werd in allerlei houtsoorten handel gedreven. Rigasche deelen, Pruissische en Noordsche masten werden ingevoerd, zoo ook pipenholt, hout voor tonnen. Vooral in deze laatste houtsoorten bestond er groote verscheidenheid. Men had verder klaphout, wagenschot, wagenblauw, Littausch, Stormar, Steiermarcksch, Lijflandsch enz.

Specerijen. Reeds in de 13e eeuw zien wij specerijen, reukwerken, verfwaren en Oostersche stoffen uit het Byzantijnsche rijk, Syrie en Egypte, Armenie en Tartarije in Vlaanderen en Brabant invoeren. En toch, ofschoon die streken toenmaals reeds eene niet onaanzienlijke handelsvloot bezaten, ontmoet men hunne schepen in de Oostersche wateren niet.

Het waren de Italianen, die die waren in deze streken aanvoerden en Vlaamsche lakenen weder medenamen naar hun land.

Eerst ontmoetten beide volken elkander voor het ruilverkeer hunner goederen op de missen in de Champagne, later gingen de Italianen met hunne waren naar Vlaanderen en Brabant door.

In de 14e eeuw werd uit de havens van Genua en Venetie een vaste handelsroute met galeien naar Vlaanderen begonnen op Brugge en Antwerpen.

Tusschen beide steden ontstond nu een wedstrijd in het aanbieden van gunstige voorwaarden aan de Venetiaansche en Genueesche kooplieden.

Sedert 1332 kozen de Venetianen Brugge, en ofschoon de Genueezen een tijdlang aan Antwerpen de voorkeur gaven, trok weldra ook hen Brugge meer aan.

Sedert 1425, toen Florence de zeehaven Livorno had verworven, zond het galeien naar Vlaanderen uit.

Toen echter tegen het einde der middeleeuwen de haven van Sluis verzandde, toen de stad Brugge het tooneel werd van onrust en strijd, verlieten vele vreemde kooplieden die stad, om zich te Antwerpen te vestigen.

Uit Genua en Ancona werden de waren nu daar rechtstreeks per schip aangevoerd.

De volledige overgang van het wereldverkeer van Brugge naar Antwerpen had echter plaats in 't begin der 16e eeuw, toen de Portugeezen Antwerpen kozen als stapelplaats voor hunne specerijen, waarvan zij het geheele Westen voorzagen [1]).

Den 1en Augustus 1504 sloot Lucas Rem, factor van 't bekende Duitsche handelshuis Welser, een verdrag met den Koning van Portugal, hetwelk aan de in Lissabon vertegenwoordigde handelshuizen directe deelneming toestond in den handel naar Oost-Indie, en hun vergunde in de eerstvolgende naar de kolonien te zenden vloot, hunne vertegenwoordigers af te vaardigen en daarmede waren voor eigen rekening over te zenden.

In de vloot, die in 1506 uitliep onder Tristan da Cahuna, hadden de Welser dan ook deel.

Maar weldra reageerde men tegen deze vrijgevigheid tegenover vreemden en 1 Januari 1508 liet de

---

[1]) Dr. Wilhelm Heyd, Geschichte des Levanthandels, dl. II, blz. 706—712.

Koning Emanuel reeds bij eene verordening gelasten, dat voortaan, om alle prijswisseling in den specerijhandel te kunnen controleeren, alle specerijen, onverschillig of zij aan den Koning of aan particulieren behoorden, slechts uit het Koninklijk stapelhuis en ten overstaan van den Koninklijken opzichter daarvan, zouden mogen worden verkocht, terwijl voor de peper de prijs op twee en twintig ducaten den centenaar werd vastgesteld.

De verkoop uit het stapelhuis was waarschijnlijk tevens een controle op wat de vreemde handelshuizen uit Indie meebrachten.

Spoedig daarop ging men nog verder en werd aan de buitenlandsche kooplieden elke directe deelname aan den handel op Indie ontzegd en deze tot een uitsluitend monopolie van de kroon verklaard.

De vermindering in den afzet van specerijen, die dientengevolge werd ondervonden, leidde tot het oprichten van eene Koninklijke factorij te Antwerpen, terwijl zich daaruit tevens ontwikkelde het systeem van pachters en contractadores, zooals we dat verder in de 16e eeuw zien [1]).

Hoe gewichtig de Portugeesche peperhandel was kan o. a. daaruit blijken, dat bij de onderhandelingen over een huwelijk van Karel V met een zuster van den Koning van Portugal, deze laatste, als een huwelijksgift voor zijne zuster, 10000 centenaars peper in September 1521 en twee gelijke termijnen op Nieuwjaar en Paschen 1522 wilde leveren aan het huis Fugger, te Antwerpen.

Daar intusschen de Fuggers nog een groote som

---

[1]) Conrad Häbler, Die Geschichte der Fugger'schen Handlung in Spanien. Weimar 1897, s. 23 vlgg.

gelds van Karel te vorderen hadden wegens kosten bij de Keizerskeuze, hadden deze weinig op met deze wijze van betaling der bruidschat.

De Victoria van Fernao de Magelhaes kwam in 1522 terug, de Molukken ontdekt hebbende, en in 1529 stond Spanje aan Portugal die eilanden af, waardoor Portugal een nog grooter markt van specerijen erlangde.

De Koning verkocht die specerijen weer in 't groot. Uit eene aanteekening van omstreeks 1532 in het archief van Antwerpen [1]) blijkt, dat destijds zekere Diego Mendes en Jehan Kaerle te Antwerpen soms voor zes, acht of twaalf duizend ducaten aan notemuscaat, kruidnagelen, gengber, peper en andere specerijen van den Koning kochtten, onder bepaling, dat de Koning aan niemand dan aan hen specerijen zou verkoopen, noch die naar Vlaanderen zou zenden. Soms vereenigden zich van zes tot twaalf kooplieden tot dat doel en brachten per hoofd van tien tot twintig duizend ducaten in, waarvoor ze in de winsten deelden. Doch de specerijen bleven in handen van Diego Mendes en Jean Kaerle, opdat niets buiten de maatschap werd verkocht.

Deze monopoliseering van den specerijhandel te Antwerpen en de groote winsten, die daaruit voortvloeiden, gaven aanleiding tot afgunst en ontevredenheid te Antwerpen.

Daartoe droeg niet weinig bij, dat zij, in wier handen alzoo dat monopolie rustte, zoogenaamde nieuwe Christenen waren.

In den loop van de 16e eeuw hadden zich te Ant-

---

[1]) Génard, Antwerpsch Archievenblad, dl. VII, blz. 215 vlgg.

werpen een aantal Portugeesche familien gevestigd, afstammende van Joden, die Christenen waren geworden, en daarom nieuwe Christenen werden genoemd.

Hun welvaren en hun monopoliseeren van den specerijhandel was velen een doorn in 't oog.

Vandaar dat men ze beschuldigde van niet zuiver te zijn in de leer; men beweerde dat zij eigenlijk Joden waren en den Christelijken godsdienst in werkelijkheid niet beleden.

Zoo werd dan ook in 1532 de groote specerijhandelaar Diego Mendes, wiens broeder Franco Mendes te Lissabon een groot handelshuis had, wegens een aanklacht van Judaiseering gevangen genomen te Antwerpen, terwijl zijne goederen werden gesequestreerd.

De Koning van Portugal bemoeide zich met deze zaak, bewerende dat hij specerijen van hem onder zich had, afkomstig uit zijn Indisch huis te Lissabon en nog niet betaald, zoodat hij die goederen reclameerde, terwijl hij zijn vrijlating verzocht bij Karel V, omdat Mendes hem nog geldsommen schuldig was en bij verdere vervolging niet alleen hij, maar de geheele Lissabonsche specerijhandel daardoor groote schade zou lijden. [1])

Men beweerde te Antwerpen dat zij, die de peper kochten van Diego Mendes c. s. te Antwerpen, daarvoor moesten betalen 28 grooten het pond en ze voor niet minder dan 29 grooten het pond mochten verkoopen, terwijl ook niemand waagde die bepaling te overtreden, want men leverde hem dan zeker nooit

[1]) Antwerpsch Archievenblad, dl. VII, blz. 210.

weer peper, en alle peper werd uitsluitend door Diego Mendes afgeleverd.

De Koning durfde ook aan niemand anders dan aan zijne maatschap de peper te verkoopen. Deed hij het, dan kocht de combinatie niets meer van den Koning, deze zou dan bij gedeelten die peper moeten verkoopen, terwijl hij aan hen in eens den voorraad kon overdoen. Hij zou dus met zijn specerijen blijven zitten: „et si le Roy leur demande pourquoy ilz n'achatent riens, ilz dient: Vous auez commencé a vendre aux petitz compagnons, parfaictes."

Verkocht de combinatie specerijen te Lissabon, dan bedong ze die niet naar Vlaanderen uit te zenden, omdat ze dat land als hun particulier terrein voor dezen handel wilden reserveeren.

Verkochten ze buiten Antwerpen naar Duitschland, aan Oostzeeschen, Franschen of Engelschen, dan bedongen ze dat deze de specerijen alle buiten de Nederlanden zouden brengen en daar geen ons laten [1]).

Men beweerde, dat Diego Mendes bij zijn arrestatie in zijn huis te Antwerpen had voor zijn broeder Franco Mendes te Lissabon voor 60000 ducaten, voor Georg Lopez c. s. voor 50000 ducaten, voor Diego Rodrigues Pinto voor 48000 ducaten en voor diverse anderen voor 12000 ducaten aan peper en andere specerijen. [2])

Dat bij zulk een omzet winst werd behaald, ligt voor de hand. Vandaar dat men 25 Mei 1534 bij den Antwerpschen Magistraat klaagde, dat de nieuwe

---

[1]) Antwerpsch Archievenblad, dl. VII, blz. 215.
[2]) Ibidem, blz. 233.

Christenen, zoo ze veel geld hadden verdiend, met den specerijhandel naar de Turken trokken. [1])

De Antwerpsche Magistraat zelf wist echter de werkzaamheid van de nieuwe Christenen beter te waardeeren, zooals blijkt uit een schrijven, ongeveer 30 September 1546 gericht aan den bisschop van Atrecht [2]): „Que faict aussy à noter de ceste matière qui est péculier aux Portugaloys et nouveaulx chrestiens, le bruyct quilz ont de bons et léaulx marchans, les quelz ont tousiours très bien maintenu leur crédit et en ayt on veu bien peu faillir ne faire banckeroutte, moins que de nulz aultres nations, les quelz aussy en leur gaing et prouffict ne sont tant tirez ne excessyfz comme beaucoup d'aultres; qui ont faict aussy ce bien, que depuis leur venue pardecha, ilz ont tousiours faict abonder et tenu large la place et bourse d'Anvers de deniers et argent, que a esté cause que depuis ce temps là, les finances sont venuz à couster beaucoup moins et que le frayt et intérest n'a courru si hault comme soloyt faire. Parquoy aussy Sa Majesté, quant il a eu afaire d'argent pour les occurences de la guerre, les finances luy ont venu a couster beaucoup moins que n'avoient faict aultrefois, lequel est vray, et le trouuerayt on par vraye information de la pluspart de la boursse, quant on s'en voudrayt informer."

De magistraat betoogde verder, dat deze Portugeezen: „apportent en la dicte ville beaucoup des sortes de marchandises et des mélleures et plus précieuses et nécessaires qu'on treuve comme espéceries sucres, vins, huylles, coton, brésil, marfin,

[1]) Antwerpsch Archievenblad, dl. VII, blz. 282.
[2]) Ibidem, dl. II, blz. 233.

plusieurs sortes de fruictz, comme figues, rasins et semblables choses; grand quantité de perles, piereries, baggues, joyaulx et aultres; plusieurs espèces de marchandise, comme que l'on veoit par expérience que la pluspairt des navires qu' arrivèrent en Zélande et la dicte ville d'Anvers du costel de Wetst, est de Portugal et des Isles d'Algarbe, et le conduysent et le font venir ichy les dicts nouveaulx Chrestiens.

Quilz amennent aussy et font venir une grande quantité d'argent et deniers comptans, des croixsades et ducatz en espèce, qui a causé le bien. que de sept ou huyct ans encha, l'on n'ayt veu sur la bourse d'Anvers l'estroictesses et disaytes d'argent si grandes qu'on y a veu aultresfois règner mesmes une bien grande et terrible en l'an xxxix."

Bovendien wees de magistraat er op, dat zij eene menigte koopwaren en manufacturen uit de Nederlanden naar Spanje, Portugal, Algarvie en de Indien zonden, zeer tot voordeel van de Nederlanden.

Ondanks deze vertoogen hielden de vervolgingen aan en 't resultaat was, dat de factorij van specerijen van den Koning van Portugal te Antwerpen werd opgeheven.

Het Antwerpsch stadsbestuur vreesde, dat nu de Duitschers dien handel wel tot zich zouden trekken.

Sedert schijnen te Antwerpen facteurs van particuliere handelshuizen uit Lissabon gevestigd geweest te zijn, die de hun toegezonden specerijen vandaar uit over noordelijk Europa verspreidden, zoodat Antwerpen toch nog steeds een stapelplaats bleef.

Als haar factor voor den specerijhandel en ook voor andere goederen bezigde de vennootschap zekeren Adriaan Speelman te Antwerpen, terwijl bij afwezig-

heid van dezen Cornelis van Dalen als zoodanig optrad.

Soms schijnt ook van de diensten van zekeren Hans Scolir als factor te Antwerpen gebruik gemaakt te zijn.

Adriaen Cornelissen Cuper te Antwerpen schijnt ook een persoon te zijn geweest, waarmede het handelshuis in nauwe relatien stond.

In dien tijd waren er te Lissabon nog zoogenoemde contractadores, die het monopolie van den aankoop der specerijen van den Koning bekwamen, en weer aan zoogenoemde parcerones, detailhandelaren, de specerijen overdeden [1]). Vandaar dat Speelman 10 December 1577 aan Jan Janssen schrijft (bl. 43) dat, indien de contractadores te Lissabon nakomen wat besloten is tusschen de parcerones te Antwerpen, (zeker om niet te veel aan de markt te brengen), de peper een goeden prijs zal gelden.

De specerijen, waarin door het handelshuis van Cunertorf inzonderheid handel werd gedreven, bestonden uit:

Anil, de Isatis Indica, waarvan het Indicum der ouden, ons Indigo komt. Volgens deze correspondentie werd ze vervoerd in tonnetjes van ongeveer 171 ℔.

Bomelaca, uit Lissabon verzonden, werd door Speelman aan Arent Hudde in de Warmoesstraat te Amsterdam gezonden in consignatie. Ze was verpakt in een zak.

Adriaan Speelman schrijft 25 Juli 1578 aan Jan Janssen, dat hij nog twee zakken bomelaca heeft, maar dat dit geen waar is om gemakkelijk te verkoopen.

---

[1]) Häbler, Geschichte der Fuggerschen Handlung, s. 24.

Indien de zaken in Barbarije verbeterden, zou deze koopmanschap meer getrokken worden.

Ze geldt gemiddeld 3 à 4 stuivers het pond.

In 1579 zond Speelman voor de vennootschap een zak bomelaca over Hamburg naar Lübeck en twee van Antwerpen naar Hamburg aan Hans Spierinck, om die te verzenden aan Carsten Petersz te Lübeck.

Deze ontvangt die drie balen, die hij niet gemakkelijk kan verkoopen.

Hij had iemand die 3 à 4000 ℔ in een jaar kon gebruiken.

Den 11^{en} Juli 1579 bericht hij Jan Janssen dat hij de drie balen verkocht heeft en 16 Januari 1581 dat die 899 mark Lub. 13 st. zuiver hebben opgebracht.

De lacca, bomelacca, lacquere, zooals ze genoemd wordt, kwam uit Indie, waar de schildluis Coccus Lacca door een steek in verschillende boomen een gom te voorschijn deed komen, die een roode kleur had.

Men onderscheidde nog tusschen lacquere cruda, rauwe hars en lacquere cotta gesmolten hars. De laatste werd verkocht voor 22—30 stuivers het pond.

Men gebruikte de lacquere bij verwen en politoeren en als geneesmiddel.

Mastik was een bizonder soort hars van den mastikboom Pistacia Lentiscus; het werd gebezigd om te rooken en te kauwen en in wierook.

Caneel. De oude naam is cinnamomum, later sprak men van canella (pijpjes) of duidelijker nog van canella di cennamo. Men onderscheidde nog lange en korte kaneel.

Foullie (folium) noemde men oudtijds de in den handel gebrachte bladeren van den kaneelboom.

Cardamomo. Een vrucht, die vooral kwam van

Java, Sumatra en Ceylon. Men onderscheidde ze in groote en kleine cardamom.

De groote cardamom heeft vrij lange peulen, waarin de vruchten besloten zijn, zwarte korrels, als de peperkorrel. Men mengde ze dan ook wel onder de peper als vervalsching.

Ze wordt ook wel genoemd Melagetta of paradijskoorn.

De kleine cardamom heeft driehoekige vruchten, als een beukennoot, maar ze zijn zoo groot als een kleine hazelnoot.

Men bezigde beide vruchten, die geurig zijn, vooral de eerste, als medicijn en in de spijzen en dranken.

Het handelshuis schijnt weinig handel in dit artikel gedreven te hebben, daar het lastig was het te verkoopen.

Gember. Een der meest verspreide specerijen; ze werd in den handel gebracht òf droog òf wel ingemaakt in conserva.

Ze werd in de keuken gebezigd voor het kruiden vooral van vleesch- en vischspijzen en in gekruiden wijn.

Een deel van de door hen verhandelde gember kwam van San Thomé, een ander deel van de kleine Antillen, en van Indië, Calicoutsche gember.

De geconserveerde gember werd verkocht in tonnen van ongeveer 380 pond, de gewone gember in zakken van 200 pond netto.

Macis. De zaadmantel van de notemuscaat, die wij foelie noemen; oudtijds werd het, zeer ten onrechte, voor de bloem aangezien. Soms wordt het maces, massa enz. in deze correspondentie genoemd.

Deze specerij werd niet alleen in spijzen gebruikt, maar ook in wijn.

Daar ze zeldzamer en meer aan bederf onderhevig is dan de noot, gold ze hooger in prijs.

Bij de vermelding van den prijs van deze koopwaar vindt men herhaaldelijk de bijvoeging: macis die rein is, waaruit valt af te leiden, dat ze dikwijls verontreinigd in den handel voorkwam.

Nagelen (Cravo). Ook deze specerij was reeds vroeg algemeen verbreid, zoodat reeds in het Karolingische tijdvak eene verordening werd uitgevaardigd, dat elk op reis zijnd koninklijk gezant (missus) het recht had op zijn tafel nevens peper en kaneel, ook nagelen te vorderen.

Soms werden ook nog wel de stelen, waarmede de nagelen aan de boomen gezeten hadden, als fusti of fistuchi di gherofani verkocht; ze golden gemiddeld $^1/_3$ van den prijs der nagelen.

Ook werden de ronde knoppen op de nagelen wel afzonderlijk in den handel gebracht als cappelletti.

Reeds in 1572 had Jan Janssen te Hamburg van het huis nagelen ter verkoop onder zich, die op zijn minst 42 schillingen het pond (?) moesten opbrengen.

Volgens een schrijven van Cunertorf uit Lissabon aan Jan Janssen te Amsterdam van 14 Juli 1577, waren daar pas twee schepen uit Indie aangekomen, die 55 quintalen nagelen meebrachten.

Den 18^{en} Juli schrijft Snel uit Lissabon aan denzelfden, dat er weer twee schepen zijn aangekomen, die 550 quintalen nagelen aanvoerden.

Gaspar Cunertorf schrijft 26 Maart 1578 uit Lissabon aan Jan Janssen, dat hij hem op zijn verzoek 2 quintalen noten, 2 quintalen maces en 2 quintalen nagelen zal zenden, doch deze goederen zijn thans duur, de nagelen gelden 13 schillingen 4 st. zeker

het pond te Antwerpen en te Lissabon 68000 rees zeker het quintaal.

Hans Snel schrijft 27 Aug. 1578 uit Lissabon aan Speelman te Antwerpen, dat hij hem o. a. zendt een cognossement van een tonnetje nagelen, wegende zuiver aan nagelen $105^1/_4$ ℔.

De schipper had voor eigen rekening ook twee quintalen nagelen ingeladen, die hij, zoodra hij in Zeeland aankomt, naar Antwerpen denkt te zenden en eerst aan Speelman zal aanbieden. Snel stelt voor die voor gemeenschappelijke rekening van hem te koopen, want daaraan is nog wel een winstje te verdienen.

Hij heeft in alles nog geen zes quintalen in zijn schip, zoodat de markt niet overvoerd wordt.

Den 14en September bericht Snel aan Speelman, dat de nagelen zeer in prijs zijn gestegen en gelden nu 64 à 65000 rees. Gisteren heeft hij van een man, die van de rijzing nog niet wist, een quintaal gekocht voor 60000 rees en hij zal daar nog een quintaal bij koopen.

Drie schepen uit Indie, waarvan Cunertorf 15 Aug. de aankomst te Lissabon aan Jan Janssen berichtte, brachten 2000 quintalen nagelen aan, die 60000 rees golden, zeker per quintaal.

Noces, de muskaatnoot, welke men aanneemt dat reeds aan de ouden bekend was, was ook een artikel waarin het huis handel dreef. Men verkreeg ze oudtijds door middel van de Arabieren, die ze uit Indie haalden, zonder dat men precies aangaf vanwaar. Marco Polo wijst Groot Java als de groeiplaats aan, zonder dat vaststaat of daaronder Java of Borneo is te verstaan.

De noten werden verkocht tegen 10 stuivers het

pond en werden voor 50 à 60000 rees het quintaal ingekocht.

Den 15^{en} Maart 1578 bericht Snel aan Janssen een afzending van 68000 rees aan noten met een schip.

Men schijnt toenmaals vooral in Calicoutsche noten gehandeld te hebben. De noten werden ook verzonden bij een fardeel, zeker een vierendeel.

Peper. Daar men oudtijds scherpe en dorst verwekkende spijzen verkoos, was de peper een lievelingsspecerij, zoodat men ze zelfs in pasteien mengde.

Men maakt onderscheid in deze correspondentie tusschen grove peper en gemeene peper en tusschen grove en corning peper.

Ik vermoed dat grove peper is zwarte peper en corning of gewone peper de peper waarvan de zwarte huid verwijderd was.

Ook dreef het huis handel in Calicoutsche, lange of zoogenaamde Spaansche peper, uit Bengalen afkomstig.

Uit een brief van Cunertorf aan Jan Janssen van 4 November 1579 blijkt, dat de schepen uit Indie met de specerijen in den regel tegen het laatst van Augustus te Lissabon binnen kwamen, maar dan waren er geen schepen te vinden, die op Dantzig wilden varen. Wilde men dus in specerijen op de Oostzee handelen, dan moest men die koopen als de schepen uit Indie aankwamen, om die het volgende voorjaar naar Dantzig en elders te zenden en dan kon men eerst tegen het voorjaar van 't volgende jaar retour van daar verwachten, zoodat men altoos zijn kapitaal anderhalf jaar in dezen handel moest steken, 't welk dien handel zeer belemmerde (blz. 261).

Snel schrijft 2 Febr. 1578 aan Speelman, dat ze voor 60000 ducaten, die hun de Koning schuldig is,

gepoogd hebben te nemen, 100000 ducaten aan peper en 40000 ducaten in geld willen bijbetalen, maar dat ze dit niet gedaan hebben kunnen krijgen, maar dat ze nu ten minste voor 20000 ducaten aan peper bekomen.

Waar Snel in een brief aan Speelman van 9 Febr. 1578 met het oog op deze onderhandelingen schrijft: „dat de joeden ons overal omstooten," blijkt dat deze steeds poogden den specerijhandel in hunne handen te monopoliseeren.

Den 7en Augustus 1578 bericht Cunertorf aan Jan Janssen van Campen dat Conradt Roth weer voor acht jaren de peper van den Koning heeft gepacht, de twee eerste jaren voor 30 ducaten 't quintaal, terwijl de volgende twee jaren Roth de peper zelf uit Indie moest halen, op eigen kosten en avontuur en de helft aan den Koning moest afstaan, die deze helft weer voor 30 ducaten 't quintaal aan Roth zou overdoen.

Deze Roth was een ondernemend jong koopman uit Augsburg, die een belangrijk handelshuis te Lissabon bezat. [1])

Snel schrijft 27 Aug. 1578 aan Speelman, dat het huis hoopt van den Koning voor 30000 daalders aan peper te kunnen krijgen.

Soms ging de verkoop van peper moeilijk te Dantzig en te Antwerpen. Den 15en Augustus 1579 schrijft Cunertorf aan Jan Janssen, dat het hem spijt dat de 7 zak peper zoo laag in prijs te Dantzig verkocht is en dat Speelman hem heeft bericht, dat van 51 zak hem gezonden peper nog geen grein is verkocht, daar ze niet meer dan 35 stuivers het pond kon opbrengen.

---

[1]) Häbler die Geschichte der Fuggerschen Handlung in Spanien, bl. 39.

Suiker werd reeds vroeg als genotmiddel gebruikt, zoowel voor 't inmaken van vruchten als in dranken en eetwaren.

De suiker, door ons handelshuis verhandeld, bestond meest uit suiker van St. Thomas, van Brazilie en van Madera.

Die van Madera schijnt de beste te zijn geweest, zij kostte 2400 rees de aroka, die van Brazilie 1400 rees en die van St. Thomas slechts 660 rees.

Deze suikers werden meest ongeraffineerd verhandeld; ze werden echter ook wel te Lissabon geraffineerd.

Het schijnt dat de mindere waarde van de Thomas suiker gelegen was in de onzuiverheid daarvan, want suiker van Madera fina werd geprijsd op 3000 rees de aroka en suiker refinado van St. Thomas op 3300, zoodat ze dan nog duurder was dan de fijnste Maderasuiker.

Snel schrijft 27 Augustus 1578 uit Lissabon aan Speelman te Antwerpen, dat het huis in onderhandeling is met Diego Castano, contratador (monopoliepachter) van St. Thomas, om voor 2400 daalders in suiker van hem over te nemen, te betalen 6000 daalders in contanten en 18000 daalders te disconteeren in divida del rey, schuldbewijzen van den Koning.

De Koning betaalde dikwijls de aan hem geleverde goederen in schuldbewijzen, die door de houders werden gedisconteerd, veelal tegen een belangrijk lager bedrag. In die schuldbewijzen werd een formeele handel gedreven.

Snel schrijft 14 September 1578 aan Speelman, dat het huis met Castano is geaccordeerd voor 5500 arokas suiker en dat hij daarvan voor 10000 daalders zal crediteeren.

Die suiker werd, blijkens schrijven van Snel aan Speelman van 9 October 1578, in kisten verzonden, voorzien van het daarin gebrande handelsmerk van het huis.

Ook in melasse werd door het huis handel gedreven, naar 't schijnt inzonderheid van Brazilie.

Vruchten schijnen ook een enkelen keer verhandeld te zijn. Den 27en Aug. 1579 ontving Jan Janssen van Cunertorf te Dantzig uit Lissabon twee okshoofden met lemoenen; deze zending was niet gelukkig, de vaten waren wel voor $^1/_3$ ledig en verkocht aan den kruidenier Jochem van Aernem te Dantzig, brachten ze maar *f* 20 Poolsch op.

Kastanjes en vijgen werden uit de Condaat door het huis aangevoerd en verhandeld.

Was werd ook door het huis verhandeld. Vooral Duitsch was in klokken of stukken van 700, 800 à 900 ℔ het stuk; het gold te Lissabon in 1578 drie duizend rees per quintaal. Het werd vooral te Dantzig en Koningsbergen ingekocht.

Wijnen. Op de Nederlanden werd in de 16e eeuw nog een belangrijke handel in wijnen gedreven, vooral op Middelburg; in 't laatste kwartaal dier eeuw verplaatste die handel zich echter grootendeels naar Antwerpen.

Ons handelshuis deed geen groote zaken in wijnen. Trouwens Speelman schreef 12 Augustus 1578 uit Antwerpen aan Snel o. a., dat de handel in wijnen zoo vlot niet meer ging, omdat ze door de accijnsen te duur werden: „daeromme veil wyn gelaeten es te dryncken."

In Juni 1579 laadde Cunertorf drie quarten goede oude Galega wijn te Lissabon, die bestemd waren voor

Jan Janssen te Dantzig, en $39^1/_2$ daalders kostten van 44 grossen.

Hans Snel informeert 2 November 1579 uit Lissabon of in Dantzig goede Lissabonsche wijnen van Chernecque gevraagd worden en in welke kleur men die het liefst heeft.

Wijnen van Madera zijn op 't oogenblik te Lissabon moeielijk te bekomen vanwege de groote tollen.

Den 4en November 1579 schreef Cunertorf uit Lissabon aan Jan Janssen te Dantzig, naar aanleiding van een plan van dezen om in de Condaat goede secken te laden, maar liever nog Maderawijn, die te Dantzig de pijp 80 gl. Poolsch kon opbrengen, dat dit hem geen slechte zaak schijnt.

De Maderawijnen kosten te Lissabon 14000 rees het vat, maar zijn veel beter dan secken van de Condaat.

Het vat voor 14000 rees ingekocht zijnde, moet men daarbij voegen 3000 rees voor pijpen, 6000 rees voor vracht en kosten in de Sond, 1000 rees voor tollen bij uitvoer en in Madera 1400 rees kosten op het vat, zoodat het vat zou komen op 25400 rees.

Voor 10 % lekkage berekent hij nog 2400 rees, zoodat het vat komt op 27400 rees; krijgt men te Dantzig 80 gl. Poolsch voor de pijp, dan brengt het vat te Dantzig op 44800 rees, zoodat men een goed profijt zou hebben.

Honderd vaten Maderawijn zouden te Madera kosten 5700 daalders.

Den 18en Febr. 1580 schrijft Snel uit Lissabon aan Jan Janssen te Dantzig, dat het een goed wijnjaar is en dat, zoo ze niet besloten hadden hunne zaken af te rekenen, het goede rekening zou gemaakt hebben

om 100 pijpen goede Sarnequawijn naar Dantzig te zenden.

Den 21en Maart 1581 schrijft Speelman aan Jan Janssen, dat Hans Snel uit Lissabon voor zijn eigen rekening 26 booten nieuwe Aloquewijn heeft gezonden aan Cornelis Rijsser, maar hij gelooft, dat hij daarmede slechte zaken zal maken vanwege de groote hoeveelheden wijn, die uit alle deelen van Spanje en Frankrijk in Zeeland zijn binnengekomen. In de rekening is sprake van 4 quarteelen Alkosettewijn, waarvoor het bedrag 16 Febr. 1581 werd ontvangen van Andres Stever. Waarschijnlijk was dat dezelfde wijnsoort, misschien wijn van Alcohate bij Lissabon.

Ook muscaatwijn werd ter verkoop naar Lübeck gezonden.

IJzer werd ook door de vennootschap verhandeld, goed Dantziger ijzer van 11½ mark het schippond; het werd van Dantzig naar Amsterdam en van daar naar Lissabon verzonden; 42 schippond was in den vorm van 404 stangen.

Dat ijzer werd inzonderheid aangekocht, omdat men in 1580 den oorlog tusschen Spanje en Portugal voorzag wegens de erfopvolging in laatstgenoemd land, en verwachtte, dat Koning Philips van Spanje dan den uitvoer van ijzer uit Biscaye zoude verbieden.

Den 6en Juli 1580 kocht Jan Janssen dan ook nogmaals 22 schippond 9 lyspond ijzer in 199 stangen.

Zout. De zoutmijnen en de zouthandel waren in oude tijden meest een monopolie van de vorsten; zoo was althans het geval in Frankrijk en in Italie, in Spanje en in Portugal.

Volgens Levinus Lemnius, een Zeeuwsch geneeskundige, zou men oudtijds het zout hier uit zeewater

getrokken hebben en het Fransche en Spaansche zout hier niet hebben gewild, omdat het zwart zag, en dat dit hier eerst meer gewild is geworden in 't begin der 16e eeuw, toen men begon dat vreemde zout hier te bleeken. [1])

Den 9en October 1511 bekent Bette Gysberts voor schepenen te Kampen verkocht te hebben aan Agge Oodens: „500 swents solts, gelegen to Bergen opten Soeme, te weten groff solt commer vry buten syn costen, hynder of schaden ter seluer steden voersz. to betalen alst gelt to Armuiden, achte dagen vor of nae Paesken toekomende. Ende om to verhoren wes id solt aldair op die tyt voirsz. gelt ut den schepen, soe sullen Bette ende Agge voirsz. op oirer beider cost eenen boden aldaer senden, die welcke ene gerichtelicke certificasie dairvan alhyr brengen sal." [2])

Den 30en Januari 1512 verklaart heer Gheert Gysberts, dat hij zijne moeder Bette volmacht heeft gegeven „allent solt, dair hy pairt off deell an hebben mach, gelegen tot Siericsee ende Bergen opten Soem ende anderswaer, to vercopen ende hair beste daermede te doen." [3])

Omstreeks 1558 wenschten eenige kooplieden hier te lande van den Koning het monopolie te erlangen van den zoutverkoop, waarvoor ze den Koning 15 jaren lang jaarlijks een som van viermaal honderdduizend gulden boden, bij den berooiden toestand van de financiën van Karel V zeker een niet te versmaden bedrag.

---

[1]) De occultis Naturae miraculis, lib. III, cap. 3.
[2]) Boek van Bekentenissen 1511, fol. 25.
[3]) Ald., fol. 26.

Blijkens eene memorie, naar aanleiding van dat verzoek bij de regeering ingediend, werd het zout toenmaals in Spanje verkocht bij een chaise, terwijl 28 chaises vormden een cent de gros sel.

De prijs van een chaise varieerde van 3—10 realen. [1])

Het zout van St. Lucas en Mariepoort [2]) in Spanje was volgens die memorie ongeveer gelijk in prijs; men betaalde voor een vracht „voycture" van Spanje naar Zeeland, acht of negen pond groot per cent in vredestijd en in oorlsgstijd tien pond groot, zoodat in vredestijd het cent in Zeeland kostte elf of twaalf pond groot en in oorlogstijd dertien of veertien pond groot.

Het zout schijnt ongeraffineerd naar de Nederlanden, althans toenmaals, vervoerd te zijn en daar gebleekt te wezen, hetwelk in gewone tijden zeven of acht pond groot per cent grof zout kostte, terwijl door die behandeling het volume schijnt te zijn vermeerderd, zoodat een cent grof zout 140 of althans minstens 135 maten blank zout opleverde.

Men meende echter, dat de raffinadeurs te veel voor hunnen arbeid berekenden.

Den ondernemer van dezen arbeid noemde men den „panneman", zijn arbeid de „teelt" van het zout, terwijl men voor de verhitting en uitdamping turf gebruikte.

Zes maanden van het jaar was men met die „teelt" van het zout bezig.

---

[1]) J. J. Dodt van Flensburg, Archief voor Kerkel. en Wereldl. geschiedenis van Utrecht, dl. III, blz. 69 vlgg.

[2]) Met St. Lucas zal wel bedoeld zijn St. Lucas de Barrameda aan den mond der Guadalquivir en Mariepoort zal zijn Puerto de S. Maria aan de baai van Cadix.

Duplicius de Scepper en Longius [1]) stelden aan den Koning in 1558 voor, om op de maat ruw zout een belasting te heffen van 1 patard en eveneens een patard op de maat geraffineerd zout, zoodat tweemaal, eens bij den invoer van 't ruwe zout en later bij 't uitslaan van het geraffineerde zout, de belasting zou betaald worden.

Uit enkele vraagartikelen, omtrent dezen tijd gesteld door den Markies van Vere aan zekeren Seigneur de Bonavente, blijkt, dat, behalve zout uit Spanje en Portugal, toenmaals ook veel zout uit Bretagne uit Brouage, tusschen den mond van de Garonne en de Charente gelegen, werd betrokken, welk zout grootendeels werd getrokken uit een zout moeras, bij de stad gelegen.

Aan Casper Seler en Franchois Berty verleende Koning Philips II 12 October 1562 een privilegie, om grof en wit zout te maken van zeewater, zonder daardoor ander zout te mengen of daarbij vuur te gebruiken. Ze beweerden volgens hunne nieuwe vinding dat zout overvloedig te kunnen maken, en tegen minderen prijs te kunnen leveren.

Dat ons land steeds een goede markt aanbood voor het zout, ligt voor de hand, wanneer men slechts bedenkt, dat behalve hetgeen voor het huishoudelijk gebruik noodig was, de zeevisscherijen een groote hoeveelheid zout noodig hadden.

Blijkens eene „Declaratie van de Visscheryen in Holland, Zeeland ende Vlaenderen" uit dezen tijd [2]), werd de haringvangst uitgeoefend tusschen St. Jans

---

[1]) Roland Longin, President van de Rekenkamer van Brabant.
[2]) Dodt van Flensburg l. c., blz. 78.

mis midzomer, 24 Juni, en St. Catharinendage, 25 November, door buizen en booten, waarvan de grootste buizen in Holland ongeveer 46 last konden aanvoeren en de grootste in Zeeland en Vlaanderen 28 last, terwijl de kleine booten ongeveer 10 last konden aanvoeren.

Het aantal buizen werd op ongeveer 700 gesteld, die in den tijd der haringvangst drie reizen uit en thuis konden doen. Men stelde, dat de grootste schepen gemiddeld per reis aanvoerden 20 last haring en de kleine schepen naar advenant.

Het last werd in Vlaanderen gerekend op twaalf tonnen, in Holland en de meeste plaatsen in Zeeland op 15 tonnen.

In Vlaanderen werden gerekend ongeveer honderd buizen te zijn, terwijl de overigen voor rekening van Holland en Zeeland kwamen, en wel $^{2}/_{3}$ voor Holland en $^{1}/_{3}$ voor Zeeland.

Iedere buis behoefde voor de vangst in een seizoen ongeveer twee honderd wit zout, hetwelk gezoden zout en geen gebraden zout moest zijn, daar dat niet voor dit doel bruikbaar was; voor de 700 buizen had men alzoo noodig 140 duizend of 1400 cents wit zout.

De andere visscherij in Holland en Zeeland geschiedde om kabeljauw te vangen, lengen, coelen enz., welke visscherij geschiedde met de kleinere booten, ten getale van ongeveer honderd, die in den winter na Kerstmis en in den zomer na Paschen vischten.

Deze visschers gebruikten niet wit zout, maar grof Mariepoorts zout. Elk schip behoefde voor de twee reizen 60 tonnen grof zout, makende 160 tonnen een honderd grof zout.

Nog werd er in den zomer, na Paschen, door booten en kleine schepen, ten getale van ongeveer vijftig, een visscherij gedreven in Zeeland, te Veere, Vlissingen, Zoutelande en Domburg, waarvoor elk scheepje gemiddeld 50 tonnen grof zout behoefde.

De eerste honderd schepen behoefden alzoo 60 honderd grof zout en de laatste vijftig schepen 2500 tonnen grof zout.

Er waren toenmaals in de Nederlanden ongeveer honderd pannen of zoutkeeten, waarvan echter ongeveer een derde stil stond. Stellende dat dooreengenomen, in acht genomen dat $^1/_3$ stilstond, gemiddeld elke der vierhonderd pannen vijftienhonderd zouts maakte, zoo gaf dit 600000 honderd zouts.

Van die 600000 honderd behouden de schepen voor de haringvisscherij 140 duizend zouts, zoodat er 460 duizend zouts voor de consumtie overbleef.

Bij een concept-overeenkomst, te sluiten met raffinadeurs in de Nederlanden, werd door de regeering voorgesteld, dat ze het grof zout voor de helft uit Spanje en Portugal en voor de andere helft uit Brouage zouden betrekken voor 16 £ groot het cent.

Na koking en raffinement zouden ze het weer verkoopen als blank zout voor 20 £ groot het cent, ze genoten dan 4 £ en de overmaat. Het grof zout zou hun in Arnemuiden of elders door de regeering worden geleverd.

Ook in dit stuk werd erkend: „que le sel de Portugal n'est si bien convenable a faire rostir que le sel d'Espagne."

Wat men echter onder dat gebraden zout verstond blijkt niet, waarschijnlijk wordt er mee bedoeld het

door verhitting verdampen. Zoo sprak men van zelbarnen of darinck delven. [1])

De bekende Johan van Beverwyck vertelt ons daaromtrent: „Hier te lande plagh eertyds gheen zout in 't gebruyck te zyn, als dat omtrent de zee uyt de aerde gegraven werde. Die aerde brandense tot assche en met werm water daer een loogh van makende, trocken daer seer wit en blinckent zout uyt, hetwelck zy „zel" ofte „zilt zout" noemden. Deze manier van zout maken sagh ick nog onlanghs (1652) te Zierickzee (hetwelcke hier van groote nering hadde) in eenige oude schilderyen seer aerdigh uytgebeeldt. Daernae heeft het Spaensch ende Fransch zout, 't welck hier te lande gebracht werde, het gegraven zout te niet ghemaeckt. Ick heb gesien in Languedoc, een Provincie hoogh in Vrankryck omtrent de stad Montpellier, dat zy 't zeewater wat diep in laten vloeyen, 't welck ze rontsom met een leeghen rant aerde bezetten, en als 't zelve door de son uytghewaessemt heeft, het zout met aerde gemenght opscheppen en soo gelyck tot eenen heelen bergh vergaderen.

Nu hebben wij hier te lande, ende insonderheyt ontrent dese stadt Dordrecht de zout-keten, in dewelcke het grof zout uyt Spaengjen ende Vranckryck met zeewater (waardoor den hoop vermeerdert) ghekoockt en alsoo tot geheel wit en goet zou ghebracht wert." [2])

Zoo werd bij een placcaat van 28 Mei 1577 van Koning Philips II verboden zout in te voeren anders

---

[1]) Mr. J. H. de Stoppelaar, Balthasar de Moucheron, blz. 11.

[2]) J. van Beverwyck, Schat der Gesontheyt, uitgave 1652, blz. 151.

dan wit zout, van zout gezoden [1]), terwijl bij een placcaat van 9 Mei 1580 werd verboden Schots, Lunenburger of ander zout, van geen zout gezoden, in te voeren. [3])

Den 1en October 1583 werd in de Nederlanden een impost gelegd van vier ponden veertig groot per honderd geraffineerd zout, door den panneman te betalen.

Uit placcaten van 24 December 1669 en 2 Januari 1671 van de Staten-Generaal blijkt, dat in die dagen nog bij voorkeur zout werd gehaald van Setubal en St. Ubes in Portugal. [4])

Het zout, waarin onze handelsvennootschap handelde, was Portugeesch zout uit Setubal, hier te lande meestal St. Ubes genoemd, niet ver van Lissabon gelegen, welk zout zeezout was. Dit zout stond als zeer deugdelijk bekend, het was $13^1/_2$ $^0/_0$ voordeeliger dan zeezout van Cadix, dat ook een goeden naam had, en werd vooral voor 't zouten van visch zeer gezocht. [5])

Dat zout werd daar verkocht per moio. Meestal verkocht men het om in Setubal of Lissabon te leveren.

De schepen, die koren naar Portugal vervoerd hadden, namen dan zout als retourvracht mede naar de Nederlanden en de Oostzee. Ook omgekeerd brachten ze zout en haalden ze koren.

---

[1]) Groot Placaatboek, dl. II, 2145.
[2]) Ald., dl. I, 1800.
[3]) Ald., dl. I, 750.
[4]) Ald., dl. III, 1372.
[5]) Phil. And. Nemnich, Neues Waaren Lexikon, dl. III, blz. 1091.

Cunertorf verkocht en voerde zeer veel zout uit Lissabon en Setubal naar de Nederlanden en Dantzig en wendde dat geld, evenals de opbrengst van verkochte specerijen, vooral aan voor den invoer in Portugal van tarwe, rogge, gerst en meel.

Hoe groot het aantal schepen soms was, dat zout te St. Ubes kwam halen, blijkt daaruit, dat hij 22 Mei 1579 schrijft, dat daar in zes dagen 150 a 160 Nederlandsche en Duitsche schepen zijn binnengekomen om zout te laden en den 16^{en} Maart 1578 zeilden met hetzelfde doel 28 schepen tegelijk uit Texel. En toen in 1580 de vaart gestremd was en er te St. Ubes geen schepen kwamen om zout te laden, meldt Cunertorf, dat de bevolking stierf van den honger.

Men poogde toen zout van Brouage te krijgen, maar dat was veel duurder.

In Juni 1581 schrijft Speelman uit Antwerpen, dat op 9 Mei uit Zeeland over de tweehonderd schepen zijn uitgezeild, naar alle oorden van Frankrijk, Spanje en Portugal, dat deze tegen Augustus weer terug zullen komen met zout, zoodat er geen behoefte aan zal zijn en 't zout laag in prijs zal zijn.

Het schijnt, dat van dit zout in de Sond een belangrijk lastgeld werd geheven van een rijksdaalder per last.

Soms werden ook specerijen bijgeladen bij den zoutlast.

De gemiddelde prijs voor 't zout was van ongeveer 300 milreis per moio te St. Ubes en van 350 milreis te Lissabon. Een moio was 60 alkiren of 828 liters.

Soms werd ook de vracht van de korenschippers in Lissabon in zout betaald.

Vooral naar Dantzig en Koningsbergen werd veel zout uitgevoerd.

IV.

Correspondentie, boekhouding, munten, maten, gewichten en wissels.

Correspondentie. Het spreekt van zelf dat in de dagen, waarin deze handelscorrespondentie werd gevoerd, het brievenverkeer nog in hooge mate gebrekkig was.

Geregelde postverbindingen bestonden er in het binnenland niet en nog veel minder voor het brievenverkeer met het buitenland.

Ook in dit opzicht is deze correspondentie leerzaam, omdat de ontvanger telkens op den brief noteerde wanneer hem deze ter hand kwam.

Van nog meer waarde zouden deze aanteekeningen geweest zijn, indien de brieven steeds den geadresseerde waren ter hand gekomen op de plaats waarheen ze geadresseerd waren. Ongelukkig echter vindt de brief hem meestal op die plaats niet, zoodat deze hem weer naar elders moest nagezonden worden; daardoor missen we in den regel de wetenschap hoe lang de brieven tusschen de verschillende plaatsen onderweg waren.

Sommige brieven werden per post verzonden, zooals daarin werd aangegeven, zoodat dus postverbindingen moeten hebben bestaan, al waren deze niet geregeld.

Op sommige brieven, met de post verzonden, komt de aanteekening voor adritura, d. i. langs den kortsten

weg, zoodat er ook sommige verbindingen moeten hebben bestaan, die sneller gingen dan andere.

Meestal echter werden de brieven met vertrekkende schepen medegegeven, die in de haven van aankomst de brieven afgaven.

Een enkelen keer, wanneer het geen te groote afstanden gold, werd de brief met een expressenbode verzonden.

Ik laat hierbij een lijstje volgen van eenige brieven. waarvan de datum van verzending en van aankomst vaststaat.

Plaats van afzending.	Wijze.	Datum.	Plaats van aankomst.	Datum.	Duur. Dag van verzend. medegerekend.
Amsterdam	bode	27 Juli 1578	Dantzig	12 Aug. 1578	16 dagen
Antwerpen	?	25 April 1578	Amsterdam	29 April 1578	4 dagen
Antwerpen	bode	10 Mei 1578	Amsterdam	13 Mei 1578	3 dagen
Antwerpen	post	29 Mei 1578	Amsterdam	3 Juni 1578	5 dagen
Antwerpen	bode	25 Juli 1578	Amsterdam	30 Juli 1578	5 dagen
Antwerpen	bode	12 Aug. 1578	Amsterdam	16 Aug. 1578	4 dagen
Antwerpen	bode	5 Dec. 1578	Amsterdam	14 Dec. 1578	9 dagen
Antwerpen	bode	15 April 1578	Dantzig	16 Mei 1578	31 dagen
Antwerpen	bode	22 Mei 1578	Dantzig	15 Juni 1578	24 dagen
Antwerpen	bode	25 Jan. 1580	Dantzig	29 Febr. 1580	35 dagen
Antwerpen	bode	12 April 1580	Dantzig	13 Mei 1580	31 dagen
Antwerpen	?	21 Maart 1581	Dantzig	21 April 1587	31 dagen
Barquarena	over zee	24 Mei 1580	Dantzig	11 Juli 1580	46 dagen
Calais	post	28 Aug. 1572	Hamburg	18 Sept. 1572	21 dagen
Campen	?	3 Oct. 1581	Amsterdam	4 Oct. 1581	1 dag
Campen	?	12 Oct. 1581	Amsterdam	13 Oct. 1581	1 dag
Campen	?	18 Oct. 1581	Amsterdam	19 Oct. 1581	1 dag
Campen	?	21 Oct. 1581	Amsterdam	21 Oct. 1581	1 dag
Campen	?	30 Oct. 1581	Amsterdam	2 Nov. 1581	2 dagen
Campen	?	3 Nov. 1581	Amsterdam	4 Nov. 1581	1 dag
Campen	?	13 Dec. 1581	Amsterdam	14 Dec. 1581	1 dag

Laats van Afzending.	Wijze.	Datum.	Plaats van aankomst.	Datum.	Duur. Dag van verzend. medegerekend.
Lissabon	post	18 Mei 1578	Amsterdam	6 Juli 1578	49 dagen
Lissabon	over zee over Zeeland onder couvert van Adriaan Pauw	24 Juli 1578	Amsterdam	2 Oct. 1578	42 dagen
Lissabon	over zee	7 Aug. 1578	Amsterdam	3 Sept. 1578	27 dagen
Lissabon	post	10 Nov. 1578	Amsterdam	7 Jan. 1579	59 dagen
Lissabon	over zee	20 Mei 1581	Amsterdam	20 Oct. 1581	154 dagen
Lissabon	over zee	12 Juli 1585	Campen	7 April 1586	237 dagen
Lissabon	over zee	28 Jan. 1579	Dantzig	20 April 1579	82 dagen
Lissabon	over zee	26 Maart 1579	Dantzig	29 Mei 1579	65 dagen
Lissabon	?	7 April 1579	Dantzig	29 Mei 1579	53 dagen
Lissabon	?	22 Maart 1579	Dantzig	20 Mei 1579	60 dagen
Lissabon	over zee over Emden	15 Aug. 1579	Dantzig	7 Oct. 1579	53 dagen
Lissabon	post	2 Nov. 1579	Dantzig	14 Jan. 1580	73 dagen
Lissabon	post	24 Sept. 1579	Dantzig	17 Dec. 1579	84 dagen
Lissabon	over zee over Antwerpen	7 Nov. 1579	Dantzig	11 Febr. 1580	96 dagen
Lissabon	over zee	4 Nov. 1579	Dantzig	15 Maart 1580	132 dagen
Lissabon	post	14 Dec. 1579	Dantzig	4 Maart 1580	80 dagen
Lissabon	over zee over Antwerpen	5 Maart 1580	Dantzig	27 Mei 1580	83 dagen
Lissabon	over zee adritura	5 Maart 1580	Dantzig	23 Mei 1580	79 dagen
Lissabon	over zee	14 Dec. 1580	Dantzig	30 Maart 1580	106 dagen
Lissabon	per poste Satelar	15 Maart 1578	Enkhuizen	12 April 1578	28 dagen
Lübeck	?	14 Mei 1579	Dantzig	30 Mei 1579	16 dagen
Lübeck	?	27 Mei 1581	Dantzig	2 Juni 1581	6 dagen
Lübeck	?	18 Juni 1579	Dantzig	29 Juni 1579	11 dagen
Lübeck	?	4 Juni 1579	Dantzig	16 Juni 1579	12 dagen
Lübeck	?	11 Juli 1579	Dantzig	23 Juli 1579	12 dagen
Lübeck	?	2 Juli 1579	Dantzig	14 Juli 1579	12 dagen
Lubeck	?	22 Aug. 1579	Dantzig	4 Sept. 1579	13 dagen

Daaruit volgt, dat een brief van Amsterdam naar Antwerpen gemiddeld 5 dagen noodig had en van Amsterdam naar Dantzig 16 dagen.

Van Antwerpen naar Dantzig was een brief gemiddeld ruim dertig dagen onder weg.

Van Barquarena naar Dantzig duurde de reis 46 dagen; van Calais naar Hamburg 21 dagen; van Campen naar Amsterdam gemiddeld een dag.

Van Lissabon naar Amsterdam duurde de reis gemiddeld 44 dagen. Een enkelen keer zal, doordat een schip gearresteerd werd of oponthoud of avarij bekwam, de bezorging van een brief zijn achtergebleven; zóó alleen is te verklaren een termijn van 154 dagen voor verzending van een brief van Lissabon naar Amsterdam en van 287 dagen voor de verzending van een brief van Lissabon naar Campen.

Van Lissabon naar Dantzig was de gemiddelde duur voor het brievenvervoer 80 dagen. Bizonder, bijna onverklaarbaar snel is het vervoer van een brief van Lissabon naar Enkhuizen in 28 dagen.

Van Lübeck naar Dantzig waren de brieven gemiddeld ongeveer 12 dagen onderweg.

Hoe moeilijk de handel was bij zoo gebrekkige correspondentie, doet zich begrijpen. Wanneer men dan nog een trage briefschrijver was, zooals Hans Snel schijnt geweest te zijn, dan werd de zaak nog bedenkelijker.

Boekhouding. Omtrent de boekhouding der firma valt uit de stukken, die we bezitten, weinig te zeggen. We hebben immers niet de gewone boekhouding voor ons liggen, maar alleen bizondere rekeningen over bepaalde onderwerpen van gemeenschappelijken handel.

Jan Janssen boekt eerst de verschillende goederen,

die hem uit Lissabon zijn toegezonden, en onderscheidt of die voor de vennootschap of voor particuliere rekening van een der leden werden gezonden, dat behandelt hij ieder afzonderlijk.

Hij boekt bij die zendingen alle onkosten specifiek, die op die goederen zijn gevallen.

Dan boekt hij wat die goederen specifiek bij verkoop hebben opgebracht en vermindert dat bedrag met de door hem uitgelegde onkosten, om zoo tot het zuiver provenu te komen.

Vervolgens boekt hij alles, wat hij op last in bodemerij, wissel of andere betaling van de schuldenaren der compagnie heeft ontvangen,

Eindelijk boekt hij alles, wat hij in retouren zond en betaalde aan inkoopsprijs en gespecificeerde kosten.

Zoo komt hij tot het saldo debet of credit.

Cunertorf in zijn rekening volgt dezelfde methode.

Munten. De Portugeesche munt, waarmede in deze stukken gerekend wordt, is de rees, waarvan 40 eene reaal, 100 een tostan en 1000 een milreis vormden.

Het teeken voor de milreis in deze stukken is ϑ.

Een crusaat of ducaat heeft 10 realen of 400 rees. Een milrees heeft twee en een halve ducaat.

Een pesos of stuk van achten, ook patacon genoemd, heeft 15 realen of 600 rees.

In Dantzig rekende men met Poolsche guldens, waarvan f het teeken is; de gulden heeft 30 grossen en de grosse 18 penningen; een gulden had 90 schillingen, een daalder was 35 grossen, een ducaat # 44 grossen.

Een milrees in specie deed 105 grossen Poolsch of drie gulden en 15 grossen.

In Antwerpen had men een £ Vlaamsch houdende zes gulden of twintig schellingen Vlaamsch of 120 stuivers of 240 groot.

Een gulden had drie schellingen vier groot, twintig stuivers of 40 groot.

Een Portugeesche ducaat of crusaat deed ongeveer 84 grooten te Antwerpen.

In Lübeck rekende men bij de Mark van 16 schellingen, van twee grooten, een groot van twee penningen. Een Hamburger of Jochemsdaalder had 29 stuivers.

De gulden, waarin men te Amsterdam rekende, had 20 stuivers, 40 groot 320 penningen; een stuiver had twee groot, een groot vier duiten, een duit 2 penningen.

Wissels. Van wissels bediende men zich in den handel in de 16e eeuw bij uitzondering, omdat de regel was, dat men retourzendingen in goederen verlangde (c. f. blz. 347).

De wisselkoersen verschilden nog al, wat natuurlijk ook afhing van den duur des wissels. Op Lissabon waren van hier meest twee maands wissels gebruikelijk.

Den 18en Juli 1577 deed de wissel van Lissabon op Antwerpen 82 grooten per ducaat, den 4en Febr. 1578 96 grooten per ducaat, 26 Juli 1578 a viso 99/100 grooten per ducaat, den 12en April 1581 99 grooten per ducaat.

Van Antwerpen op Lissabon, 15 April 1579 89 grooten per ducaat, 22 Mei 1579, 91 grooten en op Sevilla 93 grooten per ducaat.

Uit de Nederlanden op Lissabon ging in 1587 en 1588 de wissel 83, 83½, 83¾ groot per ducaat.

Van Lissabon op Dantzig ging de wissel op 22 Maart 1579 naar 44 grooten per ducaat.

Het eenig exemplaar van een wissel, dat onder deze stukken voorkomt, is niet aan order, maar wel werd het in triplo opgemaakt met de clausule, dat de een betaald zijnde, de ander van geen waarde zal zijn.

Tevens werd de wissel mede onderteekend door een ander, die verklaarde dat de handteekening van den trekker echt was.

Ook werd toenmaals bij wanbetaling des wissels daarvan geprotesteerd.

Cunertorf was zeer ontstemd, en terecht, toen een door hem getrokken wissel van wanbetaling werd geprotesteerd.

Gewicht en **Maat.** Een steen had 24 pond klein gewicht, een schippond, 300 pond, had 20 lyspond, een lyspond 15 pond. Een aroka of aroba had 32 pond, een quintaal is 4 aroka's.

Een moio had 15 fanga's, een fanga 4 alquirs, een alquir 2 moios, een moio 2 quarten; 25 alquiren was een Amsterdamsche last, een alquir was 14 pond tien onzen.

V.

De Procedure.

Jan Janssen vervulde niet alleen tegenover zijne bruid zijne verplichtingen niet, neen, ook zijne contractueele verplichtingen tegenover Gaspar Cunertorf en Hans Snel, voortvloeiende uit de overeenkomst, 7 Mei 1577 door hem met dezen gesloten, kwam hij niet na.

De briefwisseling toont aan, hoe die omstandigheid leidde tot een spanning tusschen de vennooten, eindelijk tot het opzeggen van de vennootschap en het eischen van rekening en verantwoording van den kant van Cunertorf en Snel.

Maar Jan Janssen voldeed daaraan niet, integendeel, brutaal als hij was, legde hij beslag op goederen van Gaspar Cunertorf, in de Nederlanden aanwezig. Ter afwering van de schade, welke hun respectieve broeder en oom door het beslag van Jan Janssen zoude kunnen lijden, en overtuigd van diens onrecht, verbonden zij zich 7 April 1585 aan Jan Janssen in solidum, dat zij, zoo binnen acht of tien maand door Cunertorf en Snel te Lissabon de vordering niet was afgedaan, zij hem die als eigen propere schuld zouden voldoen, voor zooverre hij met goede rekening en bewijs kon aantoonen dergelijke vordering op Cunertorf en Snel te hebben.

Op denzelfden dag verbonden zich Simon Cunertorf, Henrick van Wilsem en Jan Janssen, dat ze elkander

zouden helpen dragen de onkosten van rechtsvordering, penning, penningsgelijk, in zoodanige actie van compagnie, waartoe Johan Snel te Lissabon aan Jan Janssen was verbonden.

Na het verstrijken van den vastgestelden termijn sprak Jan Janssen, uit krachte van de gesloten acte van garantie. Simon Cunertorf aan, om van dezen de voldoening te erlangen van zevenhonderd crusaten, die hij in de vennootschap met Cunertorf zou hebben ingebracht, benevens een jaarlijksch tractement van vijftig crusaten, en verderen eisch, zooals die uit de acte van vennootschap zou voortvloeien en waarvoor hij dus zeker het arrest op de goederen van Gaspar Cunertorf in de Nederlanden had gelegd.

Mag men een schrijven van Berent Rotgerss aan Jan Janssen van 12 Juli 1585 gelooven, dan was Gaspar Cunertorf toenmaals reeds failliet en werd deze borgtocht daardoor voor de borgen zeer bezwaarlijk.

Den 22en Maart 1586 diende deze zaak voor het eerst voor de Hooge bank te Kampen.

Te Kampen bestond een Lage bank, waarin recht werd gesproken door de twee voorzittende Raden in geringe en breukvallige overtredingen en waarin geinstrueerd werd in civiele en strafzaken, die naar de Hooge bank werden verwezen.

In deze bank hadden alle Schepenen en Raden zitting, door dit college werden alle civiele en strafzaken berecht, die niet bij de Lage bank behoorden en tevens de appellen van uitspraken van de Lage bank.

In de zitting van 22 Maart 1586 werd gewezen, dat de verweerder ten naasten rechtsdage zou komen voor de Lage bank en de obligatie van eischer erkennen of ontkennen.

Den 5^{en} Mei 1586 diende de zaak weer en werd gewezen, dat partijen schriftelijk zouden mogen procedeeren, terwijl den 25^{en} Juni en den 24^{en} September daaraanvolgende de zaak telkens door het gerecht werd uitgesteld.

Den 25^{en} October 1586 vergunde het gerecht den verweerder een uitstel van zes weken, terwijl 8 December werd gevonnisd, dat de verweerder zijne schrifturen ten naasten rechtdage zou inbrengen, bij verstek.

Hieraan schijnt deze voldaan te hebben, want 31 Januari 1587 vonnist het gerecht, dat de aanlegger bij den secretaris mag komen om visie te nemen van de dupliek.

Den 31^{en} October 1587 wees het gerecht het navolgende vonnis:

„Johan Janss van Campen
ca.
Symon Cuyndertorff.

Schepenen ende Raet, aengehoort ende geuisitiert hebbende ansprake, exceptie, repliek ende duplyck mitten stucken van bewyse ten beyden tsyden bygebrocht, sampt die muntlycke straffe ende contrastraffe van beyden parthyen, erkennen voor recht, dat die verwerer schuldich ende geholden sy, den anlegger op te leggen ende te betaelen zyn capitael penninghen van seuenhondert crusaten jnt jnstrument van societeyt gementioneert, sampt syne toegelachte jaerlycse pension van vyfftich crusaten jaerlyckx, gedurende synen dienst.

Angaende synen vorderen eysch vant gewin ende van syn jaerlickx onderholt. sullen byde parthien geholden syn hoere rekenschap ende contrarekenschap

alhier binnen deser stadt Campen binnen den tydt van dree maenden naestcomende, by onparthyege mannen (des verstant hebbende) in tegenwoirdicheyt van vier Raetspersonen (daertoe te committieren) by brengen ende visiteren ende liquideren laten, om volgentz by Schepenen ende Raeth in der saecken gedaen te worden als beuonden sal worden toe te hoeren; die decisie der gerichtlycken oncosten reseruierende tot vuthdracht der saecken."

Een zonderling vonnis, niet pleitende voor de rechtskennis voor hen die 't wezen. Hoe kon het ingebrachte kapitaal uit de vennootschap worden opgevorderd bij rauactie, zonder dat men vroeg rekening en verantwoording van de vennootschap. Immers dan eerst zou kunnen blijken wat er van dat kapitaal, dat een deel van het vennootschappelijk kapitaal uitmaakte, overgebleven was.

Het schijnt dat Jan Janssen de hoofdveroordeeling tegen Simon Cunertorf op diens private goederen heeft geëxecuteerd, althans ik vind in het gerechtsprotocol onder 17 Augustus 1588 vermeld: „Jan Janss van beslach ende anpandinghe gedaen an Symon Kunderturffs huysen jn de Nye strate gelegen ende jngelyckx an syn hoff: nae gicht der dieners mach procederen als nae deser stadt rechten behoert ende komen daerop by den secretaris."

Tot 14 September 1588 vindt men de zaak niet meer in het gerechtsprotocol vermeld. Op dien datum wijst de bank het volgend vonnis:

„Jan Janss ca. Symon Cuindertorff.

Schepenen ende Raedt condemneren den verwerer in den eysch des anleggers van duysent milleresen, daervan die verwerer sal mogen cortten, wes an den

anlegger (luyt der sententien, den lesten Octobris vergangen jaers soeuenentachtentich gewesen) betaelt mach syn. Mitz dat den verwerer vergunt worde nog dree maenden naestcomende om binnen deselue bescheyt, rekenschap ende reliqua by te brengen, die geholdene Maschapie belangende, welcke tyt den verwerer, peremptorie ende by versteck, toegelaten wordt."

Het schijnt, dat Simon Cunertorf, ontsticht over de in deze zaak gewezen vonnissen van 't gerecht, ongepaste woorden heeft geuit, althans 27 Febr. 1588 wordt hij wegens zulk een feit veroordeeld tot een boete van vier stadponden.

Verder zwijgt het protocol over deze procedure geheel, doch nu zien we eene andere procedure voeren, waarvan de overgebleven processtukken achter de handelscorrespondentie zijn afgedrukt, de procedure van Jan Janssen tegen den anderen garant Henrick van Wilsem, nevens Simon Cunertorf in solidum voor de vordering op Gaspar Cunertorf verbonden.

Jan Janssen stelde nu tegen dezen denzelfden eisch in, dien hij vroeger tegen Simon Cunertorf had ingesteld, tegen dezen was toegewezen en, zooals we zagen, gedeeltelijk was geëxecuteerd.

Den 29en October 1588 diende deze zaak voor het eerst voor de bank; Schepenen en Raad bevalen toen: „Die verwerer sal die sententie ter leger banck gewesen, voldoen."

Waaruit die sententie bestond blijkt niet, maar in verband met het hiervoren vermelde onder 22 Maart 1586 zal het wel zijn dat hij voor de Lage bank de obligatie moest erkennen of ontkennen.

Den 23en November 1588 werd de zaak uitgesteld

en den 3^en December 1588 werd bepaald, dat de verweerder ten naasten rechtdage ten principale zou antwoorden.

Volgens een getuigenis van Johan Molckenbuir en Thiman Martens van 9 December 1588, zou op die zittingen van 23 Nov. en 3 December Jan Janssen gezegd hebben, dat hij met Gaspar Cunertorf en Hans Snel te Lissabon een contract van maatschap had gemaakt in 1577, en dat hem dat in 1582 was opgezegd, dat men rekening en verantwoording van hem gevraagd had en dat hij sedert de opzage in 1582, niet meer met hen gehandeld had. Dat beweren was dus in lijnrechten tegenspraak met zijn positum in de stukken, dat zijn salaris doorliep.

Den 8^en Februari 1589 vonnisde de bank dat de verweerder ten naasten rechtdage mondeling antwoord zou geven en daarenboven de schriftelijke documenten zou overleveren, welke hij meende ter zake dienende te zijn.

De memorie van antwoord ingevolge deze sententie overgeleverd door Henrick van Wilsem met de daarbij behoorende bijlagen, de eenige stukken uit deze procedures tot ons gekomen, zijn hier achter de handelscorrespondenties afgedrukt.

De verwering, door den gedaagde in zijne conclusie gevoerd, kwam in hoofdzaak hierop neder.

In de eerste plaats zou Jan Janssen onformelijk en onrechtvaardig tegen hem procedeeren, voor zooveel betrof het aandeel van Hans Snel in zijnen eisch, wat deze zou moeten voldoen en waarvoor hij niet gegarandeerd had.

Tot staving van die bewering beriep hij zich op het renversaal, 7 April 1585, tegelijk met de garantie

door Gaspar Cunertorf en Hans Snel aan Jan Janssen overgegeven. Daarbij verbonden zich Hendrick van Wilsem, Simon Cunertorf en Jan Janssen om gemeenschappelijk te dragen de kosten van rechtsvorderingen in de actie van compagnie, waartoe Hans Snel was verbonden aan Jan Janssen en in de andere actien, die Jan Janssen op Hans Snel mochten competeeren.

Op dien grond, beweerde hij, kon Jan Janssen hem, Hendrick van Wilsem, niet aanspreken voor een aandeel van Hans Snel in de compagnie, zooals bij deze actie geschiedde, waarbij van hem, als vertegenwoordigende Gaspar Cunertorf, den geheelen inbreng van Jan Janssen werd teruggevorderd, even alsof Hans Snel ook geen deelhebber in de vennootschap ware en voor de vorderingen mede aansprakelijk.

Wilde hij eene actie tegen Hans Snel of diens goederen geldend maken, dan moest dat bovendien geschieden met medewerking van hem en van Simon Cunertorf, op grond van het renversaal.

Door dat renversaal werd de oorspronkelijke acte van garantie beperkt; die beide stukken vormen zamen een geheel en men mag zich op de acte van garantie niet beroepen, zonder het renversaal daarbij in aanmerking te nemen.

Bovendien beweerde van Wilsem, dat Jan Janssen niet alleen de gevorderde 700 crusaten en zijn beweerd salaris waren voldaan, maar ook reeds meer, zoodat hij gehouden was het te veel betaalde te restitueeren, zoodat hij veroordeeld moest worden, zoowel met het oog op het contract van vennootschap als met het oog op de acte van garantie om behoorlijke rekening en verantwoording aan den verweerder te doen.

Om dat te bewijzen legde de gedaagde de rekening van de vennootschap over, zooals die door Jan Janssen zelve was opgemaakt en eigenhandig geschreven en in 1584 aan zijne „coepheren" Gaspar Cunertorf en Hans Snel was overgeleverd, alles onverkort gedaagdes recht van tegenrekening.

Verder legde de gedaagde over de rekening, door Gaspar Cunertorf opgemaakt en eigenhandig geschreven, door den gedaagde 20 September 1588 te Campen ontvangen, benevens een translaat van de acte van vennootschap, terwijl hij beweerde, dat daarvoor ook gold: Conventio enim in societate facta, tanquam lex eius contractus inuiolabiliter seruari debet, volgens de L. Cum mota, de L. Interpositas en de Lex sequens Cod. de Trasactionibus. [1])

Bij de stukken voegde hij tevens het huwelijkscontract tusschen Jan Janssen en Anna Galoa.

Uit die verschillende stukken, meende hij, kon blijken, dat het kapitaal van Jan Janssen in de vennootschap niet meer is geweest dan driehonderd milrees, ieder milrees gerekend op vijf gulden current, zoodat dit zou maken een bedrag van vijftienhonderd gulden current.

Uit de eigen rekening van Jan Janssen bleek verder, dat dit kapitaal ook niet vermeerderd is, erkennende hij zelf, dat daarmede niet overgewonnen is.

Uit beide rekeningen, zoo van hem zelven als van Gaspar Cunertorf, blijkt, dat hij van zijn kapitaal reeds $248^1/_2$ milrees had ontvangen, benevens $23^1/_2$ st., terwijl nog voor hem te ontvangen was te Lübeck van Kersten Petersen 73 milreesen en $41^1/_2$ stuiver

---

[1]) Lex 6, 13 en 14 Cod. Lib. II Tit. IV de Transactionibus.

voor waren, die Jan Janssen vanwege de vennootschap aan Kersten Petersen had verkocht en geleverd en voor welke penningen hij, Jan Janssen, aansprakelijk was.

Deze bedragen te zamen maken een som van 321 milrees 65 stuivers, zijnde gelijk aan 804 cruisaten en 5 stuivers, en den cruisaat gerekend tegen 2 gulden $1^3/_4$ stuiver, maakt dat aan keizersguldens 1678 gl. 12 st.

Bovendien erkent Jan Janssen in zijne rekening, dat van zijn kapitaal ook nog moet worden afgetrokken 180 gl. Poolsch, den Poolschen gulden gerekend tot 2 gl. current, waarvoor hij zichzelf debiteert.

Al was er met de vennootschap geld gewonnen, zooals niet het geval is, dan bekwam Jan Janssen met zijne bruid Anna Galoa volgens het contract van vennootschap daarin niet meer dan $^1/_8$ te zamen of voor zijn hoofd $^1/_{16}$.

Dan geeft Jan Janssen nog voor, dat het geld, hetwelk hij heeft ontvangen voor Gaspar Cunertorf van Gese van Wilsem, weduwe van Hans Wendelinck te Campen, ter voldoening van een rente, jaarlijks gaande uit haar huis, in licht geld zou zijn voldaan, maar volgens eene getuigenis van 10 Maart 1589, door Gese van Wilsem voor het gerecht te Campen afgelegd, was dat een leugen, daar zij die rente, ten beloope van 36 Karelsguldens des jaars, in goed zwaar geld van 20 stuivers den gulden aan hem heeft uitbetaald, zoodat hij ook dat koersverschil wegens te licht geld te veel in zijne rekening ten laste van Gaspar Cunertorf heeft gebracht.

Eindelijk stelde Jan Janssen nog in zijne rekening,

dat zijn „coepheren" nog 700 florenen Poolsch van hem te vorderen hebben, welke hij te hunner keuze wil laten valideeren voor zijn verteerde kosten en jaarlijks salaris en moeite, of afzonderlijk vordert.

Van dit bedrag heeft Gaspar Cunertorf bij brief van 10 December 1588 360 Poolsche guldens gevalideerd voor kosten, zoodat hij daarop nog 340 Poolsche guldens schuldig bleef, waarin hij voor zich en Anna Galoa ook nog voor $^1/_3$ moest deelen.

Bovendien had Jan Jansen van de executie van het vonnis tegen Simon Cunertorf, gewezen op diens goederen, 350 goudguldens ontvangen, makende 490 keizersguldens.

Hij had dus niet alleen zijn in de vennootschap ingebracht kapitaal geheel terug erlangd, maar bovendien nog 1663 gl. 7 st. te veel.

Wat betreft zijn vordering van tien jaren salaris naar 50 cruisaten per jaar, dit is in flagranten strijd met het contract, waarbij bepaald werd, dat de vennootschap niet langer dan drie jaren zou duren.

Zelf heeft hij erkend, zooals uit het getuigenis van Johan Molckenbuir en Thiman Martens van 9 December 1588 blijkt, dat die vennootschap, in 1577 aangegaan, in 1582, door opzegging van den kant van Gaspar Cunertorf en Hans Snel, is geëindigd, zoodat volgens zijn eigen beweren de vennootschap niet tien, maar vijf jaren zou hebben geduurd.

Bovendien had Jan Janssen, zoolang hij te Dantzig ten huize van Cornelis Loefsen vertoefde, geen kostgeld betaald en is hem, wat daarvoor overigens verschuldigd was, voldaan.

In plaats dus van zulk een brutalen eisch te doen en beslag te leggen op de goederen van zijne „coep-

heren", voor vorderingen die hem niet competeerden, had hij volgens het contract en naar handelsrecht naar Lissabon moeten komen om rekening te doen.

De borgtocht van hem, Hendrick van Wilsem, was ook alleen aangegaan evenals die van Simon Cunertorf, onder voorwaarde, dat Jan Janssen met behoorlijke rekening en bewijsstukken zou aantoonen wat hij te vorderen had.

Hij verzocht dan ook dat al de overgelegde rekeningen en bewijsstukken zouden worden overgezonden naar Amsterdam of naar elders aan de kundigste en meest ervaren kooplieden in Portugeeschen handel en rekening, ten einde deze rekeningen tegen elkander te liquideeren en schriftelijk of mondeling te dienen van advies.

Mocht dan per slot van rekening blijken dat Jan Janssen uit de vennootschap nog iets competeerde — wat niet het geval is — dan blijft hij zelf daarvoor aansprakelijk.

Den 4en Mei 1589 diende de zaak wederom voor het gerecht, maar werd toen uitgesteld, terwijl 7 Juni en 21 Augustus van dat jaar de zaak nogmaals werd uitgesteld.

Eindelijk, 14 October 1589, werd een vonnis gewezen, in hoofdzaak overeenstemmende met het vonnis, 31 October 1587 gewezen tegen Simon Cunertorf:

„Jan Janss van Campen
ca.
Henryck van Wilssum.

Scepenen ende Raedt, angehoert tgedinge van parthien ende geuisitiert die schriften ten beyden tsyden bijgebracht, erkennen voer recht, dat die verwerer schuldich ende geholden sy den anlegger op

te leggen ende tbetalen syn capitael penningen van soeuen hondert crusaten int instrument van societeit gementioneert, sampt syne toegelachte jaerlixe pension van vyfftich crusaten jaerlicx geduyrende syne dienst, cortende daeran tgene die anlegger daerop ontfangen heft by de executie op Symon Cunerturffs goederen gedaen.

Angaende syn jaerlix onderholt sullen beyde parthien geholden syn, haere rekenschap ende contra rekenschap alhier bynnen onser stadt Campen binnen den tyt van een maendt naest komende by onparthyege mannen (des verstandt hebbende) in tegenwoerdicheyt van vier Raetspersonen (daertoe te committeren) visitieren ende liquideren laten, om volgentz by Scepenen ende Raedt in der saken gedaen te worden als beuonden sal worden toe behoeren; den verwerer in syne actie van wegen des geallegeerden renuersaels vnuercortet; die decisie der gerichtelicken vncosten reseruerende tot vthdracht der saecken."

De hoofdvordering van de 700 crusaten en zijn jaarlijks loon van 50 crusaten werd dus toegewezen, terwijl ten opzichte van de jaarlijksche kosten partijen over en weer hunne rekeningen zouden inbrengen.

Den 6en November 1589 werd nog het navolgende vonnis gewezen:

„In der saecken van Johan Jansz ende Henrick van Wilsem, verstaen ende decreteren Schepenen ende Rhaidt, dat parthyen reciproce die eene den anderen genoechsame burgen binnen deser stadt Campen geseten sullen stellen over 't ghene den enen oft den anderen by sloete van rekeninghe beuonden sall werden toe te koemen. Sulkx gedaen synde sal Jan Jansz die penningen in den gerichte ingelangt, lichten

moeghen tot voldoeninghe der sententien opten 14 Octobris lestleden gewesen.

Angaende die ingebrachte rekenschappen ende bewysstukken daerby geuoecht, moegen parthyen komen by den secretaris ende nemen visie ende lectuer van denseluen rekenschappen ende bewijsstucken, annoterende daervuth by sich seluest wes sie vermenen sullen tot hoer saecken dienstich te wesen. Ende om die rekenschappen nae luyt der sententie an toe hoeren, sinnen vuth den E. Rhaide gecommittert die E. Johan Jansz, Engbert Claess, Jacob Vene ende Mr. Abel Hilbrantz."

Hierbij gold het dus het stellen van eene cautio judicatum solvi, het toelaten van visie ter secretarie van de overgelegde rekeningen en 't benoemen van commissarissen om de rekening aan te hooren.

Eindelijk werd bij vonnis van 24 Maart 1590, een onderzoek der rekeningen gelast door deskundigen uit Holland, zeker omdat de achtbare raadsleden niet veel van de zaak begrepen, zooals trouwens uit de geheele behandeling der procedure blijkt.

„Jan Jansz ende Henrick van Wilssem.

Scepenen ende Raedt decreteren in der saken tusschen Jan Janss ende Henrick van Wilssem, dat tot costen van parthien, twe ofte dree onparthyege koopluyden vth Hollandt alhier binnen Campen durch hoer Eers. verschreuen sullen worden om jn conformiteit der sententien (by hoer E. in der saeken affgegeuen) die rekeningen (ten beyden zyden bygebracht) in anhorent des E. Raedts Gedeputeerden to visiteren ende to liquideren, om volgentz gedaen te worden nae behoeren."

Het was zeker naar aanleiding van dit vonnis, dat

Burgemeesteren, Schepenen en Raad den 30^{en} Maart 1590 den volgenden brief schreven aan Rotger Hudde, zeker een Camper van afkomst, want de Hudde's zijn een Camper familie, destijds koopman te Amsterdam:

„An den E. Rotger Hudde
binnen Amsterdam.

Ersaeme, wyse, voirsichtige, jnsonders gunstige guide vrundt. Wy kunnen V.L. nieth verholden welcker gestalt sekere saeken ende differenten, tusschen onsen burgeren Johan Janss ende Henrick van Wilssum voir onsen gerichte alnoch nyet eyntlick gedecideert sinnen hangende, betreffende itlicke rekeningen ende contrerekeninghen van Portugalloesche koopmanshandel ende societeit ader masschapie, jn welcken saeken wy opten 24 dach deses maentz Martij hebben gedecreteert, dat durch ons tot costen van parthyen, twee offte dree onparthyege coopluyden vth Hollandt alhier binnen dese onse stadt Campen verschreuen sullen worden, om jn conformiteyt der sententien by ons in der saecken affgegeuen, die rekeninge ten beyden syden bygebracht in anhoerent van onsen gedeputeerden to visiteren ende to liquideren, om volgentz gedaen te worden nae behoeren, js demnae onse vruntlick begeren, dat V.E. mit noch twee andere coopluiden van Amsterdam, die Portugalloesche coephandel gepleecht hebbende, oft sich des verstaende ende ommers deser saecken ende differenten gantz onparthyich wesende (den welcken wy seer vlitich begeren V.L. van onsentwegen hieromme begroeten ende hiertoe neffens V.E. bewegen willen) sich mitten alderiersten (dat het moegelick sall kunnen syn) herwertz by ons willen veruoegen om die voersz.

rekeninghen (soe boeuen verhaelt) toe visitieren ende to liquideren, daer mit parthien ten spoedichsten gescheiden moeghen worden. Wy staen daervoer jn ende versekeren V.E. ende den anderen beyden coopluyden, in cracht deses, dat die oncosten by denseluen om deser saken gedaen ende alsnoch te doen, stracx wederomme alhier ontrichtet ende ter gueder benoegen voldaen sullen worden, wie sich des eyget ende geboert, mit behoerlike danckbaerheit. Ende hoewel wy ons des alsoe gantzlick verlaeten, begeren nyet toe min hierop V.E. weder beschreuen antwoort by brenger deses, daernae sich onse Gedeputierde (ter saecken geuoecht) moegen verdich holden. V.E. hier mit in schutz des almachtigen beuelende, datum Campen den 30 Martij a⁰ 1590.

V.E. guetgunstige

B., S. ende R. der stadt Campen." [1])

Of zich deskundigen op dien brief hebben beschikbaar gesteld en of ze gehoord zijn, blijkt uit niets. Misschien zou men het mogen vermoeden uit het feit dat het gerecht 12 September 1590 aan partijen vergunde visie en lectuur van de kondschappen, daaronder zou kunnen geweest zijn een verslag van deskundigen.

Den 29en September gelast het gerecht aan partijen om hun bewijs op poene van verstek ten naasten rechtdag in te brengen.

Ondertusschen viel er ook nog een onaangenaam incident voor.

Had Simon Cunertorf, opgewonden door de procedure, reeds in Februari 1588 onbetamelijke woorden

---

[1]) Minuten XI, f⁰ 231*

voor het gerecht gesproken, waarvoor hij zich een boete op den hals haalde, den 3[en] October 1590 werden hij en Henrick van Wilsem veroordeeld om ieder 25 goudguldens boete te betalen, omdat ze beide Johan Janssen hadden uitgescholden.

We zien intusschen de civiele procedure voortdurend nog aanhangig.

Den 19[en] Juni 1591 werd uitgesproken: „Schepenen ende Raeth decreteren dat soe veer parthyen ten beyden syden noch eenige stucken van bewys hebben tot hoere saecken dienende, die sullen sie alnoch ten naesten rechtdage jnlangen mogen by versteck."

Of hieraan door partijen gevolg werd gegeven blijkt niet, wel volgde 14 September 1591 de definitieve sententie, een bijster mager stuk, zonder eenige motiveering, zonder eenige decisie over de over en weer in het geding door partijen voorgebrachte geschilpunten, alleen bevattende eene condemnatie van de verweerders.

„Johan Janss van Campen
ca.
Henrick van Wilssum.

Schepenen ende Raedt, angehoort ende geuisiteert hebbende tproces van parthyen, mit den rekeningen, contrarekeningen, schriftueren, breeuen, documenten, ende andere stucken van bewyse ten beyden zyden bygebracht ende op alles rypelycken gelettet, daerop te letten staet, oick mede geconsidereert tgene men in deser saken behoort toe considereeren. Verclaren ende erkennen, dat den anlegger (volgende den contract van societeyt ende anderen accorden) toekoemen toe ontfangen ende toe genyeten soe vanwegen syns ingelachten capitaels, als aller anderen

praetensien ende vorderingen (in den bygebrachten schriften gededuceert) toesamen ende in alles die somme van vyffdusent vyffhondert dree ende tnegentich Carelsguldens ende vyff stuuers, die hem vanwegen des verweres (volgende desseluen loffte ende verbintenisse) opgelecht ende betaelt sullen wordden, corttende daeran alsulcke penningen, als hy daerop van Symon Cunreturff ende by vercoopinghe van synen guederen ontfangen heeft, volgende die sententien deses gerichts in den Jaere 1587 den lesten dach Octobris ende den 14 Septembris Anno 88 gewesen, die actie vanwegen den penningen van Cornelis Loeffsz (daervan tusschen partyen questie gemouiert is) ongedecideert blyuende.

Angaende die achterstedige penningen, soe by Karsten Peters toe Lubeck alnoch restieren sollen, daervan sal Jan Janss syn handt afftrecken, passerende Procuratie op Jaspar Cunerturff ende Johan Snel, om deselue tot hoerer beyder proffijt ontfangen te moegen wordden."

Zoo was dus ook Henrick van Wilsem veroordeeld, naar 't mij voorkomt zeer ten onrechte, om de aanzienlijke som van vijfduizend vijfhonderd drie en negentig caroliguldens vijf stuivers te betalen.

De arme man overleefde dit vonnis niet lang.

Immers elf dagen later, 25 September 1591, komt reeds bij de Hooge bank voor eene vordering van Jan Janssen van Campen tegen Henrick van Wilsem's weduwe. Hij was dus toen reeds overleden.

Deze zaak werd toen, evenals 2 November en 6 November, uitgesteld.

Den 13en November 1591 vonnisde het gerecht in die zaak: „Schepenen ende Raeth verclaren, dat die

aanlegger op die verwerersche ende haire guideren tot executie der sententie mede sal mogen procederen."

Dat was zeker wel een heel droevig einde van deze procedure, welke alleen dit goeds heeft veroorzaakt, dat daardoor voor ons de stukken betreffende dit handelshuis zijn bewaard gebleven.

Na deze beslissing echter legde Andries Glauwe als gevolmachtigde van Gaspar Cunertorf te Lissabon, met vergunning van de stedelijke regeering van Amsterdam, arrest op penningen onder handen van Isaäc Peters en Lambert Bubbert te Amsterdam ten laste van Jan Janssen.

Deze beklaagde zich daarover bij de stadsregeering te Campen, die ten zijnen faveure 12 September 1594 een voorschrijven deed aan de regeering van Amsterdam, daarbij te kennen gevende, dat na hunne uitspraken Cunertorf en Hans Snel aan de eene en Jan Janssen aan den anderen kant, niets meer op elkander te pretendeeren hadden.

Uit een nader schrijven van Schepenen en Raad van Campen over deze zaak aan Schepenen en gerecht te Amsterdam blijkt, dat dit beslag gedaan was wegens gelden van Cornelis Loeffsen, dat daaromtrent voor den gerechte van Campen geen kwestie tusschen partijen meer litispendent was, en dat partijen daaromtrent dus kunnen ageeren zooals hun goed voorkomt. [1])

---

[1]) Minuten X, f° 397 en 404.

Aanteekening betreffende enkele handelsvrienden van het huis, in deze stukken voorkomende.

Bodicker, Bonaventura, was in 1572 als koopman te Dantzig gevestigd en voerde daar een belangrijken handel. Gaspar Cunertorf was zijn facter te Lissabon, maar schreef 18 September 1581 aan Jan Janssen, dat hij hem zijn dienst had opgezegd, omdat deze een wisselbrief van 400 ducaten, die Cunertorf voor zijne rekening getrokken had op Hans van Pelkens dienaar, tot terugkoop van goederen van Bodicker, die waarschijnlijk bij de plundering van Lissabon in 1580 door de soldaten waren genomen, van nonbetaling had doen protesteeren. (Zie over Bodicker Dr. Konstantin Höhlbaum, Kölner Inventar II, s. 26 et passim.

Zijn naam komt ook voor op een lijst van personen in 1566, te Antwerpen verdacht van heresie. (Antwerpsch Archievenblad, dl. XII, blz. 424.) Hij, die te Antwerpen toen dien naam droeg, was in dat jaar kapelmeester in de O. L. Vrouwe hoofdkerk te Antwerpen.

Zou, indien dit dezelfde persoon is, hij dus misschien om de religie zijn uitgeweken?

Cleinhardt, Johan. Op de Hansedag te Lübeck in November 1584 werd geklaagd dat in 1579 Fried. Paulsen tot consul der Hanse te Lissabon werd gekozen, doch dat een Augsburger, Hans Cleinhardt, zich na de inname der stad door de Spanjaarden van het consulaat heeft meester gemaakt, dat hij weinig

kennis had van de Hansische privilegien en nieuwe lasten had ingevoerd. Men richtte zich met bezwaarschriften over hem tot den Koning van Spanje, en de syndicus Suderman zou er den Hertog van Alva over spreken. (Höhlbaum, Kölner Inventar II, s. 761, 796.) Hij behoort tot de personen, die in 1588 de echtheid der handteekening van Gaspar Cunertorf onder diens rekening bevestigen. Hij teekende zich toen nog consul.

Cuper, Adrian Cornelissen, een koopman te Arnemuiden in Zeeland, was zeker een zoon van Cornelis de Cuper, die in 1575 te Antwerpen was gevestigd. (Höhlbaum, Kölner Inventar II, s. 75.)

Denys, Goan Philipe, koopman te Antwerpen, draagt in 1574 tot de leening der stad tot afkoop der Spaansche soldaten 100 £ bij. (Antwerpsch Archievenblad, dl. XXII, blz. 246.)

Eler, Joachim, of **Eller,** was een koopman te Dantzig. (Höhlbaum, Kölner Inventar II, s. 68, 76.)

Fernandez, Luys, koopman der Portugeesche natie te Antwerpen, krijgt 10 Juli 1584 een vidimus van den zekerheidsbrief der Staten-Generaal voor de Portugeesche natie van 17 Juni 1581. (Höhlbaum, Kölner Inventar II, s. 255.)

Grave, Gillis de, of **de Greve,** koopman te Hamburg, was zeer waarschijnlijk in 1570 uit Antwerpen verbannen ter zake van de religie. (Antwerpsch Archievenblad, dl. XII, blz. 436.)

Hij zal zich toen te Hamburg hebben nedergezet.

Haze, Gabriel de, koopman te Antwerpen, is in 1584 en 1585 oude Aalmoezenier in die stad. (Antwerpsch Archievenblad, dl. V, 332, 335, 371, 422, 467; VI, 5, 26, 28, 41.) In 1574 droeg hij in de

leening om de Spaansche soldaten af te koopen 600 £ bij. (Ald. dl. XXII, blz. 240.)

Hij deed met de vennootschap koopmanschap in suiker en was in 1578 haar deswege geld schuldig.

Snel klaagt over hem en zegt, dat alle kooplieden, die met hem handelen, klagen dat hij de stukken, die tegen hem getuigen, verduistert (blz. 142).

Later schrijft hij, dat hij blij is, dat hij van hem af is en verzoekt hij om hem geen goederen meer te verkoopen, al wilde hij meer geven dan een ander (blz. 151).

Hofman, Gillis, is de bekende Gillis van Eyckelberg, gezegd Hooftman, koopman te Antwerpen. (Men zie over hem Mr. J. H. de Stoppelaar, Balthasar de Moucheron, blz. 23. Antwerpsch Archievenblad IX, 411).

Huisman, Hans of **Johan,** was een Hanseatisch koopman in Antwerpen, die 4 Sept. 1574 contributie betaalt voor 't Hansekantoor te Antwerpen (Höhlbaum, Kölner Inventar II, s. 59). 13 Jan. 1577 draagt hij 2 £ Vlaamsch bij voor 't Groote Oostersche huis te Antwerpen (ald. II, s. 106), maar weigert Maart 1578 bij te dragen tot de 120000 gl., door den magistraat van Antwerpen van de kooplieden gevraagd (II, s. 131).

Loeffsen, Cornelis, koopman te Dantzig, was vroeger te Amsterdam gevestigd geweest, waar Gaspar Cunertorf vijf jaren bij hem in huis was, waarschijnlijk om voor den handel opgeleid te worden.

Loeffsen had te Antwerpen de heer van Brederode bij zich aan huis gelogeerd, daarom werden al de goederen, bij hem aanwezig, aan Dantziger burgers toebehoorende, in beslag genomen te Antwerpen.

Het Hansekantoor te Antwerpen klaagde daarover bij Lübeck en meende dat over de zaken van de

geloofsvraag een Hansedag dient belegd te worden. (Höhlbaum, Kölner Inventar II, s. 281, 607.)

Miller, Donat, eigenlijk **Muller,** factor te Dantzig van Hans van Pelken in 1575; 't schijnt dat hij het zegel van het Hansekantoor te Antwerpen misbruikte om daardoor Portugeesche goederen als Hansische te verzenden. (Konstantin Höhlbaum, Kölner Inventar II, 75, 77, 232.)

Moere, Pieter van den, koopman te Antwerpen, werd in 1583 door Hoofdmannen en Wijkmeesters van die stad gecommitteerd tot het innen van een weekleening van de burgerij ten behoeve van den oorlog (Antwerpsch Archievenblad V, blz. 167). Jan Janssen moest in zaken bij hem raad inwinnen; hij schijnt een persoon geweest te zijn, dien men vertrouwde en gaarne raadpleegde.

Pauw, Adriaan, was een koopman te Amsterdam, die veel op de Oostzee handelde; hij werd in April 1569 ter zake van 't bevorderen van den Hervormden godsdienst uit de stad verbannen en zijne goederen werden verbeurd verklaard. Eerst vluchtte hij naar Emden en van daar naar Hamburg. In 1578 keerde hij naar Amsterdam terug. Terwijl men nergens zijn sterfdatum vermeld vindt, blijkt uit deze correspondentie dat hij 8 October 1578 overleed.

Pelcken, Hans, of Johan van, factor van de Dantziger kooplieden te Lissabon in 1569. (Höhlbaum, Kölner Inventar, II, 238.)

Ook later schijnt hij in Lissabon gevestigd te zijn geweest.

Persyn, Willem, was waarschijnlijk een zoon van den in 1573 te Amsterdam overleden schepen Jan

Persyn en Aleid Graaf. Hij was in Lissabon misschien wel ter opleiding op het kantoor van Cunertorf.

Stever, Andries, of **Stuwer,** zooals hij elders heet, Hansisch koopman, erlangde een vidimus van Koning Sebastiaan, van de verklaring van Koning Emanuel van 18 Sept. 1517, dat de Hansische kooplieden als onderdanen des Konings deel zullen hebben aan de privilegiën der Duitschers. (Höhlbaum, Kölner Inventar I, 243.) Hij was koopman te Dantzig en een goed handelsvriend van Cunertorf.

I.

Hans Snel Junior uit Calais aan Jan Jansen te Hamburg 28 Aug. 1572.

In Cales in Franckrick den 28 Augusti a° 72.

V breff van 23 August ontfangen end verstan, dat als doe noch neit geladen was, noch neit gedan was. My verwondert dat al de schepen syn wech gezeillet, sonder neit darop geladen tho hebben. Van de bevrachtinge vant scip mit masten mocht nu laten berosten, und dar neit in duen thott op onse avis. Ghy behorden Jochem Grip end al de werltt neit tho kennen gegeuen hebben, dat ghy masten laden willen, nu sollen syt tselue gan duen und sollen dar tho Lixboa so voell masten jagen, dat sy sollen liggen ende verrotten dar. Summa wat wy dor v auis willen duen, dat hangtt ghij ande klock van de carck. Van Polne end bussen is off, is ock the ladtt; wat wy van mening fordtan syn sollen, sall Cunartorff off yck an v off an Jochum Grip schriuen. By myn vorgande geschreuen dat myn soen well reisen mach, schriue an hem neit, ouermits yck denck hy all vandar syn sall. Wilt v ergens in en herberch begeuen, dar ghy mar 4 off 5 st. dagl. verterdt, off 40 off 50 dalers sjars, by ein gudt borger end verhout u dar thott op ons auizo. Wat Piter van der Mor v ordinerdtt, wilt folgen en holt v dingen still; watt ghy duett duett mytt weinech romors.

De nagelen mochtt v de rest guidtt maken, all wardtt mar om 42 schillingen end de kist ladtt de dar blijven thott op myn auis.

Ik ligge hier tho Cales mit myn swager Jost Rogman, om morgen tseill tho gan na Lixboa op een Frans scip; de wint is goedt, de Heer wil ons allen bewaren end sine genade verlenen ther salicheit. Amen.

Is myn soen dar noch, grudt hem my ser end gebeidtt my ser an myn gueden here Adrian Paw end an syn l. huysfrow end alle gude vrunden tho Hamborch. Dezen ingelachten geeft Her Jochim Gripp. Schriff op Lixboa als dar ossen sindtt. Vale ut supra.

Hans Snel, iunior.

Ick segge noch, watt ghy duet dar, off duen willt, duedt secretlix, datt ist principaell van alle comenscap; off v Piter van der Mor schriff om einige guderen tho arrestiren de van Vlissinge komen mochten, willt dar in sin order volgen end alles secretlick duen so vell alst moglick is, sonder alleman de sack tho relatiren, end ist moglick dat nymant wiste dat ghy van onzent wegen sulkes deden, wilde wall. Ja wilde wall dat niemant wiste dat ghy van onzent wegen the Hamborch syn, behaluen Adrian Paw. In fin holde alles int secret so vill hett muglick is.

Onder dezen brief volgt deze aanteekening van den geadresseerde:

Myen Heeren [1]) dye bidde ick om Godes wille toe willen letten op deese hierbouen geschreuen letteren vnde signatuiren van Hans Snel junior, want hetselue is warafftich syen eygen hant, vnde hy is oeck ghyen

---

[1]) Nl. van den gerechte; de brief was in een procedure met afschriften en origineelen van andere brieven overgelegd.

ander hant gewoenlick toe schriuen. Vnde tsal oeck waer beuonden worden, dat alle dye Extrackten soe ick onder dye name van Hans Snel ant Eerbar gerichte hebbe excebert, vuidt syen eygen breuen genoemen bindt, daerom bidde ick demoedich v mijne Heren, dat hoer belieue te gebieden meister Reyner Secretaris syen gicht te doen, offt niet waer is dat al die Extrackten niet vuidt brieuen van dye selue hant genomen heft, vnde van gelicken zullen myen heren oeck beuinden van Gaspar Cunerturfs hant vnde alle anderen, want ick niet dan oprecht sal beuonden worden, mit Godtlicker hulpe.

Ofschrift des briefs:

An den Ersamen
Jan Jansen thus
mit Peter
touslager tegen de borze
thott
Hamborch.

Met opgedrukt zegel van Snel, een bovenlijf met de beide voorpooten van een klimmenden windhond met halsband en gelijken hond tot helmteeken; ter weerszijden daarvan de letters H. S.

Nog staat op den rug: 1572 vydt Calis Jn Vranckrick den 20 Augusti. Jn Hamborch den 18 September.

II.

Bodemerij brief van Dyrck Mertsz te Setubal 1576, 27 Dec.

Ick Dierc Martsen van Rarep. schipper naest Godt van myn schip genaempt de Bonte Coe, als nu ter

tyt gereet liggende in die rivier van Setubal, om metten yersten gueden ende bequaemen wint die my Godt almachtich verlenen sal, te seylen naer Dansick off Hollant, alwaer myn rechte ontlaedinge wesen sal, beken ende belie mits deser ontfangen te hebben van den eersaemen Gaspar Cunertorff vuytter Hense, die somma van dryehondert ende tweeensestich ducaeten ende een half, gangbaer gelt van Portugal, ende dat op dat auentuer van der see ende op myn kiel scheps, myn schip ende guet ende alle gereetschap van myn schepe die welcke dryehondert ende twee en sestich ducaeten en een half ic Dierc Martsen verschreuen, beloeue te betaelen coemende in Hollant aen den eersaeme Augustin Eelaert, off yemant van synen wegen, volcoemen macht hebbende, in swaer gelt een phylips daelder tot sessendertich stuiver ende een coenincks daelder tot sess ende dertich stuyvers ende een ricks daelder tot tweeendertich stuyver, een sevenstuyvers penninck tot seuen stuyuer ende alle ander gelt nae aduenant; ende coemende tot Dansick, sal als dan dat voers. gelt betaelen aenden eersaemen Jochem Eelaer off sinen gecommitteerde, vier ende viertich grossen per ducaet ende waer ic myn last brecke daer sal die bomerie verschenen wesen ende als ick vier ende twintich ueren in eene van dese voersz. haevens, daer ic myn last moechte brecken, geanckert sal syn, soe sullen die voersz. Gaspar Cunerturff en Jochem Elaer vrye wesen van alle perickelen ende sal alsdan dat voersz. gelt betaelen acht daegen nae myn aencompst. Om dit alsoe te vullenbrengen als voersz. is, soe verbind ic myn eygen persoen ende al myn goet, roerende ende onroerende, tegens-

woerdich ende toecoemende ende myn voersz. [1]) ende guet ende al syn toebehoerten renuntieerende alle rechten, giestelic off waerlyc, ende sal in giene rechten gehoert wesen, sonder yerst dat voern. gelt te depositeeren in handen van Gaspar Cunertorff, Augustin Elaer of Jochem Elaer. In kennisse der waerheyt, heb drey cognossementen ondertekent alle drye van een inhout, het een voldaen d'ander van geender waerden.

Gedaen in Lisbona den 27 December a° 1576 jn presentie als getuygen: Jan Jansen ende Hendric Cunertorff; ic segge dat ic niet meer betaelen sal soe coemende tot Dansick als in Hollant als dryehondert ende achtenviertich ducaeten

by my Dyrck Mertsz.

Joan Joansen. Henric Cunertorff.

1576.

III.

Instructie van Gaspar Cunertorf en Hans Snel uit Lissabon voor Jan Jansen van Campen, 1577, 5 Juni.

Lembranca vor Jan Janson van Campen van Gaspar Cunertorf end Jan Snell, wat hy vort irste pretendiren sal, comende mit Godts hulp jn de Nerlanden, gegeuen den 5 Junij A°. 77 uyt Lixbona.

In den irsten, nademal wy gepretendirt hebben wat to tracteren in grove war van de Nerlanden op Lixbona, der persone leal end diligent, dar wy ons op

---

[1]) Hier is zeker het woord „schip" uitgevallen.

souden mogen betrowen schrift ons, best end bequamst gedacht then deel v.l. dar tho in gebruken end geordenirt tselue dor v tho done und ock then dell allerhand v dar in geremonstrirt end alsulken verbondt gemact, warby, indent Godt beleift, wy sollen content blyuen end ghy v tractatie, credit end gude faem vermeren end also darby duen dat ons Godt sal muegen synen segen verlenen, thot siner er vnd onser silen salicheit.

De copia vant verbondt wy tsamen gemact mit v hebt ghy in v poder dewelcke, vor ons part, hopen tho volbrengen, tselue wy van v ock neit dubiteren oft then minsten the 2 oft 3 jar tho sollen affectuiren alst behordtt.

Wy hebben desse verleden dagen op dese vlott tegenwordich darvan Bastian Jantsen van Antwerpen Ameral is, geladen thott beginsell van dese vorsz. negocia, seker guden vnd specerien warvan wij v geuen de memoria vnd carga compte, deselve vorsz. op Antwerpen aen Adrian Spolman, ons factor, und in absentia an Cornelis van Dalen, dewelcke guden dor hem sollen verkofft worden, warvan hij v by alle bodens off geselschap, offt then minsten alle weke, sal schriuen alle gelegentheit vnd watter verkofft is, ende oft van noden, v avis darvan horen als de partien important sin, vnd het procovrido an v remitteren alst v complirt, off alst van noden is, dor v tho empregiren.

De comenschappen de wy principalick ordinariamente van v voort ierste begeren sin dese nauolgende. Jnden irsten Holster terwe off Hadelar, al ys de bliet und wat weck, wilt v daran neit storen dan vrylick copen in Hollant tsy tho Enckhuysen, Amsterdam so

ver by de stadt neringe end nauigatie is, so neit, the Emden dat versuken end v fondament principalick maken op de vorsc. tarwe all gelle de 40 thot 55 gr., alwart 60, wilt wat by v copen so ver ghy ghien auizo in contrarie van my bekomen; desgeliken gude Rische rog und gudt mell, mogen altit wat mit copen, na marcs ganck bij prouisie.

Ock wilt v houden op scipswant in deint in Hollant omtrent 16, 17, 18, 19, 20 gulden tschippont getert gewogen the bekomen is, ende sende almest klein gudt als trossen und kleine kabelkens van 400 thott 700 ℔, denen thot hofftowen van grote gallionen und scepen van India, und den klein gudt, al ist dat hett van so ser gude hennip neit geslagen wordt ten schaet neit, is ock ghein perickel an gelegen und wordt gemeinlick van sligter hennip geslagen, als grote cabels, darom gelt het ock altit min; thott behulp van dien mogen the bat und tho rade nemen, indeint in Hollant geslagen wordt, den Erbaren Dyrick van Neck mynen beminden vrundt, wonende ther Goude in de Craek, vnd mit hem enige partida maken off part, ende del hem geuen off dor hem laten copen und slan, gevende hem en behorlike salario na syn beliffte, want hij is en from gudt man, dar ghy v well op betruwen mogtt.

Ock wilt v houden op guden essen riemen van 23 thott 28 palm omtrent van 6 off 7 ℔ thondert, und van 28 thot 30 palm om 10 off 12 ℔ thondert se sin 120 stuck vort hondert.

Als v ock dar offererde ene gude partie masten ende delen gudtcop, met de vracht a comodo, wilt vry mede anslan overmits wy van alle masten vor

ons rekening komende noit mer als 10 p. cento betalen, per auiso.

End watt ander merdere guden na belop des tits wy heir fortan begeren sollen, sal v mit alle breuidade aduertiren, warna ghy u dan konnen reguliren.

Forma in wat maniren ghy sult geprocurirt worden van gelde thott dese vorsz. guden und empregen.

Inden iersten dewile v credit und geloue ende kentscap onder den coepluyden klein syn sall, so sall Adrian Spelman mit den irsten v gan remitteeren alle penningen de hy maken sall, und neit makende, so vell ghij van duen hebben sollen, sal mogen t Antwerpen opnemen und op my trecken alst notlick vnd grote hazardt dat cherchiert, und dan mit lanckheit van tiden mogen van den schipper, alst thopas compt, opnemen van yder scipper thot 3 offt 400 #, voirirste ock mugen opnemen van copluyden und overschriuen op Antwerpen und op Lisbona an my, oueral sal betaling gedan worden.

Interim hopen wy ghy wat credit sollen crygen end mit der tit ock op wat dagen sollen konnen copen allerhande war.

Ock thot behulp der vorsz. copinge van guden sollen mogen lichten end ontfangen alle de guden de wy het verlede jar gesonden an Simon Wendelinck van Campen, und hem exequuteren vnd constringiren thott betalinge und rekening, angesin hij sint Augusto lestleden ghein brieuen gescreuen hefft, dan all den tit dor geconuersirt mit huren vnd quade geselscap, war mit tho besorgen hy thandel van onse guden sall vermindert hebben, twelck wy op hem neit betrowt hadden; sonder enig delay off dissimulatie wilt hem verfolgen, und duen borge stellen dat hy sal gude

rekening geuen, alias procurirt hem in de prison tho brengen, thott exempell van andere; wilt gheinder manier van excusa van hem ontfangen, al wilde hy allegieren van enich verlies bij de sake van Antwerpen geleden (alwar sulckes) mach hem neit valieren, overmits hy sulcks by sin brieuen neit geaduertiret hefft.

Dus als ghy begint v tractatie an tho nemen, wilt pretenderen irste de sake van Simon tho seguriren und op gude ponten tho stellen, vp dat wy mogen ant onse comen, al weirt mit 3 off 400 gulden verlies, mach syn belop hebben.

Memoria wat Symon by hem hefft ontfangen.

Den 2 Junij anno 76 by Piter Linkes per via de Cales hem gesonden 3 sacken pepers n. 1/ 2/ 3/ gewogen netto 6 qta. 1 a. 26 ℔ bedracht mit allen oncosten . . . . 95 lb 640 r
ein saca mit gember n. 4 netto 138 ℔ 14 lb 120 r
109 lb 760 r

dezen guden by hem ontfangen, als by sin breven de yck v mitgeue, und van der peper allene ontfangen in contanten 107 ℔ 10 st. 8 p. Noch hem gesonden by Bastian Gerritzen 5 Julij anno 76, 3 sacquen pepers gewogen nett. 6 qta. 1 a. 7 ℔ no. 5, 6, 7.

Noch an den seluen ein tonken no. 8 mit 171 ℔ Annill, costende tsamen in gelt 201 lb 475 r.

Dese laste 3 sacken pepers mit 171 ℔ Annill, hefft hy ontfangen te Brugge mit justitie vyt handen van Guiliam de Wege, warmit ul. betuigen kan dat hyt ontfangen heefft, end constrangiren thott betalinge und borge.

Dese corte memoria sal apresente bastiren om tho beginnen, ther gelegener tit sollen malkanderen breder informiren na den tit remonstriren sall.

T Antwerpen hebbende enich fauor oft behulp van don, vracht na Senor Hans Scolir, de hefft al briuen van hyr om alst van noden is v the fauoriseren.

Peter van der Moer mogen ock de longe occupiren alst nodtlyck war vnd wilt statiges gude jnformation nemen van persoenen de ons competiren.

Gaspar Cuinertorff.

Hanss Snel
1577 Junior.

IV.

Gaspar Cunertorf uit Lissabon aan Jan Janssen te Amsterdam, 14 Juli 1577.

P. Posto.

Laus Trinitati semper. Die 14 Julij a⁰ 1577 jn Lisboa. Eerbar gunstiger vrundt Johan Jansz, dat ghy met gesondtheydt solden syn ouergekoomen waer my seer lyff ende hoope sulkes mit den eersten tho vernemen ende wilt niet laeten my per alle vias tho schryuen van v ouerkompst.

Voerts soe sende ick v hir in geslooten een cognossement van 362½ die ick alhier op bodemerie gedaen hebbe an schipper Dirrigk Martens van Karop om tho betaelen in Engkhuisen an Augustyn Eler vnde lopende vp Dantzigk an Jochem Eler seluest. Ick sall v verhaelen wo dattet vm dat gelt is. Manoel Gomes Deluas hefft anno passado 200 # gegeuen an dissen schipper Dirrigck Martensz gegeuen op bodmerie vm dar vur tho betaelen in Andtwerp an Luys Alueres Caldera 260 #. Disse schipper hefft dit gelt in Andtwerp verleden jaer niet betaelt, gelygk hy

schuldich was is weder hir gekoemen verleeden winter als ghy wel weeten, soo hefft em Manoel Gomez Deluas dit gelt diszen Dirrigk Martens hir geeysschet, ende hefft willen die schipper hir arrestieren. Soo kumpt die schipper by my vnde secht my, wo dat hy dit gelt gelaeten hefft by Jochem Eler in Dantzigk, om dit gelt em ouer tho schryuen tho Andtwerpen tho betaelen; soo hebbe ick thot op dato ghyn tidinge dat dit gelt tho Antwerp betaelt is. Soo byn ick burge gebleuen vor disse Dirrigk Martenss dat soo vere als Dirrigk Martenss voir Paesschen dise 260 ducaten in Andtwerp an Luys Aluerez Caldera mochte betaelt hebben, soe solde ick ontslagen syn van myn burchtuchte, vnde soe vere als hy disse 260 # niet betaelt hadde vor Paesschen, dat ick alsdan solde geholden weesen hir tho betaelen pro todo mayo an Manoel Gomes 290 duc. winnende syn interesse. Vnde om dat ick myn gelt solde segker wesen vanden schipper, om niet tho vorgeues myn gelt tho verschieten, soo hebbe ick mit disse schipper Dirrigk Martens geaccordeert, dat, soo verre ick dese 290 duc. moste betaelen, soe solden die op syn schip op bodemerie loopen, gelyck sie rede geloopen hebben van den 4, 5, tho betaelen gelygk VE. by dit ingelechte cognossement vermergken mach, soe dat my die schipper hir betaelen moet, segge daer betaelen moet, voor 290 duc. die ick alhier van synentwegen an Manoel Gomes Deluas betaelt hebbe, 362½ duc.; wilt terstondt nae disze Dirrygck Martensz vernemen vnde voorderen die 362½ duc. van em nae luydt dit ingelechte cognossement. Ick hoere Dirrigk Martens is in Hollant ingelopen gewest, als hy van hir tho zeyle gingk, daer nae is hy nae Danszigk offte Cooninxbargen ge-

loepen, dengke sall nu alle weder in Hollandt in weesen. Dat eerste cognossement van disze Dirrigh Martens hebbe ick gesonden den 29 Aprilis p posto an Augustyn Eler, offte an synen dyner Cornelius Dircss in Andtwerp. Ick hoere dat Augustyn Eler nae Dantsygck vertrokken is vnde Cornelius Dercss is oogk van Andtwerp vertrocken, soe is nu tho Andtwerp eenen mit naemen Peter van Offenburch die voer Jochem Eler tho Andtwerp doett, die wilt vragen offte hy eenich bescheydt hefft offte schipper Dirrigh Martensz disse 362½ duc. betaelt hefft offte niet, wandt dat eerste cognossement hebbe ick daer gesonden, om van den schipper tho vurderen. Vnde soe vere als disse Dirrigk Martens voir Paesschen muchte betaelt hebben 260 # die hij van Manoel Gumes Daluas opgenomen hefft, soo is Dirrigk Martens niet meer geholden tho betaelen, soo syn disse 362½ duc. niet valias, soo salt men tho Andtwerp moegen vernemen by Luys Alueres Caldera offte hy betaelt is van schipper Dirrigk Martens van 260 # die Manoel Gomes Deluas an disse Dirrigk Martens alhier op Bodemerie gegeuen hefft, soo hy niet betaelt is so moet ick Manoel Gomes hier betaelen 290 duc. soo is my alsdan Dirrigk Martens schuldich van sulke 290 # bodemerie tho geuen 362½ # hir an wilt neerstich vernemen vnde dat gelt van Dirrigk Martens vorderen offte laet hy v bewysen wer dat hy betaelt hefft; wadt ghij hir in passieren, wilt my mit alle breuidade andtwordt schryuen. Ick schryue ogk by dessen an Adrian Spelman dat hij tho Andtwerp vernemen by Luys Alueres Caldera offte hy van wegen schipper Dirrigk Martens 260 # ontfangen heft pro conta de Manuel Gomes Deluas, sal oogk vernemen by Peter

van Offenbarch offte hy wedt van dit gelt, offte Jochem Eler an em geschreuen mach hebben om dit gelt an Luys Alueres tho betaelen.

Vorts gunstiger vrundt Joan Jans, angaende die 39 meye 40 alkieren weyte, die ick vuydt Occo Hermans ontfangen hebbe pro vostra conta, daer hebbe ick van beginnen tho verkopen, 10 meyen verkofft om 130 r. dat alck. vnde noch 10 meyen int kornhuis gesonden, vnde begerde die tho verkoopen om 140 r. dat alck. daer nae quaemen hir 20 bartouwen in, soo dat wy doen niet konden verkopen, hebbe wederomme moeten setten op 130 r. dat alcker, hebbe noch niet verkofft. Ick hebbe noch 19 meyen in die luetse; ick wolde verkofft ware, wolde syn alsdan andere in die plaetse tho krigen. Nae dat ghy wech syn gewest, so syn hir ghyn schepen mit korn gekoomen. V rogge laet ick noch liggen thot vp den winter, wandt gaedt als dan beter, wandt nu ter tydt is hir gants ghyn afftoch int kornhus, mits die buyre tho mergkte kompt mit syn niewe korn; dan op den winter sallet wel gelden, mits hir tho lande so vele korn niet is als men gemendt hadde, vnde in Spangien is oogk ghyn guydt gewas, soo dat ick principaellemente guyden moet hebben. Thot weyte wilt daer letten vp guyden weyte, wandt daer sall meer proffyts op vallen als vp rogge, wandt omtrent Port a Poert, Viana, Villa de Coride in die Bera, ouer all is dat korn wel geraeden, dan dat landt is soo ledich, sal niet lange tegenholden dat korn dat sie daer hebben. Als ghy daer moegen guyden weyten kopen, wo glasiger wo beter hir dyndt, vnde daer beter koop is om 60, 62, 63, 65, thot 70 goltgulden, laet niet tho kopen, altoes guyden Oostersche weyte, sal hir 120,

130, 140 r. gelden, want die weite vant landt gelt 220, 240, 260, 270 r. daer nae see guydt is, vnde die buyren willen noch niet verkoopen. Als die rogge daer is over 40, 42, 45 goltgulden, soo dungkt my ghyn raet an rogge tho komen, want hebben anxst dit jaer ouer 100 rees niet gelden sall, mits die Bera niet vele trecken sall. Soo ghy daer kunnen guydt Grudents meel krigen omme 36, 40, 42, 43, 44 gulden current, laet niet tho kopen, wandt dat meel verkope ick int kornhus om 120, 130 r., daer solde guyde proffyt op vallen. Rogge geldt nu ter tydt int kornhus, 75, 80, guyde oestersche weyte 130, 140 r. garste 60, 65 r. Grudents meel 120, 130 r. solt gelt die meye tho Lisbona 900 jn Sintımal 800 r. soo ghy daer kunnen verkopen an die schipper om 800 r. offte 900 die meye, soo wilt vry een partie van 1000 meyen verkoopen, ten ware datter quaede tidinge vuydt Franckreich quaeme, soo solde dat solt hir seer rysen, soo waerdt ghyn raedt solt tho verkopen.

Hir is niet nieuws, dan hir syn ingekomen 2 schepen van India, brengen seer weynich gengbar, daer kompt in die beyde schepen niet meer als 150 quintaelen gengbar vnde 55 quintaelen nagelen, 136 quintaelen Massas, 98 quintaelen nooses, 291 quintaelen Caneel, Annyll 655 quintael p. mastic 11400 quintaelen, die gengbar van Santome vnde die andere gengbaer die wy daer hebben sall well gelden; wilt v niet haesten om tho verkopen, daer kompt oogk niet meer als 420 quintaelen lacce; wy verwachten alle ure noch 2 schepen van India.

Hir mede Godt beuolen die v lange wil gesondt sparen in gelukzalige welvaerdt.

V vrundt
Gaspar Cuinretorff.

Wy hebben noch ghyn mergckt van die specerie, mits die schepen noch niet ontlossen, dan die gengbar holden sie alle op 14 ʊ — r. 't qu. Wilt v fundament op weyten maecken, want die weyte sall wel gelden, wandt die Coningk wil alle die weyte kopen die hir is.

Van dage den 30 Julij staedt die Coningk in prijs an alle myn weyte tho kopen; hope 140 r. sall krigen; ick hebbe noch een rest van v weyte onverkofft. Solt slaedt aff, die meye gelt hir 800 r. In Sentimal 550 r.

Opschrift:

Dem Eersaemen vnde
vorsichtigen Joan
Janssz myn gunstigen
vrundt
jn
Amsterdam ofte
daer hy is.

De ontvanger noteerde op den rug:

1577
Ondtff. den 27 Au
gosti jn Andtwerpen
van dato 14 Julio
in Lix[a] met een cog.
van schipp. Dirick Martsen
van 362 #.

V.

Hans Snel Junior uit Lissabon aan Jan Janssen van Campen te Amsterdam, 21 Juli 1577.

Laus Deo Semper. Lixboa den 18 Julij a°. 77.

P. post stilo communi.

Beminde vrundt Sinior Adrian Spelman iuwer gesuntheit vnde gode ancomst in v patria sall vns altit en grote froude sin tho horen, vnsenthaluen dancken Godt voer sin genade de ons an beiden siden voerdan will verlei en dat salichst. Amen.

Desen sal dennen neit sunders dan vm u to aduertiren van die ancumpst van die 2 schepen van India A la nau Chagas en Santo Spirito, brengen 1100 quint. pepers; 550 quintaell nagelen, 123 quintall genuers, 98 quintais masses; 170 quintall de nozes, pouca canella e lacquere cruda; d'ander 2 schepen bleuen in Corsim op 16 Januarij ande cargua, die men ock per tode Augusto verwachtende is, so dat dese prasso nu vordan watt alargo worden sall ende beter betalinge verwachten, so wel op dato wort van hir gecambert op Antwerpen a 82 ß p. ffo.; die nagelen wilt vercopen na marics ganck auermits die hir wat afslagen sin en well vm 50 ꝟ — r. to becomen, den genuer van India is hier ser gewilliget ende nimant will vercopen; inden v. l. nit omtrent 30 ß per ℔ off mer crigen kan, wilt anholden; desgelicken den Tomas genuer, hope v. l. nu well sall tot verkopen raeken vm 9 ß punt, mochten die heleft also vercopenn off na marrics ganc ende die reste anholden, want twiuelle nit sall ock opslan. Annel wilt optsichts vercopen, sy gelde wat sy will, off na Hollant

senden ende laten terstunts vercopen nae marics ganc want hir vell annels vorhanden is ende sall affslan, war na v.l. sich mogen reguliren by die memoria die v.l. mit heft sal v.l. voer irsten well verstann hebben vnse meninge, derhaluen is excusado dar van merder to tractieren; dan als ick breuen van v.l. nu krige ende wet wat dar passirt ende wat goden dar getrocken woerden, sall van alles senden, v.l. sal my senden die prisen van alle goden die van hir comen dachlicken, van de diamanten, ende robeinen vnde perlen, off die dar getrocken worden. Van Simon Wendelinge hebbe ick 2 breuen sint u.l. vertrec vt Antwerpenn ontfangen, ick hope v.l. hem dar sollen vast gesatt hebben, ist nit gedan sall vns lett sin, ende procurirt hem vast to settenn, alsdan mogen sin olders procuriren hem to lossenn, dat is die beste raet; he schrift my in sin bref vm mer godt hem to senden, ser vnbeschamptt, denct de schellem datt wy so slicht sin ende nit en wetenn dat hi apenbaerlic vns gelt ons gestolen ende verdominirt heft ende fort mit huren ende druncken drincken tho Brugge ende t'Antwerpen doer die billen geiacht heft, gelic v.l. breder verstan sall vanden vader van Pedro die Vega ende vanden jungen Gaspar Pellis ende van mer andere diuerse, yck wilde dat ick hem gehangen sege ende dat het my noch 100 # gecost hadde bauen dat hi my vntstolen heft dan ick vertru my op v.l. vnde Jan Janszen, gy sollen hem in die prison brengen off anders sall v.l. vns gen fronschap don, thys die grote tirannie vns so schentlic to berouen van alt gene dat hy van ons gehatt heft sonder piedade off mitliden to hebben mit die genne die gepretendirt hebben sin weluart. Geloue by mans leuen dergelicken

schelmerie ja yn Torckien niet geschict is; al ist dat hy v sall willen wis maken die Spaniers hem geroft hebben, wy hebben hir al in contrario tidinc, hy heft het altomalle doer sin vermalediden hals ende kel geiacht ende vercledet, verhort, ende verdruncken, het is en grote violentia ende deverie publica, het coste wat het wyl, brenget hem in prison waar v best kan to wegen brengen off hi v.l. enige breue gaue om an my to senden wilt nit nemen, want ick beger die nit to lesenn noch to sen, dan als hi in de prison sit dan wil hem horen diuagar, so lange hi nit geuangen sitt en hi v enige breuen geft, van hem an my, schort die enstucken in syn angesicht al wart middels op de borse, wy sollen nit gerost sin voer dat wy horen hie geuangen is.

De marict van de grannen bleft hir noch mit goden aftrec, to bedochten wy hir op den winter goden aftrec hebben sollen ende groten hogen pris, dus wilt beginnen mit alle diligentia in orden to stellen, wat terwe te ladenn mit wat melle van Enckhusen off ander platsen dat best dunct, op dat wy yn Octobri hir van v.l. wat hebben mogen, dor order van Jan Jansen.

Signor Joan Jansen.

Ick sende v.l. hyr de copia van mynen irsten an Spilman geschreuene de welcke oick sal denen vor v.l. want de materia off substantia van dien tuschirde v person vort irste forcheirt neit mer tho schriuen dan west geaduertirt de sack van Simon tho verfolgen end lat v neit bedriegen mit schoene worden als voren verhalt, vnd stelt in order mit alle diligencia dat yck hyr in omtrent Octobri mit Godts hulp mach

wat weite hebben, allerhande holtwerck, insonderheit norts holt van alle sort, is na v vertreck in grote quantiteit gecomen. Den Kleinen Adelar is hyr ock gecomen mit 6000 delen 200 schone Rigas, 58 grote masten van 14 thott 17 vadem lanck, de wy hem affgelost hebben, so dat wy nu al de grote masten so Pruse als Nortse in ons handen hebben, sus wilt ghein masten dar copen, al wardt ock ghy de dar gudt cop vonden, hyr sin vorirste masten vnd delen genoch by de stadt, dan kost v.l. gude esschen remen bekomen omtrent 10 offte 11 st. 't stuck, lanck 25 thot 30 palm, offspan und dicte na aduenant, mogen vry senden 4 off 500 al wart 800 stuck, de sin nu hyr neit bij de stadt. So hast wy tiding hebben van v.l. ancomst end stantia, vnd vp wat platzen, sal breder van als auisiren. Welt scerp vernemen wat dye oly dar gelden wil, so hast wy tidinge hebben van v.l. ende Spelman wat de guden dar gelden, en wat guden dar denen, so wil yck noch ein cargason van omtrent 2500 # senden. A presente forcheirt neit mit allen, dat hyr grote apparentia is van de granen dit jar wel tho gelden; alle andere comenscap gelden minder als de dar ther stede gecost hebben.

Per mar end per terra scrifft my van v ancomst und prisen int lange van alle guderen de van hyr comen. Vale mit grote hast. Solt gelt hyr 800—900 r. in Senthemas 700 r. apparentia van affslag, vt supra. So hast wy tiding hebben dat Spelman end v.l. dar sin gearrivirt sal v.l. en Creditbreff senden van 2000 #. Iterum vale.

Ul. g. vrundt,

Hans Snel Junior.

Gesloten den 21 Julij und de rising int corn conti-

nuiert daglixs darom wilt maxima diligentia per vna ou autra via my wat terwe senden. Pro auiso.

Opschrift:

Aan den Ersamen
und discreten gesellen
Jan Jansen van Campen
thott
Amsterdam off
dar hy is
p. poste.

De ontvanger teekende op den rug aan:

1577
Lix[a]
Ontf. den 26 Augosti
jn Andtwerpen van den
18 Julij in Lix[a] van
Sinor Joan Snell.

VI.

Certificatie van den notaris Jan van Barlaymont te Antwerpen, dat Dierick Martson de geleende 200 ducaten niet aan Jeronimo Lindo heeft betaald. 1577. 29 Aug.

Heden den negenentwintichsten dach van Augusto jnden jaere vander geboorten ons heeren Jesu Christi duysent vyffhondort ende zeuenentseuentich, compareerden voor my Jan van Barlaymont openbaer notaris residierende t Antwerpen byden Raede der Co.

Ma[t] geordineert, jn Brabant geadmitteert ende jn presentie vanden getuyghen naergenoempt, S[r] Luys Aluares ende Fran[co] Peres doende d affaire vanden sterfhuys van S[r] Jeronimo Lindo saliger, certificeren ende bekennen op heurlieder trouwe ende mannewaerheyt warachtich te zyne, dat Dierick Martson schipper van Monickedam meestere vanden schepe genaempt „de Bontecoe" nyet en heeft betaelt gehadt, off yemant gesonden om te betaelen binnen oft buyten deser stadt van Antwerpen aende voorsz. Jeronimo Lindo oft erffgenaemen oft aen henl. de twee hondert ducaeten die hy schuldich js nae luyt van den conossimente daeraff zynde byden voorsz. Dierick Martsson onderteeckent ende by zynen borgen Hans van Pelken ende Ernst Kusseman, gemaect tot Santuffes op den achtiensten Augusti anno xv[c] vyffentseuentich. Affirmeerende de voorsz. comparanten dit te syne de gerechte waerheyt, soo moeste hen God helpen ende alle zyne heylighen. Versueckende hieraff gemaect te worddene openbaere instrumenten in behoorlycke forme. Aldus gedaen ende gepassiert jnde voorsz. stadt van Antwerpen jnt comptoir myns Notaris, ten daghe, maende ende jaere als bouen, present als getuyghen Adriaen Colen ende Niclaes van Barlaymont inwoenders deser stadt.

Toirconden der waerheyt hebbe jck Notaris vorsz. dese jegenwoirdighe mett myn naeme ende gewoonlyck hanteecken onderteeckent.

De Barlamonte notarius m. p. s.

VII.

Hans Snel uit Lissabon aan Jan Jansen van Campen te Enkhuizen. 1577, 16 Oct.

Laus Deo. Van Lixboa den 16 October a° 77
p. poste adritera.

Beminde vrindt Senor Jan Jansen v lasten van 23 Augusti op 14 ditto irst p. poste ontfanghen, gelesen ende wel verstan dat vl. person end onse guden wel in salvamento overgecomen sin, Godt loff, vnd dat de in Selandt gelost waren om van dar verschepen wart v.l. best duncken mochte, end dat dar na de saken in de Nerlanden gelicklick mit alle de staten veraccordirt sin, war dor de guden liberamente mochten na Antwerpen gan om dar gude rente tho verwachten, ende dat ghy soms van sin wardt v.l. guden ock na Antwerpen tho laten comen met speransa van beter aftreck, hettwelke ons ock gudtt gedachtt heft, dan behorden sulkes so lang neit tho vertrecken, dan terstont mit maxima diligentia procuriren, de guden an de man tho brengen want de scepen quamen op pr° August in Seelant vnd op 24 waren de guden noch tho Antwerpen neit, hett welck is de vagar genegocierdt; op en ander tit wilt mit merder pressa end breuidade v guden an de marct laten komen, want ons intentie is ghein tit tho versuymen end ons guden mit den irsten tho gelde tho hebben, om tho mogen impregiren dor v.l. tsy in Hollandt of Selandt in gude osterse, Holster off Warder terwe. End noch is myn schriuen anders neit dan v.l. wil procuriren de guden laten tho gelde maken, (gelick yck oeck by desen an Senor Spelman geschreuen heb) na marcs ganck om contant vnd

neit the borge, dor seker respect, al wardt sack dat ock sommige guden mit weinich winst, ja al wardt mit wat verleis mosten verkoft, in vrede sin belop hebben, und is beter daer fiado tho vercopen mit profit, om also vercopende mit contant mogen dor v.l. jmpregiren end senden in retorno gude Holster off Warder off Polsche terwe mit 10 off 20 last gudt mell, al solde dat 8, 9 off 10 ℔ vlems tlast costen, dan de meste retoer sollen senden in terwe, de welke mest importirt.

Versta gelogierdt bynnen 't Antwerpen by Gaspar Pels, dat ons lieff is ende wilt den contenteren vor v costen vnd solang Spelman t'Antwerpen ghien huys holt vnd v.l. dar is, mogen nergens beter sin dan dar; dan als Spilman huys houdt vnd hy dar mit tho vreden is, kont ghy nergens beter end profiteliker sin vor de Comp^{a} dan by hem, mogen beter sein vnd verforderen ons saken, und verstan van sin qualiteit stadt und leven, war van v.l. per minude ons wil aduertiren, om ons dar na tho mogen richten. Want der gebreekt nymant de off dor invidia, off dor onverstant ons aduertiert, dat wy sollen vor ons seyn wey wy ons guedt betrowen, und wy come gatto schaldado mit Simon, konnen neit laten enige modo the hebben, dan yck vertrou my up godt und op hem, hy inde negocia duen sal als en man mit eren behordt tho don.

Ick heb op desse vlot neit vill connen laden vor ons Compania dor 2 causas en omdat wy ghyn breiuen van v.l. noch Spelman par terra kregen, in dils omdat yck sorge onse landen noch groten anstodtt krigen sollen, wardor alles geladen op Selant an Adrian Cornelissen Cuper op scipper Cornelis Cornelissen 4 halue quarten mit gember, in conserua cost 100

p. tpont und cost thott geladen mit ein procent courtage vnd vaten 117 ℔ 596 r. hadde wy v.l. breuen watt erder gecregen, mochten met wat crano end annil geladen hebben. Mit den ersten schepen sall noch vor Compania 2000 off 2500 # an guden laden, inden wy ghein ander tiding van onse landen vernemen und wy mogen ons guedt also seffens neit aventuren dan pouco a pouco palpirende den tit.

Dat v Gaspar Pels alle fauor end behulp gedan hebbe in v affarie end om Simon tho vangen, bedancken wy hem ser, willen thott gelegener tit danckbar sin.

Well verstan ghy alle diligencia end probanca gedan hebben om Simon thott condemnatie tho krigen. Yck versekere v jnden dat Justitia is sollen hem neit los laten sonder seguranca tho recht tho stan, wilt vor v part in todo caso solicitiren, vnd tegen hem procediren dat hy mach condemnirt worden thott de betaling, und dat mit alle rigor, coste que coste. Then minsten mudt hy de schult seguriren; wat recht war dat en man los tho maken de men wett terstont wech lopen sall. Hy is geobligerdtt by sin procuratie hyr tho comen rekening duen alle vre alst ons beleiuen sall, so conforme sin procuratie, ladtt hem then minsten borge stellen, dat hy bynnen 6 mant nae sin soltura hyr sal comen rekening geuen off tho recht stan. Ghy luyden mudten v in de causa anders prouidiren off tsal al verloeren werck sin; pro auiso. End alist dat op hem neit tho verhalen is, darom mogtt ghy de saek neit laten slippen; de schuldich is mudt betaelen off geuangen sin, alst so solde the werck gaen so wart neit mer dan dat yck gude luyden har gudtt verdominirde end dar na my excusierende dat yck neit en heb, wet neit off my helpen solde; derhaluen

repetir yck dat ghy in todo caso off Spilman vor v, de sake verfolgen thott definitiuam sententiam und neit ontsen 20 off 30 #, want het also comperirtt thott exempell van anderen. Vor v person en twifelen wy niet dat dar enige fauta sin sall, van dit haluen slapenn wy ser discausados und also duende sall v Godtt sin segen vnd benedixie geuen vnd v laten prosperiren in duechden in gudtt end blodtt thott v darde vnd vierde geslagtt, vnd wilt vor v nemen dat alle comenscap mit maxima labore muten verfordert sin, anderssins ist beter stil geseten, want diligencia passa scientia.

Belangende v credit dat vorirste noch neit starck sin sal, dat schadet neit, noch wy begeren ock neit dat ghy vorirste v credit besuaren, dan mit lanckheit van tiden sallt accressentiren, und alst van noden is sollen van hyr credit genoch synden. Yck heb alrede an Adrian Cornelissen geschreuen dat hy v in als wil fauorisiren off van duen war end v aboniren by den scippers vnd v credit geuen van wos offet sin mach, end dat yck darvor blyve als principall.

Dat ghy na v vertreck van Antwerpen denckt v assento tho nemen tho Enckhuysen, sulkes, indeint v orber dunct konnen dun, dan desen winter dunct my beter v in Zelandt logirden, vorirste omdat winter dages de schepen in Zelant daglix ankomen end vyt seylen. Insonderheit verhopende aldar enig soudt sollen konnen vercopen end tgeltt dar ontfangen om tho Lix[a] end Sinthemis tho leueren, vercopende vm 5 off 6 testonen de maye, tho leueren in Sinthemis of Lixboa, want my best tho pas comen sall, want hett solt gelt hir 40, 42 r. in Senthemis 36 vnd genoch uorhanden, vnd uersta by v.l. willich is, so sollen de

scippers moglick begeren vasten cop tho dun, om versekerdtt tho syn wat sy van duen sollen hebben thott de lading, und tsolt gellt dar well.

End syn dar schippe de dar enig gelt willen off-leggen sonder cop tho maken end in terwe wisten the besteden, wilt vry nemen end dan tarwe in har laden, har belouende en mey off 2 thott 3, tho soltt vor en last weite tho vracht.

Somma besein off ghy in Hollant off Zelant watt vytrichten moge v ingaande breive an Senor Cunretorf ouergeleuerdtt de, Godt loff, noch well tho pas is, mit all sin familia, war ghy myt ingerekent synt. Wy dancken ock den almogenden Godt vor sin genade de ons fortan wil verlenen dat salichst is. De grote guden de wy denken tho senden vorde compania sollen sin: suyker de ilia de Madera, Tomas suycker, cravo end annil ock wat Thomas genbar, indein wy verstan van Senor Spilman dat dar aftreck end profit op is; toda via en tudo end per tudo sollen ons reguliren na de landen dar stan, end na de auisos der comenschap van dar. De granen sinen hyr mer dan slappe end offt geborde vl einige partie van guderen verkoft hadde und gemact 5, 6 off 700 ₶ Vlems in gelde van onse guden und dar in Hollant noch Selant costen geraken om terwe tho laden dit jar, so sal van noden syn dat selue gelt tho remittiren na Hamborch an Adrian Pau, om aldar vor ons over winter tho emprigiren end dar tho duyr sinde, fortt van dar remittiren op Coninexbarge. Want dencke over winter dar gudt cop sin sal. Finalmento muten dapper procuriren in alles den oiber tho schaffen und tho doen na der tit v remonstriren sal. Het quatste dat is op Enckhuysen kan men ser qualick breiuen per

terra beschicken, want muten dor Hollant end Amsterdam, is lansam werck, wardor my best dunct v residencia the holden in Zelant off Coninexberge om weite end mell tho mogen laden end ander groue war, dan war Danzick vry van orloge end dunct my best tho Danzick, doch de tit sal leren, vor irste mogen v residencia nemen na hett v gudtt dunct. Vale und vrundttlich gegrudtt.

v.l. g. w. vrundt
Hans Snel
1577 Junior

De ontvanger teekende op den rug aan Anno 1577, 1578. Ontf. in Campen den ersten Januarij vvdt Lix[a] den 16 October van Jan Snel beantw. op 9 Januarij.

Opschrift:

An den Ersamen und discreten
gesellen Jan Jansen van Campen
thot Enckhuysen off dar hy ys.

VIII.

Jan Snel Jr. uit Lissabon aan Adriaan Speelman te Antwerpen, 16 October 1577.

Copie van de hand van Speelman.

Copie van den brief van S. Juan Snel jn dato tot Lix[a] 16 October, ontfanghen T Antwerpen den 6 Desembris.

a die 16 October a[0] 77 p. post adretura.

Dit voorghaende es copia V.L. por mar por via de

Seelant gesonden an Adriaen Cornelis Cuyper naer dato op 14 ditto. V.L. brieuen van 24 Agusto par posta onder cubierta van S. Juan de Pera ontfanghen, ghelesen ende wel verstaen. Jnden eersten van V.L. arriuement jn saluo mit V. persoen ende guden Godt lof, ende van zulcx dat daer nae jndt landt ghepasseirt es, het welcke ons dunckt een wonderlycke sake te syn ende sal causeiren de landen tot eenighe verderffnisse ende seruitad te brynghen oft tot euwighe libertad, ende ick voor myn persoen laet niet te lamenteiren ouer de landen, besorghende al gheyn victorie js dat sy luyden daer voor victorie rekenen, doch dor et ghebet der vromen kan God almachtich alles remedieren. Sonder bloetstortinghe de Magesteyt sal niet laeten eenighe macht ende fortse op de landen tho remonstreiren ende tho beduchten dat hy jn syn clauwen crygt, tsy cleeyn oft groot, jonck oft holdt, mit groote vnsprekelicke Tirannie executeiren sal, war dor sal myn aduys syn V.L. sick niet ganselyck verlaten willen op pais, dan altyts dubiteiren V.L. soo niet jnstekende, noch enbrasserende, met veil negotios noch ghein goet vercoopen vp dach, lieuer vercoopen met verlies ende om contant ende wilt alle ghoeden quito maecken ende vercoopen ende hou er ho lieuer, ofte verbuyten an coopmanschap die hier es mercaderia de ley, ende daer niet connende thoe gheraken, verbuyten an andere coopmanschap als brabantsche bayen, Hollanda decargazon offt Hollanda cruda ofte an versmolten queckseluer om de retorno met den eersten te hebben, dan kan V.L. om contant vercoopen waer de beste proffyt ende dat empregheiren doer Jan Janssen oft V.L. jn goede Holster terwe ende dat laeden vp Lix[a] por via de Hollanda oft

Zeelanda daer V.L. best dunckt; ick hebbe vp dese schepen als Adriaen Adriaensen, Jilles Wighers niet gheladen dan vp Cornelis Cornelissen p. Zeelanda 4 tonnekes met ghenbaer jn conserua nº 36, 37, 38, weghende 1144 ℔, netto behaluen de caldo die binnen ghaet, cost dat cargazoen 117 ꝟ 596 r.

Hadde ick V.L. brief eerder ghecreghen, soude wat naghelen ghesonden hebben met wat annil, dan ouermits ick wat vreese voor eenighe travalho jn onse lande wil 2 oft drie maenden ansien ende dilateiren met meerder cargasonen te senden, jnsonderheit nu daer noch niet van onse ghoederen vercocht waeren, dus sal my altyts naer V.L. scriuen reguleiren.

Met de sake van Simon Wendelinck wilt niet laten met alle deligentia te veruolghen ende hem te executeiren met alle rigor het cost wat et wil, ick en gelove niet dat de Justitia hem salferen sal sonder seguransa tho gheuen to recht te staen ende staende tho recht sal ghecondemneirt worden te betaelen.

Den cours van den coopmanschap es al by den seluen prys als ick V.L. by myne voorgaende brieuen gheaduerteirt hebbe ende onnodich te verhalen; de granen stiuen daghelix meer dan sy slappen, ende wil V.L. ser recommandeiren om terwe te senden met den eersten, dat es al et fondament van desen brief ende dat meist jmportents overmits wy ein parthie vercocht hebben an den coninck a 140 r. per alquer. V.L. mach by V. holden; et soudt es hier by reedlycke prysse ende ghelt hier 420 r. jn Sintubal, 360 r. de meye; daer es apparentia van opslach, niet tho myn cost V.L. jn Zeelant vercoopen omtrent 1000 meyen thott 5 oft 6 testonen de meye jn Lixª oft Sintubal tot myn koer, moghen wel ver-

kopen ik salt leueren. V.L. mogen et ghelt an terwe an leggen, soe die te becommen es ende mach gheladen worden vmtrent Februario, Martio tot medio Avrill oft erder, ende vercoopende dit solt ende niet connende gheraken met terwe tho laden, moghen dat ghelt remiteren vp Hamborch an Adriaen Pau ende hem daerby scryuen dat sulckes es voor myn conta ende dat hy dat in terwe empregheire vor my om mit den eerste schepe my te senden vp Lix[a] ende so hast V.L. hier wat jn ghedaen heft, wilt my maxima diligentia per mar ende per terra auiseren op dat ick my prouieren mach; tselue hebbe ick an Janssen gescreuen jn desen jnghaenden brief, dewelcke V.L. toe senden sal, met de copia van desen van 16 present ende dacammeiren a vista dese innegaende brieuen; met de ordinaris boden my aduerteirende van den ontfanck van desen ende wanner dese brieuen sal gheghaen syn. Vale ende hartlick gegroet ut supra.

Dese bouen geschreuen es copia van den brief van S. Juan Snel op et welck my luttel valt te repeteiren anders dan op et gheine dat de voornomden S. Snel aduerteirt comende in Seelandt sout vercopen ten prysse ghementionneirt jn synen brief, dat ick dat vercoopen soude, anghaende dese negotie soo hebbe ick largo daerop geschreuen an Adriaen Cornelis Cuyper, doerdien dat hy seer corrent is jn ghelycke negotien, om te weten wat apparentie alsnu jn Zeelant es, vm dusdanighe negotie te exploicteren want de commoditeyt daer toe wel ofresseirende, sal ick my daer terstont by den voornoemden Adriaen transporteiren vm persoenelicke sulcke saken te handelen, niet jeghenstaende ick seere weynsche hirover leefst met de jnneghesloten van S. Snel ter andtworde

van V.L. aduys hierop te hooren, want ick niet en twyffele den voorn. S[r] Snel scryft V.L. hetselue aduys dat hy inde bouengeschreuen copia doet an my, daeromme ben ick gheheel resolueirt gheen negotie van soudt anne te grypen, jndient a commodidad ofreseirt, sonder eerst V.L. auys verstaen te hebben, wandt et soude moghen ghebeuren dat V.L. aldaer soude moghen later proffyt vynden jnt vercoepen dar in Seelant.

Antwoorde hebbende vp mynen brief die yck an Adriaen Cornelis Cuyper gescreuen hebbe, sal ick V.L. aduerteiren met den eersten, sulck aen my gheaduerteirt es geweest by den seluen.

IX.

Jan Snel uit Lissabon aan Speelman te Antwerpen, 2 Nov. 1577.

Copie van de hand van Speelman.

Laus Deo in Lisbona anno 1577 den 2 Nouember.

P. poste por via de pays.

Erbaere besundere gunstighe vrundt Sr. Adriaen Speilman, mynen lasten sin an V.L. gheweist van 22 September p. poste ende van 24 September p. mar por via de Roterdam vnder cubierta van Menard Janssoen ende den alderlasten an V.L. waer van 16 passato p. poste mit de jnghesloten an Jan Jansson, van alle bescheidt hope ick V.L. de al wel voer dato sal ontfanghen ende verstaen hebben; van V.L. niet meer dan eenen brief ontfanghen den 14 October, ghedateert

by V.L. t Antwerpen den 24 Augustij, den welcken ghenouchsaem gherespondeirt, derhaluen sal desen te corter vallen. Vp gisteren binnen hier brieven ghecommen van 26, 27, 28 September van Handtwerpen van S[r] Hans Pelleken ende an de diversche copluyden, waer vuit verstaen dat aldaer selsaem jn de landen staet, ende van V.L. hebben wy gheen brieuen vernomen, dat ons wonder gheift by de ordinaer posten niet scryven, jnsunderheyt nu de Nederlanden daer vp et nieu jn remoer staen, alwaer ons allen veil anneghelegen es ende ben seere qualick te vreden V.L. niet meer continueren jndt scriuen, ofte ten minsten by alle ordinary posten. Biddende V.L. vrundtlich sich jnde sake wil emendeiren ende meerder diligentia ghebruycken, als wy vp V.L. betrouwen, alias sullen wy degusteiren van de negotia par via de pays medina Madril ende adretura. Wilt altyd niet laten tho scriuen want daer an consisteirt alle weluaert der copluuden. Hir van genouch; soo en sal dese anders niet dienen dan tho aduerteren, na den mael wy verstaen en zorghen voor groote nieu oorloghe teghen de Nederlanden, waerdoer de comenschap ende speceria daer cleinen aftreck sal hebben ende tendel oock groot peryckel passeiren ghespoliert tho syn, dat V.L. op sicht deses willen ordineiren onse ghoederen so by V.L. vp dato noch onvercocht sin, noch niet conde vm contant vercoopen, ghescheipt ende ghenut moghen werden, et sy por mar oft par terra jnt conincx landt, et sy na Emden, off Hamborch oft op andre plaetsen waert V.L. best duncken zal, daer best sonder peryckel blyuen moghen ende vercoft moghen worden oft en ware dat V.L. saghe daer beteringhe voerhanden. Yst eenen ghoeden pays, dat schynt

niet te verwachten, en es God betert, dan cost V.L. aldaer jn Selant oft t Antwerpen gheraken tho vercopen vnse ghoeden met winste ofte tendel met verlies, vm contant, waert beste proffyt, om gheen peryckel meerder te verwachten, want naer wy hier gheinformeirt syn, soe willen daer dappere grote slaghen vallen ende te besorghen de aerme Nederlanden tirannelycke ghetracteirt sollen worden, dat Godt al remedieren can. Ten tweeden soe es vns begheerte ende meining, ghelyck by myne voorghaende brieuen V.L. gheaduerteirt, dat V.L. met Jan Jansen alle diligentia willen doen om te schepen so veil terwe, als ghylieden cunt tho weghe brynghen van Enckhuysse, Selant ende andre plaetsen, daer die best becomen es, ende laden vp Lisboa vp dat de vmtrent Januario irst commende mach hir syn, want wy hebben vercoft een parthie terwe anden coninck die wy profors moeten leueren por todo Januario 10 daghen min of meer ende wy waren verwachtende een groote partie terwe van Coninxberghe de welcke my dunckt ghearresteirt es jnde Sont, oock hadden wy een parthie gheladen tot Hamborch, de welcke schepen oock niet voortcommen, soe dat wy sorghen vns terwe falteiren sal vm te cumplieren. Sus bidden V.L. willen vp sichte desen, vercoopen de beste van vnse guederen ende laden por vna via soporsota soo veil terwe alst moghelick es. Ick hebbe noch ghesonden vp Seelandt by Cornelis Cornelissen van Rotordam 4 tonnekens met ghembaer in concerua, weghende 1144 ℔ net, wilt oock vercoopen nae marckt ghanck ende alles jmpregheiren jn terwe ende senden maxima breuidade vp Lisbona ende V.L. mit Jan Jansen willen gheen dinck

laten staen ende ordineren soo veel terwe te laden alst moghelick es ende van alle guedt droch ghoedt.

Op den rug deze aanteekening van Jan Jansen:

1577
1578
Ondtf. jn Campen den
ersten Januarij, jn Lix[a]
den 16 October vnde 2
Nouember van S. Snel
an Sinor Spelman
A. D. C.
Nota vermelt an den Coningk
een partye weyte verkofft
hadde op 140 r. het alq.
waerdoer ick schepen solde
soe vele ick konde bekomen.

X.

Gaspar Cunertorf uit Lissabon aan Jan Jansen van Campen te Enkhuizen, 8 Nov. 1577.

P. Posto

Laus Trinitati Semper. A die 8 Novembris a°. 1577 jn Lisbona.

Eerbar gunstiger vrundt Joan Jansz, naer wunschenge VE. gelugk vnde salicheydt soo is deesen om v tho auissieren wo dat ick VE. breue van den 24 Augusti vp 3 Octobris ontf. vnde van den 6 Septembris vp 3 Nouembris ontf. onder cuberto den lesten van

Gaspar Pels; vernomen aldaer verkofft hebben anden jongen Gaspar Pels 1700 alquiren roggen a 105 r. dat alquir om sie an synen vader tho leueren all waer van dat ghy aldaer dat gelt ontfangen hebben, syn 178 ʊ 500 r. syn in Vlaemschen gelde 148 pondt 15 st. vlaems. Soo hebbe ick alhier nae luydt v schryuent myn swager Gaspar Pels gepresentiert tho leueren die vors 1700 alquiren roggen, hefft see niet willen ontfangen angesyn dat die rogge hir noch ter tydt niet meer geldt als 80/85 r. dat alquir my seggende dat ghy niet behoorden syn soon soo tho bedrigen, angesyn dat noydt van hir tidinge was gekomen dat die rogge meer is als 80/85 r. int kornhus was geldende. Soo hefft hy een actie gesocht, seggende dat het groote peena is korn hir tho kopen gelygk oogk is, wandt hir wel 20 persoonen geuangen syn als Fr. Mendes, Antoni Rodriges de Leria, Manoel Fernandes, Smidt Jorgen, Fernandt Cimro en anderen meer om datt see korn gekofft hebben, soo datter eene groote diuasse getrocken is, Godt geue wy Duydtschen noch meede nidt in die imbrulhado komen. Summa disse excusa hefft hy gesocht om niet tho willen ontfangen. Ick hebbe em platt vuydt gesecht waer daer proffyt op, men solde wel middelen soogken om tho ontfangen, hem gepresentiert em van die pena tho vryen, dattor nimants aff weten solde, solde seluen die rogge verkopen vnde laeten liggen soo lange als it em belyuede, voor myn rogge verkoopen, datter nimants aff weeten solde, in fyn hefft niet willen ontfangen. Vp my begeerdt ick v. l. schryuen solde synen soon dat gelt weder tho geuen, gelygk ick gedaen hebbe; sus om mit em hir ghyn questie tho hebben, so hebbe ick mit hem niet willen in recht treden; haddet een ander gewest vnd niet myn

swager, hy soldet wel moeten ontfangen hebben dogk hebbe ick niet duruen insistieren, der wyle dattet korn is, sus mach v.l. em syn gelt weder geuen offte wilt ghy dat ick em hir syn gelt geue, sal sulckes duen. Vorts gunstige vrundt angaende v weyte, die hebbe ick vor dato verkofft op 10 meyen nae die noch tertydt int kornhus syn all van Junio aff kan die niet verkopen, ouermits dacheligks bartronen in koomen, soo dat die marykt ant rysen niet koomen kan. Ick hebbe verkofft van v weyten 17 meyen 35 alquir. a/130 r., 3 meyen 23 alq. a/140 r. 10 meyen 17 alq. a/120 r. daer staen noch 10 meye int kornhus, staen op 120 r. dan willen niet verkofft weesen. Soe haeste als sie verkofft syn soo sal ick v reeckening sluyten.

Ick sal dat selffde gelt weder in weyten besteden mit de eerste schepen die hir ankomen; nae v vertreck syn hir ghyn schepen gekoomen, daer eenige hasert an tho haelen is geweest, syn all befracht gekoomen, koomende eenich hasardt sall op v dencken.

Angaende v 32 meyen 12 alquiren rogge, die liggen noch onverkofft derwyle dat die merckt niet hefft willen rysen dat men met profyt niet hefft konnen verkoopen; hadde Pels willen ontfangen, soo hadde VE. wadt proffyts mogen doen, niet tho myn op den winter sall dat korn moeten meerder gelden. Dan in Frangkrigk seggen see een seer guydt gewas is, soodat die bartronen dacheligks sullen koomen die vns den mergkt sullen bederuen. Dan ick hebbe een partie gemaecket mit den Coningh van 1600 meyen weyte an den Coningh tho leueren tusschen dit unde per todo Janero a/140 r. dat alquir vnde vnse betaelinge nae die leueringe terstondt in Nathaniel, hir van gaen 800 meyen voer Bonauentura Bodicker vnde 800

meyen voor my vnde Joan Snell. Soo vere als ghy eenigen weyten gescheept hebben, sullen niet quaelicker daermede staen. Vorts gunstige vrundt wy syn hir seer perplex van die quaede tidunge die wy dachelygks krygen van die Nederlanden, dat die Staeten heel tegen den Magestaedt van Spangien gerebellyrdt syn, waer durch dat wy hir tidinge hebben dat die Cooningk van Spangien groote preparatie maecket van oorloch, vnde alle die Spangiaerts die vuydt die Nederlanden vertrocken waeren, weder mit Juliaen Romero horen capiteyn naer Flanderen vertrocken waeren, vnde van Napels syn vertrocken 2000 lichte peerden vnde 2000 arcabucheres; die hartoch van Sauoia maecket vele volgks, waer durch wy vresen die Nederlanden in groodt verdrydt sullen komen, soo dat wy vreese hebben guydt tho senden.

Wy hebben een grote partie suicker van Santhome gekofft, een partie nagelen, massas, nooten vnde gengbar om tho senden; ouermits dat wy vreese hebben van desen oorloch, soo hebben wy niet duruen schepen, voer dat wy auis van v vnde Adriaen Spelman hebben wo die saegken dar gestelt syn, welgk vns wonder geefft dat ghy vnde Spelman niet diligenter int schryuen syn. Hir syn bryuen van 28 Septembris vnde 10 Octobris vnde wy hebben ghyn jonger als van 24 Augusti, dat hoordt soo niet tho weesen, hoeren diligenter tho schryuen wandt an een auis daer hanget een man syn weluaerdt an. Soo v dungket dat die saegken van die Nederlanden seer quaelicken staen, vnde ghyn hoope van vreede, soo mocht VE. dat gelt besteden dat wy daer hebben, vnde koomen weder hir, wy sullen die koste hir den anderen rygkeligk helpen winnen vnde mit den anderen companie holden als vrunden vnde

broeders, dan vernempt ghy dat die negotio van Vlanderen haeste een ende muchten nemen, soo wilt daer blyuen, wy sullen v van hir mit guydt genoch prouiandieren vns gebreegdt ghyn middel van alles genoch tho senden. Joan Snell hefft v breeff op gebroogken die in syn brieff gestooken quam, hefft daer alle vnse secreten gelesen, hy wil niet consentieren dat ghy meer handelen sult dan vor vnse companie, dan hefft VL. meer capitaell als wy daer in leggen soo mach VL. soe vele gelts daer meer in leggen, soe sult ghy soo vele tho meer in die companie heredieren. Hir op moecht ghy v beraedt nemen, offte wilt ghy dat ick v darto hir holde, sall v jaerligks 12 pro cento geuen thot dat ghy trowen, vnde dat ander gelt mocht ghy mede in de compania stellen; hirvan v avis. Ick hebbe v geschreuen den 29 Julij vnde v gesonden een brieff mit daer in geslooten een bodemerie brieff van schipper Dirrigk Martss van Rarop die ick op bodemerie gedaen hebbe 362½ # om in Hollandt tho betalen an Augustyn Eler, ick verneme dat hy sulcken gelt niet betaelt hefft, wilt nar dessen Dirrigk Martss vernemen, woe it daer omme is; disse 362½ # syn voer 290 # die ick van synentwegen alhier betaelt hebbe an Manoel Gomes Deluas vor 260 # die hy voer 3 jaeren van Manoel Gomes op bodemerie genomen hefft unde niet betaeld. Die schipper secht dat hy desse 260 # betaelt heff an Jochem Eler in Dantsygk die welgk dat betalen solde jn Andtwerp an Luys Alueres Caldera, so bevindet men dit gelt niet betaeld, soe hefft Dirrigk Marts hir burge gestelt my, vnde mit Manuel Gomes geaccordeert voer die tardenca 290 # tho betaelen soe verre als hy niet betaeld heft. Disse 290 # hebbe ick

moeten betaelen vnde die op bodemerie gegeuen an die schipper daer voer tho betaelen $362^{1}/_{2}$ # soe verre als die schipper bewyset dat Luys Aluares Caldera betaeld is van 260 # van Manoel Gomez wegen; soo wilt my bescheydt seggen soe hy niet betaelt is, soe wilt van die schipper eysschen $362^{1}/_{2}$ #, soe modt ick Manoel Gomes hir geuen 290 # wys gelt, des kompt my die proffyt van die bodemerie, wandt ick Manoel Gomes syn schult hier verseegkert hebbe, offte die schipper onder wegen gebleuen hadde, soo loopet die bodemerie op myn auenthur. Wilt my doch met breuidade andtwordt schryuen, vnde neerstigh nae disse schipper vernomen, wandt ick mudt Manoel Gomes die 290 # hir betaelen, hefft my vor recht gedaecht, wandt hy noch op disse vre niet betaelt is, modt daer bewys van gesonden worden.

Sus niet dan wat der komenschap belangende is; dat korn is slap duer die ankunpst van die bartrone hir syn binnen 14 dagen 130 bartrone gekomen, verkoopen mit grooten afftoch, sullen binnen 6, 7 dagen alle gedaen hebben, bartronsche weyte 120, 130 r.; excellent guydt 140 r.; Oestersche weyte 110, 120 r.; Rogge 80, 85; garste 55, 60; Grudens meel, 120, 130 r. Solt gelt hir die meye 370 in Sentimal 320 r. hir in dit jaer vele solts gemaecket. Soe ghy kondt een partie solts verkoepen hir tho leueren vnde van die schipper dat gelt lichten, wilt vry 2000 offt. 3000 meyen verkoepen kondt ghy krigen 550/600 r. jn Sentimal tho leueren; moogen dat gelt daer vorts employeeren; Harlemsche laekenen vry gelt 38 #, Leydensche 32 #; Rotterdamsche 24 duc. Honschoten sayen $10^{1}/_{2}$ duc. gemene peper $31/31^{1}/_{2}$ # groue peper niet vorhanden, gengbar

10 Ʋ 40 r. gengbar van Santhome 2800 r. nooten 50 Ʋ — massas, 68 Ʋ — 70 Ʋ — canella 34 Ʋ — nagelen 44 Ʋ 500—45 Ʋ — annyll 48 Ʋ —50 Ʋ — suicker van Ilia de Madera die arcka 2 Ʋ 600, sucker van Brazyl 1 Ʋ 300, 1 Ʋ 400 suucker van Santhome die arcka 620/630, Catoen die arcka 2 Ʋ 200 r. wagenschot 33/34 # Blaw wagenschot 40/45 #, Blaw Clapholt dat kleyn hands 1500/1 Ʋ 600 r., pick 18/19 # theer 11/12 #. Hir mede godt almachtich beuolen die VL. wil lange gesondt spaeren in gelugkzalige welvaer; myn huysvrouwe vnde die ghy wel weeten doen v vuydt guyder herten seer grooten, syn int herte geprent gelygk ick vermergke; als ghy my schryuen, schryfft my myn brieff solta van die negotios sult continuyren mit Joan Snell vnde syn order volgett, wandt daermede sult ghy covreren angaende vnse compania. Wilt my die vrunden tho Campen alle ser groetten.

V Vrundt

Gaspar Cuinertorff.

Opschrift:

Dem Eersaemen vnde voorsichtigen
Joan Jansz van Campen mynen gunstigen
vrundt jn
Engkhuysen
off daer hy is.

De ontvanger teekende aan:

E F 77
1578

Ontf. in Campen den ersten Januarij
Vudt Lixboa den 8 Nouembris beantwort op 9 Januarij.

XI.

Adriaan Speelman uit Antwerpen aan Jan Jansen, 1577, 10 en 11 Dec.

Eersamen ende seere discreten S. Jan Janssen, naer alle jonstighe recommandatien soo sal dese dienen om V.L. te veraduerteiren, hoe dat ick V.L. niet en can noch en zoude konnen exprimeren et verlanghen dat my regneirt van eenighe tydinghe van V.L. te vntfanghen, deurdien dat ick sichtent de laste jn dato van 11 Nouember gheene van V.L. ontfanghen hebbe, niet wetende wat de oorsake wesen mach, en deurdien dat de desorder binnen Amsterdam geschiet es, es myn vreese V.L. eenighe zwaericheyt overcommen soude ghewesen. Ick hebbe V.L. naer myn arrivement van Brugghe ghescreuen van myn wedercomste ende volghende et acort bij V.L. ghedaen tot Campen, Simon Wendelinck ghesolteirt ende met denseluen mynen brief V.L. ghesonden de copias van den brieuen van S[r] Snel vntfanghen met de schepen ghearriueirt, waerby V.L. verstaen sal hebben de ordre van den voernoemden S[r] Snel, jndien de voornoemde brieuen tot V.L. handen ghecommen syn; naer der hant zoo hebbe ick V.L. ghescreuen hoe dat ick vwe peper vercocht hebbe, te wetene et corning tot 33 gr. ½ ende et grof tot 34 gr. ½ ghegarbuleirt ende de zes s. calicouts tot 27 gr. ghegarbuleirt, want ick daer voor en niet meer en hebbe connen cryghen, mits zomich zwart brak ghesteken ende menudo gheuallen es, waermede ick nu besich ben mit gharbuleiren ende ghegarbuleirt wesende salt terstont leueren zoo ick myn calculatie ghemaeckt hebbe zal beloopen boven de vierhondert pondt, waerop uwe L.

zyn vasticheyt maken mach ende employerenende die empregheiren, want ick hope die ghereet wesen sullen jnt beghinsel van den nieuwen jare, jndient den heere belieft, ende jndien V.L. eenigh ghelt van doene heift zal my den man, diet ghecocht heift, wel 120 oft 130 pondt noch voor den daghe ghereet leueren ende als ick ghescreuen hebbe; midts ick gheen scryuen van V.L. en hebbe ben ick heel bedroeft, ick bidde V.L. vruntlyck desen ter handt commende my terstont tho scriuen, sy por vna via ou por otra, want ick vuyter maten seere verlanghe. Et Thomas ghembaer ben ick wel van sinne te vercoopen, ick daervoren ghereet ghelt connende cryghende, deur dien dat Sr Snel soo expresselyck beueilt ick de ghoederen vercopen soude tot winninghe ofte verlies; anghaende van den anil en can niet van der handt gheraken, deurdien die soo santelick beuonden wort, ick hope dat naer de Helighe daghen daer eenighe coopmanne, hoer offresceiren sal ende die offresceirende en sal niet falteiren de lo pouer condueno; de bomelaca, en heift gheen begheirte, noch ook de cardoman, ick hebbe een prys naer Lisbona ghescreuen ende ick en sal die niet vercoopen voor ick antwoorde daervan hebbe.

Ick hebbe de vier tonnekens met gengbre in conserua ontfanghen ende cooplieden daerop ghehadt te coopen, maer en comdt niet wel gheconditioniert van caldo ende doer die cause seere onsienlyck, zoedat my leet es gheweest, men heift mij daer voeren niet meer gheoffresciert als thien st. ende sy cost meer tot Lisbonna als V.L. ghesien sal hebben bij et cargazoen; ick en hebbe daer vooren niet willen vercoopen, maer connende daer voren 11 st. ghecrygen zal vercopen, wanter noch byster veile te vercoopen

es ghecommen met de vlote daer wy mede quamen. Het zoude een groot acierto gheweist hebben hadde Sr. Snel naghelen gheladen, want die ghelden nu 13 gr. 4 ghegarbuleirt, macis die ghelden 18 gr. 6 gr. ghegarbuleirt de garbel 12 gr. 4, noten 14 gr. ghegarbuleirt, rompen 6 gr. en 6 gr. 6, catoenen van Sanctome suyuer ende wit ende oock de ghene van Brasil 22 gr., 23, 24, suyckeren van Santome 8 gr. en 8 gr. 1/4 naer de deucht ende alle andre soorten als van Brasil ende Madera seere wel gherequesteirt, den peper begint wederomme op syn oude reputatie te commen ende jndien de contratadores tot Lisbona onderhouden et ghene dat alhior ghesloten es gheweest onder de parcerones van hierent, sal de peper met alle schepen ghoede coopmanschap wesen ende voorwaer S. Snel heift grotelick versuymt eenen goeden pot wyns te winnen, van niet eenighe drogas te senden, ende deghene die eerst ande marct commen sullen, sullen vercoopen soo sy willen, maer commende jn grote vlote es vp gheen prys rekenynghe te maken. V.L. aldaer eenighe comodidad hebbende van schryuen, sal V.L. veraduerteiren an S. Snel ende desghelycke aen Sr. Cornetorf vande groote pryssen vande drogas ende connende gheladen op schepen vooren vuyt commende sonder compagnia van vlote, sal een groot acierto wesen al wert vp Hollant. want die specerie van darent met comoditheyt hier commen can; niet moghelick wesende anders dan jn de vlote,. moghen moderadelick laden ende ghereparteirt, want altyt ghoet es risgo te winnen, want alsoo langhe als wy et water ende de vaert liber hebben, so en sal sich hier te lande gheen neeringhe faillieren et syne fuere depriesor sera conesano et probecho, want soo nu den tyt vnseker staet, soo

eist alsnu ghoet ende als dan slap, soo dat als de ghoede coiunctura es men daervan aprobecheiren mach, want crudeniers ende suuckerbackeren ende olievercoopers sinnen euen als ulen.

Anghaende de saken van de lande en es niet weirdich om scriuen. Den Prince es noch alhier ende soo es oock Don Mathias die men secht haest naer Ghent vertrecken sullen, oock, secht men, voor seker dat Don Juan bouen de ses duusent Spaignaerts ende Ytalianen ghecreghen heft, soo ynfanteria que caualleria, soo dat wel te bemoeden es men alle daghe voren sal del peldar vrios con otros de espana in portogal no ay losa de nuevo y contante itrono se ofrel.

Vuyt Andtwerpen met groter haeste desen 10 van Desember a° 1577.

V.L. dienaer bereydt,
Adriaen Speilman.

Ick sende V.L. deese gheadresseirt vnder myn cubierta an S. ten Grootenhuuse ende anden voornomden ten Grootenhuuse vnder cubierta van mynen eeuen groten vrient.

hebbende Sr Grootenhuuse syn carteel naghelen ende willende dat gheuen om proffyt te doene, soude ick uwer L. raden dat te coopen.

La copia de la carta de 2 de Nouembre sera junta con la de 16 Decembris.

Hebbende ghescreuen den brief hier achter ghementioneirt ende meenende die gheencammeirt te hebben naer Enckuysse, zoo hebbe ick brieuen van Lisbonna ontfanghen van Sr. Snel, waorvan ick V.L. den copia

sende met dese ghecopiert by deghene van 16 October; dese brieuen van 2 Nouember syn commen myt een fidalgho gedespacheirt por su mg del Rey de Portugal, ick en hebbe niet connen vernemen tot wat eynde; oock sal hier by wesen eenen brief van Sr. Cunertorf van et ontfanghen van dien sal hir over juwer L. my veraduerteiren. Soo uwer L. verstaen sal by den brief van Sr. Snel waer niet wel tho vreden, gheen brieuen van my ontfanghen te hebben van de date, dat waren deghene die tot Lisbonna commen waren met den selue post, dat die brieuen van hierent gesonden waren, adresseirde ick oock myne brieuen an Sr. Juan de Vera. ende heft den seluen Vera die niet met diligentia gheencammeirt, ick en cans niet ghebeteren, ick en twyffle niet sy sullen naerderhant ghearriueirt syn worden; oock soe verstaen hoe besorcht sy daer voor ons ende laten hun dancken dat wy hier te meute ghaen ende dat de landen soo tho bederuen syn als heurlieder meininghe es ende willen sy hemlieden soo vervaren ende eist neit moghelyck yest to auantageren, want sy gheen ghoet senden willen ende als ick in de achterstaenden brief scryue hadde Sr. Snel eenighe drogas als van naghelen, macis ende noten alhodones ende suycker oft peper gheladen, soude eenen schoon pot wyns hebben moghen winnen, naghelen gelden 14 s. 4 gr. ghegharbuleirt, macis 18 s. ende ghegarbuleirt, noten 14 st. ghegarbuleirt, peper begindt oock te styven ende es seker ende jndender gheen ghoet en comdt se vendera todas esta drogas al repanidare yrsi los alho dono yrsu carel. In sulker manieren deghene de eerst van dese ghoederen ande marct brynghe sullen snelle coopen ende met dese ghoeden an de marct

brynghen, sullen snellen vercoopen myt ghoede voerspoet ende proffyt. V.L. sal scryuen vp dese sake V.L. goedt duncken naer Lisbona.

Nopende de empleo van de terwe V.L. sal oock verstaen by al et scryven van den voornomde Snel, hoe expresselick hy beueilt ick alle de ghoederen vercopen soude end dat V.L. die employere maxima, diligentia jn terwe ende deurdien dat ick van V.L. niet en verhoore, zoo en weet ick niet wat hier af ghedaen sal moghen worden, ick hebbe V.L. ghescreven et ghereet ghelt ick meene, indent God ghelieft ick hebben sal teghens beginsel vanden nieuwe jaer; vande specerie en staet my niet te vercopen anders dan den Thomas ghenebair, die ick oock zal laten garbuleiren ende verkoopen naar marcț ganck ende V.L. van als aduerteren.

Die Staten vande lande hebben als ghisteren don Juan dAustria verclaert als viandt vande Lande ende alle deghene die by hem syn ende men presumeirt dat men don Mathias d'austria gouverneur ontfanghen sal vt. sup. ghesloten 11 Decembris a° 1577.

Voor V.L. bereet,
Adriaen Speilman.

Entfangen den 26 December vp mamydage.

Anden Eersamen
zeere discreten S. Jan Janssen van
Campen ten huyse van S. Jan ten
Grootenhuise
tot
Enckhuyssen
betaelt desen.

1578.
In Campen den ersten January.
Vudt Andtwerpen den 11 December.

XII.

Gaspar Cunretorf uit Lissabon aan Adriaan Speelman te Antwerpen, 8 Jan. 1578.

Copie van de hand van Speelman.

Laus Deo den 8 Januarij a° 1578 jn Lisbona p. post.

Eerbaren ende gunstighen vriendt Adriaen Speilman, ick sende V.L. hierjnne ghesloten een brief om te bestellen an Andres Steuer daer zeere groot an ghelegen es, dus wilt nerstich vernemen waer dat hy es ende hem desen brief senden, want ick hebbe voor reeckeninghe van Sr. Andries Steuer mynen heeren guden vriendt vermanghelt eynen schult van 350 ɤ 960 r., dewelcke Sebalt Liuen de nu ter tyt jn Brasil is an dese voerseide Andries Steuer schuldich es an Fernaen Rodriges Deluado, an welcke 350 ɤ 960 r. hy my jn betaelinghe gheift 489 quintalen brasiliansch hout van Fernambuque, die hy Fernan Rodriges jn Hamborch heeft liggende jn poder van Gilles de Greue, zoe zendt de voorscreuen Fernan Rodriges dese jnneghesloten creditbrief an Esteuan Nunez jn sua absensia an Flipe Jorge, dewelcke sullen beuelen an Gilles de Graue jn Hamborch, dat hy zulcke 489 quintalen Brasilien holt van Fernaembucque leueren sullen an Andries Steuer ofte wie dat Andres Steuer ordineirt. Soe oft gebeurde dat et Brasilienholt jn Hamborch mochte vercocht wesen, oft een deel daeraf, soo sal Fernaen Rodriges gheholden wesen my alzoo veel Brasilienholt van Fernambucque jn Hamborch oft jn Antwerpen tho leueren, alsoo vele dat tot de somma ghebreken mach, te weten

voor yder quintael 100 pondt, £ gherekent Hamborger ghewichte. Desen openen brief wordt ghescreuen by Steuen Nunez of Flipe Jorgen, want die Fernando Rodriges by Gilles de Greue jn Hamborch ghere-commandeert hebben ende Gilles de Greue contineirt met Steuen Nunez ofte Flipe Jorgen anghaende de negotie van Brasilien holt; wilt Steuen Nunez, Flipe Jorgen dezen open brief presenteiren ende dat zij V.L. terstont brieuen gheven vp Hamborch an Gilles de Greue dat hy alsulck 489 quint. Brazilien-holt van Fernambuque an Andres Steuer leueren, oft waar Andries Steuer ordineirt, als V.L. sekere plaetse weet waer dat Andries Steuer resideirt, soo wilt hem myn brief zenden met den brief van Gilles de Greue dat hy dan jn de saecken orde stelt, ghelyck Andries Steuer dat seluest verstaedt. Andries Steuer was vp 4 October tot Enckhuysen jn Hollant, moghelyk en dat hy daer noch wesen sal.

Voort gunstighe heer vrendt desen post ghaet subbytelyck ghedepeschiert van et huys van S. Nataniel Junge, den welcken op den 6 Januario des sauonts tusschen 10 en 11 uren jn den nacht ouerleden is, sittende coutende ouer taffel, ghesont ende staerck, js binnen eene half ure leuende ende doot gewest, wy verliesen alle eene zeere goedt vriendt, want ons alle deuchden ghedaen heeft, segghen syn huys zeere wel staedt, meer credito als debito hebben; Godt wesen syn siele ghenadich.

Ick en weet niet of Jan Snel sal tyt hebben met desen post tho scriuen, heeft my beuolen V.L. scriuen soude alle de goederen die V.L. daer hadde ver-coopen solde ende dat ghelt by V.L. holden tot dat hy V.L. en Joan Janssen ordonneiren sal wat ghy

r coop-
afghe-
al jaer
'0/75 r.
quintal
— 10 ꝺ
– maces
er van
noet is;
olt hier
god al-
ie will
nieuwe

ny met

inertorff
rpen op

ickt dat
ebt, dat
alt thoe
: in be-

et heeft

voor yd
ghewich
Steuen
Rodriges
comman
met Ste
negotie
Jorgen
zij V.L.
Gilles d
holt van
waar Ar
weet wa
myn bri
dat hy
Steuer
4 Octob
dat hy
Voort
subbytel
Junge,
tusschen
sittende
js binne
wy verli
alle deu
wel stae
wesen s
Ick e
desen po
soude al
coopen
hy V.L.

met dat ghelt doen sult. Vorder dan wat der coopmanschap belangende js, dat coren es zeere afgheslaghen goede Bartonische tarwe ghelt dat al jaer 110/115/120, Ostersche tarue, 100 r. roghe 70/75 r. meel 100/ garste 55/60, peper ghemeyne dat quintal 30½ 31 ϑ groue peper 36 ds., genebar 10 ϑ — 10 ϑ 500 daer naer dat zy ghoet es, noten 50 ϑ — maces 63 #, suucker van S. Tome, 640 r. suucker van Brasil ϑ 1200/1300/1400 daer naer dat se ghoet is; suucker van Ysla de Madera 2300/2400 r. Solt hier de moye 370 r. jn Setubal 300. Hermede god almachtich befolen die V.L. mit allen famillie will langhe ghesont sparen ende ghelucksalich nieuwe jaer verleenen.

Dezen brief an Gellis de Graue wilt my met deligentie vp Hambvrch bestellen.

Op den rug:

1578.

Copia van eenen breff van myn Senoer Cuinertorff vudtt Lix[a] van dato 8 Januarij in Andtwerpen op primo Januarij an Spelman.

Met andere hand:

Nota, Nota, Nota bene wandt by dezen blickt dat Gaspar Cunerturf vnde Snell wel geweten hebt, dat brasil holt niedt beter is gewest dan an schult thoe nemen, want sey midt dezen oeck brazilholt in betalinge nomen hebben.

Hieronder volgt een stuk Spaansch, dat niet heeft kunnen ontcijferd worden.

XIII.

Hans Snel Junior uit Lissabon aan Adriaan Speelman te Antwerpen, 2 Febr. 1578.
(Copie van de hand van Speelman).

Laus Deo jn Lisbona anno 1578 den 2 Februario.

Eerbaere besondere gunstighe vriendt S. Adriaen Speilman. V.L. brieuen van den 3/19 ende vltimo Desember al vp den 23 Januario wel ontfanghen, ghelesen ende wel verstaen den jnhoudt van dien, dat V.L. alle ghoeden al vercocht hadde, behaluen de cardomomo ende lackar, ende dat V.L. bouen 20 gr. van de cardemomo niet cryghen coste ende dat V.L. myn andtwoordt daer vp verwachten soude.

Dus jndien V.L. niet meer en can cryghen dan 20 gr. moghet vercoopen onghegarbuleirt naer den prys als V.L. becommen can, al jst met verlies, desghelycken moghen oock vercoopen alle andere ghoeden die bij V.L. onvercocht syn, naer martganck, soo V.L. can, sonder van my antwoort te verwachten, jnsonderheyt, den anil wilt vercoopen naer martganck ende V alle quyt maken om contant ofte vp corten tyt, soo wel de ghoeden die ick V.L. vp de 2 schepen van Rosco ghesonden hebbe, als oock de suycker V.L. ghesonden by Rein Janssen en Gherbrant die naest 12 daghen met eenen ghoeden wynt van hierent tseyl ghegaen syn, de welcke God ghoede reysse verleenen wil; de welcke ghoeden hope aldaer wel vercocht sullen worden, ouermits de schepen vooren vuyt gheloepen syn ende dandre schepen als Pieter Leynckens ende compagnia die copia van specherie

brenghen sullen, blyuen noch hier ligghen, soe dat dandre daer, wilt God, syn sullen alleer dese van hierent seylen sullen: dus willet V.L. haesten al te vercoopen met breuidade aleer dese schepen V.L. vp de handt comen, alwaer vp gheladen syn groote somme van peper, suycker van Santome en ghencbaer van Santome ende vp dese schepen hebbe ick oeck gheladen 55 quintalen ghenebaer de Santome, seer claer, schoon ende blanck goet ende beter als ick oyt ghesien hebbe; dus cost V.L. op sicht dese duer een ghetrouwe makelaer voor de handt vercoopen ongheghbarbuleirt, omtrent tot 7 oft 8 gr. al waert minder, segghende V.L. litteras hebbende te betaelen, dat V.L. een alf groot oft een groot wilt minder geuen, om V.L. ghelt terstont te ontfanghen, aleer V.L. de ghoeden leuert die al gheladen syn, om alsoo mit sulcke pracktycke te vercoopen, alleer de mart daer af slaet, want na my dunckt int ancompst van dese scepen de ghenebaer ende peper daer af slaen sal, doer de groote quantiteyt die der gheladen es ende als V.L. tghelt voor vuyt hebben, soo en connen de coopluyden gheen crakeel maecken, leuerende V.L. haer schoen ghoet, ghelyck et es dat ick V.L. sende. Dus wilt besien tho vercoopen 5 oft 600 #: te leueren naest 10/20 ofte 30 daghen, oft mit de eerste schepen die van Lisbonna commen. Dus es myn jntention V.L. al vercopen so verre et moghelick es om contant ghelt bij V.L. te versamen, want ick nu voortan dencke te trecken op V.L. wisselbrieuen tot 2 ofte 3 ofte 4000 # thoe ende hebbe by myne voorgaende V.L. geschreuen gheen greynen meer coepen ende soude, noch gheen ghelt remiteiren naar Hamborch, twelck ick twyffel niet sult ghelaten, hebben ghelyck ick V.L.

ghescreuen hebbe por mar by Ybon Guillou ende by Rein Janssen. Den peper es hier afgheslaghen naest 20 daghen 10, 15 p. cento, doer causa de coninck vmtrent 8 ʒ quintalen an partes vercocht heift contant om 27 # $^1/_2$ om de necessidade die hy heift van ghelde tot doorloghe van Affrica, waerdoer hy daer oock affslaen zal ende zal jn veel handen commen, dus die eerst vercoopen sal de beste rente hebben. Anghaende de negotios van et huys van Coenraet Rot ende compagnia, staen jn goede terminis, alleen et compt haer qualick dat den conninck 8 ʒ quintalen pepers vercoft heift a $27^1/_2$ # an Antonio Fernandes Deluas ende compania, van de welcken peper sy wel 2000 qs. gheladen hebben p. dese schepen naer Antwerpen ende oock vercoopen hier groote sommen an partes, waerdoer den peper aldaer ende hier jn groote afslach sal commen, het welcke sal tot groot achterdeel vant huys van Rot syn, ende den coninck es vns met vns vieren 60 ʒ # schuldich van tarwe ende wy hebben vast gheprocureirt om peper jn betalinghe te nemen, mits nemende 100 ꝟ ducaten jn peper ende betalende, 60 ꝟ ducaten an schult en 40 ꝟ ducaten an ghelde, dan wy en hebben niet connen te wercke commen, dus wy suppliceiren nochal, verhopende ten minsten 20 ꝟ ducaten an peper to cryghen, waerdoer wy dese schepen noch wat vp holden, om daer noch 2 ofte 300 qs. vp tho laden. Wat er paseirt sal V.L. by Pieter Leynckens scryuen.

4 Februarij.

Dit voorghaende ghescreuen hebbende, soe dunckt my wy gheen parthie met den conninck doen sullen, alleen sullen ons 21 ʒ # jn ghelde betaelen oft jn

peper, doer assignation vp Lunepurto a bonacento, soo dat ick gheen ghelt vp V.L. trecken sal jn gheinder maniere. Dus wilt V.L. stante pede vp sich deses al vns gelt besteden jn sayen, ick seg hontschotse sayen die guedt ende vprecht syn, al waert tot 1000 ℔ vlaems thoe ende sende vp 2 ofte 3 oft 4 schepen die herrewaerts willen, vm met den eersten hier te hebben eenich retorno, want ons ghelt dient ons niet stille tho ligghen; hierin bidde, wilt gheen diligentie sparen ende jst moghelyck den Thomaes ghenecbaer vp voorcoop vercoopen, por auiso, by Pieter Leynckens, sal breeder scriuen; dese jnneghaende wilt maxima deligentia vp Hamborch voortsenden.

Desen bouen ghescreuen js copia van den bref van S. Snel, ontfanghen op 7 Martij, waer vp ick te water ende te lande vp ghorespondeirt hebbe, belanghende den ghenebaer vp voorcoop te vercoopen ende es niet moghelick, oft ten ware die te willen gheuen voor alfue weirde, doer dien datter meer dan duisent sacken jn stadt zyn te vercoopen ende wort ghegeuen voor 7 groote 1/4 ghegarbuleirt met luttel afftreck voor desen prys en es te beduchten, commende soo groote cantiteyt als Snel scryft, dat die wel tot ses gr. te becommen wort.

Belanghende de jnstantie waermede my den voornomden Snel hontschotsche sayen heischt, hebbe ick hem verandtwoordt dat ick hem gheene sende, deurdien hy my gheen prijs ende limiteirt ende hier soo hooghen prys ghelden, ende oock mede syn seer slappelyck te becommen; ter anderen jst oock nootlick te wetene eenighe ghoeden van herent sendende, oft men die segureiren sal ofte laten loopen tot synen risico, ende

den voornomden S. Snel scryft soo onclaer vp dusdanighe zaken die nochtans wel jmporteren, dat men gheheel confuys daermede es ende niet en can atineiren hoe men hem reguleren sal, want den tyt staet nu soo wonderlick ende onseker watter soude moghen gheschieden, dat wel redene es claerlick te wetene hoe men de negotie dryuen sal, naer syne styl; ick zoude meenen deur de groote menichte van schepen die nv vp Portogael varen, dat de sayen daer op 8 ds. ghegheuen sullen worden. Men secht hier datter schepen van oorloghe uyt Zeelant ghelopen syn, waermede te beduchten es de zee onclaer vallen zall ende dickmaels den onnoiselen jn lyden by commen.

Op den rug: 5. 6.

1578.

Copia van een breff del Senioer Joan Snell de dato 2 Februarj jn Lx[a] ontff. in Eenckhuisen 21 Martij.

An Spelman geschreuen.

XIV.

Gaspar Cunretorf uit Lissabon aan Joan Janss van Campen te Campen, 4 Febr. 1578.

Laus Trinitati Semper, a die 4 Februarij a[o] 1578 jn Lisboa.

Eersaemen, gunstige vrundt Joan Janss, naer wunschende V.L. een gelugkzalich nieuwe jaer, soo is

deese om v tho aduerteiren wo dat wy alle seer verwondert byndt dat wy in 3 maenden ghyn brieuen van v ontfangen, oogk schryft vns Adriaen Spelman, in lange ghyn brieuen van V.E. hefft; wy konnen niet weeten wadt dat tho beduuden heft, offte ghy krangk offt eenich ongelugk gehadt hebben, wadt van v passiert, wilt vns mit den eersten schryuen, ouermits mit alle die schepen noch por terra ghyn breuen hebben, noch mit Reynoldt, sus wadt hir passiert; v weyten als 39 moyen, 40 alck. vuydt Occo Hermansz gekofft, hebben niet meer vuydt die lodtsze gerespondert als 36 moyen 52 alck. mits onder maete, hebben vuydt die lodsze 2 moyen 48 alck., auermits soo werm is, vpgedragen, daernae soo groote ondermaete gehadt, die welgke 36 moyen 52 alck. weyten syn vp disze vre verkofft vp 10 moyen nae, die syndt den 3 Septembris int kornhuis gewest hebben vnde vp disze vre noch onverkofft syn, vnde kan sie niet verkoepen in ghyne manieren, ouermits int kornhuis den worm soo schendich daer in gekommen is, hebbe dat alckier staen op 80 r. ende kan noch niet daer affkomen ouermits hir dacheligks so vele bartronen koomen, soo dat sie vnse korn niet willen ansyn; wy konnen vnse oostersche korn nu ter tydt niet verkopen; syndts 1 Octobris harwarst syn hir ouer 600 bartronen mit korn gewest, vnde gouen excellente weyten a 105/110/115 r., vnse oostersche weyte hefft sus lange konnen 90/95 r. niet moghen haelen, dan die bartronen hebben nu gedaen, soodat die weyte wat meer begyndt tho rysen. Vnse oostersche weyte gelt 105/110 r., wadt ik van v weyte verkofft hebbe is a 120/130/133—140 r. dat alck. behaluen die 10 moyen die noch int kornhus syn, hebbe ick anxst om ghyn 70 r. sullen

moegen verkofft worden, so leligk is die worm daer in gekomen, see gelde wadt see wil see modt verkofft wesen; op die weyte sal weynich offten iet gewonnen weesen. Angaende v rogge, licht noch alles onverkofft ick derff mit den rogge niet doen, voor dat ghy my schryuen woo dat ghy mit den zoon van myn swager Gaspar Pels varen. Myn swager hefft den roggen hir niet willen ontfanghen, ouermits syn soon daer van v bedrogen is, als hy secht, ghy moghen em syn gelt weder omme geuen, wandt ick begeere mit myn swager daeromme gheyn differentie tho hebben; wadt ghy mit den jongen Gaspar Pels passieren, schryuet my mit alle breuidade, dan so hir daer en tusschen eenige willinge int korn quame, sall niet laeten tho verkopen so et mit proffyt geschien mach, hir is machtich vele rogge noch bij der stadt, vnde nu mit de ankompst van die schepen die rogge op 55 r. verkofft hebben, dan nu die schepen ontlasset hebben vnde haer fracht ontfanghen, nu begyndt sie wederom tho rijsen vnde vp 70, 75 r. gekommen; dit jaer wil ghyn proffijt op roggen weesen, ick wolde sonder schade all verkofft hadde.

Angaende vnse negotios daer sall Jan Snell alle bescheydt aff schryuen, waerop ick my referiere. Joan Snell order is, der wylen dattet korn daer soe duur is, dat men alle dat gelt tho Andtwerpen laeten sall vnde in sayen mit den eersten ouersenden sall, om tho syn offte men dat gelt mochte hir besteden in korn, tegent voriaer beter koop, offte ment van daer leedt koomen, dan so guyde weyte tho Hamborch ware tho krigen, om 50/ thot 60 daler soe ware noch tho auentuyren vnde duyrder niet, soo mocht VL. een reyse op Hamborch doen ende dat gelt imployeren.

Wilt ghyn schippers gelt ouerschryuen, wandt die wissel gaedt van hir nae Vlanderen 96 groot per duc., solden wy hir gelt opnemen in Flanderen tho betaelen, solden moeten 96 groodt p. duc. moeten geuen, soe laedt vnse gelt in sayen koomen, om niet stille tho liggen, wilt doch neerstich vernemen wo it mit Dantzigk staedt, soo vere als mit Danszygk verdragen is, soo salt korn ouer all affslaen soo ware it ghyn raedt an korn tho koemen, kondt ghy daer solt verkopen in 't voerjaer hir tho leueren om 500/600 r. wilt vry 2/3000 moyen verkoepen vnde dat gelt daer ontffanghen vnde sendet in sayen ouer, wandt my dungket dat solt sall ouer 400 r. niet lopen.

Angaende die weyte, die ghy hier gesonden hebben, die sulle wy leueren anden Coningck om 140 r. dat alckier.

My verlanget tho weeten wo ghy mit Hans Wendelingk gevaren syndt, dat gelt dat sie v gelouet hebben laet sie v dat in contant geuen, vnde wilt gheyn tydt meer geuen, myn 14 Ʊ— r. die ick em hir geliendt hebbe, wilt oogk niet laeten te recadieren, oogk schryvet wo ghy mit Bartholdt Kistemaecker gevaren byndt.

Sus niet, dan wadt die koopenschap belangende is, dat korn is schlap, guyde oostersche weyte dat alck. 105 110 r. rogge 70/75, garste 55/60 r. grudents meel 110 r. peper, dat quintael $30^{1}/_{2}$/31 duc., groue peper 35/36 duc. gengbar 10 Ʊ 500 r., Nagelen 68 Ʊ — noten 50 Ʊ—, Massas 67 Ʊ—, canella 32 Ʊ—, suicker van Santhome, die aroka 650/660 r., suicker van Ila de madera 2 Ʊ 400 r., suicker van Brasyll 1 Ʊ 400 1 Ʊ 500 r., wagensc. 30/33 ducaten, blaeuw wagensc. 40/45 duc., blaw clapholt dat kleyn hondert 1 Ʊ 400/1 ʒ 500 r., lange Sondtsche delen 13/14 Koper-

wyckscho 9—10 duc„ peck 15/16 duc., theer 10 duc., honschoten sayen $10^1/_4$ duc., Rotterdamsche laecken 22 duc., Leydensche 29 duc., Harlemsche $38^1/_2$ duc.

Hir mede Godt beuolen, die VE. wil lange gesondt sparen; myn huisvrowe vnde die vorsz. laeten v alle vuydt guyder herten zeer grueten, zeer verlangende nae v gesondtheyt tho vernemen vnde waer V.E. tho Campen gepassiert hefft.

V.E. vrundt bereydt,

Gaspar Cunertorff.

Ick hebbe hir mit Ente Willemsz die schipper van Joan ten Grotenhuis kordt woorden gehadt, soo verre als hy tegent den harwast in tydt wil hir koomen om tho lopen nae Allegaruia, sullen em mit viegen laden die helffte voer vnse compania vnde die ander helffte vor Johan ten Grootenhuis, wy sullen em thor fracht geuen wadt ander luyden hebben, men mochte em 30 ofte 40 last rogge in geuen, so die rogge daer muchte koomen op 40/45 gulden, dan most tho Cascalis vp die ree ankomen ende hir bescheydt hoeren offte hy hir lossen solde offte na Allegaruien daer mede lopen; wadt Joan ten Grotenhuise daer aff dungket wilt my schryuen; wil hij $^1/_4$ part int schip verkopen, wy sullen mit vnse compania dat $^1/_4$ part ant schip holden, wandt seggen seer wel zeylet.

Op den rug

1578.

Ondtf. jn Eenckhuysen op 2 April
van dato 4 Februarij Ex Lix[a]

Opschrift:
Dem Eersaemen vnde voorsichtigen Joan Janss van Campen mynen gunstigen vrundt jn Campen offte daer hy is.

XV.

Hans Snel uit Lissabon aan Adriaan Speelman te Antwerpen,

9, 14, 15 Febr. 1578.

(Copie van de hand van Speelman).

Copie van de brieuen ontfangen par mar ad. 9 Februarij par mar by Hendrick Roggeman de Jonghe, die oueruaert met Pieter Leinckens die Ghodt beware.

Desen brengher myn swagher sal V.L. belieuen tho gasilieren by V voor etlicke daghen om aldaer tho fenisceiren een clein rekening tusschen Donaet Miller ende myn sogro Henrick Rogheman ouermits sulx cumpliert clar tho maken tot discauce van den ouden soo heift vns ghoedt ghedacht syn sone daerwaerts te senden, om hy met fauor ende raedt van V.L. ende andere sekere ghoede vrienden, daer hy oock an gherecommandeirt hadt de sake te fenesceiren, van welcke sake hy V.L. mondelyck van jnformeiren sal, ende nademael wy beuinden den ouden ghelt compt van Donaet ende Donaet scryft hem ghelt compt, zoo moet men de sake claren ende heeft myn swager

daer thoe V.L. fauoer, ende bystandt van noeden. wiit hem asisteiren, hy heeft met hem omtrent 200 ℔ r. jn coopmanschap, waerjnne V.L. hem willen behulpelick syn te vercoopen ende of hy daer en bouen noch 40 ofte 50 pondt vlaems van doene hadde, moghen hem gheuen ende stellen vp vnse rekening, desghelycke soo langhe hy daer es, moghen hem oock wel tho werck stellen jn alles dat V.L. compleirt ende alsoo tractieren dat hy met de minste cost passeiren mach; hy es drie jaer by my gheweist ende my seere wel ghedient, met alle obediencia en trouwicheyt ende deligentia, hope hy daer oock doen sal als wy vp hem betrouwen por no es nada mondano, dat ons lief es ende ouermits het ons en hem seer conueniert met breuidade daer syn dynghen te claren ende waert moghelyck daer jn vier daghen tho acabeiren, om mit den eersten, oft ten langsten naest twee maenden wederom hier tho syn, waer vns van harten lief V.L. hem daertoe wilde helpen ende syn saken helpen soudt stellen, want et es een cleyne diferentia daer hy vp comdt ende deselue, als hy met Donaet ghedaen heeft, laten hem terstont mit deerste schepen wederom herwaerts commen, want ick hem hier nootlicke van doene hebbe.

Wy hebben hier met ons vieren 60 ℔ # staen anden K. van seker greynen, die wy hem gheleuert hebben. ende nademael de greynen naest 2 maanden 30 40 procento afgeslaghen syn, so connen wy an ons betalynghe niet raken, dat ons zeer qualicke comdt ende ons beroyt van ghelde mackt ende en connen niet negocieren als behoort, wy hebben haer diuersche partidos ghecomiteirt, dan in gheene en hebben connen accordeiren; my dunckt dat de Joden ons

oueral om stoeten, wy hadden ghehopt 2 oft 3 ℔ quintalen peper te alcauseiren om een deel te laden op dese schepen, js al verloren arbeyt gheweist, doch hopen noch jn corten daghen eenighe betalynghe, tzy jn ghelde oft an peper te cryghen, om alzoo midt de eerste schepen een ghoede cantiteyt specerie te senden, soo dat my leet es, dat ick niet hebbe connen senden een partie naghelen, noten ende macis, daer groot hazart op gheloopen es en hebbe alleyn vp dese schepen neit gheladen dan 19 sacken mit Thomas ghinebaer, naert vuytwyssen dit inneghaende cargazon; V.L. wil die terstont vercoopen, soo haest die ancompt, naer martganck, zy ghelde wat zy wil ende alles anlegghen jn hontschotsche sayen ende te senden mit de eerste schepen die herrewerts commen ende ick hebbe V.L. ghescreuen by dese brieuen ende oock by meyne voorgaende dat V.L. ghein ghelt meer zoude empregheiren an coren, noch remitteiren vp Hamborch, dor causa van desen ofslach jnt coren; hope alsoo sullen ghedaen hebben, oock hadde ick V.L. gheschreuen by Agilar vp vier dito, dat ick ghein ghelt trecken en solde op V.L., naer dato op 7 dito, js van noden gheweist 1000 # tho trecken vp V.L. ende alhier ontfanghen van Eyter Mendes vm tho betaelen an Goan Philipe Denys ende Gaspar Rodriges; V.L. wil desen wisselbrieuen accepteiren ende ghoede betaelinghe doen alst behoort mit alle primor ende honra, de reste van onse penninghe empregheiren jn hontschotsche sayen om hier oock eenighe retorno tho hebben, want aldaer jn coren an tho legghen js nu ghein orber, het mocht wel syn dat ick mit deerste vlot die darwaert ghaedt naer dese, een groote cantiteyt pepers an VL. te senden; laet niet te schriuen

wat daer passeirt, ende de prisen van alle ghoeden ende specerien; wy syn hier seer verachtert mit den haestighen doot van Nataniel. Ick hope V.L. oock de suyckers vuyt de Rescouwers, Rein Janssen ende Ghartbrant wel sal ontfanghen hebben ende vercocht mit ghoet profijt, desghelycke de melasos V.L. ghesonden.

Ick sende V.L. mit Pieter Leinkens een tunneken nusenen met 11 pansiers tot een proba, ick hebbe hier 100 stuck by my, can niet vercoopen, costen 2 ɒ stuck, kan V.L. soo veil cryghen oft mer, wilt vercoopen; ick sal noch meer senden mit dese oorloghe sollen moghelyck daer wel ghelden, V.L. wil my in Spaens scriuen ende myn brieuen altyt adretura senden.

Laus deo in Lix[a] a[o] 1578 den 14 Februarij
par mar by Dierick Pietersen.

Eerbaere, bisondere gunstighe vriendt S. Adriaen Speilman V.L. en V.L. huysvrouwe en famillia ghesuntheyt, is ons alteyt lief om hooren, vnsenthaluen dancken Godt vor sin ghenade.

Myne lasten an V.L. syn gheweist van 4 februarij p. poste ende van 10 ditto p: mar by Pieter Leynckens die vp 12 tseil ghegaen es jn compania mit 5 of 6 schepen vp Andtwerpen, waerby V.L. voorghaende brieuen, den welcken den lasten was van vltimo Desember, gerespondeirt ende daerby V.L. gheauiseirt wat ick daervp gheladen hebbe voor onse compania waervan alles myn meyning wel verclaert, waervan sende ick V.L. hier de twede conoissementen om postghelt te versparen, op denseluen Pieter Leynckens is ouergheuaren myn swager Heindrick Rogman, om aldaer tho fenisceiren een rekening met Donaet Miller anghaende sin vader, V.L. sal hem willen

behulpich syn ende asisteiren jn alles so vel et moghelick js, vpdat hy mach met breuidade hier commen ende moghen hem by V.L. jn huys nemen endo ghoet vpsicht vp hem nemen, hy heift mit hem de fora apart jn cargazon van 200 ȣ reis V.L. moghen hem daer oock jn helpen te vercoopen ende hem altyt te werck stellen ende V laten helpen jn V.L. negotio vm aldaer niet ledich te sitten, want dat es perdition van de jonckheyt.

De nozes syn naest het vertreck van Hendrick vpgheslaghen van 49 ȣ reis tot 58/59 sullen naest 3 oft 4 daghen op 60/65 reis syn, dus seght Hendrick dat hy a plazer wil vercoopen ende jn de schepen en syn gheen noten meer dan 5 quintales de Gonsalo Peris ghesonden heift ende de Ynghelschen hebben de reste hier al vp ghecocht, soo datt hier nu niet een pont noten te koopen js; hope et pondt 10 st. daer ghelden sal.

Noch sende V.L. hier een connoissement van Derick Pietterssen van Surwau, waerjnne gheladen 712 qs. 1 a. 19 ü brasil holt de Janeiro a 128 ü por qs. verscreuen vp Ermuyen an Adriaen Cornelissen Cuuper sin 1353 st. V.L. wil vercoopen oft verbuyten, mit den eersten naer martganck, can V.L. 12 oft 14 st., wat meer of myn cryghen, wilt vercoopen om contant oft vp corten dach van 2 oft drie maenden ten lanxsten, somma al eist dat soo veel niet ghelden mach, wilt procureiren tho vercoopen naer martganck, oft verbuyten an enighe ware hier dienende oft in lenzerias.

Ick hebbe vp seuen februarij vp V.L. ghetrocken 1000 ♯ te betalen a Goan Flipe Denys oft Gaspar Rodriges de Lisbonna, moghet tho dancke betalen ende de reste van et ghelt empregheiren an sargas, want

ick en sal ghein ghelt voer desen tyt vp V.L. trecken ende ick twyffel niet V.L. sal de suyckere ende melascos wel verkocht hebben, ouermits de Holanders loopen hier seere om melasos tho coopen; jn alle manieren laet Hendrick syn ghenebaer mit den eersten vercoopen ende den Thomas ghenbaer voeı compania vp Pieter Leynkens gheladen, wilt met den eersten vercoopen, eer de mart afslaet ende wart moghelyck, voor de handt tho moghen vercoopen vp liuranca waer my noch alderliefst, al waert maer om 6 gr. pondt, dan de meeste penninck sal ons dienen.

La Reyna nostra Senora js vp 12 praesent digo tusschen den 11 en 12 februarij op middernacht uerstoruen ende jn den Heere ghereyst, waerdoor dit gantze rijck seere drouuich js mit justa causa, waer een ghoede columpna voor Portugal.

Ick hebbe Jan Janssen ghescreuen dat jndien hy daer eenich ghelt heift jn Hollant, ouermits de granen daer niet vuyt moghen, dat hy dat wederomme an V.L. prouidere vm daer te moghen betalen oft empregheiren jn sayen, om alsoo the moghen cryghen eenigher retorno ende ick sal my vortan reguleiren naer V.L. scryuen ende naer et soces vande lande.

Van de groote disbarate van Don Juan alhier, wel verstaen, sorghe de oorloghe noch langhe deuren sal, jnden daer gheen pais gheordonneirt wort.

1578, 15 ditto.

Vnd desen morgen verstaen desen nacht een post ghecommen van Vlaendre adretura sooverre dese schepen noch 3 oft 4 vren ligghen bliuen, soo sal ick

noch op de brieuen respondeiren, soo ver daer eenighe van V.L. by syn; vp datto hebben noch niet connen gheraken tot eenighe betaelinghe vanden Coninck, noch hebben ghein parthie connen doen, dan hopen al eenighe parthie te doen vm betalinghe to cryghen.

By desen bouen ghescreuen sal V.L. uerstaen al et ghene dat S. Snel scryft ende tot Lisbonna passeirt, anghaende de comste van Heyndrick Rogheman, arriveirende hier jn dysen daghe smerghens wel te passe ouer Duynkerke, alwaer hy hem met seker passagiers vuyt dede stellen, om zoo voorts te lande te commen; ick hebbe hem jn myn huis ghezailliert, als waer hy maer eynen nacht by my gheweist heft, want hy terstont naer Zeelandt trock om naer zyn dynghen te siene als hy wederomme commen wort dyncke ick wel V.L. scriuen sal.

In dese schepen en comdt anders niet dan 15 sacken Thomaes ghenebaer ende 712 quintalen brasil del Rio de Jenero, al et welck ick alhier ontboden hebbe, vm de rente daervan te procureiren zoo 't best moghelick wordt, hoewel den Thomas Ghenebaer nu gheen prys en heift, deur de groote fame datter zoo veil es vp de ghecommen schepen; et houdt js hier veil diuerscher van prysse als S. Snel scryft, want en ghelt maer 7 s. 6 gr. et hondert ende Godt weet vp wat pryse men commen sal met de comste vande schepen van Lisbona, ende twee schepen van Puerto daer ghemeenelick veil vp komdt.

Den wisselbrief hebbe ick gheapceteirt ende sal betalen te dancke mits hulpe des heeren op synen dach, twelck wesen sal 7 Apprilis, desen voornomde wisselbrief betaelt ende oock mede vrechten van sulx alsser nu ghecommen es, salder weynich ghelt ouerschieten om

empler van sargas te doene, tot dat et ghelt vanden anil ende helft van de suycker ghecobreirt es; de sargas ghelden noch 75 st. twelck es een excessiue prys om empleo te doene, ende eer aparentie van opslach doer dat de Italianen, die zoo zeere trecken, al et welck ick vol commelick veraduerteirt hebbe anden voornomden S. Snel.

Ick en can my niet ghenouch verwonderen hoe dat S. Snel errewaerts panszieren zendt, want die hier gheenichsins ghevseirt en worden ende daeromme vreese zeere die hier niet moghelick en wort te vercoopen; entladen wesende zal ic myn beste daermede doen ende proueren wat ick daer jnne ghedoen can ende V.L. van als veraduerteiren.

Den jnneghesloten brief van V.L. es openghedaen gheweist deur desordre ende versvuymtheyt, maer en heift van niemant vremts ghelesen gheweest.

Op den rug staat:

1578 7. 8.

Ondtff. jn Eengkhuijsen op 2 Apryll van dato 9 Februarij vuydt Lix^a vnde van Andtwerp den 29 Martij.

Del Senor Joan Snell
an Spelman.

XVI.

Hans Snel uit Lissabon aan Jan Janssen van Campen te Rotterdam 14 Febr. 1578.

Laus Deo Semper. Lix^a a^o 1578 den 14 Februarij p. mar.

Erbaro bisundere gunstige vrundt Jan Janszen, v.l.

lasten van 9 Januarij mit grodt verlangen ontfangen by scipper Willem Willemzon, mit de 5 last terwe, und verstan noch 7 last geladen hadden op Cornelis Janzen Puyck, dewelcke 12 lasten gecofft hadden van Adrian Janzen Brower a 90 goutgulden tlast, twelcke alles om beste willen gedan is, dan de mart is hyr so leg. dat dar ghein profit op tho verwachten is; hyr is so vil korns nast 3 mant gecomen, dat het wonder is; nu hyr vil beter cop is dan dair, so dat op dezen tit fort yrste ghein vrber sin sall in korn tho verstan, vnd hyr verstan aldar ghein korn vyt mochte, vnd derhaluen Cornelis Puyck aldar gearrestirdtt is, dus mogen v.l. de 7 last weite wedderom vercopen so ver v.l. dar mit profit, off sonder grote scaden, kan affkomen. Ick heb over lang an Spelman gescreuen, dat hy v auisire ghein corn mer tho senden, hope neit meer gecoft hebben, und al dat gelt dat darby v ys, mogen op Antwerpen overmaken offt senden an Adrian Spelman, want yck op hem gelt getrocken hebb, vnd sal foer al ons pennyngen alzo fortan sayen senden op Lix[a]. Ick heb hem nast 2 mant diuerse cargaconen gesonden van suykers, Thomas gembar, Melassas, brizil holt. v.l. scrift van nagelen, massis end noten tho senden, als yck de auiso hyr kreg, waren dese guden alhyr ser opgeslagen, sodat wy op desen moeten patientia hebben, yck gisse dat op deze vr al over 4000 # by Spelman sal gemact sin van al onse guden end wy verwachten nu fortan enige retorno end sollen ons fortan nu reguliren na den tit und na het soccess van de orloge in de Nerlanden end Danzick, dus mogen ghy noch wel to Rotterdam wat blyuen, thott op breder bescheit van ons, sollen determinieren war

ghy v residentia fortan nemen sollen; als v.l. scrifft dacht my neit quadt, dan wy konnen mit reden Spelman de negocio neit afnemen, offt ist pais tho Danzick, mochten desen thocomende somer und den winter aldar residiren end dan van dar tegen Majo over en jar, harwarts comen mit enige osterse war, warop wy mit dese scepen v onse mening und gudt duncken van schriuen sollen.

Ende sulkes determinierende, mochten v dezen somer in gude quantiteit specerie senden und fordttan Spilman auisiren hy v.l. ock in conta derwarts gelt remitirde; widers v.l. briff gantzlyck wel verstan alle capitelen van dein, deselve largo respondiren sal mit dirste schepen. Allerhande comenschap van dar hyr denende all gantz slap, behaluen coste v.l. 100 gude remen krigen als yck v.l. gescr. heb und p. memoria gelaten, mogen senden. Granen op dezen tit vyt Hollant tho senden is verleis vor de hant; sout gelt hyr 350 r. in Senthemis 300 r. ende inden de navigatie op Bruagie liber is, sal er hyr affslan dan opslaen, nu neit senden. Signora Anna Galoa is wel tho paz und daglix schonder. Wy syn mit al de vrundtschap oock noch wel tho paz, Godt loff, de ons fortan wil verlenen dat salichst is, Amen. Vale van herten gegrudt.

V.L. g.w. vrundt,
Hans Snel Junior.
1578.

De ontvanger teekende op den rug aan:

1578 3

Ondtf. jn Eengkhuysen vp
2 Aprill van dato 14 Februarij
jn Lix[a].

Opschrift:
An den Ersamen gesellen
Jan Jansen van Campen
meinen gunstigen fronde
tot
Rotredam.
P. marre by Derryck Petersen
de Godt bewarre.

XVII.

Gaspar Cunretorff uit Lissabon aan Jan Janssen van Campen te Rotterdam, 15 Febr. 1578.

Per schipper Jacob Arentss.

Laus Trinitati Semper, a die 15 Februarij anno 1578 jn Lix[a].

Eerbar gunstiger vrundt Joan Jansz, myn leste an V.E. is gewest a die 1 vnde 4 Februarij per Volgkert Jobsz, vnde Ente Willems, Joan ten Grotenhuisen boodt die welgke vp Engkhuisen meenen tho lopen, menende dat ghy daer mochte weesen, daer nae breuen van v ontff. vuydt die Maese, als gisteren mit een schipper, daer ghy wadt weyten in gescheept hebben vur vnsze reeckening, waervan Joan Snell V.E. alle bescheydt van schryuen sal, soo verneme ick dat ghy v meendt tho Rotterdam tho holden tho hus mit Berendt Ruttgers int wapen van Campen, thot dat wy v bescheydt schryuen offte ghy tho Andtwerpen v resedentia sullen nemen thot dat wy v bescheydt schryuen; my dungkt seecker dattet beter sal weesen v resedentia tho Andtwerpen tho nemen,

wy sullen v mit den eersten andtwordt schryuen. Vorts gunstiger vrundt, angaende v weyten die ghy hir by my lieten vuydt Occo Simons, waren 39 moyen 40 alckier, hebben niet meer gerespondiert als 36 moyen 52 alck. hefft ghekreeghen vuydt die lodse 2 moyen 48 alck. mits grote ondermaete is geuallen, ouermits warm in die ludse quam, daervan op disze ure verkofft 26 moyen 52 alck. a 120/130/133/140 r. dat alck. vnde hebbe noch 10 moyen int kornhuis; sindt den 2 Septembris hebbe begonnen tho verkopen vp 130 r., staedt nu op 80 r. will niet vorts, sall die moeten stellen vp 70 r. om tho verkopen, mits so lange int kornhuis gelegen hebben, vnde die worm daer in gekommen is, dattet mudt verkofft weesen, it gelde wattet will. Hir syndt halff Septembris soo grusamen hop bartonen gewest, my dungkt ouer 700 schepen hir mit korn gewest syn sindt September harwarst, soo dattet korn niet mach ant rysen komen, verkoopen seer schoonen bartonschen weyte om 110/115/117, wy konnen niet verkoopen, hefft v.l. voorderss ghyn weyten meer gekofft, wilt ghyne koopen, wandt hir ghyn afftoch is. Daer is afftoch dan alle bartonsche weyte nu is; soo lange die bartonen hir syn, soo willen sie vnsze weyten niet ansyn, als ghy wel weeten. Vnde die bartonen sullent holden gaen thot dat nieuwe gewas inkompt, welgk seer schoen staedt, mits een seer schone zaytydt is gewest, soodat die weyte daer niet tho krigen is op 45/50 goldt gulden, vnde die rogge vp 35/36 gulden, soo wilt in ghynen manieren ghyn korn senden, wandt dat nieuwe gewas ouerall hir int landt schoene monstrierdt.

Angaende v 32 moyen roggen dy liggen noch onverkofft, meenende in Februarij, Martij meer solde

gegolden hebben; sie wil niet bouen 70/75 r. gelden ick wille niet langer anholden thot fyn van dese maendt febrero, soo wil ick beginnen tho verkopen it gelde wattet wyll; die schippers hebben hir een rogge verkofft om 50/55 r. vnde hir is seer vele rogge by der stadt, vele meer als verleden jaer. Vorts gunstiger vrundt Joan Jansz, wilt mit alle diligentia syn tho recadieren die 362½ ducaet van schipper Dirrigk Martsz van Rarop vnde em vervolgen daer hy is, wandt ick hebbe hir moeten betaelen an Manoel Gomes Deluas, all sulgke 290 ducaten als hy Dirrigk Marts schuldich gewest is alhier vp Paeschen uerleden in Lisbona tho betalen, offte hy solde bewys brengen dat hy sulke 260 # als em Manoel Gomes vp bodemerie gegeuen hadde, betaelt hebben voer Paesschen verleden in Andtwerpen an Luys Alueris Caldera, welgk 260 # hy niet betaelt hefft, soo was hy hir mit Manoel Gomes geaccordiert dat hy sulcken bewys solde brengen voer Paesschen A° 1577 offte hy solde hir moeten betalen in Lisbona vp Paeschen verleden 290 # mits 30 # solde van jnteresse van 2 jaeren syn gelt gemisset; dese schipper Dirrigk Marts seede dat hy sulcke 260 # in Danszigk gelaeten hefft by Jochem Eler, dat die dat gelt vp Andtwerp bestellen solde, soo byn ick daer burge voor gebleuen, soo verre als die schult by Jochem Eler is, so sall ick die 290 # hir betaelen, soo niet, dat die schipper schult is, soo sall die schipper die 290 # betaelen vnde dan solde die 290 # loopen vp bodemerie op syn reyse van hir mit 25 procento wynst, syn 362½ #, mits die schipper my hir ghyn burge mochte stellen, vnde ouermits dat die schipper ouer zee moste vnde onderwegen hadde moegen blyuen

soo accordierde ick mit den schipper dat sulke 290 # als ick solde hir moeten betaelen an Manoel Gomes soo die schipper ghyn gelygk hefft, dat die vp bodemerie solden lopen op die selffde reyse met 25 procento, dat die proffyt van die bodemerie my solde weesen, wandt ick hir most vast blyuen, al hadde die schipper onderwegen gebleuen, soo wilt in allen manieren die $362^{1}/_{2}$ duc. van den schipper vorderen vnde em niet laeten van daer zeylen sonder u betaelt tho hebben, offte ick geloue em, krige ick em hir, hy sal my die $362^{1}/_{2}$ # met den interesse wel betalen, dan daer sult ghy em nu vinden; eer hy nae oesten loopt soo modt ghy terstondt nae Hollandt reysen, dat gelt in tho manen vnde niet laten zeylen sonder v betaelt tho hebben die $362^{1}/_{2}$ duc. wandt ick byn gedwongen Manoel Gomez die 290 # tho betalen met recht, nae luydt myn hand schryfft an em gegeuen, dat solde my anders duyr kosten voer schipper burge tho blyuen.

Sus niet, dan wadt die kuppenschap belangende is, oostersche weyte 100/105/110 r., rogge 70/75, garste 55/60 r. grudensz meel 110 r., wagenschot blaewe holdt 40/45 duc., Stormarsche 30/33 duc., blaeuwe clapholt 70/72 duc., dat groodt hundert, pick 16 duc., theer 10 duc., solt gelt die moye tho Lisbona 360 r. jn Sentimall geldt die moye 300 r. willich int leueren, hir is vele solts, dat solt sall niet seer vpslaen. Specerien, guyde gemene peper contant 29/30 duc. gengbar van India 10 ɤ— r., nagelen 68 ɤ — massas 70 ɤ.—, Canella 32 ɤ., annyll 60 ɤ.—, Nooten 52 ɤ.—, suicker van Santhome die aroba 660 r., suicker van Brazyll 1 ɤ 300/ 1 ɤ 400/ 1 ɤ 500, daer nae hy guydt is, suicker van Ilia de Madera 2 ɤ 200 r.

Catoonen van Brasyll 2 ℔ 200 r., Harlemsche laeckens dat paer $38^1/_2$ #, Leydensche 31 duc., Rotterdamschen $22^1/_2$ duc., Honschoten sayen 10 duc.

Hir mede Godt beuolen die V.E. wil lange gesondt sparen in gelugkzalige weluaerdt, myn huisvrowe vnde die wel bedachte doen V.E. vuydt guyder herten zeer groeten gelygk V.L. by sigk seluest vermerken mach. My gyft groedt wonder dat ghy my niet en schryuen woe dat ghy tho Campen mit myn broders geuaren byndt, vnde offte ghy enich gelt van Bartolt Kistemaecker ontfanghen hebben, vnde oogk offte ghy myne 35 # van Simon Wendelingk outfanghen hebben, die welgke my apart tho quaemen, vnde wadt ghy ghepasseirt syn mit V.L. moeder angaende die negotios die ghy wel weten.

V Vrundt,

Gaspar Cunertorff.

Ick hebbe Willem hir by mij,
Gouerts Tellevorens soone.

Opschrift:

Dem Eerssamen vnde voorsichtigen Joan Joansz. van Campen myn gvnstigen vrundt tho hus mit Berent Rutgers int wapen van Campen jn

Rotterdam.

die bode twee stuyuers.

Later veranderd in: tot Jan ten Grotenhuys tot Enckhuessen. De ontvanger teekende aan:

Anno 1578.

Ontff. jn Eengkhuysen 2 Apryll van dato 15 Februarij vuydt Lix[a].

Nota Nota.

Want blickt dye kleyne voege dat ick ongeholden bin het yser part thoe hebben.

XVIII.

Hans Snel Junior uit Lissabon aan Jan Janssen van Campen te Antwerpen, 1578 26 Febr.

Laus deo in Lisboa anno 1578 den 26 Februarij p. posto.

Erbarre vnde beminde vrundt Jan Jansen, myn lasten an v.l. sin van 14 present per marre, by Derrick Petersen per via de Zelanda war by v vorgande breuen van 9 Januarij gedatirt, gerespundirt vnde gesunden voer de Cumpania by den seluen Derrick Petersen 814 quintal o. a. 22 ℔ Brisili holt de Reo de Janeru, sin 1353 stuck, war van ick de carigasonn senden sall mit den irstenn, dan konnen v.l. dar vmtrent 11½, 12 st. maeken vant hundert off dar auer, mogen verkopen al wart op 3, 4 manten dach, off in mangelinge van enige comeschap de hir dennen, mogen verkopen so het v.l. vnde Adrian Spelman best duncken sall. Op 14 present sint hir seil gegan Peter Lenkes in cumpania mitt noch 4 off 5 schepen op Antwerpen, geladen al mest in speceria, war by ock geladen 19 sac Tomas geinuer ser schon gott, kostede mit allen onkosten tot geladen 134 ℔ 750 gelick het blickt by datt Carrigason dar van gesunden per duas vias, denwelcken Tomas geinuer in den nit verkoft is voer dato, wilt verkopen na marricksganc, al sulde de dar umtrent 6 ds. gelden unde macken alles to gelde wes dar is vnde senden vns retorne in Hunschonse saien vnde Harlemse lackennen, want wy mutten hir gelt hebben ende lat nit al to verkopen ist mogelick; v.l. bref van 25 Januarij op 19 present alhir per posto ontfangen, gelesen, vnde den inholt well verstan, warop in

cortt antwort volgett. In den irsten de 12 last terwe dor v.l. geladen vp Willem Willemson vnde Cornellis Jansen wel ontfangen Gott loff, colt, vnde wel gecunditionirt, de welcke wy noch nit weten off wy an den Coninck leueren sullen off nitt, dor causa mit den dott van Natanniell; ons woert gen betallinge geordinirtt ende nu hett coren offslatt, so will de Coninck qualick untfangen ende noch quallicker bettallen, want can nu gude terwe crigen om 90 ds. cuntant de hem van vns coste 140 ds. ende nademal dit passirt, so worden wy ser qualick tractirt, ende vns wort grotlick to cort gedann vnde wy procuriren om betalinge van 1500 mr. al geleuertt vnde de andere 1500 mr. hebben wy gerett om to leueren, begerren van den Coninck dat he uns wil dar van disobrigiren ende latten vns de beholden al is datt is wel 8000 # schade, willen gerne liden om ons to mogen valijren vnde remedijren, vant vnse, dan voert to leueren vnde nummer betallinge to crigen, war op wy ock gen antwort crigen connen de sy ou de non. Anseytt doch het grot ongelick hir vns gedan wortt, ouermits all vns cuntant cabydar dar anhenct, sitten wy hir mit gesloten handen sunder to connen negosiren ende ick hadde hir vmtrent 3000 # in sucker, nagellen vnde masses by my om to laden, hebbe muten al uerkopen vm to cumpriren vns obrigason so dat ick voer de irste 2 manten nit velle goden dencke to laden op Antwerpen, ten war 20 quintallen indianschen geinver de ick by my hebbe, doer causa dat wy gen betalinge crigen. Ock doer de victorie van Dun Jann; wil irst weten watt dar nu passirt, ick dencke sall al affslach gecausirt hebben in de specerie, mit de irste breuen van v.l. ende Adrian Spelman sal verstann watt darna

gepassirt is, warna ick my regulieren sal, int schepen, wy hopen nast 10 off 20 dagen omtrent 15 ɤ.— # to crigen op gode rekeninge, twelcke in den wy krigen ende de specerie bij v.l. by prise bliuen, dencken ene gode partie pepers ende ander drogas to senden mit de erste vloett, als nu begint to laden.

Belangende v residentia, dunckt uns sullen holden tot Dansick per multas causas, insunderheit nu het dar pais is ende in de Nederlanden lange durende orligge touermoden sin, wardor uns best duncket v.l. umtrent Abrill na Dansic vertrecken ende al dar bliuen den sommer vnde den winter, vm aldar to versamelen secker goden de wy v mit de irste breuenn ordiniren sollen, vnde to laden tendel in Julio, Augusto ende de reste int voerjar a⁰ 79, repartirende op de schepen ende comen dar seluest mitt auer ende dencken also ene gode quantiteit pepers op Dantsick an v.l. to senden ende vort Adrian Spelman to ordiniren an v remittiren alt gelt, dat hy voeran van de goden maken sall, de ick an hem senden sal. Ick verstae well dat v.l. de negotia wel so prunte vnde snel to Antwerpen negotieren solde, mit minder dispesia als Sinior Adrian Spelman, is nochtans nit geraden em de of to nemenen vm en jar off anderhalve, dat v.l. de negotiiren muchte, want Adrian Spelman is ock diligent vnde voldot ons in als, hope ock getrowicheit an hem nit falieren sall vnde dencken hem voer vel jaren to gebrucken, indent Godt beleuen sal; doch v.l. mogen te Antwerpen noch wat bliuen tot myn irste schriuen, warby wy v de terminason op de sacke schriuen sall. De jungen Henderick Rogman is op 12 Februarij van hir seil gegan vp Antwerpen, mit Peter Lenkes, hebben en schone wint gehatt, hope

op dese ur nit wit van Zelant sin; is dar gegan um to acabiren en rekeninge mit Donat Meller ende to cubriren, sommige podras ende jogas de Donnat by hem hefft, tobehorrende sin vader; kont gy hem dar enige behullep, ratt unde fauor in don, wilt hem assistiren in alles so vell het mogelick is. Hy heft met hem 200 ℔.— in notten, peper geinuer, war in sin leue vader heredirtt 6 ℔ — vnde de reste is voer rekeninge de cumpania, hebben geordinirt sullixs dor hem dar sall verkofft worden, ende geimpregirt um aldar nit ledich to sitten, v.l. ende Senior Spelman connen hem in alles assistirenn ende helpen dat hi mett den irsten hir wederum wesenn mach, want ick kan hem hir nitt excusirrenn. Ick hebbe well uerstan watt goden ende specerien aldar by v.l. getrocken sin, dewelcke inden aldar by prise bliuen, met de irste breuen an v.l. vnde Spelman crigende, sal nit laten enige to senden. Ende my reguliren na den tit. Vale, mit hast ut supra,

u.l. gudter vrundtt,
Hans Snell Junior

Waarschijnlijk behoort bij dezen brief een los stuk papier, vermoedelijk van dezen brief afgescheurd, en bevat dit het adres van dezen brief.

De afzender zette daarop het adres:

An den Ersamen
Jan Janszen van Campen
thot Antwerpen.

De ontvanger noteerde:

Anno 1578
ontf. in Enckhuysen den 12 Apryll van dato 26 Februarij vyt Lix[a]
hyer heft hy well 3000 # an specerien weder verkoft, omdat hem de koningk schuldich is.

XIX.

Hans Snel uit Lissabon aan Adriaan Speelman te Antwerpen, 27 Febr. 1578.

(Copie van de hand van Speelman).

Copia de les Cartal r° par littera
del Sr Juan Snel.

Laus deo tot Lixa a° 78 den 27 Februarij
per poste.

Eerbaire ende zeere beminde vriendt S. Adriaen Speilman V.L. lasten van 26 Januarij vp 19 Februarij per poste ontfanghen, ghelesen ende wel verstaen, als dat V.L. meest alle de guderen die V.L. met sich nam vercoft hadde, behalue de anil, caridemono ende lacce, dewelcke V.L. oock wil vercoopen naer marctganck, naer best can, ende desghelycken de andere goederen ghesonden an V.L. tot op dato, wat niet vercocht js, wilt vercoopen naer marctganck ende ouersenden de retorno van alles jn Hontschotsche sayen ende daerby eenen pack Harlemsche lakenen van 20 oft 25 stucken ende ick sal nu vortan wat wederomme beghinnen te laden op Bastiaen Ghiertzen ende compania, soeverren gheen andere tydinghe van V.L. jnterim cryghe; ick sorghe myt de victoria van don Juan aldaer sal eenighe veranderinghe commen jn de specerien ende naer et aduys dat ick van V.L. cryghe, sal myn reguleiren.

Wy die ghenouchsaem verstaen de ghoede valia van den peper ende andere drogerien, tis my leet dat ick niet meere hebbe connen laden, js gheweist dor causa van den subitelicken doodt van Nataniel, wy procureiren vast daghelix om betalinghe van den

coninck, hopen naest 10 oft 20 daghen eenighe remedie jn ghelt oft peper te cryghen, moghelyck sal dan een ghoede quantiteyt senden, doch sal stil sitten tot deerste brieuen van V.L., ghescreuen naer de victorie van Don Juan.

Forts ghenouchsam verstaen alle de capitelen van V.L. brieuen, waer vuyt alle ghelegenheyt verstaen so veel nodich was ende bedancke V.L. my van alles zoo largo scryft, ick en hebbe vp dese vreymen tyt vp alles te responderen, dan sal my hier naer reguleiren. Wilt my met den eersten senden 12 ellen scharlaken, 9 ellen voor Sr Kornetorf ende drie ellen voor my met de eerste schepen, want ick die gheleaideirtth hebbe. Vale van hertzen gegroet, vt supra.

Naer het scriuen desen herfst opghenomen S. Cornetorf 300 # vp V.L. waervan ick gheteeckent hebbe de letracen te betaelen a vso an Joan Carhopen a 98 gros. of pes. V.L. wil betaelen ten tyde als behoort ende stellen op rekenynghe.

Laus Deo In Lix^a a^0 78 den 17 Februarij
p. posto.

Eerbaere besundre gunstighe vriendt S. Adriaen Speilman; myne lasten an V.L. syn gheweist p. mar vp 14 present by schipper Dierick Pietersen por via de Selant, waerby ghesonden an Adriaen Cornelissen vm an V.L. te bestellen 814 quintaelen brasil holt de Rio de Jannero, dewelcke jndien V.L. vercoopen kan omtrent 11 st. 6 tot 12 st. 100 ℔ wilt vercoopen vp drie of vier maenden, doch by den seluen Dierick Pietersen heb V vorgaende breuen al gherespondeirt ende vp 19 ditto hebben V.L. lasten brief ontfanghen van 26 Januarij por poste, denseluen ghelesen ende

wel verstaen de capitel ende jnhoudt van dien, waer naer ick my reguleiren sal, ende my es lief dat meest de ghoeden vercocht sin, wilde wel dat de reste al vercocht waer ende wat niet vercocht js vp dato wilt vercoopen om contant, oft op corten tyt naer martganck, ende senden de retorno jn goede Hontschotse sayen, ende daerby een pack Haerlemsche lakenen ende vpdat ons retorno hier strax mach kommen, want wy syn hier beroyt van ghelde, ouermits den Coninck vns niet betaelt, hopen nochtans naest 10 oft 20 daghen omtrent 15 ꝟ # jn contant te cryghen ende dencke een goede cantiteyt peper ende ander drogarie the laden jndien de ghoederen daer niet afgeslaghen en syn; naest et jnnemen van Louen en sal my reguleiren naer V.L. brieuen.

Van desen daghe hebben ghepasseirt wisselbrieuen van 300 # alhier ontfanghen doer S. Cornetorf van S. Carhopen the betalen doer V.L. a vso a Joan Carhopen v moso a 98 s. por # V.L. wil die betalen ten daghe ende sal nu gheyn brieuen meer vp V.L. passeiren, dus moghet stantelyck al v ghelt jmpregheiren jn Hontschotse sayen, ende Aerlemsche lakenen. Secht Hendrick Wegheman dat hy mit alle diligentia, wil senden de enconuenda van S. Liuen Cesar, jnsonderheyt de tr. trapeers want Liuen Cesar ghaet met den coninck naer Affrica. vale met haesten mit den eersten sal V.L. breeder scriuen vdt sup.

Laus Deo tot Lix[a] a[0] 1578 den 15 Maert
p. poste Satelaer.

Eerbare besundere gunstighe vriendt S. Adriaen Speileman; myn laste an V.L. syn gheweest p. mare by Dierick Pieterssen van 24 Februarij par poste

van 2 ditto waerby V.L. voorgaende brieuen gherespondeirt ende gheauiseert wes nodich was waerop my raporteiren ende naer dato ghein brieuen van V.L. ontfanghen, noch verstaen wat daer passeirt sint et jnnemen van Louen, sorghe sal daer al eenighe veranderinghe ghemaeckt hebben jn de copmanschap. Wy hebben hier verstaen dat Pieter Leynckens en Compania al ouer waren, dat God geuen wil; moghen al vercopen naer martganck ende wat V.L. niet vercoopen en can, wil verbuyten an eenighe coopmanschap die hier dient. Ick hebbe vp V.L. ghetrocken twee wisselbrieuen 1300 #, hope V.L. tho dancke betalen sal, moghe de reste van onse penninghen empregheiren jn sayen, ghelyck by myn voerghaende V.L. gheauiseirt, al ist dat sy daer 70, 74 sc. oft meer ghelden. Wat sal men doen, sy ghelden hier 10 # 10¼ ghoet Hollants lynwaet mit ghoede empregho, js hier wel ghetrocken, ende naest 14 daghen wel 15 porcento vpgheslaghen, doer causa van dese jornada vanden conynck op Affrica, die omtrent medio Mayo vertrecken sal.

De 814 932 ₶ brasil hoult costen a 450 r. bedraghen met alle ontcosten tot gheladen 374 ℔ 380 r. wilt oock vercoopen oft verbuyten naer V.L. best can ende ick verwachte alle die tydinghe van V.L. om my daernaer the reguleiren jnt schepen van eenighe ghoederen.

Vp ghisteren syn hier alle de schepen ghearresteirt ende oock in Sintuball, soe ver die niet ontslaghen en worden, sal et saut jn onse landen opslaen, dan men hopt dat de gheladen sollen ontslaghen worden ende die niet gheladen en syn mochten wel blyuen ghearresteirt vm den coninck te dienen, ende om syn

6

volck, victalie ende munitie jn Affrica te voeren jndien in Vrancryc eenighe faulte van sout was, soo mochte dat sout jn onse lande wel op hoogen prys loopen, want et gantsche jaer en soo langhe dese oorloghe op Affrica duren sal, sollen de schepen al te mal ghearresteirt worden. Wy verlangen seer naer alle gelegentheyt van Andtwerpen, als V.L. eenighe quade suspition vername oft saghe van eenighe desordre, waert ghoet V.L. de ghoeden vandaer transporteirde om ghein peryckel te staen ende oock alst V.L. ghoet dacht, dat daer niet voor te sorghen es, sal niet laten copia van ghoeden te senden vp Andtwerpen. ouermits de Portogisen ende Spaniaerts beureest syn in sulcke tyden ende somtyts een st. tho verdienen.

Dese jnneghaende brieuen wilt met deligentia bestellen, jnsunderheyt den brief vp Schidam; wilt mit breuidade ende mit seker persoenen bestellen, mit maxima deligentia, al solde die 8 oft x st. costen. Vale ende van herten ghegroet; myn swagher wilt doch dapper asisteiren, dat hy mach accabeiren met S. Donaet Miller.

Anno 1578 9. 10. 11.

Copia van een breff vuydt Lix[a] by Senor Snell gedateirt 29 Februarij jn Engkhuisen.

An Spelman.

Nota.
Een braquet holt
kost 374 ɓ 380 r.

XX.

Kersten Petersen uit Lübeck aan Jan Jansen van Campen te Enkhuizen, 4 Maart 1578.

Laus Deo 1578 jaer inn Lübeck den 4 Martij.

Erbar vnd wisne Jan Jansen vnbokantne frunt. Juw schriuent vonn den 16 passado ist mir den 22 tho kummen mit dem breue ahn Andreas Steuer wal vornhemen d heer Caspar Cunersdorp wegen Andreas Steur etlicke twiuelhafftige schuld ahnn brasillenholt vormangelt. Ich hebbe Andreas den breff ouer antwordet in Lübeck, he ist dato tho Hamborch wo he dar faren mach ich vornhemen; were he nicht hir wesen war ich willich wosen sin best tho retten; bin ich herren Caspar und juw tho denen vnd fruntschip tho donde gants willich.

Ich hebbe hir noch win leggen dar her Casper part mit in hefft, wil qualich verkofft sin se vermoden vel in Selant sal ankummen sin, begere frundlich wentt tho passe kumpt, um datt the weten dhan offt dar rede muscatelle sin, dit jair tho Antworpen nicht konnen krigen, vnd wil juw her mit den herrn befolen hebben. Datum vt supra.

E. W.

Kerstenn Petersen.

Opschrift:

Dem Erbaren vnd wisen Jan Johansen van Campen tho huesz mit Johan thon Grotenhuise inn Enckhuesen.

De ontvanger noteerde:
Ondtf. in Eenckhuisen den 18 Martij van dato 4 Martij in Lubeck.

Nota. Nota.

Vuidt dezen blickt dat Braziel holt nyet dan an quade schult behorde angenoemen toe syn.

XXI.

Hans Snel Jr. uit Lissabon aan Jan Jansen van Campen te Enkhuizen, 15 Maart 1578.

Laus deo in Lix[a] den 15 Martij a[o] 78
p. poste satelar.

Bemynde frundt Jan Jansen v.l. gesundtheyt ende gode walfart is vns altyt lef vm to horen, vnsenthaluen dancken Godt voer syn genade ende gesontheyt met al de frontschap waryn ock gudt comprehendyrt de vwe. Myn lasten an v.l. was van 26 passato p. posto by welcke geauysyrt wes nodych was ende v voergaende breuen beantwoert. Na datto op 8 present v bref van 15 Februarij ut Enckhusen vntfangen, gelesen vnde wel verstan den ynholt van denn ende watt goden v.l. geladen hebben op Wyllem Wylemsen, Cornellys Jansen ende Deryck Aryansen. Dewelcke terwe ut Wyllem Wylemsen ende Deryck Aryansen op gelecht vm to leueren an den konynck ende de 7 last ynt Correnhus gebracht ut het schip, denckende de vm 120 d. to verkopen, dan heft nyt wyllen syn,

ende slatt hyr dachlycs off ende stat op 100 d. sunder oftreck. De konnynck tractirt vns so qualyck mett vnse betallynge, doer causa van den dott van Natannyell ende mits dat hy vel gelts van don hefft tott dese orlyche, so betalt hy ser qualyck, wardor wy gecausyrtt syn gewest hem to presentyrren dat hy vns wylde vntslann van 1575 moyen terwe de wy hyr gerett hebben lyggen, al yst wy de verkoft hebben om 140 ds. de alquyr ende nu mer 95/100 ds. gelt. Wyllen leuer 100 ds. versekert synn ende yn vns hant, dan 140 onseker ende lopen vns leuedage den Connynck achter an vm betallynge. Doch wy syn op nye geaccordyrt mett den Connynck, hem tyt to geuen tot yn Desember. Godt geue datt sy dan nyt en dott, als sy nu don, wardor my best dunckett al den terwe der compania an den K. nyt to leueren, om, off qualyck successyren myt syn betallynge, datt wy en partye altyt verseckertt warren; dat contrat van den Connynck mackt Cundertorreff ende my olt, ende sollen op een ander tytt vns wachten met den K. to tractieren ende sollen yrst yn manybus hebbenn.

Wij hebben hyr al vns cumprymento ende roste tott het cuntratt ende de Connynck salt al vntfangen ende vntfangen dachychs, dus wilt gen terrue off coren mer sendenn per auyse tot vp vns breder auys. Want Cundertorff ende yck also veraccordyrt synnen, watt belangende ys van de pennyngen, op bomerya utgedan an schippers, dar sygnyor Cundertorff borge voer gebleuen is, genoch verstan, warop hy v alle bescheyt op schryuen sol, wair op my reportiere.

Verstan aldar yn compania per tertyus mett Peter Lenckes verkoft hebben 1600 m. solts a 510 ende 520 de moye ende datt gy noch meer verkopen wylden

tot 4 off 500 m. war op tot apparentye my bedunckt profyt op lopenn sall, ter war yn Bruasy ende Calys de nauygatye gestreuyrt woorde ende onnry war, dan wylde wel altyt voer ons part bouen 2000 off 2500 m., nyt vercopen, howel op desse ur ett solt hyr boven 350 ende in Syntuuys 300 d. nyt en gelt, doch comen der ouer 100 schepen, sal sunder faute 100 off 200 d. p. m. opslan, darenbouen de schyppers de op voercop gecofft hebben, syn so lastych vnde so vrett, wyllen so hast als sy kommen solt hebben custo que custar ende als men dan so terstunt prys mot macken, so holden de schuderus har dar hart ende als de schypper gen verkop gedan hebben, so lonen sy 2, 3 off 4 dagen dyssigmulyren, ja stellen somtyts de ra yn crus off sy wyllen wech loppen ende wy dorren gen voerkop hyr dan dor 2 causas ende om dat sy qualyck leueren. ten tueden omdat sy grote durte presumyren, ynsunder als men voer de hant copen, so dat my dunckt nyt op voerkop to copen, ten war 400 tott 800 m. to, van personen de seluest connen bydden, om dar mett to mogen begynnen de schepen water vast to maken, v.l. mogen gedencken Peter Lenckes dat hy hyr order geue om voer syn 1/8 partt vant solt geprouyrt te wordenn, wy sallen hir van vnsent wegen voldon alles, wes by v gedan ende gecontractyrt wortt, dan wylt nu gen gelt vande schyppers nemen, ouermyts gen warren hyr nu geldenn, dan als den tyt veranderren sall; dencken v.l. to auysyrenn alstdan hopen wegen gelt noch credyt falyrenn sall. Holt v altyt slycht ende demodych, west schar op v pennyngen myt vygylansa, credyt sal v dan nyt falyren.

Ouermyts Amsterdam mett Hollant veraccordyrt is,

so mochte al de negotya dar wel wederum comen, so mogen v.l. sych dar off to Enckhusen noch watt erholden off ten mynesten 2 off 3 mant tottdatt wy ander tarmynacyon nemen ende wy sollen v nu vortan so wel part geuen yn al de carrygason, so wel als v cabydas bedracht, yn alsulcke goden als tott op meyo May van hyr sollen geladenn syn, so uel als dat montyrt et sy ett $^1/_5$ off $^1/_3$ off $^1/_4$ ende datt gedurrende so lange. als my ende v godt duncken sall, allyck liber to syn als hy wyl ende yck; nyt laten per marre off per terra to auysyrenn, van allerhanden als gy nu resydentya hebben. Apresente sende gen goden vp Antwerpen sonder yrst breuen to hebben watt dar passyrt, na hett ynnemen van Louenn, war nar wy uns regulyren sollen ynt laden, mogelyck mett dese mudansa salder mer hasart vallen op Antwerpen. voer de genne de datt doruen auenturen, ouermits de Portugesen weinich sollen dorren senden, con todo wyllen nyt senden sonder yrst auys to hebben van Spelman ende v.l.

So ver den peper dar by pryse blyft, dencken en grotte pertye myt de yrste schepen to senden, notten, masses, nagellen, darby, souer de te becommen syn dye 814 ql. 21 ℔ Brysylyholt, geladen op Derryck Petersenn kosten 450 r. het quyntall, 112 ℔ kosten mett un procento dragen, barkasyen, prymgelt tott geladen 374 ℔ 360, konnende vercopen myt enyge wynste, wylt later verkopen ende al to gelde macken. Wy verstan datt desse schypper al ouer is met Peter Lenckes ende companya, al warby geladen 54 ql. geinuer de Santome, ende den jongen Henderyck Rogman is gepassyrt mett Peter Lenkes om sekere effarren ende rekenynge to sluttenn, met Douat Meller,

deselue hefft mett en carrygason van 200 ℔ —, te wetten 130 ℔ — in notten ende de reste yn peper vnde geynuer de Yndya war van syn 62 ℔ voor syn rekenge, de reste vor vns compania; allerhande Osterse vnde Nederlause comenschap, hyr gans slap ende sonder ennyge oftreck, behalue lynnen, lackenn, ys nast 14 dagenn watt opgeslagen doer causa vande jurnanda van den K., dus als v.l. dar gode ymprege kusten don, muchten wel 100 ß vlems off mer dar yn ympregyren, Harlemse lackenne gelden 37/38 ß, Leysen 33 ß, Rotrodamse 31 ß, sayen 10¼ ß dan ys altyt gelt cuntant. Op dato syn hyr ende yn Syntuuys al de schepen gearrestyrt, om to dennen den K. op Afryca, to voren volck vyctallye ende mynutiye, doch dencke sal al sommyge de geladen syn vry gegeuen sollen werden. Vale.

Jnt sluyten van desen v.l. briff ontf. van 23 Februarij vyt Engkhuysen gelesen vnd wel verstan noch 500 ß solts verkofft hadden, is wel gedan mogen dat neit ansein end verstan Harlemmer laken dar gudtcoop is, is hyr wilich mogen tot omtrent 200 ß vlems senden an linwatt. Ick sall de schipper hyr a contentamento voldon so ver sy har mit de billicheit contentiren. Wy hebben 12 ℔ # ende in peper gecofft mit ons 4 Conertorff vnd yck Jeronimus van den Hem end Geerdt van Witt, om 28½ #, de helft in contant de helfft in fin de Junio, indin de pris dar continueirt ende t Antwerpen sonder perikel tho vercopen is, sal senden vor ons compania omtrent 3000 # in peper.

Opschrift:

An den Ersamen gesellen Jan Janzen
van Campen gunstige vrundt
thott Enckhuysen.

De ontvanger teekende aan:

Ondtf. jn Engkhuisen den 12 Aprvll van dato 15 Martij jn Lix[a].

Nota. want hy 3000 # an peper wilde senden a $28^1/_2$ # dan ter contrarie hefft hy brazil holt gesonden, twelck hy stelt gecost heft 374 ꝟ 360. —

Onder een copie van dezen brief, die ook door Snel aan Jan Janssen schijnt gezonden te zijn, staat in plaats van 't voorgaande postscriptum, dit:

Den 27 Martij par mar by Cornelis Martsen.

Naet schriuen van desen heb ghin tiding noch breuen mer van v.l. ontfangen mer hyr is ghein veranderinge, allen dat de mart van de granen hyr daglixs slaptt, desgelick de specerien t Antwerpen ock, dan dencke yck een mant off 2 stil tho sitten; altit dunct my het sout hyr neit mer vpslan sal v.l. mogen wel thot 2500 m. vor ons comp. apart vercopen then prize als v.l. verkofft hefft, wy sullen voldoen vnd ist moglick sendt al ritorno in sayen om hyr gelt tho maken end na hem de saeck in de Nerlande anstelt, sullen ons reguliren; mit groter hast. Vt supra v.l. g. vrundt,

Hans Snel
1578 Jun.

Opschrift:
Anden Erbarn gesellen
Jan Janzen van Campen
gunstigen vrundt
thot
Enckhuysen.

De ontvanger teekende op den rug aan:
Ontf. in Amsterdam den 13 Mayo van
15 vndt 27 Martio vydt Lix[a] van J. Snell
vuidt desen gein Extrackt getrocken, vermidts dat no. 5 des seluen jnholt is.

XXII.

Gaspar Cunertorff uit Lissabon aan Jan Jansen van Campen te Antwerpen, 26 Maart 1578.

P. posto.

Laus Trinitati semper. A. die 26 Martij anno 1578 jn Lix[a].

Eerbar gunstiger vrundt Joan Jansz. V.E. brieuen vanden 25 Janero op 18 febrero ontff. gedatiert in Andtwerp, waerby vernomen wadt ghy tho Campen gepassiert syn, mit die moeder van Hans Wendelingk vnde mit haer geaccordiert byndt, dat sie betalen sall 800 gulden current, 200 gulden op paschen vnde 600 gulden op rente, mits geuende jaerligcks 6 procento, waer aff een breeff sall gemaecket worden, vnde by myn broder Herman gelaten worden, soe haeste myn broeder Herman den brieff in die handt hefft, wilt van em nemen een bewys, dat hy sulcken brieff van vns hefft om Joan Snell daermede the betaelen, verneme daer in gerekent is myne 35 ducaten em geleendt an syn reyse tho vuldoen, die mocht V.L. wel buyten bedongen hebben, op dat hy die in contant gegeuen hadde, den die niet met desse reeckeninge tho ministrieren, wandt die ander scholt kompt

my vnde Joan Snel elgks die helffte, vnde die 35 # komen my allene tho, vorts vernomen dat daer gekomen was Dirrigk Martss om tho klaeren mit Rodrigo Alueres Caldera vant starfhuis van Jeronimo Lindo. Wilt Dirrigk Martss seggen dat hy mit Jeronimo Lindo niet tho doene hefft, dat ick hir betaelt hebbe an Manoel Gomes Deluas 290 # die hy mit em gebleuen is hir tho betaelen binnen Lisbona, so hy ghyn bescheydt brochte tusschen febrero vnde Paeschen, anno passado, dat hy an Jeronimo Lindo sulken gelt betaelt hadde, soe was ick geholden hir binnen Lisbona een maendt nae Paesschen dat gelt tho betaelen, derwyle hy sulcken gelt op paeschen anno passado in Andtwerp niet betaelt hefft, so hebbe ick hir an Manoel Gomes disse 290 # mutten betalen ende mit recht daer tho gedwungen. Soo was ick mit schipper Dirrigk Martss gebleuen, so vere als ick disse 290 # an Manoel Gommes muste betaelen, dat dan disse 290 # op bodemerie solden lopen, mit 25 procento wynst, maekende 362½ #, overmits dat my die schipper hir ghyn burge stelde sulcke penningen tho betalen, noch ghyn gelt in myn handen gelaeten hefft, daeromme, omdat ouer see gingk vnde onderwegen gebleuen hadde, so muste ick alleene wel disse 290 # an Manoel Gommis betaelt hebben, als ick noch gedaen, sonder noyet myn leuen een penningk van Dirrigk Martss hebbe en doer wyle ick dat auentuyr vander see gelopen hebbe. Daeromme wilt in allen manieren niet een penningk minder nemen van Dirrigk Martss als die 362½ duc. offte laetet lyuer al staen, wandt ick sall myn gelt tho Dantsyck laeten vorderen van Cornelius Loeffs, soo hy vertrocken is so wilt myn cognossement senden

an Cornelius Loeffs, dat hy my die $362^1/_2$ duc. van Dirrigk Martss vurder, vnde seyn fracht in holden, wandt ick hir sulcken gelt betaelt hebbe vnde myn leuen niet een penningk van Dirrigk Martsz geseyn. Dirrigk Martss hadde my wys gemaeket, dat hy sulcke 260 # als hy Jeronimo Lindo must geuen, van wegen Manoel Gommis hadde gelaten in Dantsygk by Jochem Eler, om durch syn dener Cornelius Dorsch in Andtwerp an Jeronimo Lindo tho betaelen, meenende dat sulckes waer was, dat hi dat gelt by Jochem Eler gelaeten hadde, daeromme bleue ick burge vor dit gelt, beloffde my van Jochem Eler bescheydt tho brengen, dat hy sulcken gelt an Jeronimo Lindo betaelt hadde, dat solde al gewest tho Paeschen uerleden. Ick hebbe noch gelt van Jochem Eler, noch van Dirrigk Martss an handen vnde modt sulcke penningen betaelt de sy we ick daermede the kieren.

Angaende van vnsze negotios ick sall mit Joan Snell practesieren wor dat V.L. syn residentia sall nemen vnde sall maecken vnsze compània per tertios, sall gaen elgk $^1/_3$ part daer in holden, wandt my niet gelegen is mit V.E. gelt hir tho negotieren, sumtydt verlies, sumtydts wynst, solde my een grote moyte in myn hooghen (leeftydt?) maecken, wadt retorna wy V.L. vortan senden. Sall maecken V.L. sovele herediert, als die 550 ꝟ — r. bedraegen moegen die ghy hebben in captaell vnde wadt voort wy negotieren, $^1/_3$ part vor u sall weesen, wadt wy vp Vlanderen doen en de leggen. Vnsze capitaell 4500 # daerin ghy $^1/_3$ part heredieren vnde laeten die gaen vnde koemen soe vele als giet mi toestuert, die besteden an waren die ghy eyschen sullen vnde wederomme retorna senden; dat wy begerende syn ware, tho Andt-

werp residentia namen. Joan Snell ware gesyndt tegen den haruest nae Danzigk tho vertrecken, vnde daer den winter blyuen, wy sullen v van hyr senden een grote partie peper, nagelen, massas, suycker van Ilia de Madera, Candias, van elgks een partie vnde dat vp der winter mit proffyt verkoopen, vnde dat tho besteden in guyden weyten vnde guydt grudens meel, om tegent ander jaer int vorjaer mit die eerste schepen her tho senden, vnde begheert ghy niet meer als en 1/4 tho holden, soe wille my 6000 # capitaell maecken. Ick hoepe van Dantzigk vnse capitaell sullen dublieren, wadt v hir aff dungket wilt my schryuen. Soo ghy nae Dantzigk gaen, soe mach Adriaen Spelman vorts vnse dingen tho Andtwerpen blyuen doende vnder V.L. mach nae Danszigk vertrekken binnen 2, 3 maendt, mit den eersten sullen Joan Snel vnde ick tho samen resoluieren wadt vns best dungket vnde v meeste proffyts.

Angaende v weyten daer syn noch 10 moyen int kornhus de kan ick niet verkopen staet op 70 r. der alkier, die worm is daer ingekomen; mit die ankompst van die bartornen soe kan ick sie niet verkopen, all wilde ick sie wech geuen, all v rogge is noch onverkofft, licht noch buytent kornhuis; hir is soe vele rogge gekoomen dattet tho wonder is, hir is meer als 10 duisent moyen rogge by der staedt, staet int kornhus op 65/70 r. vnde wordt nit verkofft. Ick hebbe syndt Oktober ghyn 10 moyen roggen int kornhus konnen verkoepen, ick hebbe vanden 3 Oktobris rogge int kornhus, kan ghyn reale daer aff krigen. Ick sindt Octobris niet meer als 5 moyen roggen int kornhus gesonden, maecket reeckening wadt afftoch hir is; wy sullen dit jaer alle groot gelt an korn verlysen, vnde

konnen noch niet tho verkoopen kommen, vnse tarwe die V.L. gesonden hefft voer vnse reeckening, die hoope ick sullen wy anden Coningh leueren om 140 r. dat alker, wandt int kornhus nu niet gelden solde 105 r. Angaende dat ghy begheren voer v solde senden wadt ghy noch hir muchte hebben, 2 quintaelen nagelen, 2 quintaelen noten, vnde 2 quintaelen massas, jck sall sulckes besteden, die massas gelden nu 72 ß —, nagelen 68 ß —, noten 52 ß — ; ick weet niet offet geraeden sall wesen soo duire naegelen, massas, vnde noten tho senden, dan die nagelen gelden 13 s. 4 d. Massas 19 s. — 19 s. 6 groodt, soe waerdt noet om tho senden mit Bastiaen Geertsz. Paulus Vriendt sall ick V.L. alle senden geemployert wadt ick in gelt van vwent wegen gemaecket hebbe; ick hoerde gheerne dat dat gelt dat ick ghemaecket hebbe van v weyten weder in weyten solde besteden, dan derwyle de bartronen soe dachelycks continuyren, soe hebbe ick sulckes in korn niet willen besteden, myts ghyn proffyt tho verwachtende is. Angaende de kopenschap, puyck van Oestersche weyte 100, 105, 110 r. rogge 65/70 r., meel 110 r., garste 50/55 r. van alles ghyn aff toch; ick hebbe soo veele niet konnen verkopen dat ick drie frachten hebbe konnen betaelen; specerien guyder, gemeene peper contant 29/30 duc., gengbar 10 ß —, Nagelen 68 ß —, noten 52 ß —, folie Massas 72 ß—73 ß—, annyll die beste 72 ß —, Cannella 32 ß —, suicker van San Thome die arka 660 r. suiker van Brazyll 1 ß 400/1 ß 500 r. daer nae hy guydt is; suicker van Jlia de Madera 2 ß 400/2 ß 500 r. Catun van Brasyll 2 ß 200/2 ß 300 daer nae hy guydt is. Die 4 vaten melassas die Joan Snell vnde ick gesonden hebben in Juan. Gyllioro kosten mit alle onkosten

60 ℔ 454 r. syn malassas van Brazyll, gelden see 22/23 pond, daer sal ghyn schade an gedaen worden; van holt wil ick V.L. niet schryuen, mits beter koop holt hier koopen als van daer laeten komen; Haerlemsche laeckens dat paer 42 # Leydensche laeckens 31 duc. Rotterdamsche laekens 22 duc. Honschoten sayen dat stugk $10^1/_4$ # solt gelt hir die moye 360 r., jn Sentuuall 300 r.

Hirmede Godt beuolen, die V.L. wil lange gesondt sparen.

Myn husrowe mit alle haer geslachte doen V.L. seer groeten.

Ick hebbe mit desen ghyn tydt gehadt myn broders tho schryuen, sall mit den eersten geschyn vnde ordiniert wadt dat ghy mit haer doen sullen.

V vrundt ex animo,
Gaspar Cunertorff.

Opschrift:

Dem Eerbaren wysen Joan Jansz
van Campen myn gunstigen vrundt
jn
Andtwerp
offte daer hy is.

Joan Jansz teekende op den rug aan:

1578
Ondtff. den 12 Aprili jn Eengkhuisen van dato 26 Martij vydt Lix[a].

Nota myn capetael schryfft hy 550 ℔ — r.

XXIII.

Hans Snel Junior uit Lissabon aan Jan Jansen van Campen te Enkhuizen, 20 April 1578.

Laus Deo van Lix^a a^0 1578 den 20 Abril per mare by Bastiaen Jantzen.

Beminde vrindt Joan Jansen. Min lasten an v.l. sin gewest van 16 Martij war by v vorgande brieuen gerespondirt, na dato ghein brieuen noch tiding van v ontfangen so sal desen derhaluen tho corter vallen, vnd allen denen dat vp dato hyr noch ghein scepen ingecomen sin, dan uerwachten alle vr de vlot vytt Tessel, Zelandt vnd Emden, twifel neit off sullen nast 2 off 3 dage hyr sin, overmits hyr tiding ys dat omtrent 40 seylen vor de Revir sin, maer overmits de wint ostlick wayt, konnen neit inkomen, dan de wint is nu gekirtt vnd then nordtwesten geraeckt; gisse van dag off mergen bynnen comen sollen end sal har hyr har solt by v verkofft mit alle breuidade leueren; wy hebben neit vor de hant gecofft dan allen 600 m. om 300 r. vnd indeint mer gellt sal sin de helft vor de vercoper de helffte vor de coper und gellt het min, desgelicken dat wy vorde hant kofften, solden causiren vpslag in solt ende opslande solden qualick compliren yck lat my duncken indein de schepen neit al overhop kommen end mer dan 100 seffens comen, sal hett solt neit opslan, insonderheyt ouermits hyr ock 30 schepen sallen gearresteirt worden om den K. tho denen na Afriqua, waerdor my dunct gude negocia vallen sall tsolt tho vercopen, vnd wilde wel thot 4000 m. verkofft hadden und konende fortan altemet wat vercopen, thott noch 1000 off 1500 m.

tho. lat neit tho vercopen thott 450, 500 r. then war yck v in contrario aduertirden, dan wat ghy duet wilt nymant pardt geuen, wandt begere ghein rekening mit neimand per certas justas causas.

De mart van de granen is nast v dagen hyr wat gestifft, insonderheit den terwe dor causa dat de regen begint tho faltiren vnd de barthonen hebben mest vuyt verkofft, dus indeint nast 8 off 10 dagen neit regent off ghein barthonen mer inkomen, so twifel yck neit off de granen sollen opslan; so war wol ons auis dat indein ghy dar gude glasige tarwe omtrent 60 goutgulden, wat min off mer, kosten becomen vnd gudt gruzons mell omtrent 7, 8, &c, neit sollen laten 20 last offt 25 last terwe met 20 last mels tho senden, so ver dar enig gelt vorhanden is, want nu fortan neimant korn seinden sal vnd compt hyr einige verandering, so hebben wy ons gudt irst ande man; vnd sover thott alsulcken pris neit the copen is, dunct my ghein orber korn op Lix[a] tho senden, op desen voett vnd op desen pris. Int sluyten van desen syn hir schippers van Sunthuuis gecomen und brengen tiding dat aldar enige commen sin, 28 scepen die op 16 passato vyt Tessel gelopen sin, waronder yck gisse tho sin sullen onse schippers wesen, men sal de terstont laden dan sy sin al gearrestirdtt, so hast sy mogen laden sollen har de selue oc laden. V.L. mogen vor desen tit v noch in Hollant verholden thot vp anderen auis. Al de vrindtschap is, Godt loff, noch wel tho paz. Vale in haste.

V gu. vrundt,
Hans Snell, Junior.

Opschrift: 1578.

An den Erbaren vnde disrete ge-

sellen Jan Jansen van Campen mein gunstigen frunde

tot

Enghusen of da hi is.

p. mare by Bastiaen Gerrisen de Godt bewar.

Anno 1578
ontff. jn Amsterdam van dato 16 Junio vuydt Lix^{a} den 20 Apryll.

XXIV.

Adriaan Speelman uit Antwerpen aan Jan Jansen van Campen te Amsterdam, 25 April 1578.

Eersamen ende zeere discreten S. Joan Janssen, naer alle jonstighe recommandatien zoo es dese om V.L. te veradverteiren, hoe dat ick V.L. scriuen jn dato 19 Aprill ontfanghen hebbe vp 23 ende et jnhouden van die wel verstaen, waerop ick V.L. by dese verandtwoorden sal, ick verstaen hoe dat S. Heinderick Rogheman aldaer by V.L. ghearriueirt was, dat my lief te hooren es gheweist, ende nopende de zaken Gheert Dierixsen ende zynen erfghenamen anghaende, hebbe wel verstaen al et ghene dat V.L. dies anneghaende scryft, ick hebbe hier groote proposten vp dese sake ghehadt met Gabriel de Hase, denwelcken my gheseydt heift, hoe dat hy ten diuersche stonden heift doen scriuen aen Pietro vande Moere, om de declaratie te hebben van dese reke-

nynghe ende heift my gheleydt by Pieter vander Moere, voorseyt, die my seyde daerop verscreuen te hebben van dese sake an S. Snel ende es wel twee jaer gheleden hy daer last opscreef, maer en heift vp dit propost gheen antwoorde ghecreghen, doer welcke cause de momberen ende erfghenaemen van Gheert Dierixsen zeer tonvreden zyn ende willen doer et verclaren van S. Snel, hier af een liquide schuldt maken, daert gheen een es ende ick en twyffle niet de heere van Lisbona niet schuldich to syne anders, dan een declaratie vande rekenynghe te seynden, daer S. Snel hem voor verbonden heift; die zendende zal men daer mede dese zaken concludiren. Den tyt vmme wesende, sal alle myn debuoir doen omme de pennynghen te lichten, by de beste middele my meughelick wort ende niet willende die betalen, sal protest doen. Anghaende van de 250 # die ick an hu L. ghescreuen hadde te willen vuyt rechten an S. Rogheman, verstaen ick dat niet moghelicken es doer dien V.L. dat annegheleyt heft an Holants lynwaet, doer et aduys van S. Snel, waerjnne ick hope V.L. zeere wel gheacerteirt zal hebben, want der aluen en es hier gheen ghoet te becommen van eenich lynwaet; angaende van dat V.L. begheirt ick V.L. scriuen soude oft V.L. vp my 250 # of 200 # trecken mach, des aluen en hebbe nu gheen ouerschott van ghelde om sulx te betaelen, want tot den lasten wisselbrieff van 300 vp my ghetrocken, die ick dese weke betaelen moet, sal my bouen de tsestich pondt daer thoe ghebreken, daer ick eenen ghoeden vriendt thoe moeyen moet, om den voernoemden wisselbrief te compleiren ende bouen desen zynder noch ontcosten te betaelen ende vrecht, soe van ghynebaer alst brasyl

houdt, want Adriaen Cornelis Cuiper tot nu thoe noch my de rekenynghe niet gesonden en heift. Oock hebbe ick ghesien de Rekenynghe die V.L. gheprojecteirt heeft van et Brasil houdt, twelck soo wesende als de rekenynghe betuycht, soude my leet wesen sulck een verlies, maer laete my voorstaen dat S. Snel dat houdt niet ghecocht heift met ghereeden ghelde, dan ouer eenighe andre coopmanschap verbuyt ende naer myn verstandt es voor waer geen noodsamighe coopmanschap op desen tyt, want als V.L scryft, het valt al besich ghoede coopmanschap de ley te konnen vercopen, ick hebbe S. Snel hiervp myn ghoetduncken ghescreuen.

Ick verstaen hoe dat S. Heindrick Rogheman an V.L. begheirt heift de parte tot 500 ghuldens jn de jmprege van et Lynwaet en dat V.L. hem dat gheconsenteirt heift, twelck hem wel te passe commen sal; jck hebbe al zyne goederen hier vercocht, te betaelen naest verthien daghen, zoodat V.L. de voornomde 500 ghuldens daeranne vynden sal; ick verstaen oock hoe dat den voornomden Rogheman ghereyst es naer Deuenter. God gheue hy gheen quade rescontre ghehadt hebben moet, deur dien dat men hier zecht dat daer alomme veel ruterie licht, die Deuenter besluiten ende benauwen.

Anghaende de ghoeden ghecommen vp dese leste vlote, soo hebbe ick verkocht de 19 s. Thomas ghenebaer tot $6^1/_2$ vnghegarbuleirt, deur dien yck et ghelt van deene hebbe te betaelen partout deser maendt ende adet by aldien ghewest ick gheen ghelt van doene en hadde ghehadt, zoo zoude ick V.L. dat altemael vp Amsterdam ghesonden hebben; den meesten deel van dat vp dese laste vlote ghecomen, es al in

crudeners handen tot $6^{1}/_{2}$, vp twee, ses maenden vercocht, de voornomde crudeniers sullent haest verstroyen, zoo dat ick meene jn den yet toe Amsterdam te doene wert, syt haest prouideiren sullen ende anghaende van andre specerien ter ancomste vande vlote soude ick wel meenen die tot Amsterdam verthier hebben sullen, principalicke de ghegarbuleirde, want de osterlynghe al te seere op de garbelage van Antwerpen gefondeirt syn, soo den tyt V.L. wel enseigneren sal.

Ick hebbe vp 13 van desen hier gheschipt jnde hende van Daniel Verlegen de vier tonnekens juncgheleyden ghenevaer ns. 36/37/38, 39 ende eenen sack bomelacka no. 33 ende volghenden V.L. voorscriuen, hebbe dat gheconsigneirt an Arent Hodde jnde Warmoesstraete om V.L. daermede te acredeiren ende moet betaelen van vrechte ses schellingen gr. V.L. zal my belieuen te veraduerteiren van den ontfanck van dien, soo dat my nu niet anders en resteirt jn myn poder te vercopen, als twee sacken bomelacka. Als ick de reknynghe van Adriaen Cornelis Cuper ontfanghen sal hebben, sal terstont de rekenynghe sertifieiren vm die naer Lisbonna te seynden met Rogheman en an V.L. de copia. Ende anghaende van dat V.L. ghedetermineirt was syn residentie tot Amsterdam te nemen, dunckt my seere ghoet ende wel gheraden doer de bequaemheyt vander stadt ende oeck exercitie van religioen, dat oeck moet gherespecteirt wesen ende sende dese an V.L. van als hu L. my scryft, hopende met de eerste te verstane V.L. tot Amsterdam te wesen.

Angaende van dat S. Snel an V.L. gescreuen heft, hem dunckt gheraden te wesen V.L. syn residentie

neme desen somer met den wynter thoe commende, tot Dansyck om V.L. aldaer te senden een grote cantidad van alle ghoederen vm die wederomme jn andre emprege te seynden naer Lisbonna ende sulck als V.L. daervp verantwoordt heift, dunckt my zeere goedt ende alzoo V.L. scryft begheirende eenighen handel van importantie te dryuen, es zeere noodich eene te Dansyck, want daer vele schoone hazaerden vallen jn diuersche coopmanschapen, maer daer dienen deligente auysen ende oock persoonen deligent ende secreet jnt communiqueiren van die, waertoe wel noodich es eene van ghoeder experiencie jn Hollandt, vm dachlix te scriuen ende toe aduerteiren sulx alsser passeirt, jn faulte van yemand ten tyde alst noodich wordt, sal my jn als met deligentie gheirne imployeren ende wesen daert noodich wort, een oft twee oft drie maenden buiten huise, hoewel ick niet en dubiteire gheene ghebreken sullen, die de ghoede heren gheirne dienen sullen, maer daer myn bystant van noode wort ende sal ick niet falteiren myn vuyterste debuoir te doen, ende ghetrouwelick als voor my seluen. Anghaende van dat V.L. tracteirt wel te beduchten wort dit jaer et coren alhier te lande wel ghelden sal, daer en es gheen twyffle an, deur de groote tochten die wy voorhanden hebben, ende alhir jn Brabant en sal gheene was wesen, want de legher van Don Juan aldaer rueft ende oock een parthie van Henegauwe, al waer den legher van don Juan nu nestelt ende ligt voer Flipeville; Vlaendre ende Arthois es al besayt, maer niet seker of dat blyuen sal sonder betogen te wesen; naer den tyt hem reguliert ende es seker dat dit jaer van hierent gheen koren noch rogge en sal gheschipt worden, want al

van doene wesen sal binnen de lande ende tot Lisbonna et ghewas niet ghoet wesende, wort aldaer eenen ghoeden podt wyn te winnen voor deghene die daer coopen sullen.

Den jnnegheleyden jn V.L. brief voor S. Gaspar Pels, beschickte ick hem strax, de welcken vertrocken was naer Campen om voorts naer Vrieslant syn reysse te doene; ick late my dyncken, V.L. hem gherescontreirt sal hebben tot Amsterdam oft tot Horne.

Belanghende den treck van de specerie alhier es cleyne, maer apparentelyck dat naer Syngschen beteren sal, peper van 32 tot 32½ gegharbrileirt, calicouts ghynebaer vnghesteken 24 25/ ghegarbrileirt, ghestecken 20 ende 21, langhe caneel 34 st., corte caneel 24 st., Thomas ghynebaer 6½ onghegharbrileirt, noten 15 st. ghegarbrileirt, rompen van 7 st. tot 7 st. 6 d., maces 18 st. 8 ende 19 st.; naghelen 15 st. 4 d., managheta 28 gr., catoenen van St. Thome suyuer van 23 tot 25 gr., Brasyls van 19 tot 22 gr., suycker van St. Thome ende synder gheene te vercoopen ende dat zydewaren zouden ghelden jn botas oft tercias 9 gr. ½ ende jn caxas 10 gr. ghewillich, ende voorwaer S. Snel heift hem seluen groote schade ghedaen jn soo preciselyck te ordineiren te vercoopen, oock mede van te scriuen een groote menichte op de schepen quamen ende hier en paresceire gheene niet te min jn den tyt ick de saecken vercochte was nootlick die te gheuen, naer de mart van als doen, doer dien soo strax ener sienelyck wissel offresceirde te betaelen. Alderande soorten van suecker es nu hier de beste koopmanschap die men ghebruycken can, doer dien de refinados soo ghroot een ghelt doen; ick hebbe

S. Snel van als breedelick gheaduerteirt van sulx alsser passeirt.

Anghaende de oorloghe en es hier niet sonders te scriuen, wandt wy als noch gheenen legher te velde en hebben, noch hebben en sullen voor de ruterie jnt landt wert; den legher van Don Juan zyn heeren van de campaigne ende doerloopent al, en hebben begonnen te branden ende rouen ende pillierent daer sy connen, dat een groot jammer es; et is een benaude werelt vol verdriets. In Zeelandt zyne jnne ghecomen een vlote van elf schepen van St. Lucas ende Seuille ende jn heurlieder compaignia een parthie schepen van Calis, waeraf ses of seuen scepen van de vlote van S. Lucas ende Seuilla voor de stadt op commen syn, brengen soo men segt ouer de duusent vaten olie, die seere excellent claer compt, conchenilla ende andere waren, die vuyt die contreyen kommen, nietjegenstaende soo vele olie ghecommen te wesen blyft ghoede reputatie houdende, willen niet mynrer vercoopen als 45 oft 46 pondt et vat, want de voornomde olie al meest in stercke ande commen, die de verwaren connen; de ghecommen schepen gheuen voor nieumaren dat sy in Spaigne alsoo libre hebben ghegaen, ghesproken en gheladen als zy oyt en deden, dat wel te verwonderen es, vnse Nederlanders daer pays hebben ende wy hier vol oorloghe tjeghens malcanderen syn; ick hebbe nae Lisbonna oock gheschreuen den nouidad van de olie, daer goet wesende ende tot redelicke prysse te becommen synde es hier ghoede copmanschap deley, principaelick die nauigheirende van Bammesse voorts.

Ick hebbe hier S. Rogheman cargazoen vercocht te weten twee barrilkens noten ghegarbuleirt, de noten

tot 15 st., de rompen tot 7 st. 2 gr. ende daer syn vele meer rompen als noten gheweist, zoo dat zy niet meer en respondeiren als 10 st. 2 gr. et pondt; een cleen saxken peper, onghegarbuleert 30 gr. 1/2; een sack calicouts ghynebaer, wel ghesteken ende vnepaer tot 21 gr. vnghegarbuleirt, al te betaelen binnen veerthien daghen.

V.L. hiermede den heere beuelende, die ick bidde V.L. te sparen met ghesontheyt jn een lanck ende salich leuen, vydt Andtwerpen desen 25 Appril 1578.

Myn vrouwe doet V.L. hertlick zeere groeten.

V.L. dienaer bereyt,
Adriaen Speilman.

Opschrift:

Anden Eersamen ende zeere discreten
S. Jan Janssen van Campen ten huise
van Berent Rotgaertsen jnde Warmoes-
straete Jnde Stockborse
tot
Amsterdam.
betaelt den bode.

De ontvanger noteerde:

A° 78.

Nota want heft wel vernoemen et brasil
holt van qua schult is gemaeckt vnde
dorf noch hyer weder nae, mer als 2
mael mer brasil holt senden.

Anno 1578
vudt Andtwerpen den 25 apprylis,
ontfangen in Amsterdam den 29 dyto.

XXV.

Hans Snel Junior uit Lissabon aan Jan Jansen van Campen te Amsterdam, 2 Mei 1578.

Laus Deo vut Lix[a] a[0] 1578 den 2 Maij per mare by Gerdt Garbranzen.

Beminde vrindtt Jan Janzen, desen sall allen dienen dat yck in .2 mant ghein briuen van v ontfangen heb, doch wel verstan van breuen an Senor Cunertorf dar in gescr. wat dar passirdtt und wat sout dar verkofft was, van welcke scippers hyr noch nimant gecomen is, dan als de comen, sollen mit breuidade geladen worden a contentamento. Oeck sollen weten dat nast 10 dagen den terwe hyr 10 r. per alq. geresen is, dor causa van de grote drochte de hyr is, dus dunckt my wal guedt en scip offt 2 dorgande tho beurachten, gelick ul. scrifft in vwen briff an Cunertorff, ende indein tho Danzick den terwe redelick cop war, dunct my solde negocia sin dat ghy derwarts reisden om op den haest van daer vmtrent 50 last terwe tho senden, end seggen offt schriuen an Cornelis Loffzen dat indein hy noch enige restante penningen off guder by sich hadde van Cunertorff, dat hy de op de herfst off mit dirste schepen wil senden, empregirdt in terwe; 't solt gelt hir 38, in Senthuuiss 30, na my dunct sal neit opslan, al komen der 100 scepen, yck soude al largo van als breder schreiuen, dan desen brenger licht sin scip al tho Pas Calis, vnd syt hyr nu wachten, allen na dit auis breffken; mit den irsten sal breider schriuen. Vale vt supra.

V.L. g. vrundt,
Hans Snel Junior.

Opschrift:
An den Ersamen gesellen Jan Jansen
van Campen
the
Amsterdam off
Enckhuysen.
p. mar.

De ontvanger noteerde:
Anno 1578
ontffangen jn Amsterdam den 16
Junio van dato 2 mayo vudt Lix[a].
Dansick Den 11 Julio
gerespondeirt.

XXVI.

Adriaan Speelman uit Antwerpen aan Jan Jansen van Campen te Amsterdam, 10 Mei 1578.

Eersamen ende zeere Discreten Jan Janssen, naer gonstighe recommandatien zoo es dese om V.L. te veraduerteiren, hoe dat ick als ghisteren desen inneghesloten brief ontfanghen hebbe p. mar, met drie ghecommen schepen van Lisbonna, te wetene met Pauwels Vrient, Claes Marse end Ghilles Wyghers, welcke drie schepen gheen 30 tonneladas ghoet ghebracht en hebben, soo dat apparent staet de vente vande specerien te beteren ende sonder faulte dyncke wel dat zo wesen sal naer dese synxen. S. Snel die en heift vp dese schepen niet met allen gheladen, doer causa vanden tyt, die wy alhier hebben, nietjegenstaende zoe dunckt my hy een ghoede conjunctura versuymt heift; den voornomden S. Snel scryft

my seere desgustoso deur oorsake vande cleene prouision die ick hem ghedaen hebbe, twelck ick extimeire hy oock an V.L. doen sal; anghaende et sout by V.L. vercocht es hem zeere anghenaem gheweist en sal dat te dancke leueren et welcke soudt tot Setubal maer en ghelt 300 r.

Ick ben wel verwondert dat ick van V.L. niet en verneme ende verlanghen zeere oft uwer L. tot Amsterdam zyn residentie ghenomen heift, twelck ick hope te verhoeren met den eersten. V.L. hiermede den Heere beueilende, die oick bidde V.L. te sparen met ghesontheyt jn een lanck ende salich leuen. Vuijt Andtwerpen met haeste desen 10 Meye a⁰ 1578.

V.L. dienstbereydt,
Adrian Speilman.

Opschrift:

Anden eersamen ende zeere discreten
S. Jan Janssen van Campen ten huise
van Berent Rotgherssen jnde stock beurse
jnde Waermoesstrate

tot

Amsterdam.

betaelt den bode.

De ontvanger teekende aan:

ontff. jn Amsterdam den 13 Majo van dato 10 Mayo vuydt Andtwerp.

Nota B. 1.

XXVII.

Hans Snel Junior uit Lissabon aan Jan Jansen van Campen te Amsterdam, 18 Mei 1578.

Laus Deo. In Lix^a a^o 1578 den 18 Maij p. poste.

Beminde vrindt Jan Jansen, V.L. briuen van 8, 11, 17 vnd 21 Marcij nast 10 vnd 11 dagen p. mare ontfangen, mit ock de van 14 April vnd 26 April p. scipper Jap Nankes, dewelcke al wel gelesen vnd verstan heb den inhout van den, ock by schipper Jap Nannezen de 58½ stucken linnelaeken ontfangen, Godt loff, hett welck en gude sortirunge is vnd heb de in de alfandiga alwaer my daervor geboden wordt 9½ ℞ voor yd stuck vnd verlaten de om 10 # contant, indien ick dat krigen kan sal redelick profit sin, bouen hett gelde gudt gemaekt, somma yck hope 235 off 240 ℔ — r. mit de lappen dar off tho maken, contant, mit dese jornada vande K. na Africa so wordt dat fin linwaet heir redlick well getrocken; so ver ghy dergelick partida aldar konnen becomen mit wat beter empregeo vnd then del oeck op wat daghe, wilt neit laeten thott 200 ℔ vlems the empregiren, want hett korn versta yck by v in hogen pris is end apparentie van afslag, end hyr was ouer 10 dagen wat geresen, dan ouermits hett geregent hefft, vnd ock nast 5 off 6 dagen sommige barthonen mugen comen sin, so ist wederom geslapt end gelt gude barthonsche terwe 120, 125, 130, gude ostersche terwe, 100, 105, 110 r. rog 55, 60 r. alles mit kleine aftreck, doch hett gewas stedt generalmente hyr overal soberlick vnd is wel tho vermuden indien Britannia ons neit overloopt, dat het erder opslan dan ofslan sal.

Al de scippers de sout gekofft hebben van U.L.

syn al mest hyr end al geladen, sy waren then dell ock gearrestierdt, hebben de vry gecregen mit fauor van sommige officiass en almozen. Al de Hamborgers mit omtrent 45 Hollantsche schepen syn hyr vnd in Sinthuuis geembargerdtt om tho vueren vitalie, munitie end soldaten na Afriqua, sodat de helfte vande schepen neit sollen thuys komen vort irste, wardor hett soudt aldar well mochte opslan end dor causa vant selue arrest, blifft het sout hyr by den ouden pris, the weten in Sinthuuis op 300 r. end hyr in Lix[a] op 350 r.; belangende van v residencia mogen noch vordt irste thott Amsterdam holden, wy syn ser occupados mit de ancomste van diuerze vloten, sodatt wy de vagar neit hebben konnen juntiren om despacio op alle capittelen van V.L. breuen the respondiren, twelcke wy sollen duen mit den irsten p. terra vnd p. mare, overmits dese post de subito wech will, heb ghein tit merder the schriuen. Vale end van hartzen gegrudt, desgelick van wegen Cunertorf vt supra.

V.L. g.w. vrundt,
Hans Snell Junior.

Opschrift: 1578.

An den Ersamen gesellen Jan Janzen
van Campen gunstigen vrundtt thott
Amsterdam.

Aanteekening van den ontvanger op den rug:

1578

Vuidt Lix[a] den 18 Mayo jn Amsterdam ontf. den 6 Julij.

He scrift dat hey ment van de 58½ baltkens Linwat tho krigen 235 of 250 ℔.

Oeck dat dye solt schepen vrey quamen vyt fauoer.

XXVIII.

Hendrick Rogman Junior uit Antwerpen aan Jan Jansen te Amsterdam, 29 Mei 1578.

Laus Deo jn Antwerpen den 29 Mayo a° 1578 p.p.

Eersaeme ende well bemynde vryndt Sen. Jan Jansen; naer alle beworlycke recommandatie is dese aenders niet, dan V.L. the laeten wetten als dat ick hyer myn saecken by Donnat Myllder geffennissert hebbe, ende aengesin dat ick hyer niet vele meer the duenne hebbe, so ben ick van syn, bynnen 8 offt 10 daegen naer Zeelaendt the trecken om vandaer met die eerste schepen naer Lix[a] tho zeillen. Het is well tegen myn heert dat ick sulke guede vryndt niet en mach besucken heer ick van dese laenden vertreck, welcke my zeer leedt is, ende op dese mall v.l. my sall mueten vergeuen; ick dencke v.l. my oock aenders nyet raeden en saulde.

Over 10, 12 dagen is Bastian Gertzen in Zeelant angecomen ende eergyster hyer voor de stadt gearrivert, brenghet over 30 ton gudts mydt, ende van daege syn 2 schepen vth Lix[a] jn Zeelant gecomen the weten (aldus opengelaten) brengen briuen van 2 dyto. Adrian Spelleman hefft bryven ghecregen van zwaeger Hans Snell, daer was oock een bryeff voor V.L., die welcke Adrian Spelman met dese aen V.L. sall schyecken ende van alles sall aviseren, vp weyn ick my reportere. Sen. Hans Snell schryfft jn syn brieuen dat hy zeer verwondert is, dat hy dan geen retorno en creyght van dat gelt, dat V.L. en Adrian Spelleman hyer ontfangen hebt vant zawt dat ghi aende schepers vercocht hebt, om jn Lix[a] offt Seyntuvens, the leveren, war van V.L. met V bryven

qualicke muet geinformert hebben vande saecken hoe het passert. Nyet the myn Adrian Spelleman wet ick well hem ghenuech dar van geschreven hefft, mar dencke de bryven niet ten aende gecomen syn. Aengaende die 171 dalders 24 st. van Adrian Pawe saulde ontfangen, dencke oft saeck dat hyt aen myn zwager niet guedt gedaen hefft, V.L. nu all sall ontfangen hebben. Hyermede V.L. de Heere bevolen, den ick bydde V.L. spare jn gelycksallige wellvaert. Vt supra, als bouen.

V.L. D^r ende vrynt wat ick vermach
Hendrick Rogman Junyor.
1578.

Opschrift:
Aenden eersaeme ende well bemynde
vrynt, vrynt Sen. Jan Janssen
tot
Amsterdam.

Aanteekening van den ontvanger op den rug:
Anno 1578
vuidt Andtwerpen den 29 Mey ontf.
in Amsterdam den 3 Junii.
Van Hendrick Roggeman.

XXIX.

Adriaan Speelman uit Antwerpen aan Jan Jansen van Campen te Amsterdam, 25 Juli 1578.

Eersame ende zeere discrete S. Jan Janssen, naer alle jonstighe recommandatien, soo es dese om V.L. te veradverteiren hoe dat myn leste scriuen dato 15

Julio ter andt commen es op 21 dito andtwoordde vande myne van 3 Jullio ende my verwondert hoe dat V.L. my gheen mentie en maeckt van et ontfanghen van mynen brief van 19 Juny, waermede ick V.L. een lyste zandt van de generaele middelen, gheuonden op de coopmanschappen van dese lande, niet wetende oft den voorseiden brief V.L. ter handt gecommen es. Ick verstaen by V.L. brief hoe dat de Holantsche lynwaeden by V.L. gheladen te Lysbonna ghearriueirt waren en oock mede den goede rente van die, dewelcke onghelycke beter es dan van eenighe ghoederen, die men van hierent ghesenden can, oock zoo verstaen ick S. Juan Snel een andre partida van voornomde coopmanschap begheirt, waer thoe verstaen V.L. quaelick gheprouideirt es om die anne te stane ende tot dien eynde zoo begheirt V.L. te wetene of ick eenighe reede penningen onder my hebbe; dies anneghaende, zoo hebbe ick nu omtrent de 35 ₤ vlems onder my van S. Snel ghoeden gheprocedeirt ende Gabriel de Hasse es noch schuldich van reste vande zuyckers bouen de 100 ₤, jnnegehouden ter cause vande diferentie V.L. ghescreuen ende om dese te cobreiren soo heift my S. Gaspar Cornetorf ghoeden clare rekeningh ghesonden van sulx, als de sake dependeirt, zoo dat ick hope dat daer gheen redicte wesen sal ende sullen dese naestkommende weke, jndent den Heere belieft, den eynde af hebben; zoo saen ick et ghelt ontfanghen hebbe sal V.L. dat veraduerteiren vp dat V.L. vp my trecken, zulx alst V.L. ghoet duncken sal. Want de jmplege van sulcke ghoeden syn daer onghelycke bequamer te doene en tot beteren prysse als hier, want allerande lynwaeden se venden aquy alos punaes

de reste vande ghereeden ghelde hebbe ick S. Snel ghesonden met Cornelis Martsen ende Dierick Pietersen Pronck, in sergas, die ick hope geuanerguiert hebben sullen jn sane fineirt. Adriaen Cornelis Cuuper die scryft my hoe hy ten vertrecke vande voornomde schepen een packet brieuen van V.L. ontfynck voor de Senores van Lisbonna, twelck hy met deligentie beschickt Rogheman jn syn handen, wesende met den schepe buiten Vlissinghen ende dede daeromme te coste een ghulden sonder et poort van V.L. brieuen, dewelck ick hem gescreuen hebbe betaelen sall.

Nopende van myn scriuen an V.L. van dat my dachte dat S. Snel desgusteirde vande negotios van Antwerpen, es gheweist doerdien dat my den voornomde Snel scryft, dat hem dunckt dat Andtwerpen verghaen zal ende alle negotios hem van daerent diuerteiren sullen, niet jeghenstaende ick hem alle de ghelegentheyt, sonder eenighe fixie, van desen stadt ghescreuen hebbe, zeggende dat hem dunckt, dat om sulcke oorsak et bresyl houdt niet en can verkocht worden; voorwaer al waer Andtwerpen nu jn al zoo grooten fleur alst oyt gheweist es ende daer binnen zynde de cantiteyt die daer nu binnen Andtwerpen es, en apparent te commen es van Vranckeryck, al waer men et plachte te voeren met cantiteyt, zoude alleenelyck zyn alsnu wandt palo del rio de Jenero no se estima de ninguna ley y los que lo usan aqui lo conocen mejor que el mas estruido que ay en Lixboa y no se proveen dello y hiego defiere muncho en la bondad y. ademas de ser de gran costa de fletes costa mas y charricao, quando se descarga en gelanda que solo esto busta para dexar semejante mercaduria quando no se pudiere auer por uno

baso precio y no por lo que costa el que yo tengo y siempre el palo de Fernanbuco .... empero para el que no lo conoce bien no le cumple comprar del porque es tambien muy enganosa mercaderia y que luego defiere mucho en precio. S. Snel scryft my jn syne laste van 18 Meye al et gheene dat ick hier niet en can vercopen, dat ick dat by V.L. te Amsterdam seynden soude, bouen verstaen hebbende de vuyt myne brieuen ick hier niet te vercoopen en hadde als et brasyl houdt ende 2 sacken bomelacken, twelck gheen coopmanschap en es om V.L. aldaer te seynden, principalicken et houdt, dat welcke gheen specerie en es van valeure om soo te verporren sonder groosten oncost, waeraf alreede meer dan te veile op zyn laste heift, dat my verwonderen doet S. Snel de zaken niet beter considereirt. De 2 sacken bomelacken zyn noch te vercopen en niemant en begheirt die; waert by al dien dat de saecken van Berberia beterden, zoude deze coopmanschap beter ghetrocken worden. S. Snel heift versuymt eenen goeden podt wyns ende niet gheladen te hebben jn sommighe goede passaighen die der gheoffresceirt hebben, sichtent wy hem van hierent altyt de mart van alle ghoeden gheaduerteirt hebben, niet te min, zoo ick ghenouch vuyt S. Snels brieuen verstaen hebben, heift groote oorsake daervan gheweist de quade betalynghe vande vercochte cooren dat hem liede tot Lisbonna benaudt ghehouden heft.

Ick verstaen hoe dat V.L. daer gheen jongher brieuen ghehadt en heift, dan van 18 Mey des seluer en hebbe ick oock niet jongher, ende my verwondert dat V.L. scryft dat daer 2 oft drie daghen van hierent brieuen waren voor de myne, wandt de brieuen hier maer eerst vp 2 ghegheuen waren, ende ick sandt V.L. die op drie;

naerderhandt soo hebbender brieuen gheweist per poste van 10, 12 en 16 Junio, maer gheene voor my, noch voor V.L. ende naerdien zoo es jnneghecommen jn Zeelandt Pieter Leynssen ende andre jn syn compaingnia, waermede brieuen ghesonden syn van 26 ende 27 Junio, maer ghene voor ons, dat my wel verwondert heift wat S. Snel ghemoueirt heft ons neit te scriuen, ende ick verstaen by V.L. scryuen hoe dat jn Tessel oock schepen jnneghecommen waren, waerby ick extimeire V.L. oock verstaen sal hebben, et ghene dat wy hier weten, dat es hoe dat de armada vertrocken es ende den conninck vp St. Jans naer Algarue te lande, om voort van darent zyn voyage te veruolgen; den Heere verleene hem ghoede victorie want la conquesta de Affrica, no traera sino gran bien para Lixboa y munchos tienen gran esperanza que hara efeto; plego a dios asi ser; anghaende van den andel, soo scryft men hoe dat de conninck alle et peper de la casa de la ynde vercocht hadde, contant a 25 # $^1/_2$; de ghone die ghecocht zullen hebben tot dezen pryse auran fecho muy gentil negocio y a sedo negocio en que se podra emplear todo su candal por que presente el mercaderia de buena ley y de que luego se saca dinero quando es menestez y tambien para los que la quieren tener en reputacion.

Oock mede soo heift den coninck vercocht alle de peper die men verwacht jn de naeste schepen, twelcke een groote schade es voor et huis van Rodt, de specerien syn hier noch slap, naghelen ghegarbuleirt 32 gr. $^1/_2$, Calicoutsche ghenebaer 26$^1/_2$, Thomaes die schone es 6$^3/_4$, tot 7 gr. Calicoutsche note 14 s. 8 gr., rompen 8 s., maces 21 sc. $^1/_2$, naghelen 20 s., langhe caneel 37 stuuers, cort 27 str., maragneta 29 gr.

Thomas zuuckeren 10 gr., allerande andre suuckren reedelick wel begheirt ende dierghelycke, catoenen y pedraria diamantes en crudo de la gran suerte e impide y may fee royial trida.

Ick S. Snel altyts by alle myne brieuen ghescreuen hebbe. Ick verstaen hoe dat de sustere van S. Joan Snel seere verlanckt naer de pinturas ende naelden waeraf de cause es, dat die hier onder schilders handen es gheweist; ick sal V.L. die seynden met den eersten bekenden bode ofte jn faulte van die, te schepe ende V.L. daeraf veraduerteiren. Wy hebben hier verstaen voor seecker dat Campen hem ouergheghеuen heift en dat deghene die voor Campen gheleghen hebben, voor Deuenter syn. God gheue dat die ghoede lieden oock verlost moeten worden. Oock secht men hier, dat somich secours dat don Juan voor die van Deuenter sandt, of gheworpen es gheweist, welcke ick hope oorsake wesen sal die van Deuenter te bet ouercommen sullen. Anghaende van de saken van hierent en es niet sonderlinx van te scriuen meer, dan dat onsen legher tusschen Louen ende Mechghele ligt ende men presumeirt ware Casimiro by onsen legher, dat Louen wel mochte gheraken beleydt te worden. Als yet werdich wordt om scriuen, sal V.L. dies veraduerteirt worden. V.L. hiermede den Heere beuelende, die ick bidde V.L. te sparen met ghesontheyt jn een lanck ende salich leuen. Vuyt Andtwerpen, met haesten, desen 25 Jullio anno 1578.

V.L. dienaer bereydt,
Adriaen Speilman.

Opschrift:

An den Eersamen ende zeere
discreten Sr. Jan Janssen van Campen

ten huise van Berendt Rotgherssen
wonende jnde wapen van Campen
jnde Warmoesstrate tot
Amsterdam.
betaelt den bode.

Aanteekening van den ontvanger op den rug:
Anno 1578.
ondtf. jn Amsterdam den 30 Julyo
van dato 25 dito vuydt Andtwerp.
Nota B. B. B.

XXX.

Hans Snel uit Lissabon aan Jan Jansen van Campen te Amsterdam, 24 en 26 Juli 1578.

Laus Deo semper Lix[a] adi 24 Julij a[o] 78 per mar per via de Selant bij schipper Jacob Arianzen.

Beminde vrindt Jan Jansen V.L. gesuntheit vnd gude welfardt sal ons altit leiff sin om tho horen, onsenthaluen dancken God vor sin genade, mit al de vrindtschap. Min lasten an V.L. was van 18 Maij, warbij indt cordt v vorgande breuen gerespondirt, dar na vp 15 Junij den uwen lasten, van 20 Maij vuyt Enckhuysen ontfangen, gelezen vnd verstan den inholt van dien, war op antwordt volght.

Inden irsten de $58^1/_2$ stucken linwat mit de lappen wel ontfanghen end verkofft vor contant, warvan vry gelt afgecomen is 222 ℔ 140 r., so wil dar weinich profit

op syn, was nochtans ein gude sortieringe, want alle de hyr linwat gebracht hebben, kosten har gellt neit gudt maken vnd hebben allegar dar an verloren; kan V.L. dar noch dergelicke sortiringe becomen van omtrent 16 thot 26 st. sal mogen senden.

2. V.L. schriuen verwondert tho sin wy ghein specerien vnd suykers en laden op de vorgande schepen, vnd dat in lange tide specerien so hoge tAntwerpen neit gewest sin, darop repondiren dat jnden irsten so duur ons gants ongeraden vel gudes op Antwerpen tho senden, dor den groten trobel de daglixs quader hem remonstreirt; theu tweden als deselue scepen hyr laden, so was alle dinck beter cop tAntwerpen als hyr, considereirende het verleis van lichtegelt vnd de quebra de men hefft int garveliren, want al ist dan dat aldar de Massis gelden 19 s. vnd noten 15, 16 s. blifft neit ongegarbelirdt op 10, 11, 12 s. vnd dan it licht gelt bedragt in suar gelt, 8, 9 off 10 s. vnd hyr cost massis 75, 76 ℔ — r. vnd noten 60 ℔ — r., nagelen 70, 72 ℔ — r. vnd sint dat de tAntwerpen enige valia gehadt heifft, hebben de guden altit tot hogen pris gewest, vnd de suykers begosten yrst aldar tho rizen, als sy sagen datter weinich quam; dan hadden yck end andere merder geladen, solden minder gegolden hebben. Ende nademal wy weinich mudts hebben op Antwerpen vel gudts tho senden, off op de Nerlanden, dor sekere justas causas, hebben wy tsamen geconcluydeert, dat V.L. syck sal begeuen irstdages na Danzick, end so hast v mogelick is v saken in Hollant clar maken, end sommige guden de v duncken aldar tho Danzick beter gelden sollen dan aldar, mogen op Danzick schepen, vnd deselue an Cornelis Loffzen vorsz. thot

V.L. comst, dewelcke Cornelis Loffzen commissie hebben sal van Senor Cunertorf v by hem te gasalgiren, vnd v the hansichsiren, ock v bescheit tho geuen vande restante guden vnd penningen, noch by hem restende van ons, om aldar tho mogen the gelde tho maken, und retorno van over the senden apardt end holden dar oock de rekening apardt van.

Ende alzo wy geordinert hebben nu fortan v tho Danzick tho beholden, hebben geladen op 5 Danzicker schepen 22 groote sacq schoner grouer peper, wegende 75 quintalen o. a. 2 ℔ netto, cost de contado 32 # quint. ende hyr is ock anders ghein groue peper by de stadt, noch in all de Danzicker schepen is ghein laden, behaluen 10 sacq, de Senor Cunertorff Piter Horman overgelaten heifft om hem vrundtschap tho duen, den welken peper yck hope over 20 grossen tpondt dar gelden sall, war in wy v.l. laten herdiren $^1/_4$ pardt om v.l. tho accomodiren, vnd om dat wy neit konnen verstaen off consentieren v.l. pardt tho geuen in comenscap, de wy hyr bestadt negociren, de welcke nu apresente weinich off ghein is dor cauza dat ons meste capitall altans in handen van de K. stadt, war dor wy hyr nu by de stadt neit konnen negociren; dan altit alst v.l. dunct ghein orber tho sin aldus the negociren, off dat v.l. pretendirde in ander manir, mochten altit suspendiren de negocia alst v beleiuen sall; my dunct is ghein quade negocia vor v.l. experyentia end credit tho alcausiren dor ons end ock profit als wy hopen, v.l. mudt dencken hett onmogelick is in 2 off 3 jair ryck worden, doch om tho verbeteren v partida vnd considerirende ghien orber is vel mer gude op de Nerlanden tho senden op desen tit, so laten wy v.l. heden $^1/_8$ pardt in dezen

voirsz. peper. So dat v.l. tho Danzick komende midt Godts hulp, end den peper dar er is dan v.l., so sal Cornelis Loffsen de dar ontfangen end bewaren thott v ancomst, vnd alsdan v opleueren, denwelcken v.l. wil then hochsten prise tovars an venten ende vercopen thott v plazir end overwinter thot bequame tit, als de Holster off Polschen weiten omden besten cop tho becomen is, opcopen end versamelen 20, 30, 40 last mit 30 off 40 last gude grusons mell, so vill v gelt verstrecken mach end dat selue laden op 2 off 3 schepen op Lixboa opt vorjar, so v.l. best duncken sall.

Belangende dat brizil hollt, dat sulcker en quade partida is, end datter vil gelts sall an verloren worden is ons ledt, is op hopinge van profit gecofft. Senor Cunertorf heeft de pertie oick myt myn companhor gecofft end geladen, denckende sulcke en grot hazardtt was, ist nu anders geuallen, mutten patiencia hebben, so wel wy als v.l. Mogen aldar alle nersticheit doene de restante guderen v.l. quidt tho maken, ho et best mach; desgelicken sall Spilman ock duen; de lading van soudt so v.l. verkofft had is al voldaen, desgelick vor heren Johan then Grotenhuys, v goede vrundt, so dat yck denke sy ons bedancken sollen; kost v.l. aldar noch vercopen, off tho Dansick, 4 off 5 ℔ — m. tho leueren tusschen dit end Martij om 400 r. in Lixboa end in Sinthemis om 300, 350 r. mogen vercopen, want het sout sal alhyr affslan, want al de scepen sollen nast 3 dagen geladen sin ende hyr wordt vil souts gemact, dus mogen altit dit pro memoria holden. End in dein V.L. tho Danzick vordel sagen in tho copen merder tarwe als wy dar yn gelde hebben, so mogen v.l. well wat op dach copen mit fauor van Cornelis Loffzen, off is dar gellt van scippers off cop-

luyden op tho nemen, mogen altit thott 1000 # op my valiren, vnd dunct het v.l. dan negocia dar en jar off 2 tho verholden, mogen duen, so neit mogen opt vorjar mit de scepen van Danzick overcomen end ons rekeninge feniseeren end en ander anstons ordinieren. Ick heb an Adrian Pau gescr., dat inden ghy hem van Danzick enige breuen off guden sonde, dat he dy v.l. wil respondiren end dar in laten volgen. Vorder hope hy sulckes duen sall, dunct v oeck beter sulckes dor v oem gedan worden sal, mogen hem committiren; wes ghy dar in ordiniren, sulckes approbiren wy. De marct, van de granen, is gants slap tegen natuer, overmits soberlick gewas hyr end in Spanien gevallen is, twifel neit sal jn 3 ofte 4/6 mant opslan; gelt nu rog 45, 50, 55 r. per alquir, Osterscbe terwe 100 r., 95, 90 r., Barthonsche terwe 100, 110 r., gants ghien afftreck, dan na menschen gissinge sal op den winter opslan, dus v.l. mogen al v fondement maken mestendel op gude polsche terwe. End inden v.l. 40 off 50 scippont scips want kan krigen, al ist vande sligtste sordt, om 12, 13 dalders scippont, wilt senden mit den alderirsten offt opt vorjar, off jndent in Hollant offgeslagen war end aldar omtrent 20, 22 gulden tscippont tho krygen war, wilt besein 40 off 50 scippont tho wege tho bringen, ist moglick, end laden mit den irsten, want Lixboa ydel is van emparcia vnd sal wel over 3 ϑ — r. quintal muten gelden. Remen wilt neit senden, want hyr vil gecomen sin; kost v.l. ock wat gude pipen holt becomen, wilt ock senden, want is marcadoria de lee end men kan altit om contant vercopen. Hic vale end van hertzen gegrudt. gesloten den 26 Julij.

V.L. g.w. vrundt
Hans Snel, Junior. 1578.

Opschrift:

An den Ersamen gesellen Jan Jansz.
van Campen myrren gunstigen vrundt
thott Amsterdam
onder Cuberte van Senor Adriaen Paw.

Op de achterzijde teekende de ontvanger aan:

Anno 1578:
Ontf. den 2 Octobris in Amsterdam van dato 24 Julio vudt Lixboa beantwoerdt.
Nota Danzick. Nota oeck bekent dat ick mey opt braziel holt beklage.

XXXI.

Gaspar Cunretorff uit Lissabon aan Jan Janssen van Campen te Amsterdam, 26 Juli 1578.

p. Jacob Arentss myn guyde vrundt.

Laus Trinitati semper. A die 26 Julij a° 1578 jn Lixboa. Eerbaer gunstiger vrundt Joan Jansz. Diuersze breuen van V.E. ontffanghen, daer vuydt vernomen v.l. gesondt seydt, is my van herten lyff gewest tho verhoeren. Den lesten van v.l. an my is gewest den 30 Martij, alhier ontffangen op 23 Mayo waerby V.L. my van alles largo schryfft, anziende v guede diligentich schryuen vnde op alle dingen zeer wel passende, is my een groote blydtschap gewest. Den lesten brieff mit Ente Willems ontffangen ouer tho leeszen. Ende ouermits ick hir sooveele tho doene hebbe vnde

hundert duisent embrassos die hir niet falgieren, als v.l. wel wedt dat ick ghyn tydt hebbe gehadt v.l. breuen thodegen ouer tho leesen, laett staen tho respondieren, soo sall deesen weesen int korte wadt daer op dyndt.

Ick verneme waet v.l. voer vnse reekening gescheept hefft an Jan Snell gesonden, waer op Joan Snell v.l. dencke ick bescheydt sall geschreuen hebben, wandt hy van alles reeckeninge daervan holdt vnde Joan Snell, dungket my, is negligent int schryuen, so dat v.l. daerby tho kordt kompt, oogk disgostiert wel halff van de negotios van die Nederlanden, ouermits dattet daer noch soo vremdt staedt vnde dat gelt soo hooge daer gaedt, so dat op ghynen waeren die men van daer mach ontbyden, vordel hyr verwachten kan, soo is Joan Snel wel half van meninge die negotios van den Nederlanden een tydt langk an laeten tho staen, synde noch so vreemdt daer staedt, soo was vnse begeeren wel dat ghy alle dingen daer wilden klaer maecken vnde reysen eens na Andtwerp vnde seyn wo dattet daer met Adriaen Spelman staedt, wadt daer an gelt mach by em wesen van guyden die hy verkofft mach hebben, die penningen lichten ende maecken dat gelt ouer op Danszick vnde wilt u begeuen tegen den winter vp Danszigk, vnd de winter ouer blyuen vnde v gelt besteden an guyde glaesige Polnsche weyten, indien die daer tho krigen is. Wy hebben gesonden op Danszigk nu op 5 schepen verdeelt 75—0—2 pondt groue peper, nae luydt dit in gelechte carregacao, bedraegende 987 ꝟ 760 r., syn gelaeden in Peter Hoorneman van Danszigk 6 sagk, jn Henrick Duren 6 sagken, jn Marcus Vischer 4 sagken, in Jochem Maes die jonge van Danszigk 4 sagk,

jn Clas Catsken van Danszigk 2 sagken, syn in alles 22 groote sagken groue peper, wegen als bouen vnde kosten eerst kups 32 # dat quintaell contant, ick mochte daer voor hebben 34 # op 2 vnde 2 maendt dach, is schoon guydt, sal geerne 2/3 grossen opt pondt meer gelden als ander peper; disze peper hebbe ick gesonden an myn heere Cornelius Looffsz, dat hy die selffde peper soo lange sall by em holden thot v.l. kompst. Sus is vnse begeren dat ghy willen nae Danszigk reysen vnde daer den winter ouerblyuen vnde v logieren by Cornelius Looffsen, vnde wilt die peper van em ontfanghen, sulckes ick em oogk schryue v.l. ouer leueren sal, wanner dat ghy daer komen. Disze peper moget ghy op dat vorderlickste verkoopen vnde dat gelt ouer winter imployeren in guyde glaesige weyten Polnsch, die daer vele beter koop is als Warder offte Grudensche weyten. Soo ghy ghyn guyde weyten kondt krigen, soo mochte ghy een partie guydt fyn Grudentz meel mede koopen, dan lyuer hadde wy guyde Polnschen weyten, wandt daer kan ghyn quaedt hir up gedaen worden, wo slappen margkt dattet hir is, alle tydt sall guyde glasighe weyte gelden 90/100 r., vnde it kan haest koomen vp 120/130/140 r. Soo is vnse auis, soo vere als v.l. begeerdt, soo mocht ghy opt voorjaer mit die Danszigker schepe hir koomen vnde dat gy dan vp 2—3 guyde schepen verdeelen, als vp Hoorneman, Henrigk Duren, Jochem Maes vnde Marcus Vischer, die vpt voorjaer meenen weder hir tho koemen, soe v.l. hir kompt, soo moege wy hir in Lisbona mit den ander compania maecken, die kost is hir oogk wel tho winnen, offte ordineren dan tho saemen wadt ons guydt dungket.

Angaende die voorkoep, die v.l. gedaen hadde mit

Gasper Pels, die welgk dat korn niet hefft willen ontfangen, wardurch v.l. hefft groten schaden geleeden, want hadde ick seeckerlick gewest dat hy niet ontfangen wilde, mochte die rogge mede an den Coningk geleuert hebben a 90 r. dat alcker, die ick daernae int kornhuis hebbe verkoft om 60 r. dat alcker, want die klander wolde daer in koomen. Hebbe nu weder voor v reeckeninge gekofft 40 moyen roggen a 40 r. dat alcker, die ick sall laeten liggen thot op den winter. V.E. weyten hebbe ick verkofft int kornhuis thot diuerse prysen als 140/130/120/100/80, oogk 70 r. soo lange int kornhus gelegen, dat ick sie niet hebbe konnen verkoopen. V.l. heft gewonnen vp den weyten 12 ꝺ 204, vp die rogge is gelt verloren; ick hebbe nu weeder gekoft 40 moyen rogge voer V.E. reeckening, wy sullen syn offte wy daer die schade weder an sullen konnen verhaelen; van die rogge is verlooren 47 ꝺ 125 r., wy sullen seyn offte neyt weder an disse 40 moyen haelen konnen; dat gelt van den weyten hebbe ick niet weder bestedet mits op weyte dit jaer ghyn proffyt is gewest, dan gekofft weyte anden Coningk geleuert. Angaende die weyten, die v.l. gescheept hefft, daer holdt Joan Snell reeckening van, woe it daer mede gemaecket is, daer sall Joan Snell V.E. reeckeninge van doen. Wy hebben een deel weyten aen den Coningk geleuert, ofte daer die weyte onder is, die v.l. gescheept, hebbe ick Joan Snell nyet gevraeget.

Ick vnde Joan Snell hebben voer onse reeckening geleuert ouer 800 moyen weyten, waer tho een paertie weyten gekofft om /100/105/ r., soo vere als ghy daer begeeren in tho heredieren 40 moyen weyten a 105 r. in gekofft, vnde weder geleuert anden Coningk om

140 r., dit geue ick v ceur, soo modt ghy auentuyr mede staen offte die Coningk quaelicken betaelen sall offte niet; dan hirop mit den eersten andtwordt.

Die Coeningh is my vnde Joan Snell schuldich vor vnse reeckening apart auer 12 ʒ duc., daer omme is vnsze beurse so qualicken gestelt, dat wy nu niet vele vp Vlanderen handelen moegen; die doett van Nathaniel hefft ons groodt quaedt gedaen, op Nathaniel waren wy beweesen onsze betaelinge vant korn tho hebben.

Vorts gunstiger vrundt Joan Jansz, wy hebben hir tho vullen geleuert alle die schepen, daer ghye an verkofft hebben die 2100 moyen solt, daer is, Godt sy gelouet, op gewonnen vmtrent 420 ʒ—430 ʒ r., mits summige onkosten daer vp gelopen syn, mits summige van vnsse schepen beslaegen waeren, die vns grote moyete gekostet hebben weder vry tho maecken. Ick hadde oogk soo geerne gevryet gehadt dat boodt van Joan ten Grootenhus, Ente Willemsz, dan om dattet so schoonen boodt is, soe hebbe ick ghyn middel konnen vinden dat schip vry tho kryghen, hadde ick mits den eersten geweten eer dat hy beslaegen was, dat hy Sentuual gewest waere, ick hadde wel gemaecket, dat hy niet solde beslagen geworden hebben, dan was al beslaegen eer dat ick wuste dat hy in Sentuuall was; als sie gingen die schepen in Sentuual beslaen, soe gaff ick die patroon Moor bescheydt pro memoria, dat hy alle vnsze schepen, daer ghy solt an verkoft hadden, niet beslaen solde, als hy oogk dede, welgk vns wel moyte gekostet hefft sulckes tho defendieren. Summa daer is gewonnen 430 ʒ — r. vry gelt op dat solt, waervan v.l. $^1/_8$ part 53 ʒ 600 r., vp reeckening van dien hebbe ick voer v.l. gelaeden an disze voersz. persoonen:

Jn Joan Sipkens $\frac{1}{4}$ part van 391 moyen solts syn $97\frac{3}{4}$ a /300 R.. .		29	ß	325
Jn Andrees Jalques van Staueren is schipper op Sikke Jarrigk 223 moyen	R.	66	ß	900
Jn schipper Hillebrandt Hillebrants geladen $87\frac{1}{2}$ moyen solts	R.	26	ß	250
Summa dat ick gelaeden hebbe voer V reeckeninge $408\frac{1}{4}$ moyen solt a /300 r. die mogen bedraegen . . .	R.	122	ß	475
daertegen hebt ghy wynst voor v $\frac{1}{8}$ part	R.	53	ß	600
Summa dat v.l. my daervan schuldich is , ...	R.	68	ß	875

Dit stelle ick alsoo op V.E. reeken.

Tomas Simons die is gestoruen, daer is in die plaetse gekomen Hillebrant Hillebrant. Sipke Jarrighs is van syn schip affgetreden vnde hefft in syn plaets gestelt Andrees Jalques van Staueren, hebbe hier geladen nae luydt v beuell.

Gunstige vrundt, jck hebbe ghyn tydt v.l. tho respondieren vp v.l. breeff mits disse schepen van Danszigk tho zeyle willen gaen, soo dat my die tydt tho kurdt valt. Jan Snell vnde ick solden gerne eens tho saemen komen vnde v breuen ouerlesen, hebben nummer tydt, welgk mit den eersten geschien sall. V.E. schryft in een punt, dat ghy mit Peter Lynckens gepractisiert hadde van die schippers gelt tho lichten, hir tho betalen; wilt sulckes in ghynder manieren doen, wandt hir niet een stuiuer op ghyne plaetse tho krigen is; die wissel gaedt van hir op Andtwerp a viso 99—100 groodt per duc. oft nu raedt is van schippers gelt tho trecken, derwyle dat hir ghyn gelt vp ghyne plaets tho krigen is, woo

soldemen sigk valieren, offter ghyn contante in huis waren, wilt sulckes nae laeten blyuen; wilt diszen winter op Danszigk varen vnde vnsze peper verkopen vnde besteden vnsz gelt, onder desz sall vnsz die Coonigh betaelen; dat die plaetse hir toch larger is, daer tegens sullen wy v.l. beter order laeten.

Ick wilde wel, eer v.l. nae Danszigk trocke, dat ghy tho Campen, Vtrecht, Arnem reysen mit myn bruders alles tho klaeren; mit die ierste post offte schepen sal ick v breuen senden om an myn broeders tho bestellen, offte seluest in persoen intregieren.

Vorts gunstige vrundt Jan Jansz, ick sende v nu ingeslooten een wisselbreeff van 385 duc., die een myn guyde vrundt Henriques Lopes vp wissel gedaen hefft an Henrico Cochopyn, om tho betaelen an v.l. in Amsterdam op den 4 September, 100 groodt per duc., durch een man van Rotterdam genoempt Boudewijn Maets. Disse wisselbreeff wilt laeten aceptieren vnde disse 385 # begeerdt Henrique Lopes besteden sullen in guyden weyten vnde myt den eersten hir senden. Soe ghy ghyn weyten tho Amsterdam kondt krigen, so moocht ghy dat gelt mede nemen op Danszigk vnde daer neffens vnsze imployeren, den so it tho Amsterdam mach geschyn, soo wilt tho Amsterdam besteden, so die weyte niet ouermaeten duyr is vnde ouer 80 gulden mochte gelden. Scheept em disze weyte in syn ruym alleene, als sie hir kompt, dat men see em leueren mach om ghyn reeckeningh daer van tho holden.

Sus niet; dan wadt der koopenschap belangende is, guyde oestersche weyte, 90/95/100/105 r., Rogge 55/60 r., garste 45/50 grudents, meel 80/r., dan apparentia op den winter wel gelden sal, mits op

summige plaetsen van Portugal weynich korngewas is, omtrent Autro Porta, Viana in die Bera is een guydt gewas. In Spangien is dit jaer een quaedt gewas, soo dat uyt Spangien ghyn korn in Portugael sall koomen, welgk groote schade voor Portugael is, sus mocht op den winter dat korn veel gelden, dan in Vrangkrigk seggen sie een schoen gewas is, soo dat die Bartronen sullen stergk komen, der wyle dat korn in Hollandt duir is, so begere ick ghyn korn voir myn reeckening vuydt Hollant gescheept tho hebben; wagenschodt staet vm 25 duc., blauw holdt 30/32/33 duc., clapholt blaeuw 55/60 duc., letters holdt 50 duc., dat groedt hondert so vele holts is hier gekommen. Specerien, gemene peper 29/30 duc., groue peper 32/33 duc., gengbaer 9 ɓ—, Nagelen 70 ɓ—, Massas 80 ɓ—85 ɓ—, Caneel 32 ɓ—, Nooten 75 ɓ—, niet to krigen, Annyll 60 ɓ— r.; die beste Harlemsche laeckenen dat paer 39 #, Leydensche 32 duc., Rotterdamsche 22 duc., Honschoten sayen 40 duc., suicker van Santhome die aroka 700 r., suiker van Brezyl 1 ɓ 400/1 ɓ 500/1 ɓ 600 r., suikers van Ilia de Madera 2 ɓ 800. Hir mede godt beuolen, die V.E. wil lange gesondt spaeren in gelucksalige welvaerdt. Myn huisvrouwe vnde Anna Galoa laeten V.E. vuydt guyder herten groten vnde alle vant hus. Hir is niet niewes dan dat onse Coningk van Portugael mit 1400 zeylen vnde 60 ɓ— man soe is nae Africa gegaen disimbarquiert in Arsila, mit nae Caratssa tho trecken par terra om dat in tho nemen. Noch ghyn bescheydt watter passiert.

V.L. vrundt

Gaspar Cuinertorff.

XXXII.

Gaspar Cunretorff uit Lissabon aan Jan Janssen te Amsterdam, 7 Augustus 1578.

Laus Deo adie 7 aghosto a° 1578 jn Lixboa per post.

Eerbaer gunstiger vrundtt Johan Jansz. Min lesten aen v is geweest den 26 Julio met schipper Jacob Arentsz van Amsterdam, daerbèy int cortte watter passerende was. Deese is alleine dienende om v tho auiszeren alleine, hoe datt jck ende Joan Snell an v.l. ghesonden ende gheschiptt hebben vp Danszigk aen min heer Cornelis Loeffsz, 22 grotte sacken grouen peper, de welcke costen nae luidt dit inghelechtte caregason met alle vncosten andtt schip. gheleuerdtt, ist nae rees 989 ꝛ 989. De welcke sint ghescheptt vp 5 schepen, ghelick jn de careguason vermeldtt. Deesze peper vorscreuen op Danszick aen Cornelis Loeffsz, datt hy die ontffangen sall ende bewaeren tott V.L. aencompst; jn deeszen peper exedertt v.l. 1/3 partt ende ic en Snel elck 1/3 partt; wilt de peper vrey up geltt holden, want de peper nou ter tyt geren 36 duc. solde ghelden, mits hir gisteren tidinghe ghecomen is, datter 3 schepen van Indien jnde Ilhab zyn ende brenghen alle drie nit meer als 9893 quintallen pepers, daerenbouen is de peper verpachtt weder up het niwe aen Conradtt Rodtt up het niwe dicho compania voer 8 jaeren lanck, de eerste 2 jaeren up 30 duc. dat quint. ende de ander 6 jaeren moet Conradtt Rodtt selffs de peper vuyt Indien latten comen up syn eygen oncosten ende auentur ende gheeft de Koninck de helffte van den peper hir

comende ende daer en bouen de vrachtt ende de ander helffte compt Conradtt Rodtt voer zyn verschotten penningen; des zo nempt Conradtt Rodtt dat part als de helffte van den K. weder ouer om 30 duc. dat quint., soe dat hem den peper mach comen te staen, duerch den anderen, om 28 duc. dat quint. ende hey heeft van meininghe den peper tho stellen up 36 duc., sall alzoe een grotten penninck daer mede verdienen. Somma den peper zall in eyren gheholden worden, soe datt jck hope alle onsze peper, die jck nou gheschept hebbe een pot wins up ghewonnen zall worden ende is daerthoe'grouen peper, daer ick verleiden jaer, ghelick ghy well wetten, jnt huis van Diego de Crasto, 37 duc. contant daervoer bodde.

Voorts gunstige vrundtt, jck sende v hir noch jn ghesloten een wissellbrieff van 385 duc., die een goede vrindt Henricke Lopes van Sintuuell up wixell ghedaen heeft aen Fr^{co} Quachopin a 100 groodtt per duc., jn Amsterdam aen v tho betaelen 8 daghen nae sicht, duerch Boudewin Martss. Deese 385 duc. sult met delegensie cobreren ende die emplegeren jn goede weyte ende die met den eersten hir senden ende soe vorder tho Amsterdam ghein weyten tot ouwen wille kunnen krighen, soe megett datt geltt met v tho Dantszigk nemen ende jmplegerent jn goede gelasige weyten, ghelick ghy ons geltt sullen doen, want wey begeren anders nit als goede gelasighe weyte; het coren dunckt my up den wynter hir noch wel gelden sall, mits jn Spanien een quadtt ghewas is, waer duerch sick Portugall grottelicks plechte tho behelpen, hoe well de weitt nou noch slap is ende goede osterse weyte geltt 90/95/100 r. dat alquer, Rogge 50/55/60 r., garste 45/50, grudens mell 80, alles noch kleynen

afftoch, mits het niwe ghewas nou noch eerst jn comen is. Wagenschott blauholtt 30/2/33 duc., Leyttows wagenschott 25/26 duc., blau clap 45/50/55 #; alle specerien sullen nou affslagen met de ancompst van deese 3 schepen, dewelcke brengen alle 3, 9893 quint. peper, anill 1010 quint., Crano 1249 quint., notten 178 quint., masses 271 quint., canella 1 quint., gember 109 quint., hecko gember jn conserua 148 quint., mirabelones in conserua 93 quint., aljoffre 416 onssen, almisquere 1745 onssen, atingall 16 quint., asenere 20 quint., laquere 12 quint. Solt geltt hir die moie 350 r.; jn Sentuuell 300 r.; kunt ghy solt vercopen up leueringhe a 450/500 rs., wilt vry 3/4 ℔— moyen vercopen. Deesz post will subittelyck wech, ghein tyt meer om tho scriuen; jck sall v met den eersten post een brieffken van recommendacie an Cornelis Loffsz zenden. Wilt toch in alle manieren nae Campen reiszen, om met myn broers tho spreecken ende acabeiren myn negocios tusschen huer ende my; wilt toch noch verwachten den eersten post nae deeszen, offte scheepen, soe sall jck v alle recando senden. Hir mit Godtt befolen.

V vrundt

Gaspar Cunertorff.

Myn huisvrouwe vnde alle vnsze familia doen V.E. seer groeten. Ick sende v hier een cognossement vmme 145 duc., die ick an Joan Cunertorff gegeuen hebbe thot syn vuydtredinge van syn reyse nae India em in gelt mede gedaen; bouen dat kostet my noch wel 100 # om em tho auieiren; laat myn broeder die weder geuen offte guyde verseeckeringe, want

van Godes wegen schuldich is; kostet my noch gelts genoch, gelygk ghy wel weet.

Adres:

Dem Ersamen ende wiesen Joan Jansz goede vrunt
tott
Amsterdam
offte Enckhusen.
per post.

De geadresseerde noteerde op den rug:

1578 ontf. den 3 Septembris jn Amsterdam van dato 7 Augusti vuyt Lixboa.

XXXIII.

Adriaan Speelman uit Antwerpen aan Jan Janssen van Campen te Amsterdam, 12 Augustus 1578.

Eersame ende zeere discrete S. Jan Janssen. Naer alle jonstighe recommandatien zoo es dese om V.L. te veraduerteren, hoe dat ic V.L. scriuen datum 6 van Ougst ontfanghen hebbe vp 11 ditto ende by die verstaen hoe dat V.L. alle myne brieuen ontfanghen heift sichtent 19 Junij tot 3 Augusti; belanghende van te aduerteiren par terra ende par mare van de pryssen vande coopmanschappen, hebbe ick by alle myne scriuen volcommelick ghedaen ende nu ter tyt en weet ick gheen coopmanschap van hazaert om te veraduerteiren, de senores van den sinne wesende yet

te nauegneiren es niet beters dan coopmanschap te zeynden van ghoeder ley aen specerien, wel annemerckende ende considereirende, die niet duerder jnne te coopen, dan heurlieder ghebueren, want vp de pryssen die nu hier de naghelen ghelden ende oock de maces en es daer gheenen voet op te nemen, want zoo zaen datter yet ghoedt dels van dusdanighe soorte commen sal, sullen die affslaen. Deghone die den peper ghecocht sullen hebben tot 25 ds. $^1/_2$ sullen groot proffyt doen ende soo V.L. verhaelt soo extimeire ick dat S. Snel gheen ghecocht en sal hebben por buen respeto doer die de voornomde peper onttrocken wort et huis van Rot ende hope dat den Heere jn den andre voorsien sal.

Aenghaende den empleo vande Lynwaede, zoo hebbe ick verstaen sulx als V.L. van den sinne es te doene, dat my ghoet dunct, want V.L. aldaer vere beter empleo doen sal voor synen prys als hier, want alle soorte van hilantsche lynwaeden hier zeer dier syn ende anghaen. Van dat V.L. presumeirt dat in Spaingne den aftreck vanden voornomden Lynwaeden seere ghoet moet wesen, is heel contrarie, want jn Seuilla ende Castilla ghegeuen wort casy, por el ofte de aca met ghereeden gelde, om dat te moghen remiteiren in ghelde, want et proffyt nu vp de wissel es; ick en weet niet wat jn Lisbonna es, deurdien ick daer gheen aduys af hebbe. Ende anghaende van de schepen die hier ende jn Zeelant ter ladinghe op Lisbonna ligghen, zullen dese jeghenwoordighe wek al te samen ghereet wesen, om te vertrecken met den eersten wyndt die Godt verleenen sal, zoo datter gheen versekerde tyt meer en es dan dese weke, want zoo wanneer den wynt wayen sall, naer dien tyt sullen vertrecken, sonder

faulte jn compaignia van de schepen die op alle contreyen van Spaingne varen sullen, et soude moghen ghebueren datter retardatie soude wesen jnde wynt, waerop men niet verlaten en can, deurdien dat onseker es. Waeromme V.L., vyndende gheen tyt ghenouch te hebben om de empleo vanden lynwaede te doene, sal V.L. my dat terstont veraduertyeren, vpdat ick et ghelt jn sayen jmployeren mach eer de schepen my oock ontgaen, want dese vlote vertrocken, soo en sullen wy hyr haest gheen schepen hebben de met soo ghoede compaignia varen sullen. De sayen die ghelden nu 75 s. met apparentie van vpslach, want zy, alse Cornelis Marse wech voer, op 78 s. waren. Anghaende de ghene die ick ghesonden hebbe, zyn gheweest 74 sayen jn drie schepen vp Clays Alberse een paxken met 15 sayen ende vere an die, menudericos die Henrique Rogheman daer by sant ende vp Diericq Pieters een paxken met 24 sayen, costen dese 39 sayen tot 75 s.; vp Cornelis Marse een pack met 35 sayen, dewelcke costen tot 76 s. ende een schellinck van et meu recht; ten seluen tyde cochte ick hier noch 40 sayen voor Adriaen Ysbrantssen van Schydam, die oock gheladen zyn gheweist vp Cornelis Martse voor schips vuyt ladinghe, costen oock 76 s. ende een schellynck voor het mieu recht. Dese vlote vertrocken wesende, ende oock mede mits dat op den wynter gaet, zoo mochte wel ghevallen de sayen leegher te kommen, want men op den wynter meer werckt als vp den somer, principalick jn dit sayson dat de lieden al jnt lant besich syn. Ick hebbe V.L. geschreuen jmplego doende vande lynwaede, vp my trecken mach tot 140 ℔ vlems, want ick die te dancke betaelen sal, mits hulpe des Heeren, want als ick V.L. ghescreuen hebbe zoo heift

Gabriel de Hase al betaelt ende ben wel blyde wy van melcanderen gheraekt syn sonder meerder garbouille. De ghenebaer van Sin Thome my ghesonden van Hamborch, js al vercocht gheweist sichtent 23 Junij, tot $6^1/_2$ et pondt ende et ghelt daer af ontfanghen. Ick en weet niet wat met dese genebaer tot Hamborch ghemaickt es gheweist; want anders niet dan garbel scheen te wesen, soo menne de wast ende bouendien twyffele seere veil gebreecken sal jnt gewicht, want sommighe sacken wel een quaert ydel quamen, soot judiceerden de ghene deet saghen. Ick hebbe S. Snel daer af de rekenynghe ghesonden; anghaende van et brasylhoudt, dat en wort niet vercocht, de prys van dien is nu 7 s. 6 tot 7 s. 8 gr., ghecocht op ses maenden, waerop jck S. Snel by alle myne brieuen largo vp gescreuen hebbe, want van beter vente te verwachten, doychte ick sal altyt verlies wesen, wanter groote menichte van dese soorte jn Vranckryck es ende oock mede te presumeren es, van nu voortan commen sal wt Porto, zooals rede es beghonnen te commen van dese soorte ende Fernanbuco; ick en weet niet wie S. Snel raet tot dese coopmanschap, want ter gheen riscoser coopmanschap en es van coopen als die van et houdt, want men daer terstont al te zeere by bedroghen es ende et differeirt terstont 2 ofte 3 s. vp et hondert van deucht, al jst van eender soorte ende men kennet soo wel jn Portogal niet als hier, daer men verwerckt ende de deucht prouft metter daet, zoodat alle coopmanschap daer men mede vermet, seere periculaes en es; van de bommelaca en valt niet te zegghen, want men daermede synen tyt verwachten moet, twelcke wesen sal als de saken van Berberien jn ghoede puncten staen

sullen, selue es oock vanden jnnegeleyden ghynevaer zoo V.L. daer zien mach, is zeere slecht, ende es groote folie zulck slechte coopmanschap te coopen, want die niet vercocht en wort, dan in faulte van beter. Ick verstaen hoe de coepmanschap aldaer gans slap es zonder aftreck; dat my niet en verwondert, want alhier zeere redelicke ghaet met de granen ende jn Vranckerycke js sulcke eine menichvuldighe nomidad vanden voornomde granen, alst jn menich jaeren was ende vuyt Normandie ende Pickardie commen hier vele ende zoude meenen, dat de mart aldaer noch veel slapper worden sal, mitsdien dat van Portegal gheen demanda en compt. Deghone die tot Dansyck duere jnnegecocht hebben, sullen veel verliesen. Ick verstaen hoe dat Pieter Lynckens aldaer sommighe schippers euen beuracht heift naer de condaet, dewelcke, soo V.L. zecht, jn by aldien es hy die eerst an de mart cryghen can, wel proffydt zoude moghen doen, daer ick niet an en twyffle; specialicke op et fruut, maer an wyn en weet ick niet wat wesen sal, deurdien de nouidad van Rynsche wynen ende Fransche zeere abondant es, ende et ghene dat estorbeiren sal et proffijt vande wynen, zyn de groote excyssen, die men alsnu betaelt, dat zeere veil verdeurst, ende daeromme veil wyn ghelaeten es te dryncken ende sulck als V.L. dese saecken anneghaende ghescreuen heift, ande de Senores es zeere wel gheaduerteirt, maer my dunckt, naer dien zy niet en verantwoorden, dat zyt niet en begheiren, en ick en can niet ghepeynsen deur wat oorsake S. Snel niet en scryft; want als ick V.L. gescreuen hebbe, ick gheen beter van hem en hebbe van Junye en hier zyn brieuen van beghinsel Jully ende van Seuilla van 9 ende 10

Jullio ende van Madril ende Burgos scriuen ghearrineirt te wesen de vlott van nieu Spaingne met 900 ɤ ducaten voor den Coninck ende million ende alf voer partes. Anghaende de coopmanschap van hier, die staet jn deselue terminos ende pryssen, als ick V.L. by myn voerghaende gescreuen hebbe, te wetene peper 33 gr., ghenebare 26 gr. ½, langhe caneel 37 st., cort caneel 27 st., Thomas ghenebaer van 6¾ tot 7 nae syn deucht, naghelen 21 st., macis 22 st. 6 gr., noten 14 s. 4 gr., Thomas suickre 10 gr. ¼ ende allerhande suickren seer wel begheirt, deur dien datter luttel of niet te vercoopen en es ende als ick V.L. scriue commender eenighe cantiteyt ende jn vlote, sal al vp syn harden ploy keeren jnt eerste, et welcke wel dient gheconsidereert te wesen, vm hem daer naer te reguleiren jnt vercoopen. De cotoenen syn oock wel begheirt, want daer en zyn gheene, de olne die ghelt 42 @ 42 @ 10 st.; diamanten van 2 greynen tot 6 ende 8 syn wel begheirt, te wetene die rau syn, nayfes.

Ick verstaen al et ghene dat V.L. my scryft anghaende Campen ende Deuenter, ende es veile dat noch zoo wel vergaen es met Campen. God gheue desghelycke wesen moet met Deuenter ende zulx als daervan passeirt, bidde ick V.L. my altyt te veraduerteiren. Anghaende deser stede die staet seer redelyck wel, hoewel dat deghone vande nieuwe Religie seere veruolghen om kercken te hebben, dewelcke men secht sy vercryghen sullen ende de voornomde Religie js nu meest in alle steden ghejntroduciert ende multipliert langst te meer. Anghaende de oorloghe en esser nu niet werdich om scriuen meer, als dat Aerschot jnneghenomen es gheweist vande onse ende daernae

weder vande Spaignaerden, doerdien datser nemant inne en vonden. Men verwacht Casimires zeere corts jnden legher. V.L. hiermede den Heere beuelende, dien ick bidde V.L. te sparen met gesondtheyt jn een lanck ende salich leuen, vuyt Andwerpen desen 12^on^ Ougst a^0^ 1578.

Myn huisvrauwe doet V.L. zeere groeten.

V.L. vriendt ende dienaer bereydt,

Opschrift: Adriaen Spilman.

An den Eersamen ende zeere discreten
S. Jan Janssen van Campen ten huuse
van Berendt Rotghersen jnde wapen van
Campen jnde Waermoesstrate
tot
betaelt den bode. Amsterdam.

De geadresseerde teekende op den rug aan:

Anno 1578
ontffanghen in Amsterdam den 16 Augusto
van dato 12 dito vuydt Andtwerpen.
Beandtwoert den 19 dito.
Brasyl; vanden ingeleyden gengbaer.

XXXIV.

Hans Snel Jr. uit Lissabon aan Adriaan Speelman te Lissabon, 27 Augustus 1578.

Copie van de hand van Speelman.

Laus Deo jn Lixbona 1578 den 27 Agusto par mar.

Eerbaere bisondere gunstighe vriendt S. Adriaen Speilman. V.L. ghesontheyt ende weluaert js ons lief

om hooren; vnsent haluen, dancke God vor syn ghenade; mine lasten an V.L. waren van 23 Julij par poste, waerby gheauiseirt ick V.L. brieuen van 28 Maij, 4, 7, 18, 21, 22 Junij ende van 2 Jullij, so par terra als par mar, wel ontfanghen hadde mit de rekening daer by oock ontfanghen de 59 sayen, Gode lof, die wel te passe quamen, ouermits wy hier slecht van ghelde syn ende en sal niet beteren voor aller wy betalynghe hebben van den coninck, het welcke naest 2 oft 3 maent wesen sal, wilt God.

Naer dato op 19 present V.L. lasten par posta vntfanghen van 17 passato, vnder cuberta van S. Fransisco de Cuelas, mit de rekening van de 9 st. ghencbaer van St. Thome van Hamborch ghesonden, de welcke alzoo te boucke gheset dan dandre rekenyngh courrent van diuersche parthien hebbe noch niet gheuisenteirdt, sal mit den eersten accordeiren ende te boucke stellen. V.L. scryft van daer ghen ghoede comoditeyt is tho scriuen vp Lisbonna aderechura, waer doer my seer oerbaer dunckt par via de Burghos de brieuen te senden als er gheinen post en es a derechura, dan van hier por via de Burgos, Medina oft Madril te scriuen dunckt my excusado, ouermits wy hier ghemeenelick vel posten hebben a derechura ende jn falta van die hebben wy hier alle daghe schepen oft jn Setubal, die op Seelandt willen, waerby ick ghemeenlyck by scriue ende sal vortan beter continueiren V. L. por mar ende por terra te auiseiren.

By V.L. brieuen van twee Jullij verstaen V.L. myne brieuen van 18 Maij wel ontfanghen hadde. mit den brief van S. Cornetorf, vp de materia van Gabriel de Haz, ick hope hy sal moeten daer mit

hem contenteiren ende betaelen; endė deselue copia vande rekening, die Curnetorf V.L. sendt, die was jnt leuen van Gheirt Diercxsen saligher ouck an hem ghesonden, dan Gabriel die heift die altyt ghenegheirt te presenteiren, segghende hy die niet vynden en coste, ghelyck ick verstaen syn costume es, dat alle luyden, daer hy mede te doene heift, claghen ouer hem, segghende alle pampeiren die teghen hem syn mackt hy perdiosos.

Ick hope V.L. sal uoer dato al van hem betaelt syn, soo niet moet V.L. remedia soucken betaelt te syn. S. Pedro vande Moere sal syn beste willen doen om ten eynde de sake te willen brynghen ende wat V.L. an ghelde can te weghe bringhen, wilt empregheiren jn ghoede hontschotsche sayen ende die senden met den alder eersten, want sy syn hier wat vp gheslaghen doer causa, dat sy jn Yndia ghegholden hebben 9, 10, 11, 12 ꝟ rrs. stuck ende alsoo zyn de myne vercocht, die ick daer ghehadt hebbe, ghelden nu hier 5100 rrs. 5200 rrs., despachados sullen meer vpslaen ende op 6 ꝟ rrs. oft weynich min lopen als de schepen van Yndia vertrecken; oock doer den jammerlicken doodt van onsen Coninck van Portugal ende alle syn edeldom, die op vier Augusti jn Barbarie, tusschen Alcasar ende Arsilla, jn spatio van twee vren verslaghen, ghedoot ende ghecatineirt syn, te wetene den Coninck synen persoon jnden slag met veel lancadores ende Spingardas ghenomen, gheuanghen en jn Alcasar ghebrocht alf doodt half leuendich, alwaer men wil segghen noch drie daghen gheleift heift ende ghestoruen synde, willen segghen hem den hals afgesneden hebben ende et hooft naer Marocos ghevoerdt ende zyn doode lichaem mit groote bede ende ade-

rentia ghebalsemt doer de Porteghische edelluyden, die mit hem ghecatineirt syn jn sulck forma, dat alle die jn den slach waren, soo princen, hertoghen, grauen, baroenen, marquisen ende alle andre groote en principaelste edelluyde, al doodt oft catif zyn; dewelcke syn jn ghetal mit de prons vmtrent 10 ꝟ catiuen, de reste al ghedoodt jnden slag ende daer waren by den anderen vmtrent 16 oft 17 ꝟ mannen, waervan ghein 25 mannen gheescapeirt en zyn zoodat Godt betert die rycke jn soberlicke staedt syn ende vul van miseria ende allende, dat al en js en man hier gheen vasallo oft natiual, vns dunckt dat hertt barst van te zien ende te hooren jn dese stadt soo grooten schade, jammer ende dectruccion y desonora voor dit landt, hetwelcke vns ghecauseirt hebben vnse sonden. Ten tweeden de groote desorden van den Coninck, die doer syn groote stouticheyt ende disorden al ghecauseirt heift, niet willende syn viandt achten, noch zyn capiteynen ghehoer gheuen, zoodat naer 2 daghen hier niet ghedaen hebben dan screyen ende pranteiren ende apporentia maken to roucleederen ende order te gheuen den nieuwen Connick Hendryck Cardenael te croonen ende ghisteren hebben sy de vandeira de do gherastreirt ende 3 schudos ghebroken, een voor da porta dase, dander voor de kerke vande hospital vp die Ruhio, het derde midden jn de Rua noua, roupende mit luiden stemmen, dat alle menschen wilden bescreyen den doodt van haren coninck don Sebastian. t Is vorwaer jn twee maendt hier seer verhandert, ende de groete animo ende blijtschap js jn corten tyt verkeert jn droufheyt; oock syn sy hier besich om order te gheuen te resgateiren al de nobles, om een somma van penninghen,

daer naer de prins; van daghe segghen sy sal men den cardinal Don Henerique voor coninck croonen, mit alle solemniteyt ende hy es ouer ses daghen gheswooren voor gouernador ende futuro successor ende men segghen, dat de jonxste prins van Spaingne hier ontboden es, om alhier de crieren ende daernaer te trauwen mit een dochter vanden hertog van Braganza, om alsoo dit lant te bliuen mit eenen coninck; de princen van Portugal syn naest vier jaren wel ghediminuert. God almachtig wil vnser ghenadich syn ende erholden jn een ghoeden pays (his satis). Soo a proposito dat alle vrouwen ende jonckvrouwen sullen moeten row draghen, ende har al met sergias cleeden, waerdoer die sullen valia hebben.

Oock verstaen aldaer by V.L. vp 4 Agusti oock batalla soude geweist syn jn fauore de los Estados; wat daer off is moghen vernemen. Wat belanghende js V.L. scryft alle vnse goeder verkoft syn, behaluen de bomelack ende Brasil holt, hebbe wel ghesien by de rekeningh, de bomelaca es nu comenschap de altyt 3/4 st. tpont plegt tho ghelden, moghende wat liggen laten, dan dat brasil houdt bin verwondert niet meer dan 7 st. ghelt, want altyt pleg tho ghelden 15/16/17 st. c^{to} ende de Fernanbuco 20, 24 st. et muca valio menos que alo queso de Fernanbuco, dan nu et soo es, ende de valia niet meerder is, wilde wel V.L. vercochte theen deel vm contant, of al fiado, an seker ditas al waert mit 6, 8, 10 tot 20 procent verleis, want somtyts soo groote wisheyt js te konnen verliesen als winnen; oft cost V.L. dat vermanghelen an eenighe comenschap, tsy wat het wil, de hier dienen moghen doen, behaluen an maragrideta, wilt v van wachten, degracatia cara.

Hier ligghen 4 schepen an de lading die veil Brasil houts bringhen sullen. Ist moghelick vercoopt et onse eer de aencompste De drie schepen van Yndien syn, Gode lof, wel jnghecommen ende commen seer ryck, hebben schoone rente aldaer ghehadt ende vercoopen hier seere wel; bringhen gheen caneel noch ghenebaer de Yndia, vercoopen hier alles al plazer, God sy lof, hlano vale 50/52 ɤ, js noch redelick prys naer de cantiteyt die daer ghecommen is. Ick sende V.L. hier de carga vande drie schepen; hier js nu ghenouch te coopen ende die veel ghelts in contant heift, can hier goet proffyt doen, jnsonderheyt nu de schepen van Santome oock hier jn saluo aenghecommen syn ouer thien daghen, dan daer en es noch gheen prys vande suyckers averto. Wy staen jn prys met Diego Castano contratador de St. Thome, vmme van hem te nemen 24 ɤ # jn suyckers a 6 ɤ # jn contant ende 18 ɤ # tho disconteiren da diuida del Rey, alwaer van wy hebben prouision op den seluen Castano; God geue dat wy accordeiren om myn part daer oock van te guseiren. 30 ɤ # hopen wy nu oock jn peper te cryghen hope wy alle alcauseiren sullen, beter dan oft den coninck jnt leuen ware, want den cardenael es mere puntual jnde betalinghe por via de concencia tambien el amigo dos pauperos, ende alzoo wat cobreirende sullen mas alargo moghen negoceiren ende laden meerder coopmanschap. Conneraedt Rodt blyft met et contract da pimienta ende js dito, ouermits dit jaer bouen 13 qts. peper niet ghecommen en es, oock js den cardinael syn ghoedt vriendt, sal seere van hem ghefouoriseirt worden ende jn contrario sullen de cristianos mieros ghetracteirt worden. Ick sende V.L. hier een conoissement van

twee sacken manighetan, weghende suyuer 75 ℔ ende een tonneken nr⁰. 20 mit naghelen, seer schoon ende drooghe, weighende suyuer naghelen $105^1/_4$, alst breeder blyckt by dit cargasoen, ende den schipper Cornelis Cornelissen brengt van desen herfst ook met hem, wat speceria, als 2 quintales naghelen, de welcke hy terstont als hy jn Seelant comdt, denckt te senden naer Andtwerpen oft selues daer mit te reyssen, heift my certeynelick beloft dat hy myn ghoederen oock sal terstont daerby senden, ende V.L. desen brief met breuidade ouerleueren, tselue ick op hem betrouwe hy doen sal, ende jndien hy eenich behulp oft ghoeden raedt aldaer van V.L. van doene heift, wilt hem asisteiren als offer myn eyghen waren, ende begheirende V.L. van hem coopen deselue syne naghelen, mogen samen daervan tracteiren naer martganck. Hij heift my belooft v eerst die appresenteiren sal, ende mochten bezien oft daer een wintein es by te uerdienen ende alheer V.L. die van hem neimdt, mochten V.L. besien ende weten tot hoeveil V.L. daer vooren cryghen mochte, hy en sal gheen brieuen ouergheuen, tusschen vns gheseyt, voor dat syn naghelen ende de myne vercocht syn, ende jn dit schip syn jn als gheen ses quintalen naghelen ende compt alles ande mart; hier blyuen drie oft vier schepen ande ladyng, sollen naest drie weken vertrecken, die sullen al wat naghelen mede brynghen, waerdoer V.L. wil dese $105^1/_4$ ℔ niet langhe holden, dan vercoopen jst moghelyck den eersten dach als die aencommen. Die malegheta moghet V.L. oock vercoopen naer martganck; ick verstaen aldaer 28 gr. et pondt ghelt. Is zeer schoon ghoedt, desghelycke myn naghelen; V.L. moghet jn als et beste doen ende vercoopen, al waerdt om minder prys,

om mit den eersten retorno te hebben ende senden de emprigheirt an sayen; dan oft zaek waer dat V.L. dese naghelen ende malaghetan vercochte ende aldaer gheen schepen en ware die naer Lisbonna wilden, alsdan, vmt ghelt niet stil te houden ligghen jn morterio, soo wilt my cambio remitteiren, soo haest v moghelick es, want ick a presente noch seer streno van ghelde ben. Dit jaer en synder bouen de 400, 450 qs. ghenebaer de Santhome niet ghecommen ende van Yndia bouen 90 quintaelen niet, soodat wy presumeiren die groote valia hebben sal, soowel d Yndia als van S. Tome; soo veir ick die om 2500 rs. per quintal cryghen can, sal coopen. Sy holden die vp drie dusent Rs. ende en es noch niet seere ghoet, sal moghelyck op dese schepen 50 oft 60 quintalen senden, dan V.L. sal niet vercoopen dan om 8 oft 9, 10 s. tpondt; wadt daer jnghedaen wort sal mit den eersten auiseiren. Indien de placa van Andtwerpen segura es ende sonder eenighe sorghe dalgun trabaso y traicion, dencke fortan meerder te continueiren jnt laden. V.L. late niet, my altyt te auiseiren den cours vanden coopmanschap ende V.L. bon parescer van alles alst daer ofresceerdt, waer ick my naer reguleiren sal. Ick dyncke de specerias sullen fortan hier wel te becommen syn, por tanto wilt continueren mit V.L. auisas als V.L. tot nu thoe ghedaen hebben.

Op den rug staat:

1578,

ontdf. den 15 October in Amsterdam
van dato 27 Augost vuidt Lixbona van
Senor Snell An Spelman.

XXXV.

Hans Snel Jr. uit Lissabon aan Adriaan Speelman te Antwerpen, 14 September 1578.

Copie van de hand van Speelman.

Laus Deo, jn Lixbona a die 14 September a° 78 par mare.

Eerbare bisundre gunstighe vriendt S. Adriaen Speilman; myne lasten an V.L. syn ghewest van 27 passato per mar, by Cornelis Cornelissen van Roterdam, waerby V.L. largo geschreuen ende V.L. brieuen van 28 Maij, 4, 7, 18, 21, 22 Junij, oock van 2 Julij suffamente gherespondeirt, oock den uwen van 17 Julij; by denseluen Cornelis Cornelissen V.L. ghesonden voor rekeninghe vande compaignia mit Joan Janssen 105¼ naghelen, mit twee sacken mit malageta, weghende netto 757 ℔, costen dese twee parthien tsamen tot gheladen 94 ð 752½, waervan sende V.L. hier dat 2ª connoisement; deselue schipper heift oock twee quintalen naghelen voor hem ende dyncke jn scip bouen ses quintalen niet syn; hebbe hem gheseyt hy die dor V.L. soude laten vercoepen oft an V.L. vercoopen; so var hy voor dato daer noch niet es, sal alle vr dar commen, heift my belooft myn ghoedt mit myn brief V.L. jn eygen handen tot Andtwerpen tho leueren, ende jndien V.L. vor dato van hem syn naghelen noch niet ghecoft heift, solde raden hem af te copen, want de naghelen syn naest thien daghen 12 ð r. per quintal opgheslaghen ende ghelopen van 51, 52 res, op 62, 64 ð ende grooten aftreck ende qualick om ghelt te becommen V.L. wil jn als den

eener doen. Cornelis Martsen ende compagnia, sollen over 8 oft thien daghen tsee gaen, hebben vast veil suyckers jn ende diuersche specerie; ik sal daer wat naghelen ende suyckers vuyt schip opladen ende an V.L. verscriuen. Alle specerie is hier jn hooghen prys ende apparentia van meerder opslach, insonderheyt crano, macis, canela, peper, ghenebaer dIndia 13 ꝺ rs. quintal, apparentie op 20 ꝺ loopen zal. Dezen schipper por nomine Pauwels Petersen, is doer Gillis Hofman ende js naest twee daeghen gheladen van Jacques Dubois mit suyckere, heft my vergunt 6 oft 7 sacken daermede tho schepen. Soe hebbe ick daer jnne gheladen eenen sack met $^1/_4$ van eenen sack no. 36, 37 met $26^1/_4$ alquer malagheta; noch $2^1/_2$ sack Yndiaensche ghenebaer weghende neto $49^1/_8$, tara 20 ꝶ, no. 38/39/40, noch twee sacken met catoen de Cauo verdy van no. 33/34; eenen sacq grouen peper weghende neto $29^1/_8$, 14 ꝶ van no. 37, ende twee sacken algodon, weghen tsamen 12 a. 2 ꝶ. God wil V.L. laeten ontfanghen ende daer et beste mede doen ende vercoopen, al ghegarbrileirt, naer V.L. best duncken sal; ick sal nu voortan meerder V.L. scriuen ende ghoed to senden; wy beghinnen nu voortan vast onse betalynghe te cryghen van den coninck met Diego Castano gheaecordeirt ende sal ons leueren 5500 a. suyckers, dies borghen wy hem 10 ꝟ #; onse 30 ꝟ peper, hopen naest 5 ofte 6 weken oock te ontfanghen, desen nieuwen coninck don Heinricque procureirt vast alle man te betaelen he pesoa de consensia. Ick hebbe gheladen vp Cornelis Martsoen 50 quintales de ghenebaer de St. Thome. V.L. wil niet minder vercoopen dan 78 ds. pondt, hope sal over 12 gr. ghelden doer causa dat hier ghein ghenebaer van Yndia ghecommen en es, cost my een deel

boven 2 Ʋ rs. quintal met een deel 2600, ghelt nu 2800, 3 Ʋ rs. ende daer es dit jaer bouen 300 q.s. van S. Thome niet ghecommen V.L. sal in als doen naer den tyt remonstreiren sal; ick hebbe in betalynghe ghenomen erghisteren van de Almosin 2500 # jn ryes de Valencia //650 quintalen, wilt my scriuen mit deligentia wat die aldaer ende jn Hollandt gheldt; jndien ick et hondert aldaer om 30 thot 33 st. vercoopen cost, sal 200 qs. senden. V.L. brieuen par mar van 13 ende 22, 24 Agusti vp 10, 12 present wel ontfanghen, verstaen den inhout van dien, oock js hier God lof arriueirdt Adrian Cryt, al waer vp gheladen hebbe een fardeel nuces, dencke dayr sayen syn sollen, ook syn Bastiaen Ghiertsen en Pieter Lynckens wel ghearriueirt ende al syn compania; my js lief dat Jan Janssen, Mygiel Smit aldaer gheuonden heift, hy es schuldich jn als van syn commercia 638 # 13 st. mit de jnteresten, ick segghe mit de bommeria, behaluen de interesten van drie jaer vor myn ghelt. Hiervan heift Adriaen Pau de hantscriften; daerboven hem noch ghedaen per cambio al capao 13 Ʋ 700 rs., om jn contant tot Sint Thomaes te betaelen an Jacob Terbrug alst blyckt by syn hantscrift, dewelcke hy oock niet betaelt heift, soo dat hy jn als schuldich wair 672 # 23 st., daerop betaelt jn Stetin an Gaspar Schum 340 ryxdaelders a 320 rrs. per daldre, die reste es hy noch schuldich; wat nu Joan Janssen ontfanghen heift, moghen disconteiren ende de reste laten cobreiren in ansencia van Jan Janssen, doer S. Adriaen Pau ende syn persoon ende schip arreisteiren op alle platsen om de reste te cryghen, al zoude V.L. self te Amsterdam om reysen, als hy daer js, om final betalynghe te

hebben; hy is rycke ghenoich, heift binnen Stetin twee schoone huusen ende de betalynghe de V.L. van hem neimpt sullen ontfanghen, de penninghen van auer drei jair, ghelyck hy my jn dien tyt sculdich was; ick begheire V.L. jn dese saecke alle vlyt willen doen om betalynghe te hebben; myn js lief dat V.L. van Gabriel de Haes v reste ontfangen heift ende van hem ontslaghen js, hy js seer descontado et mangozo, V.L. willen jamas onse ghoeden an hem vercoopen, al wilde hy meer gheuen dan nemant, begheir mit hem niet ghemenght tho syn; mit dese schepen sal V.L. van als breeder scriuen.

Somos a 14 de Septembre.

Naer dat ick desen brief ghescreuen hebbe en wilde sluyten, soe hebbe ick ontfanghen den uwen par mare van Augusti met de copias van 23 ditto, waervuyt verstaen, gheladen hebben 36 sayen, die God Lof, alhier syn en hebben wat beter request dan zy ghehadt hebben valleren 5200 rrs. 5250 rrs. Wath V.L. voortan an gelde mackt ofte ontfanckt, wilt uns senden jn sargaes, js de minste verlies ende js altyt corrant; oock wel verstaen de groote prys jnde naghelen ende hier js groote hazardt daer op gheweist, naest 12 daghen; ick hebbe die ouer 14 daghen moghen hebben 60 qs. a 51 U rrs. 3 U contant, de reste ouer 3 ende 3 maenden, hebbe niet durven accepteiren doer causa datter veel ghecommen syn, ghelden nu 64 U 65 U rrs., ick hebbe ghisteren ghecocht een quintael om 60 U van een man die van die resinghe niet en wiste, sal laden op Cornelis Martsen voort et schip sal daer noch een quintael daer by coopen ende maken twee quintaelen; my is lief dat de ghenebaer van St. Thome wat gheresen js,

ick hebbe 50 qs. ghecocht ende een deel gheladen, de reste sal laden vp deze vlote vp stante pede, zoo hebbe ick een makelaer laten coopen ende hem commissie ghegheuen 150 qs. tho coopen, want de India es gheen ghenebaer ghecommen noch in conserua, derhaluen sullen dese soorten valia hebben per auiso. V.L. scryft van de Joyaes van Rogheman dat Donaet Miller die niet en wil ouerleueren, segghende Pilquer daer pardt jn heift, naer ick verstaen hebbe heift Pilquer part jn de gamencia oft perda, myn swagher Rogheman js op myn kint, sal tauent thuys commen ende sal V.L. breeder vpde materia auiseiren mit Hans Sateller, die ouer 2 daghen uertreckt tho post, met een despacho van Coinrade Rodt, de welcke op ghisteren auent mit den Coninck gheaccordeirt js op contract vanden peper ende total mente gheacabeirt ende gheconcludeirt a 32 # qs.

Op den rug:

Anno 1578.

Ondtff. in Amsterdam den 15 Ocktober van dato 14 September vuidt Lixboa van Senor Snel.

An Spelman geschreuen vp Antwerpen. Nota want Snel my groet schade gedaen heft duer dat he ghyn gelt hadde.

Oick blickt dat een rixdaelder in Lixbona 320 rrs. maergelt voer gelt is.

XXXVI.

Hans Snel uit Lissabon aan Adriaan Speelman te Antwerpen, 9 October 1578.

Copie van de hand van Speelman.

Laus Deo jn Lixbona a die 9 Octobre par mar by Cornelis Martsen ende de copia by Willem Jansen vt den Bril, et schip de Fortuna.

Eerbaere besunders gunstighe frundt S. Adriaen Speilman, myne lasten an V.L. syn gheweist van 14 Septembre ende ghesloten op 17 par mare by Pauwels Petersen, die alhier gheladen was van Jaques du Bois, voor Gillis Hoffman, waerby V.L. gherepondeirt, v voorgaende breuen ende oock daerby ghesonden de copia van myn voirgaende brief van 27 Augusti by Cornelis Cornelissen van Roterdam, by den welcken ghesonden voer de compania $105^1/_4$ naghelen ende 757 ℔ malaghetan, hope V.L., die voor dato wel sal ontfanghen hebben, mitschaders de ghoeden, gheladen vp den voorseiden Pauwels Petersen, waervan V.L. hier sende de copia van den brief, waer wt verstaen moghen, wes ick daer vp gheladen hebbe. Soo sal desen dienen om V.L. taduerteiren, dat ick gheladen hebbe op Cornelis Martsen 10 sack ghenebers van Sint Thome van no. 21 tot no. 30 ende op Willem Janssen de Fortuna 8 sacken Thomas ghinebaer van no. 31 tot no. 38, weghende tsamen 43 qts. 30 ℔ neto, de tarra ad 28 ℔ p. quintal; kosten my int scip met alle vncosten, tollen, sacken 105 ℔ 030. Voer rekeninghe de compania mit Jan Janssen noch gheladen op Cornelis Martsen 30 kisten Thomas suickre ende op Willem Janssen voorseit 45 kisten, syn

tsamen 75 kisten, al ghemarckt mit myn marck, mit een yser op de kisten ghebrandt, van dewelcke voorseide 75 kisten ick noch gheen caragasoen en seynde, ouermits ick de oncosten noch niet versaemdt hebbe: sal met den eersten post oft schepen de cargasoen daer van senden; dese 75 kisten Thomas suycker syn $^{2}/_{3}$ voor rekeninghe van Adriaen Pau ende $^{1}/_{3}$ voor rekeninghe de compania mit Jan Janssen, mit welcke $^{2}/_{3}$ van desen Thomaes suickre V.L. wil doen de wille van Adriaen Pau, want syn voor syn rekenynghe ende in retorno van 20 lasten terwe alhier ghelost wt Hans Koen, waervan ick hem breeder bescheet scriuen sal. Noch gheladen vp Willem Janssen voorseyt, 98 sacken mit rys, wegende netto de tarra 132 quintales, 2 a 6 ℔, te wetene 60 cleyne sacken van een quintal yder sack poco maso menos, ende 38 groote vircante sacken van 2 quintalen yder sack, syn ghemarckt mit mynen marck. Dewelcke rys js voor myn propre rekenynghe ende hebbe 600 quintalen jn betalynghe ghenomen van den Coninck a 1800 rrs. per quintal js 128 ℔, ende ouermits de hier gheen requeste en heift ende soude contant hier bouen 1 ʋ 600 rrs. voor quintal niet cryghen, soo hebbe ick dese parthie ghe-schipt om te prouuen hoe ick daer mede vare. V.L. en wil niet laten te vercoepen naer martganck mit den aldereersten, ende my aduiseiren den prys van dien ende jndien die aldaer vmtrent 30 st. et hondert wil ghelden, sal noch 300 quintalen senden mit den aldereersten. Desen schipper Willem Janssen hebbe ick bevracht van hier vp Andtwerpen an de cay te lossen a 66 st. 8 gr. voor yder tonnelada, ende ick hebbe hem alle zyn ghoedt doen jnladen tot 59 vaten toe, ende wattet meer bedraecht dat hy te vracht

heift, dan van ieder vat 66 st. 8 gr. vlems, dat es tot mynen proffyte, waervan ick V.L. hier de memoria seynde van et ghene dat hy jnne heft, dewelcke vrechten V.L. hem alsoe sal laeten ontfanghen van de parthes vp ghoede rekenynghe ende disconto vande vracht, die hem van my compt vanden rys, om alsoo den rys mit cleyne vrecht ouer tho cryghen, ouermits et groue waer es ende gheen groote vrachten draghen can; vanden rys sal V.L. rekenen $22^1/_2$ quintalen van yder tonnelada a 128 ℔ p. quintal, hope dat de auances van de vracht meerder syn sullen dan de vracht vanden rys ende vm dat also perfectelick mit den schipper te rekenen, soo sal V.L. sien dese memoria van alle syn ghoeden ende maecken die al tot tonneladas ende besien wat die bedraghen a 66 s. 8 d. p. tonnelada ende daer en bouen sal V.L. besien, wat dese vrachten jn alle bedraghen, die den schipper cobreren sal ende wat die meer wtbrynghen, sullen syn tot disconta vande vracht, die ick hem gheuen moet van myne ghoeden, als gheneuaer, suycker ende rys ende wes ick daerop auansir wil stellen a conta vanden rys.

V.L. sal ontfanghen vanden schipper syn bouck van memoria vande vrechtghoeden, die hy jn heift ende laeten hem die cobreiren, daernaer wat daer ouerschiet meer dan de vrechten bedraghen a 66 st. 8 d. gr. per tonnelada, sal V.L. hem disconteiren van myn vrachten, dien ick hem schuldich ben, ende Cornelis Martsen hebbe ick van daghe mit ghegheuen een memorie van alle ghoet, wat Willem Janssen jn heift ende sullen van daghe tsamen in compania seil ghaen.

Desen brengher Willem Janssen js mynen ghoedt

vriendt ende heift drie quintaelen mit hem voir dit schip, kan V.L. mit hem accordeiren, moghen doen. Hy dunckt jn zee voervuyt te loopen, vm 2 oft 3 daghen daer the syn voor de vlote. V.L. mach hem jn als behulpelick syn ende oock myn ghoeden vercopen, soo haest V.L. moghelyck es, ende naer V.L. oorbaer duncken sal, daerby doende oft V.L eyghen waer.

Cornelis Martsen heift jnne 2 quintalen 9 ℔ naghelen voor schip, die V.L sal vercoopen ten hoochsten prysse thot schips proffyt; vort die empregheiren jn sayen vm mit hem te nemen naer Lisbonna als hy, wilt God, wederom herwaerts compt, twelck sal syn corts naer kerstyt jndient Godt belieft.

V.L. brieuen van 5 ende 14 Septembre hebbe, God lof, well ontfaen mit dat pack sayen n°. 3, dewelcke vercocht catiuos a 4100 rrs. ouermits veel ghecommen syn, dan sy sallen sonder faulte wederomme opslaen; derhaluen wil V.L. apresenty noch anders gheen retorno seynden an my, dan sargias; de specerias slaan noch daghelicx vp, dan de naghelen staen stil, vallen 63/64/65 ß, naer sy ghoedt syn; pimienta 36, 38, apparentia p^a 40; wy hebben een partie grouen peper op Dansyck gheladen. V.L. wil auiseiren an Jan Janssen vp Hollandt oft op Dansyck, dat hy hem wat detener mit vercoopen, want hy dar daghelicx meer opslaen sal. Wat belanghende de saeck van Donaet Mille, sin verwondert S. Pelcken seydt hy pardt heift jnde Joyas nadomael hier by syn boucken blickt de Otto Voghel geseyn heift, hy maer hondert jn de gauansia vpdan, alsoo beuynden wy hier oock by de boucken van Rogheman; daeromme moghen V.L. besien oft hy de Joyas v gheuen wil, vp welcken materia Heynderick Rogheman V.L. largho ghescreuen

heift, waerop my reporteire. Nu niet sonders, dan seynde V.L. hier een conoissement vande ghoeden, die ick vp Willem Janssen gheladen hebbe. Godt laetse V.L. mit gesontheyt ontfanghen en benificieren. V.L wil den schipper de vracht helpen recadeiren naer wuytwyssen dese memoria, ende wilt de somma noch eens macken vande vrechten, want mit groote haest desen bouck ghemaeckt es.

Op den rug:

Copya de Lix[a].

Van Senor Joan Snell an Senor Adryaen Spelman op Antwerpen.

Vuydt Lisbona den 9 Oktober a[0] 78.

Nota, Nota, Nota.

XXXVII.

Hans Snel Jr. uit Lissabon aan Adriaan Speelman te Antwerpen, 5 November 1578.

Copie van de hand van Speelman.

Copia de la Carta del S. Juan Snell de 5 de Nouemb. Anno 78.

Int sluiten van dese copia hebbe ontfanghen V.L. brief van 5 October, verstaen den jnhoult van dien, ende dat et brasil hoult vercocht; js wel ghedaen dat V.L. betalynghe jn contant ghenomen heift, hope V.L. de sayen sal ghecocht ende ghesonden hebben, want sy alhier daghelix opslaen ende ghelden al 5300 rees 5400 despachidos of sullen antes meer ghelden dan min, maiormente teghen dese schepen van India.

Joan Janssen jndien hy noch niet vertrocken en js naer Dansick, sal van nooden syn stante pede vertrecken ende aldaer syn droghen ende peper met deligentie vercoepen ende jmpregheiren of laten jmpregheiren jn glasighe terwe ende voort considereiren ende encorporeiren wat daer ommeghaet ende maken met Cornelis Loffzon, dat hy mochte al de reste van onse retorno nu jeghens tvoorjar senden vp, alst van noode waer, dat Joan Janssen vmtrent Mayo oft eerder mochte jn Hollandt syn, om aldaer dan een jaer ofte 2 te negocieren, wel confierende vp hem, hy doen sal alst behoert, ende den negocios wel verstaedt; ende Cornetorf ende ick staen vp een seker negocio, twelcke jn dient vorgaet, sal Joan Janssen jn diligencia moeten wederomme van Dansick commen jn Hollandt ende Nederlanden. Belanghende de ghoeden, die ick V.L. by Cornelis Cornelissen, Paulus Petersen, Cornelis Martsen ende Willem Janssen ghesonden hebbe, hopen them deele voor dato al jn saluo sullen ghearriueerdt syn ende vercoft syn; my verwondert, dat Cornelis Cornelissen noch daer niet ghecomen js, want al vp 29 Augusti van hier vertrocken js. Ende wilt alles vercopen soo haest V.L. moghelyck es, jnsonderheyt den rys ende naghelen; de andere ghoeden sullen daghelix daer meer vpslaen. V.L. moget daer by doen oft V eyghen waer, ende van alles my retorno senden jn sayen vp elck schipper een pack. Wy cryghen nu vast alle daghe betalynghe van onsen nieuwen coninck Don Heinricque, die seere wel betaelt arisquo como si fuesen suae diuidae letore de cambio y todo ceor miu bono y comento. Van Joan Roghenan js ons leet, dat hy sieck es. V.L. wil later ghoede regart op hem nemen, hem laten proberen

van al et necessario stellen vp myn rekening. Joan Janssen scriuet niet, dencke hy al vertrocken es, dan ick dencke hy tho Dansyck bouen 2 oft drie maent niet blyuen sal ende dan fortan in Hollandt resideren.

Anno 1578.

Copia de la carta del S Juan Snel de 10 de Nouembre.

Eerbaere besondere gunstighe vriendt S. Adriaen Speilman. Desen dient tot cuberta van desen jnnegaenden brief, de welcke quam te late by Peter Lenkens per mar te sendene; sende dese par terra, waerby V.L. brief van vyf October jnt corte gherespondeirt, js niet nodich beeeder van to verhalen. V.L. scryft et brasilholt vercocht hebben tot 3 sc. 9 d. et quintal fiado voor 6 maent, dencke sal syn et hundert pondt, want men aldaer niet en vercoopt by de quintalen, dan by de honderden punden, soo dat ick dencke sal syn de hondert pont vercocht tot 3 sc. 9 d., hope noch clein of ghein verlies vp wesen sal, compt a 525 reis costo js 105 ₶ Lissebonsche ponden, soo cresseirt noch seuen ponden porcent voor de gastos, V.L. heift wel ghedaen te vercoopen ende contant te nemen, hope de 100 sayen met den eersten te ontfanghene. Ick hebbe verstaen, dat Cornelis Cornelissen aldaer jn saluo ghearriueirt was, hope V.L. met de naghelen ende malagetan ghoede rente sal ghehadt hebben, vermits de naghelen hier op 70 ℧ reis syn ende de melagata vp 1 ℧ 400 contado. Soe V.L. voor dato niet vercocht heift, wil vercoopen naar martganck, jnsonderheyt den rys vp Willem Janssen ghesonden, de suickere, gembaer de Yndia ende San-

tome wilt v mit hasten jnt vercoopen, dan daer mit doen naer V.L. best duncken om den meesten penninck te cryghen, want de suuckren ghelden al 730 reis ende 750 contant, ghenebaer de Santhome 4 ɤ 4 ɤ 050 4 ɤ 060, ghenebaer de Yndien a 15 ɤ 500 716 ɤ ende es niet te becomen apparentia van meerder vpslach, waer naer V.L. sich reguleiren mach jnt vercoopen. V.L. moghen my senden jn alles tot retorno 150 sayen ende de reste al jmpregeiren jn was de Almania jn groote clocken van et beste dat vprecht ghoet es van 7, 8, 900 £ ieder clock, oock wilt een briefken scriuen an Gisber Bauwesen wantslagher tot Middelborch, hem aduerterende, jndien hy my senden wil voor hem ende my, ghelyck ick hem ghescreuen hebbe, 2 oft 300 £ Vlems de enxarse de toda sorte bon de reseber dat V.L. hem terstont 100 ofte 150 £ vlems, voor myn part tellen sall, oft soo veil als hy senden wil; sal V.L. myn part terstont jn contant betaelen, ende soo ver hy niet begheirt de hellefte voor syn rekenynghe te senden, soo laet hem senden al voor myn rekeninghe tot 300 £ Vlems to, ofte daer onder dan meerder niet, des moghen V.L. hem betalen de helft in contant, dander helft ouer 2 oft 4 maenden ende dat jndien et schippondt daervan 5 £ vlems oft daeronder te becommen is, soo niet, soo en wilt my gheen enxarsia senden ende al myn retorno senden jn sayen ende was, als hier vooren uerhaelt, want et was es nu hier willich ende qualick te becommen, vale 3 ɤ 22 rs., arroba despachado, dan wilt alles senden mit den yersten, soo wel was, sayen als exarsia, want was naer paesschen ende exarcia ende sayen naer et vertreck vande schepen van Yndia is alles vighen, naer paesschen,

waerdoer S. Adriaen Speilman ick V.L. vruntlicken commandeire jn alles willen vns oerbaer ende proffyt pretendeiren vm vns retorno hier wederomme mit den eersten te hebben vm alsoo te moghen met grooter comoditeyt ende gusto grooter cargason ordineiren, want wy syn nu vast besich jn cubreiren vnse diuida del rey, waer dore wy tot nu thoe meer jn cortes hebben moeten continueiren dan jn de rua noua. Wy syn nu, God lof, der hast dore ende hopen ouer een maent oft twee de meestendeel van onse betalynghe al te hebben, alsdan sullen wy ordineiren al dar credit voor V.L. soo vere alst vns ghoet duncken sal, vm alsoo te moghen voortan met meirder comodo vp Vlaenderen te negotieiren. V.L. en wil niet laten mit alle deligentia my alles auisos ouer te scriuen ende wat daer jnde landen passeirt.

Dit bouen ghescreuen zyn de copias van S. Joan Snels brieuen vntfanghen als ghisteren 26 Desembris par terra, die ick V.L. sende vp dat V.L. verstaen mach, sulx alst tot Lisbonna ghedaen es, tot dato 10 Nouembris, de brieuen syn cordt, ick en hebbe niet connen vernemen datter par poste beter commen syn oft jongher van dato.

Ick extimeire dat V.L. terstont syn vertreck naer Dansyck nemen sal, biddende den Heere V.L. goet voyage te verleenen ende laeten arriueiren met ghesontheyt jn saluo ende my es lief te verstane, dat V.L. reysse soo cort wesen sal, om tot V.L. wedercomste vnse comunicatien te continueiren. Ick en sal niet laeten V.L. van als te scriuen ende veraduerteiren, sulx als hier passeirt, twijlent V.L. absent wesen sal. V.L. en laete niet my met een cleen

briefken te veraduerteiren den dach van V.L. vertreck, om dat te moghen aduerteren a los senores.

Op den rug:

Anno 1579.

In Amsterdam den 7 Januarij van dato 10 Nouember de Lix[a] an Spelman, p. posto beandtwoordt den 18 Januarij.

Del Senor Joan Snell.

Nota: Nota, vant brazielholt vnde dat zv haer schult vande Coningh begonnen tontfanghen.

XXXVIII.

Hans Snel Jr. uit Lissabon aan Jan Janssen van Campen te Amsterdam, 10 November 1578.

Laus Deo Semper. Lixbona a° 1578 den 10 Nouembre per poste.

Beminde vrundt Jan Jansen dor brieuen van 5 October van Adrian Spilman vntfanghen verstan, van V.L. gesuntheit, ende dat, V.L. vast hem gereedt macte na Danzick tho vertrecken thot 15 October, darna heeft Senor Cunerturff end yck gescreuen dat V.L. neit vertrecken solde dan thot op ons breder auis, so sal desen allen denen dat van noden is, indein V.L. vor dato noch neit vertrocken is, op sicht deses na Danzick willen vertrecken om aldair den grouen peper tho vercopen, want Cornelis Luffzen de aldar bewaren sal thot V.L. comste, vnd hope dar gudt

gellt an verdenet sal worden, ouermits dit jar wennich pepers van India gecomen is end gellt hier 38, 40 # quintal, sligt gemein gudt ende gelt tAntwerpen 32 de pagar velar so dat vannoden V.L. overwinter den peper vercoope vnd wedderom empregeire in gude glasige Polsche terwe par mano de v m spece que fera muy dauantagis de outra nesunna fussoa (?) vnd moegen fort v jmformeiren end incoporiren wat dar om gadtt in de negocias appliquirende mit Senor Cornelis Loffzen end hem helpende, dat al de reste van onse guden mogen verkofft worden end de retorno gesonden worden vpt vorjar, sonder enig dilay off excusa; mogen ock senden empregeirdt 4 off 500 dalers in gudt was, grote klocke van 2/3/ scippont yder klock gelt hyr nu 3 ɩƴ r. per quintal dispachado, vnd is ghein by de stadt, sodat V.L. anders ghein retorno wil senden dan terwe vnd was. De granen syn hyr al noch slap, gelden Ostersche tarwe 100, 110 r. rog 60 r. sout hyr in Lixbona 28, 30 st., in Sinthemis 16, 18 st. dan is bouen 800 rs. so neit vercofft, dor falta van scepen, vnd arme luyden de gelt gebreck hadden; dander borgers circa 250 r. willen sy vercopen. End so hast V.L. syn saken tho Danzick gereguleirdt hebben, war van noden v residencia wederom in Hollant tho nemen, alwar V.L. meerder bekent is vnd mit meirder comoditeit konnen negoceiren. V.L. wil neit laten het mestedeil oft mest all ons gelt in terwe tho laten empregeiren, desgelicken dat ons compt van Cornelis Loffzen want alist dat hett nu weinich gelt, kan hast opslan, want in Spania is falta van coren, por aviso, vnd als alle man neit en ladet so ist tit op Lixbona korn tho senden. Vale vt supra, vnd van hertzen gegrudtt van al de vrunden,

sin Godt loff hyr noch well te pas, hopende de Heer ons verlenen sal dat ons salichst is. Amen.

V.L. gude vrindt
J. Jansen Snel Junior.

Opschrift:
An den Ersamen vnd discreten Jan
Jansen van Campen gunstigen vrundtt
thott
Amsterdam oft
Danzick.

De ontvanger teekende op den rug aan:
Anno 1579.
Jn Amsterdam den 7 Januarij van dato
10 Nouember de Lixbona
p. posto
gerespondert den 19 Januarij p. posto
vnde ick sal van Danzick weder in Hollant koemen.

XXXIX.

Adriaan Speelman uit Antwerpen aan Jan Janssen van Campen te Amsterdam, 3 December 1578.

Eirsamen ende zeere discreten S. Jan Janssen; naer alle jonstighe recommandatie zal dese dienen om V.L. te veraduerteiren, hoe dat ick V.L. sedert 23 Octobris diuersche brieuen ghescreuen hebbe, ende voorlaste vp 21 Nouember, ende daerby ghesonden een maceto met brieuen van S. Gaspar Cornetorf, ende van gheen van alle myne brieuen soo en hebbe ick tot nu thoe gheen antwoorde vernomen, dat my zeere verwondert, niet wetende deur wat occasie V.L. scriuen soe langhe

tardeirt; dies nietjeghenstaende en hebbe niet connen ghelaten V.L. te veraduerteiren van de aeneomste van vyf schepen van Lisbonna, ryckelyck gheladen met specerie ende zuuckren, ende vertrocken ses de compania. Dese vyue jnneghecommen scheiden van et seste vp Cauo de Finisterra ende et es et schip van Clement Pieters; van de vyf ghecommen schepen syn de viere hier voor de stadt commen, als Pieter Leynsen, Adriaen Cryt, Maerten Gillis, Adriaen Bommene; welcke schepen ghebracht hebben brieuen van drie Nouember, maer ick en hebbe gheen vernomen van S. Snel, noch dat hij eenich ghoet zendt vp dese schepen, dat my verwondert sulck een ghoedt passaigie te versuymen, deurdien zoo V.L. ghesien heift by copias van syne brieuen, die ick V.L. ghesonden hebbe, semblandt maeckte van hier voorts te continueren vp dese plaetse van Andtwerpen, et welck haest verandert es, twelck my wel heift doen verwonderen ende en weet niet wat te bedueden heift, veil te scriuen ende niet te efectueiren; want ick van hier vut en uerlette noch post noch passaige, te scriuen ende te veraduerteiren, van sulx alsser passeirt jn alle dynghen, ende es verdrietelick ten minsten niet een briefken te cryghen, want ick gheen brieuen en hebbe van S. Snel beter als 9 October, ende aldus en can men niet gheweten wat men te doene heift, want nu de negotios van westen seere trauailleeren, doerdien dat alle de schepen die vuytter zee commen moeten, al te Vlissinghė verlicentiert worden ende meenende dat S. Snel vp dese schepen ghoedt sondt, hadde Adriaen Cornelis Cuyper ghebeden dit te willen despacheiren, soot nu ghedaen moet worden, en alst alleine comdt, de lieden doen moyte voor niet, zoo

dat men niet gheweten en can sulx als een van doene staet. Deur die aencompste van dese schepen zoo zijn allederande soorte van specerien sonder seker prys, en wesen sullen, tot dat de speceros bycans ghesien sullen hebben, watter commen es, twelcke heurlieder houde costume es; als dese schepen vertrocken zoe bleuen tot Lisbonna ligghen: Bastiaen Ghiertsen, Jan Yngles, en noch een man van Horne, die men naer kerssmesse verwachten mach. De Hontschotte sayen ghelden nu 79 s. ende daer en synder gheen te becommen. God laete met lief S. Snel de syne vntfanghen. Soo ick V.L. ghescreuen, hebbe ick hem 186 stucken ghesonden vp vyf schepen; wy hooren hier van veil schepen die bedoruen syn vp de coste van Ynghelandt, zoo ghaende als commende; God gheue S. Snel gheen schade ouercommen wesen en mach. V.L. hiermede den Heere beuelen, die ick bidde V.L. te sparen met ghesondicheyt jn een lanck ende salich leuen. Vuyt Andtwerpen desen 3 Desembris a° 1578.

V.L. dienaer bereydt,
Adriaen Speilman.

Opschrift:

An den Eersamen en zeere discreten
S. Joan Janssen van Campen, ten huuse
van Berendt Rotgheirsen jn de Warmoesstrate jn de wapen van Campen
tot
Amsterdam.

betaelt den bode.

De ontvanger noteerde:
Anno 1578.
Jn Amsterdam den 14 December van dato 5 dito vuyt Antwerpen. Beantwoert den 16 dito.

XL.

Gaspar Cunretorff uit Lissabon aan Jan Janssen van Campen te Amsterdam, 11 December 1578.

Laus Deo jn Lixbona a die 11 Dezembris a° 1578.

Eerbaer gunstige vrendt Jan Jansen. V.L. brieff van 4 Oct. op 8 Dezember ontfangen, aeuermits terstont will een post gaen, V.L. te respondieren, dan alleen is dit dienende V.L. te auiseren, hoe dat ik hier vernoemen heb van een schip dat van Dansick compt in 32 daegen, dat Godt loeff in saluamento waeren aengecoemen Peter Hoerman, Marcus Visscher ende Jochem Maes, Cleys Kattken, daermede syn geschept gewoerden die 22 sacken groeuen peper, costen 989 ℔ 885 rrs. die ick aen Cornelis Loeffsen versocht heb dat hy sie ontfanghen soude ende bewaeren ende niet vercoepen, tot die tyt dat V.L. daer quaeme ende u soude oeuerleueren; ic hoer nu dat Loeffsen van Dansick tot Amsterdam vertrocken is ende syn dengen in beveel gelaeten heeft syn dochter man. Soe hoere ick nu dat die selffden syn dochter man is van Dansick verloepen ende is daer meer schuldich als 18 ℔ pols gulden ende is vervolcht op Campen ende is aldaer gevancklick geset. Ic dencke wel V.L. sulcs sal vernoemen hebben ende opsicht van dien syn naer Dansick gereijst ende vernoemen hoe het met onse peper gevaeren is; ick hoepe niet sulcke peper sal ontfanghen hebben ende syn schuldenars daer mede betaelt. Desen ontfanghen hebbende wilt terstont op Dansick reysen ende vernempt hoe het om die saecke is; het soude ons quaelick coemen dat wy sulcken

soma guets souden quit woerden, want Cornelis Loeffsen soude sulcke gueden moeten betaelen, want ick hem niet bevoelen die gueden vercoopen soude, dan bewaeren tot v compste. V.L. moet na Dansick reysen om daer oerden in stellen, soe haest V.L. die peper vercocht heeft, soe mocht ghy weder nae Hollant reysen ende daer oerden laeten in guede glaesinge weyten geschept woerdt int voerjair; Jan Snel ende ick sullen daer en tusschen oerde schriuen, antwoerdt op v breeff, daer V.L. sich nae richten sal. Dat corn begint te willingen ende noch meer gelden sal, guede Oestersche weyte gelt 110, 120 rrs. Wilt niet dan weyte schepen off guet meel, vuchte bandt nog 55, 60, sout gelt 180 rs. jn Setubal, in Lixbona 300 rs., peper gelt 38, grooue 44 #, was is daer 3400 r. die alquer. Hiermede Godt beuolen ende met die post terstont wil schriuen int brede. Mijn husvrouwe vnde hoer vrundtschap doen V.L. vuydt guyder harten groten.

V Vrundt,
Gaspar Cunertorff.

Opschrift:

Aenden eerbaeren discreten Jan Jansen van Campen, myn gunstige vrindt tot
Amsterdam.

De ontvanger teekende op den rug aan:
A° 1579.
Ontfanghen den 15 Februarij in Lubegk van dato 11 December vuit Lix^a^.

XLI.

Hans Snel Jr. uit Lissabon aan Jan Janssen van Campen te Dantzig, 12 December 1578.

Laus Deo in Lixbona 12 Decembris a° 78.

Bemynde vrundt Jan Jansen V.L. bref van 6 October alhir op 6 Desembri par mar vntfangen by Clas Jansen, daer vt verstan v gesuntheit, dat.vns lef was, vnsenthaluen dancken Godt voer sin genade, doch doer breuen van 7 Nouember verstan van Spelman, dat V.L. qualick te pas was vande kortse, hetwelcke vns van harten leet is hopende op dato aldar van sal verlost sin.

De 151 stucskes linuuants doer V.L. gesunden by den voerschreuen schipper, hebbe noch nitt gelost, dewelcke, indent goede imprego is, hope wy vns gelt goedt maken sollen, wat daer in passirt sal V.L. aduertieren. Senor Cundertorreff heft carrigo vande 9 lesten terwe voer Hendricko Lopis doer V.L. gesonden, dewelcke hem hir van geauisirt heft ende et carrigason dar aff gesonden, so dat ick op de materia an v nit schriue, dan reportiere my an Senor Cundertorref. Het linnen laken sal procuriren ten hochsten to uerkopen ende dat myt den irsten, aler de schepen opt voerjaer vyt Hollant ancomen. Ock heft Spelman gesunden voer vns compania 150 zayen, op den vlot, de Godt lof al in saluo ingecomen sin ende hebben goede valia, to weeten $11^1/_4$ # cattiuos cuntant, also hebbe ick 50 stuck verkoft ende my dunckt alde reste also wel verkopen soude, dan begere nitt to varcopen, hopende tegen Martio meerder gelden sollen. Ick hebbe by desse verleden vloten sommige carrigasonen op Antwerpen voer vns compania gesonden,

jmportirende vmtrent 600 tot 700 ℔, de Godt loff al in saluo angecomen sin ende tendel mit 50, 60, 80 pro cento winst verkoft sin ende de reste hope sal ock also verkoft worden, denckende so dan wat merder van alles to senden inden dar in de Nederlanden geen merder orligge opstan, want wy nu dachlix vnse betalinge crigen van den Conninck. Ick dencke nu mit den iersten enne goede partie pepers to senden op Antwerpen, want gelt aldar 35, 36, gisse op 40 grott lopen sal, hi is hir ock ser dur gelt 38, $38^1/_2$ # cuntant ende binnen 3 oft 4 weecken sal op 40 # lopen; somma wy pretendiren nu voerdan wat merder op de Nederlanden to tractieren ende sollen in dese hillige dagen ordinieren in wat maniren de negotia tusschen vns ende V.L. curriren sollen op dat, als V.L. van Dansick comen sall tegent voerjaer, alle bescheitt op de materia to Amsterdam van vns vinden mach, want vns dunckt ock ser goedt V.L. sich noch 2 off 3 jar in Hollant toeholden, vm v eigen dingen ende de vnse aldar to negotieren als wy op v betruwen ende mueten bekennen V.L. diligent ende leal is ende met vwen denst noch op dato well toureden sin; hope voerdan also parseueriren sollen, opdat wy merder obligatie hebben mogen V.L. to favoressiren; dan dese viasy op Dansick mut V.L. met diligentie veruorderen ende den peper venten impregierende in corren ende ock 80 schippunt scheps tackell van alle sorten, custe que custar, ende dat also geladen ende genegotiert hebbende, mogen sich begeuen na Hollant, vm dan aldar en par jaeren te negotieren. De geinuer de India, so jn consarua als secquo, in den by V.L. off by Lofsen nog ennige vnuerkoft is, mogen wel anholden, want

de alhier 80 p. cento opgeslagen is ende gelt, secquo 16 ʊ—d. in conserua 150 d. et punt ende nit to becomen, geinuer de Santome gelt hir 4 ʊ—4 ʊ 500, 5000 d. quintal ende de ick op Antwerpen geladen heb cost mar 2 ʊ—d. ende 2 ʊ 600 d. quintal hope datt 100 p. cento an verdent sal worden; negellen gelden noch 70 ʊ—d. notten 60 ʊ—d., Masses 80 ʊ—d. ende nit to bekommen; het darde schip de India, San Pedro is nyet gecomen; jnden behouden is sal in Abril comen. Annel vande finste valle 66, 67 ʊ—d. quintal; somma alle specerie is hier in hogen pris; Lacquere cruda is hir ock ser opgeslagen, heft V.L. nit verkoft wilt anholden ende nit verkopen ten ware auer 22 st. et punt krigen muchten. Ick hebbe et punt to Lubeck diewils verkoft a 30 st. et puntt, par auiso. Den gewonen peper behorden vnder 24 grossen et punt to Dansick nit te gelden, want den kleinnen peper sal te Antwerpen vnder 40 d. nu nit gelden, mogelick 42, 44 d. somma dat wy dar op behorden 50 p. cento to winnen, want soude hir nu gelden 42, 43 # contant, dus mut V.L. sich maxima diligentia na Dansick macken jnsonderheit nu de jenero van Cornellis Lofsen gefaliertt is, als V.L. aldar wal sal gehort hebben, so dat par tode las vias van noden is, aldaer to accudiren; desgelicken wil ick v ser incommendiren de cubransa vande penningen van Simon Wendelinck, de vns so schentlick 500 # vnstellt ende berofft vm hem to begeren voert to helpen, de V.L. hem quit gescholden heft ende vande 400 # hem so lange dach gegeuen, is nu reden wy ock betalt woerden op den tit alst behoet. Met de cubransa van Miggel Smitt heft V.L. wel gedan, ende goede diligentie, war van ick V.L. bedancke; wilt

procureiren voir de rest, is noch 40 ℔ — d. behaluen 34 #, hem noch in cuntant gelt op wissel gedan, voer wis gelt to betallen, V.L. wil em nit laten to veruolgen, person, schip ende goedt voer et prinsipal ende interresten van dem, de 100 dallers sal stellen op V.L. rekeninge in debito ende de 200 dallers op Adrian Pawen rekenschap, als de vntfangen sin; dewelcke Adryan Paw op 8 October in de Heren verstoruen is; sin dot is my van hartsen leyt, dan nu Godt de Her also gedent gewest is, mueten patientia nemen, war doer merder van noden sin sall V.L. mit den ersten to Amsterdam wederum to comen. Terwe was nast 14 dagen 20 d. p. alquir opgeslagen ende soude al mer opgeslagen hebben, hadden dese verleden dagen gen 15 off 16 bartonnen ingecomen; ick dencke altit vmtrent 110, 120 d. gelden sal. Dus will V.L. sich fundiren op goeden glasigen terwe met 20 off 30 last mels ende 80 off 100 schippunt schepe tackel van allen sorten. Ick bedanke V.L. my schriuen tidinge van Deuenter ende van myn leue vader vnde moder ende susters; het ware wal tit ens goeden pais ende endracht to hebben, et is en jemerlicke sacke dat de steden vnde luden also verdestruirt worden.

Tot zoover copie van een brief van Jan Snel aan Jan Jansen, daarna begint Jan Jansen een nieuwen brief aan Snel op hetzelfde papier.

A⁰ 1579 Januarij par mar par via de
Zelant vnd Antwerpen.

Beminde vrundtt Jan Jansen. V.L. lasten was par mar by Clas Jacopzon van Bentem, den welcken gerepondirt den 12 December per poste gelik blict by de copia de yck V.L. hyr sende vnd na dato heb

yck ghin briuen van V.L ontfangen desgelicken schrift my Adrian Spilman dat hy sinterdt den 23 October ghin briuen van V.L. ontfangen heift, warin wy ser verwondert sin, dat V.L. so negligent is mit schriuen, weten nit wat wy dencken sollen, sorgende enige kranckheit v mochte overgecomen sin, twelcke ons van harten ledtt soude sin, dus dat wy verlangen ser na tiding ende briuen van V.L. om tho verstan van v gesontheyt vnd vertreck na Danzick om tho venten den grouen peper end dar van retorno tho senden end tho claren alle rekeningen mit Cornelis Lofszen und alle restant guden end schulden cobriren off verbuyten, in modo dat wy blyuen alabados en finidos vande negocia van Danzick, jnsonderheit nu den genero van Cornelis Loffszen fugitiff is end deselve Loffszen tho Dansick neit is, hopen wy V.L. al vor dato derwarts gereist sall sin vnd so neit, off dat V.L. dor causa van enige cranckheit derwart neit gereist war, noch reisen mochten, so ist van noden V.L. appliquiren mit Cornelis Loffszen off mit ander vrome personen dat de peper dar verkoff wordt end de retorno gesonden mach worden mit de yrste schepen van Danzick off Zeelande; finalemente muten hyr order in geuen dat ons gudt aldar neit mortorio blifft liggen en jar over; desgelicken ock de oude rekening mit Loffsen clar maken, want Fernao de Melina quelt ons elken dag om rekening vande guden an Cornelis Loffzen gesonden, dus V.L. wil in todo caso dat clar maken end alle guden de V.L. van dar op Lixbona senden in retorno vanden granen, peper, wille alles an my verschriuen, want Cunertorf end yck alzo geaccordirt sin, vnd yck heb hem by rekening vor den grouen peper gudt gedan 989 ℔ 885 rs. Sint hebbe

ick tsamen geaccordirt, dat nu fortan na desen dato V.L. syn capital appartiren sal, end willen de rekeninge tusschen malkanderen sluyten, vnd v cabidal sall de helfte van dien aldar in vwen handen blyuen vnd dander helffte in handen Senor Cunertorff, het welke hy empregieren sal hyr by de stadt thott V.L. besten. Ende dit sal ingaen als V.L. wilt van Danzick wedderom in Hollant comen ende van den dach aff sall V.L. v gastes van kost end kleder op V.L. eigen kost duen vnd wat commissie wy V.L. comitteren sollen, dar van nemen v premien ende percento, mer dan aldar custume is, dor causa dat wy verhopen V.L. differente diligencia end lealdade in onse negocios duen sal dan dander factores. Desgelicken wat V.L. proper angaende is, end vor V.L. eigen causa begert vp Lixbona off Sinthuuis tho senden, off tho beurachten off tho tractiren, dar sal Cunertorff V.L. in acomodiren end op respondiren sonder enige premien dar van tho nemen end aldus hebben wy geaccordirt ende dit aldus vor beyden syden vort gudt geuonden, denckende hett V.L. in sulcke manir angenam sin sall. Dan V.L. sal altit mit alle diligencia continuiren vnd nog schriuen van alle comenschap v guidt duncken end an Adrian Spelman om tho mogen weten wat dar passirdtt, en so dunct ons gudt datt na v weddercomst van Danzick V.L. mach in Hollant blyuen 2 jaren pauco mas o menos, om aldar V.L. eigen negocia mit de onse vnd ander gude vrunden tho negocieren, dus is van noden V.L. van alles de rekeninge sluyten end senden end wat bedragt de helfft van V.L. cabidal, sollen V.L. dor Adrian Spelman duen tellen, dander helfft sal an Cunertorff hyr in contant betalen.

Ick sende nu op deze vlott vor compania, mit Willem Anthonisz, op Antwerpen, dewelcke nast 3 dagen mit har 6 off 8 scepen sollen tseil gaen, 51 sack schonen peper, de welcke noch gaen vor compania mit V.L. in forma, als wy verdragen sin, dander peper cost vill, tho weten 38 # quintal comans vnd heb also over 10 dagen well 250 quint. gecofft; Godt de Her willt in saluamento laten arriveiren end wat yck na dato lade offt sende na Antwerpen off ander platzen, sall sin vor Cunertorff vnd my alleine. Godt wil V.L. vnd ons verlenen datt salichst is. Ick versta den weite tho Danzick so gudt cop is end insonderheit int lant tho Holstein, so dat yck hope wy en gude retorno krigen sollen van den grouen peper.

27 Januarij.

Na dat yck dit vorgande gescreuen heb, ys het sonderling ghein verandering dan allen de granen syn wel so stiff als sy gewesen sin, und versta in Ostlant, insonderheit int lant tho Holstein ser gudtt cop sin, hopende V.L in gude emprego duen sall tegent vorjar. Godtt wil in alles sin genade verlenen. Den peper is well so slapp als de gewest is, gellt $37^1/_2/38/38^1/_2$, sy soude al op 40, 42, # quintal gewest sin, hadde hyr ghein tiding gecomen dat per via de Alaxandria peper gecomen is; dan sommige luyden willen seggen de tidinge fingado is, doch V.L. willen altit procuriren tho vercopen na martsganck, then hochsten prize, om de retorno hyr tho mogen hebben mit den irsten.

Vale gesloten 28 Januarij a° 79.
V.L. gude vrindt
J. Jansen Snel Junior.

Opschrift:

An den Erbaren gesellen Jan Jansen
van Campen mynen gunstigen vrindtt
thott
Danzick, off dar hy ys.

p. mar.

De ontvanger teekende op den rug aan:

Anno 1579.

Ondtffangen in Danzick den 20 Aprill van dato 12 December end 27 Januarij vt Lix[a].

Nota secht dat op myn reck. nyet meer sal gesonden worden vnde van kost vnde kleder sal ick gevryet syen.

XLII.

Henric Cunretorff uit Lissabon aan Jan Janssen van Campen te Dantzig, 22 Maart 1579.

Laus Deo in Lixbona 22 Marcio a° 1579.

Eerbaer gunstige neue Sr Jan Jansen; naer alle behoerlicke eerbiedinge, mits wunschende V.L. geluck ende saelicheyt, is desen maer dienende mitter haest om V.L. te laeten weten als dat myn Oem my beuoelen heeft (mits wuytter stadt is) V.L. dese regelkens te schriuen, is, hoe dat myn oem sendt aen Senor Cornelis Loeffsen op Dansick 3 wisselbrieuen, om daer te ontfangen ende V.L. verantwoerden syn.

Inden yersten een wisselbreff op Jochem Elaer van $417^{3}/_{4}$ # om aen Cornelis Loeffsen te betaelen 14 daegen nae sicht, 44 grossen por ducaet.

Noch een wiselbreff van 195 # $7^{1}/_{2}$ stuiuer die my Michel Keerle por reste van reeckening schuldich is, om aen Cornelis Loeffsen te betaelen, 14 daegen nae sicht, 44 grossen por ducaet.

Noch is my Andries Esteuer schuldich $35^{3}/_{4}$ #, oec te betaelen aen Loeffsen 14 daegen nae sicht, 44 grossen por ducaet, soma bedraegen dese 3 wisselbrieuen 648 # $27^{1}/_{2}$ stuiuer; wanner Senor Loeffsen dit voersz gelt ontfanghen heft, sal alsdan V.L. oeuer antwoerden. Hier te voeren heeft senor Gaspar oec geremitteert aen Cornelis Loeffsen 343 # $18^{3}/_{4}$ stueyuer, te betaelen doer Stensel, meyne dat gelt sal hy V.L. oec oeuer antwoerden, soma V.L. ontfangen sal in alles 992 # 6 st. Dit selffde gelt begeert onse heere V.L. besteden sal (mit noch ander gelt dat gecoemen mach wesen van die peper, jn die soemer op Dansic gesonden,) in gueden, glaesinge weyte, soe veere V.L. die weyte can crigen nae aduenant 39/40 ℔ pols ende off die schepen wech waeren en V.L. dit gelt ontfanct, soe wilt mit dit selffde gelt reysen op Hamborch ende bestedent daer in gueden glaesingen weyte, is beter coep daer ende beter maete; gelt hier , x st. meer als die weyte die van Dansic compt. V.L. sal hier in syn beste doen ende der heeren meest profyt soecken. Aengaende die coemenschap: guede oestersche weyte 105/110 rs., rog 25/60 rs., meel 80/90 rs., garste 45/50 rs., solt in Setubal 250 rs. in Lisbona 310 rs. was, die aroka 3 ϑ 200 rs. geslaegen touwe 2 ϑ 600 rs., waegenschot 28/30 #, blau hout 35/36 #, claphout blau 70, 72 #, vathout

$5^{1}/_{2}$ #, pipenhout 9/10 #, peper dat quintal 35/36 #, gengbaer 15 ʒ 500 rs.; noeten 60 ʒ—, massis 82 ʒ—, canel 45 ʒ— rs.

Voerts gunstige lieue neue ick kan my niet genoechsaem verwonderen van V.L. in den heele ganse tyt my niet een letter geschreuen te hebben, hoe die dingen aldaer verloepen syn van myn saecken, noch niet eens gerespondert hebben op brieuen an V.L gesonden; ic wet niet wat jnconuenienten hier tusschen moeten wesen, niet een brieff van V.L. te ontfangen niet weeten can V.L. myn breuen sal ontfangen hebben; soe V.L. myn brieuen niet soude moegen ontfangen hebben, soude my leet wesen mits dat ick sie alleen niet genoetert heb, heb daer hulpe toe gehadt, die welcke oec seer gram is om oec geen tidinge van V.L. te hebben. Wy weten ons niet genoechsaem te verwonderen. Enfin soe V.L. sulcx niet gedaen heeft, bidde V.L. vrentlyck sulcx doen wilt metten yersten, want ic daer seer nae verlange, om te moegen weten wat V.L. te Campen gepassert heeft; ic soude breeder V.L. geschreuen hebben want die schipper nae die brieuen is wachtende. Hier met Godt almachtigh beuoelen, die V.L. wil lange gesont spaeren. Myn oem, moeyken, Senora Anna Galoa ende familia syn noch al wel te passe ende laeten V.L. seer groeten. Vale jterum.

V.L. neue ende vrendt
Henric Cunertorff.

Opschrift: 1579.

Den eerbaeren wisen Jan Jansen van
Campen myn gunstige lieue neue
tot
Dansick.

De ontvanger teekende op den rug aan:

Anno 1579.

Ontf. in Danzick den 20 Mayo van den 22 Martio vuidt Lix[a].

XLIII.

Hans Snel Jr. uit Lissabon aan Jan Janssen van Campen te Dantzig, 24 Maart 1579.

Laus Deo in Lixbona adie 24 Martij a° 79 par mar par via de Inberes.

Beminde vrindt Jan Jansen van Campen. Min lasten an V.L. is gewest van 24 Januarij par mar, warby V.L. gescreuen int cort antwoerdt van v vorgaende briuen vnd fordt in watt maniren wy tsamen foirtan corriren sollen comende V.L., wilt Godtt, van Dansick, war tegens yck sal onse rekening mit Spelman vnd V.L. mest gefinissirdt hebben, om tho mogen weten ho wy tsamen stan. Na dato, op 20 present, V.L. breff van 27 Januarij in Amsterdam ontfanghen, mit de copia van den vwen van 19 ditto, war vuyt verstan 4 off 5 weken kranck gewest sin, vnd wel genesen end weder, mit Godts hulp, nast 2 off 3 dagen tho vertrecken na Danzick datt ons van harten leiff was, vnd daerna briuen ontfangen van Spelman dat V.L. op vltimo Januarij vertrocken was, hopende alle dage fort tiding tho vernemen van v ancompste in saluamento vnd mit gesuntheit, vnd wat V.L. aldar gepasseirdt heifft int vercopen vanden grouen peper, war van wilt rekening apardt houden end retorno

apardtt van senden an my end neit mengen mit ander companhias, om alst gudtt hyr comptt, tho mogen vercopen na ons guydtt duncken vnd de reeckening dar van sluyten end V.L. $^1/_3$ vande winst off verlies sal an Senor Cunertorff van V.L. wegen guedt duen, V.L. mogen dat meste dell an terwe besteden end de reste an jmparcia vnd copende meerder jmparcia, mogen altit thott 400 ℔ Vlems vor ons pardt op Spelman trecken, al wardt 600 ℔ Vlems; yck soude hopen V.L. aldar guyde terwe omtrent 40 off 45 crigen sall; wat belangende is 800 off 900 # de Cunertorff secht by dar stande hefft vnd dor V.L. sal laten cobriren om aldar tho jmpregiren dor V.L. in sulcke comenschap als hy v ordiniren sal vnd datt vor ons rekening van deselue vorsc. penningen, sal V.L. rekening apardt van houden ende jmpregiren apardt end deselue retorno apardtt senden an Senor Cunretorf, dewelcke dar rekening apardt van houden sall, vnd dan ons winst off verlies ons guyd doen, gelyck yck duen sal vande retorno van den peper. Voirt verstan V.L. myn briuen van 12 December yrst op 26 Januarij ontfangen hebben, war vytt verstan hadde wat hyr passirdt na dato. De 51 sacq pepers geladen op Antwerpen de hyr costen a 38 # contant per quintal, hope omtrent 38 off 39 d. tpont dar gelden sall; wy hebben hir noch well 200 quintal by ons, de ons ock 38 # kost, dencke hyr tho vercopen, dan sorge sal sin mit verleis, dor causa, dat dor dit vertreck vande scepen van India de peper watt affgeslagen is, dan als de schepen vertrocken sin sollen, hopen de wederom opslan sall, vnd de nu vercopen syn personen necessitados de har cabidal na India armiren, doch V.L. wil neit laten vnsen

peper aldar tho vercopen so V.L. best kan, dencke sal ock aldar geresen sin na aduenant dat hy tAntwerpen gelltt, mogen in als duen offt V.L. eigen war.

Heb wel verstan de duyrte van jmparcia in Hollant vnd datt V.L. van dar ghein hebben konnen senden is my leiff, vnd beter par via de Coninxbergen na de prizen die V.L. scrift; d'argill is negocia vnd mogen well 2 offt 300 coppen vor ons $^2/_3$ und Luffsen $^1/_3$ later geredtt maken end dat senden tho uars an op diuerse coepen und vloten, al compt de ierste hyr per tudo Augusto, Settembre, Ottobri, schadet nitt, want nu fortan wordtt hyr ghyn jmparcia verkofft, dan Septembri perdiamente vor de scepen van S. Tome end comende erder als in Majo, Junio, so mudt yck het so lang bewaren end in deze heyte landen hebben dan grote lekkagie end quebra op de gewichte; par auiso. De penningen die V.L. by Elzen end Rotgherson sin 1020 gulden, indein S. Spelman vor dato neit gelicht heift, heb geschreuen an Hans van Elzen, hy aldar besteden sall in gudt linnen laken oft campanil ende was, want solle dar mit hyr ons gelt gudt maken. Belangende de negocia de wy mit den K. hadden, syn dar Godtt loff mest dor end content, behalven 14 ʋ # de noch pro compania resteirdt tho ontfangen. Dor assignatio van Diego Castanho per prima Settember proxima.

Belangende den prys vande speceria is hyr noch all by den ouden prys, naglen 67, 68 ʋ—r. folia 78, 82 ʋ—r., noten 58, 60 r. kanil 40 ʋ—r., gengiber d'India 15 ʋ—r., jn conserua 130, 140 r., Lackre, Cardemomo vnd ander drogas int generall nit wilger; oly van Lixbona 33, 34, 35 ʋ—r. jmbarquedo; Sout hyr in Lixbona 28, 30 st., in Sinthuuis, 22, 24, ap-

parentia van opslagg dort perickel dat men desen somer verwachtet op Spania tho zeilen endels om de Moren, endels om dat men sorgtt vor arrest. Ostersche war ys hyr int general by den prys, als by myn vorgande geschreuen heb, allen was blifft noch by gude prize, gelt 3200 r. despachado, betallt van tollen 15 r. vant pont, dan yck dencke hyr nit grote quantiteit comen sall; indien V.L. verneimpt aldar neit vil op Lixbona geladen is, mogen well 800 off 1000 ₶ senden; den terwe begint hyr ock wat tho wilgen, dor causa dat de barthonen al verkofft hebben, gellt, guyde ostersche terwe 105, 115 d. end alst versch guedtt is 120 d., den rog 51, 60, 65 d., wil gants ghein afftreck, vnd ghein pris van; dus wilt ghein ander granen senden dan terwe, rog end mel is excusado.

Belangende de sortementen de jmparcia, de mogen slan van alle sorte, het gastrirdtt hem all, dar onder omtrent 16 offte 20 cabels van 13, 14, 15, 16 hondert, ock van 8, 9, 10, 11, 12 hondert, lanck omtrent 80, 90, 95 vadem pouco mas o minos, mit noch 10 off 12 klein cabelties van 4, 5, 6 hondert, lanck 70 vadem, thott hofftowen vande schepen van India, 8 off 10 grote dycke trossen van 3, 4, 5 duym dyck und alle perfect vnd well, nettekens geslagen end schon int oge, al ist den hennip van 't beste neit, dar licht neit an bestiedt quater troy guydt procurirdtt men guydt cop end fray int oge ys. Kan V.L. dar crigen 10 off 12 grote groue smyde elants huyden de schon sin, al costen de 10, 12 thot 15 dalder tstuck, willt senden dan mutten ser dick, grodt end gudtt sin, alias sin ghein gellt werdtt, synde scon sal hyr altit a 20, 22 # vercopen, ock indein V.L. tho Dan-

zick vinden kan en dosin yseren beslagen tholt sadels van perden, tho weten de vorstucken vnd achterstucken, de sligtt end rechtt gemact sin, om hyr mit tho probiren.

Desgelicken inden dar companiel offt clockspise tho krigen ys omtrent om 7, off 8 dalders het hondert pont, wilt 4 off 5 scippunt senden, desgelicken metalen geschutt dat enige falta heff, dat nit deint om the gebruiken noch om mit tho schiten, kan V.L. omtrent 12 dalders de hondert pont krigen, wilt vry ock copen end alles opnemen op Antwerpen op Spelman thot 2 ʋ # tho, al wardt meerder mogen duen. Finalemente in alles wat V.L. duet sal well gedan sin vnd approbirt; hopende also duen sollen dat V.L. meressiren sael de gude wille end amor de wy V.L. thodragende sin, insonderheit Cunerturf de V.L. gecreirt hefft end mit de wercke end amor so vil by V.L. gedan hefft end duen sal als v eigen vader ende moder V.L. duen souden mogen. Al de vrinden sin Godtt loff wel tho pas end en onder dein precedirtt al de reste in de gesontheit. Godt will V.L. vnd ons allen gesunth, welfarende erholden thot onser sylen salicheit. Schriue V.L. neit nyes, omdat den tit cort is ende qualick tho ladtt tho slapen noch tho eten, insonderheit nu de schepen van India morgen vertrecken soelen. Vale vnd van harten gegrudt mit Sor. Cornelis Loffsen end sin kinderen mit al de vrinden de ons bekent sin. Cunertorff hefft my ock belofft mit dezen ock en breffken tho schriuen an V.L. denk also gedan heefft. Wilt ghein guden copen noch senden dar ymants part in heefft, then war Cornelis Loffsen rede jmparcia; yck beger mit ander luyden my neit tho mengen dan arbeyden vor my

seluest bastirdtt Conertorff vnd V.L. partt dar in tho hebben; yck kan noch myn eigen gudtt neit regiren noch heb ghein tit dar tho so beger yck ander luyden guden neit tho regiren. Iterum vale vt supra; gesloten den 26 Martij smiddags.

V.L. g. w. vrundtt
J. Jans Snell Junior.
1579.

Opschrift:
An den Erbaren gesellen Jan Jansen
van Campen gunstigen vrundtt tho
Danzick.

De ontvanger noteerde op den rug:
Anno 1579.
Ondttfangen in Danzick den 29 Maijo
van dato 26 Maij vudt Lix[a]
dat ick schepstaeckel senden sal wel
tot 300 schippont.

XLIV.

Gaspar Cunretorff uit Lissabon aan Jan Janssen te Dantzig, 7 April 1579.

Laus Deo jn Lisbona adie 7 Aprilis a° 1579.

Eerbaer gunstige vrent Jan Jansen V.L. leste breuen vanden 1—19/27 Januario alhier op 18 Martio per Jan Goterres ontfangen, neffens de rekening ende die copie van die hantschriften die V.L. met myn brueder gemaeckt hebben; ic bedancke V.L. seer van guede diligentie met hoer gedaen, dan ic verneme dat myn

broeder Simon geen hantschryft heeft willen passeren van die 145 # die ic hier an syn soen Jan gedaen in gereet gelt als hy van hier nae India vertroc, boeuen dat heeft my noch vele gelts gecost, als ghy wel weten, ende had ik niet in tyts toegesien, my noch vele meer soude gecost hebben, want hy heel versottet was op die joncste dochter van Duyuel moeder, dat vermeldende hem nae Indien gesonden; nu is myn broeder quaelic te vreden my cognossement van die schult te passeren, alleen v beloeft heeft soe haeste moeyken Glauwe moechte afflieuich woerdden, dat hy my van syn part assinatie sal doen; soe haeste als V.L. weder te Campen coemt, wilt sulcke hantschryften van hem voerderen jn alle maneren; ic sal sulcx aen hem schriuen v geuen sal; die hantschryft van myn broeder Jan Cunertorff is soe wel, wilt hem niet constrangeren met te betaelen soe lange hy leeft, want die tyt is te Campen soe kwat, dat hoer niet sal oeuerschieten jaerlicx te onderhouden. V.L. vermant niet off myn broder Jan ontffanghen heeft die 24 ɓ— van Bartolt Kistemaecker, wilt hem schriuen dat hy v schriue hoe het daer om is, oft hy dat gelt oec ontfanghen heefft off niet, ic verneme oec dat hy jaerlicx niet betaelt heeft die $8^1/_4$ golt gulden die ic hebbe wuyt die erue tot Iselmueden; V.L. schryft myn broeder Henric daer die $^1/_2$ jaerlicx off betaelt, ende oec niet betaelt heeft, sie moechten my wel betaelen om die $19^1/_4$ goltgulden te betaelen aen Lodewic Voirn; wat wil ic doen, het syn myn broeders ende die tyt is soe quaelic geloepen dat ic hoer geen schult geue niet te betaelen, want Campen naest 10 jaer seer benaut is gewest; ic bevinde myn broeder Henric my schuldich is van reste van alle syn

administratie 47 goltgulden 25 st. ende daer en boeuen my noch schuldich is 100 gulden van myn scheppart, die welcke hy stelt tegen ander 100 gl. die ic myn nichte Cruesers schuldich ben; laet dat in Goedes naem daer tegen bliuen ende voerdert myn hantschryft die myn nichte Cruesers van my heeft; V.L. mach myn broeder Henric vorts laeten administreren myn renten die ic te Campen hebbe, dewile V.L. daer niet residert, wilt my die vrentschap doen een escritura publica met hem maecken, daer in hy bekent dat hy sulcke rente brieuen my pretenderende onder hem heeft ende laet my senden van elcke rente breff een copie, bij een notarius gemaeckt, by leuen off steruen dat myn kinders schier off morgen moegen weten noch eenich guet daer hebben van hoer vaeders patrimonio. Ick heb oec ontfanghen die copie van een hantschryft van 590 g. 8 st. die myn broeder Heer Jacop Cunertorff my pro resto schuldich is; moecht V.L. met myn broeder maecken dat hy voer myn rekening mochte coepen voer die 590 g. die hy my schuldich is die ander heft van die Leydensche rente die welcke d'arffgenamen van myn oem Jan Cunerturff z. mits testamente met my hebben op die stadt van Leyden, want wy beyden hebben 13 pont 16 st. vls. het waer alsoe die pyne wert die moeyte daerom te doen om het gelt te recaderen, moechten alsoe dan een nieu rentebrieff maecken op my ende arffgenaemen ende vernemen geen renten my betaelt hebben tsint a° 70 off, synen my alsoe 9 jair renten schuldich, wilt doch myn broeder Jacop bidden dat hy sulck achterstedige renten will voervoerderen, bedraegen 9 jair 372 gulden 12 st.; ic sal myn broeder daer oec off

schriuen. Voerts gunstige vrendt, Henric Cunerturff heeft aen v gescreuen den 22 Martio, maer oeuermits wuyter stadt was daerby V.L. geschreuen hoe dat ic jn wissel van Jochem Loeffsen opgenoemen heb, met een loese wissel breff 417$^3/_4$ # om te betaelen 14 daegen nae sicht aen Cornelis Loeffsen in Dansic, 44 gr. t ℔ dorch Jochem Elaer, die hy my pro resto schuldich was van rekening ende die rekening hem daerby gesonden; noch opgenoemen van Jochem Loeffsen oec doer een loese wissel breff 195 ℔ 7$^1/_2$ gr. die Micke Keerle in Dansic betaelen sal 14 daegen nae sicht aen Cornelis 44 gr. t ℔, noch van my selues genoemen 35$^3/_4$ ℔, die my Andres Esteuer pro rest schuldich is, oec aen Cornelis Loeffsen te betaelen 44 gr. t ℔, noch aen Cornelis Loeffsen geremittert jn Julio passado 393 # 18$^1/_2$ st. gr, die hy ontff. soude van Stensel Meyne 44 grossen t ℔, die ic hoere betaelt syn, soma geremittert heb in alles aen Cornelis Loeffsen per wissel 992 # 6$^1/_2$ st., die ic hem geschreuen heb V.L. in alles oeuer antwoerden sal; hoepe sulx gedaen sal hebben, sulcx niet gedaen syn, soe wilt dat gelt aen Loeffsen voerderen ende neffens tgelt vande peper van onse compania emploeeren nae luyt order die v Jan Snel gegeuen heeft. Ic sende aen Cornelis Loeffsen by dese post die 2ª wisselbrieuen; soe V.L, daer noch is, soe wilt hem voerderen dat hy dit gelt ontfanckt van die voersz. 2 persoenen ende V.L. oeuer antwoerden. Ick hebbe voer v capitael emploeert 600 ℔ rs., daer wilt rekening mede armieren ende my crediteur daer aff maecken; ic heb noch den tyt niet gehadt die rekening te slueten van v rog ende weyte, mits die oncosten int boeck noch niet oeuergedraegen heb; ic sal

V.L. metter yersten alle bescheyt schriuen hoe die saecken staen; wat nu nae dessen op onse landen gehandelt wordt gaet voer ons drie elck $^1/_3$ part, wilt nu voert dan nieu rekening armieren. Jan Snel heeft nu al v capitael in handen, daer sal V.L. voerts mede continuieren; ick hoere van V.L. dat Cornelis Loeffsen met v geaccordiert heeft te saemen willen laeten slaen 300 schippont tou, $^1/_3$ part voer Loeffsen ende $^2/_3$ voer onse compania. Godt geue tot geluc die reste waer myn meyninge wel in gueden Holster weyte te Hamborch souden besteden, want die Holster weyte dit jair seer schoen gevallen is ende daer niet meer als 43/44 daelder is, groeter maete als te Dansic, sal alle tyt hier te minsten 110/120 rs., moegelic 130 rs. gelden, alle tyt heb ic tot gueden weyte goeden moet, hoewel het nieu gewas hier te lande relic schoene staet; dat corn gelt nu ter tyt goede Pols weyte 110/115 rs., Holster weyte 125/130 rs., rog 55/60, excelent puc 65/70 rs., meel 90, garste 45/50 r., waegenblau 36 # Stormar. 28 #, blau clap-hout 72 #, Leytoes 63 #, pipenhout 10 #, vathout $5^1/_2$ #, pic 18 #, theer 10/11 #. iser dat quintal 1300 rs., peper 36 # contant. V.L. schryft Peter Hornman syn peper niet meer mocht maeken als 11 st. Hoernman hadde 2 sorten, een slechte sorte, somige van die groeue, geloeue niet die groeue sal 13 st. gelden, gengbaer 25 ℔ 100 rs., naegelen 72 ℔ —, massas 84 ℔ —, noeten 60 ℔ —, suyker van ilha de Madera 3100 rs., sout in Lixbona 310 rs., in Setubal 250 rs. Hier is niet nieus van te schriuen, dan hier woert gehouden een ricks dach om een prince te sweren; watter passert sal V.L. schriuen. Hier mede Godt beuoelen, wyl V.L. lange gesont spaeren in een

geluc salich weluaert; myn huisfrouwe en alle vrenden laeten v seer groeten; wilt my Andres Esteuer seer groeten, ic sal niet laeten nu ic weet dat hy te Dansic te Dansick (sic) is, met alle schepen ende posten hem schriuen.

V.L. vrundt wadt ick vermach
Gaspar Cunertorff.

De brief zelve is, behalve „V. L. vrundt" enz. en de onderteekening, zeker geschreven door een klerk. Met eigen hand voegde echter Cunertorff er dit postscriptum bij:

Anna Galoa V.L. beminde doett V.L. vuydt guyder herten seer groten vnde beuelt V.L. haer niet sal vergeten, ouermits die absentie van hier vnde byweesen van vele schoone jonge dochters daer tho lande, een quaede bekoringe mochten raecken, dan see betrowet op V.L., dat die lyffde tusschen V.L. vnde haer heel gewortelt is vnde niet vuydt gerodet mach worden. Godt verleene vns dat wy moegen syn tho saemen huis tho holden vnde mit Godes segen moegen prosperieren gelygk ick van myn kinderen begere tho syn.

Opschrift:
Dem Eersaemen vnde voorsichtigen
Joan Jansen myn gunstigen vrundt
jn
Dantzigk
offte daer hy is.

De ontvanger teekende op den rug aan:
1579.
Ondtffangen in Danzick den 29 Mayo
van date 7 aprill vuidt Lix[a].

XLV.

Adriaan Speelman te Antwerpen aan Jan Janssen van Campen te Dantzig, 15 April 1579.

Eersamen seere discreten S. Jan Janssen, naer vele jonstighe recommandacien sal V.L. belieuen hoe dat ick V.L. schriuen vuyt Dansyck dato 8 Maerte wel ontfanghen hebbe den 10[en] van deser ende my daermede verblydt, verstaende V.L. arriuement met gesontheyt jn saluo, welcken V.L. brief my ter handt ghecommen es vp een seere ghoede conjunctura vm naer Lisbonna par poste te senden, zoo dat ick die stante pede copierde ende hebbe de copia met myn brief ghesonden vp 12 van deser wel extimeirende dat de senores met den voernomden brief folgheiren sullen, oock mede met de auisen van V.L. jnden vernomende brief verhaelende, waer naer sy hem reguleiren sollen moghen naer hem beste ghoedt duncken. Ick hebbe V.L. diuersche brieuen voor dese ghescreuen, zoo vuyt deser stadt als deur handen van V.L. oom Berendt Rotghierssen, waerby ick V.L. ghescreuen hebbe ende veraduerteirt van sulx als hier jn alles passeirde ende sulx alsser nu passeirt sal ick V.L. by dese aduerteiren ende V.L. brief respondeiren. Anghaende et discours dat V.L. doet vp coopen ende schepen van terwe, dunckt my zeere ghoet wesen ende extimeire dat met de eerste brieuen eenighe voer V.L. commen sullen, daer de senores V.L. haerlieder goetduncken vp scriuen sullen, want sy te Lisbonna beter weten connen wat hemlieden vp dese saken cumpliert dan V.L. aldaer, ende ben wel verwondert hoe dat heurlieder schriuen soe langhe tardiert, want hier ouer acht daghen scriuen gheweist

es vuyt Lisbonna van 8 Maerte ende par mar por via de Londres van 27 Maerte an somighe Portuguisen, ende js een van de meeste faulten de een coopman, negotierende, mach hebben niet deligent te wesen jn scriuen ten minsten te scriuen als andre doen, waer dore dicmaels groote schade comdt, want die deligente aduisen hebben, weten altyt watter passeirt ende hebben eenighe coopmanschap te vercoopen, reguleiren hem daer naer.

Ick verstaen by V.L. scriuen hoe dat de vente van den peper daer heel slap was, dat ick extimeire wel beteren sal alst open watre wesen sal; anghaende de vente van hierent hebbe ick V.L. by myne voorghaende ghescreuen, zulx als hier passeirde, naer der handt zoo hebbe ick onse twee soorte peper gegarbuleirt elck op hem seluen ende jnde soorte van de 24 st. ghecocht van Duarte Furtado, es veil meer garbels ende voer gheweist als in de ghene ghecocht vp het huus van Yndien, waerby beuinde dat veel auantagieuser es te coepen op het huus van Yndien als van de Portuguesen. Anghaende van de vente van die, es nu heil slap vp 35 gr. ghegarbuleirt gheborcht met cleenen aftreck; veile hopten dat dese Franckefortse mart daer beteringhe jnne zouden moghen hebben commen, daer af de hope bycans verloren es, doer dien doer de vnsekerheydt vande weghen te water ende te landen, doer et loopen vande Spaingnaerts, die tot het lant te Ments loopen, zonder resisstentie van eenighe duitsche heere, zoo es meest alle de coopmanschap, die naer Franckfort ghesonden en gheweist ouer langhe daghen te Colen ghebleuen ende oock meest veil cooplieden die niet en hebben duruen reyssen, zoodat men extimeirt de voernomde

mart seeire sober wesen sal, twelck een groote schade wordt voor den aftreck van allederande coopmanschapen. Ick hebbe verstaen hoe dat tot Hamborch anneghecommen waren 250 sacken pepers ende dat hy vp 26 gr. stont; oock mede zoo hebbe ick verstaen dat de Portuguesen segghen dat den peper tot Lisbonna op 34 # ghecommen was, twelck een groot consuelo es voor de die 38 # ghecocht heift ende noch verbeydende et schip, gheinuermeirt dat de voirnomden peper noch meer af loopen sal, niet dat ick hier eenighe groote sekerheyt af weet, mits ick gheen beter brieuen hebbe dan van 16 Feurier; ick hebbe S. Snel van te voeren wel ghescreuen ende gheseyt, dat als de coopmanschap ten diersten es, dat men alsdan daer af wachten moet, want te extimeiren dat zy doer den dieren jnnecoop diere vercocht mach worden js gheen ghoede rekenynghe, want hier ghaet naer de vraghe ende expeditie, die daer af es, maer als sulcke coopmanschap van ley ten leexsten prysse es, alsdan ist tydt hahiende daer jnne te jmployeren. Anghaende van de aencomste vande schepen tot Venegien, soo en spreyckt men daer nu althans neit af, nietjeghenstaende somighe presumeiren, dat men die noch verwacht. Daer commen daghelix veil drogas van Venegien hier, dewelcke deghene die van Lixbona commen, op leeghen prys doen commen, want de calicoutsche noten maer 8 st. gr. ghelden.

Vp de negotio van den taeckele soo hebbe ick V.L. largo gescreuen, hoe dat ick tot Goude niet ghewest en ben ende oick hoe dat Dierick van Neck daer gheen ghereetschap by hem en vont, ende om te doen maecken, twee maenden tydts daer thoe begheirde ende oock tot hoogher prys dan S. Johan Snel's

missive, aletwelcke ick ende den voornoemden Dierick van Neck S. Snel gescreuen hebben, extimeirende dat hy hem vphouden sal van alhier eenighe te laten slaen, verstaende deghene die V.L. hem van darent senden sal, de welcke jn deucht ende auantaghe van pryse, veil proffytelicker wesen sal dan eenighe, die men vuyt dese contryen senden zoude connen; oock mede de 40 schippondt, die den voornoemden Snel van Seelandt begheirt heift ende sullen niet ghemackt worden tot andre zyn aduys, twelck ick oock wel meene achterlaten sal; oock mede soe hebbe ick V.L. gescreuen, dat sulx als V.L. vp my trecken sal te dancke betaelen sal, mits hulpe Godts.

Anghaende vande gommelaca, hebbe ick V.L. ghescreuen hoe dat ick die nae Lubeck senden soude, verstaen by dese V.L. scryuen, dat ick die naer Hamborch senden soude an eenen ghoeden vrient, twelck ick zoo doen, dan want ick hier vernomen hebbe, dat veil sekerder es op Hamborch te senden dan vp Lubeck doer et peryckel vande Sondt; voor desen soo hadde ick an V.L. oom ghescreuen, dat hy die naer Lubeck senden soude, twelcke niet te passe commen en es door faulte van schepen; ick scriue hem met dese, dat hy die sende vp Hamborch an eenich ghoedt vriendt met een briefken van Karsten Pieters, want hier te verbeyden om die te vercoopen soude noch lanck anne loopen.

Anghaende van et ghewas van dese lande, et selue datter ghesayt es is zeere schoene te velde, maer hoet voert daer mede staen sal js Godt bekent, zoo dat ick V.L. daer niet sekers af ghescriuen en can, want et graen es hier redelick coop naer den tyt, es wat ghestyft jnde plaetsen die subject syn onder de

Spangnaerts, ende alle de contreyen van Louen naer Namen, Henegauwe ende Luxemburch liggheu al vnbesayt, ende als ick V.L. hier segghe, men can niet weten wat wesen sal doer de groete apparentie van oorloghe van de Walsche landen jeghens dese, waer af den tyt meer van als vns verclaren sal, sulx als daer af syn sal ende sulcke apparentien als ick daer of vernemen can, sal ick V.L. veraduerteiren.

Ick verstaen hoe dat et Sondt gans jn den dreck licht, twelcke qualicke te passe comdt denghene des met veil overladen js. Doer de groote vaert, die dese somer vp Lixbona wesen sal van alle contreyen, soo extimeire et soudt tot Setubal diere wesen sal ende de ghone die daer ghoede prouissie hebben, sullen, sollen groot proffydt doen; wenschende de Senores daer ghoede prouisie moghen ghedaen hebben, vp dat zy gosseiren van dese ghoede conjunctura; oock mede de menichte van dese schepen zoude wel moghen oorsake wesen, dat et peper daer jn ghoede reputatie blyuen zoude ende tot Lixbona met beter auantaige vercocht soude worden, als hier, et welcke S. Snel wel te passe commen soude, mits hy nog ghescreuen heift jn zyne lasten, dat hy noch 400 quintalen by hem hadden vntfanghen voor seker schuldt ende anghande van dat V.L. apunteirt ghoet ende acertado ware de Senores aldair tot Lisbona cochten 300 oft 400 last, zullen doer V.L. copia van den brief wel concipieren sulx als hier af oirbaer wort ghedaen te wesen ende daer van heurlieder aduys scriuen, ende my dunckt zeere gheacerteirt wesen V.L. hem daer onthoude eenighen tyt om wel te jncorporeiren sulx als daer tot Dansyck ende elders passeirt ten tyde als den handel vmme gaet, twelck niet en schaet,

te weten om daer mede zyn proffyt te doene vp synen tyt.

Anghaende van S. Cornelius Loeffsen, es alsnoch tot Amsterdam, maer vp syn reysse soo ick hier verstaen hebbe ende hoppe dat desen met den voirnomden ghesonden worden sal, by et ghene dat V.L. in synen brief scryft sal S. Gaspar Cornetorf wel verstaen de ghoede begheirte van uwer L. om met den vornomden S. Cornelius jn conversatie van handel te commen, daer ick niet an en twyffele S. Gaspar faillieren en sal V.L. contentement hier af te doene, anghesien dat daer af an elcken proffydt redundeiren mach.

Anghaende van dat V.L. scryft dat S. Cornetorff V.L. gescreuen heift doer brieuen van 9 October, dat hy V.L. eenen wisselbrief senden soude van 400 # vp Joachim Eller, zoo en hebbe ick tot nu thoe noch gheen beter brieuen ontfanghen vanden voornoemden noch van S. Snel als ick V.L. ghesonden hebben, zoo haest my eenighe ter anden commen, sal ick V.L. die senden por via de Amsterdam met deligentia, want my de expedientste via dunckt; de 260 Rycxdalders tot 40 st. $^1/_2$, die onder Hans van Helsen stonden, hebbe die doen betaelen doer den voornoemden Hans van Helsen an V.L. oom, die my ghescreuen heift die vntfanghen te hebben ende alhier en es gheen middele die vp te nemen dan ten grooten verliese ende desgelycke van Amsterdam heirewaerts, zoo dat die zullen blyuen staende tot beter conjunctura.

Anghaende den prys van de coopmanschap alhier, den ghemeenen peper ghelt als ick hier scryue, grouen peper 38 gr., ghemarmeirt 32 gr., garuel 26 gr.,

calicoutsche ghenevaer ghegarbrileirt 32, San Thome $^{2}/_{4}$. vnsen Thomas js noch te vercoopen, verwachten beter mart; naghelen ghegarbuleirt 14 st., fustailla 5 s., calicoutsche matsis 18 st. 6 gr., ghegarbuleirt, calicontsche noten 8 st. 4 gr., rompen 6 st., lange caneel 8 st. 4 gr., cort 5 st. 8 gr., fynen anil 14 st., middelsoorte 9 st., managета 26 gr., ghegarueleirt, cotoen van Antillas ende Brasil 25 groote, van Cauoverde 18 gr., San Thome van $10^{1}/_{4}$ tot gr. $^{1}/_{2}$.

Anghaende vande saken van de lande, die staen seere wonderlick, verwonderlicker dan sy tot noch ghestaen hebben, door dien dat de Waelsche landen hem weder affscheiden vande andre landen en pretendeiren oorloghe te voeren tjeghens alle deghene, die de Pacificatie van Ghendt ghebroken hebben, zoo die voortgaen met heurlieder opinie, wort een schadelick oirloghe voor et landt. Vp een andre syde zoo hebben de Spaignaerts, die van Mastricht seere sterck beleghert ende hebben daer vyf gheweldighe stormen vp ghedaen, daer sy veel volx mede verloren hebben ende sy persisteren noch zeere dapper om de voornomde stede te ghecryghen. Den vppersten Heere wil de beleghende bystaen ende verleenen dat heurlieder salich is. Et wort een groot jammer jndien sy ouervallen worden ende een groote schade voor et landt van Brabandt en de negotios van deser stadt. Den Hertoghe van Terra Nova js tot Colen ghearriueirt met meer andre personaigien van weghen des Keyssers van jmportantien, om eenen pays te tracteiren met desen Nederlanden; van hierent worden ghesonden den Hertoghe van Aerschot, myn Heere van Meetkercke, docteur Longerius, Tresorier Schetz ende den abt van Mareles en St. Ghertruidt, om met

de voornomde heeren te contracteiren. God almachtich wil er met zynen helighen gheeste tusschen wercken ende ons verleenen eenen ghoeden salighen pays, twelck nae jugement van menschen bynaer onmueghelick schynt te wesen, tenzy God almachtich deur zyn goddelicke gratie daerjnne wercke. Zulx als jn als ghebeuren sal, sal ick V.L. aduerteiren. Myn huesvrauwe doet V.L. hertelyck seere groeten. V.L. hiermede den Heere beuelende, die ick bidde V.L. te sparen met ghesontheyt jn een lanck ende salich leuen. Vuyt Andtwerpen desen 15 van Aprill a° 1579.

V.L. dienaer bereydt
Adriaen Speilman.

Was ghelt 35 croenen van 24 stuuers stuk et hondert, ontschotsche sayen 75 st. 6 gr.; den wissel vp Lixbona 89 gr.

Opschrift:

An den Eersamen ende discreten S.
Joan Janssen van Campen ten huise
van S. Cornelius Loefften
tot
Dansyck.
betaelt den bode.

De ontvanger teekende op den rug des briefs aan:

Anno 1579.

Ondtfanghen in Dantzick den 16 Mayo van dato 15 April uyt Andtwerpen.

Blickt dat Snel den peper om schult genoemen heft, konde voerhen dye wel tot 25 vnde $27^1/_2$ gehouden hebben.

XLVI.

Adriaan Speelman te Antwerpen aan Jan Janssen van Campen te Dantzig, 22 Mei 1579, met copie van een brief van Hans Snel Jr. uit Lissabon aan Adriaan Speelman, 24 April 1579, van de hand van Speelman.

Copia de la carta del S. Juan Snel in Lixbona a 24 de Aurill de 1579.

Eerbare bisundere gunstighe vriendt S. Adriaen Speilman; myn lasten an V.L. was van 6 Appril par poste, waerby jndt corte V.L. geauiseirt, wes nodich was, naer dato vp 10 oft 12 present V.L. brieuen van 14 passato vntfanghen ende den jnhoudt van dien wel verstaen waerup ick V.L. by Manoel Cotry largo respondeiren sal, die ouer vaert met Cornelis Martsen, den welcken naest drie daghen sal tseil gaen jn compangnia met Pieter Leynkens. Adriaen Cryt ende compaingnia, die al met soudt gheladen syn ende hebben jn als bouen 130/140 sacq pepers niet jn, de welcke al meest es van Duarte Furtado ende ick hebbe gheladen op Cornelis Martzen 4 pezos vor Manoel Cotry ende meendt sal noch laden van daghe een peso vort schip. Noch gheladen op Adriaen Cryt 1400 quintalen Brisillien houdt om te lossen tAndtwerpen an de werf, anders en hebben wy vp dese vlote niet gheladen, doer causa vande differentien der staten vnder melcanderen hebben; daer en bouen sien wy wel dat den Coninck al stoutelick ende vnanimiter jnde oorloghe perseuereirt mit groote sperancias van victorie, het welcke de staten ende jnwoenders vande lande zeere weynich extimeiren,

C. Hoe ondoechdelick dat Snel hyer bij Comp[a] gelt handelt, vermidtshyhyer 2 mael mer Brazili holt sent als hy anno 78 sant ant welcke die helfte wel was verloeren. (Aanteekening v. Jan Janssen).

hetwelck ick sorghe oorsaeck syn sal van haer verderfnisse, soo dat V.L. my wil scriuen diligentemente, wat daer jndt landt passeirt, om my hier daer naer te reguleiren. Hier ende jn Sinthuvaes sin naer ses daghen herwaerts jnghecommen ouer de 250 schepen, te wetene 160 ofte 150 Duytsche oft Nederlantsche schepen ende 90 tot 100 barthoenen, de welcke alles veil koren brynghen ende alle andre copmanschap ende enxarcia vnder welycke schepen syn oock jnne ghecommen de schepen van Antwerpen, als Jan Enghelsche, Antoni Willems, Bastiaen Gheirtsen ende compania, waerby gheen brieuen noch van V.L. vernomen. Syn jn 10 daghen ouerghecommen, soma alle granen ende copmanschap van onse lande slaen daghelix of, soo dat V.L. wel moghen auiseiren aen Dierik van Neck, dat ick voir desen tyt gheen enxarcia en begheire. Desghelycke sal ick oock scriuen an Adriaen Ysbrantsen, oock hebbe ick hier nu 100 schippont naest een maent voir my ontfaen ende daer en bouen 50 schippondt ghecocht a 10 # schippont ende hier sal noch al veil commen van Oostlandt by de schippers, soo dat ick hope te coopen desen somer hier jn Lixbona a 8/9 # schippont, daer en bouen verwachte ick 300 schippondt van Coninxberghe, soo dat my dunckt, dat ick wel 600 schippondt tusschen dit ende Augusto versamelen sal sonder vuyt Hollandt te laten commen, soo dat V.L. an Jan Jansen wil scriuen, dat hy bouen 200 schippondt niet wil senden, jndient voor sulcken atuys niet al gecocht en js ende de reste van et gelt van den grouen peper tempregeiren jn ghoet was oft coper oft ghoede Polsche terwe, wat hem ghoet duncken sal ende js alzoo excusado ghelt op V.L. te

trecken, want sal hier alles beter coop te cryghen syn dan jn Oostlant oft Nederlant. Het soudt sal hier oock seere vpslaen doer causa. dat hier veil schepen ghecommen syn ende daghelix noch meer verwachten, dencke al op 400 rs. oft hoogher loepen sal, per auiso, ende alle specerien slaen hier op, insonderheyt de naghelen valeren 72 ъ 74 ъ, doer causa, dat vp dato gheen tyding hier js vant schip San Pedro, soodat den peper wel mochte vpslaen vp 40/45 #, doch V.L. wil niet laten te vercoepen nu int ontfanck van desen brief tot 37/38/39, est de helft van alle den peper an V.L. ghesonden, moghen altyts 6 oft acht pesos anholden om, of daer eenighe rysinghe quame ende et schip San Pedro niet quame, mochten wy wel tot 45 ds. vercoopen; hier en js ghein peper by de stadt, als elck schip, dat hier nu es, een sacq peper coopt, soo en blyft hier gheen peper, dus om dat ick mach daghelix retorno crighen, wil V.L. altyts poco a poco vercoopen ende my senden ghoede retorno soo veil et moghelyck js, jn guden de ley, als by myne voorgaende V.L. ghescreuen, oft moghen well senden 500 tot 1000 croonen in cambio tot 90/91/92, want de sayen syn seer afgheslaghen, ghelden 5400 rs., aparentie van afslaen, ostersche terwe 80/90 rees, barthoensche terwe 90, 105, rog 50/50 apparentie van afslach, als al de schepen van Dansick, Lubeck, Hamborch, Stetin, Rige, Reuel, van Wismaer ende Hemden ende die van Mekelenborch hier sullen commen, dus sal hier groote ende profitelicke empreiges te doene syn; daeromme al vercoopt V.L. den peper een d. oft twee min, can hier wederomme empregheiren mit groote winst, dus S. vp alle vrientschap wilt procurieren te vercoepen

D. D. Nota bene. Want Snel wil gelt hebben om tot Lix[a] guit thoe koepen, daeromme en bewert hey hyer datmen tguidt tAntwerpen onder dye marckt sal verkoepen. (Aanteekening v. Jan Janssen.)

soo veil et moghelyck js en naer den tyt demonstreiren sal, om te moghen verwachten ghoede retorno, mogen altyts empregheiren een deel jn sargias ende bayen, al jst wat verlies, es beter dan cambio; oock wilt my senden jn todo caso een pack Haerlemsche lakenen, al soude V.L. tghelt voor d' handt senden naer Haerlem, gelden hier altyt 45, 46 ds., catiuos Nu niet sonders dan mit Manoel Cotrin sal V.L. breeder scriuen, want mit de ancomste van soo groote nombre van schepen hebbe ick gheen tyt te scriuen.

Desen bouengescreuen copia hebbe ick ontfanghen vp 20 van desen ende hebben niet willen laten V.L. strax daervan de copia te senden, vpdat V.L. verstaen sulcx als S. Johan Snel scryft, vm V.L. hem daernae reguleire, soe verre et pas gheuen sal.

Ick ben verwundert hoe dat ick tot nu thoe gheen briefuen van V.L. ontfanghen en hebbe, andtwoorde vp veile die ick an V.L. ghescreuen hebbe, want ick tot nu thoe noch maer eene van Dansyck van V.L. ontfanghen hebbe, vermoedende cause wesen V.L. tot Conyngberghe wesen sal.

Anghaende van de mart van de specerien es hier teenemael slap ende hebbe tot nu thoe noch niet met allen vercocht van den peper, die ick hebbe, noch niet vercoepen mach naer den pris, die S. Snel my lemiteirt, desghelyck jn den Thomaes ghenebaer oock noch te vercoepen; den peper ghegarbrileirt ghelt 35 gr. gheborcht met cleenen aftreck; den grouen peper 38 gr., calicoutsche ghenebaer ghegarbrileirt 31 gr., Sin Thome $7^3/_4$; naghelen ghegarbrileirt 14 s. de fustaille 5 s. 6 gr., calicoutsche macis 18 s. 2 ghegarbrileirt, calicoutsche noten ghegarbrileirt 7 s.

10 gr., rompen 5 s. 6 gr., langhe caneel 8 s., cort 5 s., managheta 26 gr., all met cleenen aftreck ende cleynen prys, naer de hooghe pryssen van Lixbona, al et welcke causeirt meest et besluiten vande weghen te lande vp alle canten, door oorsake vande oorloghe, de daghelix meer ende meer ontsteeckt, zoodat wy eenen vremden tyt voor handen hebben.

Et ghelt, dat V.L. vnder synen oom het staen ende oock de 260 ryxdaelders by V.L. oom ontfanghen van S. Hans van Elsen, heift S. Joan Snel gheordineirt van Lixbona, dat al an den voornomden Elsen te tellen om seker empregho daermede te doene, my onbekendt, doerdien S. Snel my dat niet en scryft, twelck V.L. oom soo volbracht heift. Hebbe van hierent an S. Snel ghescreuen, mits dat es om empregho te doene, dat V.L. oom dat wel ghedaen zoude hebben, anghesien hy de moyte ghehadt heift van et ghelt te ontfanghen ende bewaren ende oock mede, dat ick niemant en hebbe binnen Amsterdam an wien to scriuen en te weten de mart van alle dinghen; dan V.L. oom de my altyt ghoet bescheet daer af scryft, V.L. oom scryft my den sack bomelaca ghesonden hebbe naer Lubeck ouer Hamborch ende dat die al tot Lubeeck ontfanghen js. De andre twee hebbe ick van hierent ghesonden naer Hamborch, gheconsigniert an Hans Spierinck, gheladen op Pieter Ghiertsen, om voorts te beschicken an Carsten Pietersz tot Lubeeck, hopende nu oock al tot Lubeeck wesen sal.

Anghaende de saken van de Lande, die staen seere perplex; Arthois ende Henegouwe, mitschaders andre Walsche steden de vallen de Staten gans af ende anveerden tot eenen gouerneur den Prince van Parma

voor eenen sekeren tyt, mits dien hy hemlieden alle de vremdelynghe weire ende ouerleure sulcke sterckten als hy van hemliede jnnehoudt. De malcontenten syn als noch jn Vlaendre, oock gheconfedereirt met de voornomde Staten van Arthois ende Henegouwe. De stadt van Mastricht es alsnoch sterck beleghert ende die vander stadt houden hem clouckelick, doende daghelix groete schade jn de legher; den Heere wil heurlieden beschermen van ouervallen te worden. Te Ceulen zoo tracteirt men van paysse, alwaer comissarien van dese Landen syn, God gheue sy eenen ghoeden en ghedeurighen ende vasten pays maecken moghen. Men spreect hier seere van de oorloghe, die den coninck van Spaingne pretendeirt te doene op Portugal, vm et ryck ende wort groote preparatie ghemackt alle Italien deure van volcke ende galyen; ende gheene brieuen ghecommen met desen post uyt Lixbona en maecken daer gheen mentien of, soo dat wy ons ghenieten moghen jn sulx als den tyt verclaren sal.

Alle waren van dese landen syn seere diere, jnsonderheyt et lynwaet van alle soorte, de sayen ghelden 75 s., et was noch op den ouden prys; den wissel vp Lixbona 91 gr., vp Seuilla 92 gr. ende 93 ende mitsdien ick V.L. by andre voorgaende breet ghescreuen hebbe, soe en resteirt my by dese niet sonderlynx meer te scriuen, als den Heere te bidden V.L. sparen met ghesontheyt jn een lanck ende salich leuen. Vuyt Andtwerpen desen 22 Meye a° 1579.

V.L. dienaer bereydt,

Adriaen Speilman.

Opschrift:

An den Eersaemen ende vromen S.
Johan Janssen van Campen, ten huise
van S. Cornelius Loefsten, coopman
tot
Dansyck.
betaelt den bode.

De ontvanger teekende op den rug aan:

Anno 1579.

Ontfanghen in Dansick den 15 Junio van dato 24 Aprilis vuidt Lix[a] vndt 22 Maio vudt Andtwerpen. Beandtwordt den 15[en] dito.

Nota by C. want sent weder opt niwe Brazil tot 1400 quintal.

XLVII.

Kersten Petersen uit Lübeck aan Jan Janssen van Campen te Dantzig, 14 Mei 1579.

Laus domino 1579 jar in Lubeck a die 14 Maij.

Eerbaer vnd wisen Jan Jansen gude frundt. Ich khan juw nicht bargen datt mi sint tho kummen 3 bale gumme laca, 2 de vhan Andorpen gesonden sin, 1 de vhan Amstredam gesonden ist. Ich wil juw mit den negesten schriuen wo ich mit de lude fure mit verkopen. Hir is wenich mit handelung tho donde: rogge 32, 33 d., weite 40, 41, wachs 109,

110 d., peper 15 s. Sunst nicht dann Gode in gnaden befolen. Datum vt supra.

J. W.

Kersten Petersen.

Opschrift:

Dem Erbarn vnd wisen Jan Jansen
vhon Campen gutten frund
in
Dantzick.
1579.

Aanteekening van den ontvanger op den rug:

Anno 1579.

Vndtfangen in Danzick den 30 Majo van dato 14 Majo vudt Lubeck van Kersten Petersen.

Beantwort 13 Majo.

(Zeker vergissing voor 30 Majo of 30 Junio.)

XLVIII.

Hans Snel Jr. uit Lissabon aan Jan Janssen van Campen te Amsterdam, 1 Juni 1579, en Gaspar Cunertorff uit Sentual aan denzelfde, 2 Juni 1579.

Laus Deo semper Lixbona a die prima Junij a° 1579.

Erbare end beminde vrindt Jan Jansen; desen sall allen denen om V.L. tho auisiren, dat nast 8 dagen hyr de granen wat gewilget sin dor causa, dat in Abrill vnd Mayo regen gefalliert heft, so dat hyr bouen en $^1/_3$ part vant gewas neit vorhanden ys van tgene dat men gehoppt had, wardor den treck in de granen

ser vermerdert ys end then war gewest de 200 barthonen mit sommighe Oostersche schepen, de hyr mit granen gecommen sin, soude noch vell mer gewilliget hebben, wardor mit diligencia par 3 vias gescreuen an Senor Hans van Elzen, hem wil beleiuen in v absencia vor hem ende ons tho senden 20 lasten terwe end 20 lasten rog mit den ersten, tsy van Amsterdam, Emden oft Hamborch, off van war hett hem profiteligst duncken sall, vnd dat hy ons pardtt van gellt vinden sall off hem prouieren van Adrian Spelman, dewelcke van my order hefft, dat hy vant irste end gereste gelt, dat hy dar hefft de compania angande, sall appliquiren vor Hans van Elzen, indien hy aldar kan geraken an de granen om en redeliken pris, end al wardtt ock dat Spelman so terstont neit by ghelde was, ladt my duncken Senor Hans van Elzen my well acomodiren sal vor somige dagen thot dat Spelman gellt maect; op alle comenscap, die nu vyt de Nerlanden laten comen is grot verteir, so datt my best geduchtt heff en partie van ons retorno the laten comen in granen. End ons is van harten ledtt, dat na den male den tit aldus verandert ys, dat wy tgelt van onsen grouen peper tho Dansick off Coninxbergen ock neitt bestedet hebben off laten besteden in guden Polschen weyten, soude nu schynen profitelike tho sin dan in scipstakell tho senden; dan hadde hett gewas schon gevallen als gescyn was thott medio Maij, souden hebben vell veel korns in de riuier laten dragen; dus dat en coepman overall neit treffen kan end my is ledtt, dat wy enxarcia hebben laten comen, dor dat den prouidor van den Almosirs de copluyden per forse har enxcarcia nemptt a 2100 rs. quintal catiuo, dan ick hope sin gubernament neit

lange duyren sal, want is ongodttlick end so hy by sin officium bliff sal muten hem emendiren off sollen oeck in person an bordt vallen. Ick heb watt sinxarcia omtrent 100 quintal vande Rotterdam gekregen a conta van oude rekening, de yck mit Adrian Pau hebben wy genomen a 2100 rs. catiuos, vnd soude dar well 3 ʒ r. dispachado vor gekregen hebben van partes. Belangende den pris vant korn is a presente rog 60, 75, ostersche terwe 100, 110, 115 mit groten treck apparentia van vell merder opslag, want dat hyr in ys sall nast 2 manten all verkofft sin; hy.r end in Sinthuuis sin nasten mant omtrent 300 hulken ingecomen. wardor hett sout geresen is end gellt in Sinthuuis end hyr 400 rs. apparentia van opslag, want hyr daglix mer schepen ancomen end hett nywe sout begint hem noch neit schon vor tho duen. sodat my dunct aldar by V.L. vnd ouerall in de Nederlanden opslan sall end soude well raden, indien V.L. yn compania mitt Loffsen costen tho wege brengen 150 last oft 200 last sout tho copen, en dils contant en dels op dach omtrent om 8, 9, 10, al werdtt thott 12 Polsche gulden tlast, my dunct solde beter sin dan enige guden hyr tho senden end latet dat liggen, moglick soude tho aventuer grot gelt winnen, mochten vercopen darom 20 d. Pols off daromtrent. Vnd wat belangende ys sinxcarcia heb by myn vorgande gescreuen, dat indent moglick war V.L. de neit wilden senden, dan tegen den winter, ouermits hyr oversomer de neit vertrocken wordtt dan tegen Nouember, December vnd komende in Maio, Junio, so moeten wy de den gantsen somer over holden vnd dar tusschen lackierdtt de 15, 20 procento op den wicht, sodat indein V.L. den breff ontfangen hefft, hope also gedan

[ota. t want Snell selff ut vorlos lt heyt op ek. fo 12. teekening n Jansen.)]

sall hebben, end ist moglick V.L. ock 15 off 20 lasten terwe kan tho wege brengen, sal ser geraden sin, al soude V.L. en dell vande sinxarcia vercopen. Ons gefft wonder, dat den prys van den peper so slap ys, sy bliff hyr al by prise gellt 35, 36 # gemein sligt gudt, grouen peper is hyr om ghein gellt tho becomen, apparentia van opslag dor causa, dat et scip San Pedro, twelcke geinvervirdtt was neit fort compt, hyr ys grote sorge, dat et verloren ys, Godt betert, end in Lixbona syn ghein 550 quintalen pepers te coopp. Wy hebben noch op dato ghein breuen vuyt Dansick van V.L. ontfangen, so hast wy de krigen, sullen verstan wat V.L. dar gedan hefft, warna wy ons reguliren sollen, vnd alsdan op alles onse meininge V.L. respondiren. Ick sende desen briff an Sen. Cunertorff, dewelcke in Sinthuuis ys, hy sall V.L. ock alle gelegentheit hyr by schriuen, warop my ock reportire. Vale, wy sin mit alle de vrundttschap wel the pas, insonderheit de nast Godt v leiffste, yck wilde well, indeint so gelegen war, dat V.L. mochten v begeuen tho prepariren harwarts an, want vorwar dar is so weinich profits tho duen overzee end ock hyr dat hett neit tho gelouen ys, mochten dan order geuen om alles klar the maken end v the stellen thott een vaste gude neringe, warin wy geneget sin V.L. in alle the fauorissiren so vill ons macht streckende is. Iterum Vale ut supra.

V.L. g. vrindtt,
Hans Snel Junior.
1579.

Laus Trinitati Semper a die 2 Junij a° 1579 jn Sentuual.

Eerbar gunstiger vrundt Joan Jansz dat selffde,

dat Senor Joan Snell V.L. in disze breue vur verhaeldt hefft, dat dungket my soe guijdt tho weesen, wadt V.L. vp disze vre niet bestedet hefft in scheepstowe, dat wilt niet besteden, dan alleene die reste besteden in guyden weyten vnde roggen soo vele als V.L. tho wege brengen kan, wandt et apparentia is, dat dat korn op dissen winter wel gelden sall, ouermits dat niewe gewas seer quelicken hir in Portugael geraeden is, sus kan V.L. tho wege brengen 30 last guyden weyten vnde 60 last guyde Pruise rogge, wilt sie niet laten tho senden van Dansyck offte van Coninxbargen, vnde om sulckes tho moegen effectuieren, soo hebbe ick befracht van hir 3 schepen, die ick hir mit jn Lixbona vnde Sentuual laede, syn disse naevolgende schippers: Geerdt Euertss van Hoorn, groodt omtrent 120 last; Johan Volgkers van Engkhuisen, groodt omtrent 80 lasten; Cornelius van Leegk, groodt omtrent 60 last, welgk 3 schippers hebbe ick befrachtet $^1/_3$ part voor vnse compania, tho weten V.L., my vnde Snell vnde $^1/_3$ part voer Cornelius Loeffs vnde $^1/_3$ part voor die heeren van der Linde, vnde sall die schipper fracht betalen van ider last gaende vnde koomende, tho weten vant solt in Dansigk ofte Coninxbergen tho leueren vnde weder tho Danszigk offte Cooninxbargen soo vele lasten weyten, roggen offte ander waren in tho schepen als see lasten solts tho Coninxbergen offte Danzigk sullen vuydt geleuert hebben, als die schippers wederomme hir kommen, sullen hebben ter fracht van solt daer tho brengen vnde korn hier 13 duc. per last, vnde syn niet geholden hoer enich gelt daer tho Dantzygk tho geuen, dan Geerdt Euertss sall tho Danszigk ontffanghen 400 owde dalers vnde Johan Volgkerss

300 owde dalers vnde Cornelius van Leegk 200 olde dalers, die welgke 900 dalers, die sie mit hoer 3 schepen tho Danszigk off te Cooninxbargen sullen onttfanghen hebben, die sal men hoer hir korten 300 r. voer yder daler. Hebbe bedongen soo voele fracht hir tho ontffanghen voor soo vele solts die schippers tho Danszigk offte Coonixbargen sullen vuydtgeleuert hebben, all scheept men hoer tho Danszigk soe voel guydts niet in, sullen alleecke well hier vole fracht hebben. Vnde hebbe bedongen, dat Joan Volgkers vnde Cornelius van Leegk moeten tho Danszigk op die rede loopen vnde daer sullen see bescheydt soegken by Cornelius Loeffsen offte die heeren van der Linde, offte see sullen nae Coninxbargen loopen, offte tho Danszigk, waer dat vns best proffyt dungket tho weesen, daer moeten see lopen daer wy vnse solt moegen duirder verkoepen, vnde dat korn beter koop koopen; dan Geerdt Euertss is niet geholden anders nergens tho looppen dan vp Danszigk; thot die laedinge van disze scheepen hebbe ick niet meer gesonden als 12 sagken peper, moegen wegen omtrent 27 quintaelen, tho weeten 6 sagken geschept in Joan Volckerss, vnde 6 sagken in Geerdt Euertss en watter tho kordt kompt mach V.L. schryuen an Cornelius Loeffs, dat hy die reste prouieire vnde op wissel trecke op Adriaen Spelman, so vere hy daer ghyn provisio van vns hefft. Hebbe oogk geschreuen an die heeren van der Linde, soo ick tho kordt kome an myn pardt vande laedinge, dat sie my willen fauorisieren, opdat myn laedinge mach geprouidiert worden. Angaende die koepmanschappen, die mergkt van die graenen: guyden oosterschen weyte 100/110/115 ds., rogge 65/70 ds., apparentia van meerder opslach,

mits dat niewe gewas seer qualicken geraeden is. Specerien syn duer; peper gelt noch 35/36 #, solt in Sentuual vnde Lisbona 400 rs. die meye, wagen blaw holt 35/36 #, blaew clapholt 70/72 #. Hirmede Godt beuolen, die V.L. wil lange gesondt spaeren in gelugksaligheydt. Myn bede is mit myn huisvrouwe V.L. wil sigk mit den eirsten spoeden nae Lisbona tho koomen, wandt ick hoope mit Godes hulpe die koost ryckelicker wynnen sullen hir byder stadt, dan per mare tho handelen. Doen V.L. alle seer groeten. Ick hebbe noch vp bodemerie gedaen voer vnse reeckeninghe an Hillebrandt Jacobsz $23^3/_4$ # 44 grossen per ducat; an schipper Jan Backer van Campen 210 # 44 grossen in Danszigk an Cornelius Loeffsen tho betaelen.

V vrundt wadt ick vermach,

Gaspar Cunertorff.

Opschrift:

An den Eersamen, wysen, voorsichtigen ende discreten Sor. Jan Janss mynen gunstigen ffrundt to handen ff. gescr.

tot

Amsterdam.

De ontvanger teekende op den rug aan:

Anno 1579.

Ondtf. in Danzick den 10 Augusti van dato 1 vndt 2 Junio vudt Lix[a].

Van Senor Gaspar vnde van Senor Joan Snel vudt Lix[a].

Nota Nota Nota.

Refererd desen bref mit het taeckel op Snels rek. a f. 12.

Vuidt desen bref is thoe vernemen hoe ontroulick dat Snel vnde Cunderturf op mey in hoer reck. a f° 12 tuerlies van schepstaeckel stellen, twelck haer vnde nyedt mey angaedt.

XLIX.

Kersten Petersen uit Lübeck aan Jan Janssen van Campen te Lübeck, 4 Juni 1579.

Laus domino 1579 jar in Lubeck adie 4 Junij.

Erbar vnd weiser Johan guide frundt, min schriuen ist gewesen den 15 Maij, werden dar vth vernhamen hebben den ankumst der 3 balen gumme lack. Fug juw hir mit tho weten, dat ich den luden 1 bal tho kop gestellet, hebben in erstes bades dar vor gebaden 16 s., hebb ohm tho 23 s. gelaten, se wolden wedder by mi khommen, wo wy noch wider handelen mach we seen. Ich werd den vnder 20 s. nicht geuen; d ander 2 balen de waren se nicht neu. Wollet nicht vnderlaten mir mit d' ersten juwe menning schriuen, wairup de upt nouwest geuen willen. Ich sell noch wal tho seen offt wir mer maken muchten. Hir ist wenich tho donde mit handlung wachs datt gudt is 109, 109½ d., peper 15/15½ s., Rogge 33/34 dl., weit 40/41 dal., garst 25—26 d.

Sunst nicht dan Godt de Herre in gnade befolen. Datum u.s.

J. W.

Kersten Petersen.

Opschrift:

Den Erbarn vnd wise Johan Jansen
van Campen gutten frind
ihn
Dantzick.
1579.

De ontvanger teekende op den rug aan:

Anno 1579.

Ondtff. in Danzick den 16 Junio van dato 4 dito vuit Lubeck, beantwort den 16 dito.

L.

Kersten Petersen uit Lübeck aan Jan Janssen van Campen te Dantzig, 18 Juni 1579.

Laus Deo 1579 Jar in Lubeck adie 18 Junij.

Erbaer vnd wise Jan Jansen guder frundt; min jungste den 5 ditto hope ist juw geworden, werden dar vth vernhomen hebben datt ankummen der 3 bale gummelack vnd foge juw hir mit tho weten, dat ick den luden 1 bal tho kop gestellet, hebben mir nicht mer dan 18 st. vor dat ℔ beden willen, hebbet tho 21 st. gelaten; meldet mir derwegen met d' ersten

schriuen warnar ich mir tho richten; se weten anders nicht dan dat mer enen bal vorhanden by my. Hir ist d' handlung still, rogge 32, 33 dl., weite 40, 41 dl., melle 27, 28 d., peper 15 st. Sunst nicht, dan Godtt d' heren in gneden befolen. Datum vt supra.

J. W.

Kersten Petersen.

Opschrift:

Dem Erbaer vnd wisen Jan Jansen tho huss mit Cornelius Loffsen tho handen in

Dantzick.

De ontvanger teekende op den rug aan:

Anno 1579.
Ondtf. in Dantzick den 29 Junii van dato 18 dito Lubegk.

LI.

Kersten Petersen uit Lübeck aan Jan Janssen van Campen te Dantzig, 2 Juli 1579.

Laus deo 1579 Jar in Lubeck a die 2 Julij.

Erbar vnd weise Johan Jansen guder frundt. Juw schriuent van den 16 Junij ist mir tho kummen, wol vernhomen datt gy begeren de 3 balen gummelack tho verkopen alse men best khan. Ick bin wedder gewesenn by de luede vnd versee men nit sall kopen bliuen tho 18 st., khan ouerst noch nicht weten we

lange dach se nemen worden, wil juw dar off in kortt bescheit van thoschriuen.

Ich sal ock mit se spreken offte se wilden ein contract maken vmb ohm tho leueren wat se tho donde hebben, na dem ich versta sal ett vmbtrent 3 oder 4000 ℔ sin, datt se ein Jar bedaruen; datt gy me dar in 1/3 geuenn willen wete ich juw danck. Ich wold wel datt ich weten muchte wat ett quintal vngefer tho Lixbona kostett, so muchte ett wal geschen, datt ick die 1/3 in neme vnd solden befinden, dat ett hir wal sall genemet werden.

Angande ett korn datt is hir redelicken kopes, gude Pomersche roggen geltt hir dato 30/31 dal., weite 40, 42 dal., wo ferner ett nie gewasse wel inkumptt, so sall ett, wilt Godtt, beter kop werden, den iederein secht datt ett schon steit. Elander hude khan ich juw nenen sekeren prise van schriuen, dan die is grote differentie in, alse gi de den besten koop begerden solde men de muten ruwe kopen vnd geruen laeten, peper geltt her gemein gudtt 15 s., groff gudt vmtrent 15½/16 s., wachs datt gudt is 109, 110 s. Solt Bruasi by 10 d., S. Hubes by 12, 13 duc. Doth wel vnd grotet Cornelius Loffsen sin husfrouwe vnd sin sohn mennichwerue. Hir mit Godt befolen. Datum vt supra.

J. W.

Kersten Petersen.

Opschrift:

Dem Erbare vnd wisen Joan Jansen
van Campen meinen gutten frundt
ihn

Dantzick.

1579.

De ontvanger teekende op den rug aan:

Anno 1579.
Ondtf. in Dantzick den 14 Julij van dato 2 dyto Lubegk.

LII.

Kersten Petersen uit Lübeck aan Jan Janssen van Campen te Dantzig, 11 Juli 1579.

Laus deo 1579 Jar in Lubeck a die 11 Julij.

Erber vnd wise Johan Jansen gude frundt. Ich khan juw nicht bergen, datt ick de 3 balen Gummelack verkofft ahn den lude, wo gi vth inliggenden zeddel seen mugen, ich hebb nicht boeuen dath konnen bedingen, vermod then dage gude betalung. Ich sall mit dnegeste podtschip ahn Casper Cunersdorp eth schriuen. Watt belangt contract tho maken ohm tho leueren watt si verbruken, sall nicht sin willen. Als ich solch gudtt heb, soll wi datt wel by ohm sliten, dan die muten althomit wat leggen er datt verkofft wert vnd dan muth men ock dach geuen; darvan naeder alse wy mundelyck thosammen komen.

Wachs dat guedt is gelt hir 109, 110 d., peper 15 st., rogge 30, 32 dl., weit 40, 42 dal. Doth wal grotet Cornelius Loffsen den vader vnd den sohn minentwege. Hir mit Godt befolen. Datum vt s.

J. W.

Kersten Petersen.

Opschrift:

Dem Erbarn vnd wisen Johan Jansen
van Campen gutten frunde tho henden
in
Danzick tho huss mit Cornelius
Loffsen.

De ontvanger teekende op den rug aan:

Anno 1579.
Ondtfangen in Dantzick den 23 Julio
van dato 11 dito vudt Lubegk.

LIII.

Berent Rotgertss uit Amsterdam aan Jan Janssen van Campen te Dantzig, 27 Juli 1579.

Laus Deo wt Amsterdam anno 79 den 27 Julyus.

Eersame gunstyghe cosyen Jan Janss. soe ys myn schryuent nyet sonders dan dat ick en V.L. moeyken ende alle vrenden, Godt lof, noch wel toe passe synnen, hetwelck ick wt V.L. schryuent verstae, dat V.L. oock synt, voert hebbe ick beyde V.L. breuen ontfanghen van 15 Junyus ende vande 1 dyto, waer wt ick verstae, dat den peper nyet voert en wyl, soe dat V.L. daer noch een tytlanck blyuen moet; soe dat V.L. op my begert, soe ick clocken kryegen conde, dye heel ende guet van clanck waeren, het hondert tot 12 gl. ende dye klockspyese tot 10 of 11 gl. ende het gebroken geschut ofte metael om 14 gl., soe solde

ick vry voer een 500 ℔ flaems koepen, soe hebbe ick an Adryaen Pylman sulx strakx gescreuen soedrae ick V.L. jrsten breeff ontfonck om aduys van hem toe hebben, soe creech ick weder voer antwoert, dat hy dye klockspyse daer wel om 11 gl. solde koepen, dan woste se nyet wt toe kryeghen; derhaluen solde ick hyer jnde saeke doen soet my best gheraeden dacht, ende hy wolde my alsulcke pennynghen toe Antwerp forneren als daer toe bederf waeren, dan schreef, dat hy van Jan Snel soe voele gelts nyet jnde kasse hadde als daer toe behoefde, dan wolde soe voele pepers vercoepen merckgang, dat hy myn wysselbrief acksupteren solde, soe hebbe ick daernae V.L. schryuen vanden 1 dyto becomen, daerjn V.L. vermaenet, dat ick sulkx alsnoch coepen sal als bouen verhalt is, soe hebbe ick hyer gecoft 1 dusent clockspyese, het hondert tot 11 gl. corent, myn 1 st. des synter 3 hele schone klocken mede onder, dye hebbe ick jn eenen koep, dye synt seer schoene, dan metael isser noch nyet toe becoemen, dan sal jn alles V.L. beste voerwenden, soe wylde ick wel, dat ick aduys van V.L. hadde mytten alderjersten of ick dye hele klocken oock soe heel strackx mede schepen sal, want ick mene dye gebroken stucken mytte jerste schepen toe schepen. Hyerop schryeft my doch strackx aduys. Dye Bertoense terwe js toe Lyssebone op 140 rees, het gewas is daer meest bedoruen, gelyck ick V.L. tauent breder ouer lant schryuen sal by den bode, ende daerby den brief aen Adryaen Pylman gescreuen myt der yel

by my v cosyen

Berent Rotgerss.

Opschrift:

An den vromen ende discreten geselle Jan Janssz van Campen, ten huse van Cornelys Loeffsen

tot Dansyck.

betaelt den bode.

De ontvanger teekende op den rug aan:

Anno 1579.

Ondtfangen den 12 Augusti thot Dantzick van dato 27 Julyo vuyt Amsterdam.

LIV.

Berent Rotgerss uit Amsterdam aan Jan Janssen van Campen, 29 Juli 1579.

Laus Deo wt Amsterdam anno 79 den 29 Julyus.

Eersame gunstyghe cosyen Jan Janss, soe js myn schryeuent nyet sonders, dan dat ick V.L. schryeuent van den 15 passado ende van den 1 dyto ende op gysteren van den 11 dyto ontfanghen hebbe, waerwt ten jersten verstaen, dat V.L. het gelt vant glas toe Meluegen mynenthaluen geuordert hebben ende dat den schipper queliken by my ghehandelt heft gelyck ick wt het schryuen vanden glasemaker verstae, doch haddet schryuen een 6 weken eer gecomen, doe was de schypper hyer ende hy heft syn schip verboemt, soe jck hoere ende daer rest my oock noch wel 63 gl. van soe dat my ducht dat ick daer nyet van hebben

sal. V.L. schryft my, dat onder den glasemaeker oock noch staet 15 merck, soe V.L. dye van den glasemaker kryeghen can, soe wolde jck datse V.L. vorderden, want dat syn ick anders de meer quyt. Voert dat V.L. den peper nyet vercopen can js myn leet, doch hyer is nyet toe versuemen gewest desen soemer. Voert vande klockspyese schreef ick Adryaen Pylleman soedrae jck van V.L. sehryeuen ontfonck om sulx toe doene, soe schreef hy my, dat het toe Antwerp nyet wt mucht, doch my dunckt half wt syn schryeuen, dat hy sulck guet nyet copen wyl, soe schreef hy my dat jck sulf hyer coepen solde, soet my guet ducht ende dat hij soe voele gelts van Synoer Jan Snel nyet en hadde alst beloepen solde, dan wolde peper vercopen tot sulx als ick cofte; soe hebbe jck hier gecoft 1200 pont klockspyse daer onder 3 schone klocken dye guet synt ende het 100 staet het eene onder het andere voer 11 gl. myn 1 st., soe mene ick dye klockspyse mytten jersten toe schepen soedrae der schepen vaeren, dan jck vynde my beswaert om dye hele klocken toe schepen of het jn Poertegaele oock zwaerycheyt maeken solde, daeromme wachte jck op V.L. aduys omme dye hele klocken toe schepen; voerder belangende het gebroken metael can ick noch nyet becoemen dan salder myn neerstigcheyt jn doen om toe kryegen soet moegelyck js, doch my dunckt dat het quelicken jn Poertegael passeren solde moegen, dat men daer candelaers of sulck kercken guet brocht, daeromme schryeft my myt den jrsten bescheyt, soe sal jck soe Godt wyl jn alles V.L. beste weten. Belangende den schipper van Stattyen, daer was ick mede verackerdeert, dat hy my gheuen solde 136 ryxdaelder ende hy heft

my gheuen 205 gl. corent, ende sede hy solde my dye rest brenghen sanderen daechs, soe js hy wech gheuaeren sonder my an toe spreken of quytansy van my toe haelen als een rabbaut, dan jck hadder voele moyte mede, omdat jck ghyn hanteken noch schryeuen hadde ende dyt hebbe jck V.L. doe stracks ghescreuen, my verwondert dat V.L. den breef nyet ontfangen heft ende dat gelt heft Hans van Elsen oock van my geuordert doe jckt gheboert hadde ende jck hebt hem doe ghegeuen. Voert vande koemenschap is hyr weynych sekers toe schryuen. Pruyse rogge van 54 tot 58 gl., Pomers rogge van 52 tot 56, Brunswycksche terwe van 67 tot 70 gl, Holster van 66 tot 71, Kener van 62 tot 65 gl., Meyburger van 69 tot 72 gl., Werder van 64 tot 67 gl., Coppenhaeuens molt 34 gl., Koeckx 36, Nelleboechs molt 32 gl., Pomers molt 34 gl.; van gerste gyen koep, Koenynxberger henep 23½ gl., Rys 31 gl., Hylgen vlas 33 gl., Lettous 30, Ondus 25 dan gyen treck, Noers teer 8½ ß, Zweets 7 ß, Pruys 33 gl., pyck 37 gl., solt Sonthuenes 24½ ß, Berwaes 20 ß, croenasse 11 ß. berenklaeu 13 ß, kruyskens 9 ß, dan summege meer ende summyge mynder dan dat men voele schryft alle dynge staet hyr bynaest stylle. Voert js hyer schryeuen van Lyssebone van den 1 en 5 passado, vermelt dat het gewas daer gans bedoruen js ende datter dye bertoensche terwe van 90 tot 140 rees geloepen js, dan der js synt ghyen schryenen gecomen. Soe der weder schryeuen comt, dat het veruolcht, soe sal jckt V.L. strackx schryeuen.

Voert belangende den krych, staet hyer seer wylt; dye Walse steden synt myt dye Spanyaerts verackerdeert op dye Pasfycasy van Gent om dye malcanderen

helpen, voer toe staen wtgesecht Faelensyen ende Doernynck; voert Mechlen ende men secht den Bus oock; wat Godt geuen wyl sal men syen; dye van Gent lyggen tegen dye malecontenten toe velde ende hebben verleden vrydaege verloren wel 500 man. dye heft hoer Egmont afgeslaegen, soe dat het spul wylt staet, doch hoepe Godt voert dye syenen wel bewaeren gelyck den appel van syn oghe. Voert hebbe jck van Antwerpen ontfangen, js wel 4 daegen geleden desen breeff, dan jck hebbe se nyet eer seker connen bestellen. Voert hebbe jck V.L. soe ter loep een breef ouer gesent, voert heft myn huysvrouwe toe Campen gewest ende V.L. broeder Euert heft daer by haer gewest ende secht, dat hy rekenen ende schryuen can ende weet nyet of hy weder opt Eylant trecken sal of nyet. Hy wylde wel, dat V.L. sulx schryen wylde. Hyermede wyl jck V.L den Here beuelen, gescreuen als bouen ende groetet my Synoer Corneleys Loeffsz ende alle vrende seer

by V.L. d. e.f.

Berent Rotgerssz.

LV.

Gasper Cunertorff uit Lissabon aan Jan Janssen van Campen te Dantzig, 15 Augustus 1579.

Laus Deo in Lixbona adie 15 Augusti a° 79 par mare by Euerdt Hendricksen par via de Lubeck.

Beminde vrundtt Jan Jansen. Min lasten an V.L. is gewest van primo Junij par mar por 3 vias by

scepen de van Sunthuuis tseil gegan sin; warby V.L. geauisirdtt van de subetelike risinge int corn vnd van de grote apparentia, de hyr was van opslag in deselue granen end datt V.L. wilde ordenieren mit alle diligencia korn toe senden vp Lixbona, so vell v moglick war, hettwelke indeint gedan is sal well gedan sin, want dar grodtt profit op gedan sal worden, overmits daglix hyr merder afftreck end opslag incomptt dor causa vant quade gewas, dat hyr dortt ganze lant gewest ys, sodat hyr altans ghyn 100 m. terwe van onze landen by de stadtt sin, noch ghein ander vremde granen end ser weinich korn van de lande, hettwelck gellt alrede int Cornhuys 250, 260 r. de alquir, apparentia in corten tit op 300 off 400 r. lopen sal vnd Ostersche terwe gellt 140, 150, 160, 170 r., rogge 96/100 r., meel 100 r., vnd ghein 80 meye vorhanden vnd the besorgen op vill hoger pris lopen sall, sodatt hett schriuen van desen anders neit ys dan V.L. tho aduertiren v willen fundiren anders ghein retorno tho senden dan in terwe, rog end mell, vnd neit vercofft hebbende vp dato den peper, willen vercopen na martsganck offte verbuyten in corn, opdat wy noch mochten vor November hyr van V.L. een scipken mit korns krigen so gudtt cop als V.L. becomen kan vnd solde hopen, dat V.L. vor den ontfanck van desen al enich korn sall geladen hebben na vyttwisen myn vorgaende breuen, hettwelke indeint gedan vnd kommende in saluamento sal mer dan cento procento an verdeint worden, vnd ist neit gedan is noch ons vermoden, dat V.L. noch well mit diligencia sal konnen tho wege brengen 40, 50 oft 60 last korns vor den winter vandar harwarts tho senden, wartho ghy willen allen mogliken vlytt an-

wenden, dat sulckes mach gedan worden, want den tytt hyr also gestellt ys, dat den copman nit mach verdenen om syn leuen lanck tho mogen rosten, dus alles wat ghy an ghelde und geloue kennen tho wege brengen, willt alles in koern employeren end darenbouen kan V.L. op my trecken 1000 thott 1500 #; mogen duen end alles in korn empregiren, yck sal hyr the dancke betalen. Dan willt ghein gellt opnemen op Adrian Spelman, overmits wat hy by hem hefft denke in Hollant tho laten besteden an corn, om par todas las vias hyr corn tho mogen krigen, want tho vermuden stadtt den Osterschen terwe hyr nast 15 off 20 dagen op 200 of 250 d. lopen sall, end rogge end mel na aduenant; all wardt ock dat hyr inquamen 200 barthonen mit 40 offt 50 hulken mit korn geladen, sal neit laten mit grodtt profit verkoft tho worden. Dus wilt al v machtt gellt vnd geloff tho warck stellen om mit den irsten corn tho senden, end wat ghy vor den winter mit korn affschepen, willt senden optt vorjar end over winter al v guden vercopen end v rekeningen klar maken end alles impregieren an corn end dar mit int vorjar overcomen in person end holden rekening apardtt vande 3 scepen mit sout vnd peper, de op Dansick beuracht sin vnd dar mit respondiren end continuieren mit de retorno an Senor Cunertorff, dewelcke dar rekening van houtt; end belangende den grouen peper, wat dar van comptt zal V.L. myt my continuiren end de retorno darvan an my senden, om alzo van elkes apardt rekening holden, doch wilt neit laten alles desen winter te vercopen end tho impregiren nae martganck end de final rekening in person opt vorjar mit v brengen, om dan mit Godes hulp, hyr

comende tho mogen ons saken klar maken vnd v in en anderen stadtt begeuen, want ons al sulckes orberlick dunct an beyden syden, alsdan soude ons niet quaedt duncken v wonplats the Danzick tho nemen, op welcke materia wy tsamen mit Godts hulp mondelic breder tractieren sollen thot gelegener tit, sodat V.L. syck sall beleuen tho reguliren na desen breff, overmits Senor Cunertorff vnd my sulckes gudtt gedacht heeft dor seker justas causas hyr tho lang tho verhalen.

(...rtickel ...vant ...ckel. ...kening ...ssen.)

V.L. briff van 30 Maij vuyt Danzick alhyr op 16 passato per mar by Dirick Lyfland well ontfangen mit de 186 stuck insarcia, alles wel geconditionirt in de alfandigua gelost, alwar de vast gewogen worden om de tollen tho betalen, dewelke yck hope well 250 scippont off merder hyr vytt brengen sollen, vnd wy hebben hyr wedderom, Godt looff, Luiz Cahar vor procurador dos Almosins, dewelke my al de partie off copen will, $^1/_3$ contant, $^2/_3$ over 8 manten, solde well 2600 d. off 2700 d. par quintal dispatchado geuen; dan ouermits yck sorge neit op sin tit betalen sall, byn noch op dato mit hem neit veraccordirtt, dan so ver hy my de betalinge thott myn contentamento will versekeren, sall mit hem maken the accordiren, om alzo seffens tho mogen vercopen om de rekening tho sluyten, overmits Senor Loffsen dar pardtt in heifft, want anders by de quintalen end robes tho vercopen is lancsam werck end sollen de rekening darvan in ghein 2 jar mogen sluyten; end wilt in alle maniren ghein gudtt mer schepen dar ymants pardtt heifft, want sulkes ons ser schadelick end moylick ys dor vill orsaken, well verstan de $^2/_3$ vande insarssia is van Cunertorf, my end V.L.

15

elkes $^1/_3$, end in retorno vanden grouen peper sal sulkes op rekening stellen so alst conuenirdtt. Godt wil de reste vande retorno laten my mit leuen ontfanghen, hope op alles redelike profit sin sall.

Den schipper heb sin vrachtt betaelt end was ghein durcop vracht, V.L. wil in alles [don] als wy op v betrowen end thot noch thoe gedan hebben. Het cargason vande insarssia heb then dell geuisitirdtt, wet anders neit off ys alzo recht; dat V.L. schriuen noch wel 2 oft 3 jar dar begerden tho blyuen, duende V.L. en gude partie, sulkes dunct ons apresente ongelegen, sowel vor ons alls vor V.L., wardor wy mits desen ordinieren al v saken desen winter aldar finisseiren end optt vorjar overcomen, twifelende neit off sulkes V.L. profit vnd er sin sall, gelick wy mits Godts hulpe V.L. dan mondelick verklaren sollen, end ordiniren V.L. enige modo van leuen, dat v end ons allen profitelick sin sall, willt Godtt, de V.L. mit gesontheit hyr brengen will, warin wy alle ons hertlike in verblyden sollen.

By de rekening vanden verkofften peper wel vernomen de 7 sack by legen pris verkofft sin, doch dat ons consolirde was, datt de watt ant wilgen was. Hope de reste beter verkofft sall worden, doch sy gelde watt sy will, lat neit tho vercopen nae martsganck, opdat ons retorno in korn comen mach, warmytt wy ons schade wel verhalen sollen. Pro auiso.

By myn laste brieuen van Antwerpen had Adrian Spelman noch van de 51 sacq pepers neit en graen verkofft, overmits de by legen pris was, vnd neit boven 35 st. tpont gelden wilde, neit tho myn yck heb hem gescreuen, dat hy neit late tho vercoepen nar martsganck, om in Hollant the laten empregiren

hett procedido van dein in guden Holster weite, de op dese vre int cornhuys gellt a 170 r. per alquer.

ickt dat Snel le Cunertorf India haer del gehat t, grot tot nen schade. Aanteekening Jan Janssen.)

De 3 schepen van India sin hyr ingecomen in saluamento end hett virde genaempt San Pedro is, Godtt betert, gebleuen, warby ick verleise over 900 ɤ — r. vnd by de andere 3 hebben wy gheen retorno gecregen, overmits Jan Galao, Godtt betert, aldar gefallierdtt ys dor groten stadtt, de hy dar geholden heefft vnd alle jar omtrent 1500 # gedispendirt, hetwelcke hem verdoruen hefft end verloeren gemaect heefft end my end Cunertorff groten schaden gedan heifft. De schepen brengen 1600, 1700 quintal peper end 2000 quintal nagelen end van alle andre drogas end specerien gude quantiteit, behalue genbar, brengen ghein off weinich, vnd wy denken ghein speceria the laden op Danzick, overmits alles hyr in ser hogen pris ys vnd alle natien copen starck op alle naglen, massis, noten, keneil, watt sy becomen konnen end gelden nagelen 60 ɤ — r. apparentia van opslach dor den groten treck, de hyr in alles ys end by V.L. ys alles slap end op legen pris na de memoria van den prisen in de speceria, die V.L. my gesonden heifft; gelden alle hyr mer dan by V.L., sodat excusado is dar merder van tho schriuen offte tho peinsen enige speceria op Danzick tho senden. Hir mit den Her beuolen, de V.L. lange gesunth end wolfarende wil sparen. Wy sint Godt loff mit all de vrundttschap well tho pas, vnd sende desen briff par mare par via de Antwerpen mit en pont Vlems, de porto ende schriue an Spelman hy 10 off 20 dalders d auantagio geue enen boden om mit breuidade desen an V.L. tho bestellen, sodat V.L. tho beter ende tho erder sin commissie mach volbrengen na vyttwisen

deser briff, want het nu tit in de wint tho seyn; hopende ende betrowende op v, in alles merder diligencia duen sollen dan off wy seluest in person dar waren, want v dar seluest ock an gelegen ys. Vale, gesloten den 15 Augusti smorgens then 8 uren. Dat gellt, dat V.L. gelaten heefft tho Amsterdam by Berent Rotgharsen als 493 gulden heb dor Hans van Elzen laten empregiren in campanil mit noch 600 gulden, de hy dar gecobreirt had van de bomeria van Miguil Smit, dwelcke campanil Godtt loff alhyr ys vnd hope mitt gudtt profit the vercopen. Vt supra.

Hyer blickt, dat hy ontf. heft dye 493 g. 15 st. a folio 6. (Aanteekening v. Jan Janssen.)

Tot zoover de hand van Jan Snel. Hier volgt met de eigen hand van Cunertorf:

Joan Jansz, V.L. wil de commissie yan Senor Joan Snell complieren vnde alle vnse gelt in korn besteden, meest in guyde weyten, woe glasiger wo beter, vnde alle tho wege brengen wadt V.L. mach mit v credito soo verre strecken als ghy kundt, my dungket $^{2}/_{3}$ part in guyde blangke roggenmeel, wilt niet schepen offte it is vichten bandt, wandt eegken bandt mach niet duyren. V.E. wil syn dingen daer alle klaer maecken, ghyn sterten van schulden achterlaeten noch guyden onverkofft; alle die schulden, die ick V.L. bewesen hebbe tho ontfanghen van Jochem Eler, Michiel Keerle, Stensel Meyne vnde Andrees Steuer hoope V.L. ingemaendt hefft vnde alles bestedet in korn, vnde alle vnse guydt verkofft, soo wilt mit den eersten int vorjaer herwaerts koomen vnde brengen mede v pregens van Campen, woe dat V.L. daer niet getrowet is, wandt hir van noode is om ghyn muyten tho hebben, wandt solde hir anders niet trowen moegen, hir wilt op verdacht weesen, wandt dat is

myn vrundtlike begeeren. hir myt lyue koomende, sullen ordenieren wadt V.L. vnde ons profyteligks is vnde thot Godes dynste.

Ick hebbe an die heeren van der Linde geschreuen jndien Cornelius Loeffsen van mynentwegen van doene 5/600 daler, dat hy niet laeten sall om die tho geuen, sal alles hir tho dangke betaelen, laett all in korn besteden wadt ghy konnen; die peper wil see niet verkofft weesen soo vermangelt see an korn, wadt ick gesonden hebbe mit die 3 schepen, die ick befracht hebbe; seindet an my oogk wadt van die schulden gekoomen is, die V.L. daer van mynentwegen ontfanghen heifft, dat gelt vanden grouen peper an Senor Snell.

Hirmede Godt beuolen. V vrundt
Gaspar Cunertorff.

Het soudt. gellt hyr 400 r., in Sinthuuis 250 r.

Opschrift:

An den Ersamen gesellen Jan Jansen
van Campen mynen gunstigen frondt
thott
Dansick.

De ontvanger van den brief teekende op den rug aan:

Anno 1579.

Ondtffangen in Danzick den 7 Ocktober van dato 15 Augusti in Lix[a] bet. 2 daelders van porto vnd thot Lubeck hem 4 dalders betaelt, desen hefft Gaspar Cunerturf ondertekent. Oeck datte sey haer handel op India gehat hebben. Not.

LVI.

Kersten Petersen te Lübeck aan Jan Janssen van Campen te Dantzig, 22 Aug. 1579.

Laus Deo 1579 jaer inn Lubeck a die 22 Augusti.

Erbar vnd wise Johan Jansen gude frundt, juw schriuen vhan den 29 Julij empfangen, vernhamen datt juw dunckett, datt ich tho lange dach geue tho de gummelack, ditt hefft anders nicht sin willen. Hir sin nu schepe van Lissebona kommen, de bringen velicht watt mitt, solde dan wal muten lange stan. Wenn gy begeren vp de schult watt gekofft hebben oder den breff tho verkopen, so latt ett mi weten, selt well dhon. Hir wortt min schip up Lissebon tho lecht, konen mi laten weten oft ich dar vor juw up schepen soll vor de gummelack. De schipper heit Lowrens Peters. Rogge offt weite soll nu wel nicht vel tho bekommen sin, wasse 110, 111 d. fre gelt, peper 15 st. Sollt S. Ubes 12, 13 dal., mell 33, 34 d. Sunst nicht dan Goede den Here in gneden befolen. Datum vt supra.

J. W.

Kersten Petersen.

Dot vel groten Cornelis Loffsen, sen husfruw vnd ohren sohn minenthaluen.

Gy schriuen vhan part tho laten in de gummelack de gy kumpstiges bekhommen muchten, gy schriuen mi onerst nicht den inkoep als ich juw schreuen hebbe tho dunde.

Opschrift:

Dem Erbaren vnd wisen Johan Jansen van Campen, tho huesz mit Cornelius Loffsen tho handen
ihn
Dantzicke.

De ontvanger teekende op den rug aan:
Anno 1579.
Ondtff. in Danzick den 4 September van dato 22 Augusti vudt Lubeck.

LVII.

Hans van Elssen te Antwerpen aan Jan Janssen van Campen te Dantzig, 12 Sept. 1579.

Laus Deo, Anno 1579 den 12 September jn Andwerpen.

Ersame gunstyge ffrunth Jan Janssen, yuw schryuen van den 11 Augusto hebbe ick hyr vor 4 dagen entffangen, dar wth vernomen datt J.L. myn schryuen mett de bryuen van Lyssebona bekommen hebben, welckes my leff is.

Ick hebbe na der tyt neytt enyge bryuen van Jan Snell becomen, yn so lange teyt nyett, welckes my verwondert, dat hy so traach ynt schryuen is. Dar synt tho Amsterdam vor Jan Snell gekofft vmtrent 8 off 9 last terwe vnd ick hebbe ock watt clockespyse vor em gekofft, so datt ick vp syne rekenynge van Adryaen Spelman ontffanghen hebbe 400 ß

Fleemsch, dar van ick Jan Snell guett beschett doen werde. Gy hebben v rekenynge daer gemaekett, datt men tho Amsterdam beter coep terwe kopen solde als gy daer to Dansicke sowt doen. Sulcke meyninge hefft myn swager Jacob Paewe ock gemaket daer doer vor my daer nyett gekofft is; wat gy vor Jan Snell gedaen hebben weeth ick nyett, dan als men de Grudensse ende Meusse terwe dar kopen konde om 45 ff. polens, so en kan ick de rekenynge nyett maken, datt men to Amsterdam beter don solde. Jan Snell schryff my vor em ende my to kopen 20 last terwe ende 20 last roggen, so koffte ick 8 offte 9 last terwe tho 78 goltg. vnde mende de reste ffort to kopen, dan dar worth so vp geyaecht, dat ick nyet mer an raken konde, dan vm dat Jan Snell dar nyett by verkorth solde werden, so hebbe ick em de terwe vor syn proper gelaten, darmede hy nyet tho beclagen hefft, dat he ynt kopen versuymet es. Ick hadde hyrop ock gekofft 25 last rogge, doen ick meynde to schepen, doen konde ick den rogge nyet vth krygen, zo datt ett mett den roggen wt gebleuen es ende daer is ock nyet ffol an gelegen, wen men schoen 90 ress vanden rogge maken konde, so en solde daerop noch nyet ffel vp sytten, dar vm hebbe ick clockespyse gekofft, dar beter gewyn op sytten sall, want ick hebbe dat hunderth gekofft vm 8 st. 1 orth.

To Hamborch werden ock well 10 schepe affgelaeden met korne na Lyssebona, dar hebben see den weytten vpgeyagett van 45 daler vp 66 daler; tho Amsterdam blyfft de terwe noch all vp 80/82 ock 84 goltg., gude rogge vmtrent 60 goltgl., anders weth ick yu vp dit pas nyet tho schryuen, dan ick yu Godtt yn gesuntheyt beuele; doett well ende begroeth

van mynentwegen Cornelys Loeffsen beyde vnde syn leyue huysffrowe ende ock frow Barbara met alle de ffrynde. Gescreuen als bouen.

Hans van Elssenn.
E. W. F.

Jnth schryuen van dessen bryeff hebbe ick schryuen gekregen van Jan Snell vanden 15 Augusto, he schryfft noch seer starck van tho kopen vnde tho schepen; he schryfft al quamen dar de stunde 200 bartonen ende 50 hulcken mett korne geladen, de alquer solde gene 20 ress affslaen, darvm so gy daer vor em gekofft hebben, sult em dar ffryntschap an gedaen hebben. De rogge hefft dar do gegulden 90 ock 95 ress, de Oestersche terwe 140/160 ress, terwe vande lande 250 ress.

Opschrift:

Dem Ersamen vnde vorsychtygen
Jann Janssen van Kamppen, tho hues
by Cornelys Loeffsen ff. g.
jnn Dansicke.
1579.

De ontvanger teekende op den rug aan:

Anno 1579.
Ondttf. in Danzick den 7 Ocktober
van dato 12 Sept. bev. vudt Andtwerpen.

LVIII.

Gaspar Cunertorff uit Lissabon aan Jan Janssen van Campen, 24 September 1579.

Laus Trinitati semper. Anno 1579 a die 24 Septembris jn Lixbona.

Eerbar gunstiger gude vrundt Joan Jansz, naedat ick V.L. gewunschet hebbe vele gelugks vnde salicheydt, soo is deesen om V.E. tho aduertiren wo dat ick V.L. breeff van den 29 Julij alhier op 22 Septembris ontfanghen hebbe, met andere diuerse breuen tho vooren, die ick niet beandtwoordt hebbe, ouermits dat Joan Snell mit V.L. continuyrt, opdat wy niet tegen den anderen sullen schryuen, dat den eenen mandiert, den anderen wederom dismandiert, is die oorsaecke, dat ick niet digkwils an V.L. schryue. Soo sall deessen nu dynen in korte andtwoordt op V.L. leste breeff vanden 29 Julij.

Dirigk Lyfflender is, Godt loff, hir in saluamento ouergekoomen, die 38 towen vnde 148 trossen syn terstondt ontffangen vnde in den patteo van den alfandiga gelecht, ouerdeckende mit zeylen, op dattet towe niet seer verdroogen solde, mits int heete vanden soomer was seer mochte indroogen, vnde ouermits hir inder alfandiga vele suicker van Brazyll was om tho wegen, konden ghyn plaetse krigen, soo haeste tho wegen, hefft wel 6 wegken moeten liggen in die patteo van den alfandiga eer ment hefft kunnen gewogen krigen, wandt datselffde towe terstondt anden almosyn verkoft a 2 ꝧ 700 't quin. tho betalen die helffte contant, die ander helffte op 3 maenden tho betaelen; nae ick verstae van Joan Snell, soo sal darby 60 percento vry gelt gewonnen worden op dat vorsz. towe

eer meer als myn, dan Joan Snel holdt daer reeckeninge van, die V.L. sulckes breder sall auisieren die rechte certesa; sal oogk sulckes klaerligken vernemen, om V.L. tho auisieren, it is ghyn quade partie, wy mochten jaerlicks daer wel een partie laeten slaen, daer sall ghyn quaedt an gedaen worden, wy sullen den jongen Loeffs syn 1/3 part hir guydt duen, opdat hy syn vader mach retorno doen.

Vorts gunstiger vrundt Joan Jansz, ick verneme V.L. vuydt den huise van Cornelius Loeffsen sigh begeuen hebben ten huyse van Harmen Igerman durch een segkere cawsa van jalosia vnde quaede suspitie, die Cornelius Loeffs gehadt hefft tusschen V vnde syn huisvrowe, waerdurch vele disgustos an syn huisvrowe gedaen hefft, soodat ghy daerdurch gemouiert syn v tho begeuen by Harmen Igerman, waerin ghy wel gedaen hebben, dan hadde my lyuer gewest by Cornelius Loeffsen gebleuen hadden, ter eeren van hem vnde my, wandt dat volgk sal meenen eenige andere differentia gehadt hebben, dan om alle discordia tho schuwen tusschen man vnde wyff, soo ist best die plaetsen tho schowen, daer die plaegen moegen vallen. Ick hoope niet van vwentwegen, dat ghy v eedt tho buyten gegaen hebben, dat ghy eenighe conuersatie mit haer gehadt hebben, wandt it is Godt niet angenaem een eebregker tho weesen. Die guyde man hefft een weynich gelygks wadt suspitie op syn huisvrowe tho hebben, wandt in voortyden eer sie van Amsterdam vertogen, was sie wadt qualicken befaempt mit een man, daer men presumeerde see eenige conuersatie meede solde gehadt hebben, woo wel sulckes is qualicken van my gedaen, v sulckes tho schryuen, wandt ick hoor eere hoore voor tho

staen, derwyle ick hoor broodt 5 jaeren in huis gegeten hebbe, vnde oogk alltydt, soo lange als ick hir gewest hebbe groot amisidade tho saemen gehadt hebben, dan dit kompt op die materia tho passe, dat die guyde man een weynich gelygk heft eenige quaede suspitie op syn huysvrowe hefft; offte hy suspitie mit der waerheydt hefft, dat is Godt vnde ju beyden bekent, sulckes weesende, soo wilt v van sulcken vitio affwenden, wandt ghy Godt daerin vertornen vnde doen niet ghy wilden dat v seluest geschage, wandt Godt secht mit dieselffde maete daer ghy mede vuydt meeten, sult ghy in gemeeten worden; ghy hebt hir nu Anna Galoa, een schoone jonge vrowe, die welgke, Godt sy gelouet, in aller eeren opgevodet wordt, dat ghy, wil Godt, als ghy tho huis khomen, een eerligke vrowe daer an vinden sullen, discrete vnde auisade, die hoor huis well sall weeten gaede tho slaen, daer ghy mit eeren wel mede by die luyden koomen mogen, see is soo verandert als nach vnde dach in aller discretion vnde tugticheydt, dat my vuydt grondt myns herten lyff is. Soo op die materia, dat ick dit schryue, et solde v niet lyff syn tho hooren, dat see v eenige dislealdade casierde, soo hoope ick oogk niet, dat ghy Cornelius Loeffsz enige dishonera angedaen hebben. Die materia wil wy laeten varen.

Vorts gunstiger vrundt Joan Joansz, angaende dat ghy schryuet wel van synnen waerdt noch een jaer 2, 3 tho Dantzigk to blyuen offte in Hollandt, dat wy weder opt niewe mochten een compania maecken, opdat ghy v capitaell mochten vermeeren, derwyle dat ghy noch een jongk man byndt, wolden die werledt noch wadt versoecken, gunstiger vrundt Joan Joansz,

die saecke solde my wel anstaen, vnde solde niet beter wenschen dan dat wy V.L. muchten tho Danszigk offte in Hollandt ergens hebben, wandt weeten wel V.L. vnse dingen mit alle eere vnde vrommicheyt doen solden, dan V.L. kan wel gedencken woo suyr dat die jonge dochter Anna Galoa moet vallen 3 jaren langk tho wachten, wetende wel dat see belouet is, dat see ghyn ander mach trowen vnde modt schowen alle geselschap van genuchte, van alle conuersatie, van alle persoonen, vnde haer eere modt betrachten, wo solde V.L. soo cruwe noch weesen vnde laeten die jonge dochter noch andere 3 jaeren wachten; see modt schowen alle geselschap vnde tho huis blyuen vnde beslooten als een begine, vnde V.L. soogket alle weerlde lust; it is ghyn reeden dat ghy dat disse jonge dochter voor ogen leggen, dat see niet wiste dat see belouet ware, soo solde ick mit die saecke dissimulieren, dan nu weedt see, dat see belouet is, vnde mach ghyn andere trowen, noch een ooge vp een ander slaen om haer eere willen. Ick hebbe haer gesecht, dat ghy noch meendt, 2, 3 jaeren lanck daer tho blyuen, see meendt hoor synnen tho verlysen. Sus lange hefft see blyde gewest, hoopende haeste V.L. kompste, nu blyfft see heel disconsalado, soo is deessen myn begeerte mit myn huisvrowe, oogk Senor Joan Snell, V.L. wil alle syn dinge klaer maecken tho Dantzigk vnde verkoopen daer all wat wy daer hebben vnde maecken, alle vnse reeckeninge klaer mit Cornelius Loeffsz, mit Jochem Eler, alles wadt ick daer vuydtstaende hebbe, vnde kompt mit den eersten tho huis, vnde brengt mede v pregons van Campen, woo dat ghy daer niet getrowet byndt, vnde koompt vnde ontffanget V.L. huisvrowe voor

Godt vnde mit eeren, soo sall v Godt Almachtich verleenen alle welfaerdt vnde salicheydt. Wilt ghy dan V.L. huisvrowe medenemen vit ende vande werledt, see is bereydt mit V.L. tho gaen tho leuen vnde steruen daer ghy blyuen. Wilt ghy weder nae Danszigk gaen, nae Hollandt, Andtwerp offte waer dattet v belyuett, wy willen mit v compania maecken, v fauorisieren waerin wy sullen moegen, dit wilt voor auiso holden, vnde anders niet doen, dan ick in deessen breeff op v begeere, vnde wilt my met alle breuidade daer andtwoordt op schryuen v vterste meeninge.

Angaende dat V.L. schryfft, dat ghy vp disse vre noch niet meer als 8 sagken peper verkofft hebben a 10¾ st., die steen vnde noch 14 sagken onverkofft hadden, die welgke ghy meenden op den dommeningk tho verkoopen, hoope ghy sulckes sult gedaen hebben, dan vreesende ghyn scheepen sullen hebben om v retorna vp Lisbona tho senden, dan V.L. vnde Joan Klingkhaemer waeren gesindt een schipken wel gerust tho befrachten van 80 last, vnde syn mit den anderen ouereengekoomen, dat vul tarwe tho laeden vnde harwarts laeten loopen vnde van hir op Ilia de Madera, offte Condaett om bastard tho halen, in welgke schepken waerdt ghy van meninghe 50 vaeten in tho halen vor vnsze compania, daer in wilde ghy schepen 25 last weyten vnde summich was; ick wolde dat ghy in die platse van was all guyde Polnsche weyte scheepten offte guyde rogge, want apparentia is hir dat korn dit jaer wel gelden sal. Soo vere als dat scheepken hir kompt, wy sullent in die Condaedt offte Ilia de Madera doen laden, daer nae datt wy vernemen, waer dat den besten profyt sall vallen. Eer dat scheepken hier komt sullen van alles guyde

jnformatie nemen, opdat wy geresoluiert syn als dat schip hir kompt vnde gelosset is, woo dat wy sullen laeten loopen.

Ick hebbe van hir in Junij verleeden jnden naeme Godes befrachtet 3 schepen van hir mit holt gelaeden, om op Dantzigk tho lopen, aldaer see wederomme mit korn sullen laeden vnde wederomme hir koomende mit beholden reysse, soe sullen see thor fracht hebben, voor soo vele lasten solts als see tho Danszigk vydtgeleuert hebben, voor soo vele lasten sall ick haer hir ther fracht geven 13 duc., al hadden see schoon soo veele korn hir niet gebrocht, als sie daer tho Danszigk vuydtgeleuert hebben. See sullen ghyn gelt tho Dantzigk hebben, allene men sall haer tho Dantzigk geuen alle 3 schippers 900 olde daler om thot hoer redinge vnde victalie, tho weten Geerdt Euertss van Hoorne 400 daler, Joan Volgkers van Engkhusen 300 daler, Cornelius van Beegk 200 daler, al wadt see meer sullen ter fracht hebben, datt sall ick hoer hir betaelen als see elgken hoer guydt hir wel geconditionnirt an den mergkt gebrocht hebben, by die welgke 3 schepen hebbe ik befracht $^{1}/_{8}$ part voor V.L. Joan Snell vnde my vnde $^{1}/_{8}$ part voer Cornelius Loeffsz vnde $^{1}/_{8}$ part voor myn heeren van der Linde, hoope, wil Godt, die schepen jn saluamento syn ouergekomen vnde voer deesen gelaeden syn. In welgk 3 schepen hebbe ick gelaeden voor vnsse compania $^{1}/_{8}$ part wordt die heele last solts bedragen

tho weeten gelaeden in Geerdt
Euertss 382 meyen solts kosten . . R 158 ʒ 180 rs.
Noch gelaaden jn Joan Volckerts
van Engkhuysen 272 meyen solts . R 109 ʒ 344 rs.

Noch in Cornelius van Leegk 176 meyen solts . . . . R 70 ꝟ 752 rs.

Noch betaelt voor p. gelt p. 215 last 20 r. per last . . . . R 4 ꝟ 300 rs.

Summa soo bedraagt die 830 meyen solts . . . . R 342 ꝟ 576 rs.

Hirin heredieren wy mit vns drie 1/3 part R 114 ꝟ 189.

Noch betaelt an den schipper voor dat lastgelt in den Sondt dit solt geschattet vp 215 last kompt myn 1/3 part 71 1/2 last daer op den schipper betaelt also vele olde dalers om in den Sondt voor my 1/3 part tho betalen de tolle, hoer mede gegeuen 71 1/2 Rixsdaler 320 rs. voer ider daler, bedraget also int gelt nae R., R. 22 ꝟ 860. Soo dat die laedinge vant solt vnse 1/3 part alleene kostet R. 137 ꝟ 049 in deise 3 schepen gelaeden.

Noch mede gedaen schipper Joan Volgkertss van Engkhuisen 50 nieuwe dalers a 300 R., ieder daler bedraget alle soo . . . . R. 15 ꝟ 000

Noch op bodemerie gedaen schipper Joan Backer van Campen 175 # daer voor hy betaelen sall 210 duc. 44 grossen per ider ducat an Cornelius Loeffsen 8 dagen visto . . . . . . R. 75 ꝟ 000

Noch op bodemerie gedaen schipper Jacob Woorst van Campen 30 # daervor hy betaelen sall an Cornelius Loeffsen 36 # 8 dagen na syn ankompst 44 gr. per # . . . . . . R. 12 ꝟ 000

Noch gedaen op bodemerie an Hillebrandt Jacobs van Nyrop dat schip die Papegaye 18 1/4 duc. daer voor hy betaelt in Danszigk an Loeffsz 8 dagen visto 23 3/4 duc. 44 grossen per ducat R 7 ꝟ 000

Noch gesonden an Andrees Steuer 4 quarten guyden wyn van alde Galega kosten mit onkosten om an v tho betalen $39^1/_4$ # 44 gr. per ducat . . . R. 15 ꝺ 710

Noch gesonden mit Joan Volgkerts van Engkhuisen 4 sagken peper.

N⁰ 224 wegen 6—0—08 syn 2 groote sagken.

N⁰ 352 wegen 6—1—07 syn 2 groote sagken.

Noch gesonden mit Geerdt Euertss van Hoorn 4 groote sagken peper.

N⁰ 223 wegen 6—1—31 syn 2 groote sagken.

N⁰ 353 wegen 6—0—30 syn 2 groote sagken.

Somma disse 8 grote sagken peper wegen brutto	25—0—12
Tharra pro 12 sagken 2 pardt p. sagk	0—0—24
	24—2—27
Summa noch van disse peper . .	0—0—25
Soo dattet suiuer peper blyft. . .	24—2—27

Angenomen van den Cooningk in bet. a $38^1/_4$ # quintaell andt korn, dat wy anden Coningk voor unse reeckening geleuert hadden mit alle onkosten . . . . R. 401 ꝺ 946

Mit sagken 1 percento, dragen, bergen p. gelt summa in alles gesonden tho behoeff van onsze $^1/_3$ part in disse 3 schepen tho laeden . . . . . . R. 663 ꝺ 995

welgk gaedt voor vns 3 reeckening, is daer verlies offte wynst modtent tho saemen dragen elgk syn $^1/_3$ part,

Godt geue gelugk; dit gudt alles an Cornelius Loeffsen gesonden om V.L. tho ouerandtworden, wandt ick niet wyste offte V.L. vertrocken was offte niet. Ick hope V.L. sall dit alles bestedet hebben in corn, vnde voorts v credito verstrecket soo vele dat erlangen mach, wandt her is apparentia dattet korn dit jaer hir wel gelden sall. mits een seer quaedt gewas hir tho lande is; soo vere dat ghy alle v guydt niet hebben kunnen verkoopen jn den domigk gelygk V.L. schryfft den peper wilden verkoopen, soo wilt see in allen manier vp den winter verkoopen, vnde wadt V.L. in gelt by ein hebben, mit den eersten int voorjaer, soo haeste als it open water is, in guyde glasige Polnschen weyten ouersenden. Vorts verneme ick, dat de wisselbreff van Jochem Eler noch niet geacceptiert was, dan dat hy belouet hadde die tho acceptieren, mits conditio, dat men hem niet ouervallen solde, mits gyn gelt hadde, dan hy begeerde wel intereste tho betaelen, wadt 2 guyde mannen daer tho seeden. Soo is myn beede, wilt Senor Jochem Eler dit capitel laeten leesen, dat hy in allen manieren myn wisselbreeff betaele, dat hy wel weedt wo dat ick syn eere hir tho lande alle tydt voor gestaen hebbe, vnde syn schippers voortgeholpen, myn credito voor hem verstrecket.

(Hier eindigt de brief op den vierden folio bladzijde, er ontbreekt zeker een blad, waarop ook het adres stond.)

LIX.

Hans Snel Junior uit Lissabon aan Jan Janssen van Campen te Dantzig, 24 Sept. 1579.

Laus Deo jn Lixbona a die 24 September a⁰ 79 par poste.

Beminde vrindtt Jan Jansen, op 12 present was myn lèsten an V.L. par mar par via de Antwerpen, warby v laste briuen van 15 Junij largamento gerespondeirt op alle capitulen vndt fortt geauisirdtt alles wes nodich was, warna V.L. syck mach reguliren; de substancia van dien was, dat V.L. wilden aldar onse guden vercopen vnd alle restante penningen cobriren vnd alle contas finissiren vnd van alle retorno senden in gueden Polschen weite, end dat mit alle de penningen de darby stan, dan ock so vell v credit verstrecken mach alle in weite jmpregiren, darenbouen indeint moglick ys, mogen thott 1000 # op my trecken om alles end mit den eirsten tho mogen jmpregiren in terwe, insonderheit nu den Polschen terwe in so legen pris, tho weten 30, 40 gulden Pols 1 last, war geraden hett hemde te vercopen end an terwe tho empegiren, want tis gesein groott profit hyrop lopen sall ind sover ghy diligent hirin syn gewest vnd na myn briuen an V.L. gescreuen v gegovernirdtt hebben, twiffel neit off sollen 2 off 3000 # verdenen vnd alles wat ghy vor den forst neit van dar konnen schepen, noch jmpregiren, mogen overwinter all v restante guden vercopen end to naes an jmpregiren, gudttcoop off verbuyten, om tegent vorjar mit dirste schepen in person tho mogen overcomen, dor seker

justas causas. Osterse terwe off rog is hyr neit en gran by de stadtt, darom kan V.L. den pris darvan neit schriuen vnd nast 3 dagen sin hyr ingecomen 8 off 10 barthonen, vercopen a 190, 200 rs. mit groten offtreck end sollen binnen 3 dagen al verkofft hebben, overmits ghein grote halm van terwe vant lant is vnd gellt 280, 290, 300 rs. alquir, apparentia van opslach, vnd al wardt hyr ock 100 barthonen mit 50 hulken mit korn inquamen, sal altit wel gegastirdt worden mit profit; by myn vorgande gescreuen, dat ghy a pardt rekening holden sollt vant pardtt, datt wy hadden inde 3 schepen dor Senor Cunertorff beuracht end de retorno van dein an hem remitteren, end watt belangende ys den grouen peper vnd de penningen, de ghy dar vor Cunertorf ontvangen hebben off sollen ontfangen, darvan solt ock rekening a pardt houden end de retorno van dein an my remitteren. Op gisteren den 23 dito, v lasten van 29 Julij par poste ontfangen vnd verstan alles wes ghy dar in schriuen, belangende hett takel vytt Lyffland, heb by myn vorgaende geschreuen, dat hett all verkofft end geleuerdtt ys an den K. a 2700 r. quintal, de helfft contant, de helfft over 4 mant tho betaelen, heb a bon conta 2 ʊ # ontfanghen end heefft wtgebracht 648 quintall in de alfandiga vnd in de leuerantia an den K. 650 quintal sin 278 scippont, het welcke ser wel respondirt end hope dar by de 80 percento winst op sin sall, so datt wy dencken alle jar 500 scippont aldar the latenn slan end mogen vast mit den Jacob Oly dar sekere appuntamentos maken, so alst v orber duncken sall, want myt de Dansicker schepen sollen wy van hyr guden procu-

riren thott betalinge van deselue jmparcia, want tis en grote winst 75 off 80 per cento in mercadanos de lee end de men mit grote sommen kan gustiren, yck wil my vermeten alle jar hyr 7 off 800 schippont tho slyten.

Belangende dat V.L. van meninge was tho bevrachten 50 lasten terwe vp Lixbona, hope sulkes sal gedan sin vnd hett scip hyr comende sollen laden thoe platzen, datt ons best duncken sall, tsy mit Ilia de Madera wynen off mit ander fruyten off bastarde off andere guden, de wy weten by v valia hebben, jn welcke guden ghy sullen herdiren v $^1/_8$ partt, gelick tho vorn geordinierdtt ys, vnd konnen ghein veranderinge dar in maken, pro auiso: alle specerien syn hyr in hogen pris, peper 35, 36 #, naglen 63, 64 ℔ — , Massis de suuer ys 73, 74 ℔ — , in alles groten afftreck, sodat ongeraeden ys a presento tho copen enige speceria, dan als V.L. wiltt Godt hyr sin sollen, ordeniren alles wes ons tsamen best duncken sall, de reste vande bomeria van Smit wilt procuriren tho ontfanghen, is noch schuldich vp dato mit de crescencia van de bomeria 237 ryxdalder, gelick V.L. by de kantschrifft syn mach vnd by de rekening van Caspar Schum; yck hope V.L. ons diligencia duen sall deselue tho cobriren end byn van meninge mit hem fortan tho continuiren inde negocios de wy t Amsterdam sollen offensiren, want ick beuinde Hans van Elzen neit so prompt in myn affairen tho ferforderen als yck gehopet hadde. Sout gellt hyr 35, 36 st., in Sinthuuis 25, 30 st. Nu neit anders dan als wy, wyllt Godt by den ander commen, sollen breder van als tractiren. Ick mit myn familia vnd

all de vrundttscap sin noch well te pas, Godtt loff, hopende tselue van V.L. the verstan.

Vt supra.

Vale Vale,
V.L. g.w. vrundtt
Hans Snell Junior.
1579.

Opschrift:

An den Ersamen ende discreten gesellen Jan Jansen van Campen, mynen gunstigen frondt
thot
Dansick.

De ontvanger teekende op den rug aan:
Anno 1579.
Ondtff. in Danzick den 17 December de dato 24 September de Lix[a] dat ick terwe senden sal.

LX.

Hans Snel Junior uit Lissabon aan Jan Janssen van Campen te Dantzig, 2 November 1579.

Copie van den voorgaanden brief van Hans Snel, waarna deze laat volgen dezen brief op hetzelfde papier.

Laus Deo a die 2 Nouembr. a° 79 jn Lixbona
par mar par via de Antwerpen.

Senor. Dit vorgande is de copia van myn lasten, na dato ghein brieuen van V.L. ontfangen, dan enen

van 13 Augusti an Senor Gaspar Cunertorff, de quam onder cuberta van Senor Spelman, denwelcke thendel gelezen ende verstaen, dat Gherdt Euersen noch neit in was vnd datt V.L. myn bauen 40 off 60 last weite neit gelosset had hope V.L. na dato mit diligentia merder sal gecofft hebben end geladen na vytwisen myn briuen van vltimo Julij vnd 15 Augusti an V.L. in diligencia gesonden vnd al ist darby V.L. 2, 3, 4 off 8 florins per last opgeslagen, hope darom niet sall gelaten hebben tho copen vnd aff tho laden, warna wy ser verlangen. Joachim Stockman ys aver 6 dagen hyr in Cascalis gecomen, brogt tiding dat de Dansycke vlott omtrent prima Settembris van dar geseilt ys in syn compania, vnd dat hy mit en groten suaren storm onder Norwegen van har vertrocken, sodatt indein Godtt de bewartt hefft sollen alle deege hyr sin end hopen en gude marct raken sollen, howal nast 6 dagen 75 barthonen mit 8 off 10 hulken mit corn hyr ingecomen sin, dewelcke de mart omtrent 30 r. per alquir offgesett hebben. Nochtans de treck ys hyr so grodtt, dat my dunct deze barthonen nast 20 dagen al mest sollen vercoft hebben en sol neit laten profit tho vallen op alle korn, dat van alle canten op Lixbona geladen ys. Yck verwachte ock vuyt Hollant alle vr 40 last terwe, 20 last rog, 12 garste vor ons compania, de Hans van Elzen aldar dor myn order gecofft. Godt wil alles mit leuen laten ouerkomen; op alles sal redelike profit vallen end sollen desen gantzen winter hyr guden afftreck hebben midt granen, dan opt vorjar tegen Majo Junio, indenn hem hett nye gewas hyr schon vorduett, mocht well in den dreck komen end ser offslan, want der sal so grusam corn van alle platzen van Neder-

lant end Ostlant comen vp dese tiding van duyrte, de hyr nu is, sodat somige well mochten mit hett spitt gesmeten worden de vant gebraden neit gegeten hebben.

Want jnden irsten sollen schepen mit korn komen vpt vorjar vytt Zelandtt, vuytt de Mas, vytt Texell, van Amsterdam, van Bremen, Emden, Lubeck, Hamborch, vytt de Sont, vant lant tho Ken [1]) van Mekelenborch, van Stettin, van de Wismar, van Danzick, Coninxberge, Riga vnd van anderen platzen, sodatt hett vpt vorjar well mochte hyr ser offslan, sodat na myn gissinge orbar war opt vorjar van Danzick neit bouen 30 off 40 lasten weite vor ons rekening to senden, end then del van onse penningen over winter besteden in guden hennip tho Coninxberge, om optt vorjar tho mogen coopen 200 scippont takels vor ons rekening, off so vell als V.L. coste tho wege brengen vnd dar en bauen, werdtt moglick, dar mochten ordeniren dor Jacob Oly, al soude V.L. hem 3 off 400 dalders op hant geuen, dat hy noch 200 scippont gerett hebben mucht tegen den harffst opt najar, om hyr tegen Septembri offt Octobri tho mogen hebben; wat V.L. an ghelde darop tho cordtt quem mochte ymant dar V.L. borge vor blyuen vnd kosten dan dat gelt mit den Danzicker scippers in peper off bomeria van hyr procuriren, om also tho merder profit tho mogen duen. Dese sake wil V.L. neit mer jncommodiren, hopende V.L. beter in alle dinck beschicken sall dan yck schriuen kan end watt in alles hyr breder passirtt sal par todas las vias V.L. auiziren, by alle posten, warna V.L. syck sal

[1]) De copie van dezen brief heeft Kendinck.

reguliren. Wat wider belangende ys, de materia van v briff, darvan sal Senor Cunertorff V.L. largo bescheit overschriuen, warop my reportiere. Belangende den prizen van den granen, is a presente terwe vant lant 260, 270 r., de Bertania van 140, 170 r., Ostersche terwe 140, 150 r. de gudt ys, rog 100 r., 105 r., mel 110, 120 r. sligtt gudtt, in als guden afftreck. Als de barthonen verkofft sollen hebben, sall wedderom opslan, sodatt jnden V.L. dapper geladen hefft, mit diligencia, vndt Godt de schepen ladtt overkomen mit onverdoruen gudtt, sollen gude profit duen. Ick heb hyr al 8 ʊ — ꝛ campaniel van V.L. om Berent Rotgharson ontfanghen, end noch 5 ʊ — ꝛ syn geladen vp Jan Menzen ligtt in Texell tseil, gereidtt om mit de kornschepen the seil to gaen, de wy hyr alle vr verwachten. Dese campanil cost 11 gulden myn 1 st., is duyr ingecoft, wilde wel hett gelt in corn bestedett war, dan hett schint al gecofft was er myn auise dar quam van corn tho copen. Hope dar altit watt profit op sin sall vnd tgellt mer dan gudtt sal gemact worden. Vercope hyr altemet a 10 # 3900 r. quintal. Hans van Elzen heeft gecofft omtrent 40 dusent pondt campanil tho Gent, a 8 gulden thondert vnd syn hele clocken, alwar hy in heredirtt $^{3}/_{5}$ part end wy vor ons compania $^{2}/_{5}$; hope dat gudtt profit op sin sall, wandtt hele clocken sollen hyr omtrent 15 # per quintal gelden, dan is lancsam geltt, dann hett mach syck al lyden, overmits de winst grodtt ys. Belangende de de cuers vande Ostersche comenscap is alles slap, behaluen korn vndt guedt gewatertt pipenhollt, datt wall clouen will, ys hyr altit courant. Belangende de specerie sin op dezen tit hyr in so hogen pris als tho Danzick, darom

quellen wy ons neit om dar watt tho laden, insonderheit nu wy V.L. in person vptt vorjar hyr verwachtende bynnen end sollen van all ons dingen mit malcandoren effen stellen, desgeliken mit Senor Cunertorff sollen ock tsamen rekenen om jn yder sin stadtt tho weten vnd dar tho ordiniren so ons tsamen best duncken sall, want dar ys ghein quader dinck dan lange rekeningen open tho holden. Nagelen gelden hyr 65, 66 ð — r. quintal; massis de rein ys 75, 76 ð — r.; peper 35, 36, noten 35, 36, kanel 42, 44 ð — r.; gengber de Jndia 14, 15 ð neit tho becomen; ingelechte genbar 100 r., 110 r. tpont, Tomas genbar 5 ð — r. quintal. S. Thome suyker 750, 760 r., 770 r.; Bresil van de beste 1800 r.; suyker hyr gerefinirdtt vande beste 110 r. tpondt, nast de beste $8^1/_2$ st. t ℔, dey ser qualick geslagtt geltt 43, 44 ð — r., towwerck 46 ð — r.; sout in Lixbona 400 r., in Sinthuuis is ghyn pris, omdat dar ghein schepen komen; als dar schepen komen gisse 300 r. gelden sall. Wiltt vernemen off dar gude Lisbonsche winen van Chernecque wel gelden solden, vnd watt klor sy dar liefst begeren. Ilia de Madera winen syn hyr in Lixbona qualick tho becomen om den groten tollen, de sy hyr geuen mueten, scrifft my oock wat smack dar gelden will. Nu neit sonders dan den Heer beuolen end wilt desen inganden breiff mit diligencia op Riga an Peter Ras bestellen, my auisirende van den ontfanck van desen. Ostersche terwe gelt 140 r., 150 r., Barthonse 140, 160, 170 r., Alentejo 250, 260 r., rog 100 r., mell dat gudtt ys 120 r., slegtt mel 100 r., garste van Hollant 70, 80 r., in alles guden afftreck; hir sin op gisteren vnd ergisteren noch 4 Engelssche schepen angecomen vnd daglix verwachten wy noch mer

schepen van Englant vnd Birtania, vnd van Hollant vnd Ostlant, sodat my dunct opt vorjar hyr so grusam gudtt comen sall, dat hett well mochte vp legen pris comen, doch ladt neit over winter 30 off 40 last by v tho copen na martsganck vnd ock so vell sceps-takell als ghy cont tho wege brengen om opt vorjar hyr tho hebben, sal al vercopen an de Almosin thott de scepen van orloge, de omtrent Majo van hyr lopen om de kosten tho bewaren, sodat yck wel vermoden heb, Godt loff, tho venten. Ick heb op dato noch neit mer ontfanghen op 1000 quintal inparcia dan 760 ꝺ—r. digco 740 ꝺ—r., hope mit den irsten noch 1500 # tho ontfanghen. Vale. Van hertzen gegrudtt. Vt supra.

V.L. g. vrundtt
Hanss Snell Junior.
1579.

Opschrift:

An den Ersamen vnd vromen gesellen Jan Jansen van Campen mynen gunstigen vrundtt
thott
Dantzick.

De ontvanger teekende op den rug aan:

Anno 1580.
Jn Danzick den 14 Januarij van dato 2 Nouember vudt Lix[a] den 30 Januarij beandtwort.

LXI.

Hans Snel Junior uit Lissabon aan Jan Janssen van Campen te Dantzig, 7 November 1579.

Copie van den vorigen brief tot de woorden: „an Peter Ras bestellen my auisirende van den ontfanck van desen", na welke woorden Jan Snell laat volgen: Sendet my 2 scippondt gudtt hylligen vlas mit 2 scepen, gudt Pruis vlas mit den irsten schepen thott en proba, my dunct dat godt profit op sin sall.

den 7 December.

De barthonen hebben mest verkofft end den weit is nast 2 dagen wedderom gewilgtt, omdatt de scepen van Hamborch, Amsterdam, Danzick neit ancommen. Godtt wil zy met leuen laten comen. Sollen grote venta hebben.

Vt supra gesloten den 7.

V.L. vrundt

Snell.

Opschrift:

An den Erbaren vnde discreten gesellen Jan Jansen van Campen mynen gunstigen frondt

thott

Dansick.

De ontvanger teekende op den rug aan:

Anno 1580.

Ondtff. in Danzick den 11 Februarij, vudt Lix[a] den 2 vnd 7 Nouember.

LXII.

Gaspar Cunertorff uit Lissabon aan Jan Janssen van Campen te Dantzig, 4 November 1579.

Al nome da Dio addie 4 Novembr. a° 1579 jn Lixbona p. mar.

Eerbaer gunstiger vrindtt Jan Janssen. Nae wunschende V.L. geluck ende salicheyt, soo is deese om V.L. the aduerteren wo datt ick v briuen van 11 agusto vuyt Dantzick alhir up 27 Octt. par terra ontfanghen hebbe, waerop andtwordtt volget soo velle nodich is. Myn lesten aen V.L. is geweest a die 24 Sett., was autwordtt up deessen van den 11 Agusto, datt ghy schrieffent hadde van Joan Sinell, datt V.L. solde achtinge hebben offte ghy daer solden konnen krigen summige klockspisse om 10, 11, 12 gl. datt hondertt current ende ander metal om 12, 13 gulden corent ende alsoo order gegeuen hebben aen Adriaen Spelman, datt hy een partie voor vnsze compania koopen solde. Adriaen Spelman een partie laetten coepen duerch v oom jn Amsterdam; Hans van Elssen heeft oock een grotte partie gecofft voor em seluest ende vns, dencke Joan Snel V.L. daer aff den rechten bescheit ghescreuen sall hebben; nae vns die tydt ende gelegendheyt duncket soo salder guedtt proffyt vp gedaen woorden, hoope so 60 p. cento sall winst geuen. Wy hebben hir alrede een partie van v oom vuit Holant ontffanghen, watt daer in passeirdtt, daer laet jck Joan Sinell sorge voor dragen, ouermits datt wy datt eine tegen den anderen niet en schriuen. Soo sall V.L. alletyt met Joan Sinell continueren jn die saeken van onse negocios, wandtt die van alles reekeninghe holdtt wadtt onsse compania aenghaedtt.

Angaende datt towe, dat V L. gesonden heefft mit Dirick Liefflander, is Godt loff, in saluamento hir gecomen ende alles terstondtt vercofft indt almazens, soo ick verstaen van Joan Sinel, soo salder well 80 percento op de partie gewonnen weesen; die pattroen Moer bedancken sick seer vant touwe, mits goedt, oprechtt goet is geweest; als V.L. nu onse geltt besteden heefft in coorne, al watt V.L. voor den wynter mach vpgebrocht hebben ende gesceept hebben, datt sall seer well gedaen syn, soodatt corren hir jn deesen wyntter niet snelle coemptt. dar sall well goet proffyt vp gedaen woorden, want datt niwe gewas hir toe lande is seer qualick geraden, soo velle als daer comen mach, sall hir all van doen weesen, mits hir een grothen afftoch is, dan watt V.L. voor den wynter niet affgeschept heefft in kooren, vnd wilt gheyn coren meer schepen tegent voorjaer, wandt ick sorge eer die schepen upt voorjaer van Danzick hir mogen comen, soo sall datt niwe gewas hir all jngecomen syn ende duerch den roop, datt hir datt cooren well geldtt, soo sall hir vuydtt alle landen ende oorden een groote partie kooren geschept woorden ende well vptt voorjaer up een legen pris mochte comen, al watt corren datt hir comen kan tusschen dit ende Aprill, datt sall met grott proffyt vercofft woorden, wadtt nae Mayo coemptt sall gheyn proffyt vuytbrengen. Soo is myn adtuis watt geltt V.L. ouer mach holden, datt nit jn coren bestedtt is ende vor den wyntter vuyttgescheptt, datt wilt besteden en laetten weder een goede partie touwe vp den wynter slagen ende mit de eerste schepen jnt voorjaer herwerdtts senden. Heeft V.L. van doen 4, 500 pont, sullen order geuen offte latten aen Adriaen

Spelman, datt ghy die up hem up Antwerpen trecken mogen, sullen em van hir mit gelt prouidiren. Voorts, gunstige vrindtt Joan Janss, verneme daer gecomen waeren twee van myn schepen, die ick beurachtt hadde als Joan Volckertss ende Cornelis van Luick ende verneme die derde schipper Gerardtt Euertss jnder Sondtt was ende alle dage verwachtende waren; jn welcke 3 schepen jck voor onse compania $^1/_3$ partt hebbe ende Cornelis Loeffsz $^1/_3$ partt ende die herren van der Linde $^1/_3$ partt ende datt Loeffsz noch de herren van der Lynde mit die beurachtinge niet well tho vreden waren, principall die Herren van der Lynde, ouermits quade suspitie was. datter eene schipper Geerdtt Euertss gebleuen solde geweest hebben; it is wel waer it heeft grodtt perickell gestaen, haddet schip soo well ouer gezeyltt woorden in de zee als hir jn de reuier, it wolde qualicken genuch geluckt hebben dan hir jn de reuier seylde die schipper terstondtt naedtt landtt thoe ende datt leck worde terstondtt geholpen, soo datter gheyn moyo soldts schade geschiet is. Ick hoore well, haddet schip een snauel gehadtt, die heeren van der Lynde pardtt solde op myn koppe aengecomen hebben, ouermits jck sulcks gedaen hadde sonder haer auis. Dan Cornelis Loeffsen hadde sick niet tho beclagen, ouermits jck syn sonne sulcks vraegede offt hy jn sulcke beurachtinge wilde pardtt hebben, eer jck de schepen beurachtte, badtt my zeer een part daerjn latten solde; want Euert van Wetten gerne part daerjn hadde ghehadt. Datt jck die offte sulcke bevrachtinge gedaen hebbe, was up een auentuer ende goet fondament, wandt hir grotte aparensie was vant corren hir tho gelden daeromme de schepen beurachtt om seker auisso tho Danzick tho hebben ende seker schepen, datt wy vnse goet by soomer

mit den eersten mochten hir krighen ende daer mit eersten dat guidtt beter coop mochten copen; komen die schepen met liue hir, daer sall eenen schoenen penninck gewonnen worden, want weytte daer jngekofft up 44, 45, 46, 47 Polnssche gulden ende rogge up 30, 32, 33, daer kan gheyn quaedtt aen gedaen woorden. Ick hope die weytte ten mynsten 130, 140 r. gelden sall, die rogge 95, 100 r. eer meer als myn laetter soo velle komen als daer will ende hoope met onsse beurachtinge noch gueden koop vracht sullen hebben, wantt der wille het solt noch gelt 13 s. Polns sullden wy bouen 8 # nach gheyn fracht geuen van Dansick herwerts, afftreckende wattet solt hir kostett ende daer gelt nu mochte datt solt daer tho Danzick ghegolden hebben 19, 20, 21, 22 s. Polns, ouermits jn Vranckerick ditt jaer seer wenich gemackett duer dattet velle geregent heefft, ick latte my duncken dat solt tho Dantzick risen sall. Ick verneme, datt ghy daer gecofft hebben 40 last weyten, om vnsse part tho laden tott 45 s. datt last ende Cornelis Loeffsz heefft oock gecofft 30 last oock tott 45 s. om die 2 schepen aff tho laeden; jck wilde well V.L. meer gecofft hadde, want van hir syndtt velle auissen nae Danzick gegaen, dencke datt corren tho Danzick reissen sall. Ick hebbe vernomen, datt onse schepen all jn zee syn, wantt hir gecommen is een schipper, genampt Jochem Stockman tho Casquales vp die rede ende is vordts nae Sant Lucas gelopen, die sechtt my well 12 schepen sterck mit hem van Danzick gelopen, all met corren geladen ende syn onder Norewegen mit storm van een gescheiden, heeft see sindt niett meer ghesyn, dan giste dattse mochten in de Coperwyck gerackett syn, Godtt will haer

bewaren ende vns voor ongeluck. Ick hebbe brieuen van myn goede vrindtt Andries Steuer by Jochem Stockman van 19 Augusto, daer by my Senor Steuer schriefft vp 4 schepen geladen hadde 49 last weytten ende 10 last mell. Die schepe syn noch niet hir, jck hore datt tho Danzick noch in de ladinge lagen andere 10 offte 11 schepen, alle up Lixbona met corn, hoope Gerardtt Euertss daeronder sall wesen. Watt ghy niet hebben kunnen krighen aen weytten, hope in rogge bestet hebben, datt vnse schepen soo mochtten vull comen; hadde jck gewetten, datt V.L. noch tho Danzick geweest hadden, jck solde Loeffsz niet myn $^1/_8$ part gecomiteertt hebben, dan ick schriue Loeffsen soo vare V.L. daer noch was, datt hy v alles soude ouerleueren ende v solde laetten sorge dragen vor vnsse $^1/_8$ part ende hadde daerenbouen een brieffken gescreuen an die heer van der Lynde, soo V.L. 4 500 daller tho koordt quamen, offte Loeffsz van minentwegen, dat see hem die gheuen solden ende sick weder op my valeiren solden, dencke well de heren van der Lynde sullen my datt niet weigeren. Ick verneme oock vuyt briuen, woe datt Joan Sinel hadde Hans van Elssen gescreuen, datt hy solde kopen in v abensie 20 last guiden weytten pro compania ende wes hy solde copen offte (buyten?), daer wilde Joan Sinell die helffte jn hebben; thot den ende heeft Hans van Elssen an Jacob Pauwe gescreuen tho Danzick, soo hy goeden glasigen weytte bekoomen konde, een partie coopen solde, ende jn bodts up Amsterdam schepen, al solde hy 8 offte 9 gulden per last geuen tho vrachtt, nae my duncket soe soecket Hans van Elsen sick selff, sall up vnsse auis een partie kooren gekofft hebben ende sall see tho

Amsterdam weder vercopen, want hadde Hans van Elsen syn gehadt up Lixbona tho schepen, haddet mit minder kosten mogen voorts van Danzick up Lixbona als nu in Hollandtt tho lossen, frachtten ende dubbelde oncosten tho bettaelen ende licenten; Hans van Elsen duncket my sall sumich kooren vuyt Hollant schepen, hy heeft alltydt auisso van vns gehadtt, datt hy voor vnsse reeckening eeine partie weytten solde senden; hadde jck seeker geweten jnt voorjaer, datt ghy noch tho Danzick gewest hadden, jck hadde ten minste 30, 40 s. gueden gemeinen peper noch gesonden; een man wit niet watt hy tho Danzick anders senden sall, een man horden nou syn kappe tho vercopen ende jn weytten besteden tho 44/45 Polnische gulden ende up sees merdtt hir senden. Datt ghy noch 14 sacken pepper tho Danzick onvercofft hebben ende nu noch die 8 sacken, die ghy met deese leste schepen ontffanghen hebbet ende gepresenteirt hebben tho geven a $11^{1}/_{2}$ f. die stein, an den man die ghy die 40 lasten weytte van gekofft hebben ende niet heeft willen in betaelinge nemen, heefft v een mandt offte 5 weken dach gegeuen, daer en tusschen hoopte ghy den pepper tho vercoopen, ick byn verwondert van Danzick, dat men in 2 jaeren gheyn 50, 60 quintallen peper kan slietten, it is better tho Danzick tho senden guidtt gelt, die daer proffyt will doen; mit waren is daer niet tho doen. Wilt my doch rechte bescheit schriuen, woo menech steyn dat men tho Danzick vuyt een quintall van hir mach krighen, daer nae wy vns mogen richten; gelick die peper nu tho Danzick gelt, soo konnen wy hir gheyn proffyt daerup reckenen.

Voorts verstae jck, datt V.L. ende Joan Janss,

Klinckhamer mit den anderen ouereengecomen waren om een schip tho bevrachtten well gemontert om hir jn Lixbona an tho koomen vm bescheit, tho weten off het nae die Condaet solde loepen vm goede secken tho laeden, dan v meeste fondament was up Illa da Madeira ende datt die pipe Illa da Madera wyn well 80 f. poles, datt ware gheyn quade sack, segge tho Dansick solde gelden de pipe ende mochten daerby laeden een partie suikers van Ilha da Madera, de wienen gelden jn Ilha da Madera 14 $\mathfrak{V}$ r. datt vadtt, wolde die pipe daer gelden 80 f. Polns, datt ware gheyn quade proffyt, datt die suicker van Ilha da Madeira daer geltt 11½ grossen dat pont, soo velle gelt se hir suicker van Ilha da Madera da cidade fino gelt hir gerne die aroka 3 $\mathfrak{V}$ 200 r., jn Ilha da Madera gelden se ouer 2 $\mathfrak{V}$ 800 r.; suicker sullen wy wenich jn Ilha da Madera vynden, want see isser niet tho krighen. Schriuen my dat Joan Janss. Klinckhamer tottt den ende scheptt 25 offte 30 last goeden weytten, soo hy schepken van 40 offte 50 last konden krighen, solden daer voor v paert 15 last daer jn heredeiren voor vnsse compania, hoopte datt wy daermede tho vreeden solden weesen ende so vare ghy v paert niet konden beschepen, wolden up vracht laetten loepen; hoepten ten mynsten 8 # per last, solden krighen van Danzick vp Lixbona ende meynden summige isseren banden daermede tho senden vm die pipen well tho bewaren. Soo ghy datt schepken beurachtet hebben, sullen die vracht compiteren vnse ⅓ part van 80/100 vatten wyn, sall ouer 600 $\mathfrak{V}$ r. kosten, want sullen van hir nieuwe pipen moeten senden, want daer gheyn pipen tho krigen; up die secken dunckt my gheyn proffyt sal

vallen als wy voor eynne fracht mogen hebben up Ilha da Madera is better daer tho loepen als nae die Condaet; die secken gelden 13/14, ds., die pipe Ilha Madera wienen syn velle better, soo vnse schepken nae Ilha Madera loept, soe moeten wy wadtt daerup laetten oer versekeren, wantet is sorchlicke nauegatie up berouet tho worden. Datt ghy vernomen hebtt, datt jck hir sterck bouwe soo lange als it in vnse lande soo vreemptt staedtt, soo hebbe jck gheyn lust daer tho komen woonen. hir is die kost oock wel tho winnen. Angaende datt ghy schriefft, dat Joan Sinell quade returno ende jnplego gedaen heeft an die pepper tho coepen tott 38 ds., daer ander personen koerts tho voeren pepper up 36 ds. gekofft hebben als Joan Sinell de pepper tott 38 # koffte, doe was it gesien up 50 # solde geloepen hebben, want daer waeren niet meer ghecommen verleden jaer van India als 8 Ʋ q., hadde de tidinge van Alexandria niet gecommen, datt duerch die via pepper tho Vednesya was gecomen, die pepper solde gegolden hebben wadtt men gewilt hadde, datt was upt besten willen gedaen. Duarte Furtado koftte van Conradtt Roodt 4 Ʋ q. vm 36 # Jacus de Bois 1 Ʋ q. ock tott 36 ds. Soe haeste die schepen aenquamen, quamen korts daernae up 39 ds. 40 #, soo haeste die schepen quamen koffte jck oock 800 q. a $38^{1}/_{5}$ # q., soe datt alle die gheine, die verleiden jaer pepper gecofft hebben, gellt verliesen sullen.

Datt ghy scriefft noch well gesinnet waertt een jaer 2, 3 tho Danzick tho bliuen, vnsse begerte is datt ghy v dingen alles wilt tho Danzick klaer macken ende koomen int voorjaer ouer, soo sullen wy alles dan vnsse dingen in orde stellen, sooals ons dan goet

duncken sall. Die causa van dien sall ick v int leste van den brieff verhallen etc. Ende V.L. schriefft soo vare wy continueren ende begeren, datt ghy hir compt, soo wilde ghy well, dat men V.L. daer noch een goede partie ghemenen pepper sondt als men den stein mochte crighen up 10 f. Polns; up 10 f. Polns kan men gheyn proffyt doen, want den pepper hir kostet eerstkops ingecofft 35 ds. ende gelt nit minder mit contant, ouermits die contractadores een verbondtt gemackett hebben, niet minder tho geuen; up die pris den pepper ingecofft ende up 10 f. den stein geuende, soo wortter geldt aen verloeren ende oock scriefft V.L. als die schepen van Jndien mochtten comen, dat men v dan oock mochte senden een partie nagellen, massas ende notten ende wenich gember ende canella; nae den pris dat ghy schriuen die nagellen daer gelden 2 f. 15 grossen, die masses 1 f. 12 grossen, notten 1 fl. 6 grossen, caniel 1 f. 6 grossen, suiker datt pont 11 grossen: up die nagellen ende masses waer proffyt tho doen, hadde wy die brieuen gehadtt in Junio, Julio, soo hadde men somige partie nagellen ende massas senden connen, dan V.L. wetet well als die schepen van Iudien comen, datt is int leste van Agusto, dan hebben wy gheyn schepen, die op Danzick willen; als men will continueren op Danzick, soo moet men, als die schepen van India komen, specerien copen ende sendense mit die eerste schepen intt voorjaer up Danzick ende dan mach men gheyn retorno verwachten dan eerst een jaer daernaer up datt voorjaer, soo blieft een man altyt syn capittaell anderhalff jaer onder wegen (er), syn gelt weder thus kriget. Als it hir goede coerenjaeren waren, soo mocht men watt proffyt verwachtten; als men daer

stille wilde hebben om tho handelen solde my velle better aenstaen tho Hamborch, daer kriget men alle jaer 2, 3 maell schepen van daen ende tho Hamborch kofft men na aduenant den weytte gemeenlick beter koop als tho Danzick ende gemeinelick better guidtt, want die Holster weyte gelt hir alletyt 15, 20, 30 rs. per alquer meer als Polnische, Warder offte Grudensche weytten als V.L. nu mit liue hir coempt ende begeren dan weder nae Danzick tho reisen offte nae Hamborch, syn well tho vreden mogen v aldaer dan neder slagen; angaende suicker van Ilha da Madera tho senden up 11 grossen datt pont, kan ick proffyt rekenen, want suicker van Ilha da Madera fino gelt 3 ꝟ 200, 3 ꝟ 300 r. die alquer, soo dier is die suicker van Ilha da Madera dit jaer geweest. Angaende vant schepken up Ilha da Madera tho beurachten, soo vare als ghy gheyn daer bevrachtet hebben, my duncket daer groet perickel is jn gelegen, wantt datt schepken moet alleine darwarts lopen ende alleine wederomme comen naer Flanderen, moet vuytt de maten seer gerustet weesen. Sulcken schepken sal men hir niet krigen, het sall moeten 100 s. ten minsten thoe vrachtt hebben; datt, vadt daer jngecofft vm 14 ꝟ — r. eerst copen, 3 ꝟ — r. voor jder vadtt van pipen syn 17 ꝟ — r. ende 6 ꝟ — r. van frachtt en costen jn den Sondt, 1 ꝟ — r. reekening tolle van vuyt tho voeren, jn Ilha da Madera 1 ꝟ 400 upt vadtt, soodatt my duncktt ider vadtt sall comen tho stanne 25 ꝟ — 400 r., van lecquasie 10 procento, hebbe ick anckst, 2 ꝟ 400 rs., soo komptt datt vadtt tho staene 27 ꝟ 800 r. ende om 80 f. Polnische die pipe vercofft noch seguro 2 ꝟ — als die pipe 80 f. mochte gelden, soo soldemen noch mogen macken 44 ꝟ 800 r., waer noch goet proffyt. Wy sullen den

tyt verwachtten als die schepen van Danzick comen, syn offt V.L. eynich schepen beurachtt heeft, soo niet, soo sullen wy hirtoe syen watt wy hir doen kunnen, soo Joan Janss Klinckhamer daermede will in verstaen, mochte syn prouisie hir hebben; mit 700 ds. kan men wenich wyn laeden, 100 vatten wyn solden kosten mitertyt jn Ilha da Madera 2000 Ʋ r. syn 5 Ʋ ds mit 700 #, solde hy bouen $^{1}/_{7}$ partt niet mogen herederen ende voor vns 3 tho auenturen up soo vaerlicken wiesse 4300 ds. is tho vele. Wy sullen syn offte wy noch konnen een parseiro krighen datt wy muchten 2000 # offte 900 Ʋ — voor vnse compania herederen.

Vorts schriefft my V.L. offte my geraeden dunckt, soo vare als V.L. hir sall comen, vwen dinst presenterden aen summige goede vrinden, die met v persone well tho vreden bindtt; V.L. wellfaerdtt mach ick seer well leyden ende is my sere lieff als myn eygen, offte V.L. myn kindt waren, dan die goede heren, die jck sus lange gedient hebbe als Michell Kerlle, Andris Steuer, Loeffs, daermede begere jck tho continueren, want my dunckt mit die herre van der Lynde negotios sall jck niet lange bliuen, wandtt bonauentura is seer selsom om tho dienen, wat men doet datt is qualick gedaen, hoewell datt een dinck luckt jck kant huer nit to passe maken, alle dagen spitege breuen, jck wet nit jn watt manieren ick haer sall contenteren. Sus mach jck rekenen datt sy schier offt morgen jmants anders hir senden sullen, soo mack ick gheyn fundament up haer negosios, sus so offte sy haer negosios ontrocken, soo wolde jck myn olde becande nit affslagen, want een man hir tho lande kan hir tho lande sonder negosios niet

weesen. Sus kan V.L. daer ander goede vrunden, verwecken js my zeer well tho wille. Soo V.L. hir coemptt, soo wolde ick well mett Steuen Wilde een compania maecken, datt wy daer alle tyd een partie corren hadden, soo mochten wy alle jaer een partie corren verwachten, offt ander waren nae vns die tyt aensiet.

Angaende de sacken van Jochem Eeler, datt hy soe rondttuyt sechtt datt hy gheyn gelt en heeft, wilt niet van daer scheiden offte V.L. is betaelt ende soo het nit mogelick is, datt ghy betaelt mogen worden voor datt V.L. vertreckt, soo macket finaell rekeninge met hem van hetselue, datt hy my schuldich is, laet hy v daer offmacken een brieff van den notaris ende verneimpt styllswigens watt parten schepess watt hy tho Danzick heeft, als hy hir tho Lixbona mochte comen, sal se all aresteren offte sy sullen my betaelen eer sy datt gadtt sullen vuytseyelen; dan konnent daer macken, datt ghy daer muchten betaelt werden, all solde V.L. eyneghe goede van hem aennemen watt dierder alse contant gelde, om van hem tho geracken, datt waer my lieff.

Angaende die 110 ds., die jck voor vnse compania up bodemaria gedaen hebbe aen schiper Jan Backer van Campen, om tho Danzick aff tho leggen, welck hy tott den tyt nit gedaen hadde, wilt terstont v prouantsie senden vuyt minen name, gelick ghy volmacht van my hebben ende laette syn schip tho Coppenhauen beslagen, der wille datt hy daer jngecomen is, updatt wy vnsse gelt nit verliesen.

Angaende Jacob Worst, die jck hore jnden Sondtt syn soldtt vercofft heeft ende js vandaer naer Bargen geseylt, dan heeft Cornelis Loeffsen gescreuen, datt

hy datt gelt opnemen sall, hy willet tho dancke betaelen. Angande Hillebrant Jacobss, datt hy betaelt heeft is goet ende weder desen wynter up Lixbona coempt, Godtt verleine hem gelucksalige reise ende Godt laet hem mit liue hir comen ende onse schepen oock. Godt will ons bewaren voor schade, want naest 4, 5, 6 dagen hir seer gestormpt heeft.

Angande die apartament vant huis van Cornelis Loeffs is well gedaen alle quadtt ende suspesions the schouwen, laet nit hem tho vrinde tho holden, want is my alletyt een goet vrindt geweest als jck anders nit vermarcken kan.

Angande datt Joan Sinell V.L. schrifft daer een partie solts tho coopen ende daer tho laetten liggen, derwille ons radtt is, datt V.L. upt voorjaer thus coempt, soo wilt v jn ghien solt steken, noch coepen, sonder macken onse goet alle tho gelde, watt ghy daer noch van ons hebben ende bestedet alle jn goet touwe, want V.L. voor deesen nit in coren bestedet heeft, dan datt goede Polsche weyte up 40, 42 f. op den wynter tho kope is, al wort er schoene togen het voorjaer vele weyte gescheptt up 40, 42 f., dar kan men gheyn quadtt doen. goet glasige Polsche weyte sall onder 80, 90 rs. nit gelden, soo goeden coep als it mach woorden, soo hadde jck myn gelt noch liuer bestedett jn weytten als jn touwe, wandtt datt touwe moet all an de Coninck vercofft worden, weytte is contant als men will, die Coninck betaelt als hy wil, up dat touwe vuyt Liefflandt is proffyt, dan stadtt noch all an den Coninck vuydt, hebben nit meer noch ontfangen als 600 ℔ r., die gaen jn tollen ende ongelden wech, als ghy goeden weytte kondt krigen om circa 40/42/43/44 gulden is better,

up weytte mach hazardtt vallen, laette dat, die weyte 140, 150 rs. gellt, dan alletyt is goet van alles tho hebben; dattet touwe goede betalinge ware van den Coninck ware et sekerste, want koren mach oock bedaruen.

Voorts gunstige vrundtt Joan Janssen, ick hebbe hir verstaen, datt V.L. jn betalinge genomen heeft van Hans Huisman een pardt scheps, soo hy hadde in Henrick Duim up rekeninge van die schuldich is, datt ghy em daertoe noch gegeuen hebben summich contant gelt ende alsoo datt partt scheps van Henrick Duim aen v genomen hebben. Daer hebtt ghy my noit dar aff gescreuen noch vermant; wilt my mit den eersten scriuen woe it daermede is, ick bin hir geacordertt mit Fernando de Molina, datt hy my geefft alle de schult, die hey to Danzick heefft vuytstaen by Hans Huisman ende Peter Wolff om die helffte, sus wilt procureren, datt ghy betaelt worden, want die schult my alleine pretendert, oock hebbe ick aen my genomen alle die reste van die gember jn conserua ende ander droge gembaer, die by Cornelis Loeff noch onvercofft lechtt, om alles mit Fernando de Molina klaer tho macken, want Cornelis Loeffs moet noch sumich gelt van Fernando de Molina hebben, dat hy hem schuldich is, will my niet betaelen offte jck moet die schult ende die goeden, die by Loeffs syn, alles aen my nemen, sus laedtt Cornelis Loeffs V.L. die reste van den groenen en droogen gembar ouerleueren ende wilt see vercoepen voor v vertreck, see gelde wadt se gelden will ende mackt die schulden oock jn tho krighen.

Angande datt ghy scriuen, datt ick v noydt antwordtt gescreuen hebbe up die mateirie van die

10 last rogge, die ghy tho Antwerpen an den jongen Gaspar Pels vercofft hebben, jck hebbe v dickmaels gescreuen, datt syn vader Gaspar Pels de rogge noydt heefft willen onttfangen, noch qualicken up v thovreden was, meinende syn sone niet bedrigen solde, dan Pels is van die opinie, hadder profyt geweest, hy solde se well ontffanghen hebben, my heeft nit gelust mit quadtt faidtt sulcks tho hinderen, hebbe hem gepresenterdtt alletydt die rogge tho leueren, die questie blie fft soe staen als V.L. hir coempt mit liue, moegen die met em deslinderen, jck hebbe hir Gaspar Pels weder betaelt dattselffde gelt, datt V.L. van syn soone the Antwerpen ontfanghen hadde.

Angande den comenschap, datt coren was naest 5, 6 dagen watt affgeslagen, ouermits datt hir jngecomen waren 80 Bartunen, 7, 8 Engelsche schepen ende 10 Duitsche schepen mit coren, die Ostersche weytte, welcke stondtt up 160, 170, 180 rs., quam up 130, 140 rs. Daer is grotten afftoch dat se binnen 8 dagen all vercofft hebbe, soo is die Ostersche weytte all weder up 150 rs. ende aparentsia van meer tho gelden; Ostersche rogge was up 95, 100 rs., gelt al weder 105 rs., puick 110 rs., goet vers Groedens mell 120 rs., garste 70 rs., die bartunen vercoepen hir weytten om 160, 170, 180, 190 rs., weytten van Alentzio 300, 320 rs.

Henrigk van Wilsem. [1]

Laus Trinitati semper a die 15 Martyo Anno 1580 in Lixbona.

Eerbar gunstiger vrundt Joan Janss, naer aller

[1] Een Kampenaar ook op het kantoor van Cunertorf werkzaam, een neef van dezen, die den brief tot zoover schreef: dezen naam plaatste Cunertorf er onder en vervolgde den brief.

behoorlicker erbiedinge, soo is deese om v tho auertiren wo dat myn lesten an v is gewest a die 4 Nouembris par mare, gelygk by die copia moegen vernemen, daer nae v breuen ontffanghen van den 17 Augusti vp 12 Nouembris per schipper Cornelius van Leegk vnde van den 26 Augusti vp 22 Decembris per schipper Joan Volgkerss, welgke beyde schepen, Godt loff, syn in saluamento ouergekomen. Cornelius van Leegk is 6 wegken voor Joan Volgkerss hir gekomen vndo die 30 lasten weyte vuydt Cornelius van Leegke hebben gerespondeert, nae disse maete 111 moyen 32 alqueren, die welgk vercofft syn, op 7, 8 moyen nao, om 139, 140, 145, 150, 160 r. dat alckier.

Die 44 lasten weyte vydt Joan Volgkerss hebben gerespondiert nae disse maete vuydt dat schip gemeten, 159 moyen 24 alckir, waer aff voir dato verkofft 9 moyen a 140 d. vnde 6 moyen a 135, die reste laete ick verkoopen a 120 r., wandt is seer slecht goydt, verbroyett, daertho seer vull worm dat men die handt daermede modt lichten. Ick wilde all verkofft ware thot 120 r. al waerdt thott 115 r., eer dat die schepen hir koomen, omtrent Paeschen, it was apparentia, dat dit jaer hir grote dierte solde geuallen hebben, wandt ouer gants Allentesia [1]) ghyn korn gewassen is, dan daer is soo groote mennichte van korn van buyten gekoomen, dat dit landt gans ontsettet vnde hefft korn genoch tho dattet nieuw gewas inkompt, wandt syndt Nouember harwerst syn hir ouer 800 bartonen mit korn gewest vnde 150 Duitssche schepen, soodat dat landt gansseligk ontsettet is vnde sall sigh moegen behelpen thott dat

[1]) Allentigo.

niewe gewas inkompt, sus hefft V.L. ghyn korn meer gekofft, wilt niet koopen, thot dat wy syn wo sigk dat niewe gewas wil anstellen, hefft V.L. eenich gelt noch daer, dat wilt lyuer besteden in guydt towe, op vnse towe is rodeligk proffyt gevallen.

Angaende die ander 2 schepen als Geerdt Euertss vnde Heyn Peter Vaerdts, daer hebben wy vp desse vre ghyn tidinge van. Geerdt Euertss is, God betert, gebleven, daer hebben wy seegkerheydt aff, in de Noordtsee, Heyn Peter Vaerts sorge wy, is in die Spansche zee gesoncken, wandt in een grooten storm den 27 October was hy by Cornelius Leegk an gheen syde de Cabe de Finisterrae, sindt is niet weder gesyn, sorgen gesoncken sall weesen, daer verlysen wy, Godt beter, 51 last weyte voor vnse compania. Hadden die moegen hir koemen, waeren 4 Ʋ duc. vry geldt weirdtt gewest. Summa wy sullen vns disse jaer verleeden niet vele bedancken; Godt Almachtich wilt vns in tander weder versyn.

Voorts gunstiger vrundt vnse bede is V.L. wil syn dingen alles klaer maecken vnde koomen tho huis vnde ontfanghen V.L. huisvrowe wo wel dit jaer trabulhoes is, angaende de pest seer stergk regiert, soo mach V.L. daermede noch anseyn thot vp den haruest, vnde koomen tegen den haruest tho huis vnde brengen mede v pregons van vnse landt, dat men niet meer van doen hefft, dit sall V.L. niet laeten tho doen, wandt it is ghyn reden, dat die jonge dochter nu langer wachtet. Ick hoepe, wil Godt v ouer tho leueren al soo kloegken jonge vrowe auisado vnde discreedt als in Lisbona niet is, oogk is niet leelicke als ghy wel weeten; hope vnse Heere Godt almachtich sall syn seegen V.L. daermede geuen.

Vorts angaende vnsh negotios, mit dat desse tydt soo qualycken staet, soo begeeren Joan Snell vnde ick vnsse dingen effen maecken vnde dissen soemer niet negotieren offte ymants van vns beyden quame tho steruen, dat wy moegen syn wo vnsse dingen staen, wandt V.L. wedt wel Joan Snell hefft alle myn capitael in syn handen vnde lange ghyn reeckeninge tho saemen gemaecket; wolde eens geerne weeten wo vnse dingen tusschen vns beyden staen, welgk wy niet konnen doen, thot dat wy wadt sullen sitten, vnde ghyn niewe negotios annemen, wandt, daer my Godt voer behoode, dat ick quaeme tho steruen, myn kinderen solden verlooren gaen, wandt Joan Snell alle myn capitael in myn (lees: syn) handen hefft, dus ist my grootelyck van nooden myn reeckeninge tho saffyren vnde dan mede op it niewe een niewe compania tho beginnen.

Vorts gunstiger vrundtt Joan Janss, all eer V.L. tho huis kompt, soo wilt mit myn kinders alle dingen klaer maecken vnde van alle dat see my schuldich syn guyde bewisinge vnde segel en breuen nemen, wandt ick sy well, hebbe ick mit nimants sall my vele geuen. Ick hebbe een hus vull kinderen, jck byn 6 stargken, hebbe nu 4 dochter vnde 2 soonen, daer hoordt wadt tho om die ther eeren tho helpen. Sus begere ick V.L. wil myn dingen daer alle in order stellen vnde nemen van alle myn rentebreuen copia auctentycke. Oogk wilt maecken mit die moeder van Hans Wendeligk, dat see betaelt die 200 gulden, die see schuldich was a° 1578 op Paesschen tho betaelen vnde van die ander 600 gulden solde see guyde verseeckeringe vnde onderpandt stellen, alle jair 6 ten hundert tho betaelen, dit wilt duerdryuen

in allen maneren, wandt die schuldt kompt my alleene tho, wandt ick hebbe see ouergenomen van Joan Snell, mynen cousyn Henrigk van Wilsem hebbe ick oogk een procuratie medegegeuen, dat hy daer oogk in spreecken sall, opdat see niet dengke, dat V.L. alleene vuydt syn autoriteydt dan doen, dan dewyle dat Henryck van Wilsem noch jonck vnde onwetend is, maecke ick weynich fundaments, dat hy wat wtrichten sall, sonder bevele V.L. die wysheydt. Vorts angaende die kopenschap, dat korn begindt seer tho slappen, guyden Holster weyten 150, 160 rs. Polnsche, Mewesche vnde Waerder weyte 130, 140 rs.. guyde rogge 105, 110, puygk 115 rs., garste 60 rs., guydt Grudens mel 120 rs. Hir kompt dageligk groote mennichte van korn, soo dat wy ghyn opslach dan affslach verwachten moegen. Godt hefft dit landt sonderlinge versien, solde anders groot gebregk geleden hebben. My dungket hir naemaels vns willen prouieren van Hamborch, daer is die Holster weyte beter koop, grooter maete, gelt hir 30 rs. per alquir meerder, moegen alle jaer 2, 3 mael retorna hebben, welgk dat wy tho Danzigk niet moegen doen. Alletydt guyde Holster weyten sall hir 120, 130 rs. gelden, so slap dat die mergkt wesen mach. Die specerien syn seer duir, guyde gemeene peper dat quintaell contant 37 #, Nagelen 65 ℔—, massa 84 ℔— r., nooten 35 ℔—, canella 45 ℔—, gengbar 18 ℔—, suicker van Ilia de Madera die Aroba 3 ℔—, suicker refundo van San Thome 3 ℔ 200 r., wagenscot 34, 35 #, blaew wagenscot 40, 45 #, Blaew clapholt 84 #, pick 20, 21 #, theer 14 duc., scepsholt 11 #, vaetholt 6 #, solt die moye in Lisbona — 300, jn Sentuuall — 200 r. Konde V.L. 2/3000 moyen solts verkoopen a 350,

—400 rs., solde niet quaedt weesen, all waerdt om 300 rs. in swaer gelt tho betaelen. Hirmede Godt Almachtich beuolen, die V.L. wil lange gesondt spaeren in gelugksalige welvaerdt. Myn huisvrowe vnde Anna Galoa laeten V.L. vuydt guider herten seer groeten.

V.L. Vrundt wadt ick vermag,
Gaspar Cunertorff.

Opschrift:

Den Eersaemen vnde vorsychtigen Joan Joanssen van Campen myn gunstigen vrundt
in
Danzigk
offte daer hy is.

De ontvanger teekende op den rug aan:

A° 79 vnd a° 1580 vuidt Lix[a] de 4 Nouember vndt 15 Martij in Danzick ontf. den 28 Mayo Nota.

LXIII.

Hans Snel Junior uit Lissabon aan Jan Janssen van Campen te Dantzig, 14 December 1579.

Laus Deo semper Lixbona a die 14 Decembris par poste 1579.

Beminde vrundtt Jan Jansen, vwen lasten an my is gewest van Julio, dar nae noch enen an Senor Cunertorff van 13 Augusto, sintent ghein brieuen van V.L. ontfangen, dewelcke yck overlang end op 2 Nouember lange gerespondiert, so datt yck sonder-

linge neit weet tho schriuen, dan gelick wy by onse vorgande geauisirdtt hebben, warna V.L. sick mach reguliren end procuriren alle restante penningen end schulden tho cobriren end de restante guden vercopen om korn tho senden tegent vorjar, al soude V.L. then del de mit verlees vercopen, want ant coern sal men de schade mogen verhalen, op dat pas sin noch ghein Danzicker schepen mit ons corn gecomen, Godtt betert, behaluen Cornelis van Leek, de an Cunertorf compt geasinierdtt, sodat yck gisse de 15 last weiten brengtt, gisse is op reeckening vant cargason, dat Cunertorff an v gesonden heft by de 3 bevrachte schepen, want had sulke gewest a conta van den grouen peper, dar V.L. $^1/_8$ pardt in gegunt is, sulckes sollen an my consigniren, gelick Cunertorff end yck V.L. gescreuen hebben, end watt dander 3 schepen belangende, sollen met senor Cunertorf corriren ende dar sal gheyn faut an syn vnd willen in alles myn schriuen achtervolgen, als ghy belofft hebben, als wy V.L. volmacht gesonden hebben, ock mocht geborren, dat en scip bliff, het ander comptt over, sodatt altit vannoden is, ghy verklaren all wat ghy sendtt, op wat cargason sulcks ys; end byn qualick tho vreden, dat yck in 5 mand gheyn breuen van V.L. vntfangen heb. Kont ghy dar geordinirt laten 100 schippont wasses tho Danzick oft Coninxbergen, de opt vorjar mochten hyr comen, solde ser gudtt sin van allerhande sortiringe, so hett dar best the pas comptt.

De granen blyuen hyr noch by prise, slan noch daglix op, gelden nog 115, 120, terwe 150, 170, mel 130 r., mit groten afftreck, apparentia van opslag, specerien in hogen pris, oly 45 Ʊ r., suycker de S. Thome 900 r. ende is an grodtt gelltt. Ick heb ge-

scept mit dese vlott, de op 11 present tseil gegaen is, 2500 # in perlen end op Antwerpen gesonden. al war de al gemenlick om contant verkofft worden, end laten datt gellt besteden int lant tho Holsten in weite dor Joachim Grip. [1]) Ick heb verstan vyt breuen van Spelman, datter 95 last weitte tho Danzick vor v gecofft sin, so var de schepen hyr mogen comen mit onverdoruen gudtt, sollen gudtt profit dun. V.L. mogen v best doen so vell tho wege tho brengen alst moglick is, want tis tho besorgen, datt alt corn hyr neit comen sall datt der geladen is, hetwelck noch merder opslag sal causiren; inde granen willt ock diligencia dun mit breuen dor gude vrinden, datt de verschenen penningen van Simon Wendeling mogen gecobrirt worden end lat dar ghyn diligentia in tho dun, opdat hett gellt vorhanden come end lat dat cobriren dor personen, dar ment wederom kan van krigen als vursz ys. Vale vnd vrundttlick gegrudtt end all de vrunden syn Godtt loff wel tho pas, behaluen Sen. Harmen van Echt is, Godtt bederdtt, desen nacht gestoruen, na ons dunct is ande pest gewest, dar ons Godtt vor behoden will. Amen. Datum ut supra.

V.L. g. vrundtt
Hanss Snell Junior.

Opschrift:

An den Ersamen vnd vromen gesellen Jan Jansen van Campen mynen gunstigen vrundtt thott
Dantzick.

---

[1]) Jan Jansen teekent hierbij aan: Nota hyer verklaert Snel van dye perlen op Hamborch, maer secht nyet dye pro compania gesonden hefft.

De ontvanger teekende op den rug aan

Anno 1580.

Ondtffangen in Danzick den 4 Martij van 14 December vudt Lix[a].

Nota hyer verklaert hey van dye perlen, maer nyet dye pro compania gesonden hefft.

LXIV

Adriaan Speelman te Antwerpen aan Jan Janssen van Campen te Dantzig, 25 Januari 1580.

Eersamen ende zeere discreten S. Joan Janssen. De vorleden weke zoo hebbe ick V.L. ghescreuen ende ghesonden copia van den brief, die ick te watre ontfanghen hadde van S. Snel, naer dien vp 22 Januario; soo hebbe ick ontfanghen de copia van den voorseiden brief te lande gheauadeirt op 14 Desembre, met sulx als hier naer volght.

S. de mart van de granen slaet hier daghelix op ende met meerdere aftreck, dus wilde wel V.L. de reste oock van et Brasilhoudt vercochte om contant ofte corten dag, om dar vor koren te moghen cryghen, al soude V.L. dat om 8 st. oft minder gheuen contant, wilt aerbeyden om te vercoopen jst moghelick ende om vns vrientschap te doen, al js daer wat verles op, mach men sofriren ende crighen vm schade vp retorno van coren. De gherst ende roghe, de Hans van Elsen vp Ghert Jansen gheladen heift, hebbe

wel ontfaen dan mit omtrent 30 ɤ rrs. auarie, hebbe de gherst vercocht vuyt syn schip 75 rrs. alquer contant, den rog vercocht jnt cornhuys a 125 rrs., js schoon ghoet, ostersche terwe ghelt 150, 160, 170 rs., meel 130, 140, apparentia van opslach, dus dat my leet is, dat ick daer by V.L. gheen 10 ɤ # jn ghoeden hebbe, vm alles vnder de mart te laten vercoopen ende jn cooren laten de retorno commen; dus met de perlen wil jmpossiuel deligentia doen van te vercoopen ende vercopen vuyt V.L. handen, wilt niet laten V.L. salaris daer af te houwen, al ist $^1/_3$ vor Joachim Gryp. Pro auiso, ende vriendelick gegroet met V.L. huisfrouw.

B blickt dat Snel moetwillich guide conjunctuiren versuempt doer datt heyt gelt niet mysten wil of kan. (Aanteekening van Jan Janssen aan den rand.)

Met de voornomde brief hebbe ick vntfanghen desen innegehesloten brief voor V.L. ende by de voorgaende copia ende by dat gheauadiert sal V.L. verstaen met wat grooter jnstantie dat S. Snel coren beghert, waerjn ick den voornomden met ghoeder herten wel soude begheiren dienst te doene, wairt my moghelick, maer ghebreckt an gheriefuelixste, twelck es contant ghelt, want sonder dat en ist niet moghelick met auantaige yet te doene. Den voornomden Snel heift sy seluen wel voorsien, mits gheen ghoet ghesonden te hebben jnde eerste scheepen, twelck men soude hebben connen te ghelde brynghen, beter dan men sal connen doen dat van nu voortan commen sal, mits den wynter vp et eynde comdt ende de mart van Franckfer voor de handt. Ick hebbe S. Snel soo mennichmael myn ghoet duncken op et schepen van de specerien gescreuen, wanneer tyt es te vercopen ende schepen. Et Brasilhout es al vercocht, jck sal myn vuyterste debuoir doen om van de breuen daer af gheprocedeirt te ghelde te

maken ende dat laten aenlegghen aen coren, soo haest my moghelyck is. Anghaende de perlen, die Snel gheschept heift vp seuen schepen, syn daervan de 5 ghecommen ende hebbe de 5 kisten mit perlen ontfanghen ende vier saxkens met perlen van ghetal. Anghaende de vente van die es hier soo ghoet niet als S. Snel van Lixbona schryft, noch oock en sullen met sulck proffyt niet vercocht worden als S. Snel te verstane was ghegeuen; men can dese coopmanscap hier niet anders vercopen dan gheborcht ten minsten 6 maenden dach. Sy costen d' once tot Lixbona 1 ʒ rs. ende sal et uyterste wesen alsmen hier 20 st. cryghen sal, waeromme ick vertouuen sal van die te vercoopen, tot dat Joachim Gryp comt, die niet langhe beden en can, mits ick brieuen van hem hebbe van 30 Desember vuyt Burgos ende verwachte hem pòr giao. Sulcx als jnde vente vande perlen ghedaen sal worden, sal ick V.L. veraduerteren.

Vande copmanscap vande specerie ende suuckren ende andre waren en es hier gheenen sekeren prys, want alles stil staet doer de groote menichte van alle coopmanschap hier anneghecommen vrier cop, dat desghelycken jn thien jaer te voeren niet ghesien en es ghewest. De contractoers vntfanghen veil pepers, hebben beghonnen vercopen tot 37 gr. 1/2 vnghegarbuleirt, ghegarbuleirt 39 gr., den aftreck cleene; jn partes handen en es gheen peper commen. Van de andre specerien ende suuckren en wort niet vercocht, doer dien ghein sekeren prys. My verlanckt te wetene of de Senores V.L. eenige cargason van ghoederen ghesonden hebben om ghelt the maken, om van darent ghoede prouisie van cooren te doene op et voorjaer, want alsdan de nauigatie veil sekerder es dan vp den

wynter. V.L. hiermede den Heere beuelende, die ick bidde V.L. te sparen met ghesontheyt jn een lanck ende salich leuen. Vuydt Andtwerpen desen 25 Januario a° 1580.

V.L. dienaer bereydt
Adriaen Speilman.

Opschrift:

Anden Eersamen ende seere discreten
S. Jan Janssen van Campen. Thuus by
Herman Ygherman
tot
Danzyck.
betaelt den bode.

De ontvanger teekende op den rug aan:

Anno 1580.
Ondtffangen jn Dantzick den 29 Februarij van den 25 Januarij vudt Andtwerpen.

Nota Nota B B.

LXV.

Hans Snel Junior uit Lissabon aan Jan Janssen van Campen te Dantzig, 18 Febr. en 5 Maart 1580.

Laus Deo in Lixbona ady 18 Februarij anno 1580.

Par mar par via de Antwerpen.

Ersame beminde vrondt Jan Jansen, myn lesten an v E. sin gewest den 14 Decembri par posto par

via de Antwerpen, onder cuberto van Spelman, na dato op 20 Decembry V.L. lasten van 13 Octobry albyr vntfangen vnde verstan mit Jacop Jansen my largo geschreuen hadden, denwelcken Jacop Jansen hir noch op dato niet gekomen is, dan verstan in Hollantt angekomen is ende aldar gelost, sodat ick hope de bomeria an hem gedan niet verloren sin sall ende so hy hir komt voer V.L. ancomst, sal macken de bomeria van hem tho cubriren. Belangende dat V.L. schrift myn auis tho late quam ende niet hebben connen mer korrens tho wege brengen dan de 85 lasten, sulcks muet sin belop hebben; mogelick is ons profit gewest niet mer tho sendenn, want na de tormenta groet gewest sin ende vel schepen gebleuen sin de van Dansick geladen sin, mochten wy ock grotter schaden gehatt hebben, howel wy ons del, Godt betert, wal gehatt hebben mit et verlis van Gerrit Euersenn ende Hein Peter Vaer, et welcke en groote slach is voor de compania ende hadde Godt de schepen laten auerkomen, souden groett profitt gedan hebben, dan et schient Godes wille niet gewest is ende moeten in als patientia nemen. Belangende de 18½ last weiten, doer Jan Luckas geladen, is voer Hans van Elsen, want als hy enich koeren ordinirtt tho laden voer my, so auisirt he my terstontt par mar ende par terra. Hy heft voer my geladen in als 39 last weiten, 11 last garsten ende 15 last rogge ende 10 last mels vt Hollantt ende 13 last weiten van Hamborrich, hetwelcke Godt loff al in saluo angekomen is ende redelick wel geconditionnirt; dewelcke goeden bykans de helleft op dato verkoft mit redelick profitt; d' ander hellefte procurir vast om tho verkopen ende kan qualick mit profit

verkopen doer causa, dat op prima Februarij en nie vloett mit bartonnen ingekomen is, dewelcke omtrent 30 rs. per alquir hebben de granen don offslan, insonderheyt den weiten. By myn voerganden breuen V.L. geauisiert, dat V.L. aldaer v dingen klar macken wolden off imans in commissie laten de et v goedt duncken sal ende op et voorjar auerkomen mit de retorno ende rekeninge van de restante goeden ende penningen van et irste carrigason a Senor Loffsen gesonden, mits ock de rekeninge van den grouen peper, sodat wy op et voerjar V.L. verwachtende sin ende begeren gen carrigasonnen van specerien mer op Dansick tho senden voerirst, ouermits alle specerien hir tho Antwerpen merder gelden dan by V.L., sodat ick gisse dat V.L. al van dar vertrocken sin sal, voer den vntfanck van desen, war excusado; is my merder tho allargieren op de materia van allerhande komenschappen, dar V.L. in den vwen van tractirtt, dan by myn laste breuen van 14 December ende 7 Nouember hebbe V.L. alles geschreuen, dat my goedt dochte ouer winter V van ons retorne impregirren in Emxarsie ende $^{1}/_{8}$ in corren, hetwelcke also gedan sinde sal wal gedan sin, ende, wilt Godt, hir comende sollen al ons dingen klar macken ende mogen v rekeninge van alles mitbrengen ende beger also myn sacken mit alle man klar tho macken. Ick hebbe noch op dato vtstande an carrigasonnen, dar V.L. v $^{1}/_{8}$ part in herredirt van winst ende verlies 8500 # thot 8600 #, so in Hollant als by Spelman als in Hamborrich onder Jochem Grip ende dar en bauen het carrigason van den grouen peper in V.L. handen, behaluen noch de carrigasonnen ende bomerien, doer Cunertorref an V.L. gesonden mit de reste vande

goeden an Senor Lofsen in compania mit Molina gesonden, dar ick ock in heredirre souel als Cunertorreff; van al dese goeden so in V.L. beuel ende in handen vande personnen hir voerren varhallt, hope ick auer 2 off 3 manten van alles rekeninge ende retorno tho hebben, om alsdan mit V.L. komst alles tho mogen finessiren ende tho sluten.

Ock hebbe hir al tho hans in myn poder omtrent 7400 # an korren, mel, campanel, saietten, Elanshuden, dar V.L. ock $^1/_8$ part winst of verlis van comtt, dewelcke goeden ick ock nast 3 mantt hope alles tho varkopen om tho mogen de rekeninge van alles sluten ende derhaluen determinir ick ende Senor Cunertorref gen carrigasonnen mer wt tho senden, sonder irst al ons dingen ende rekeningen irst effen tho stellen ende en ider sin stat kennen mach, want et is hir so gestellt so van quade secte als van apparentia van orloge, dat et vannoden is en man sin sacken effen stellen moet ende mogen dan voerdan don na Godt ende den tit tho laten sallen ende om dat V.L. ende ons sullixs conuenirtt, so hebben wy ditselue ouer 3 off 4 manten geaccordirtt, hetwelcke V.L. so wil compliren, jnden voer dato niet gedan is. Ende V.L. 600 ꝟ— doer Cunertoereff ende my goedt gedaen sin impregirt onder de voers. 16 ꝟ #, dewelcke ick V.L. terstontt na V.L. ancomst, ende rekeninghe ons gedan, sal goedt doen mit de profiten op alle cargasonnen gehatt; hope sal altit en goede winterterringe sin, souer ons Godt de restante carrigasonnen van alle canten in saluamento lat auerkomen, als ick hope hy doer sin genade doen sal. Het nie gewas van dese landen stat thot noch tho bauenmaten schon ende beter dant in 30 jaar gedan

heft, dan dar is gen fondament op tho maken ende wat sin sal is Godt alleine bekentt. Den rogge geltt noch 105, 110, Osterschen weiten 130, 150, mel 120, 130, minder aftreck dan die gewest is. Winnen sin dit jar hyr redelicks kops ende kostelick geuällen, sodatt my dunckt hadde et sacke gewest, dat Condertorff ende ick niet gecomendirt hadden, doer secker justas causas ons dingen klar tho macken ende alle restante goeden ende penningen tho cubriren, om mit alle man rekeninge tho sluten, jnsonderheit so nu den tit hir loptt, solde 100 pipen goede win van Sarnequa gesonden hebben op Dansick, twiuelle niet solde profit op sin gewest, hetwelcke nu niet sin mach dan jnden ons Godt int leuen spartt ende ons in vreden bewartt, mogen voerdan doen watt ons best duncken sal ende sollende kommittiren thot enige tiden in Dansick enige goeden in V.L. apsentia an imans, dunckt my sal beter an Clinckhamer off Jan Luckas dan an Lofsen gelick V.L. schrifft, jnsonderheitt souel my angaett beger doer Lofsen niet genegotiertt tho hebben, van welke materia wy montlick breder tractiren sollen als wy, wilt Godt, by den anderen comen sollen. Het solde Cundertorref ser lef sin, dat V.L. geconcludert is met de scholtt van Jochem Eiler, al ist mit klein voerdell van Cundertorref, hy sal hem wal thoureden stellenn, wat V.L. gedan sal hebben. Belangende de 17 last mels, de V.L. gekoft hadde a 19 R., was goedtkop, wilde wel de hir gekomen hadden, daerop kan gen quaett gedan woerden, ende war hir al en slappe marrickt, in de granen, so soude altitt mel van 19 R. et last mit profitt verkoft woerden, dan most groett bant sin ende goedt mel, wal vast gepact. Belangende et gelt

op bomeria hir vt gedan, twifel niet hadden de cognossemente op V.L. nam gemackt gewest, solde ouerlanck al vntfangen sin, doch twiuel niet off sall voer dato al vntfangen sin. Solt gelt hyr 36, 35 s. in Sintuuis 20, apparentia van opslach, ouermits in Spanien groete apparato van orligge gemackt woerdt tho waeter ende tho lande ende na wy verstan, so is dar al arrest van schepen ende op et voriar besorgen merder arrest vallen sall, wardoer mest de schepen na Lixbona lopen sollen en hir dunckt my sal ock arrest vallen; dan dencke sollen hir mit 12 off 15 schepen contentirren ende wy konnen hir niet grondirren wat de K. van Spannia ende de gouernadores hir in den sin hebben. De meste gissinge is, dat Spannia ende Portugal beide op Africa willen, sommige pretendirren ende hopen, dat de K. Sebastian noch leuendig is, de en secht hy in Barbarien is ombekentt, sommige seggen hy in Spannia is. Finalmente der is gen sekerheitt. Sommige seggen, dat de armada de Spannia tegen Portugal is ende dat Philippus dit lant met gewelt wil innemen, sonder tho willen verwachten sententie off justitie; watter gedan sal woerden mogen wis worden.

Stama en 5 de Marcio.

Naet schriuen van desen sin de granen hyr al mer geslapt end apparentie van merder affslag dor causa, dat men een grusam korn verwachtende is nu fortan, end darenbouen so stadtt hett nyw gewas ser schon, doch mudt noch vell nachten buyten slapen, dan na myn verstant sal beter sin takel te schepen dan corn; rog gellt hyr 100, 110 r., gude ostersche terwe 125, 130, 140 r., mel 120, 130 r. ende hyr is noch vel

by de stadtt. De quade siecte regnirdtt hyr daglicx mer en mer so sterck, dat het jamer is vnd Lixbona bycans gants displobirt is, doch Godtt Almachtig heefft myn huys end Senor Cunertorff huys thott vp dato noch bewardtt. Ick dencke my nast 3 dagen van hyr tho begeuen op myn hoff, und my onslan van alle negocia end wilde well datt nast 4 mant my van ghene kanten enige retorno quam, om mit merder rason tho mogen Lixbona excusiren. Cunertorff denkt hem ock van hyr tho maken, finalemente, so ver Godtt Almachtich dit neit remideirt, so will hyr en bedroffden tit vallen; desgelicken vreze ick vor orloge tvsschen dit lant end Spania. Somma, Godt kan alles dor sin genade remediren. Vale end van hartzen gegrudtt. Ut supra.

Hans Snel Junior.
1580.

Sout gelt hyr 300 r., in Sinthuuis 200 apparentia van opslach. Peper 37, $37^1/_2$ #, naglen 66 ꝺ—.

De copia van desen van dag al gesonden by schipper Sibrant Cornelissen van Pormerend, de van dag van hyr vp Danzick sall tseil gaen.

Opschrift:
An den Erbaren end discreten Jan Jansen van Campen
thot Danzick.

De ontvanger teekende op den rug aan:
Anno 1580.
Ondtffanghen in Danzick den 27 Majo de dato 18 Februaryo ende 5 Martij vudt Lix[a].

LXVI.

Hans Snel uit Lissabon aan Jan Janssen van Campen te Dantzig, 27 Febr. en 5 Maart 1580.

Laus Deo in Lixbona a die 27 Februarij a° 1580
par mar by Sibrant Cornelissen adretura.

Daarna volgt copie van den brief van 18 Februari 1580 hiervoor.

Aan 't slot, na de woorden „mogen wis woerdenn" volgt hier echter:

Somos en 5 de Marcio.

Thott noch tho hefft de wint dese scepen gearrestirdtt, dencken morgen tseil tho gaen, na dato sin de granen hyr noch mer geslapt end apparentia van merder affslag dor de grote menechte van corn, de wy hyr verwachtende syn, ock stadtt hett nywe gewas ser schon, doch mudt noch vill nachten buyten slapen; de quade sieckte reghierdtt hyr daglix mer end mer end so starck, dat hett jamer is end Lixbona bicans diserto is end sonder volck, doch Godtt sy gelofft, myn huys end Senor Cunertorffs huys heefft Godtt thot noch tho bewardtt dor sin genade. Heefft V.L. takel gesceptt sall beter gedan hebben dan weite off korn tho schepen na myn verstandt, dan ick mochte wel lyden, dat al myn armode overall dar int lant blift vor dirste 2 off 4 mant, dor vreze van de cranckheit end orloge; dencke noch 3 off 4 dagen van hyr tho vertrecken end my tho ontslan van alle negocios, om tho excusiren in Lixbona tho sin; desgelicken will Cunertorff ock don. Godtt Almachtich wil ons verlenen datt salicheyt is. His vale vnd van herzen ge-

grudtt. De copia van desen sende V.L. par via de Antwerpen. Vt supra.

V.L. g. w. vrundtt
Hans Snell.
1580.

Gelling 100, 110 r., Ostersche gude terwe 130, 140 r., mel 120, 125 r.

Opschrift:

An den ersamen end discreten gesellen Jan Janson van Campen
thott
Danzick.
Par mar bij Sibrant Cornelissen, de Godt bewar.

De ontvanger teekende op den rug aan:

Anno 1580.
Ondttfangen in Dantzick den 23 Augusto van dato 27 Februarij vnd 5 Martij de Lix[a].

LXVII.

Adriaan Speelman te Antwerpen aan Jan Janssen van Campen te Dantzig, 12 April 1580.

Eersamen ende zeere disereten S. Joan Janssen, naer alle jonstighe recommandatien, zoo es dese om V.L. te veraduerteiren hoe dat mynen lasten an V.L. ghescreuen es gheweist den 30 Martij naer dien vp

8 Aprillis, zoo hebbe ick ontfangen V.L. scriuen datum 15 Martij, waerop ick V.L. by desen antwoorden sal. Ick hebbe V.L. ghescreuen hoe dat de brieuen, die V.L. my scryft ghescreuen te hebben vp 17 Februarij, my niet ter handen commen ende syn ende et ghebeurt gemeenelick alzoo van alle brieuen, die goede kennesse aennemen te beschicken, twelck wel qualick gedaen es, zoo dat ick extimeire de voornomde breuen verloren te syne. By V.L. scriuen verstaen ick, hoe dat V.L. verwondert was, hoe dat my S. Snel jn syne brieuen dato 11 Desember niet en verhaelt wat schepen tot Lixbonna ancommen waren; ick hebbe V.L. deze materia anghaende ghescreuen, zulx als my van Lixbona gheatuerteirt es gheweist, doer S. Joan Snel tot 18 Januario thoe, twelck luttel bescheet ghenoch es gheweist. Snel en houdt gheen styl met myn van particuleirlick te veraduerteiren van sulx alster passeirt. Sichtent 18 Januario, twelck es de date vanden lesten brief van S. Snel en hebbe ick gheen scriuen van S. Snel ghesien noch ontfanghen, dat wel te verwonderen es, want doer syn scryuen an Hans van Elsen soo heeft den voornomden van Elsen een ghoede parthie corens jn Februario affghesceeptt naer Lixbona, al te betaelen vp Paesschen, dewelcke my den voornomden van Elsen scryft beloopen an S. Snels paert 950 ₰ vlems ende begheirt vp my grootelicx, dat ick die hier opnemen soude, sy vp wissel oft vp ynteresse, twelck my niet moghelycken es te doene, zoo ick hem dat ghescreuen hebbe, maer wel dat ick hem acadeiren sal met sulx alsser te ontfanghen compt vanden Brasylhoudt, waer of ick voer paeschen doer syn ordre 100 ₰ betaelt hebbe ende partout desen

veruallen noch 300 ₤ vlems ende de reste parthie in Julio ende September ende waerlix, ick en can my niet ghenouch verwonderen van S. Snel, dat hy soo luttel scryft ende ghedynckt zoo luttel van prouisie te maken voor sulx als doer syn ordre ghecocht wort, want de luuden belasten hem grootelicx ende zoo zy niet en beuinden prouisien van voldaen te wesen, syn zeere tonvreden ende dat met ghoeden ghelycke, ende doer et scryuen van S. Snel an my, soo hebbe ick van Elsen oock ghejmportunert, dat hy coopen soude ende weetes my nu ondanck, zoo ick niet doen en wil sulx als hy begheirt, waerdoren ick extimeire, zoodat vp een andre mael zulx te passe comdt, den voornomden van Elsen zyn credit niet meer en sal willen jmployeren ende zoo ick wat van den styl van negotie verstaen, hebbe ick menichmael Sr. Snel ghescreuen wat van noode is tot onderhoudinghe van de negotios ende waermede een huus, zulx als Snels huus es, doer jn ghoet credyt stellen can, maer hy en verantwoort op sulx niet zoot conueniert. [1]) Dit voorleden jaer soo heift vp Lixbona eenen moyen podt wyns the verdienen gheweist jnt graen, voor de ghene die ghereet ghelt ghehadt hebben ende aduys van coopen ghegheuen hebben met delegentie; naer myn ghoet duncken soo embraseirt hem Sr. Snel met al te vele rekenynghe, want ghebeurende dat he slegt te Lixbona jn reputatie comdt, scryft vp alle contreyen voor zulx te hebben, begheirende jn als den helft, waermede hy hem jn groote onruste

[1]) Hierbij teekende Jan Jansen aan den kant aan: Hyer blickt dat verlos op Snels reckeninge van alt koern, dat is hy selffs oersacke, omdat hy in tidts gheyn prouisie van gelt heft gedaen, groete reden dat hey deye schade self draegt.

brynct, want zoo de ghoede luyden hem weder ghoet ghesonden hebben, begheiren stracx daraf retour, ende sulx en es hem van gheenen noede te doene hebbende V.L. tot Danzyck ende jn Hollandt van Elsen oft V.L. oom, hier tAntwerpen myn persoone, myn dienst begheirende, zoodat hy ende de ghoede compaignie ghedient connen wesen met deligentie, prouisie van ghelde daer thoe wesende oft ghoet om daer ghelt af te maken, want et ghelt de nerue van alle coopmanschap es. Soo jck V.L. ghescreuen hebbe, soo en heift S. Snel op alle de vloten ghecommen van Lixbona van Setember tot eynde Januario niet ghesonden vp Antwerpen anders dan de peirlen, die ick V.L. ghescreuen hebbe al wel ontfanghen te syne ende hoe dat ick hier twee kisten vncen peirlen vercocht hebbe, waeraf ick et ghelt in specie an S. Jochum Gryp ghesonden hebbe, de reste van de vnce peirlen en alle de tal peirlen hebbe ick den voornomden Gryp ghejntregeirt, waermede hy al jn saulfmento tot Hamborch ghearriueirt was, maer hoe dat hy daermede vaert jndt vercoopen en weet ick niet; den voornomden heift my ghescreuen, hoe dat de mart van de coorne tot Hamborch op 64 ende 65 dalders was, dat hooghe es ende zorghelick om te coopen, mits men niet gheweten en can, hoe dat met et ghewas tot Lixbona es. By my es noch ghebleuen een kiste peirlen de botiqua, waraf den voornomden Gryp een monster mede drouch tot Hamborch, vm te wetene wat die daer ghelden souden moghen; heift my daer gheen bescheyt af ghescreuen: zoo men die daer niet vercoopen en soude connen, als ick daeraf aduys hebbe, soo sal ick hier vercoopen. God gheue, dat de peirlen, die Jochem Gryp mede ghe-

draghen heift, ghoede vente raken moghen en naer ick naerderhandt gheconsidereirt hebbe, hadde wel alzoo ghoet hier vercocht gheweist vm S. Elsen te vuldoene als tot Hamborch te voerne, daermede sal moghen empleeghe ghedaen worden, die quaden roeck te Lixbona hebben sal, maer de ordre van S. Snel es so expres gheweist, dat Jochum Gryp tgoedt vondt, dat ick dat vulbrenghen zoude, twelck ick ghedaen hebbe. [1])

Van de 14 clocken, die op et schip van Anthonio van den Bosch syn, hebbe ick V.L. ghescreuen, hoe dat daermede was, tot dat ure van mynen lasten, naer dien zoo hebbe ick met den facteur van Elsen gheweist jn twee jnstantien by den schippers ende reeders van de schepe, ende hebben largo debat ghehadt vp dese clocken en den schipper ende reeders pretendeiren seere grote auarie; wy hebben hemlieder gheboden 700 ghuldens om ons die clocken liber in Seelant te leueren, doer dien et schip niet naer Lixbona reyssen en wil ende hebbent niet willen doen, soodat ick vreese wy noch daer groote moyte ende hooftsweire mede hebben sullen, want sy ons dreyghen, dat sy die an lant stellen sullen jn Ynghelant, daer et schip licht en arresteiren die an lant, tot sy voldaen wesen sullen naer recht, al et welcke den facteur van Elsen hem ghescreuen heift om daerjnne te voorsiene zoot behooren sal, oock mede zoo heift den voornomden facteur op Londen ghescreuen, vpdat men

---

[1]) Jan Jansen teekent hierbij aan den kant aan: Nota, want blickt deur kleine prouisie van gelt, dat Jan Snell oersaecke is, dat opt koern grot gelt verloeren is, daer anders groet gelt waer gewonnen.

daernaer zie zoo 't behooren sal; sulx als daer voorts af passeiren sal, sal ick V.L. aduerteiren. Ick verstaen hoe dat aldaer veil clocken voorhanden waren en reedelicken coop te becommen es; te presumeiren naer dat jn corten tyt herrewaerts tot Vtrecht, et heel sticht van Oueryssel, heel Vrislant, vuytgheson-dert Groenynghe, ghegaen es, Godt betert, doer dien men oueral de kercken te niet en brynckt, noch veil clocken afghedaen sullen worden ende vervoert aldaer ende elders, waerdurch noch wel mochte gheraecken beter coop te worden en soo der gheen scriuen van S. Snel en compt, noch oock men seekerlicx can verstaen, hoe dat met Portogal verghaen sal tjeghens Spaingnen en weet men waerjnne raden, oock mede dat et princepaelste ghebreekt vm anslaghen van coopen te doene, dat es et ghelt.

Anghaende van de coopmanschap hier te lande en es al te ants gheenen treck jn gheenderande genere van specerie noch suuckren, niet jeghenstaende staet noch al op synen prys, als ick V.L. by myn voor-ghaenden ghescreuen hebbe, et js nu tot Jullio den doosten tyt vande jare jnde specerien.

Anghaende den staet van Lixbona hebben wy hier diuersche tydinghen ghehadt ende hebben ouer Parys en Ynghelandt de quando en quando. Voor et eerste zoo heift de vlote van Bastiaen Ghiersen en compaignia met alle andre gheruste schepen tot Lixbona ghe-arresteirt gheweest, naerdien deur brieuen van 27 Martij van Roan, zoo hebben wy verstaen hoe dat daer twee bertoenen van Lixbona ancommen waren, gauen voor nieumaren, hoe dat zy op 10 Martij ver-trocken ende dat altoen de schepen van arrest ont-

slaghen waren. Van Ynghelant scryuen hoe dat tot Londen een schip ancoomen was jn 14 daghen van Lixbona, waerjnne ghecomen is een passagier Portugues, de brieuen ghebrocht heift van 12 Martij, heift voor nieus ghegheuen, dat de schepen van arreest vntslaghen waren en ghereet om binnen dre oft vier daghen te vertrecken ende datter ghans gheen apparentie van oorloghe en was tjeghens Spaingne, want de vloten van Yndien, Brasyl ende Santhome waren al vertrocken, waerdore men presumeirt, dat de Portuguesen den Coninck van Spaingne ontfanghen sullen voor haeren conninck, twelck men zekerst verstaen sal met de eerste brieuen te lande op de schepen, die extraordinaerlick beyden. Den Heere laete die uns ontfanghen met ghoede tydinghe.

Aanghaende de saken hier te lande, die worden seere wonderlick ghedreuen. De Prince heft omtrent twee maenden vueral in Hollant gheweist, es nu jn Seelant, heift jn alle plaetsen seer triomphelick jnneghehaelt gheweist ende zoo men verstaen can, heift hy zeere ghedreuen, dat men den conincx broeder van Vranckryck voor gouuerneur vande Lande ontfanghen soude ende zoo my V.L. oom Berendt Rotghiertsen scryft, vreest zeere dat sulx voortganck hebben sal partout. Desen zoo vergaderen hier de ghevnieerde prouinsien, jn welcke vergaderinghe breet op dese materia ghesproken sal worden; zoo verre sulx voortganck heift, sal vns daeraf een groote veranderinghe volghen. Anghaende de saken van oorloghe, die worden wonderlick ghedreuen, want die al met subtiliteyt ghedreuen wort en met subtiliteit hebbe die van de Staten volcke afghenomen twee

steden jn 14 daghen tyts, d' eene ghenaemdt Nynoue in Vlaendre, waerjnne gheuangen es gheweist den graue van Egmont, syn huisvrauwe ende twee zusters, met andre edelieden ende vp neghen van desen es jnneghenomen gheweest de stadt van Mechelen van die van Brussel, met een wonderlick feyt van oorloghe, zoodat nu zoe veire commen es, dat d' eene stadt den andre destrueirt, et kyndt den vader ende broeders tjeghens broeders. Men spreeckt seere vande comste van madama de Parma, die ghecommen wesende en sullen gheen gouuerneurs ghebreck wesen; dit arme Nerlant is al te ants wel bedruckt.

Ick hebbe V.L. recommandatie ghedaen an S. Gaspar Pels, et selue hebbe ick ghedaen telcken dat V.L. my dat ghescreuen heift; den voornomden heift my gheseit, hoe dat hy dese somer hopt naer Lisbonna te reyssen ende doet V.L. hertelicken seere groeten. V.L. biddende jn memorie te houden de tonne jopen biers, moghelick wesende; myn huisvrouwe doet V.L. hertelyck zeere groeten. V.L. hiermede den Heere beuelende, de ick bidde V.L. te sparen met ghesondicheyt jn een lanck ende salich leuen. Vuyt Antwerpen desen 12 van Appril a° 1580.

V.L. dienaer bereydt,
Adriaen Speilman.

Opschrift:

An den Eersamen en zeere discreten
S. Joan Janssen van Campen, thuis
tot S. Herman Ygherman
tot
Danzyck.

betaelt den bode.

De ontvanger teekende op den rug aan:

Anno 1580.

Ondtfanghen in Dantzick den 13 Mayo van dato 12 April vudt Andtwerpen.

Nota Nota

Want dat verlis, dat opt koern is gewest, doer Hans van Elsen geschept, al wert pro compania gesonden, soe ist Joan Snel oersaecke, doer dat hey gheyn gelt ordenerde, anders solde in plaetse vant verlis wel 3 mael mer gewonnen syn gewest.

LXVIII.

Gaspar Cuinretorff uit Barquarena aan Jan Janssen van Campen te Dantzig, 24 Mei 1580.

Par mare par Cornelius Gysebertss.

Laus Trinitati semper, a die 24 Mayo anno 1580 jn Barquarena.

Eerbar gunstiger vrundt Joan Janss, nae wunschende V.L. gelugk vnde zalicheydt, soo is deese dynende voor respuesa van vuen breeff van eersten Januario, alhir op 29 Martio ontfanghen, sindt ter tydt syn van hir ghyn posten gegaen, noch seegker schepen, daer men heft by moegen schryuen, soo sall V.L. weten, dat ick diuerse brieuen van v ontfanghen hebbe, offte ick die soo dikwyls niet respondiere, is die oorsaecke, dat Joan Snell die negotios van vnse

compania in handen hefft, omdat ick althomet gheyn bescheydt bebbe in wadt punten sulckes staen, soo schryue ick niet, omdat wy niet den eenen tegen den anderen schryuen, om gheyn questiones tho maecken. daeromme wadt vnse negotios thociert, dat wilt schryuen an Joan Snell, auermits die van alles reeckening holdt.

Myn lesten an V.L. is gewest op den 10 Martio per schipper Jacob Groote van Danzigk, daerby VL. geschreuen, dat hir, Godt sy gelouet, ingekoomen was schipper Cornelius van Leegk vnde Joan Volgkertsz van Engkhuisen; Cornelius van Leegk syn weyte is koldt vnde guydt ande margkt gekoomen, vnde voor deesen verkofft, van welgke 15 lasten voir vnse part is gekoomen vry gelt . . . . . R. 404 ႘ 664

Angaende die 44 lasten weyte, jn Johan Volgkers voor Loefsz vnde vns gescheept, de syn durch den ander verkofft vnde opgedragen, hebben gerespondirtt vuydt dat schip gemeeten 159 moyen 24 alckir vnde vuydt die loese.

Daer is voor deesen noch niet meer verkofft als 182 moyen, die welgke int kornhuus verkoft syn a 100, 110, 120, 130, 135, 140 rs. dat alcker, die reste is alle int kornhuis, dan will niet verkofft wesen, mits soo slecht is, vnde verbroyett, vull klanders, soodat ick in ghynder mannere die verkopen kan; hebbe die reste gestelt int kornhuis, 80, 90 r., om tho verkoopen eer dat see gants bederue, wil nog niet vorts. Ick hebbe soo groote neersticheydt gedaen om die weyten tho moegen verkoopen, hebbe niet konnen verkoopen, ouermits die soo seer slecht is, hadde see guydt geweest, ick hadde see voor langest vuydt de lodse verkofft gehadt, wandt dat meeste korn is nae

buyten verkofft vuydt de lodse, ouermits die sterfte vande pest seer in Lisbonna is, soo is dat volgk al meest buyten der stadt, soo laeten die omliggende dorpen vnde steden nit tho datt see moegen in Lisbona moegen koomen hoer korn haelen, om die sigkte niet ouert gansse landt tho brengen, dan de guydt korn hefft, die hefft seer wel vuydt de loedse verkofft, dan hebben niet dan guydt guydt willen hebben. Joan Snell hefft my van die 2 schepen korn als Cornelius van Leegk vnde Joan Volckers reeckeninge laeten holden, is duer myn handen gepasseert vnde hefft my ghyn diligentia gebroogken ten hoochsten tho gebruycken. V.L. sall daer die tidinge al hebben woe dat, God betert, Geerdt Euertss op Lesvarete gebleuen is, gelygk V.L. seluest schryuet, Heyn Petersz van Broogk is, Godt betert, oogk gebleuen in die Spanssche zee gesuncken, daer hebben em die ander schepen achtergelaeten, soodat wy, Godt betert, grooten schaden dit jaer geleeden hebben, hadde noch die weyte vuydt Joan Volckertss wel an de mergkt gekomen, wy solden vnse schaden verhaelt hebben, dan derwyle soo qualick is gestelt vnde hir seer daecheligks affslaedt, soo sulle wy dit jaer groedt gelt verlysen. Op Geerdt Euertss is niet verseegkert, wandt als wy hoorden, dat hy in den grooten storm onder Noerwegen noch tho Danzigck was, soo hebben wy daerop niet willen verseegkeren, omdat seguro gelt niet tho betaelen, wandt die seguradores qualicken betaelen als daer eenige schade is. Myn beste betrouwen was op Geerdt Euertss, wandt tho verseeckeren als men tidinge hefft, dattet schip verloeren is, soo is see niet valios.

Hir is dit jaer ser vele korns van buyten gekoemen

als ick noch noydt gesyen hebbe, soo lange ick in Lisbona byn gewest, wandt syndt October harwarest syn hir ouer 1500 bartonen gewest vnde Engels vnde ouer 200 Duytsche schepen alle met korn gelaeden, vnde alle dat korn is al meest versleeten, hadde hir sulcken mennichte van korn niet gekomen, hir solde dit jaer groten proffyt gedaen gewest hebben dan nu mit die ouervloedicheidt van korn vnde oogk ouermits dattet niewe gewas hir tho lande soo seer schoone staet als it in mennigen jaeren niet gewest is, soo haeste sigh een ider tho verkoopen eer dat niewe gewas inkompt, daeromme is dat korn op een legen prys gekommen, guyden Holster weyte 100, 110 rs., Polnsche vnde Warder weyte 80, 90 rs., Rogge 50, 55, 60 rs., V.L. wil in ghynen manieren ghyn korn meer schepen, dewyle dattet in vnse vnde oostwardt seer duir is, gelygk ick V.L. den 13 Decembris vnde 10 Martio oogk geschreuen hebbe; wadt geldt dat V.L. muchte ouerholden, to Dansigk in guydt toue solden besteden, hoope V.L. sulckes sal gedaen hebben, wandt op toue dungket my guedt proffyt tho weesen; wy hooren tho continuyeren alle jaer tho Coninxbargen tho laeten slaen 500, 600, 700, 800 schippondt, wandt Joan Snell is seer groodt vrindt mit Luys Caesar, wandt vns die summa wel affnemen sall, dan die betaelinge van den Coningh vallen seer landtsaem, vnde men moet alle tho medt groote geschenken doen vnde dan noch guyden annemen, vele duirder dan mit contant gelt, nochtans die mennichte vnde die groote summa die men teffens verkoopet, die kan it alle affwerpen, laet vns continuyren alle jaer tho laeten een partie slaen. Myn auis waere, dat V.L. dit jaer noch tho Danzigk bleeff offte in Hollandt, wandt hir die pest

seer stergk regierdt, vnde oogk hebbe wy hir vreese van oorloch tusschen Spangien vnde Portugaell, ouermits vnse olden Coningh den Cardenaell gestoruen is op den lesten Januarij, sonder gedeterminiert tho laeten wel dat nae syn doedt dat Coningkrigk heredieren sall, soo staedt die saegke in rechts handen, wel dat van den 4 dit Coningrygk heredieren sall, als die Coningk van Spangen, Philippus; die Hartoch van Sauoyen, die alle beyde van de Cardenael vnde Coningk Henricus susters soonen syn, vnde dan die Hartoginne van Bragansa is die Coningk Henricus bruders dochter; Dom Antonio oogk een broders soone; dan is een bastardt dan hy wil prouiren, dat syn vader hem echte gemaecket hefft. Disse saecke staedt om tho wysen wele van die 4 dat Coningryck heredieren sall; soo hefft Philippus wel 40, 50 ꝺ man by den anderen liggen op die frontieren van Portugael, soo vere als sie hem die sententia mochten tegen wysen, soo will hy dit landt ouervallen mit die sweerde; die gemeente van Portugael willen em in ghyner manneren onder Spangen geuen, solden lyuer willen hebben voir hooren Coningk den hartoch van Sauoyen, wandt die wedewe is vnde hefft men eenen soon; soo dat geschydt, soo hebbe wy Philippum in wapens tegen vns, soodat wy alle vre orloch verwachtende byndt, sus is myn auis, dat V.L. sigk daer tho landt noch wadt holdt, thot dat wy syn woo dit wil affloopen, wandt soo wy oorloch hebben, soo sall hir ghyn neeringe noch welvaerdt vallen. See willen hir in ghynder manieren sigk onder Spangen geuen, prouieren hir oogk alle hoer frontieringe mit volgk vnde alle die forta legen wel versyn. Hir syn 5 gouernadores gemaecket, die dit

Coningrigk gouernieren, thot dat see een cooninghe hebben. Van die 5 syn 3 gesinnet onder Spangen sigk tho geuen ende 2 nit. Dat gemeene volgk wil hem in ghyner maneren onder Spangien geuen; soo lange dese differentie sus staedt vnde die sterffte tho Lisbona is, soo is it ghyn raet na huis op tho stellen; soo haeste ick die tydt quieta vinde, soo sall ick V.L. ontbyden om tho huis tho koomen, V.L. syn bruydt ontfangen. Anna Galoa, guyde dochter solde geerne willen V.L. hir quaeme, als V.L. wel dengken mach, daer affectie is woe dat see tho moede mach weesen vnde modt hoer jonge leeuen jn v absentia verslyten, it is hoer een hartseer, ende soo is myn beede, als ick V.L. schryue vnde dit landt quiete is, soo kompt harwardts vnde brenget v pregons mede, dat wy dar niet tho doene hebben dan mondicken an tho leggen, mits Godes gratie vnde seegen.

Joan Snell hefft kleynen moedt meer par mare tho negotieren, dan hefft wel syn alle jaer sulcken partie touwe tho laeten slan tho Coninxbargen. Soe V.L. van daer verligd. laet alle tydt een segker man, daermede men mochte continuyren, soo sullen wy alle jaer een partie guydən van hir senden, als peper, massas, vnde nagelen om alle jaer prouisio daer tho hebben van 300/4000 Polnische gulden. Op peper wyl dit jaer ghyn proffyt weesen, wandt hir 37 # gelt contant vnde dar op massas, nagelen is beter proffyt. Die nagelen 75 gross, Massas 85, 90 grossen, is beter proffyt dan peper tho geuen dus $10^1/_2$, 11 f. Polnische, den steen. V.L. schryft, soo wy ennich guydt willen senden, mochten sulckes vordt an Joan Joanss Klingkhaemer, soo vere hy die moyte solde willen nemen vnde jaerligks tho Coninxbargen sulcken

partie towe tho laeten slaen war niet quaedt, nochtans Joan Snel dungket beter solde weesen een eygen dyner tho Danzigk tho solden liggen, als V.L. van daer verliegdt, soo de dan all modt doen wadt men em mandirt, dat dungket my oogk dat beste. Vorts gunstigher vrundt Joan Janss. jck byn verwondert, dat ghy soo dyckwils repartieren in v schryuen, dattet soo quaede befrachtinge is gewest die 3 schepen tho befrachten op 13 ducaten per last tho geuen vnde 900 daler daer tho betalen, die welgke gelden tho Danzigk 35 rs. vnde hier niet meer betaelen sullen als 300 rs., als ick die schepen befrachte, soo was daer noch ghyn minder tidinge van Danzick als van 18, 19 Polnsche gulden dat last, vnde ick hebbe digkwils gegeuen 11, 12, 13, 14, 15 duc. thot fracht, jae 20, 21 duc. van et last korns van Danzigk hir tho brengen vnde v verwondert van 13 duc. tho betaelen vuydt vnde tho huys; idt was meer gedaen om seegker die schepen tho hebben vnde v seegker auis tho geuen, wandt nae datt die nouidades hir gestelt waren, zoo was it wel geassertiert eerst auis tho Dansigk tho hebben vnde 100 personen my hir baden die helffte van die befrachtinge hir haer ouer tho laeten, koomen oogk seggen, dat ick myn solt daer utgelaeden hebbe vant allerswaerste in Geerdt Euertss, dat ick niet hebbe konnen verkoopen: alle die sulckes seggen, die liegen als dyuen vnde schelmen. Alle dat solt, dat in Geerdt Euerts gekoemen is, dat is mit gereedt gelt in Lisbona betaelt an Romeyn vnde anderen; daer is niet een moyo van myn solt ingekoomen sonder mit contant van diuerse personen gekoft binnen Lisbona a 410 rs. die moyo, daer is Romeyn noch leuendich, die dat schip van Geerdt

Euertss gelaeden, hefft die schipper quaedt solt ingenomen, dat is myn schult niet, wandt ick vaer niet vuydt keruen, die schipper is beuolen, dat hy ghyn quaedt solt soll affkeruen, wandt ick modt dat quade solt soo duir betaelen als it beste, woo solde ick dan niet lyuer in myn eygen schepen laden dat beste solt. Joan Volgkerts vnde Cornelius van Leegk, die hebben in Sentuual van myn eygen solt een partie gelaeden. Ick geloue, dat daer gheyn quaedt solt sullen gekocht hebben, vnde oogk schryfft V.L., dat ick dat solt gekofft hebbe in Sentuual op 160 rs. vnde carregiere it om 400 rs., alle die dat seggen die liegen valseligk, wandt ick hebbe verleeden jaer ghen solt gekofft, dan ick hebbe a° 1579 vnde 1578 gesunden gehadt 3 marinsas om solt seluest tho maecken, daer is niet een moye solts, kostet my mer als 300 rs., ja 400 rs., ider moye an bordt geleuert, wandt hebbe alleene moeten geuen ouer 100 rs. per moyo alleene van bercken om an bordt tho brenghen, mits die bargken van Lisbona laeten koemen, die ick hebbe betaelt 60, 70 rs. per moyo vnde 7 bercke meer als 72, 73 ℔ liggegelt betaelt, omme dat die schepen jn Sentuual gearresteirt waren. Woe kompt ghy tho seggen, dat ick dat solt om 160 rs. gekoefft hebbe vnde an 400 rs. angereegkent, derwyle ick dat solt solde moeten koopen van ander luyden a 400 rs., waeromme solde ick dan myn eigen solt niet moegen in reeckening brengen a 400 rs. Hadde ick dat solt voor onse compania gekofft gehadt a 160 rs. vnde dan angereeckent a 400 rs., soo hadde ghy vnde anderen gelygk gehadt. Disse befrachtinge is subitelegk geschiedt daernae, dat men hir sach dattet niewe gewas qualicken geraecket was, oogk schryuet ghy, dat ick

die 50 niewe dalers gelaeden hebbe op 300 rs., daer see niet meer gelden als 26 grossen. Ick hebbe see in betaelinge van solt ontfangen. Hebbe ick daer in versyn, die schade sall ick alleene dragen; alle schippers seeden my 30 grossen in Danzigck golden.

Angaende die 75 ꝟ— r. an Joan Backer op bodemerie gedaen a 18, 19 procento, dat is geschydt om myn soldt quidt tho woorden, daer ander luyden 25, 30 ten honderd gekregen hebben. Seegker sulcke brieuen wil ick van V noch nimants verwachten. Ick hebbe meer als 3000 # in gelt op bodemerie vuydt gedaen vnde hebbe ghyn 15, 16 percento moegen hebben, al hadde ick 20 ꝟ ducaten gehadt in geld, solde Godt dancken, dat ick hadde moegen 15 percento krigen. Die peper gelt 38 # contant, it was gelt op bodemerie [1]) tho doen met 19 percento wynst doer peper tho senden. Die peper is daernae wederomme affgeslaegen a 35, 35½ #. Disse peper hebbe ick in betaelinge genoemen van den Coningh a 38½ #, wadt v pardt kompt, dat sall men reeckenen op 35 #. Ghy hebt van my niet geseyn, dat ick imants hebbe tho kordt gedaen in reeckeninge, soo sall icket nu niet beginnen. Ick moet dencken, datter een Godt is. Sall ick nu op myn olde dagen onrechtveerdich syn, daer ick in myn joget alle tydt die waerheydt gehandelt hebbe, dat modt Godt geklaget weesen. Ick byn dit alle weerdich. Ick solde V.L. gheerne fauorisieren waer ick kan vnde mach, vnde soll sulcken gallerda verwachten.

Dat ghy schryuen, dat ick v part sall geuen int

---

[1]) Hierbij teekent de ontvanger aan den kant aan: Nota hyer secht hye, dat men mye dye peper maer sal anreeckenen a 35 #, want hy vnde Snel dye van schult hebt angenoemen.

korn, dat wy an den Coninck verkofft hebben, alle dat korn, dat ghy vor vnse compania gescheept hebben vnde an den Coningh geleuert is, daer sult ghy v part van hebben, soo modt ghy oogk weder in betaelinge nemen $1/2$ in peper, die wy in betaelinge gekregen hebben, alle wadt voer vnse compania geleuert is, daer holdet Joan Snel die reeckeninge van, welgk v in reeckening sall gebrocht worden, als it een reden is.

Angaende dat ghy schryuen, dat Bartholt van Wilsem my versegelinge gedaen heefft op Henrigk van Dyffholts hus is my lyff — als V.L. mit lyue tho Campen kompt, soo wilt vorts mit myn broders alles klaer maecken, wandt ick hebbe hoer geschreuen, dat see my van alles verseeckeringe sullen doen, is by leuen vnde steruen, sus wilt hoer anspreecken vnde alles klaer maecken als ghy tho Campen komen, vnde oogk soo wilt my medebrengen copia autentycke vuydt alle myn rentebrieuen.

Angaende van die saecken van Andries Sleuer, schryuet, my niet gelegen is compania tho maecken. Ick begere oogk sulckes niet, mits een traege gast is. Ick sy wel, men mach gheyn compania maecken als 2 persoenen tseuens, offte 3 persoene elgks in een sunderlinge plaetse, gelygk een hir, eene tho Andtwerpen, eene tho Amsterdam vnde tho Danzigck vnde mit 2 jn eene plaetse, gelygk Joan Snel vnde ick. Ick ordeniere alle tho mit een dinge. Joan Snel ordeniert contrarie. Soo sall best syn als V.L. mit lyue hir kompt, soo wille wy mit vnse beyden compania maecken ofte mit vns 3, dan eene sall men mandieren. Soo wadt die negotios angaedt, dat wilt mit Joan Snel continuyren, wandt die holt van alles reeckeninge.

Angaende dat Andrees Sleuer qualicken hefft willen betaelen die 15700 r., soo die wynen van al de galega kosten vnde Sleuert meynt die 343 # 18 st., mits dat gelt gereeckent hebbe a 44 grossen per ducaat. [1]) Dat gelt hefft alle syn leuen hir gegaen 44 grossen per ducaet, mits hir dat gelt beter is als tho Danzigk. Ick sall my op een ander tydt wagten ymants meer gelts ouer tho senden als ik van hoer in handen hebbe.

Cornelius Loeffsz die klaget seer ouer v, dat ghy soo discordt mit em syn; wilt mit hem vrundtschap holden soo lange als ghy daer syn, wandt idt is soo lange myn vrundt geweest. Hy klaget my em niet hebben willen geuen die memoria vant towe, vnde dat Joan Snel is gram geweest, dat V.L. em $^1/_3$ part in dat towe gegeuen, daervan hy seer geaggrauiert is, seggende hy V.L. alle order gegeuen om dat towe tho slaen laeten, dat hy oogk wel machtich is towe tho laeten slaen op syn eygen auentuir, daerop ick hem geschreuen hebbe, dattet towe alle modt an den Coningk verkofft woorden vnde omme die betaelt tho krigen van den Coningk, soo modt men hundert geschenken doen vnde 100 partidas, soodat men daer qualicken compania mach in hebben, vermits niet wel durff in reeckeninge brengen wadt men verstrecket, daeromme is it qualicken compania mit towe tho hebben.

Joan Snell vnde ick bynnen nu besich alle vnse olde reeckeninge tho sluyten, die wy van a° 1572 thot nu tho thosaemen gehadt hebben; oogk sullen

---

[1]) De ontvanger teekende hier aan: Hyr blickt dat op 44 grossen den ducaet ghien profit is.

wy nu sluyten vnse reeckeninge van vnse compania; V.L. will mit den eersten schryuen wadt daer noch is, om van alles tho moegen sluyten. It sterfft hir soo dapper an die pest, datt ick offte Joan Snel quaemen tho steruen, ick waer een bedoruen man, wandt alle myn capitael staedt onder Joan Snell; wy syn nu beyde buyten der stadt in Barquerena, ouermits die sterffte, hoope nu eens vnse dingen sullen klaer maecken. Vorts soo begere ick seer, eer ghy van Dantzigk scheyden, dat ghy alle dingen klaer maecken mit Cornelius Loeffsz, angaende die 9 potten grooue gengbar, die noch om tho verkoopen waeren; angaende vnse compania tusschen Sen. Fernando de Molina vnde my, daer staen nog tho verkopen 9 potten gengbar, daer my dat $^{1}/_{4}$ part aff kompt. wy hebben hir mit Fernando de Molina affgereeckent van Cornelius Loeffsz wegen. Cornelius Loeffsz hefft die schult van Fernando de Molina wegen vp hem genomen, die daer noch vuydt staedt, voir die helffte, vnde die 9 potten gengbar, die nog onverkofft waren, die sall Cornelius Loeffsz ouernemen voor syn helffte van Fernando de Molina a 10 grossen dat pont. Ick wolde dat Loeffsz myn $^{1}/_{4}$ part van die groue gengbar oogk wilde ouernemen a 10 grossen dat pondt, om de reeckening tho sluyten, die schuldt, die daer vuydt staedt by Hans Wolff, Gaspar van Huesen vnde Augustinus Schiercken, om die helffte wilt see em ouer laetten. Ick hoere, dat ghy mit Cornelius Loeffsz ouergenomen hebben op reeckening vanden schult van Hans Huisman een part scheep in Henrigk Duym, waerin dat Cornelius Loeffsz $^{3}/_{4}$ part hefft vnde wy $^{1}/_{4}$ part, tegen 200 Polnsche gulden dat part scheeps. Cornelius

Loeffs schryfft my offte ick begeere em dat part scheeps jn Henrigk Duym over tho laeten tegen 200 mergk, ick schryue em will hy myn $^1/_4$ part ouernemen tegen 40 Polnsche gulden, byn tho vreeden, wandt it is my ongelegen, daer scheeps parten vuydt tho reden; oogk hebbe ick Cornelius Loeffsens reeckening duer syn, hefft vergeeten my in reeckening tho stellen 2 sagken gengbar, die Joan Snell vnde em alleene tho commen apart.

Tho weeten een sagk gengbar van India, wegende netto . . . . 2—0—27½

ende een sagk gengbar van Santhome, wegende netto . . . . 1—3—28

Welgke beyde sagken kosten my mit alle ongelden R. 35 ʋ 522; disse gengbar hefft Loefsz buyten die reeckeninge gelaeten vnde niet dar aff vermaendt. Ick hebbe vernomen ghyn remedio hebben konnen vinden om die betaelinge tho krigen van Jochem Eler, dan geaccordiert waren mit eenen Marten Hollandt, dat hy v vur die summa solde leueren soo Eler schuldich, guydt Dansigker iser a 11½ mergk dat schippondt vnde alle rede 42 schippont op Hollant hadden gesonden, welgke 42 schippondt iser hefft v oom Berent Rottgerss my harwarts gesonden waren 404 stangen, die ick, Godt loff, ontffanghen hebbe, dan noch niet verkofft, hoope 1600 rs. dat quintaell gelden sall. Wilt die reste vant iser oogk vorts harwarts senden, thot die summa van 500 fls. Polns tho; gelygk V.L. schryfft bedragen omtrent 65 schippondt, soo solden daer nog resten omtrent 23 schippondt, vorts, dat v Jochem Eler affkortet 30 f. Polnsche van kelderhuir vnde v oogk aftregket 50 #, die ick v mede gegeuen hadde om em tho geuen soo vere als V.L.

an den vorsz. Jochem Eler die 50 # niet betaelt hefft, soo wilt see em in reeckeninge nemen, wandt ick hebbe see an Jochem Eler op syn reeckeninge gestelt.

Angaende Joan Backer [1], dat hy niet hefft willen betaelen vnde v ghyn auisbreeff noch cognossement geleuert hefft, jck sende v hirin geslooten dat cognossement, wilt in allen maneren dat gelt van em eyschen in wat plaets V.L. em vindet, wandt hy hefft sigk verbonden syn schip vnde guydt, vnde alle syn propre guyden in wadt plaets dat ghy em vynden, mutten em arrestieren. Waer mach die rabbawdt dat coyt tgelaeten hebben, dat hy niet geleuert hefft?

Angaende die schepen tho befrachten op die Condaedt om kastanien tho laeden vndt fighen, dat is niet geschyn. Joan Snell hadde daer ghyn modt tho niewe reeckeninge tho beginnen, ouermits wy tho saemen begeerden, dat ghy harwardts solden koomen; wilt Joan Jansz Klingkhamer seer groeten, Godt almachtich hefftet niet willen hebben, dat ick em mochte syn retorna senden nae syn begeerten, mits Henrick Peterss gebleuen is, wilt em seggen wadt hy hir van my van doene hefft, sall my bereydt vinden.

Angaende dat ghy schryuen dattet braseyl holdt quaede negotios is gewest, wy hadden gehoepet solde guyde retorna gewest hebben, wandt koffte dat quintaell om 450 mr. Ick hebbet digkmael gekofft om 800, 900 mr. dat quintaell, dat om des besten willen geschydt, modt men soo nemen als it Godt verleendt.

---

[1]) Hierbij teekent de ontvanger aan den kant aan: Nota hyer gebidt hy dat ick Jan Backer sal vangen.

Ick verneme V.L. gescheept hefft
vuer vnse reeckeninge . . . . 85 last 13 schepel
weite, daer is Godt betert aff ge-
bleuen . . . . 48 last 28 schepel
soo datter niet meer ouergekomen
is als . . . . 36. — 45 schepel
welgk een mergkeligk ongelugk vur vns is gewest; moeten nemen wadt vns Godt almachtich tho schicket. Wy hebben mit vnse companie ghyn groodt gelugk gehadt, it scheeldt vns wel 5000 ducaten in vnse capitael; die 48 last weyte solde ouer 500 # vry gelt vuydt gebrocht hebben, hadden die schepen mit lyue moegen ouerkoomen.

Angaende soo V.L. schryfft summige esschen rymen mochten gekreegen hebben om 60 rs. dat stugk van 22/24 voet, daer solde guydt proffytt op weesen, dan is landtsaeme ware, modt alle an den Coningk verkofft worden offte it is nimmermeer ende. Sulcke rymen koopen wy hir gemeenligk per hundert om 25/30/35 #. Ick kan daer ghyn proffyt in reeckenen. Angaende die virgas, die daer vallen thot die muletten van 7, 8 palm digk vnde seer langk vnde schoen, die vergas syn guydt, daer sall ghyn quaedt an gedaen worden, dan ick hebbe sie hir eens gehadt, dan syn seer swaer; die barghiers konnen see niet wel gebruygken, mits see wel eens soo swaer syn als noordts holt. V.L. mach een 100 stugken senden om thot een proue. My dungket dit jaer proffyt sall gedaen worden op Dantsycker iser, wandt wy vreesen hir, dat wy sullen oorloge hebben tusschen Spangien vnde Portugael; dat soo koomende soo sall Philippus verbyden, dat vuydt Bisschayen ghyn iser mach hir

koomen, soo sall datt iser hir wel gelden. Konde V.L. daer een partie iser krigen, op wadt dachs wilt senden, soo V.L. ghyn contant hefft, dan ick vreese myn auis sall tho laete koomen, die schepen van Dantzygk sullen all wech weesen, eer disse daer kompt. Wy sullen Senor Spelman schryuen soo V.L. eenich gelt van doen hefft, dat V L. op em tregken mach 4/500 pondt Vlaems offte 500, 600 pondt, soo V.L. daer tuchert, vndt principael vp guydt towe wilt v fundament maecken vnde op een 200 schippont iser, soo vere als idt V.L. guydtkoop kan krigen; op wagen hir tho senden is ghyn proffyt, wandt wy kopen hier beter koop als wydt konnen hir kryghen befracht. Op Spangien solde niet quaedt weesen een schip tho befrachten vnde verschryuen sulckes in Seuilha an Nicolao Antonio van mynentwegen; dan V.L. sol daer weynich gelts hebben, soo ghy daer noch blyuen [1]) dissen winter, soo sullen wy summige nagelen vnde massa vnde wadt canella senden, mit die Danzicker schepen; als die schepen van India koomen alle dingh beter koop sall weesen, soo dat towe vnde iser niet mach hir koomen vor den winter, soo wilt ghyn gelt trecken, wandt wy sullen v summich guydt mit die Dantzicker schepen senden, daer moth V.L. sigk dan van prouidieren op den winter.

Sus niet, dan wadt de kopenschap belangende is: dat korn is seer slap, ouermits dat niewe gewas soo seer excellent schoene staedt; ghyn raedt dit jaer korn tho schepen; guyden Holster weyten 100, 110 mr., Warder vnde Polnsche weyten 80/90 rs.. meel 40 mr.,

---

[1]) Hierbij teekent de ontvanger aan den kant aan: Hyer ordenirt my Cunerturff dat ick tot anno 81 thot Dansick sal bliuen.

regge 50/55, 60 mr. Solt gelt die moyo tho Lisbona 300 mr. In Sentuual 200 mr. Ick hebbe in Sentuuall ouer 5000 moyen solts; hebbe ghyn solt dit jaer konnen verkopen, vnde hebben hir in Lisbonna oogk wel 4000 moyen solts; konde V.L. verkopen an summige schippers tho Sentuual tho leueren, om 300, tho Lisbonna om 400, mogen 4, 5000 moyen verkopen. Specerien duer; guyde gemeenen peper contant 37 #, gengbaer 42 duc., nooten 35 ъ — rs., nagelen 65 ъ — r., Massas superiores 85 ъ — r., canella 45 ъ, suicker van Ilia de Madera fina 3 ъ —, suicker refinado van San Thome 3 ъ 300 de Aroka — was de Aroka 2600/2650 rs. tegen den winter sall it meer gelden; wagenblaw holt 45/46 #, nat 30/35 #; blaew clapholt dat groot hundert 75, 80 #, lettous clapholt 60, 66 #; pipenholt dat kleyn hundert 9, 10 #, vaetholt 6 #, theer 12 duc., pick 16 duc., stangen iser van Dantzigk 1400 r. Ick holde myn op 1600 rs., dan willen noch niet wel daer an.

Hirmede Godt almachtich beuolen, die V.L. wil lange gesondt spaeren jn geluckzalige welvaerdt. Myn huisvrouwe Senora Anna Galoa, laeten V.L. vuydt guyder herten seer groeten. Anna Galoa solde lyuer willen, dat see V seluest die bodtschap muchte brengen. Soo haeste Lisbonna wel staedt, soo moet V.L. harwaerts koomen.

V vrundt wadt ick vermach,
Gaspar Cuinertorff.

Wy hebben dit jaer hir gehadt een groote partie campanil voor vnse compania, daer sall een moyen penningh vp gewonnen worden. Welgk alles durch Joan Snell passiert, daerouer schryue ick V.L. ghyn particulariteydt, vnde oogk een partie korn vuydt

Hollandt gehadt, daerop oogk redeligh gewonnen es, dan nu hebben wy een partie rogge vnde weyte weder gekregen nae Paesschen, daer sall wederomme gelt vp verloren worden.

Opschrift:

Dem Eersaemen vnde vorsichtigen
Joan Joanss mynen gunstigen vrundt
geboren van Campen
tot
Dantzigk offte daer hy is.

De ontvanger teekende op den rug aan:

Anno 1580.

Ondtffangen in Danzick den 11 Julyo van dato 24 Mayo vuydt Barquarena jn Portugal.

Vermaent dat ick toe Danzick sall blyuen vndt dat men mye dye peper in de beurachte schepen mar sal anrekenen tot 35 # het quintal, moet volglick de peper op Antwerpen geschept ten selue prise mey angerekent worden.

LXIX.

Gasper Cuinretorff uit Lissabon aan Jan Janssen van Campen te Dantzig, 14 December 1580.

Par Mare.

Laus Trinitati semper, a die 14 Decembris anno 1580 jn Lisbona.

Erbar gunstiger vrundt Joan Janssen, naer aller

behoorlicke erbidinge mits wunsschende V.L. gelugk vnde zalicheydt, soo is deese om V.L. tho aduertieren wo dat myn leste breuen an V.L. syn gewest a die 23 Mayo par Marten Soldow, daerby V.L. alles geauisiert wadt thot vp dato gepassiert was, daernae V.L. breuen van den eersten Mayo par schipper Peter Reynertss vnde Henrigk Duym ontffangen vp den 6 Julij, welgk ick thot op dato niet beandtwordt hebbe, mits ghyn posten noch schepen syn gegaen, daer ick V.L. hebbe moegen beandtwoorden.

Verneme vuydt V.L. breuen, dat ghy soo weynich schryuen van my vnde Johan Snell krigen, welgk my wonder geefft, dat Joan Snell v niet digkwyls schryuet wadt in vnsse negotio passiert, ick solde V.L. wel digkmaels schryuen, dan derwyle dat vnse negotios passieren durch die handen van Joan Snell, soo kan ick V.L. niet schryuen wadt daer in passiert, vnde auermits hy vnde ick den anderen niet en contrarieren solden in vnse breuen, soo schryue ick des tho weyniger, dan ick hebbe alletydt gemeendt, dat Joan Snell mit alle posten vnde schepen V.L. schryuende was; nae my dungket soo hefft Joan Snell ghyn grooten moodt vel op Oosten vnde die Nederlanden tho tractieren, dan beuindet sigk vele beter hir by de stadt tho handelen dan par mare, vele tho auentuiren. Oogk soo begeerdt Joan Snell tegen Janero syn reeckeninge mit my tho klaeren, vnde eens alles tho saemen affreeckenen, waerinne ick seere verlange, om eens smale reeckeninge mit em tho maecken; my dungket nu vortan elgks syn dingen seluest doen sall, vnde wille wy daerenbouen eenige guyden laeten koomen pro Compania, dat mogen wy doen, dan hyr by der stadt sall een ider syn dingen

a pardt doen. Wy hebben dit jaer kleynen modt gehadt vele tho handelen, mits hir seer steruende was an de pest, dat een man ghyn lust gehadt hefft sigk vel vuydt tho strecken, vnde sigk mit eenige schulden tho belasten offte mit vele guydts, wandt wy hebben hir dit jaer vele trabalhos gepassiert, dat heele jaer pest gehadt, dat Lisbona heel dedisposiert is gewest, vnde daernae nu die groote ruina van gants Portugael durch den krige van den coningk van Spangiën, die Portugael gansseligk ouervallen hefft vnde gedestrueert, welgk ick daernae verhaelen sall; wandt op 25 Augusti, soo hefft die leger van den Coningk van Spangien den leger van Don Antonio die Cooningk in Portugaell opgeheuen was, ouervallen, soodat die Portugysen die vlucht genomen hebben, vnde syn verloopen, een deel in der stadt gekoomen vnde die reste ontloopen, een ider daer hy sigk hefft moegen bergen, omtrent 1000 man Portugysen gebleuen. Don Antonio, die hadde syn leger geslagen dichte by Alcantera, an disse sydt. Dom Antonio weegk in die stadt, dat hydt alsoo ontkomen is, vnde is vorts wederomme een ander poerte vuydtgereeden, soo dat hy op den dach syn leuen gesolueirt hefft, die Spangjarts vorts vervolgende haer victorie, hebben die Portugysen vervolget thot an die muyren van der stadt, dan die burgers van binnen hebben die porten tho gekregen vnde Ducque d'Alua in persoon is onder de muyren van die stadt gekoomen, die soldaten verbidende op lyff vnde guydt, dat nimants sigh solde vervurderen binnen die stadt tho koomen offte tho plonderen, dan gaf hoer die sagke van alle die ribaldas van Lisbona vnde 5 mylen int ronde, soodat alle die voorstadt van Lisbona ge-

plondert is, tho weeten van Corpo Sancto off vnde van die porta Sancta Catrina, vande porta de Moreria, van die porta de Crus, porta de Sancte Antonio, vnde porta de Mar off vnde vorts 5 milen int ronde, alles gespoliert, waerdurch dat wy Duytschen seer grooten schaden geleeden hebben, mits alle vnse korn, holt, pigk, theer, towe, buyten die stadt licht, welgk ons allen genomen is, vnde hebben sulckes alles opt niewe weder moeten resgattieren. See hebben my vnde myn guyde vrunden, daer ick voer negotiere ouer 560 moyen weyte vnde rogge genomen vnde 400 tonnen meels, die ick mit groot gelt hebbe moeten wederomme koopen; hebben my daerenbouen noch genoomen 90 quintaelen marffijn, die gants wech syn vnde niet hebben konnen resgatieren, ouermits meer van resgatte wilden hebben dan weerdt. Die rogge geresgattiert om 40/42 mr. dat alquir, slichte weyten om 50/52 mr., guyde weyten geresgattiert op 76/75 reess; dat meel geresgattiert op 8 realen die tonne. Joan Snell hefft groote schaden gehadt, mits syn huys buyten der stadt staedt, die hebben sy alles benomen wadt hy in syn huys gehadt hefft, soo van koopenschap als syn huisraedt; hefft een deel wederomme gekofft, een deel oogk gans quidt. Die binnen der muyren van de stadt syn gewest, die hebben ghyn schaede altoos geleeden, dan die hoer guydt buyten de stadt gehadt hebben liggen, soodat all wadt guydt, dat ick in poder van Joan Snell hebben gehadt onverkofft, dat is voor prys genomen vnde gerantsonniert. Wy hebben, Godt sy gelouet, geholden een groote partie rogge, die wy hadden liggen in las Casas de Carbon. Jn die terranas syn sy niet gewest; hebben oogk beholden 17, 18 groote

klogken, die voor den Almosyn lagen, welgk gedefendiert wordt voor Coningks guydt. Summa vnse schade is groodt, dan hadde Dom Antonio gebleuen, wy solden noch meerder schaden geleeden hebben, wandt nam all wech wadt em dynde, sonder eedt tho betaelen. Nu hoope ick, wil Godt, haeste vnsse schaede weder verhaelen sullen, wandt hir grooter neringe sal vallen, als sus lange gewest is, mits seggen hir die contractacio, die in Seuilha was, koomen sall. Soo sullen alle waren meerder afftooch hebben, nu it Coningrigk quiete is, want Dom Antonio nu gans verdreuen is, wandt was van hir verloopen thot Ombra, vnde van daer na Auero porta, vnde hadde wederomme by den anderen gekregen 15, 16 ʊ man. Ducque d'Alua, dat vernemende, dat Dom Antonio sigk weder stergk maeckte, soo hefft Ducque d'Alua gesonden Sanzo d'Auila mits 6000 vuydtgeleesen soldaten om Dom Antonio tho vervolgen. Soo omtrent Porta hefft Don Antonio Sanzie d'Auila mit syn volgk int velt verwachtet om slach tho leueren. Sooals see by den anderen sullen koomen, soo hebben die Portugysers wederomme die vlucht genomen vnde die slach niet hebben willen verwachten. Dom Antonio is it wederomme ontkomen, dan daernae seer vervolget. Men vermodet dat hy doodt is; soo weesende, soo sullen wy hir in vreeden weesen.

Wy verwachten die Coningk van Spangien hir in Almosyen om Cortes tho holden vnde alle saecken van Portugaell in guyder ordinantie vnde policen tho stellen. Disse plaetse van Lisbona sall nu seer prospere weesen. Nu wil ick V.L. raeden mits den eersten soo haeste als V.L. mach sigh harwarts willen

maecken vnde v hyr neder tho slaen. Wy sullen vnsse dingen alles klaeren mit Joan Snell, als V.L., wil Godt, mit lyue hir kompt, vnde V.L. vnde ick sullen tho saemen companie maecken, jndient v guydt dungket; als wy mit lyue by den anderen koomen, soo sullen wy tho saemen practisieren, wo wy vnse saegken tho saemen sullen anstellen, vnde die kost mit Godt vnde eeren moegen ryckelyck winnen. Begeere op V.L. nae deesen ghyn breuen meer noch guydt verwachten willen, sonder seluest in persoon wilt hir koomen. Eerst alles tho klaeren wadt V.L. daer vuydtstaende hefft vnde medebrengen alle bescheydt, gelygk ick V.L. in myn voerige brieuen vermaendt hebbe. Vnse reeckeninge de Compania sall ick daerentusschen mit Joan Snell in order stellen, als V.L. hir kompt, dat wy dan alle vnse reeckeninge sluyten moegen. Wy hebben, Godt betert, dit jaer mit onse compania groodt ongelugk gehadt, mits, Godt betert, Geert Euertss vnde Heyn Peter Vaers mit 51 lasten weyte gebleuen syn, daer gants niet van geseguriert is. [1])

Die weyte als 13 laste, die V.L. lest gescheept hefft in Claes Mewe, die hebbe wy oogk schier verlooren gehadt, wandt als Claes Mewe wilde die reviera van Lisbona inloopen, soo kompt hy in handen van de armada van den Coningk van Spangien, die tho Cascalis lach vnde hebben Claes Mewe angehaldt vnde soo lange dat schip vnde guydt by haer geholden, thot dat see Lisbona inkreegen, soo lieten sy em

[1]) De ontvanger teekende hier aan den kant aan: Hyer schrieft my, dat dye weyte a f° 10 vnde f° 12 van Heyn Petersen vnde Gert Euertsen, Godt betert, gebleuen is.

vry [1]), mits de schipper dat schip vnde guydt verdedinget hefft, seggende die reders tho quam, soodat die [2]) last weyten gesoluert syn. Wandt hadde sy voor der tydt tho Lisbona gekoomen, soo hadde sie genomen gewest van Dom Antonio, die alle de weyte nam die guydt was, om beschuidt tho bagken vnde hadde see niet betaelt, vnde offte see Dom Antonio niet genomen hadde, soo hadde see gekoomen in die handen van die Spangiarts, soo hadde wy see moeten rantsonneiren, soodat wy, Godt sy gelouet, die 13 last weyten gesaluiert hebben vnde syn noch onverkofft, sullen nu beginnen daervan tho verkoopen.

Vorts angaende die weyte vuydt Cornelius van Leegk van die 15 last syn gekoomen vry gelt R. 413 ꝟ 395.

Van die 22 last weyten vuydt Joan Volckertss is gekoomen vry gelt R. 364 ꝟ 780, welgk vns grooten schaeden gedaen hefft, ouermits quaedt guydt was. Soo konden wy daermede thot ghyn verkoopen koomen vnde alle dage quaemen die bartone op handt, soodat wy qualicken hebben konnen verkoopen. Hir hefft V.L. declaratie wadt van die 37 lasten weyten gekoomen syn, die V.L. voor vnse compania in die 2 befrachte schepen gescheept hefft.

Vnde Cornelius Loeffsz schryfft my vry gelt gemaecket hefft van 22 last solts vuydt Joan Volckertss	129 f. 1 gr. 9 d.
Vnde van die 15 last 1 tonne solts vuydt Cornelius van Leegk gemaecket vry gelt	89 f. 7 gr. 9 d.

Cornelius Loeffs schryft my, dat V.L. reeckeninge

[1]) De ontvanger teekende hier aan den kant aan: blickt de ontfanck der 12 last weyte a f° der reeckening van Danzick.

[2]) Dus opengelaten.

geholden hefft vant solt vuydt Geerdt Euertss vnde V.L. dat solt ouergeleuert hefft, dan brengt my in reeckeninge vur onkosten betaelt op die 30 last solts vnde 14 sagken peper vuydt die vorsz. Geerdt Euertss ontfangen 231 f. 9 gr. 9 d. Brenget my noch in reeckeninge voer my betaelt tho hebben ongelden, op 4 sagken peper in die beyde schepen gescheept, schryfft my Cornelius Loeffsen V.L. ouergeleuert hefft. Cornelius Loeffs hefft my vorts van alles finale reeckening gesonden, die welgke wy tho saemen ouersyn sullen, als V.L. mit lyue hir mach koomen, wandt brenget my vele partien in credito vnde debito, die tusschen V.L. vnde em gepassiert zyn, daer ick em niet kan vp respondieren noch gelygk offte ongelygk geuen, voor dat V.L. die reeckeninge seluest ouersydt. Ick dengke wel, dat V.L. syn reeckeninge tussen v beyden mit Cornelius Loeffs sullen geklaerdt hebben en dat V.L. van Danzigk sall vertrocken weesen. Ick hebbe Cornelius Loeffs ouergelaeten myn part, dat ick heeredierde jn schipper Henrigk Duym syn schip voer 50 grooten mergk, was wel dat V.L. dat part voer my angenomen hefft voor 50 Polnsche gulden, tho weeten dat $^1/_{16}$ part voor 200 f. Polnsch vnde 53 s. in gelt, daer my niet meer als $^1/_4$ part van kompt, vnde ouermits my in reeckening brochte summige onkosten thot der vuydtredinge gedaen, om daer ghyn reeckening van tho holden, soo hebbe ick em dat pardt scheeps ouergelaeten van Hans Huisman, mits hy Loeffs die schuldt van Fernando de Molina ouergenomen hefft. Soo wadt nu noch koomen mach van die schult van Hans Huisman, daer modt ick $^1/_4$ part van hebben vnde Loeffs voor em vnde Fernando Molina $^3/_4$ part, oogk soo nae aduenandt wadt van

die schuldt van Peter Wolff mach koomen, daer modt ick oogk $1/4$ part van hebben. Ick hoope V.L. sall die schuldt van Peter Wolff vnde Huisman ingekregen hebben voor V.L. vertregk, offte ten minsten orden gestelt woo it sall betaelt moeten woorden. gelygk ick verneme mit Hans Huisman gedaen hebben. Vorts gunstiger vrundt, ick kan niet vernemen van Joan Snell, dan dat alle vnse guyden vuydt Hollandt gescheept, wel in saluamento syn ouergekoemen, is daer eenige schaede en hebbe ick niet vernoomen, ouermits dat Joan Snel mit de luyden alles continuyrdt, soo holt hy daer reeckeninge van, dan wy moeten groote auarie betaelen van 14 groote klogken, die vuydt Zeelandt gescheept waren in Antonie Willemss van den Bosch vnde in Engelandt gestrandt was, waerop groote onkosten geloopen syn, dan die klogken syn gesaluert vnde tho Lisbona gekoomen, dan liggen noch alle onverkofft.

Vorts dat V.L. schryfft orders van my vnde Joan Snel hadden om een partie towe tho laeten slaen bynnen Coninxbargen, dan dewyle dat den hennip soo duir was, hebben sulcks naegelaeten, doch oogk weynich prouisie van gelt hadde; als V.L. eenich korn solde schepen, soo mocht V.L. ghyn towe senden. Soo V.L. dan dungket wel soo guyde commoditeyt is in Hollandt towe laeten tho slaen als in Oostlandt, ouermits dat int theeren vant tow practique gelegen is. Joan Snell hefft orden gelaeten by Adriaen Spelman, dat hy een partie towe solde laeten slaen. Soo vere sulckes niet geschydt is, soo V.L. daer mochte wadt tho helpen, waere seer guydt. Die hir nu ter tydt een partie towe hadde, solde daervoor krigen wadt men begeerde, solde 3 ℔ r. vordt quintaell

krigen, wandt grooteligks hir towe gebregk is. Soo vere als dat towe mocht hir koomen in Janero, men solde 3 ℔—200 r. krigen, wandt sie konnen die schepen van Jndia niet vuydtrusten, soo daer ghyn towe van vnse landt kompt.

Vorts angaende dat isser dat V.L. genomen hefft an de schult van Jochem Eler is 404 stangen, die V.L. vp Hollandt gescheept hadde, die hefft my V.L. oom Berent Rottgerss hir gesonden vnde by my, Godt sy gelouet, ontffangen. Soo oogk die 199 stangen per schipper Henrigk Duym, wowel hy my niet meer geleuert hefft als 190 stangen, sulckes mit syn eedt affirmiert niet mer in Danzigk ontffangen hefft. Ick verneme van Jochem Eler noch gekortet hebben 30 f. van spycker huir, daer dat solt van Geerdt Euertss gelegen hefft vnde solde noch 30 f. in gelt naegeuen, daermede dan syn schult an my betaelt solde weesen; van sulcke dubioese schult moet men nemen wadt men krigen kan.

Die masten vydt Peter Hoorneman wel ontffangen, daer solde proffyt op weesen, dan daer syn vns 4 masten wechgedreuen op den dach vanden disbratto van Lisbona. Ick hebbe die helffte genomen in die ander 2 masten, die Cornelius Loeffs daerenbouen gescheept hadde. Hoorneman weet anders niet dan dat Loeffs die masten tho koomen om in de Sondt ghyn questie tho hebben.

Ick verneme, dat V.L. van die 30 last solts in Geerdt Euerdts niet meer gemaecket hebben als

---

1) De ontvanger des briefs teekende hierbij aan den kant aan: Op dit yser byndt dye 32 g. 2 st. onkosten gedaen als blickt a f° 7 der Nederlantse reeck. vnde die 500 f. Polns der Dansicker reck. a f° 14.

$12^1/_4$ f. Polns, is seecker een kleyne prys. Ghy schryuen wel beter solt mochten in die schepen geladen hebben, daer hebbe ick ghyn schult tho, die schippers beuolen, dat sie niet dan wydt solt solden innemen. Ick koome voerdt eerste jaer mit ghyn solt weder tho Dantzigk, ick meende des tho beter koopfracht tho hebben, wandt ick hebbe dickwyls fracht moeten geuen van een last korns van Danszigk vp Lisbona 10/11, 12 duc.

Vorts angaende dat V.L. schryfft noch niet betaelt waeren van die 210 duc. in schipper Joan Backer van Campen op bodemerie gedaen, ouermits ghyne bodemeriebreuen daer hadden, wandt die tho Copenhauen hoor bodemeriebreuen gepresentiert hebben, die syn gecompariert mit die reders vnde syn thovreeden gestelt mit hoer vuydtgelechte gelt. Ick hebbe V.L. voer langest een cognossement van Joan Backer gesonden, hoope V.L. sulcken cognossement sall ontfangen hebben, vnde dat gelt gevordert. Ick sende V.L. by deesen nech dat derde cognossement. Soo V.L. dat andere niet tho handen gekoomen is, soo V.L. dat andere ontffangen hefft, soo wilt my dit cognossement wederomme senden, opdat ick mochte myn schaede op dat schip verhaelen, soo it hir in eenige tyden mochte koomen. Ick sall my vorts an wachten eenige Campers gelt op bodemerie tho geuen. Angaende soo V.L. schryfft, indien hir eenige dingen solde willen tho doene weesen op dat korn, vnde eenige prouisie van gelt solde willen senden, solckes eer betrowen solde mit alle perfectie tho besteden by v oom Berendt Rottgerss als by Hans van Elsen. Als V.L. van daer reyset, soo wilt v oom Berend Ruttgerss alles guyde informatie geuen, soe moege

V.L. vnde ick jaerligks een partie towe laeten daer slaen, wandt dat towe sall hir vortsan guyde ware weesen, mits die meeste armada van Coningk Philippus hir sall tho gemaecket woorden.

Sus niet, dan wadt die koopenschap belangende is, dat korn van Oostlant hefft sonderlinge noch ghyn afftoch, ouermits dacheligks korn vant landt tho mergkte kompt. Soo lange dat duiret, soo willen see qualicken an vnsse korn; dan dat korn vant landt ryset dacheligks; guyde weyte vant landt 210, 220 r., barthonsche weyte 140/150 r., guyde Oosterschen weyten 90, 100 r., guyden Holster weyten 120, 130 r., alle tydt gelt guyden Holster weyten meerder 20/30 r. per alquire als Warder offte Polnsche; guyden Pruisse rogge 65, 70, Rigesche rogge 55/60 r., dan it is apparentia dat tusschen dit vnde dat niewe gewas, dat korn hir vpslaen sall, wandt omtrent Porta, Auero, Viana gebregk is, ouermits die soldaten alle dat korn vp den velde verneldt hebben, soodat die van Viana, Port, all korn beginnen tho soogken. Omtrent Lisbona hebben die soldaden oogk groodt quaedt gedaen, die labradores hoir ossenen genomen, hoir korn vernieldt, datt see niet hebben tho sayen noch ossenen om tho ploogen, soodat wy vermoeden dat thocoomende jaer wel mochte gebregk int korn vallen. Grudents meel gelt 100 r. dat alquir, dan hefft ghyn afftoch; guydt wagenschot 33/35 #, blaewe wagens. 45/50 #, blaw clapholt dat groodt hundert 70/72 #, Lettows clapholt 60/63 duc., pick 15/16 #, theer 10/11 duc., pipenholt dat kleyn hundert $10^1/_2$/11 duc., vaedtholt dat kleyn hundert $6^1/_4$ duc., lange Sondsche delen solden dat hundert gelden 20/21 duc.; solt gelt die moyen jn Lisbona 350 r., jn Sentuual gelt die moye

150 r.; die van Sentuual steruen van honger omdatter ghyn schepen koomen, konnen hoer solt niet verkoepen. Soo V.L. konde vernemen, dat in Browasy dat solt seer duire ware vnde niet voorhanden, men mochte hir een partie solts guydenkoop koopen. Wilt my mit alle neersticheydt daernae vernemen, wo dattet solt in Browasy gelt vnde offter vele solts is, wandt ick hebbe wel 4000 moyen solts in Sentuual liggen, konde men daer verkoopen 400/500 r. op voorkoop, opt voorjaer tho leueren ider moye in Sentuual, soo wilt vry 2/3000 moyen verkoopen vnde my mit alle breuidade auisieren; mochten dat gelt daer een deel ontffangen vnde in towe besteden, dan dat gelt hir tho betaelen in swaer gelt ware dat beste, dan alle tydt soo solde ick V.L. raeden daer een partie gelts tho ontffanghen, opdat die schipper sigk niet repudieren, soo see mochten bekofft weesen. Vorts de specerien syn hir duire, guyden gemeenen peper dat quintael 37 #, gengber 18 ℔ 12, nagelen 57 ℔ — r., canella 35 ℔ — r., massas 88 ℔, 90 ℔ — r. Annyll dat quintal 50 ℔ — r., suycker van Santhome die aroka 920 r., suicker van Brasyll die wydt is 1650 r., Mastabudas 1 ℔ 400 r., Panellas 1 ℔ 200 r., Catoon van Brasyll die aroka 2 ℔ 800 r.

Hirmede Godt Almachtich beuolen, die V.L. wil lange gesondt spaeren in gelugkzalige welvaerdt.

Senora Anna Galoa doedt V.L. vuydt guyder herten zeer groeten vnde desgelygken min huisvrowe vnde vnse vrundtlicke bede is, V.L. willen mit den eersten harwardts koomen om V.L. sigk in den echten staedt tho begeuen vnde brengen v pregons mede, opdat wy daernae hir ghyn moyte hebben. Hoope Godt Almachtich sall V.L. syn seegen geuen, gelygk ick

begeere myn kinderen tho wunschen. V.L. sall een fijne geschickte vrowe krigen, nimants tho nae gesproogken, als daer in Lisbona is, die haer huus wel sall weeten tho regieren vnde gaede tho slaen.

Eer V.L. van daer vertrogk, soo begeer ick V.L. mit myn broeders oogk alles willen klaer maecken, vnde oogk die betaeling vurderen van die moeder van Hans Wendelingk, wandt die 800 gulden corent blyuen op my alleene staen, mits ick Joan Snell syn deel auergenomen hebben. Jndien die moder thot disser tydt niet betaelt heft, soo wilt hoer doen geuen guide gesegelden breuen op eruen vnde gronden den penningh 16 tho betaelen, opdat ick myn schult seegker sy. Myn broder Simon sult oogk bidden my een handschryfft wil geuen vant gelt an syn soone geleendt. Ick hebbe em gerecommendiert jn India by een guyden heere. Hoope een man sall worden.

Myn vrunden wilt alle seer groeten: myn broder Simon, myn broder Joan, myn suster Mathyss vnde swager vnde myn broder M. Jacob vnde Henrigk Cunertorff, soo V.L. noch by hoor kompt voor v vertregk.

Vale

V vrundt in alles bereydt,
Gaspar Cunertorff.

Opschrift:

Dem Eersaemen vnde voorsichtigen
Joan Janss van Campen, myn gunstigen
vrundt,

jn

Amsterdam offte
daer hy is.

De ontvanger teekende op den rug aan:

Anno 1581.
Ondtffangen in Danzick den 30 Martij van dato 14 December vuydt Lix[a].

LXX.

Kersten Petersen uit Lübeck aan Jan Janssen van Campen te Dantzig, 19 Januari 1581.

Laus domino 1581 Jar in Lubeck a die 19 Januarij.

Erbar vnd wisen Johan Jansen gude frund. Nach dem ich lange nen schriuen van juw bekhamen, hebbe ick gedacht gy van Danzicke vorreisett, darumb juwe nicht geschreuen kortes. Fuche juw tho weten, datt de schult van denn Gummilack inkhummen ist, vnd wertt sich na min vorslach befinden, dätt dar frey gelt van khummen ist Lub. m. 899 st. 13 ½ darvhan ist m. 499 st. 14 p. 6.

Khan juw nicht bergen, datt ich vor langest vhann heren Casper Cunersdorp schriuent bekhummen, he mi, watt he vhor my empfangen, verkofft vnd vthgeuen, klare rechnung tho senden wolle, hebbe de ouerst noch nichtt bekhummen, jst velichte dorch vele gescheffte, vnd nu ditt jar wegen des kriges vorhindert, van welche rechnung mi noch resten wert, dewile dan in gedachten gummilack d' heer Casper Cunersdorp part hefft, luet juwes schriuen, so wil ick, datt ½ des affkumpst des gummilackes oder geldes vp rechnung holden, watt de andre helfft be-

langet, wollet my schriuen watt ghy dar mit willen dhan hebben, darna ich mi tho richten.

Kopenschap weinich tho donde, rogge vnd weite duer, mach hir nicht vth; Rogge gelt 96 r., weite 116, 120 r., wachs 110, 112 r., peper 14 st. 14$^{1}/_{4}$ st. Sunst nicht, den Godt d' Heren in gnaden befolen. Datum wo bouen.

E. W.

Kersten Petersen.

Opschrift:

Dem Erbarn vnd wisen Johan Jansen
van Campen gutten frund
ihn
Dantzicke.

De ontvanger teekende op den rug aan:

Anno 1581.
Jn Danzick den 1 Februarij van 19 Januarij vudt Luubeck.
Beantwordt 9 Februarij.

LXXI.

Adriaan Speelman te Antwerpen aan Jan Janssen van Campen te Dantzig, 21 Maart 1581.

Eersamen ende zeere discreten S. Joan Janssen, naer alle jonstighe recommandatie sal dese dienen, om V.L. te veraduerteiren hoe dat ick V.L. scriuen dato 9 Februarij ontfanghen hebbe op 15 Maerte, van my wel begheirt vmme te verstane van V.L. gesontheyt, daer af V.L. my scryft redelick was, God

danck, ende V.L. zieckte voorwaer es my wel hertelick leet gheweist, ick hebbe desgelycke binnen eenen maendt herewaerts niet vele wten huuse gheweist, oock doer sieckte van cortsen, die wat ghebetert syn, God danck, hopende voorts beteren sal. Anghaende van Lixbona, jn myne sieckte soo arriueirde jn saluamente de vlote van Lixbona, waerby ick diuerse brieuen van S. Snel ende S. Cornetorf ontfynck voer diuersche persoonen, daeronder een macetken voor V.L. ende mitsdien ick altoens ick my niet mochte belemmeren doer ordinantie van de medecynen met scriuen, noch met lesen, dede ick metter vliet alsulcke brieuen als ick van Lixbona ontfanghen hadde voor diuersche persoenen, soe t Amsterdam, Campen ende Deuenter ende voor V.L. bestellen an V.L. oom tot Amsterdam, van wien ick ouerlanck brieuen gehadt hebbe die ontfanghen te hebben ende al wel bestelt ende oock deghene voor V.L.; by de voornomde V.L. brief sal V.L. verstaen hebben sulx als V.L. ouerlanck begheiit te wetene, oock mede ordre van sulx als V.L. te doene staet.

Vp dese vlote comdt veil ghoets van suuckre ende specerie ende en es alsnoch niet ghelost, derhalue gheen specialen sekeren prys van de voornoemde specerie. Zomighe hebben begonnen de naghelen ghegarbrileirt te vercopen tot 12 st. vp dach; daer es luttel peper commen, waerdorre de contractoers die onghegarbuleirt houden vp 38 gr., ghegarbuleirt 40 gr.

S. Joan Snel heift vp dese vlote ghesonden te wetene voor zyn eyghen rekenynghe an Cornelis Rysser 26 booten nieuwe Alocqe wynen [1], die op

---

[1]) De ontvanger noteerde hier aan den kant: Nota, Nota van die 26 boten wyns.

seere quade mart commen, mits de menichte van de wynen, die jn Seelant syn, van alle contreyen van Spaingne, Vranckeryck ende seeir ghoeden coop, zoo dat veile dit jaer daer anne verloren wesen sal. De voornomde wynen syn vercocht geweist voor 6 ꝶ 12 s. 6 gr. et vat, oock mede soo heift hy ghesonden voor rekenynghe van Hans van Elsen 18 carteelen olie, dewelcke hier ontfanckt Jaques Abelynx ende an my gesonden voor syn propre rekenynghe 5 sacxkens cotoen ende drie cleene tunnekens ghenebaer jn conserua ende voir rekenynghe vande compagnia 18 quintalen 26 ꝶ fustalla de clano, waerjnne Hans van Elsen den helft heredeirt, sy cost 17 ꝟ rs. vp dese vlote esser zoo groote menichte commen, dat sy hedent vm 16 stuuers ghegheuen syn gheborcht op ses maenden, soodat an de voornomde fustalla [1]) gheen proffyt en zal ghedaen wesen ende my verwondert, dat S. Snel dusdanighe coopmanschap sendt sonder den prys courrandt te wetene, want de fustalla van naghelen, die hier ghemaeckt worden, es een andre dynghen dan die wt Yndien compt; ick sie merckelick, dat S. Snel hem naer gheen aduys van hier hem reguleirt [2]), niettemyn een yder es heere van syn eyghen, om daerjnne te doene dat hem belieft.

Anghaende van sulx als ick vnder my hebbe van reste van rekenynghe van S. Snel, 't welcke syn 284 ꝶ 12 s. 8 gr., hebbe ick hier betaelt an Jochem Loefsen, sone van Cornelis Loeffsen, die op dese vlote commen es, doer eenen wisselbrief van S. Cornetorf

[1]) Hier noteert de ontvanger: Hyer heft hey int leste noch niet konnen laten sulcke false fustel to senden, is dye erste in f° 4.

[2]) Hier teekende de ontvanger aan den kant aan: Vnde hyer aftertreckt hey gelt op wissels.

van 280 # tot 99 gr. 115 ₤ 10 s. S. Jan Snell heift my een memorie ghesonden vm een lealdame te coopen voor syn huys, dat tosschen de 50 ende 60 ₤ loopen sal. sulx asser resteiren sal ordonneirt hy my te laten jmployeren doer syn susters tot Deuenter jn Hollants lynwaet, sulx als sy my et ghelt heysschen sullen, sall ick hemlieder dat strax prouideiren. De peirlen die hebbe ick noch by my onuercocht, ende al wilde ick die em tot groote verliese vercoopen, soo en soude ick daerthoe gheen coopers vynden; ick hebt seere dickwils an Jochum Gryp ghescreuen ende en verantwoordt my daer niet op, ick en weet niet wat te beduden heft. Naer de compste van de vlote synder in Seelant jncommen schepe van Setubal, waermede ick brieuen hebbe van S. Snel, dato primo Februarij, met aduys hoe dat Gaspar Pels v neue met lief ouercommen was, oock mede dat de pryssen van de granen slap waren, doer causa van vele bretoenen, de jnnecommen waren, den rogh 65, 70 rs., Ostersche terwe 110, 120, 130 rs. Van vrienden Portuguesen, die my jn myne sieckte syn commen besien, hebbe verstaen, datter brieuen met de voornomde schepen van Setubal syn gheweist van 12 Feburier, met aduys dat zeere ghereghent hadde, welcke reghen groote schade ghedaen hadde ant nieuwe ghewas ende sommighe hadden doer die cause hier aduys van coopen; heren mach te ants niet wt mits dat generalick ouer al de schepen ghearresteirt syn tot andre aduys. Syn Majesteyt van Spaingne quam naer Almeria ende zooverre de peste de weder op een nieu te Lixbona zeer picquierde, dat niet en estorbeirde, soude de Coninck daer commen zonder faulte, vm cortes te houden; ende niet te

Almeria; es voorwaer deirlyck, dat de peste zoo reguiert. S[r] Snel scryft my, maeckte weder reetscap naest een maendt naer syn quinte te trecken, et sterft jn Algarue soo vehementelick, dat zy gans de steden abandoneiren. Den Heere wil alle bedruckte vertroesten. Tot Lixbona es gestoruen Jacques du Bas en Angelo Lion, hier t Antwerpe Gilles Hofman. S. Snel die claecht my seere van syn groet verloes, want hy my secht, dat syn menagen werdich syn ghewest 700 Ʋ ende bouendien wel 4000 #, welck verlies zeere groot es ende es my drouue om te hooren gheweist.

Anghaende van sulx als V.L. my scryft vp de materia soet nodich ware van eenich ghelt vp my te nemen oft V.L. dat soude moghen doen, dies anghaende sal V.L. verstaen dat ghelt op my te nemen es een sake van jmportancie ende gewichte, want V.L. soude moghen vp my nemen, dat ick daerthoe gheen prouisie hebben soude vm betaelen, noch oock niet vynden en soude te connen trecken vp Lixbona, soot altemets ghebeurt, dat ment niet en vynt als ment van doene heft en vp andre plaetsen te trecken dan Lixbona. Soo V.L. wel weet, soo en hebben de Senores van Lixbona nemandt, die voor heurlieder accepteiren noch betalen, want soo de voornomde Senores vp Seuilla ende Castilla yemant hadden vm te moghen trecken, soo soude ick jn faulte van de eene plaetse vp d'andre my moghen valieren in faulte van gheen prouisie daerthoe by my hebbende; ick hebbe dicmaels ende menichmaels vp sulck propost ghescreuen an S. Snel, soo sy negocios van jmportancien begheirden te doene, soo ter plaetze daer V.L. es resideirende, als hier oft elders, dat de nerue

van die es et ghelt promptelick daerthoe bereedt the hebben ofte prompte ordre ghestelt van ghoede prouisie ghedaen te wesen, ofte in faulte van prouisie ordre van credyt, vm hem daermede te moghen valieren alst van noode wesen soude tot sulcke plaetse als ment vynden coste, ende wat ick vp dusdanighe prepost ghescreuen hebbe ende verantwoorden my niet a propost, ende zoo langhe sy tot Lixbona hierjnne niet en voorsien en es, my niet moghelick te accepteiren ende betaelen, als ick my daer niet promptelick af en soude connen valieren, soo ick best vynden soude connen, ende waert byaldien dat de sekerheyt van et nemen ende gheuen vande ghelde vp wissel ende vp deposito soo constant ende firme waren als sy in tyt van paysse gheweist syn, want men toens vp alle plaetsen syn gherief vont, soude jck V.L. zeere wel connen dienen, maer als nu de tyden loopen soo wonderlick ende onseker, dat de lieden ghesint zyn somwylen te remiteiren ende somwylen niet, sulx dat jnden negotio gheen ordre en es.

Ick ben wel verwondert hoe dat de Senores van Lixbona doer V.L. gheen schipstaeckel en hebben laten slaen, mitsdien Jan Snel my scryft, dat Cornelis Rysser hem wat ghesonden hadde jn retorno vande wynen, die hy hem de vorleden somer ghesonden hadde, welcke hy vercocht hadde tot 3 Ʋ rees.

Ick en can niet gheberghen V.L. te veraduerteiren van sulx als et huus van S[r] Bodeker ghevseirt heift tjeghens S. Gaspar es te wetene, dat S. Gaspar heift ghetrocken vuyt Lixbona op de man van Bodecquer jn twee brieuen vmtrent de 700 ds. jn twee wisselbrieuen [1])

[1]) Hier teekent de ontvanger aan den kant aan: Nota Cunerturfs kleyne credyt.

voor syn meesters reckenynghe vm te betalen seker rantsoen van syne ghoeden eenen van 250 # van Gaspar Pels, te betalen an Peter van der Moere, d'andre van 450 ds. van Otto Voghel an Hans van Pelcquen, welcke brieuen den voornomden niet en heift willen accepteiren, segghende syn meesters hem dat verboden te hebben, sulx dat Pieter van der Moere protesteirde; Hans van Pelcquen en wilde niet protesteiren vm de vrientschap van S. Gaspar. Dit siende accepteirde vp protest den brief ghecommen an Peter van der Moere ende soude die betaelt hebben, zoo dien dach gheen scriuen van Lixbona ghecommen en hadde, waerdore den man van Bodecquer determinierde den brief van Pieter van der Moere te betalen, maer niet Hans van Pelcken, die sonder protest synen brief wederomme ghesonden heift, naerdien zoo ghebeurde, dat S. Gaspar noch eenen brief van 700 # vp den voornomden man van Bodecker passeirde, voor rekenynghe van somyghe van Danzyck die van node gheweist hadden vm heurlieder ghoeden te rantsoneiren, met aduys, dat hy hem daer of weder valieren soude vp Lixbona, ende zoo ick met den voornomden groote comenschap houde, soo animeirde ick hem tot accepteiren ende betalen ende valierde hem weder vp Lixbona, want de voornomde persoon es zeere ghejnclineirt voor S. Gaspar vrientschap te doene, maer de ordre van Symon Bonauentura syn soo strecke, dat hy die niet en darf te buiten ghaen, ende voorwaer S. Bonauentura en vseirt met S. Gaspar niet als hy meriteirt. Als S. Gaspar dese brieuen passeirde ende die gegheuen hadde an de principales, soo screef hy my een brief te schepe, auiseirende, dat ick sorghe draghen soude, dat syne brief van

700 # voor die van Danzyck betaelt soude wesen oft jn faulte van betalen die selue betalen soude: den brief van de 700 # was meer dan een maendt betaelt eer ick et scriuen tschepe ontfynck, want d'andre par terra hier quamen ende et aduys voor my behoorde mit den wisselbrief ghecommen te hebben, oft daer vooren, om van als veraduerteirt te wesen ende by sulcke faulte soude moghen jn deshounora vallen.

Anghaende de saken vande Landen, die ghaen al verkeert, want men hordt voor zeere sekere, dat den ducq van Alenchon heir comdt om dese landen te gouuerneiren, waeraf ons groote oorloghe volghen sal; den Prince es jn Hollandt tot Amsterdam, alwaer vergaderynghe van de Staten es, waerop en weet-men niet; et Statenvolck heift Steenwyck ontzet ende ghesecourreirt, wat preparatie de malcontenten tjeghens de compste van de Fransoisen doen, en verstaet men niet sekers. Myn huisfrouwe doet V.L. zeere groeten. V.L. hiermede den Heere beuelende, de ick bidde V.L. te sparen met gesondicheyt jn een lanck ende salich leuen. Vuyt Antwerpen desen 21 Maerte a° 1581.

V.L. onderdanighe dienare,
Adriaen Spelman.

Soo der yet nieus tusschen Polen ende den Moscoviter sal V.L. my belieuen te veraduerteiren.

Opschrift:

An den Eersamen ende zeere discreten
S. Jan Janssen van Campen, thuis by
S. Herman Ygherman, coopman
tot
Dantsyck.

De ontvanger teekende op den rug aan:

Anno 1581.

Ondtff. in Dantzick den 21 Apryl van dato 21 Martij vuidt Andtwerpen.

Beantwoerdt den 16 Mayo.

Nota, hyer blickt dat die 26 boten wyen voer Snels eygen reck. bint a f° 2.

Vnde den bref spreckt noch van vel mer dysordre.

LXXII.

Gaspar Cuinretorff te Lissabon aan Jan Janssen van Campen te Amsterdam, 12 en 22 April 1581.

Laus Deo a die 12 Abrill a° 1581 jn Lixbona. Copia.

Eerbaer gunstiger vrindtt Juan Janssen, myn lesten aen V.L. is geweest a die 6 Martjo par mare par schipper Juan Engelsen, die welcke hoope jck V.L. voor deesen sall ontffangen hebben, gelyck by die coopia vermeldt. Soo sall alleine deesen dienen voor auiso, woo datt wy hir grotte vreese hebben, datt wy deesen somer eyn seer quadtt gewas sullen hebben, ouermits duerch die contino regen jn den winter seer wenich gesaeydt is, oock sumighe boeren prinsipaell rondtts omme Lissebona tott aen Vianna toe, hebben wenich gesaidtt, mits haer ossen ende coren genomen is, dat se nit hebben gehadt wairmede tho saien ende naedatt die regen upgeholden heeft, soo is hir geuallen soo grooten drochtten, datter sindt primo Februario

tott up huyden op deesen dach niet geregent heeft, want V.L. wedt well, datt see hir jn Martjo, Aprill alle dagen regen willen hebben. Soo vare als het tusschen dit ende par todo Aprill niet en regendt, soo syn die gandtsche nouidades bedoruen ende gheyn coren abasteiren sall wadtt van buytten mach comen, waer durch desen regen datt coren seer begint vp tho slagen ende daer valt grodtten treck, soo hir tusschen dit jar todo Mayo gheyn coren van buytten komptt, soo will hir grotten honger vallen, soo is myn auis, soo vare V.L. einech middel heeft, soo wilt ordineren eynich koren tegen den wynter hir mochte hebben, wandt apparentie is op de wynter hir well gelden sall, wandt dit landt ghans ledich is van coren, hir is ghans gheyn ostersche koren by der stadt vp dese vere, soo is hir gheyne 400 moyen ostersche rogge bey der stadtt ende bouen 500, 600 ton mels niet, ghans gheyn tarwe, die bartuenen hebben oock gedaen. Soo hir jn 8 offte 10 dagen gheyn schepen komen, soo sall hir grodtt ghebreck vallen, datt coren is hir bynnen 8 dagen seer geresen. Die Ostersche weyte, Polnsche ende Warder 100, 110 r., Holster weyte 130, 140 r., Prussche rogge is van 65, 70 r. up 80, 90 rs. gecomen, dencke morgen alle up 100 r. sall weesen, die bartunen vercopen haere weyten op 150, 160 rs., alles grotten afftreck, grudens mell 100 rs., soo V.L. eeynich solt kunde vercopen, datt gelt mocht V.L. voor vnsse reckeninge jnploeieren in goede Holster weytte, soe see tho becomen is ende goede Prussche rogge, jn alle manieren wilt ordineren, datt V.L. eeyn goedt vrundtt jn Hamborch krigen, daer wy mede mogen continueren.

Voorts is jn myn adtuis soe V.L. conde eeyn paer

schepen vp Norewegen beurachtten om deillen ende masten tho haelen, die deillen gelden hir nu wilich 20, 21, 22 daelders, ouermits die gandtse voorstadt buytten die porta Sancta Catarina, vande Corpore Santo aff tott Alcantera, vele huissen meist bedoruen syn vm weder tho repareiren vele deilen van doen hebben: goede lange Sondtsche deillen solden 22 # gelden, mochten oock brengen summige masten van 13, 14, 15, 16 vademen, van 18 tott 24, 25 palmen dick, denckt V.L. daer well schepen tott vuwen wille sullen krigen, die deilen hir tho lande tho leueren op 15, 16 # dat hondert, oock sumighe kleyne maste, vergas van 6, 7, 8, 9, 10 palmen, well ghetoptt ende lanck, wetten well wadtt hir van doen is, hope V.L. die palm hier leueren sullen om 350, 400, 450 rs. die palm pauco mais ou meinos, gelick V.L. well sall wetten tho ordineiren. Ick dencke Juan Sinell sal V.L. oock by deesen post gescreuen hebben, die wille datt onsse negotio van onse compania duerch hem coreirdtt en wedt ick niet wadtt order hy gegeuen heeft; als V.L. mit liue hir komptt, soo sullen wy eeyn ander order stellen jn vnse negotios verleiden. Ditt jaer is vns die furtuna well tegengelopen, dan monstreret vns nu wel Godt beteren sall, mits aparentie is hir groote neringe sall vallen, mits nu alles queyto is, sus myn vrundelicke bede is, V.L. wil sick nu spoeden hir tho comen, v pregoins medebrengende om v tho begeuen jn den houwelicken stadtt, mogen medebrengen selff de voor v huis van doene sullen hebben.

Angaende die comenschap, alle andere waren by den voorgaenden prise, dan datt coren wilget seire dagelicks, datt holt is ock wilich, wagenscot, steire-

marck, 34, 35 #, gudt blau wagenscot solden 50, 55 ds. gelden, blau clapholt datt kleyn hondertt 1500, 1600 r. Letows clapholt dat kleyn hondert 1400 rs., vadtholt 2 Ʋ 400, pipenholt 4 Ʋ 600, 4 Ʋ 800 rs. Danzick isser solde nou gelden datt quintael 1350, 1400 rs., solt gelt noch nit meer jn Lixbona als 400 r., jn Setuuel 180 rs., wixel vp Antwerpen 99 groott.

Hirmede Godt Almachtich bevollen, die V.L. wil lange gesondtt sparen jn gelucksalige weluardtt. Myn huisfrou ende Anna Galoa ende alle myn family doen V.L. vuyt goeder hertten seer groetten ende wilt my vrintlicken tho Campen alle de vrynden seer groetten. Par mar scriue jck haer bynnen 3, 4 dagen elckes eynen brieff.

Laus Deo a die 22 Aprill a° 1581 jn Lixbona par mar.

Eerbar gunstige vrindt Juan Jansen, myn lesten aen V.L, is gewest den 12 Aprill, gelick by deesen brieff vermarcken mogen. Daerna is sonderlinge nit gepasserdt, dan datt het coeren hir zeer upslaget, ouermits datter gheyn coren meer by der stadt is ende ock apparensie van eyn seer quadtt gewas, ouermits grote drochte die hir is. Soo het tusschen dit ende primo Mayo nit en regent, soo is dat coren ghans om Lixbona heel bedoruen, jn Allentezio, seggense, heefft wadtt geregent, dan het gewas en statter oock nit te béste, soodatt wy sorgen, dat eeyn quadtt gewas sullen hebben. Soe is myn adtuiso, jndien ghy daer eynege middel hebben eynich gelt tho finiseiren, offte conde V.L. eyneghe partie solts vercopen om 3, 4000 rs. die moye, tho leueren tho Sentuuel, mochten 3, 4 Ʋ

moyen vercopen ende datt gelt daer lichtten ende bestedentt jn guede wytten tho Hamborch, want goede Holster weytten sall hir dit ghansse jaer well gelden; de Holster weyte gelt vp deese vere jnt Cornhus, 150, 160 r., comen hir jn 8 dagen gheyn schepen, sall vp 200 r, lopen ende soe het niet en regent, soe sall het gansse jaer het coren dier syn; die rogge, die vars ende goet is, stadt up 90, 100 r.; als V.L. eyneghe rogge sendt, soe wilt senden goede Pruissche rogge, hoe blancker hoe better ende wenich drups, willen hir gheyn bruine rogge hebben; wacht V voor Rigsche rogge, die soo voel dreps is, want daer en kan men nit van geraecken ende wytte, hoe glasiger hoe better. Alle ander waren zyn noch bey den voorigen prisse, hir is sus nit niws, dan hore dat deesen sondach verleeden den 15 Aprilis, is den Coninck Majt. van Spanien van die Portugisen jn Tomar voor Coninck gesworen met grotte solemidat, hefft belofft alle preuilesien the onderholden, ende dit lant tho fauoreseren, hoepe dit lant grotte traffique sall hebben. V.L. wil sick nou spoeden herwarts tho comen, want de jonghe dochtter nou seer verlanckt gelick reden is. Brenght V pregoins mede, om daernae gheyn traualio tho hebben. Godt almachtich laet V.L. mit gesontheit hir comen, hope onsse dingen sullen jn order stellen, dat wy den cost rickelicken sullen wynnen. Mit myn broeders wilt thoch alle dyngen jn orde stellen ende haer vuyt goeder hertten seer groeten. Ick hebbe occupado gewest, dat jck haer mit deese schepe nit hebbe mogen scriuen; wilt my escuzeren, sall wezen mit den eersten, ende sall dagelicks continueren om onse broederlicke lieffde the conserueiren.

Ick hadde Henrick van Wilsem beuolen my solde senden eyn sertificasie van Campen, van onse geslaghte, omdatt wy onse wapens, die myn broeders voeren ende jck, gerechtelicken mogen voeren, om hir jn de boecken van den Coninck van de noblesa the mogen registrieren, ter eyren van myn ende myn naecomelingen; myn broeder Juan Cunertorff sall V.L. daertoe helpen, welck ick vrundelick up haer begere ende wilt haer dit capitell laeten leesen. Hir mit Godtt almachtich beuolen, die V.L. will lange gesondtt sparen jn gelucksalighe weluardtt.

V.L. vrundt wadt ick vermach,
Gaspar Cunertorff.

Opschrift:

Dem Erbaren ende Wiesen Juan Janssen van Campen
tott
Amsterdam
offt daer hy weesen mach.

P. Mar.

De ontvanger teekende op den rug aan:

Anno 1581.

Ondtfangen in Dantzick den 29 Junyo van dato 12 vnde 22 Apryl vuidt Lixbona.

LXXIII.

Gaspar Cuinretorff te Lissabon aan Jan Janssen van Campen te Amsterdam, 20 Mei 1581.

Laus Deo jn Lixbona a die 20 Maio a° 1581.

Eerbaer gunstige vrendt Jan Jansen, myn lesten aen V.L. is gewest den 12 April, soe sal desen dienen jn der haest, om V.L. te aduerteren, hoe dat hier te lande het nieu gewas zeer quaelyck staet, ouermits die groete droechte, mits het nieu gewas ganslyck op den velde verdoruen is, want tsint febrero haerwaerts heeftet hier niet geregent, soe datter oeuer gans Portugal ende Spaengien een groete diere tyt vermoeden is, want op vele plaetsen soe vele corn niet sullen hebben als sie gesaeyt hebben, soe is myn auis, soeverre V.L. eenige guede middel heeft, een partie corn te moegen haerwaerts senden, daer is profyt op te verwachten, ende conde V.L. daer eenige sout vercoepen op leueringe in Setubal, het waer my wel gelegen, want ick heb in Setubal liggen oeuer 4000 moyen souts, conde V.L. 300 rs. crigen per moie, moegen wel 4000 moien vercoepen, in Setubal te leueren; ick salt te dancke leueren, conde V.L. noch 100 # of 2 ъ # opnemen ende besteden dat gelt, alles die heelfthe in guede Holster weyte ende dander heelfthe in gueden Prusschen rogge, off can V.L. eenich voercoep maecken met somige schippers, dat sie die weyte hier willen leueren op sekeren pris of dierte, waer niet quaet, want al het corn, dat van bueten coemen mach, sal hier al van doene wesen; myn meyninge waere V.L. 2, 3 ъ # te remitteren, dan wy hebben nu ter tyt geen contant, want die Coeninck ons vele schuldich is ende betaelt ons niet, dan ick hoepe binnen een mant off twe largo van

gelt sullen wesen, conde V.L. daer tot 2 ℔ # vp wissel nemen, ick sal hier v breuen te dancke betaelen, jndien daer corn op een temelicke pris is; dat corn rist hier daegelycks, guede weyten van Alenteja 250, 260 rs., Bartoensche weyte 210, 220, Holster weiten niet voerhanden, soude 180 rs. gelden, Waerder ende Polsche 150, 160 rs. sou gelden, Prusche rog staet 110, 120 rs., guet meel 100 rs., Veers meel 120 rs., alle ander waeren slaep, dat houtwarck gelt hier seer wel, mits vele huesen gedestruert syn, guede nortsche delen souden 30 # gelden, blau waegenschot 25 ℔ rs., dan dencke vele oeuerhoep sal coemen, sal affslaen. Hier is gans geen hout by die stadt. V.L. wyl diligentie doen eenige emplego te doen int coern ende coemen ten yersten haerwaerts, gelyck ick V.L. by diuersche gescreuen heb, want Jan Snel niet meer op die Nederlanden wyl tracteren, soe mogen wy onse dingen te saemen claer maecken ende moegen met ons beyden eenige compaıia maecken. Hiermede Godt Almachtich beuoelen, die V.L. wyl lange gesont spaeren in een gelucksaelich weluaert. Myn huisfrou ende Anna Galoa doet V.L. seer groeten ende verwachten seer nae v compst.

V vrundt in alles bereydt,
Gaspar Cunertorff.

Opschrift:

Aen den eerbaeren discreten Jan
Jansen mynen gunstigen vrent tot
Amsterdam.

De ontvanger teekende op den rug aan:

Anno 1581.

Vudt Lix[a] den 20 Mayo, jn Amsterdam ontff. den 20 Ocktober.

LXXIV.

Kersten Petersen te Lübeck aan Jan Janssen van Campen te Dantzig, 27 Mei 1581.

Laus Domino 1581 Jar in Lubeck a die 27 Maij.

Erber vnd wise Johan Jansen gude frundt. Juw schriuen van den 16 ditto empfangen, datt ich juw schriuen van den 13 April nicht beantwordet, ist de orsak, datt ich juwe alhir bin vermoden gewesen, vnd ist mi leeff, datt ich versta, datt gij noch willens sinnt hir tho khommen, dan men better mundtlick darvan reden khan dan schriuen, vnd verwundert mi warumb gy nu nicht datt $^1/_2$ des geldes tho betalen ouer schriuen. Ich hebbe d'heren Casper Cunersdorp ock geschreuen by disse Lubesche schepen, vnd nit mer tho verstande geuen; alse gy her khommen, sal ich juw wider bericht dhon, wo datt steitt, wo fern ich vngelix hebbe, wil ich mi gerne vnderrichten laten, vnd ist d'sake der wichticheit nicht dar groten vncosten vmb tho donde.

Jn vorgedachte breue hebbe ich ahn herr Casper Cunersdorp schreuen, datt alhir d'schepe vp Lissabon gaen mit korne laden, wagenschot ist hir vp nicht vorhanden wesen, der ist watt klapholt, schepen geringe gudtt, ock summige schepe in Norwegen lopen vmb aldar tho laden, de welck noch vngewisse sein off sie na S. Lucas lopen.

Handelung ist hir weinich tho donde, rogge vnnd terwe 37, 38 dal., gerst 25, 26 dal., meel so nu de mole geuet 23, 24 dal., peper ist weinich vorhanden, by 16, $16^1/_2$ st., wachs 115, 116 dal., talck 30, 31 d., solt S. Hubes voor 14, 15 dl, Bruasie 11, 12 dal.,

Marstrandsche herinck 22, $22^1/_2$ dal. Sunst nicht dan Godt d Heren in gnaden befolen. Datum wo bouen.

J. W.

Kersten Petersen.

Opschrift:

Dem Erbarn vnd wisen Johan Jansen van Campen, tho huss mit Hermen Iserman

ihn

Dantzke.

De ontvanger teekende op den rug aan:

Anno 1581.

Ondtff. in Dantzick den 2 Junii van dato 27 Mayo vudt Lubegk.

LXXV.

Adriaan Speelman te Antwerpen aan Jan Janssen van Campen te Dantzig, 25 Juni 1581.

Eersamen ende zeere discreten S. Joan Janssen, V.L. scriuen dato 14 Appril ende 16 Meye hebbe ick wel ontfanghen op 12 Meye ende 16 Junio, vp V.L. scriuen dato 14 Appril en hebbe ick niet gheantwoort, mitsdien dat hier gheseyt gheweist es deur scriuen van Jan Persyn, dat V.L. jn Noorweghe was, oock mede zoo screef my V.L. van Berendt Rotghiertsen dat hy V.L. verwachtende was; by V.L. scriuen van 12 Meye zoo hebbe ick verstaen, hoe dat V.L. nerghens gheweist en es ende alsnoch tot Danzyck

was ende blyuen soude tot andre scriuen van S. Cornetorf.

Ick hebbe wel verstaen vwe L. deliberatie vp et negotie van de madera, twelck soo V.L. scryft vrougher aduys ghehadt hadde. Soude daermede wel te wercke ghecommen hebben, ende ghelooue wel soude een sake van proffyte gheweist hebben, ende principalick schipstauwe, verstaende. dat V.L. aduys hadde, dat van S. Cornetorf, dat ick last hadde eenighe te laten slaen, welck aduys ick noyt ghehadt hebbe dan met de laste brieuen van 23 Appril vuyt Lixbona, waerby my S. Snel ordonneirt ick Tergauwe reyssen soude en daer laeten slaen touwe, sulx als hy scriuende was an sekere persoon ende seyde my, dat ick daer jnne jmployeren soude sulck ghelt als ick by my hadde, hebbende my van te vooren ordre ghegheuen hoe ick dat jmployeren soude, soodat ick gans gheen ghelt en hebbe om tot touwe te jmployeren. Cornelius Rysser heift last ghehadt van hem jn retorno te senden van wynen, die hy vor hem vercocht hadde, twelck al ghedaen js gheweist. Ick en hebbe my niet ghenough connen verwonderen, dat S. Snel sonder fondement van ghelt yet begheirt, want tot touwe moet al ghereet ghelt wesen, 't welck ick hem by mynen lasten wel ghescreuen hebbe, want de fustalla ende Cardomom en sal zoo haest gheen ghelt wesen, want daer gheen vraghe naer en es, daer wort daghelix fustalla vercocht tot 16 st. ende 16 st. ½ op ses ende souen maenden, waervooren ick noch niet en hebbe willen vercoopen, want S. Snel, als hy die sant, zoo hy my scryft, maecte syn rekenynghe, die ten minsten 27 st. ghelden soude, ende angaende dat

V.L. scryft verwondert te wesen, dat S. Snel dusdanige coopmanschap ghesonden heift, sonder myn aduys, en js voor my niet nieues gheweist, want ick dickmaels ende menichmaels ghoede aduysen ghegheuen hebbe, dewelcke jndien sy gade ghesleghen gheweist hadden, en soude V.L. compania gheen schade gheweist syn. Sulkx dat my verdroten heift als extimeirende sy tot Lixbona ghein affectie en hebben tot buutlantsche negotie want van personen, die buuten lande negotieren, begheirende coopmanschapen van andre landen ende gheen ghelt jn cambio daertoe ouermaecken, noch coopmanschapen van ley ouersendende, daer men strax ghelt afmaken can en es niet moghelick zy gousteiren mogen van conjuncturen van proffyte, die zomwylen offresceiren. Want et ghelt es de nerue van alle dynghen en sonder dat en isset niet te doene. Angaende van dat V.L. scryft verwondert was, dat ick V.L. niet ghescreuen en hebbe vande arreeste vande schepen, heift eensdeel daer occasie af gheweist myne cranckheyt, daeraf ick, gode lof, nu redelick wel te passe ben, oock mede soo wy hier verstonden, dat et voornomde arrest by et gran niet gheoperigiert en soude gheweist syn, jndien sy met rygor daerthoe hadden willen procedeiren. Op 19 Meye syn vuyt Seelandt ouer de twee hondert schepen vuytgheseylt naer alle contreyen van Vranckryck, Spaingne ende Portugal, dewelcke men extimeirt jeghens Agusto weder thuus commen zullen, zyn al met soudt, zoo dat er soudt ghein groote vpslach hebben sal, oft en ware dat jn Spaingne of Portugal enbraco ware, twelck ons den tyt verclaren sal.

Ick hebbe seere wel verstaen al et ghene, dat V.L.

my scryft anghaende V.L. Compaignia, waerjnne ick huwer L. niet laten en can te scriuen, dan dat V.L. ghelyck heift hem te beclaghen buuten lande gheweist synde, soo luttel gheimployert gheweist te hebben, hoewel dat V.L. hierjnne considereiren moet, dat de oorloghe van Portugal groote schade ghedaen heift an veil persoonen, soo V.L. wel verstaen hebben sal, twelck veil saken buuten synen styl ghebracht heift, ende anghaende van dat S. Cornetorf V.L. ghescreuen heift hem tot Lixbona ouermaken soude omme met V.L. een nieuwe compagnia te maken, dencke wel soo V.L. die comdt te maken, dat V.L. die op eenen ghoeden voet maecken sal, want V.L. nu oueral jn diese Landen ende oostwaert wel ghehoordt ende ghesien heift, watter passeirt, waerby V.L. wel sal weten te ordonneiren wat tot als van noodich wesen sal, wel verstaende V.L. deliberatie van hierent niet te reyssen voor V.L. weet wat candal V.L. tot Lixbona heift, mits V.L. met gheen cleen candal van hierent en begheirt te reyssen ne paresce cosa de hombres de animo, ende anghaende myn aduys op dese materia dunckt myn V.L. wel doen sal jn hem te reguleiren naer et aduys ende ghoede begheirte van S. Cornetorf, mits ick niet en twyffele.

Ende anghaende dan dat V.L. my encomendeiren by my te houden, sulx als V.L. my om dese sake is scriuende, mach V.L. wel gherust wesen, want dat by my enterrade blyuen sal en zoo V.L. met lieft ouercomdt, es myn hope V.L. t Antworpen commen sal vns besoucken, want V.L. my en myn huisfrauwe hertelick wellecomme wesen sal, alsdan sullen wy mondelinghe van als tracteiren ende ick en late my

niet voorstaen of S. Snel en sal V.L. jn als te willen contenteiren; anders geschiedende sal my leet syn.

Angaende van S. Bonauentura Bodecker ende syne cleene discretion, die hy ghebruyckt heeft tjeghens S. Cornetorf, heift daerinne ghepersisteirt ende heift wel ende expresselick synen dienaer hier verboden S. Cornetorf brieuen te betalen an van Pelcken. S. van Pelcquen heift my gheseyt, hoe dat den voornomden Bodecker een andre facteur tot Lixbona ghesonden heift en hebben van hier daer groote prouisie an ghedaen van ghelde.

De leste brieuen, die ick van Lixbona hebbe van S. Snel en Cornetorf, syn van 23 Apprill, waerby eene quam voor V.L., die ick strax naer Amsterdam sandt an V.L. oom, om huwer L. te bestellen, ick en weet niet oft hy die V.L. ghesonden sal hebben, daer hy my ghescreuen heift hy V.L. verwacht. Bij de voornomde brieuen zoo creech S. Rysser en van Elsen scriuen van S. Snel, dat sy coopen souden rogge, twelcke sy ghedaen hebben, te weten 31 last van 44½ tot 52½, daernaer noch 14 last tot 60 gr. ende zeuen lasten tonne meels, waeraf de 32 last al overlanck jn Seelandt gheladen syn en de reste noch tot Amsterdam te laden, doer ghebreck van schepen; dese ghecochte ghoederen soe my Elsen ende Rysser scriuen sy par compania yder ⅓ paert. Naer et scriuen van 23 Appril syn hier tweemael brieuen gheweist van Lixbona, de jonxte van dato 25 Meye, maer ick en hebbe gans gheene ghehad van nemandtt en zoo ick hebbe connen vernemen, soo was de nouidad gans ghefailliert ende tuge de mar estaua en 200 reis y algun pasaua vanden rogghe, gheirste; ende mere hebbe ick anders niet connen vernemen,

doerdien onder vnse Nederlanders gheen ofte luttel brieuen syn gheweist, meer als onder de Portuguesen, die met groote furie tot Amsterdam laeten jnnecoopen, desgelycken presumeire ick sy oock doen sullen op andre plaetsen, soo VL. wel haest ghewaren worden sal. Vp dusdanighe conjuntura soude wel ghelt dienen, daerby deligent aduys. Sal moghen gheschieden, dat als andre gheprouideirt sullen wesen, datter alsdan aduys commen sal, ghelyckt de meestendeel gheschiedt. Inde laste ghecommen schepen, soo heift my S. Snel ghesonden synen swager Luys Rogheman, vm by my te wonen, dewelcke by my is; oock mede zoo quam Willem van Bruissel, die naer Deuenter es. Ick beuinde S. Cornelis Rysser seere manual ende daer men jn saken van negotios wel wat vuytrechten soude, want es zeere verdadero ende ghetrauwe jn zyn zaken, oock seere wel ghesien jnde Isla van Zeelandt ende wel gheghoedt.

Anghaende vande coopmanschap hier te lande js de vente vande specerie seere slap, alleene den peper es wel begheirt, die al vuyt vremde handen es jn crudeniers handen, die die ghecocht hebben tot 40 gr. ghegarbuleirt, zoo der gheene van Lixbona en comdt sullen die vercoopen soo sy willen, managheta en es ook gheene by de stadt, maer daernaer en es zoo groote vraghe niet naer als naer den peper, doerdien datter groote menichte van Fransche es; de naghel ghegarbuleirt 12 st., vnghegarbuleirt 10 st.; noten ghegarbuleirt 7 st., rompen 5 st., langhe caneel 7 st. 6 gr., cort caneel 4 st. 8 gr., ghenebaer van Calicut 33 gr. ghegarbuleirt, San Thome 9 gr., brasyl poer vat 14 gr. $^1/_2$, mascanados $12^1/_2$, San Thome $10^1/_2$ gr., al met cleenen aftreck, oorzake datter gheen coop-

lieden vuyt en commen, mits dat de passaigie vp alle contreyen ghesloten syn doer de desordre van de oorloghe.

Anghaende die saken van dese landen, die staen wonderlicke ende van gheen saken niet weerdich om scriuen, tot dat den tyt vns verclare wat daeraf commen sal. Syne Majesteyt van Spaingne die verwacht men tjeghens 4 Junij tot Lixbona ende zooverre et coninckrycke jn paysse blyuen mach, sal Lixbona de prosperste plaetse van negotie wesen van alle de rycken van Spaingnen. Hier es fama, dat Don Antonio ouercommen es met een schip, dat up 26 Meye vuyt Setubal seylde, want den schipper secht, dat hy hem an landt tot Cales jn Pecardie ghestelt heift; veile segghen, dat hy van darent naer Parys ghereyst es. Soodat wy nemmermeer en caresceiren van ghoede lueghenen.

Ick hebbe al vuer 6 weken de meesten deel vande peirlen vercocht an eenen ghoeden vasten man, gheborcht, te betalen vp een ses maenden d'een helft en op acht maenden dander helft, want anders niet moghelick en es gheweist te vercopen. De reste, welcke is de meeste soorte, daer en can ick niet afgheraken. Ick sal myn beste doen om die te vercoopen. Soo haest my daerthoe eenen ghoeden vasten coopman compt. V.L. hiermede den heere beuelende, die ick bidde V.L. te sparen met ghesondicheyt jn een lanck ende salich leuen. Vuyt Antwerpen desen 25 Junius 1581.

V.L. dienaer bereydt,
Adriaen Speilman.

Ick hebbe scriuen vuyt Seelant van S. Rysser,

scryft my, dat van Elsen brieuen ontfanghen hadde van S. Joan Snel, dat 19 Mayo by Joannes vande Moere, die ouercommen was, jn Hollant met een schip van Setubal, by welcken brief S. Snel met vlyt graen heyst, sulx dat van Elsen noch 17 last ghecocht heft. Hier syn brieuen jn handen van Portuguessen tot 2 Junio ouer Ynghelandt gecommen, maer en hebbe niet sonders connen vernemen. De gheladen schepen syn vp 25 Junij jn zee ghesteken.

Opschrift:

Anden Eerbaren ende vromen S. Joan Janssen van Campen, thans by S. Herman Ygherman, coopman
tot
Danzyck.
betaelt den bode.

De ontvanger teekende op den rug aan:

Anno 1581.

Ondtffangen in Amsterdam den 20 October van dato 25 Junij vuidt Andtwerpen.

LXXVI.

Gaspar Cuinretorff te Lissabon aan Jan Janssen van Campen te Dantzig, 18 September 1581.

Par mare par Cornelins Martss.

Laus Trinitati semper a die 18 Septembris anno 1581 jn Lixbona.

Eerbar gunstiger vrundt Joan Joans, naer aller

behoorlicke erbidunge mits wunschende V.L. gelugk vnde zaelicheydt, soo is deese om V.L. tho aduertieren, woo dat myn lesten an V.L. is gewest a die 2 Julij per schipper Greger Zeeloff op Danzigk, was andtwordt van V.L. brieff van den 27 Aprilis, alhier op 23 Junio per schipper Hans Doogk ontffangen. Daernae hebbe ick weder ontffangen V.L. breuen vanden 26 Mayo alhier vp 20 Julij per schipper Marcus Visquer, op welgke beyde brieuen ick V.L. by deesen int koorten andtwoorden sal, soo vere als die vorgaende niet tho hande mochte gekoomen weesen.

Dat V.L. vernomen hefft die groote schaede, die wy hir geleeden hebben durch die sacque van die soldaten, van el Rey Dom Philippe das Espagnas vnde van Dom Antonio, die hir thot vnssen verderffenisse voor Coningk opgeheuen was, vnde oogk durch 2 jaeren continua pest, alle koopluyden grooteligks in schaeden geraeckt binnen, meer als men scryuen derff, dan ick hoope nu mit Godes hulpe, derwyle dat landt hir nu heel quiete is, Godt alles wederomme versyn sall, vnde vns neeringe vnde welvaerdt verleenen, wandt syndt anno 1578, als die Cooningh Sebastianus naer Africa vertrogk, is dit landt heel in ruina gekoomen vnde noch neeringe noch weluaerdt geweest, soodat V.L. niet tho verwonderen is, dat wy soo kleynen animo gehadt hebben op vnse landen tho handelen, noch lust hebben gehadt hir tho lande tho handelen, durch diuerse ongelugken, die dit landt ouergekomen syn, binnen 3 jaeren 4 coningen hir gehadt, maecket reeckeninge wo dit landt hir gestelt is gewest.

Vorts dat V.L. schryfft, dat ghy v thot sus lange tho in Dantzigk alletydt geholden hebben, vnde dat

durch oorsaecke, dat ick V.L. schreeff den 24 Mayo Anno 1586 vuydt Barquarena, dat V.L. daer tho lande solde blyuen thot myn breeder auis, vnde my niet geraeden dochte, dat V.L. sigk nae Lisbona begeuen solde durch die groote sterffte, vnde oorloch tho vermoeden ware tusschen Spangien vnde Portugael, vnde dat V.L. ghyn ghelt op Adriaen Spelman trecken solde, dan wy gesyndt waeren V.L. tegen den winter eenige guyden tho senden, waermede V.L. sigk prouidieren solde, waerop V.L. hefft gewachtet vnde hefft sigk niet van Dantzigk doruen begeuen, waerop ick V.L. andtwoorden, dat myn meeninge alsoo was, dan terstondt vp 19 Junio daernae worde Dom Antonio jn Santaren voor Coningh opgeheven vnde quam op Johannis auent jn Lisbona; mit syn kompst alle dat gansse landt in oproer is gewest vnde vorts alle die schepen angeholden, dat nae den 25 Mey ghyn schepen van hir syn tho zeyle gegaen, dan na der tydt, dat den Coningh dom Philippo mit geweldiger handt dit Cooninghrygk verouert hefft, welgkes mit vnsse grote schade gewest, soodat wy niet vele lust hebben gehadt vele tho handelen.

Oogk schryff V.L., dat die cawsa van v tardatie is gewest een anslach, die V.L. voorhanden hadde mit Joan Janss Klingkhamer, welgk niet voortsgegaen is, soo V.L. eenige anslach weedt daer V.L. proffyt mach mede doen, dat mach V.L. vryeligks doen, vnde laett weesen voor V.L. reekeninge, wandt ick determiniere ghyn guyden meer tho senden in companie van Joan Snell, sonder wille 5, 6 maenden stille sitten, opdat wy onse reeckeninge mit Johan Snell moegen sluyten, wandt ick begeere nu vorts an myn dingen alleene tho doen, kleyn vnde reyn, vnde my

niet steegken in groote moyten, wandt sus handelende so sall Joan Snell alle tydt heere van myn guydt weesen, vnde sall nummermeer konnen weeten, woo myn dingen staen. Soo sall ick dissen winter arrebeyden, om mit Joan Snell alle myn dingen klaer tho maecken. Oogk vnse reeckeninge mit vnse compania sluyten, opdat V.L. weeten mach woo groodt dat v capitaell is. Hadden wy dat groote ongelugk niet gehadt, dat die schepen van Dantzigk niet geblenen waeren, V.L. capitaell solde vele groter geweest vnde niet minder als 3 ᵿ ducaten op dat minneste. Wy hebben noch vele gelts vnde guydt staende voor vnse compania; wy hebben in Hamborch onder Jochem Gryp by 3 ᵿ ducaten, die wy hem order gegeuen hebben in guyden Holster weyten ende towe besteden sall; dat wy hir tegen den winter verwachten. Oogk hebben wy noch ouer 1500 ducaten onder Adriaen Spelman, vnde hebben hir een groote partie klogken, vnde vele schulden in den Almosyn vuytstaende, soodat ick hoope als vnse guydt by den anderen is, dat V.L. cabidael verbeetert sal weesen, vnde niet verslimmert vnde Hans Snell hefft my beloouet niet rosten sall, offte hy sal vnse reeckeninge tusschen vns sluyten vnde ghyn guydt meer senden sall, voor dat onse reeckeninge geslooten is. V.L. wil oogk syn reeckeninge senden, opdat wy alles moegen klaer maecken vnde sall V.L. raeden als een vrundt, kompt seluest mit den eersten ouer, soo moege wy alle vnse dingen tho saemen klaer maecken vnde soo mach V.L. syn cabidael seluest ontffangen, vnde daermede doen wadt em guydt dungkt, vnde moegen v stellen in den howelyken staet, VL. huisvrouwe medenemen waer dat V.L. belyuet, wandt it is nu reeden

dat V.L. tho huis koomt vnde ontffangen v huisvrowe, woo wel V.L. schryuet niet van meeninge syndt hier tho koomen, ten ware dat ick V.L. verseeckerde voor v cabidael 3 ʊ ducaten, dat ick die reeckeninge van die compania geholden hadde, gelygk Joan Snell gedaen hefft, jck solde V.L. terstondt wel weeten tho schryuen woo groodt dat v capitaell solde muegen weesen, dan sulckes en kan ick nu niet doen, voor dat wy mit Joan Snell vnse reeckeninge van die compania alles geslooten hebben, vnde vnse retorna tho hus hebben, die vuydt syn. V.L. capitael solde rygkeligk gewest hebben 3 ʊ duc., hadden wy dat verlys niet gehadt van 50 last tarwe van Dantzigk koomende. Ick hoope nochtans V.L. capitael niet vele minder als 3 ʊ duc. sall weesen nae myn gissinge. Hadde die tydt soo qualicken niet geloopen van grooten oerloch, peste vnde miserie in dat landt, vnse compania solde beter vorts gestelt gewest hebben, dan wy hebben genoech tho doen gehadt vnse leuen tho salueeren, niet denckende om guydt.

Dat V.L. schryfft in ghynder maneren V.L. sigk willen begeuen in den echten staedt vnde v huisvrowe vntfangen, voor dat men v verseeckert die 3 ϑ duc. capitaell, wandt V.L. begeerdt syn huisvrowe tho holden in alle eer vnde deucht, vnde niet minder als haer moykens, susters vnde nichten geholden woorden. Hir is mennich vroom koopman in Lisbona, die ghyn 3 ϑ duc. capitael gehadt hefft in howeligk, nogthans eerligk vnde rickelyck die kost kriget, woo wel ick niet en segge, dat V.L. ghyn 3 ϑ duc. hebben mach. Hoope daeromtrent weesen sall, dan it is my ongeleegen V.L. 3 ϑ duc. tho verstregken, wandt die capitaelen vuydtstaen. V.L. modt

seluest syn perickel verwachten vnde betrowet vp Godt almachtich, die sall die gerechtveerdigen niet verlaeten, vnde so lange als ick leue, soo sall ick V.L. bystaen mit guydt vnde bloedt. Ick byn verwondert, dat V.L. schryuet, dat ghy daer wel guyde howeligken solden moegen don; my gyfft wonder, dat V.L. sulckes duruen vermaenen, V.L. weedt wel voor Godt vnde vns wadt V.L. belouet hefft. Ick twyffele niet, will V.L. Godes segen verwachten, soo sall V.L. vuldoen syn belooffton. Dat V.L. meendt, dat wy v capitael hir holden om v oorsaecke tho geuen om haester hir tho koomen, v capitael hefft daeromme niet stille gelegen, dan wy hebben ghyn guyden an V.L. duruen senden, durch dat wy v alle vre hier verwachtende waeren, sulckes wy noch doen. Vnde verwachten v alle vre hir vnde willen vnse reeckeninge klaeren, vnde begeerdt V.L. dan weder nae Dantzigk off Hamborch tho vertrecken, dat staedt an v, ick sall V.L. alltydt fauoerescieren, waer ick kan vnde mach.

Vorts soo scryft V.L., dat ghy van meeninge waerdt v tho begeuen binnen 2, 3 weegken nae Koppenhauen, allwaer dat schip noch licht van Joan Bagker, om tho besyn offte wy an vnse betaelinge konden geraecken, vnde dat Joan Backer vant schip is gestelt, vnde daer niet by voerhanden is, vnde order hadden gelaeten by v oom Berendt Rutgerss, om em tho vangen, dewyle dat hy seer ermeligk is, vnde voer bootsman varet tusschen Campen ende Koppenhauen, soo ist ghyn raedt em tho vangen, dissimuliere met hem thot dat hy beter man mach worden. Dan dewyle dattet schip noch tho Koppenhaegen licht, daer kan V.L. die schaede an verhaelen, ouermits dat schip

vnde guydt vnde alle syn thobehoorten in die bodemeriebreeff verbonden is, wilt toch diligentie doen dat gelt in tho krigen.

Vorts soo schryfft V.L. ons niet sendende was by disse schepen, ouermits by vwen weerdt affgereeckent hebbende en sall v bouen 150 f. niet ouerschieten, die modt V.L. holden thot syn noodtdrufft, ouermits V.L. niet durfft sigk valieren vp Adriaen Speelman, wandt sigk excuseert wisselbrieuen tho accepteiren, waerin Adriaen Speelman gelygk heefft, wandt die saegken soo wilt gestaen hebben tho Lisbona, dat die van Lisbona jn die Nederlanden ghyne groote credito gehadt hebben, dan nu an presente is hir binnen Lisbona sin May[t] el Rey Dom Philippo, die hir dit landt nu in alles in guyde politie stelt vnde hefft nu $2^1/_2$ maendt binnen Lisbona gewest mit guyde vreeden geregeirt, hoope dissen winter hir blyuen sall, soodat Lisbona nu vorts an florieren sall. Wy hebben order gegeuen an Adriaen Spelman wadt gelt hy daer mach hebben van vns, in guydt scheepstaeckel besteeden sall. Hier is wel apparentia dattet korn op den winter wel gelden sall, dan in Vrangkrigk is soo schoenen gewas als see in 30 jaeren niet gehadt hebben, soodat die Franchosen hir daecheligks soo stergk koomen, dat wy mit vnse duitsche korn niet tho verkoopen konnen koomen, soo dungket my ghyn raedt in korn tho verstaen.

Dat V.L. schryfft, dat Spelman geschreeuen hadde niet meer by hem hadde als 284 pondt, vns thokoomende, vnde dat hy voer my betaelt hadde 280 # a 99 groodt per ducaat an Johan Looffs, die ick van doene gehadt hebbe om myn guyden tho resgattieren, vnde dat hy 50, 60 pondt in een lealdancketo van

Joan Snel besteden solde vnde die reste op Deuenter solde remittieren an Joan Snells susters, om summich linwandt tho koopen. V.L. hefft gelygk dattet beter gewest ware in scheepstaeckel tho besteden, dewyle hir dat quintael gelt 3 ₰ r. Nae die tydt is hyr vele towe gekoomen vnde is verkofft an 2800 r. dat quintaele anden Coningk van Spangien, om nae Calis vnde S. Lucas tho senden, welgk terstondt mit contant betaelt wordt, wandt die Cooningk van Spangien nemt dan wadt inde Almosyn kompt, daer krigen wy landtsaeme betalinge van, soodat een man vreese hefft in towe tho tractieren, om die quade betalinge, die in den Almosyn valt, wandt den Coningk my vnde Joan Snell disse vre noch schuldich is 12 ₰ — 13000 ducaten.

V.L. schryfft, dat men Johan Gryp, Joan Snells susters vnde anderen, meer betrowet als v vnde die geimployeert worden vnde V.L. niet, wy verwachten v alle dage tho huis, daerop wy vns ganszeligke verlaeten hebben, daerom ghyn gueden meer an v gesonden, niet anders weetende dan dat V.L. al harwerts vertrocken was, vnde syn oogk van anders ghyn meeninge meer tho senden voor dat V.L. hir kompt ende vnse dingen tho saemen klaeren, dan sall V.L. vnde ick tho saemen companie maecken, soo it v guydt dungket vnde die saecke beter tho herten nemen als sus lange gedaen is, wandt ick verneme anders niet an V.L. dan alle eere vnde alle getrowicheydt, vnde verstandt genooch op alle koopenschap; vns hefft niet gebroogken, dat v capitael niet 2 mael beter is; die groote miserie, die hyr nae v vertreck in Lisbona gewest is, die dat leuen daeraff gebrocht hefft, die hefft Godt genooch tho dangken, wandt Lisbona 2 jaeren langk gants sonder volgk is geweest

vnde sonder neeringe, daerenbouen die groote krych vnde destructie.

Angaende die 13 last weyte in Claes Mewe. syn, Godt loff, gesaluert vnde bindt durch Joan Snel int kornhuis verkofft om 110 r. ofte daeromtrent, naer myn gissinge, waervan Joan Snel die reeckeninge geholden hefft, daerop ick my reportiere.

Ick hebbe Joan Snell gesproogken vnde em gevraget offte hy die 46 ɤ 500 r. in gelt ontfangen hefft van schipper Jacob Joanss van Rarop, voor 100 Rixsdaler, die V.L. eme vp bodemerie hefft doen geuen durch v oom Berendt Rutgerss, Joan Snell secht my, die schipper hefft em wel betaelt.

Vorts soo schryft V.L. my, dat V.L. gesonden hefft an Carsten Peterss op Lubegk 3 sagken gummelagk, om aldaer tho Lubegk tho verkoopen, waeraff dat Carsten Peterss vry gelt gemaecket hefft 499 groote mr. 14 st. 6 d. Lubecksch syn 242 Rigksdalers 12 st. 6 d., die welgke Carsten my schryuet, dat hy begeerdt in tho holden, thot dat hy finale reeckeninge van my hefft van summige rogge, die hy anno 77 an my gesonden hefft, waervan ick seer verwondert byn, dat Carsten Peterss van V.L. sulcken gelt onder holdt, daer ick em niet een penningk schuldich byn, wandt em syn reste wadt em quam al betaelt hebbe gehadt Anno 1579 den 4 Julij durch syn order an schipper Radicken Swarte van Lubegk, die welgke my een brief brachte van Carsten Peters, vermeldende wes ick an gelden noch by my mochte hebben hem thokoomende, dat ick dat schipper Radicken Swarte van synentwegen ouerleueren solde, welgk ick gedaen hebbe, vnde hebbe in der haeste ouergeslaegen wadt ick Carsten Peterss solde moegen schuldich blyuen,

vnde hebbe Radicken Swarte thogetelt 126 ꝉ 780 mr., soodat ick beuinde, naedat ick Carsten Peterss syn reeckeninge in limpio em gesonden hebbe, dat my Carsten Peterss noch pro resto schuldich blyft 2 ꝉ 200 mr., die welgke ick em tho vele betaelt hebbe, vnde my weder betaelen mudt; hebbe em weder opt niewe nu den 25 Augusto syn reeckeninge alles gesonden per schipper Hans Smit van Lubegk, sus wilt in allen manieren dat gelt vanden lacker vurderen, wandt ick byn Carsten Peterss niet schuldich, sonder hy is my schuldigh, van alle syn rogge is vry gelt gekommen gewest. . . . . . . 842 ꝉ 222 mr.
waerup em gesunden in diuere wyse 844 ꝉ 422 mr.
soodat ick em tho vele gesonden hebbe 2 ꝉ 200 mr.
als voor verhaelt, sus wilt v gelt vurderen.

Ick hoope, dat V.L. voor syn vertreck van Dantzigk die reeckeninge mit Cornelius Loeffsz. alles geslooten hefft, vnde v laeten geuen hebben copia vuydt die reeckeninge, die hy lest an my gesonden hefft, wandt die leste reeckeninge meest relatierende is die partien, die in V.L. presentia daer geschydt syn, die ick niet jusgieren kan, offte soo well offte qualicken gestelt syn, wandt die partien daer durch v beyden moeten gedefeniert worden. Angaende dat V.L. em geeyschet hefft die 50 mark, daer ick em dat part scheeps in Hendrigk Duym voor gelaeten hebbe, dat gelt van dat part scheeps, dat wil V.L. van Cornelius Looffs niet eysschen, wandt datselffde part scheeps hefft my Cornelius Loffsen hir guydt gedaen.

Angaende dat gelt, dat verschenen was van Hans Husman, dat mach V.L. em eyschen, wandt daer ghyn mentie van gemaecket is in die reeckeninge. Vorts dat Cornelius Loeffs V.L. geandtwordt hefft,

wadt gelt geprocediert is van die jngelechte gengbar, verkofft an Jochem van Arnem, dat hy dat by sigk sall holden thot myn auis, dat sall soo weesen, wandt ick meende V.L. al lange van daer vertrocken was. Ick hebbe syn soone Jochem Looffs beuolen, soo wadt gelt dat ick daer noch hadde, derwyle V.L. van daer vertrocken was, in guydt towe in Cooningksbargen solde laeten slaen; dengke sulckes sall gedaen hebben, vnde mit die schepen, die vp den harwast van daer vertrocken syn, hir verwachtende byndt.

Angaende die schuldt van Peter Wolff op myn part 52 f. 15 grossen bedragende, verneme hem lange thot die executie verwonnen hebben, dat hij presentierde $^{1}/_{8}$ part, vnde die ander helffte ouer 3 jaren vnde die reste als hy beter man mach wesen, mit sulcken concept schryfft V.L., dat Looffs niet meede tho vreeden is, dan soo wydt gebrocht hebben, dat V.L. mit syn part doen mag gelygker V.L. verstaedt, wadt V.L. daerin gedaen hefft bin ick wel thovreeden.

Angaende de 2 sagken gengber, my thokoomende apart mit Joan Snell, tho weeten een sagk van gengbar van Jndia, wegende 2—0—27½ pondt, den anderen sagk gengbar van San Thome, wegende 1—3—28 pondt, die welgke beyde sagken gengbar my kosten mit onkosten 35 ℔ 522 r. Waerop Looffs V.L. geandtwordt hefft, dat hy anders ghyn gengbaer onverkofft hadde, als een kleyn sagksken, welgk hy secht my tho kompt, vnde verkofft hefft om 10 st. den steen, wegende 5 steen vnde 10 pondt; daer woordt my groodt ongelygk in geschydt, wandt myn sagk gengbaer van Jndia most wegen ouer 10 steen, vnde kostet my meer als $^{1}/_{8}$ part duyrder als die ander gengbaer, die vor vnse Compania gescheept was, daer

Looffs $^{1}/_{4}$ part in hadde, it was soo schoonen gengbar als men mit oogen syn muchte. Ick kan niet weeten woo daermeede geleuet is.

Angaende die sagk gengbaer van San Thome, die schryfft hy verkofft hefft in Amsterdam an Lucas Staes, een apteecker, om $4^{1}/_{2}$ stuuer dat pondt, wegende 200 pondt netto. Datt solde bykans ant gewichte bykoomen, dan in die gengbar van Jndia daer verlyse ick die helffte ant gewichte, dat is onmoegelick, daer wordt my onhelygk in gedaen, ouer de 5 steen ant gewichte tho kordt gereeckent. Looffs schryft verkofft hefft die 5 steen 10 pondt an een apteecker op Domenigk tho betaelen, vnde V.L. schryfft an de acciss schryuer verkoft is.

Ick byn blyde V.L. mit Jochem Eler alles geklaerdt hefft op 30 s. nae, die hy noch pro resto schuldich is, hoope die reste noch betaelt sal hebben voor V.L. vertregk.

Vorts soo kan ick V.L. niet bergen woo dat ick an Bonauentura Bodicker mynen dinst opgeschreuen hebbe, vnde begeere em niet meer tho dynen, ouermidts my hefft laeten protesteiren een wisselbrieff van 400 #, die ick voer syn reeckeninge getrocken hadde van Senor Hans van Pelckens dyner, tot resgatte van syn guyden; dat synde dat hy my sulcken schande hefft angedaen, soo hebbe ick em terstondt mynen dynst vpgeschreuen. Synde, ghyn eere van hem verwachtende was dan schande, soo hebbe ick em geschreuen, dat hy ymants senden sall mit vullenkoomen procuratie, die my van alles quitantie mach geuen.

Angaende dat solt tho verkoopen op leuerantie, daer hefft V.L. niet in gedaen, kan V.L. nu verkoopen

op den winter, 2/3000 moyen solts tho Sentuual tho leueren om 300 r. vnde jn Lisbona om 400 r., swaer gelt, soo wilt vry thot 3000 moyen verkoopen. 2000 moyen in Sentuual tho leueren soo ghy 300 gr. krigen kondt, vnde 1000 moye jn Lisbona soo ghy 400 r. kondt krigen, vnde daeronder niet. Ick hebbe in Sentuual ouer 4000 moyen solts vnde jn Lisbona ouer 3000 moyen, soo ghy dat solt kondt verkoopen, moegen dat gelt daer lichten vnde bestedent in guydt towe, wandt hir van doende sall weesen, ouermits hir groote armaede tegent voorjaer sullen thogemaecket woorden.

Vorts dat V.L. schryfft verwondert is, dat V.L. ghyn brieuen van Joan Snell ontffangen hebben, als van den 27 Februario A° 1580; welgk my ghyn wonder gyfft, mits wy v alle vre hir verwachtende waren, daertho wy vns oogk noch gans verlaeten, vnde oogk anders niet doen sullen, woowell ghy anders niet pretenderen, als dat men v 3000 # verseegkeren sall. Is v meeninge, dat wy v dengken tho kordt tho doen, dat selffde dat v capitael is, dat sall ick u thot een cettyl tho stellen: kompt seluest ouer, sullen alle dingen mit v oogen besyn, vnde sall desen winter anders niet dan die reeckeninge van vnse compania sluyten; is it, v berowet v verlouet thebben, wolde Godt sulckes noydt geschyedt ware, wandt ick hebbe hir vele guyde howeligken ondtsecht, vnde niet hebbe duruen seggen, dat see verlouet was. Die eere, die ick V.L. thobetrouwet hebbo, twyffele niet hefft V.L. een eerligk hart int lyff, sullen oogk anders niet doen, dan Godes vreese hebben. Soo ghy daer begeeren tho verwachten, thotdat ghy weeten woo v capitaell is, dat sullen wy, hoope ick,

ouer 2 maenden weeten tho schryuen, vnde dat v meeninge is tho Danzigk v tho begeuen mit der wooninge, dat waere myn wille oogk well; nae mynen vermoogen sal ick V.L. in alles fauoresieren daer ick kan, vnde mach. Tho Danszigk is een guyde plaets. Wilt oock order laeten tho Hamborch een guydt vrundt tho krigen, die wy onsen dingen mochten betrowen, wandt van daer korn tho scheppen ghyfft meerder proffyt als van Danszigk vnde is hier beter begeerdt.

Vorts myn begeeren als V.L. tho Campen kompt, soo wilt alles klaer maecken mit myn brooders; van myn brooder Henrigk den deeken wilt niet eysschen, wandt hy my alle tydt gefauoresciert hefft. Konde V.L. mit myn brooder Hermen klaer maecken, dat hy my eenige verseeckeringe gaue vant gelt an syn soene verschooten, waer my een grooten dynst gedaen.

Vorts angaende die 800 gulden, die vrowe Wendelingks schuldich is, wilt doch vorderen, dat die 800 gulden betaelt woorden, dewyle V.L. die 200 gulden ontffangen hefft als ghy tho Campen waren, soo vere als ghy kondt van haer krigen een guydt erue, daer myn 600 gulden wel op verseeckert synt, soo wilt een erff van haer koopen, soo it vele beter ware, all solde ick haer noch 2/300 gulden tho geuen. Disse schuldt van Tymen Wendelingk kompt my alleene tho, wandt ick hebbe Joan Snell syn part betaelt vnde op my genoomen; die $^2/_3$ jaeren renten tegen 6 ten hundert, die verloopen syn, die wilt voorderen.

Vorts wilt doch in alle manieren vernemen woe die saecken staen mit Henrigk Tyleman vnde wilt dat gelt van em eysschen, dat van die 220 banden korgk gemaecket is, daerouer 200 ꝺ r. van gemaecket

is, kostende 83 ℔ 600 r., die helffte wynst is voor em, die andere helffte voer my, ick hebbe daerup niet ontffanghen dan een vierendeel botter.

Ick hebbe ghyn tydt meer tho schrynen, dat schip wil tho zeyle. Sus niet dan wat die koopenschap belanget is, guyden Holster weyten 130/140 r., Polnische weyte 110/120 r., rogge 90 r., garste 90 r., meel ghyn afftoch 100 r. Dat niewe gewas hir tho lande is seer quaedt gewest ouert gansse landt, dan hir koomen dagheligks soo vele bartonen, dat ick ghyn moedt hebbe voor myn reeckening koorn laeten tho koomen. Soodat wat by V.L. tho bekoomen is solde hir 3 ℔ 400, 3 ℔ 500 die aroka gelden, geslagen towe 2700/2800 r., peper dat q. 38 #, Nagelen — 52 ℔, nooten — 28 ℔, massas — 86 ℔, Canella — 42 ℔, gengbar van Jndia 12 ℔, anyll 54 ℔, wagenblow holt — 45/50 #, blawe clapholt — 75/78 #, pick — 11/12 #, theer — 7 #, noordsche lange Sundsche delen — 15/16 #, Koperwygks 12/13 #, solt die moye jn Lisbona — 300 r., jn Sentuual 200 r. Hirmede Godt Almachtich beuolen, die V.L. wil lange gesondt spaeren jn gelugksalige welvaerdt, vnde wilt my die vrunden alle seer grooten.

V.L. vrundt waer ick mach.
Gaspar Cunertorff.

Opschrift:

Dem Eerbaren wysen Joan Joanss
van Campen mynen gunstigen vrundt
jn
Dantzigk
offte daer hy is.

De ontvanger teekende op den rug aan:

Anno 1581.

Ondtffangen in Amsterdam den 20 Nouember van dato 18 September vuidt Lixbona.

Aan dezen brief is vastgehecht de volgende bodemerijbrief van 18 October 1579:

Ick Jacob Joansen van Rarip, schipper naest Godt van myn schepe genaempt die Merminne, alsnu geredt liggende vor Danzick, om met den eersten guiden vnde bequamen windt, die my Godt verlenen sall, tho seylen nae Lixbona in Portugaell, bekenne vnde belyde mydts desen ontffangen thoe hebben van den eersaemen Joan Jansen van Campen, nu residerende in Danzick, hondert rixdaelders opt rechte auentuyer dan der zee op myen kyell schepen, op myn schip vnde guidt, met alle hett gerethe van dien, waervoer ick hem beloue, inden mey Godt beholden reyse verlendt mett myen voernoemd schip, acht daegen nae myen ankompst in Lixbona thoe betalen anden eersamen Joan Snell off synen gekometerden seshondert vertich myle ressen vnde een halve myle res in spesyen, off die rechte werde daervoer in guden gangbaren gelde, vnde em solckes thoe voldoende als voirschreuen is, soo verbinde ick myen persoen vnde myen voerschreuen schip vnde goedt, met alle hett gerechte van dien. Jn kennisse der warheydt syen hyeraff gemaeckt dre congnossementen, allens luidende, hett eene voldaen, soo is hett ander van ghender werden. Gedaen op huden den 8 Ocktober Anno 1579 in Danzick.

Jacop Jansz.

LXXVII.

Gaspar Cuinretorff uit Lissabon aan Jan Janssen van Campen te Amsterdam, 30 April 1582.

Laus Trinitati Semper a die 30 Aprilis Anno 1582 Jn Lixbona.

Eerbar gunstiger vrundt Joan Jansz, V.L. breuen van dato 1 vnde 2 Nouemhris alhier op 24 Februarij vuydt Amsterdam vnde vanden 15 Decembris alhier op 2 Martio ontffangen; op V.L. breuen vanden 1 vnde 2 Nouembris, welgke in 't lange geschreuen syn, kan ick seer weynich andtwordt an V.L. schryuen, mits seer discordieren mit die breuen vanden 15 Decembris, wandt verneme, dat tusschen den 2 Nouembris vnde 15 Decembris die duiuel syn zaedt gesaeyett hefft vnde hefft willen beletten alle guyde wergken vnde guyde proposten, die wy tho saemen voorgenomen hadden tho effectuieren, dengke weder dat sulckes van Godt sall moeten thogelaeten woorden: beter in tydts v vterste meeninge tho declarieren als daernae tho saemen gejungktiert weesende, eenige andere vreembde opiniones solden geintentiert woorden. Vernemen V.L. propost is niet geweest mit myn huisvrouwe nichte tho trowen, dan durch groote jntereste, die ghy van vns solden moegen verwachtende weesen, vnde hebben geschreuen niet solden willen tho Lisbona koomen trowen dan men solde v verseeckeren 3000 ducaten; nu vernemende, dat my ongelegen was v tho verseeckeren 3000 duc. dan alleene v jntregrieren all datgeene, dat V.L. gerechteligk thoquam, naedat wy int koorte ouergeschlaegen hebben ouer 2000 duc., is dan verwachtende eerst V.L. reeckeninge van Dantzigk, wadt alle dat korn zall moegen

gekostet hebben, dat gescheept is vnde gebleuen is. Derwyle dat ghy nu schryuen niet begeren in Lisbona tho kommen vnde v niet begeeren tho geuen inden howeligken staedt mit myn huisvrouwe nichte Anna Galoa, nu noch nummermer, see by u noch koldt noch warm sall woorden, dan van vervreemden, offte ghy see noydt gesyn hadden, jae, dat meer is, sullen uersaecken v leuen tho Lisbona niet tho koomen voor alleer dat see getrowet is, vnde meende dat see mit Johan Loeffs solde trouwen, dat ick sulckes wel solde weeten. Ick byn verwondert van V.L. my sulckes schryuende byndt, dat ick solde consentieren, dat myn huisvrowe nichte solde trowen mit myn consent mit ymants anders dan mit V.L., sulcke sick nu noch nummer meer sall tholaeten, derwyle dat sulcke schryfften by V.L. vnde my onderteegkent bynt, daerin ghy v verbinden mit niemants anders tho trowen dan mit Anna Galoa, vnde die vorsz. Anna Galoa sigk oogk verbindet, dat see oogk mit nimants anders trowen sall dan mit V.L., gelygk disse ingelechte copia vermeldet, woo solde ick mit myn consent tholaeten, dat myn nichte mit jmants anders trowen solde, dan mit V.L. Ick hebbe meerdere Godes vreese vnde sal nu noch nummermeer tholaeten, dat men mit den howeligken staedt gecken sall, wowell dat ghy in v breuen vanden 2 Nouembris vormelden, datt V.L. niet verbonden is an ymants noch an myn nichte. In disse copia, daer ick die originall van hebbe, by v vnde my onderteeckent, daer ghy v in verbinden genooch, dan derwyle ghy v eer vnde beloofften voer Godt vnde wereldt soo weynich achten, soo kan men ghyn Godts seegen van v verwachten, soo wilt my senden die

handtschryfft, die V.L. in syn poder hefft, wooraff eener oogk in myn handt is, beyde mit vns beyden gefirmiert, vnde op die rugge van dien quitantie, woo dat ghy myn huisvrouwen nichte ondtslaen van hooren eedt. Ick byn wel tho vreeden V.L. oogk tho senden die handtschryfft, die in myn handen gebleuen is, mit quitantie op die rugge, daer ick v oogk ondtslae van vuen eedt. Ick byn alles wel weerdt, derwyle ghy myn broodt soo lange gegeten hebben vnde v gestelt in den staedt, daer ghy nu in byndt, dat ghy soo mit myn geschlachte zullen gegken, daer ghy alle die wereldt die mondt opengedaen hebben, vnde ouerall laeten luyden hebben, dat ghy my mit myn huisvrowe nicht belouet waren, vnde gants Lisbona daer vul van; hebbe seer guyde howeligk ondtsecht, noydt willen in ghynen saegken verstaen, angesyn mit v belouet was, daerenbouen schryuet ghy noch, dat see mit Johan Looffs solde trowen, daer is syn leuen niet aff vermaendt, dan daernae, dat Jochem Looffs van hir vertrocken is, soo schreeff hy my vuydt Andtwerp, dat hy wel van meeninge was mit eene van myn bloodt tho trowen, soo vere als see niet belouet waere, vnde sulckes mochte geschyn, mit consentiment van syn vader vnde van my, waerop ick hebbe noydt willen hem op andtwoorden, wandt hy my niet declarierde, wele die persoone was, daer hy mede begeerde tho trowen. Ick suspitieerde mit die wedewe van Harmen van Echt, die oogk thot myn huis is, wandt hy well dacheligks hoorde van v tho vermaenen, dat wy alle dage v verwachtende waeren om mit Anna Galoa tho trowen; myn minneste gedachte syn gewest, dat hy Anna Galo solde meenen, daer hy wel woste, dat ick sulckes niet solde tholaeten.

angesyn ick see mit V.L. belouet hadde. Holdet my niet soo slicht, dat ick Godt niet meer vreesen solde, vnde sulckes solde tholaeten; dan derwyle dat ghy sulckes van my vermodende syn, vnde sulcke quade opiniones voor v nemen, soo holde ick voordt beste vnde my dungket, datter Godt meer by gedyndt sall weesen, dat die howeligkestaedt tusschen v vnde Anna Galoa niet voordtgaedt. It is beter nu tho scheyden, dan in den howeligkenstaedt onvree hem tho leeuen. Onzalich moot die vre weesen, dat ick v gekent hebbe, ouermits my sulcken infamia van v erffaren modt, myn eer in sulcker maniere tho krengken; dan ick byn van sulckes niet verwondert, derwyle dat ghy aldaer conuersieren mit luyden, die ghyn Godtsvreese hebben, dat ghy hoer onzalige costume annemen. Van desse materia genoech, wandt myn herte is soo vull, dattet my niet en dyndt meer van sulcke materia tho verhaelen.

Nae deesen wilt v reeckeninge alles klaer maecken, derwyle dat ghy tho Lisbona niet meer koomen wilt, vnde sendet vns v reeckeninge ouer, vant beginsell thot den ende, van alle datgheene, dat ghy genegotiert hebben, des sullen wy oogk doen, vnde v senden die reeckeninge wadt v koomen sall, dat sall men v affsenden thot een penningk tho, vnde die andere helffte voir Anna Galoa bewaren om hoor in een klooster tho steegken, soo vere als Godt mit myn anders niet en versydt, soo sall see mit myn wille anders nimants niet trowen soo lange als ghy leuen offte see sall in een klooster gaen vnde wilt my op die materia niet meer schryuen.

V.L. schryft, dat ghy Peter Lynckens affgeschreuen hebben vnde Joan Janss Klingkhamer die compagnie,

die ghy begeerden tho maecken, angeseyn ghy nu op Lisbona niet begeeren tho koomen, it solde my oogk niet gelegen weesen compania tho maecken, dat een ander myn capitaell in handen solde hebben, daer ick zeluen present byn, wandt ick begeere oogk wel credito vnde eer tho verweruen; ick hebbe oogk een huis vul kinders, die hebben oogk van doen; datselffde my Godt verleenen mag.

Vorts soo syndt ghy seer beklagende, dat vnse compania mit herten niet gemeendt is. V.L. hefft daer guydt spreegken, wy hebben syndt 1578 alle tydt in grooter benawdtheydt gewest, a° 1578 is die Coningh Sebastianus van hir vertrocken, myn vnde Joan Snell schuldich blyuende ouer 20 ℧ duc., waeraff thot disse vre noch 5 ℧ duc. vuydt staen vnde die reste is my betaelt mit grooter verlys vnde jntereste daerenbouen, die 51 lasten weyte a° 1579 durch V.L. van Dantsigk gescheept jn Heyn Peter Vaers vnde Geerdt Euertss, gantzeligk gebleuen, daer niet affgekoomen is; daerenboouen a° 1579/1580 hir tho Lisbona een groote sterffte gewest van die pest, dat wy Lisbona hebben moeten ruymen; daerenbouen jn Augusto a° 1580 alle die voorstadt geplondert, daerdurch Joan Snell vnde ick grooten merckeligken schade geleeden hebben, alle die guyden, die in Joan Snells huis waren, benomen, vnse korn, dat thot Dom Fernando Alfonso de Bareto lach, vnse masten, die voor syn deure lagen vnde in syn huys, alle genomen vnde andere diuerse guyden. Dat welgk meer is als ick derff seggen, woo solde een man die lust niet vergaen tho handelen, daer Godt almachtich sulken ongelugk vns thogesonden hefft. V.L. hefft niet ouer vns tho klagen, dan sulckes Godt almachtich tho schryuen, die sulckes niet hefft

belyuet. Wy sullen alle die reeckeninge van vnse compania klar maecken, soo haeste als V.L. vns van alles reeckeninge van daer gesonden hefft, dewyle dat wy v ouer 2 jaeren geschreuen hebben, dat ghy v vp Lisbona begeuen solden, soo begeren wy nu vorts an op vnse kosten niet meer sullen theeren, dan wy sullen den anderen reeckeninge doen, vnde een ider van syn administratie quitantie geuende, dan soo Godt belyuet, soo sullen wy den anderen weder gebruycken vnde alle lealitadt bewysen.

Verneme V.L. mit Henrigk Thyleman de reeckeninge geklaerdt hebben, vernemen vanden corgk gekoomen is vry gelt . . . . 794 f. — 13 st. — 0 d.
daervp my gesonden in linwandt vnde kees vnde botter. 430 f. — . 9 st. — 0 d.
soo wilt van em vorderen die reste, die my noch koomen sall vnde laet em die employeren, offte V.L. ouerleueren, vnde bestedet my in guydt geslaegen towe wydt gewogen, dat theeren kunnen, wandt daer meer proffyt op weesen sall dan op Linwandt, nae hy my geschreuen hefft by syn breuen. Soo is summigh korgk duirder verkofft dan syn reeckeninge brenget. Ick sal syne breeuen opsoogken, daermede bewysen. Henrigk Thyleman hefft my die reeckeninge gesonden, daer ick em op respondieren sall, wadt ick em schryue, sall V.L. die copia senden.

Ick verneme V.L. is geweest by myn brooder H. meyster Jacob Cunertorff, alle ware 3 weegken stille geleegen vnde int brede mit hem gesprooken hebben van myn saecken, op tgeene dat ick an myn brooders vnde haar kinderen then achteren byndt, dan V.L. my excusierende hoer niet begeren tho ouervallen, dat see daerdurch mochten gebregk lyden, sonder

solden my beweisen op dat sterfhuis van myn z. oom Tonis Glawe, welgk see niet solden sentieren, wandt see hoor soo lange sonder dat guydt beholpen hebben. Soo heeft V.L. verkregen, dat myn broder Jacob my syn part bewyset vant sterffhuis, vnde my ouergedragen hefft thot affkortinge van myn schuldt, vnde daerenbouen noch breuen gegeuen an myn brooders Simon vnde Joan Cuinertorff, dat see hoer thot sulckes oogk solden willen verstaen vnde oogk geschreuen hebben an myn brooders den deegken op Arnem, vnde verwachten hoor thot Campen, all waere dat see all doende waeren mit dat sterfhuis vnde deelinge, vnde vreese, dat see sulckes in manibus hadden, qualicken van haer tho krigen sall weesen; will in allen manieren mit alle guydicheydt mit hoor handelen, dat see van my niet gegraueert worden, all solde ick myn leuen niet een penningk daeraff syn, will myn brooders niet aggraueren, dan mit alle guidicheydt vnde vrundtschap accordieren, dat see voor guydt nemen my dat sterffhuis, wil seggen hoer part van die heransie van myn oom Tonis Glaewe z. ouerdraegen vnde in possessie tho stellen, angesyn myn brooder Simon vnde Joan my sulckes belouet hebben, woo wel myn broder den Scholaster secht, dat hy my sulckes niet betaelen solde, angesyn ick soo weynich acht op die jongess gehadt hebbe. Ick sall ghyn jongers meer nemen sonder burge, it sy wele dattet sy, om sulckes niet tho hooren. Ick byn blyde, dat V.L. die reeckeninge ontffangen hebt van Carsten Peters, daer mach V.L. nu in vernemen wattet voor een man is; wilt ontfangen die 899 mr. 12 s. 12 d., die hy schuldich is van die gummelagk, vnde holdt see daer op V.L. reeckeninge. Wilt my

schryuen offte vp die lagk daer wadt tho doene is, men sall hir dat quintaell moegen koopen om 16 ♉ — 500/17 ♉ 000 mr.

Ick byn blyde, dat V.L. geaccordiert is mit die reeders van Joan Backer vnde nu op paschen sult ontffangen van Peter Koruer in Amsterdam 554 gulden 8 st. corent licht geldt, voor die 210 # swaer gelt, de ick em hir op bodemerie gegeuen hebbe. Segge an Joan Backer gegeuen hadde in Sentuuall. Ick holde die partie voor guydt; wadt V.L. daerin gedaen hefft; sulcken geldt wilt oogk alle by v beholden op reeckeninge van v capitaell, diewyle dattet onse companie thobehoert.

Angaende dat V.L. weder ouergedragen hefft an Cornelius Looffsz die schuldt van Peter Wolff, die welgke geconsentiert is mit syn creditoren $^1/_3$ part contant tho betalen $^1/_3$ ouer 6 jaeren vnde $^1/_3$ part als hy die macht hadde, is welgedaen.

Hans Huisman was noch schuldich de termyn van verleeden Paschen, dan noch niet betaelt, beloffde sulckes tho betaelen, vermits een huis vull kinderen hadde, wadt gedult mit em hebben moeten.

Dat Cornelius Loeffsz die gengbar in conserua vnde drooge gengbar alle verkofft hadde, daervan moth ick reeckeninge van em verwachten.

Vorts gunstiger vrundt, jck solde op v begeeren, dat ghy my die vrundtschap wolden doen vnde reysen nae Leyden mit guyde jnformatie van myn brooder M. Jacob Cunertorff, om tho syn ofte V.L. solde moegen vurderen die achterstellige renten, die zie my schuldich syn; eerst weeten van myn broeder was vele jaeren renten, dat see schuldich bynt, dat see v van die verlopen renten gelt geuen, offte weder

niewe verzegelinge vnde reeckeninge, die verloopen rente op die andere hofftsomme vnde maecken alsoo weder nieuw breuen vp my vnde vp myn huisvrowe vnde rechten erffgenamen. offte laedt seedt affiossen mit die 16 peningk, gelygk die breuen vuydtwysen; hierin wil my V.L. die vrundtschap doen dit beschicken vnde my antwordt schryuen.

Sus niet, dan wadt die koopenschap belangende is, dat korn is hir op een legen prys, ouermits dat niewe gewas seer schoone staedt vnde dacheligks vele bartonen koomen. Bartoonsche weyten 130/140/150/160 mr., Oestersche weyten, Polnsche vnde Warder 90/100, Holster weyte 110/120 mr., Pruissche rogge 75/70 mr., Rigsche rogge 50/55, garste 55/60 mr., Grudents meel 80 mr., soldt gelt tho Lisbona die moye 400, jn Sentuuall 320 mr. Specerie, peper dat quintaell $35^1/_2$/36 # contant, gengbar 32/33 #, nooten 28 ℔ 500/29 ℔, massas die schoon syn sonder poo vnde nooten 82 ℔, canella 40 ℔—42 ℔, nagelen 52 ℔, geslaegen towe dat quintaell 2 ℔ 600 mr. Dantzigker iser dat quintaell 1 ℔ 300 mr., ·was die aroka 3 ℔ 300/3 ℔ 400 mr. is duir. Sucker van Ilia de Madera die aroka 2900/3000, sucker van Brazyll die widt ni poo 1850 mr., mustabada 1 ℔ 150, pannellas 1050 mr., sucker van San Thome die aroka 950 mr., wagenschot 32/33/35 #, blaewe wagenschot 40/45 #, blaew clapholt dat grodt hundert 80/84 #, Lettows clapholt dat grodt hundert 60/66 #, pipenholt dat kleyn hundert 11/12 #, vaetholt 2400/2500 mr., lange Sondtsche delen 17/18 #, Koperwigksche delen 11/12 #.

Gunstiger vrundt, wilt my doch schryuen woo datt die saecke staedt mit Tyman Wendeligk, offte hy oogk

eedt betaelt hefft, wandt die schuldt nu alleene op my ankompt; wilt my guyde versegelde breuen laeten geuen op guyde eruen vnde gronden, dat ick verseegkert binne.

Hirmede Godt beuolen, die V.L. wil lange gesondt spaeren jn gelugk vnde saligheydt.

V vrundt
Gaspar Cunertorff.

Sullen myn brooder Johan onderrichten woo dattet met die saecken van Wendeligk staedt, die nu in myn absentia sall moegen myn renten ontffangen vnde my reeckening van doen.

Opschrift:

Aenden eerbaeren discreten Jan Jansen, mynen gunstigen vrundt tot
Amsterdam
of waer hy js.

De ontvanger teekende op den rug aan:

Anno 1582.

Vudt Lixbona den 30 Apryl, in Campen ontfangen den 30 Junyo.

LXXVIII.

Cornelius Loeffsen te Dantzig aan Jan Janssen van Campen te Dantzig, 10 Juni 1584.

Copia.

Laus Deo Semper a die 10 Junij a° 1584 jn Dantzigk.

Ersame gude vrendt Senor Jan Jansen. V.L. ge-

sundtheitt hore ick gerne, Gott gefe lange ist salich, mynenthaluen danck ick Gott voer syne genade. Wyders so is my J.L. schriffen vanden 9 Aprill vth Campen den 15 ditto well geworden, darihn ghy my schryffen, datt ick jw bescheidt solde schriffen, off ick nicht ontfanghen hebbe 195 # van Hn Michell Kerll, vnd von Andreas Stöuer 35³/₄ #, dat jw Jan Schnell diese vorgeschreffen perselen op jwe reeckeningh stelt. Jan Schnell mach woll mehr op jwe reeckningh stellen, so sullen ghy weten, dat diese bofengeschreffen 2 perseelen nicht ontfangen hebbe, weet ock nichts daervan. Ghy schriffen my off ick keine sonderlicke reeckeningh mit Jasper Cundersdorp mochte hebben, darop sulle ghy weten, dat ick anders keine reckningh hebbe geholden mit Jasper, sunder ghy hebben die copia darvan. Ick hebbe Senor Jasper anders kene reckningh gesonden, hebbe oock anders nicht ontfangen, den wat jnder reckningh steitt, dar ghy die copia van hebben. Watt Senor Jasper vor syn proper jnder reeckningh angaet, js my onbewust, vehle weniger wat J.L. vnd Jan Snell angaet. Wat ick ontfanghen hebbe, dat hebbe ghy jnder reeckningh soo gy van my hebben; weet J.L. keen wieder bescheidt darvan tho doen. Dat ghy schriffen von Jochem Eller van 417³/₄ #, datt hebbe ghy ontfanghen vnd ick nicht; watt belangende syn die 30 f. van de spicker huire, dar hebbe ick J.L. myne portion jn betaltt, mit mehr andere vngelde, so jnder reckningh nicht staen. Vnd js richtich vnd klaer. J.L. schrift, datt ick jw schriffen sall war Senor Jan Schnell ofte ghy die voergenoemde perseelen waernehmen sullen, datt es my onbewust; wes ick nicht ontfanghen hebbe, datt kan ich jw noch Jan Schnell nicht guitt doen,

datt moghe ghy ofte Jan Schnell soecken by denne die hett ontfanghen heefft. Ick byn by Andrees Stöuer gewest vnd hem gefragett oft hy my ofte myner huisfrouwen jrkein gelt betaelt heft, daerop he my ther antwoert gaff, he heft my noch myner huisfrowen keen wesselgelt betalt von Jaspern wegen, sundern Jw heeft hy wesselgelt betaelt. Vnd von Michell Kerll hebbe wy nichts ontfangen, daer richtett jw nach, ick weet van Jan Schnellen reeckningh nicht tho seggen, wat ick ontfangen hebbe, daer hebbe ick Senor Jasper Cunersdorp vmb reeckeningh tho doen, gelyck ick Senor Jasper Cunersdorp oock reeckninghe gedaen hebbe.

Angaende von Jurgen Behm die 13 # $2^1/_2$ st., die hebbe ick Jurgen betalt opt schriffen van Senor Jasper Cunersdorp, dat ick sulcke 13 # $2^1/_2$ st. Jurgen Behm betalen solde, glick ick ock gedaen hebbe, offse Jaspern alleine angaen ofte Juwe matschap, darvan wordt Jw Jasper bescheidt doen.

Vnd Andreas Stöuer secht my, hy heft Senor Jasper Cunersdorp ofer gemacket op Lisbon, nach jwen affscheide van hir 15 ʊ res vnd etlicke res, off dit nu datt gelt ist, daervan ghy my schrifen, js my onbewust, datt wurde ghy by Cunersdorp erfahren, den het gift my grodt wunder vnd sehre fremden, dar J.L. so lange js van hir gewest, vnd schrifen nu, datt ick jw sall bescheidt schriffen van die vorgenomde perseelen, daer ghy doch selffs syn hir tho Dantzigk gewesen, doen ick in Hollandt was, dar ghy wel weten dat ick, noch myne huisfrou, sulcke perselen nicht ontfangen hebben; offse V.L. selff ontfangen heeft js my onbewust; ick hebbe die perseelen nicht ontfangen, weet ock nichts wider darvan, hiernach

richtet J.L. Vorts schriffe ghy, dat ghy van Karsten Petersen tho Lubke jw gelt nicht kunnen krigen, dat my wunder gift, so is myn raedt, dat J.L. self nach Lubke reisen vnd forderen jwe betalinghe. Wehre ehm Cunersdorp watt schuldich, hy wehre ehm machtich genouch tho betaelen; hy betaele jw vnd js ehm Cunersdorp watt schuldich, dat soecke hy by Cunersdorp, dit solde myn radt syn dat ghy deden; tho Lubke is guitt recht.

Item dat ghy schriffen van her Jacob Cunersdorp, dat hy doet is vnde dat curatores gestelt syn over syn guidt, vnd datt men op Ostern sall sterffhuis holden, darvor byn ick danckbaer, datt ghy my datt tho geschreffen hebben, ick hebbe vor 2 mantten all nach Vtrecht geschreffen ahn mynen nefe Loeff Thonissenn, dat hy sulcken geltt wolde forderen, so my Jacob Cunersdorp schuldich js, dat were ensten tidt dat ick myne bethalinge krege, den ick hebbet 20 jahr gemisset.

Sunst nichts den die lope der wahren mitt der handlung jst hier gantz slap, guiden weitten gelt hir noch backguitt 55/56 f., Polnschen weitten dar nach hy js 45 jn 48 f., guden frischen rogge 30, 32 jn 34 f. Slecht guit is genouch verhanden aferst puick weynich, garste 26, 27 f., mehl 20, 21 f., pick 18 f., theer 14 f., kronasche die beste 38, 40 f., von wagenschott, klapholt weinich koep, Spaens solt 11, $11^1/_2$ f., Browasy 11 f. Was, datt schippundt 60, 61 f., stangiser 8 f., dit syn die lope der wahren. Vnde hiermit spare J.L. Godtt langhe gesundt jn gluckseliger wolfaert, vnd grotet doch Symon Cunersdorp van mynentwegen, vnd alle die mynen laten Jw sehr grotten vnd kan ick J.L hir wohr jn denen,

sulle ghy my willens finden. Het schippundt jser gift hier tho laghe: 4 gr. vnd 7 schilling pundtoll, wat het jn den Sundt gifft js my onbewust vnd hier mit wat jw lieff ist. Datum jn hast wo vor.

Was onderteeckent met een ander handt geschreuen als volcht:

J. W. A. und F.
Cornelius Loffsen der Elter.

Opschrift was:

Den Erbahren wiesen Jan Janssen
von Campen Gunstigen vrundt jn handenn jnn Campenn,
ofte wohr hy is.

In margine stondt geschreuen met Johan Janssen handt als hier te ersien is. [1])

Gecollationniert met de originale missiue by Jan Janssen van Campen inder stadt Campen gerichte ouergeleuert ende js daermede, alsoock met de geannotierde annotatie in margine vorsz., concorderende beuonden by my

J. Stercke, secretarius Campensis.

De originale van dessen js Johan Janss van Campen ter handen gestelt ende heeft beloeft deselue wedder in den gerichte ouer te leueren ende dat met consent des E. Raedts vpten 20 Januarij 95.

---

[1]) In margine staat: Refereert alle die geligneerde regelen deses brieffs geteeckent met † tegen Gaspar Cunerturfs reeckening folio 1, folio 3, folio 5 vnd het extract, dat Wilsem in 't Erbar gerichte heeft geexhibeert vuit Loofsens brieff dato 18 April anno 58 in Dansick. Oock mede Loffens reeckening a folio 11, alles affgetekent oeck met †.

LXXIX.

Henrick van Wilsem te Campen aan Jan Janssen van Campen te Amsterdam, 3 October 1584.

Laus Deo in Campen den 3 October Anno 1584 stilo nouo.

Eerbaer gunstigher guide vrundt Sr Jan Jansen; nae alle behoerlicke erbidinghe midts wunschende V.L. gheluck ende salicheidt, soo is dese anders nyett dinende, dan om V.L. tho aduertiren, hoe dat ick scriuent van dato primo October ontfanghen hebbe, waerup volgende is andtwordt soe voele noedich is. Dat V.L. scrieft by diuersche boeden van Antwerpen is gewest om the vernemen die oersaecke, dat ick ghien scriuent van Peter van der Moer en kreech, soe heft V.L. vernoemen, soe V.L. my scrieft, dat Peter van der Moer weel ouer 14 daghen van Antwerpen nae Selant was ghereist ende dat V.L. by Sr Johan Persin ghewest hadde ende dat V.L. hem sulcks ghevraecht hadde ende dat hy V.L. ten antwordt seide, dat Peter van der Moer all sint den 8 September all van Antwerpen ghewest is ende ghift hem nu tho Haerlem, alwaer Sr Johan Persin een huis voer hem gehuirdt hadde, daer Peter van der Moer sin residentia denckt tho nemen ende dat daer tho Amsterdam een groete packet brieuen voer Peter van der Moer lach, wachtende up sin kompst. V.L. scrieft my, dat V.L. besien will offte ick aldaer enighe breue by hebbe; indien daer eenighe breuen sinnen, die wilt my van stonden an hier senden, ghelick ick V.L. thobetrouwe; ick bidde V.L. vruntelick, wilt my strax auisiren die kompst van Peter van der Moer aldaer tho Amsterdam. Oeck soe scrieft my V.L.,

dat Peter van der Moer in syn absentia ghelaeten hadde sin swagher, om up sin breuen tho respondiren. Dat V.L. scrieft offte ick die bode oeck por memoria gesteldt hadde om tho vernemen offte die breuen oeck well bestellt waeren, ick hebbe die boede nyett por memoria ghestelt, want Adam, S[r] Peter Rotgersen knecht, heft see besteldt midt die boede, die den 14 September nae Antwerpen is ghereist; daer sal V.L. my die vrundtschap in doen ende daernae vernemen ende scriuen my van stonden an antwordt, want my daer seer nae verlancktt pro auiso om tho scrieuen expres antwordt nae Lisbona. Oeck soe scrieft my V.L., dat aldaer noch ghiene andere schepen van Lisbona ghekoemen waren noch scriuent sint 8 September, daer wy die leste brieuen mede kreghen. Vorts soo scrieft V.L. angaende die schepen, daer schipper Jan Martsen mede int Tessel lach in sin compania, dat die verleden sondach acht daeghe waeren in see geloepen, dan see soelden weder in Selant synnen ghekoemen, oeuermidts hoer luiden die windt contrary leep, aldaer see itsundes noch soelden liggen, ouermidts die wint, Godt betert, noch contrary is. V.L. sal ghelieuen my die vrundtschap tho doen ende vernemen expres offte Jan Martsen oeck in Selant inghekoemen is, want ick soelde meenen, dat die boets, daer Jan Martsen mede compania ghemaeckt hadde, dat die soelden eer vuyttgheloepen wesen ende see geholden hebben. V.L. sal ghelieuen my van stonden an tho scriuen wadt V.L. daervan vernemen kan, daer sal V.L. my groete vrundtschap in doen. Oeck vernoemen vuytt V.L. scriuent, dat schipper Claes Roemer als eergister auent soelde uit Tessel ghecoemen sin; Godt de Here Almachtich will hem

behouden reise verlenen ende desselue ghelick Jan Martsen, Amen. Oeck vernoemen vuytt V.L. scriuent, hoe dat aldaer noch 3, 4 schepen tho leggen up Lisbona, onder derwelcke schipper Klaes Cornelisen Kuicken eene mede is. V.L. sall my gelieuen van stonden an tho scriuen, wanneer schipper Klaes Cornelisen Kuicken het schip tho zeile will, want ick wilde hem gherne twe tonnen midt kaerten in gheuen, pro auiso.

Oeck soe hebbe ick by min oem S. Simon Cuinertorff ghewest ende van V.L. saecken midt hem ghesproecken, hy ghieft my ten andtwordt, dat V.L. in sinen breuen verleden vermant heft, ende ment desselue ghelicks noch tho doen midt dese brieuen, die hy mi scriuen sall. Ick en twifele niet ofte V.L. sall vp een kordt 3, 400 d. in handen hebben. V.L. sall my ghelieuen van stonden an tho scriuen wanner die schepen gheredt sin.

Hier is nyett nyens, daer ick V.L. soelde konnen van scriuen, dan alleine die maelkontenten liggen bj eene, men is seer vervreest voer Mastebroeck, want die ossens sinnen vedtt. Hiermede Godt almachtich beuolen, die V.L. lange will ghesont spaeren in ghelucksalighe weluaert. Min huisfrouwe doet V.L. van harten seer groeten ende desselue ghelicks min suster ter Barchorst; alle die vrunden sinnen noch welvarende; ick hebbe see van V.L. weghen ghegroet, doen V.L. van harten seer weder groeten. V.L. will my die vruntschap doen ende groeten my seer alle die goede vrunden. Ick en scriue nyett up Lixbona sonder V.L. antwordt up desen. Soe dat ick my verlate up het antwordt van V.L., daer ick my ghants tho verlaete, wantt hoepe dat in die coberto van

Peter van der Moer enighe auiso offte brieuen solden sin, daer ick antworde mochte; nu mach V.L. my van stonden an van alles auisiren, ghelick ick V.L. thobetrouwe. Vale.

V.L. dinar ende vrunt stedes bereyt,
Henrick van Wilsem.

Opschrift:

En erbaeren ende zeer discreten Johan Jansen van Campen, minen gunstighen vrundt, tho huis by Berent Rotgersen in die Warmoesstraete int waepen van Campen
jn
Amsterdam.
1584.

De ontvanger teekende op den rug aan:

Anno 1584 in Amsterdam ontff., den 4 October vnde werdt weder beantwoert.

LXXX.

Henrick van Wilsem te Campen aan Jan Janssen van Campen te Amsterdam, 12 October 1584.

Laus Deo in Campen A. D. 12 October Anno 1584 stilo nouo.

Eerbaer gunstigher vrundt Sor Jan Jansen, nae alle behoerlicke erbiedinghe soo is desen anders nyett dinende, dan om V.L. tho aduertiren, hoe dat ick V.L.

scriuent van dato den 9 October alhier gisteren ontfanghen hebbe, daerby vernoemen, dat V.L. noch kloeck ende weluaerende is, twelck my lieff is tho hoeren, mynenthaluen samptt min liue huisvrouwe end alle goede vrunden, dancken Godt den Here almechtich voer sinder genaede.

Soo verneme ick vuytt V.L. scriuent, hoe dat Jan Persin V.L. gesecht hadde, dat S[or] Peter van der Moer all daechs tho voeren voer V.L. scriuent all tho Amsterdam midt sin huisvrouwe was ghekoemen, ende V.L. hadde hem nyett ghesproecken; indien hy daer is, soe mach V.L. my die vruntschap doen ende vraeghen hem nae die creditbreff ende min scriuent offte hy die nyett ontfanghen heft; watt V.L. daervan passirt, dat mach V.L. my strax auisiren vp alle vrundtschap, wandt wilde sulcks in min scriuent por Lixbona verhaelen, ende oeck offte tho Antwerpen wel eenighe wisel op Lisbona soelde tho krigen wesen; oeck vernomen vuytt V.L. scriuent den 6 dito, hoe dat uit Tessel waeren inghecoemen 5 schepen van Lixbona, diewelcke diuersche breuen van den 28 Augusto thot 2 September medeghebroecht hebben, dan ghien scriuent voer my, hetwelck my seer verwondert, dan V.L. sal ghelieuen tho vernemen offte die 2 schepen van India, die welcke daer fallieerde, all tho Lixbona waeren ghekoemen, daermede min heer ende oom sin swaegher soelde koemen. Behaluen die 5 schepen van India, die daer ghekoemen waeren, oeck vernoemen vuyt V.L. scriuent, hoe dat die schepen, die in Zelant waeren weder inghekoemen, daeronder dat was schipper Jan Martsen, soelden in zee gheloepen sin een verleeden saeterdaeghe. Godt den Heere Almachtich wil hoer gheluck ende be-

houden reise verlenen. Oeck soe scrieft V.L., dat die schepen, die int Tessel laeghen, daeronder was schipper Klaes Roemer, een verleden sondaeghe in see gheloepen sin. Godt die Heere Almachtich will hoer goede reise verlenen ende bewaeren voer schaede. Amen. Angaende dat V.L. schrift, dat wy V.L. soelden bedencken in onse scriuent, dat sulle wy gherne doen; myn oem S[r] Simen Cunertorff ende ick van gueder harten, daer behoefft V.L. ghien twifel an tho slaen ende dencken oeck nyett V.L. sall een guydt antwordt ende retorna krigen. Wy hebben noch voer dese tidt nyett geschreuen, verwachten up antwordt deses, dat V.L. my alle bescheit scrift ende van die ghelegentheidt der komenschap ende up wadt pris dat die peper is, tho wiele dat wie por schipper Jan Martsen om peper geschreuen hebben ende nu een parthie ghecommen is, oeck soo sall V.L. ghelieuen my tho scriuen offte noch aldaer enighe schepen up Lixbona legghen, want wilde gherne de thokomende mandaeghe twe tonnen midt kaerten senden: pro auiso. Oeck soe sall V.L. my gheliuen tho scriuen, wadt daer voer tidinghe is van Bruezelt ende Machelen ende hoe het schip midt die passaighe van Antwerpen tho stelt, wandt hier selsaeme spraecke ghaett. V.L. will my up alle dese saecke van stonden an bescheit up schriuen, daer sal V.L. my groete vruntschap in doen, want ick daernae wachte midt min scriuent. Hier is nyett nyeus dan wy sullen van daeghe hier inhaelen den graeue van Moers voer stadthoelder ende die burgherie sullen alles in hoer gheweer wesen; derhaluen en hebbe ick ghien tidt V.L. meer tho scriuen, oeck hoepe ick, dat die schepen soo int Tessel liggen, daeronder is schipper Klaes Cornelissen

Kincken, dat die noch soo haest nyet seilen, ouermidts dat die wint contrary is, eer dat ick antwordt van V.L. krighe ende mine brieuen daer sin sullen. Ghisse wel, dat die schippers noch wel een 8 offte 10 daegen tho Amsterdam sullen wesen, want see nyett nae hett Tessel trecken. voer alleer dat see die windt guidt sin. V.L. wil my midt alle diligentia scriuen ende spreken midt S[r] Peter van der Moer van mynentwegen, want ick nyett eer scriue voer alleer ick bescheitt van V.L. hebbe. Dat V.L. schrifft alls ick V.L. scriue die breuen by bekanden soelde doen, sulckes doe ick alltidt, dan het schindt als die schippers tho seile sinnen, soe vraeghen see offte aldaer ghien breuen sin, soe doen see see die schipperen, derhalue brenghen die bekanden die breffe nyett oeuer. Wadt V.L. vp min saecken tho porto ghieft, datt wil ick gherne V.L. tho dancke betaelen. Hiermede Godt Almachtich beuoelen, die V.L. langhe will ghesont spaeren in ghelucksalighe weluaert; min huisfrouwe doet V.L. seer hoeghelick groeten ende wilt my seer groeten alle die goede vrunden. Mytter haest.

V.L. dinar ende vrundt
Henrick van Wilsem.

Ick mene tho Amsterdam eerstdaeges tho komen mit Goedes hulpe; dan verwachte V.L. scriuent erst.

Opschrift:

Den Erbaeren ende seer discreten Johan
Jansen van Campen, minen gunstighe
frundt, tho huis by S[or] Berent Rotgersen,
wonende int waepen van Campen in die
Warmoesstraete
jn
Amsterdam.

De ontvanger teekende op den rug aan:

12 October A° 84.
Ontffangen in Amsterdam den 13 October ende bet. 1½ st. porte, beantwoerdt den 14 dyto.

LXXXI.

Henrick van Wilsem te Campen aan Janssen van Campen te Amsterdam, 18 October 1584.

Laus Deo in Campen a die 18 October Anno 1584 stilo nouo.

Eerbaer gunstigher guide vrundt Sor Jan Jansen, nae alle behorlicke erbidinghe midts wunschende V.L. gheluck ende salichheidt, soo is desen anders neytt dinende dan om V.L. tho aduertiren, hoe dat ick V.L. scriuent ontfanghen hebbe, voelget antwordt soe voele noedich is. Dat V.L. ghesproecken hadde midt Sr Peter van der Moer ende dat hy V.L. ghesecht hadde, dat hy die creditbreff ontfanghen hadde, dan dat hy voer dese tidt min heer ende oem in alsulcken creditbreff nyett konde dinen, soe moedt wy daer pacientia in nemen voer dese tidt. Dat V.L. scrift, dat die schepen in Tessel soelden tho seile ghaen, ouermidts die windt guidt is, ick hebbe voer dato nyett ghescreuen dan ick sinne vueste beseth, ick sende hier twe tonnen midt karten n° 7, n° 8, die wil V.L. van stonden aen bestellen ende sprecken midt Melis Willemsen, dat see doch voert moegen

koemen ghelick ik V.L. thobetrouwe, ende scriuen my strax wadt schipper dat see innemptt, om aldaer die seebrieff by tho maecken ende hoe het schip het, indien daer het schip is van Klaes Cornelissen Kincken, soe wilt see daerin bestellen, daer sal V.L. my groete vrundtschap in doen, ende scriuen my van stonden an, soe sal ick V.L. myn breuen senden ende ick sal daer V.L. in ghedencken ghelick offte V.L. min broeder waer, ghelick ick V.L. por copia, weltt Godt lesen laten sal; ick hoepe midt Godts hulpe daer tho koemen int lest van die thokomende weke, ick hebbe hier wadt tho doene, dat ik nyet van hier en kan. Dat V.L. scrieft aldaer waeren ghecoemen tho Lixbona 6 schepen van India, dat welcke my lieff tho hoeren is ghewest; ick hoepe van die gratie Godts, dat het 7 oeck voer dato aldaer sal ghekoomen sin, daer ick by hoepe, dat min beminde oem Sor Cunertorff sin thokomende swaegher sal ghecoemen sin. Ick hoepe van die ghenaede Godts, dat wy sulcks mytten ersten vernemen sullen. V.L. sal my gheliuen tho scriuen offte sint kompste van die 5 schepen, oeck enyghe schepen meer ghekoemen sin. V.L. sal gheliuen my tho scriuen, wadt aldaer voer tidinghe is van die passaighe van Antwerpen, wandt hier ender ghekoemen is van Antwerpen, heft een verleden Vridach noch daer ghewest, secht dat het ter seer qualick staet ende dat die passaighe soelde beledt sin, midt schepen, die die viandt nu erst onder sin schantse soelde ghelecht hebben, daermede die passaige soelde benaudt sin ende dat Mechelen ende Bruesseltt soelden in accordt midt die maelkontenten staen. V.L. sal gheliuen my tho scriuen wadt daervan passirende is mitten ersten. Angande dese twe tonne, die ick hier

sende, hefft Wolff Henricksen vorscreuen an Melis Willemsen, omdat hy die bestellen sal, soe heffter V.L. ghien moyte mede. Het moedt tho schepe ghebroecht sin midt pracktick, oeuermidts die licent. V.L. sal slichs beliuen tho vernemen wadt schipper datt see innemptt ende my van stonden an sulckes auisiren, want wilde gherne min breuen by die tonnen senden; indien V.L. ghelieft oeck daerby tho scriuen, soe sall V.L. gheliuen my hir sin breff tho senden, soe sal ick see in die myne steecken ende van alles daerby verhaelen van V.L. saecken, ghelick V.L. my thobetroudt. Dese tonnen moeten in alle manieren van stonden besteltt sin ende V.L. my van stonden an sulcks auisiren. Ick hadde voer dato all langhe gescreuen, haddende dese tonnen gheredt ghewest, hebbet derhaluen min scriuent versumptt. Oeck sall V.L. my gheliuen tho scriuen offte die ossenen wel vercofft ende vandehandt willen. Mytter haest ick verwachte antwordt up desen, om myn breuen strax an V.L. tho senden, dat V.L. die by die tonnen bestellen mach. Hierin sall V.L. my groete vrundtschap doen, ghelick ick V.L. thobetrowe, wandt ick slaa daer ghien twifel an offte wy sullen, wildt Godt, noch tho saemen midt malkanderen handelen, ende alle questien sullen, weldt Godt, well offloepen. V.L. stelle sin harte vry in vrede ende slaa daer ghien twifel an, want ick en twifele nyett offte wy sullen midt die hulpe van Godt Almachtich erstdaeghs up alle saecken bescheidt krighen. V.L. sal gheliuen my tho scriuen offte V.L. oeck enighe tidinghe sint ter tidt vernoemen heft van schipper Jan Martsen ende Klaes Roemer, die windt heft wel gheweidt; ick hoepe midt die hulpe van Godt Almachtich, dat see een

korte reise sullen hebben, dat gunne ons Godt Almachtich is het ons salich. Hiermede Godt den Here Almachtich beuolen, die V.L. langhe wil ghesont spaeren in ghelucksalighe weluaert. V.L. sal ghelieuen tho groeten alle goede vrunden; min huisvrouwe samptt onse suster ter Barchorst doen V.L. van harten seer hoeghelick groeten. Alle die vrunden sinnen, Godt sie gheloefft, noch welvarende; mytter haest V.L. vrundt ende dinar

Henrick van Wilsem,
1584.

Opschrift:

Den erbaeren ende seer discreten
Jan Jansen van Campen, tho huis midt
Berendt Rotgersen, minen gunstighe
vrindt jn
Amsterdam.

De ontvanger teekende op den rug aan:

Anno 1584 in Amsterdam ontff. den 19 October vnde voerdt weder beantwoert.

LXXXII.

Henrick van Wilsem te Campen aan Jan Jansen van Campen te Amsterdam, 21 October 1584.

Laus Deo in Campen A die 21 October Anno 1584.

Eerbaer gunstiger vrundt Sor Jan Jansen, nae alle behorlicke recomendatie midts wunschende V.L. voele

gelucks ter salichheit, soo is desen anders nyet dinende, dan om V.L. tho aduertiren hoe dat jck V.L. breff ontfangen hebbe, daer ick seer verblidt binne ghewest, dar V.L. scrieft die twe tonnen midt kaerten wel tho passe quaemen om tho bestellen midt schipper Claes Cornelisen Kintken ende dat ick die seebreff daer vry upmaecken soelde, soo sende ick V.L. hier ingesloeten die zeebrieff, die sall V.L. gheliuen van stonden an tho bestellen, gelick ick V.L. thobetrouwe; ick hebbe van V.L. saecke dienstelicke vermandt, gelick V.L. my thobetroudt, gelick ick nyett verborgen voer V.L. hoelde, ick V.L. wel laten sal. Dat V.L. scrift oeck an die Senores scriuen wilde mytten selffden Klaes Cornelisen, dat behaecht my seer wel; ick hoepe midt die hulpe Godts V.L. sall vppen kort vertroest worden. V.L. sall geliuen, soodrae als V.L. dese ontfanghen hefft, tho vernemen aldaer noch einige schepen vp Lisbona tho leggen, want ick hier voer S[or] Cunertorff een osse geslacht hebbe vp sin begerten, is als gisteren gheslachtt, indien daer enige schepen noch tho Amsterdam sinnen, wilde see van stonden daer schicken, hier sal V.L. my groete vrundtschap in doen ende scriuen my van stonden an bescheit, ende scriuen my oeck offte die schippers daer wadt bliuen, wilde noch gherne ettelicke breuen senden. Oeck soo sall V.L. my geliuen tho scriuen offte daer enighe schepen up die passaighe van Antwerpen liggen van die maelkontenten, ende hoe het daer thoghaett midt Brussel ende Maechelen. Hiermede Godt Almachtich beuoelen, die V.L. will lange gesont spaeren in gelucksalige weluaert. Min huisfrouwe ende suster ter Barchorst doen V.L. van harten seer groeten. V.L. sal mi doch geliuen entelick tho scriuen,

wadt aldaer van die Fransman passirdt, want hier sin ettelick van V.L. guide vrunden, die seer nae verlangen tho weten, als V.L. wel bewust is.

Mytter haest.

V.L. vrundt ende dinar,
Henrick van Wilsem.
1584.

Opschrift:

Den erbaeren ende seer discreten Johan Jansen, tho huis bij Berent Rotgersen, minen gunstigen vrundt
jn
Amsterdam.

De ontvanger teekende op den rug aan:

Anno 1584 in Amsterdam vuidt Campen den 21 October, beantwoert den seluen dach vnde den 24 dyto, oeck geatvertert, dat Claes Romer ther Scluis was ingebracht.

LXXXIII.

Henrick van Wilsem te Campen aan Jan Jansen van Campen te Amsterdam, 30 October 1584.

Laus Deo in Campen a die 30 October Anno 1584.

Eerbaer gunstiger guide vrundt Senor Jan Jansen, nae alle behorlicke erbidinge midts wunschende V.L. geluick ende salichheit, soo is desen dinende, hoe

dat ick V.L. breff van dato 24 October als eergisteren hier erst ontfangen hebbe, oeuermidts die luiden die breff by hoer soo lange hadden geholden, daernae V.L. breff ontfangen van den 29 October, ghisse 28 wesen sall, daerby ontfangen breuen van Lixbona, voelget antwordt soe voele noedich is. Dat V.L. scrift, dat het schip van Claes Roemer Godt betert ter Sluis in Vlanderen is inghebracht van Dom Antonio sin schepen, die denselffden Klaes Roemer meenden pris tho maecken, omdat hy nae Lixbona wilde ende dat ghene, die hem gelaeden hebben, een man affgevaerdiget hebben om het schip ende guidt tho verdedigen, tot dien ende is oeck medeghereist in persoen V.L. speciael guide vrundt Sr Henrick Winckelman, diewelcke up het voernomde schip propia gelaeden hadde een pack sayen ende dat V.L. hem last gegeuen hadde van die 2 tonnen midt kaerten, ende dat hy V.L. beloeft heft, daerin tho doene als sin propria, daervan ick V.L. seer hoechelick van bedancke ende sulckes staet my an V.L. weder tho verdinen. V.L. scrift noch up dese vre ghien tidinge hadde woo dat see vaeren, ende dat V.L. nyett en twifelde offte alles soelde wel tho rechte koemen, ende V.L. hadde verstaen, dat Hartich Mauritz die Princen soone ende die Staeten van Hollant hebben het schip vry gekent, alsoo datt het gebreck soelde sin by die Staeten in Zelant, alsoo dat het noch nyett klaer is. V.L. will vp alle verdinste my scriuen mytten ersten wadt van die saecke passirende is, gelick ick my ghantselick up V.L. vertrouwe. Dat V.L. scrift die 2 tonnen midt kaerten n° 7, n° 8, dat V.L. die noch bestelt heft int schip vcn Klaes Cornelisen Kincken ende dat het V.L. gecost hadde 10 st., die will ick V.L. tho dancke

weder betaelen. Angande dat die 2 tonnen oeck verlisent sinnen by Melis Willemsen ende ghecost heeft 30 st., die sall ick moeten betaelen, want Wolff Henricsen en is nyett meer schuldich als tho Amsterdam tho leueren, daeromme sall ick see V.L. tho dancke betaelen. Oeck dat V.L. scrieft, dat ick V.L. soelde sekerlick scriuen offte S[or] Cunertorff ende Senor Jan Snell oeck betaeltt soelden sin van die rogge ende weytte, die see luiden vercoft hadden anden Coninck Sebastianus van Portugael, doen hy nae Afriqua toech a[o] 78, ick wedt anders in zekerheidt als dat die vornoemde senores van alsulcken danige weytte ende rogge betaelt sin in peper van Nathaniel Junck seliger, anders wedt ick V.L. daer nyett van tho scriuen. Ick hebbe nu tho Lixbona nyett ghehoerdt, dat see daer noch enich geltt van musten.

Angande dat V.L. scrieft dese breuen van Lixbona waeren gecoemen vuytt Selant an S[or] Peter Rutgersen huis ende sin huisvrouwe an V.L. hadde gedaen, sonder tho weten wel dat see daer soelde gebroecht hebben. V.L. en heft daer ghien breuen in resposta up min breuen. Doen V.L. erst tho Amsterdam by my quam, in welcke breuen V.L. op my begerde, ick V.L. daer nyett in verhaelen soelde, soo is hoe dat see mytter haest gescreuen sinnen, want S[r] Harman Vermer, die thokomende swaeger was, Godt sie geloeft, van Jndia gecoemen, alsoe dat see seer besich waeren midt die brueloft ende dat see malkanderen hadden beloeft up den 9 September; Godt Almachtich gheue, dat het thot Godts ere ende salichheit moet wesen. Senor Cunertorff scrieft my, dat hy zeer voele guideren van Jndia voer sin proeper, Godt sie geloeft, hadde gecregen ende dat hy mende mytten erste

schepen een partie guidts tho senden. Ick en twiffele nyett offte wy sullen, soe S[or] Cunertorff my scriefft, van alles klaerlicke bescheit krigen, dan scrieft hadde in die tidt nyett alles tho verhaelen dan mitten alderersten. Angande die Sinnores van Lixbona van die comenschap, daer waeren voerbygeloepen nae Spangen omtrent 50 schepen, soo Duitschen, Engelsen, Francoyen mitt korn, alsoo dat het aldaer seer vervuldt wordt; het korn, dat in Spangen die Fannega gegoelden heft 28 riaelen, die goldt doe 14, 15 riaelen ende wilden allrede ghien duytsche weytte ansin, ende tho Lixbona golt die weytte 130, 135, 140 rs., Pruissche rogge 60, 65, 70 rs., Rigasche rogge 50, 55 rs., garste 55, 60 rs., meel 90 rs., apparentia up den winter het korn meer gelden sal; wagenschot blau holt 45, 50 #, Lettous wagenschot 35, 40 #, blau claphout 80, 85 #, Lettous claphout 70, 72 #, vadtholt $7^1/_2$, 8 #, pipenholt 13, 14 # dat klein hondert; guide lange Sontsche delen 18, 19 #, pick 14, 15 #, theer 10 #, was die aroka 2 ɤ 900, 3 ɤ rs. die aroka tallick 800 rs.; peper dat quintal 42, 43 #, naegelen 35 ɤ, 36 ɤ rs., Canella 38 ɤ rs., massas 52 ɤ, 53 ɤ, noeten 22 ɤ rs., gembaer van Indien 8 ɤ rs., solt die moyo in Lixbona 360 rs., in Sintimel 220 rs.; daer is nyett nyeus, dan hoe die Koninck van Hispanien sin jongste dochter is getroudt midt den hartoch van Sauoyen, anders en scriuen see nyett dan in de haest; mytter ersten breder. Dat V.L. scrift ick voer langes gescreuen hebbe eens daer wilde koemen, ick meene int middel van dese thokomende weke, dan sal ick min breff medebrengen ende laeten see V.L. personlick lesen.

V.L. stelle sin harte in vrede ende wese gheroest,

alles sal nu, weltt Godt, wel guidtt worden, daer en slae ick ghien twifel an.

Ick sall, wellt Godt, morgen het vleis senden, ouermidts dat het voert geschept mach woerden. Vorts gunstiger vrundt, V.L. sal geliuen my die vrundtschap tho doen, ende bestellen my dese ingelechte breuen voert, updat see tho hande moegen koemen, ghelick ick V.L. thobetrouwe, ende V.L. sall my van stonden an geliuen tho scriuen, wadt daer passierende is, van Claes Roemer, want my daer seer nae verlanckt, gelick ick V.L. thobetrouwe, want ick en twifele nyett offte wy sullen tho saemen noch midt malkanderen handelen. V.L. sal my van stonden gheliuen to scriuen, wadt het was tho Amsterdam geltt, wandt is in Lixbona een hoege pris, gelick V.L. by deesen wel vernemen kan. Oeck scriuen see my in secret tusschen V.L. ende my, dat die rogge in Tancqus ende in Tomar quaelick geuallen is, oeck dat daer wenich rogge sal gescheptt worden, want die principael roep is weyte. Indien daer rogge tho krigen waere, Pruis blanck guidt om 44, 45 gulden, want moechte wel vp 100 rs. koemen; dit sie V.L. por auiso; indien men 40, 50 last up 4, 5 manden dach konde krigen, waere ghien quaet, dat V.L. alsdan een partie medescheptte; hierup van stonden an antwordt, soe sal ick van stonden an daer koemen. Pro auiso.

Dat V.L. scrift nyett gherne nyeuwe tidinge scriuen, oeuermidts nyett gherne soelden int gheruechte koemen midt Voelcker midt die nyewe tidinge, V.L. en behoeft daer nyett voer tho soergen, ick en geue nymans V.L. scriuent tho kennen, daeromme V.L. wilt vrylick scriuen, wadt daer passirende is, mytts

dan alle daege nu wadt nyeuws is van Antwerpen. Hiermede Godt almachtich beuoelen, die V.L. will lange gesont spaeren in gelucksalige weluaert. Min huisvrouwe ende suster ter Borchorst doen V.L. van harten seer groeten. Mytter haest.

V.L. vrundt ende dinar bereytt,
Henrick van Wilsem
1584.

Opschrift:

Den Erbaeren ende seer discreten
Johan Jansen, minen gunstige vrundt
jn
Amsterdam.

De ontvanger teekende op den rug aan:

Anno 1584 in Amsterdam ontff. den 31 October vnde beandtwoert den 2 Nouember.

LXXXIV.

Henrick van Wilsem te Campen aan Jan Janssen van Campen te Amsterdam, 3 November 1584.

Laus Deo in Campen a. d. 3 Nouember 1584 stilo nouo.

Eerbaer gunstiger vrundt S[or] Jan Jansen, nae alle behoerlicke erbidinge, midts wunschende V.L. geluck ende salichheit, soo is desen anders nyett dinende, dan om V.L. tho aduertiren, hoe dat my seer ver-

lanckt nae V.L. scriuent resposta up min scriuent an V.L. den 30 Nouember, welck was antwordt op V.L. breff van den 29 Nouember, dwelck 28 soelde wesen, indien het V.L voer dato deses nyett ghedaen heft, soe sal V.L. hetselffde geliuen mytten ersten tho doen. Vorts gunstiger vrundt, soe sende ick ende min oem S[or] Simen Cunertorff in den brenger deses een Lubsche tonne midt vleis ende noch een klein tonneken daerby; die schipper is hier sin vracht betaelt, V.L. sall gelieuen die van stonden an tho bestellen in een schip, gelick wy V.L. thobetrouwen ende ons voert van denselffden sehipper aduertiren, hoe sin naeme is ende hoe het schip hedt, om aldaer die seebrieuen by tho maecken. Ende wadt van die marck van die graenen ende specerie ende holt passierende is, hierin sal V.L. my groete vrundtschap doen ende ons straxs auisiren, updat wy voert daerby nae Lisbona mogen scriuen. Min om S[or] Simen Cunertorff sall daer oeck by scriuen ende van V.L. saecke verhaelen, gelick V.L. ons thobetroudt, daer wilt ghien dubio in stellen. Ick wedt well, datt wy vrunden sinnen ex animo endo hoepe midts Godts hulpe noch merder vrundtschap midt malkanderen tho toenen ende voer vrunden malkanderen tho holden. Vorts gunstiger vrund, V.L. sall my geliuen tho scriuen wadt van Claes Roemer passirende is; ick meene, weldt Godt, in die leste van dese thokomende weecke by V.L. aldaer tho koemen. Dan ick verwachte V.L. antwoerdt erst up desen, updat ick min oem Simen Cunertorff sin breuen mede mach brengen ende by hetselffde tho bestellen ende oeck, dat wy tho samen ex animo eens mogen spreecken, daer ick soo seer nae verlange als V.L. Mytter haest, hiermede Godt almachtich beuoelen, die

V.L. lange will gesont spaeren in gelucksalige weluaert, indien V.L. enich geltt tho onkoste doet om die tonne midt vleis tho bestellen ende het tonneken midt sulte, sall ick V.L. tho dancke betaelen ende oeck dat V.L. van my voer dato verschoeten heft.

V.L. vrundt ende dinar,
Henrick van Wilsem.
1584.

Min huisvrouwe ende suster ter Barchorst doen V.L. van harten seer groeten.

Opschrift:

Den erbaeren ende seer discreten Johan Jansen van Campen, tho huis midt Berent Rotgersen, minen gunstigen vrundt jn
Amsterdam.

De ontvanger teekende op den rug aan:

Anno 1584 in Amsterdam ontfangen den 4 Nouember, beantwoerdt den 5 dyto.

LXXXV.

Henrick van Wilsem te Campen aan Jan Janssen van Campen te Amsterdam, 13 December 1584.

Laus Deo in Campen a. d. 13 Desember Anno 1584.

Eerbaer gunstige guede vrundt S[or] Jan Jansen, nae alle behorlicke erbidinge midts wunschende V.L.

geluck ende salichheidt, soo is desen anders nyett dinende dan om V.L. tho aduertiren, als dat ick V.L. breff van den 11 Desember ontfangen hebbe, daervuytt verstaen, als dat V.L. guide vrundt Hans Simensen scriuent van Lisbona hadde van den 11 Nouember, als dat, Godt sie gheloeft, aldaer was ghearriuierdt schipper Jan Martsen, daervan ick V.L. seer hoegelick bedancke voer die guide tidinge; kan ick V.L. enige dinst weder doen, sullen my stedes bereytt vinden by daeghe ende nachte. Ick hoepe, midts Godts gratie, dat wy erstdaechs bescheidt up onse breue sullen hebben, V.L. stelle sin harte in vreden; alle saecken sullen, weltt Godt, guidt worden ende tot een goede effect koemen.

Vorts gunstiger vrundt, dat V.L. scrieft vernoemen hebben, dat ick scriuent van Lisbona ghecregen hebbe, hetwelcke is waer, dan ghien scriuent van onsen Sor Gaspar Cunertorff, het scriuent is van Henrick Cuertorff ende Willem Telleuorn van den 25 October, scriuen nyett sonderlinges dan dat see alleghaeder, den Heren Almachtich sie gebenedytt, wel thovreden waeren, anders hadde ick scriuent van Senor Cunertorff ghehadt, hadde onmoegelick ghewest V.L. daer nyett van tho auisiren. See scriuen my, dat see luiden besich waeren midt die vendima, om die oely ende wyn van die rendas van saccauen tho recadiren, ende dat Senor Cunertorff ende see luiden scriuen solden van alles largo, also dat ick nyett en twifele offte ick sall daer breuen hebben. Ende V.L. scrift, dat die breuen noch vuyth Selandt niet waeren gecoemen, V.L. sal geliuen daer nerstich na tho vernemen by Senor Peter Rotgersen, ende senden my die straxs oeuer, ghelick ick V.L. thobetrouwe, ick

en twifele nyett offte V.L. sall aldaer enige consolacao by hebben.

Senor, V.L. ende ick sinnen daer alle tho guide vrunden tho, dat ick V.L. van min scriuent, indien het van Senor Cunertorff ghewest waer, V.L. daer nyett van tho auisiren; ick hoepe midt Godts gratie, dat wy noch tho saemen meer vrundtschap an malkanderen toonen sullen. Het sal altidt an my nyett gebreecken, kan ick V.L. enige dinst doen, sullen my stedes bereyt vinden ex animo, dat mach V.L. my vrieliick thobetrouwen. Min scriuent is nyett bisonder, daer ick V.L. soelde van moegen auisiren. See scriuen, dat el Senor Harmao Vermer el Cimhado de Senor Gasper Cunertorff een huis up sich seluest genoemen heft a la boa vista, daer is hoer luider meste scriuent van, dan van ghienderley saecke van portance; see scriuen, dat die peper was up 41½ #, groeue van die beste up 42½, 43 # is noch een hoege pris ende die ander specerie by hoer voergaende prise. Dan is thans ghien carragasao up onse landen, all mest up Hamborch ende Oestlandt; die weyte was doen aldaer 140, 145 rs., guide rogge up 70, 75 rs., garste 55, 60 rs., meel 90, 100 rs., dan apparentie van meer tho gelden. Jan Martsen was doen noch nyett daer. V.L. sall geliuen in alle manire, indien die brieuen vuytt Selant gecoemen binnen, straxs senden, indien daer enige breuen by sinnen. V.L. sall geliuen my dattselffde straxs tho auisiren. Vorts gunstige goede vrundt, soo en kan ick V.L. nyett verbargen, als dat min oem Senor Simen Cunertorff soene, onse neue, hefft bekroepen tho Emrick Simen Glauwe Hardsteiners ende hoer midt kinde ghemaeckt, alsoo datt see erstdaeges tho kraeme sal. Godt de

26

Here almachtich will hoer bliede moeder maecken. Het is seer nae vrundtschap int derde lidt, die hielicksformen sinnen all ghemaeckt an beiden zieden; sie sal tho Emrick in die kraem liggen ende hy toecht daernae. Het schindt het nefken en doedt het nigghien nyett, offte het komptt daertho. Waer het soe veer nyett gecoemen, dat hy see nemmelicke midt kinde ghemaeckt hadde, het solde nommermeer gheconsentirdt gheworden hebben; nu het sus is, moedt men het beste voerstellen. Godt de Heere will hoer beide een salichghe staedt verlenen thot Godts eere ende hoer beider salichheidt. Amen.

Vorts gunstiger vrundt, V.L. sall geliuen my tho scriuen, offte V.L. soelde aldaer enige breuen konnen bestellen up Lisbona, datt V.L. soelde geliuen tho scriuen die marck van alle graenen ende specerie; hierin sall V.L. my groete vrundtschap doen ende scriuen my oeck offte aldaer eenighe schepen up Lisbona tho leggen. Ick hebbe hier ettelicke kersen, die wolde ick gherne oeuerschicken, daerin V.L. my groete vrundtschap doen.

Voerts gunstiger goede vrundt, soe sinne ick gebeden van sommege van V.L. goede vrunden, dat V.L. my doch scriuen wilde hoe het midt Antwerpen thoghaedt ende wadt aldaer passierende is vande Fransman. Ende oeck is hier tidinge hoe dat de Hartoch van Parma soelde upgetoegen sin vuyt Brabant nae Mastricht midt 4 regimente knechten ende ettelick gheschudt, up dese hoeck landes. V.L. sall geliuen my tho scriuen up alle vrundtschap, wadt aldaer van passierende is.

Vorts soe sall V.L. geliuen my tho scriuen wadt doch van Klaes Roemer passirende is, hoe dat het

vaerdt, off see wadt weder krigen off nyett ende V.L. sall van stonden an geliuen den antwordt up tho scriuen, gelick ick V.L. thobetrouwe. Mytter haest; ick sitte vuste scriuen nae Lisbona; soedrae als ick V.L. brieue krige, soo sall ick V.L. myn breuen straxs senden, daerup verlaete ick my.

Hiermede Godt den Here almachtich beuoelen, die V.L. lange will gesont spaeren in gelucksalige weluaerdt. Min huisfrouwe ende suster ter Barchorst doen V.L. van harten seer groeten; wilt doch alle guide vrunden van mynentwegen seer hoogelick groeten. Vale in Christo.

V.L. dinder ende vrundt stedes bereytt,
Henrick van Wilsem.
1584.

Opschrift:

Den erbaeren ende seer discreten
Johan Jansen van Campen, tho huis by
Berent Rotgersen, minen gunstighen
goede vrundt
jn
Amsterdam.

De ontvanger teekende op den rug aan:

A° 1584 in Amsterdam ontffanghen den 14 December. Beantwoert den 16 dyto, bet. porto $1^{1}/_{2}$ st.

LXXXVI.

Henrick van Wilsem te Campen aan Jan Janssen van Campen te Amsterdam, 25 Januari 1585.

Laus deo, in Campen a d. 25 Januarij Anno 1585. Stilo nouo.

Erbaer gunstigher goede vrundt Sor Jan Jansen, naest alle behoerlicke erbidinghe midts wunschende V.L. een gelucksalich nye jaer, soo is desen anders nyett dinende, dan om V.L. tho aduertiren hoe dat min vruntlicke begeren an V.L., dat V.L. my woelde scriuen offte aldaer tho Amsterdam enighe schepen tho leiden up Lixbona, om aldaer in tho schepen die kersen ende ettelick gheroeckt vleis, daer sal V.L. my groete vrundtschap in doen ende dat mytten alderersten ende die marck van die graenen ende specerie ende alle ander waeren, om daer voerdt by tho scriuen indien daer schepen sinnen. Oeck sal V.L. my geliuen tho scriuen, offte die schepen soe in Selant weder ingecoemen waeren, daer ick onder ghisse Claes Cornelissen Kincken, all weder vuyttgeloepen sinnen. Oeck offte Jacop Schrewolt all duer geloepen is ende nyett in Selant weder ingecoemen is; hierin sall V.L. my groete vrundtschap doen. Kan ick V.L. weder enige dinst doen, sullen my stedes bereidt vinden.

Vorts gunstiger vrundt, V.L. sall my geliuen tho aduertiren offte aldaer ghien tidinghe is van Jan Martsen ende sin compania, updat wy ens mochten verbliedt worden; my verlanckt daer seer nae, gelicke jck wel wedt, dat V.L. oeck soe doedt. Godt de Here almachtich gheue, dat wy hetselffde mytten ersten moegen vernemen; oeck offte aldaer ghien tidinge is van kumpst van enige schepen. Godt de Here all-

machtich gheue midt liue ende eer jder geluck ende behouden reise. Amen.

Vorts gunstige vrundt, soo bin ick ghebeden van min oem Sor Simen Cunertorff, diewelcke een wennich kranck is van vorst, dat V.L. my wilde scriuen offte aldaer ghien tidinge is, hoe dat het affloept midt onse gesanten in Vranckryck ende oeck offte daer nyett nyeus en is van Antwerpen, Machelen ende Bruesselt, daerin sall V.L. ons groete vrundtschap doen en scriuen hetselffde mydt het erste schip, dat van daer vaerdt, wandt der vaeren nu selden schepen, up alle verdiensten. Hiermede Godt den Heren almachtich beuoelen, die V.L. lange will gesont spaeren in gelucksalige weluaert. Min huisvrouwe ende suster ter Barchorst doen V.L. van harten seer hoechgelick groeten; desselue gelicks min oem Simen Cunertorff ende sin huisvrouwe. Mitten ersten verwachte ick antwordt van V.L. up desen, wandt my verlanckt seer nae tidinge van Lixbona, hoe datt die marck van die graenen daer ghesteldt. Indien V.L. eedtwes weedt, dat wildt my aduertiren up alle verdinst; kan ick V.L. enige dinst weder doen, zullen my stedes bereyt (vinden). Jck en twiefele midt Godts hulpe nyett, offte wy sullen noch midt malkanderen negociren ende meer amisidade ende vrundtschap, malckanderen bewisen, hetwelck midt Goedts gratie an my nyett saell ghebreecken ende ick wedt oeck wel, dat V.L. my een vrundt is ex animo. Hiermede Godt beuoelen. Vale in Christo.

V.L. vrundt ende dinar stedes bereyt,

Henrick van Wilsem.

1585.

Opschrift:

Den erbaeren ende seer discreten Jan Jansen, tho huis midt Berent Rotgersen, minen gunstigen vrundt
jn
Amsterdam.

De ontvanger teekende op den rug aan:

Anno 1585 in Amsterdam. Beantwoordt den 8 Februarij.

LXXXVII.

Henrick van Wilsem te Campen aan Jan Janssen van Campen te Amsterdam, 18 Februari 1585.

Laus Deo in Campen a d. 18 Februarij Anno 1585.

Erbaer gunstiger goede vrundt Snor. Jan Jansen, naest alle behoerlicke erbidinge, soo is dese anders nyett dinende dan hoe dat ick V.L. breff van dato 16 Februarij ontfangen hebbe, voelget antwoordt, soe voele noedich is.

Vorts gunstiger goede vrundt, soe verneme ick vuytt V.L. scriuent hoe dat V.L. cousin Willem Telleuorn midt het schip van Jacop Arentsen, Godt sie geloeft, was ghearrauirdt durch contrary wint in Vaelmuyen, allwaer hy my een breff vuytt scrieft in der haest, als dat hy, Godt sie geloeft, daer was ghearrauirdt mit schipper Jacob Arentsen ende Jan Martsen, ende min oem Sor Gaspar Cunertorff hadde beurachtt up Noerwegen het schip van Jacop Arentsen,

om in die Lange Sondt tho laeden midt delen ende masten, allwaer hy beuell van hadde om alsulcks tho koepen; ick hoepe midt die graetie Godts, dat see up dese vre all in Selant sullen gearrauirdt sin ende sulcks, hoepe ick, sall V.L. my doen straxs weten up alle verdinsten, want my daer seer nae verlanckt. Hy scrieft my, dat hy seer voele breuen medebrenget ende van alles klaer bescheidt, soedat ick hoepe, midt die hulpe van Godt den Here almachtich, dat V.L. oeck vertroest sall worden ende bescheidt krigen van alles, up onse voergande scriuent; hy ontboedt V.L. dusent guiede nachtt; hy hefft ghien meer bescheidt konnen scriuen, oeuermidts scrieft ghien tidt hadde. Ick hoepe midt hulpe van Godt den heren almachtich, dat wy erstdaechs hem selleuen sullen tho spraecke wesen ende besien onse breuen duer; ick hoepe, midt die hulpe van Godt, dat V.L. daer al tidinge heft, dat hy midt Godts hulpe in Selant all ghearriuerdt is ende sulcks my mytten ersten doen weten. Pro auiso. Dat V.L. scrieft noch klaer bescheidt konnen scriuen, hoe het om het geltt is van het schip van Jaep Nansen, oeuermidts Hans Willeckens in den Heren is gerustet, soo is min vruntelicke begeren op V.L., dat V.L. doch willen daernae vernemen, gelick wy V.L. thovertrowen ende vernemen oeck weel die ander reders sinnen. Jnt bloeckhuis van Staueren daer sall V.L. wel alle bescheit vernemen: dit donde daer sall V.L. ons vrundtschap in doen ende ick hoepe sulcks an V.L. weder tho verschuldigen.

Angande van die catonen franghen, die hebbe ick ontfangen, V.L. will dat by het andere up min rekeninge stellen, alsulcks sall ick V.L. tho dancke betaelen.

Vorts gunstige vrundt Sor Jan Jansen, dat V.L. scrieft, dat V.L. sin guide vrundt Sor Hendrick Winckelman lest gesecht als dat hy scriuent hadde vuyt Selant, als dat noch die mestie partie van kaertspelen soe genoemen vuyt Klaes Roemer, daer noch liggen, ende oeuermidts dat see see nyett en kennen, noch wel om een kleine saecke soelde moegen wederkoepen, soe waer min vruntelicke begeren up V.L., dat V.L. doch soe veel wilde doen up alle verdinsten, ende sien offte V.L. durch Sor Hendrick Winckelman die kaerten soelde moegen weder koepen, het doesin dat welcke noch heel ende ongeschansierdt is om 6, 6½, 7 stuuers, een stuffer onder off oeuer, daer maecke ick V.L. vuellmachtt van, alsulcke sall ick weder tho dancke betaelen ende an V.L. al sulcks weder verdinen. Wolff Henricksen gheue ick voer hett doesin 16 stuiuers; dan sinnen see vuell ende gheschansierdt, soe een dynen see my ghants nyett, wandt soe willen see see tho Lisbona ghants nyett ontfangen, soe en dede ick nyett meer als gelt spillen. Sinnen see dan soe veer daermede en wech, soe mach ons Godt den Here almachtich voerdthelpen, diewelcke nyett en twifele het wel up een ander tidt weder versinen sal: patiente por forza, dan kan V.L. daer wadt guidts in tho wege brengen, dat mach V.L. my scriuen ende het beste daerby doen, gelick ick V.L. thovertrouwe. Pro auiso.

Myen oem Sor Simen Cunertorff is nyett by huis, anders soe solde ick vertroest hebben midt V.L. scriuent ende daermede hem tho kennen gegeuen hebben het guide harte, dat V.L. thot hem ende die sinen heft. Soedrae als hy tho huis komptt sall sulckes doen; hy is nu ter tidt tho Hattom. V.L.

scriue my doch mitten aldererrsten een antwordt up wadt V.L. doch guidts vernimpt up alle verdinsten; alles wadt ick weder doen kan thot V.L. dinst, stedes bereytt, want my verlanckt seer nae V.L. coisin, offte hy oeck in enich onghemaeck gecomen is, want het is sonder perickel nyett midt diesen Dom Antonio. V.L. wil my doch scriuen offte daer nyett omme ghedaen wordt. V.L. cousin Telleuorn scrieft my oeck, dat hy ettelicke peper ende massa medebrenget, midt summige ingelegte geimbaer, dit sie V.L. por auiso, ende wilt slichs vernemen hoe dat aldaer die marckt van is ende offte ment wel vercoepen sall. Ick hebbe ghien bescheit voer wiens reckening dan alleine voer die ladinge van Jacop Arentsen nae my dunckt. Wy sullen alle bescheidt, weltt Godt, by hem vinden, die will V.L. by sich holden, gelick ick V.L. dat vertrouwe als een vrundt ex animo, wandt ick en slae ghien twiefel offte wy sullen noch midt malckanderen negociren. V.L. doe soe wel ende scriue my hier bescheit up, gelick ick wel wedt V.L. my een vrundt ex animo is ende dat wy malckanderen wel onse harte duruen tho kennen geuen ende dat hetselffde secretelick by ons bliue. Pro auiso. V.L. will my oeck scriuen offte daer vuyt Vranckrick ende Brabant nyett nyens en is. Hiermede Godt den Heren almachtich, die V.L. lange will gesont spaeren in gelucksalige weluaert. Min huisvrouwe ende suster ter Barchorst doen V.L. seer groeten. Mitter haest.

V.L. vrundt ex animo,
Henrick van Wilsem.

Senor

Ick hebbe dese breff 2 daegen by gehadt, hebbe see nyett bestellen konnen durch die wint haluen

datter ghien schip gefaren is, soe hebbe ick datt V.L. cousin Telleuorn, Godt sie geloeft, midt behouden reise is oeuergecoemen, soe mene ick midt Godts hulpe morgen midt het schip oeuer tho komen: bidde derhaluen V.L. vruntelick, dat V.L. beschicken will, dat die guideren ende min breuen alles moegen daer bliuen, thot min compste; por auiso. Dit donde daer sall V. L. my vruntschap in doen. Soe verhoepe ick van Godt den Heren almachtich, dat wy in alle bescheit sullen hebben. Mitter haest.

tuus ex animo,
v. Wilsem.

Opschrift:

Den erbaeren ende seer discreten Jan Jansen, tho huis midt Berent Rotgersen in die Warmoesstraete, minen gunstigen vrundt

jn

Amsterdam.

betaelt die bode.

LXXXVIII.

Henrick van Wilsem te Amsterdam aan Jan Janssen van Campen, 30 April 1585.

Laus Deo in Amsterdam a die 30 Aprilis Anno 1585.

Eerbaer gunstiger vrundt Jan Jansen. Desen is maer alleinen om V. L. tho aduertiren, als dat myen oem Sor Gaspar Cunertorff is my scriuende in sien

breff van den 28 Martio vuytt Lisbona albier ontfangen up den 29 Aprilis, dit navolgende, als dat hy in forme deser scrieft in sinen breff dese dingen. Hoepe ick dit jaer alles klaer tho maecken ende dan onse compania midt alle diligentia voer tho staene ende myen tidt in anders ghien tiedt gebruicken dan dat onse compania angaedt, desselue gelicken sall V.L. oeck doen. Ick sall maecken tegen thokomende jaer myen 3000 # in contant in tho leggen, desselue gelicken V.L. oeck sien 1500 #; ick sall oeck sien, dat myen genro oeck midt 1500 # in compt; wilt sien offte V.L. daer enige personen kan krigen, die oeck midt 3000 # mochten inkoemen, soe moechte wy den handel wadt starcker driuen ende konden alle tidt 20 offte 30 lasten weytte up een schip auenturen. V.L. will oeck spreken midt Jan Jansen, offte die mede will in die compania treden midt sien cabidael, datt ick hem mytten ersten sall doen oeuersenden, wandt nu dese wecke heft my Jan Snell beloeft midt my reckening tho maecken ende kan hem daer soe quelicke tho crigen. Wilt vry Jan Jansen seggen, dat dese nyewe compania anders sal voertgedreuen woerden als in poeder van Jan Snell; ick sall myen warrick daervan maecken ende sall alle factorie laten vaeren. Soe Jan Jansen mede begert in tho koemen, soe soelde hy moegen residiren in Dansick offte Hamborch, wandt die hier handelen will up dit landt, die moedt principael fundament maecken up koern, soe moedt men por forsa een getrou man hebben in Dansick ende eene in Hamborch. Want van Hamborch kann men alle jaer 2 mael retorna krigen ende van Dansick nyett meer als eenmael; dan tho Dansick is alle tho midt guede haefer; wandt men coept daer

all tho midt guede glasige Poelensche weytte om 40, 42 Poelensche gulden ende guede Pruische rogge om 27, 28, 30 gulden; het kan hier lichtelick loepen, datt rogge compt up 100, 105, 110 rs., die weyte up 130, 140 rs., is daer terstont 50, 60, 70, 80 por cento gewonnen, wilt mer sien goede vrunden tho procurieren, dat wy mochten een starcke buerse maecken, ick sall sien oeck myen credito tho extendiren, al blieft dat guedt alle tho midt onuercoft, dat ick voerdt summige guederen up wadt dach mach coepen, updat onse capitael nyett stille licht. Jck hebbe ghien tiet tho scriuen an myen broeder Simen Cunertorff, noch an Jan Jansen, ouermidts die schepen van India en wech willen.

Op den rug staat aangeteekend:

Copia van tgene datt Senor Gaspar Cunertorf an synen neue Hendrick van Wilsem heft geschreuen. dato 28 Martij a° 1585 vuidt Lisbona, waerin wel hertlick gesolicitert wort omme mey Joan Jansen van Campen weder tot compania myt nyen capitael toe krigen. Ys wel toe noteren, want het dye eygen handt is van Hendrick van Wiltsem.

LXXXIX.

Berent Rotgerss te Amsterdam aan Jan Janssen van Campen te Campen, 12 Juli 1585.

Laus Deo, wt Amsterdam anno 85 den 12 Julij.

Eersame gunstyge cosyen Jan Jansen, soe is myn schryuent nyet sonders, dan dat jck v breef ontfangen

hebbe, waerjn ghy vermaenen, dat ghy Symen Kuenderturf anghesproken hebben ende hebben hem gesecht, dat syn broeder Jasper bankerot js, soo schryft V.L., dat hy quelcken spreeckt ende secht, dat het soe nyet en js. Jck weetter v anders nyet van toe schryuen, dan jonge Hans Syemensz heft schryuen van Lysbone, hetwelcke vermeldet, dat hy banckerot is myt 40000 ducaten, watter van js sal hem welhaest openbaren. Jck vrese, dat het wel waer js, dan ick begere nyet, dat ment wt myn mont naesecht, dan het js hyer ouer al de hele stat. V.L. mach hyer nu v gueden raet jn volgen myt Wylsem ende Kuenderturf. Dus weet ick V.L. nyet sonders toe schryuen, dan syet Godt jn genade beuolen. Ghescreuen als bouen. Groetet my al onse volck van my ende myn huysvrouwe seer.

by my V.L. cs,
Berent Rotgerss.

Opschrift:

An den vromen ende descreten Jan Jansz van Campen, ten huese van Hyllebrant Telleuoren jnt wapen van Spanjen by de bouenkercke

tot Campen.

den bode een st.

XC.

Gaspar Cuinretorff te Lissabon aan Jan Janssen van Campen te Campen, 12 Juli 1585.

Copia met Henrigk Tyleman gesonden.

Laus Trinitati semper a die 12 Julij a° 1585 jn Lisbona.

Eerbaer gunstiger vrundt Joan Janss, den lesten breff vanden 14 Nouembris alhier op 25 Janero per Jacob Schreuolt ontff., waerop ick hebbe neydt willen respondiren, ouermits alle klagende waeren, datt men v grodt ongelick doett, dat men v reeckening niet en sendet, noch v cabidael, datt onder Joan Snell is rustende, gelick ghy wel weeten, datt alle datt V.L. van daer ghesonden hebben, datt hefft V.L. gesonden an Joan Snell vnde niet an my. Ick hebbe naer v order aen Joan Snell getelt a° 1577 600 ꝺ 000 r. jn contandt, daer V.L. is mede jn de compania getreeden, tho weeten 300 ꝺ 000 rs. voor Uwen getrowen dynst aen my ghedaen vnde 300 ꝺ — rs. voor reeckening van Anna Galoa op reeckening van hoor huwelick guidt, die ick hoor beloouet hadde jn howelick tho geeuen om mytt v tho trowen, woowell datt ick v nyt meer belouet myt haer tho geuen, als 250 ꝺ rs. jn contant vnde voorts meer in guidt huisraedtt. Dan V.L. was my biddende, datt ick Joan Snell solde tellen van vuentweegen 600 ꝺ 000 rs., tho weeten 300 ꝺ — rs. voor v seluen vnde 300 ꝺ -- rs. voor Anna Galoa, ouermits datt Joan Snell anders niet weeten en solde, dan dat ick v mytt Anna Galoa belouet hadde tho geeuen 300 ꝺ — rs., welck ick allsoo gedaen hebbe om v eere ende vrentschap tho

doen. Soo hebbe ick 50 ꝺ — rs. meer aen Joan Snell getelt van vwentweegen dan jck geholden was tho doen, diewelcke 300 ꝺ — rs. van Anna Galoa wegen, hebben altoos meede in die Compania geloopen thott Januarij tho a⁰ 1583, doe hefft my Joan Snell 300 ꝺ — rs. getelt voor reeckening van Anna Galoa, als see jnt klooster gengk, soo lange hebben die 300 ꝺ — rs. oogk in Joan Snels handen gewest. Daerenbouen hebbe ick voor v noch verschooten gehadt thot nu tho 101 ꝺ 828 rs., die ick voor v hyr betaelt hebbe a⁰ 1578 aen summige schippers, voor v reeckening mit solt gelaeden. Dit hebbe jck noch alle gedaen bouen dat cabidael, dat jck v schuldich was tho leueren. Welck solt jck gelaeden hebbe jn Joan Sips, Andres Jalques vnde Hyllebrant Hyllebrantsz. Daerenboouen noch onttfanghen die ghy in reeckeninge van mynentweegen 207 gulden corent, hefft V.L daer ontffanghen in die Nederlanden van mynentweegen van vrowe Wendelincks ende Arent Brant. Die hebbe ick noch all verschooten bouent cabidaell, dan jck geholden was tho doen, vnde V.L. schrifft in de reeckeninge van die Nederlanden, dat die compania v schuldich is . . . . R 511 ꝺ 250 rs.
die V.L. voor syn cabidael gedisbulsiert hefft vnde . . . . . . 300 ꝺ 000 rs.
voor Anna Galoa verwachtende
alsoo wynst van . . . . . . 811 ꝺ 250 rs.
die V.L. seght in die compania gedisimbulsirt hefft. V.L. hefft sulckes guidt tho seggen, datt ghy 811 ꝺ 250 rs. gedisimbulsiert hebben, maer ghy en seggen niett woo dattet heene ghecomen is, wandtt . 600 ꝺ 000 rs.
hebbe ick getelt vnde daerenbouen
voor solt betaelt . . . . 101 ꝺ 828 rs.

affgetoegen die winst, die V.L. vor syn partt gehadt hefft op die 2100 moien solts, die V.L. a° 1578 op voorkoop daer tho Amsterdam van summige schippers verkofft hadden, jn Setuuall tho leueren durch my. Daernae hefft V.L. van mynentweegen ontffangen van vrouwen Wendelincks vnde Arent Brandt 41 ð 400 rs.
Summa dat jck beuinde voor V.L. gedisimbulsirt hebbe . . . . 742 ð 228 rs.

Die 68 ð rs., die V.L. schrifft meer gedisimbulsiert hefft, die mach V.L. gewonnen hebben op datt solt, datt ick voor v order gelaeden hebbe jn Joan Sips, Andres Jallicks vnde Hyllebrant Hyllebrants, datt is alle mytt myn gelt geworuen. Ghy hebt seecker ouer my tho klaegen; all wadt V.L. hefft, datt moege ghy my dangk weeten, wandt in myn huis quamen well naeckent ende bloodt. Ghy hooren my sulcke schaede net aengedaen tho hebben, ende hoeren myn guiden niet beslaegen tho hebben, wandt it is een oldt spregkwoordt: die een rauen opvodett, die wordt vanden selffden raeuen die oegen vuydtgebeeten. Datt mach ick wel seggen an v persoon. Datt ghy well weeten, dat v cabidaell in handen is van Joan Snell, vnde datt durch u selffuest beuell, vnde datt ghy alletydt alle guyden aen Joan Snell gesonden hebben vnde niet aen my. Ick byn U men een ciffere int kogk gewest, woowel datt jck die materia syn vnde alle dat cabidaell vuyt myn buydell is gekoomen, daer deese compania mede gewonnen is, wandt als Joan Snell thot mynent eerst in huys quam, dan was syn cabidaell bouen 60 ð — rs., niet, datt mit myn industria hem thot een man gemaeket ende myn cabidaell hem jn handen gegeuen. Hy is daermede in credito gekoomen vnde jck byn daerdurch gedis-

creditiert, dan jck sall myn leeuen soo sodt niet weesen, dat myn cabidaell ander luiden regieren sullen. Hadde ick cabessa gewest van die compania vnde V.L. mytt my gecontinuiert hadde, gelick V.L. myt Joan Snell gecontinuiert hefft, vnde dattet cabidaell jn myn handen gewest hadde, hett solde die compania well wadt meer werdt gewest hebben. Dan datt jck Joan Snell daer meede jnnam was allene om v tho meer tho fauorisieren, datt modt jck v naegeven, het hefft doer v diligentia niet gebroocken dan durch die slappicheitt van Joan Snell, die welck die saecke weinich ten harte genomen hefft. Ick sye well datter niet voor die compania gesonden is datter ghelugiert hefft. Vande 22 grote sacken peper, die ick op Danzick gesonden hebbe, vnde mytt myn gelt betaelt hebbe, vnde dar noch en boeuen die 12 sagken vnde ander prouiment op Danzick gesonden, om die 3 bevrachte schepen tho laeden vnde jck op Danzick beurachtet hebbe, dat hefft gelugiert, hadde Godt gewilt, datt Heen Petersz vnnde Geerdt Euertsz ouergekomen hadden mytt die 46¼ last weyten, daer solde ouer die 5000 duc. voor die compania op Danzick gewonnen gewest hebben, alle doer myn oerder. Wandt ick alle datt cabidaell op Danzick vuytt myn buydell betaelt, daernae heff my Joan Snell jn reeckeninge genoomen die 989 ℔ 855 rs., die welcke kosten die 22 grote sagken peper a° 1578 gesonden. V.L. hefft selfvest schuldtt, datt V.L. tsyn langest niet tho huis hefft, datt ghy soo lange gewachtet hebben mytt die reeckeninge van Danzick tho senden. Joan Snell hefft alletydt excusa gemaeckt, datt hy die reeckeninge van die compania niet mochte sluiten, voer dat hy die reeckeninge van Danzick hadde, vnde sindt

dat die reeckeninge van Danzick gekomen is, soe hefft Joan Snell alletydt qualicken tho passe gewest.

Datt hy die modt niet gehadt hefft die reeckeninge van vnse compania tho sluyten, waertho ick Joan Snell meer als 100 mael in syn huis gewest hebbe vnde hem gebeeden hebbe, als ick will bewijsen myt v cousyn Wyllem Tellevorn, Henric Cunertorff vnde Conradt Petersen myn dieners, datt hy doch solde willen v reeckeninge sluiten van die compania. V.L. weedt wel, dat ick voor die compania niet meer ontffanghen hebbe als 15 lasten weyten vuyt Cornelius van Leegk vnde 24 lasten weyte vuyt Joan Volckers vnde 65 schippondt yser van Jochem Eler genoemen, datt is alle dattgene, dat ick van Danzick ontffanghen hebbe. In Joan Volckerss stelle ick 24 last weyten; hyr syn nytt meer gekoomen als 22 lasten, myts Joan Volckerss 2 lasten weeder opgesonden hefft, die daernae meede in Geerdt Euertss geschept byndt thot vnsen ongeluck, soe vele meer verlysen wy in Geerdt Euertss.

Ick hebbe soe lange liggen porren aen Joan Snell, dat hy my ouergegeuen hefft die 2 partien guits, die hy van Danzick ontffanghen hefft, als dat touwe vuytt Dirrick Byfdeder vnde die 13 lasten weyte vuytt Claes Mewe, die 2 partien my ouergeuende, soe hebbe jck die reeckeninge van Danzick vuyt myn seluest geslooten vnde voorts die reeckening, die ick tusschen my ende V.L. apart hebbe, welcke reeckeninge jck v by deesen sende vnde sende see an Henrick van Wilsem, om v die ouer tho leueren; all wadt datt jn mynder macht is vnde durch my gecurryt hefft, datt hebbe jck geslooten, gelick V.L. by deesen verneemen sullen, nu gebregkt daer niet dan Joan Snell syn reeckeninge

van die ganse Compania, die gans doer hem gecurrirt is, vnde porre hem alle dage, datt hy die reeckeninge wylde sluyten, datt men v mach syn cabidael senden. Als ick hem seer quelle om v reeckeninge, soo gyfft hy my voor andtwordtt, datt V.L. is geholden by die schriftura de compania, hyr koomen reeckening doen, vnde niet dat hy reeckening is v schuldich te doen vnde senden.

Ick kome noch vele quaelicken daermede tho als V.L. Ick kan ock ghyn ende van hem krigen van myne reeckening tusschen hem ende my. Wandt vnse compania is ogk vuytgegaen tusschen vns beyden op Johanni a° 1583. Ick hebbe myn reeckeninge ouergegeuen thot op den dach thot een cettyel tho. Ick kan van hem reeckening nytt krygen, opdatt ick weeten mach wadt ick by hem hebben mach, welgk grootelycks thott mynen schaede is gewest, vnde myn gansse ruyna, datt ick Godt beklaegen moocht, dat ick soo sodt sye gewest, datt ick ander luyden myn guydt laeten regieren, daer ick seluest present byn. Joan Snell is rycke soo men seght, vnde jck by hem jnden grondt bedroegen, vnde jck hebbe noch meer auentasie als Joan Snell, mits grote factorie gehadt, daer ick myn huis hebbe mogen mede opholden. Summa V.L. klaeget seer, dat men v cabidael opholden vnde jck klaege noch vele meer, dat jck ghyn ende van Joan Snell kan krygen, mits my meer releuirt als V.L. doet, om die reeckeninge van vnse compania tho sluiten; thot prolungatie gyfft my alle tyt voor andtwordt, datt daer noch vele carregacons open staen, die men niett sluyten mach, als ick wel will geloouen. Senor Joan Snell hefft my belouett eerstdaeges die reeckening sall sluiten. Sus wylt Joan

Snell aenporren om v reeckeninge vnde laeten myn guyderen ongemolestirt, vnde wilt my terstondt myn burchtocht ontslaen van myn broeder Simon Cunertorff vnde Henrick van Wilsem, angesyen dat ick voor myn pardt v meer als vuldaen hebbe, wandt V.L. my pro resto van reeckeninge schuldich blyfft 232 ʊ 633 rs., die wilt my order geeuen woor jck die ontffangen sall, wandt die selffde my jn solidum tho koemen. Datt ghy my sus vele pro resto schuldich blyuen, js die cawsa, dat V.L. versyn hefft jn die reeckening tho stellen die partie, die ick V.L. op Dantsick ouergemaeckt hebbe per wissel, die welck V.L. my niet jn reeckening brenget ock noch Cornelius Loeffs oock niet, sus modt V.L. ende Cornelius Loeffs tho saemen weeten woor datt die 3 partien gebleuen syn, welck 3 partien syn desse naeuolgende, tho weeten 14 ʊ 300 rs., die V.L. ontfangen sol van

Andres Stevers $35^3/_4$ # 44 gr. p. # maeckt	15 ʊ 730
Noch ouergesonden per wissel tho ontffangen van Michel Keerle 195 ducaten $7^1/_2$ stuuer a 44 grossen por ducaet maecken	85 ʊ 875
Noch ouergeschreuen per wissel 45 # alhyr vuyttgedaen aen Cornelius van Staeden, om aen V.L. tho betaelen durch Henrick van Geer, 44 grossen per ducaet bedragen allsoo	19 ʊ 800
Desse parten schrifft Cornelius Loeffs aen v betaelt hefft, dan van dien 2 erste partien daer schrifft V.L. niet van, noch Cornelius Loeffs ock niet. Summa jck moedt hebben	121 ʊ 405

Sus wilt thosyn woor datt die 3 partien gebleeuen syn. Michel Keerle is in den leeuen, Cornelius Loeffs

is ock, dan Andres Steuer hoere ick is doodt. Bouen datt zoo kompt my noch in solidom die 449 marck 14 st. Lubesche, diewelcke Carsten Petersz van die gummelagk geholden hefft, die V.L. aen hem voor vnse compania gesonden hefft, seggende die vorsz. Carsten Petersz., datt hy summige reeckeningen myt my vnytstaen hadde, die ick hem noch noydt gesonden hebbe, van koren aen my gesonden, daervan noch summich gelt van my resten. Ick hebbe hem die reeckeninge 3 mael gesonden, ditt is die vierde maell, die ick nu onder cuberto van V.L. sende om hem tho moegen senden, soo schriue jck aen Carsten Petersz., datt hy dese 449 m. 14 st. van mynentwegen aen Bonauentura Bodecker willen betaelen; wandt jck hebbe die die compania betaelt, sus soo modt ick see hebben.

Summa hyrmede is alle vnsze reeckeninge nu klaer, dat in mynder mach is tho sluiten, vnde wilt my order geuen woor datt jck myne 232 ꝟ 633 rs. ontfangen sall, die V.L. my pro resto in swaer gelt schuldich is. Daer wilt satisfactie aff geeuen aen myn cousyn Henrick van Wilsem, dit doende soo sall my vrentschap geschyn vnde moegen mytten anderen vrenden blyuen. Vnde wilt my myne burge ontslaen vnde stelt my burge van 232 ꝟ 633 rs., die V.L. my schuldich is, woor datt ick die soogken sall offte gyfft my vullenkoomen procuratie, datt my die Joan Snell van vwentweegen betaelen sall.

Hyrmeede Godt beuolen, die V.L. will lange gesondt spaeren jn geluckzalige wellvardt.

V vrundt
Gaspar Cunertorff.
1585.

Opschrift:

Dem Eersamen ende voorsichtigen Joan Jansen van Campen, mynen gunstigen vrendtt, jn
Campen offte daer by is.

De ontvanger teekende op den rug aan:

Anno 1585.
Copia van Gaspar Cundertorff vuidt Lixbona den 12 Julyo by Henrick Teleman yn Campen den 7 April a° 86 ontff.

Deductie voor Henrick van Wilsum tegen Jan Janssen, 1589.

Erentfeste hoichachtbare wyse ende seer voirsichtige Heeren Burghemeisteren, Schepen ende Raedt des stadts Campen.

Achtervolgende Henrick van Wilsum, comparant uwer Ers. Sententie jnterlocutoire tuysschen Johan Janssen van Campen, anlegger ter eenre, ende hem comparant als verweerder ter anderen syde op den vijen Februarij deses itzlopende jaers 89 geweesen, exhibiert alhier ende lecht ouer hy comparant, onder gewoentelicke presentatien ende protestatien, syne deductie sampt documenten ende bewysstucken, waerwth ogenschienlyck ende soe claer als die helder middachs schynende sonne, mit der daet beuonden sall worden, dat hy comparant in alle sien voirgeuent wel ende terechte is gefondiert jn manneren als volgt:

Ende eerstlich, als dat Johan Janssoen, anlegger voirsz., onformelyck ende onrechtueerdelyck tegens hem comparant ende verweerder alhier procediert, voir soevoel Johan Snels andeel van synen eysch mach aengaen.

Ten tweenden, als dat Johan Janssoen vorss. van die vermeente geeysschte soeuen hondert cruysaten int vierde bott ende van syn vermeente salaris niet alleene geheel, dan oick daerouer sie gereetz voldaen ende betaelt ende daeromme hy tot guyde reeckeninge ende tot restitutie vant auergeboerde bij VErs.

geholden behoert toe worden, nae alle coepmansrechten ende besonder nae Inholt siens selffs bewillinge int contract des Mascheppie jngegaen, ende mede nae expressen inholt des pretensen burchtucht van Symon Cuinderturff ende hem Henrick van Wilsum comparant, voir Jasper Kuinderturff ende Johan Snell aen desen aenlegger gedaen, waerwth hy synen eysch fundiert, vermeldende onder anderen puncten, die voirsz. burchtucht wel duytlyck aldus: Belouende wy voir ons ende onssen erffgen. hem Johan Janssen offte zyne erffgen. toe betaelen ende te voldoen als ons eygen propria schult, sulch als hy dan mit guyde reeckeninge, bewyes ende reliqua, alsoick by verbyntenisse van jnstrumenten by Notaris publyck vnde ander redelyck bewyess kan daer doen, van dat hy by die voirgeroerde masschappie ende personen then achteren is etc., alletwelck hiernae breder op yder punct ordentlyck by sien gequotisierde letter vertoent ende bygebracht sal worden.

Ende om dem nae tkoemen tot grontlycken verstandt ende tot die gerechte waerheit des eerste punct, als dat Johan Janssen voirsz. onformelyck ende onrechtueerdelyck tegens Henrick van Wilsum, comparant alhier, procediert, voir soevoele Johan Snels andeel syns eysschs aengaet ofte belanget.

A. Exhibiert daertoe hy comparant ende lecht ouer onder littera A. seeckere principael accoirt ende contract van een renuersael mit Johan Janssoens voirs. selffs handt onderteeckent, twelk geschiet is op dieselue dach, tydt ende stonde, als die vursz. burchtocht yrstlick gemaect ende opgericht is worden, gelyck sulcs opentlick te sien is wth copie des voirsz. burchtucht hiermede by verwaret, gheteekent mit B., welcke

B. acte des burchtuchtz ende het reuersael voirsz. te samen by eene gevisiteert, salmen beuynden beyde op eenen dach, tydt ende stonde geschiet te wesen etc.

Ende geconsidereert dat het reuersael voirsz. onder andere puncten wel expresselyck medebrenget, als dat Symon Cuindertnrff, Henrick van Wilsum ende Johan Janssen tsaemen, die eene den anderen beloefft hebben malcandoren thelpen draegen penninck penninckx, gelyck, die actie van Johan Snell belangende die compania, alhier jn questie, alsoick malcanderen to vrien van die lasten ende swaricheyden. die daer wth solden moegen riesen.

Ende mede geconsideriert, dat niet natuurlycker oick allen reden ende rechten ghemeen is, als dat vrywillige billycke jnlatingen ende contracten ten wederen syde gemaeckt, oick then wederen syden onderholden moeten worden, besonders jn saecken van coophandel ende van burchtuchten, die op zeecker naeder verdraegen van reuersael, ofte op nadere conditien geschiet sinnen, gelyck alhier geschiedt is vermuege des voirsz. reuersael.

Soe ervolget consequentelyck, dat vermits die jnlatinge des voirsz. reuersael Johan Janssoen ghiensins en is bevoecht Johan Snels andeel (soe hem ethwas op Johan Snels andeel wth die companie restede, als niet) om tselue van Henrick van Wilsum alhier toe vorderen, dan behoirt sulcx mit assistentie van Symon Kuinderturff ende Wilsum voirsz. van Johan Snell selffs ofte op zyne guyderen te vervolgen, vermoege des reuersael voirsz. Ende dat derhaluen oick consequentelyck Johan Janssoen onformelyck, te onrechte ende tegens syn eygen handt ende jnlatinge voirsz., tselue alhier van Wilsum doet vorderen. Ende

alsoe jn synen eyssch als jnept ende onformelyck tselue alhier van Wilsum doet vorderen ende alsoe jn synen eysche als jnept ende onformelyck niet ontfanckelyck nae rechte wie voir verhaelt.

Vnde omme nu voirtz daer tdoene ende te bewysen het twiede punct, hiervoir verhaelt, als dat Johan Janssoen van syn pretense gheeyschte soeuen hondert cruisaten jn vierde both ende van syn vermeente salaris, niet alleine geheel, dan oick daerouer sy voldaen ende betaelt ende daeromme tot guyde reeckeninge ende restitutie vant ouergeboerde geholden.

Soe exhibiert ten fine, hy comparant vooreerst die principale reeckenschap des masschappie mit Johan Janssoens selffs handt geheel ende all op sienre syde ende tot synen schoensten geschreuen, geteeckent mit C, die hy jn anno 83 op Lisbona aen zyne coepheeren hefft ouergesonden gehadt, dieseluyge jn quantum pro jnbrengende, ende vorder niet, daervan protestierende ende daeromme als wesende sien eygen ouergeleuerde instrument, daerby moet persisteren, per saluo die contrareeckeninge daerentegens enz.

Exhibiert oick ten fine voirsz. hy comparant daerentegens die contra reeckeninge mit Jaspar Kuinderturffs eygen selffs handt oick geheel en all geschreuen, genotiert mit D, die hy comparant lange nae Symon Cuinderturffs vertreck tot Lisbonen alhier eerst hefft ontfangen op den xx September anno eodem.

Vnde om dieselue beyde reeckeningen voirsz. noch pleiner ende claerder to verstaen, soe exhibiert hy comparant ende lecht ouer onder litera E het contract principael van die masschappie, mit noch onder litera E E eene getranslatierde copie authentyck van dese maschappie wth den latyn in duytsch trouwelyck ouergeseth, op welcks jnstrument ende desselue jnholt,

als wesende d' eerste jnganck ende het fundament deser saecken, wel ernstlich jn alle syne puncten staet te letten. Presentierende altoes des noedich, die principaele van allen anderen instrumenten te vertoenen; welck contract van societeyt eder masscheppie jn alle sin puncten vollencoemelyck naegeleefft behoert te worden nae rechte: conuentio enim in societate facta, tanquam lex eius contractus jnuiolabiliter seruari debet L. cum mota, L. jnterpositas cum L. sey. C. de transact.

Toe dem lecht hy comparant noch auer onder littera F, copia authentyeck des echte trouwe sampt die hylicxvoirwarden by Johan Janssoen voirsz. ripelick jngewillicht ende gemaeckt mit Juffer Anna Galoa, ende mit syn selffs handt ende Jaspar Knnderturff handt vanwegen sienre nichte Juffer Anna Galoa onderteyckent etc.

Wth diewelcke claerlyck blyckt, als dat Johan Janssoens capitael niet meer gewest is in mascheppie dan drie hondert millerees, yder millerees nae die Poortegyessche valuatie gereeckent tot vijff gulden current, facit die driehondert millereis des capitaels voirsz. vyffthien hondert gulden current, tot guyde reeckeninge.

Van gelycken blyckt oick sien capitael niet meer te wesen wth sien eygen selffs reeckeninge voirsz, geteekent mit C, ongeueerlick bynae int eynde van dien, alwaer hy sien coepheren alleine op het voirsz. capitael teenemael verlaet ende quytscheldet, als daermede gaer niet ouergewonnen synde, twelck hy sunst aldaer wel meede gestelt ende van sien coepheeren geeysschet solde hebben, jn sien reeckeninge voirsz.

Nu ist alsoe, dat blyckt wth beyde die reeckeningen

voirs. van Neerlandt ende Danswyck, dat hy, Johan Janssoen, op sien capitael gereede ontfangen heft 248 mileresen ende een halue milerees ende $23^1/_2$ st., daertoe staen noch daerop by hem toe ontfangen tot Lubeck van Keersten Peterssoen 73 milereesen ende $41^1/_2$ st., herkomende van zeeckere waeren, die Johan Janssoen wth die masschappie aen Keersten Peterssoen voirsz. hefft vercofft, ende geleuert, ende derwegen oick die voirsz. gelden als vercoeper ende diener van hem moet jnmaenen ofte bewysen, dat hy mit den wthersten vervolcht van rechten de van hem niet en kan off weet tbekomen.

Allet twelck woe voersz. tot eener somme gereduceirt, maecken tot guyde reeckeninge tsaemen 321 milereisen ende 65 st., als op syn vermeente capitael voirscr. ontfangen ende maecken die voirsz. 321 mileresen vnde 65 st. 804 cruisaten ende 5 st., die cruisaet tot 2 g. $1^3/_4$ st. gereeckent, maken an keys. gulden 1678 g. 12 st. jn licht gelt, nae die certificatie tot Amsterdam versegelt ende hiernae noch breder aengetogen sal woerden, welcke voirsz. penningen by Jan Janss sunst sien coopheren tot Lisnona in swaer gelt behoirt guet tdoene.

Hierenbouen stelt hy oick noch in sien selffs reeckeninge, dat men hem van sien capitael voirsz. sall afftrecken 180 g. Poels, yder Poelssche gulden tot 2 g. curr., waervan hy sich selffs debitor doet stellen ende begeert, dat men hem die vnder wil laten, om daervan toe leuen, sonder dat hy aldaer eenygen eyssch offte mentie maect van eenich gewin, tselue blyckende by sien eygen onder C prope finem, wel wetende gaer niet gewonnen, dan eer verloren te wesen, gelyck dan sulcx Jaspar Cuinderurffs reecke-

ñinge genoechsaem vorders medebrenget, geteyckent mit D.

Ende offschone mit die masschappie yeth gewonnen weere (als niet), soe queme dannoch hem Johan Janssoen ende Joffer Anna Galoa sien getrouwde, tsaemen daervan niet meer toe dan een achte part, vormoege des contract van die masschappie gemaect, ende vermoege der hylickschvorwarde voir verhaelt, facit soe daer eenich gewin weere (als niet), voir Johan Johanss deel niet meer dan een sesthiende part ende voir syn getrouwde bruit een sesthiende part, makende die byde sesthiende parten tsaemen een achte part, twelck tot liquidatie der reeckeninge jnsonderheit staet toe notieren ende daerop seer wel te letten etc.

Noch staet in Jaspar Cuinderturffs contra reeckeninge te notieren, dat hy aldaer tot synen achtendeel dan wellicht durch Johan Janssoen sinister anschryuen voirstelt als solde Johan Janssoen alle die keys. gulden, die hy van vrouw Wendelincx binnen Campen van Jaspar Cuinderturffs wegen hefft ontfangen, geboert thebben in licht gelt ende daeromme by den gulden gereduciert ende jn reeckeninge gestelt tot 16 st., daer nochtans Johan Janssoen dieseluyge ontfangen heft in swaer gelt, tstuck tot xx st. vermoege vrou Wendelincks tuichenisse, geteeckent mit F F, twelck in die liquidatie den g. tot xx st. gesuppliert by Johan Janssoen, alsoe an Jasper Cuinderturff guet gedaen behoert toe worden.

Hierenbouen staet noch in Janss. voirsz. reeckeninge, bijnae in 't eynde van dien, syne coepheren voirsz. van hem noch toe te koomen 700 florenen Polens, sich oik daer aff makende debitoir, mitz dat

men hem die jn reeckeninge wilde passieren tegens sien verteerde costen, jaerlixe pensien, moeyte ende periculen, willende hetzelve laeten tot koer syne coepheeren ofte andere guyde luyden.

Waerop Jaspar Cuinderturff hem in reeckeninge niet meer passiert dan 360 Poelssche g., om redenen jn sien brieff verhaelt, waervan het extract hierby verwaert is, geteeckent mit F F F, alsoe dat hy daervoor oick noch schuldich blyft 340 Polsche g., waervan hy nochtans sien $^1/_3$ part mede beholt voir hem ende Joffer Anna Galoa voirsz. allet, woe voirsz. tot guyde reeckeninge.

Noch heft hy Johan Janssoen hier en bouen op syn capitael ontfangen, vermoege sien eygen bekentenisse int vierde both voirsz. gedaen, omtrent iiij^c g. g. van Symon Kuinderturffs goyderen, bij hem geexecutiert, maken 490 keys. g.

Alsoe dat alle sien ontfanckt ende noch by hem te ontfangen van Karsten Peterss tot Lübeck, woe voirsz., ende tgene daer hy sich oick dibitoir aff maect en is als voirsz. tsaemen op eene gereeckent synde wordt ogenschienlyck bevonden, dat hy van syn capitael niet alleine geheel, dan oick ouer is betaelt, ter somma van 1663 g. 7 st. allet tot guyde reeckeninge ende daeromme tot restitutie van dien na liquidatie der reeckeningen billick geholden.

Belangende nu vorder sien thien jairen uermeente salaris, yaerlicx vyfftich cruisaten, oick int vierde both voirsz. van den comparant geeyschtt.

Blyckt daerentegens, als dat hy well onbeschaemt van soevoele jairen salaris is eysschende, het contrarium wth die voirsz. hylicxvoirwarde, naementlick als dat die masschappie niet langer staen solde dan

drie jairen lanck, alsoick noch tselue van gelycken blyct wth twie brieven by Jaspar Cuinderturff geschreuen, vermoege die extracten hier by gehechtet, beyde geteyckent mit G.

Ende om noch naerder te vertoenen, dat vermoege sien selffs gerichtelycke bekenteuissen die masschappie jn allen gevalle doch niet langer gestaen en hefft dan vyff jairen lanck, die men hem nochtans niet toe en staet, daervan protestierende,

Soe exhibeert hy comparant alhier ende lecht ouer, daertoe, twie kontschappen, geteeckent mit H.

Blyckt oick wth des voirsz. Jaspar Cuinderturffs missive, geteeckent mit F F, ende wth die reedenen daerjnne verhaelt, als dat men hem Johan Janssoen niet schuldich is vyfftich ducaten pensiens, soe lange hy tot Danswick heft gelegen, referierende derhaluen hy comparant sich tot vorder inholt des voirsz. missive om die alhier weder gevisiteert te worden, waerwth sal blycken, dat hem sien pensionen betaelt sinnen ende hefft die zelue selffs jngeholden.

Desen alles nochtans, niettegenstaende heft hy Johan Janssoen wel onbeschaemt ende mit groten onrecht duruen eysschen int vierde bott voorsz. van den comparant thien jaeren salaris syens masschappie, yder jaire tot 6 cruisaten, vermoege extract des vierde both hierby gelecht, geteeckent mit J., gelyck dan oick tselue Uwer Ers. meer dan notoir ende seer wel bewust is, waeromme hy comparant sich tot Uwer Ers. wetenschap van desen mede referirt, leggende oick al hierby mede ouer onder litera H die valuatie van den cruisaten ende ducaten, soe die tot Lisbona ganckbaer sinnen.

Wth welcken voirsz. sinisterlycken eyssch ende grote

voirgenomen ongerechticheit V Ers. mede lichtelick hebben aff te nemen ende te bemerken, woe degelyck hy, Jan Janssoen, oick jn den coephandel ende int process tegen Symon Cuinderturff mach hebben gehandelt, daer hy voirall behoert hadde, naekomende syn selffs handt ende belofftenissen int contract des masschappie gedaen, sien reeckeninge van hem selffs tkoemen doen tot Lisbona voir syn principale coepheeren, nae coepmans rechten, buiten eenyge arresten ofte rechtforderingen op syne coepheren guyderen te doen, ofte te geschien laten, ten weere dat by slot van reeçkeninge ten wederen syde formelyck geschiet, hem wat toe te komen voirhen beuonden mochte zien gewest ende dat sie hem dairjnne hadde willen vernadeelen ofte te cort doen, als niet geschiet, dan hebben hem tot een man gemaect.

Dat ouerst Jan Janssoen hier en tegens sich seer beroempt op eene vermeente brieff by Jasper Cuinderturff eertydtz aen hem geschreuen, soe hy secht, ende dan noch by den comparant niet gesien ende ontkendt wordt.

Staet tot onderrichtinge van dien te considerieren ende te onderscheyden als dat dieselue (soe sulx weere) aen hem geschreuen sal sien, ten tyde als hy sich noch droech voir een trouwe dynaer, gelyck men doemaels noch anders niet en wuste, ende men oick hem doemaels was dagelicx weder verwachtende tkoemen tot Lysbona, om te doen aldaer sien reeckeninge ende voirts sich tbegeuen mit Joffrou Anna Galoa, sien getrouwde, jn die echte staet, allet welcke hy leelyck vergetende, niet hefft naegekomen, twelck, soe Jasper Cuinderturff dat mael vermoet ofte voirgeweten hadde, solde hy den pretensen brieff an hem

Johan Janssoen, sonder twyuel, niet gescreuen hebben, begeerende voir jnlaetinge des voirsz. missive, die te visitieren. Ende demnae dieselue wyders te debattieren, etc.

Dwiel dan hy comparant mit alle die voir verhaelde documenten ende bewysstucken, meer dan genoechsaem, daer gedaen ende bewesen heft die twie puncten int begin verhaelt, yrstlich als dat Johan Janssoen onformelyck ende onrechtelyck, voir soevoele Johan Snell aengaet, tegens hem comparant alhier procediert ter cause der bygebrachte reuersael, ende ten anderen, als dat hy Johan Janssoen van sien capitaell ende jaerlicxe pensien, niet alleine int geheel, dan oick daerouer is voldaen ende betaelt, ter cause der verscheiden voir angetogen bewysstucken ende dat hy derhaluen, geholden behoirt te worden nae alle coepmansrechten, tot restitutie van tgene by slot van reeckeninge ende in liquidatie, beuonden sall worden, dat hy ouer sal hebben ontfangen.

Vnde dwiel oick des comparants vermeente burchtucht voirsz., geteeckent mit B, wel expresselyck sich fundiert ende referiert tot reeckeninge ende tgene daer op die burchtucht is geschiet, naegeleuet ende achtervolget moet worden ter beyden syden nae rechten behoeren, ende dat oick ghien masschappie entscheyden kunne worden anders, dan mit flytyge doersyninge beides tsyedes reeckeningen, bewysen ende reliqua, ende mit liquidatien grontlyck daerop gedaen etc.

Versoeckt, bidt ende begeert derhaluen hy comparant seer andachtelyck, dat alle dese ouergelachte schrifftuyren van reeckeningen, documenten, beweysen ende reliqua, tsaemen op kosten van parthyen ge-

sonden moegen worden op Amsterdam ofte elders waer, aen die alder experste ende best veruaren coepluyden jn die Poertegiessche coephandel, negotiatien ende reeckeningen wel gestiliert, om die reeckeningen, bewysen ende reliqua voirsz. toe liquidieren tegens malcanderen, ende oire aduysen by geschriffte off montelyck tegenwoirdich, nae vlytige ende grontelycke doersynege ende visitatie derseluer reeckeningen, ende meede nae voirgaende verhoer ende vordere montelyck debat des comparants, daervan te geuen, ende dieselue aen V Eers. ouer te senden ofte selffs alhier montelyck te verclaeren, om alsoe neuens V Eers. ofte den heeren, die wth den Ers. Raeth daertoe gedeputiert moegen worden, die voirsz. reeckeningen ende liquidatie van dien, tot een finael, absoluyt eyntschap, nae eens yders recht ende gerechticheit te helpen brengen.

Ende soe by slot van reeckeninge beuonden mochte worden hem Johan Janssoen, van Jaspar Cuinderturffs andeel wth die compania, noch wat toe te comen (als niet) presentiert hy comparant naetemaels tzelue, als syn eygen propere schult tbetaelen, mits, soe oeck by slot van reeckeninge beuonden mochte worden dat hy Johan Janssoen ethwes an Jaspar Cuinderturff schuldich verbliue wth die voirsz. compania (als jae), dat hy oick geholden sal worden, tselue an hem comparant als volmachtiger van Jaspar Kuinderturff tbetaelen. Presentierende oick hy comparant hem Johan Janssoen penninck penninckx gelyck, vermoege het reuersael voersz. te assistieren int jnvorderen van Johan Snels andeel, jndien hem wth die compania van Johan Snell wat te competieren beuonden mochte worden (als neen), edoch onder expresse protestatien

sich niet wyders jn rechten ende reeckeninge te willen jnlaten, dan des anleggers eyssch ende het vierde geboth op hem comparant onder J. hierby gevoecht, gedaen ende jngestellet is. Seggende om alle voir aengetogen reeckeningen, bewysen, reliqua, redenen ende rechten, ende alle anderen, die men noch hierby sall weten te supplieren, dat hy comparant jn sien versoeck ende presentatie voirsz. is mit recht ende redenen ghefundiert ende daerjn toegelaten behoort toe worden. Imploierende daertoe ende op alles, uwer myn heeren Edel ampt van Justitie, ende dergenygen die hiertoe gecommitteert moegen worden, mit voirbeholt wydere noitdrufft.

A.

Acte van waarborg tusschen Simon Cuinretorff, Henrick van Wilssem en Jan Janssen, dat ze gezamenlijk de kosten zullen dragen der procedure tegen Hans Snel, 7 April 1585.

Wy Simen Cunertorff ende Henrick van Wilsem midt Jan Jansen van Campen, bekennen midts desen voer ons ende onse erffgenaemen vastelick ende krachtich alle dree tho saemen gelickformich, dien eenen den anderen tho helpen draegen die oncosten van rechtsvoerderinge ende moytte, penninck pennincks gelick, in sodanige actie van compania als Johan Snell, wonende tho Lisbona, is verobligierdt an de vorscreuen Jan Jansen van Campen, heerkomende van seekere maeschappie ende andere actien die den vorsz. Johan Jansen enichsins up die voernoemde Johan Snell heft

tho pretendiren, nae seekere scriften ende contracten daervan ziende ende durch ander bewis nyett vuyttgesondert. Dit alles beloeue wy dien eenen den anderen van den lasten ende swarichheiden tho vryen, die hiervuytt soelden moegen riesen. In kentenisse der waerheidtt hebben wy geconsentierdt ende consentiren midts desen, dit achter tho volgen. In kentenisse der waerheidt, soe hebben wy hier dree screfften van gemaecktt, allen luidende, die eene vullendaen, die ander van ghinder werden, daer van ellick van ons dree eene in sien bewaere heft. Datum in Campen den 7 Aprilis Anno 1585, stilo antiquo.

Henrick van Wilsem.
1585.

Simon Cuenretorff.
Jan Jansen van Campen.

B.

Simon Cuinretorff en Henrick van Wilsem stellen zich borg voor Gaspar Cuinertorf tegenover Jan Janssen om opheffing te bekomen van beslag, door dezen op goederen van Gasper Cuinertorf gelegd, 7 April 1584.

Copia Copiae.

Wy Symon Cuynderturff vnde Hendrick van Wilsem belyen ende bekennen dat, alsoe Jan Janssen van Campen op seeckere guederen, hier tho lande synde van Gaspar Cundertorff, wonachtig tot Lixbona, onse respectiuelycke broeder ende oem, arreste ende besate

gerichtelyck hefft laten doen, ter cause van zulcken achterwesent vnde jnteresse als hy by Masschappye mit den voer benoemden Gaspar Cundertorff ende Jan Snell oeck tot Lixbona wonende hier beuoerens, mach competeren, daeruan zy denselue Rekeninge ende reliqua ouergesant hefft, welcke by Gaspar Cundertorff is ontfanghen, ghelyck ons dieselue Cundertorff hefft geschreuen, vnde om alle onkosten, onlust vnde inconuenienten van onsen broeder vnde oem (mitsgaders Jan Snell) voer tho koemen, soe ist dat wy dat selue arrest affwenden, ons beyde tsamen vnde elck besonder jn solidum uerbinden voir den voerbenoemden Gaspar Cuindertorff vnde Johan Snell an die voern. Jan Janss., sulcx, dat by zoe veer binnen acht maent ofte thien maent ten langesten tyt nae datum van desen, by den voerbenoemden Cuindertorff vnde Jan Jansz. overnoempt daer nyet van gecontentiert wordt mit guede contra-rekenschap, bewys vnde reliqua. Belouen wy voer ons vnde onsse erffgenaemen hem Johan Janssz. ofte zynen erffgenaemen tho betaelen vnde toe voldoen als onse eyghen propria schult, sulx als hy dan mit guide reekeninghe, bewys ende reliqua, alsoick by verbintenisse van jnstrumenten by Notaris publyck vnde andere redelycke bewys kan daer doen, van dat hy by die overgeroerte Maesschappye vnde perseenen ten achteren is, waervoir hy ons eens voir all ofte tsamen sall moghen vorderen vnde doen betaelen; bouenden noch onuercortet zyn actie tho holden zoelanghe hy nyet betaelt en js, aenden voernoemden Gaspar Cundertorff vnde Johan Snell tot Johan Jansz. koer vnde optie, daer nyet tegens te genieten enich beneficio van rechte toe bate vergundt denghenen, die sich voir een ander

vnde jn solidum hebben verbonden, welcke beneficien vnde allen anderen wy mits desen oick renuntieren. Sonder arch vnde list. In oirkonde hebben wy desen elck mit onsse handen ende naemen ondergeteeckent, den zoeuenden dach Apryll Anno duysent vyff hondert vyff ende tachtich naer den styll jn Campen. Onderstont geschreuen: Henrick van Wilsem, Simon Cuenretorff, leger stondt geschreuen: Stercke Secretarius Campensis per Copiam scripsit et subscripsit.

Gecollationeerd tegens een authentycque copia ende daermede beuonden 't accordieren by my Egbert Bisschop, openbare Notaris, quod attestor hoc subscriptione manus meae.

C.

Anno 1584.
Reeckeninge van Joan Janss.
van Campen tusschen hem,
Joan Snell vnde my Gaspar
Cunertorff angaende vnsse
Compania van Danzigk
an vns gesonden.

Reeckeninge durch Joan
Joanss van Campen
gesonden an Joan Snell
vnde my Gaspar
Cunertorff angaende
de negotios van Danzigk.

C.

Dydt naervolgende is hettgene dat vrey geldt geworden is vuidt dye 22 sagken grouen peper, die welcke toe Lixbona gekost hebben nae luidt dye Carregaetson R 989 ʒ 885 r.

Vnde omme dat myen heren toe Lixbona mogen verlicken hett Danzicker gelt mett hett Portugaels geltt, soedoedt thoe Danzick eenen myellres in spetsye 105 grossen, dan dye moeten haer volle gewichte hebben, maecken 3 f. 15 grossen Pols elck myelres.

	Laus Deo semper Anno 1578 in Danzick.	Pols	f. g. p.
	Volgett hoeuel ongelde, dat Cornelius Loeffsen op dye 22 grote sagken grouen peper gédaen hefft, diewelcke hy sick seluen hefft guidt gedaen van ons Compania guidt, competeren myn here Gaspar Cundertorff, Senor Joan Snell vnde my Joan Joansen van Campen elck 1/3 part.		
A die	18 Nouember van 6 sacken mit schipper Peter Hoerneman ontff. 2 sacken n⁰ 141, twe n⁰ 145, twe n⁰ 221.		
	Vor vracht per sagk 2 dalder is Pols .	f 14.—.—	
	Voer lastgelt in de Sondt a 1/2 dalder .	f 3.15.—	
	Voer priem, pael, vmer geltt a 4 g. . .	f —.24.—	
	Voer rosenobelgelt bet 4 dalder . . .	f 4.20.—	
	Vor bordinck gelt a 4 g.	f —.24.—	
	Voer hauaria soo daer gemaeckt is, vnde worden dye 6 sagken gerekent op 105 st. a 12 st. maecken 1155 st., beloept ons part auaria	f 19. 7. 9	
	Voer thuis brengen a 2 g.	f —.12.—	
	Voer toelage a 2 1/2 f Pols.	f 15.—.—	
	Voer pontol per sack 1 st.	f —. 6.—	
	Summa Pols	f 64.12. 9	64.12. 9
A die	22 Nouember per schipper Markus Visker ontffangen 4 sacken, twe n⁰ 140, twe met n⁰ 144, volgen deze onkosten:		
	Vracht per sagk 2 dalder is	f 9.10.—	
	Bordinckgeltt a 4 gr.	f —.16.—	
	Lastgeltt in den Sondt a 1/2 dalder . .	f 2.10.—	
	Priem, pael, vmer geltt a 4 gr..	f —.16.—	
	Rosenobel geltt in alles.	f 4.20.—	
	Van toe huis toe brengen a 2 gr. . . .	f —. 8.—	
	Van toelage a 2 1/2 f	f 10.—.—	
	Van pontol à 1 f.	f 4.—.—	
	Summa Pols	f 31.20.—	31.20.—
	Summa Pols f		96. 2. 9

	Laus Deo Semper Anno 1578 in Danzick.	Pols	f. g. p.
A die	25 December vuidt schipper Hendrick Duim ontffangen 6 sacken peper, twe n⁰ 139, twe n⁰ 220, twe n⁰ 228, volgen ongelden:		
	Vracht van yder sagk 2 dalders is Pols.	f 14.—.—	
	Voer bordinck geltt a 4 g.	f —.24.—	
	Vor last gelt a $^{1}/_{2}$ dalder	f 3.15.—	
	Voer priem, pael, vmergelt a 4 g. . . .	f —.24.—	
	Voer rosenobel geltt	f 4.20.—	
	Van thuis brengen a 2 g.	f —.12.—	
	Van toelage a $2^{1}/_{2}$ f.	f 15.—.—	
	Van pontol a 1 f pols f	f 6.—.—	
	Summa tsamen Pols	f 45.— 5.—	45. 5.—
A die	dyto noch ontffangen vuidt schipper Cleys Katken twe sagken peper waren n⁰ 143, waerop dese volgende ongelden:		
	Van vrachtt van yder sagk 2 koninx-dalders, is Pols	f 5. 2.—	
	Voer bordinck geltt a 4 g.	f —. 8.—	
	Vor last geltt a $^{1}/_{2}$ dalder	f 1. 5.—	
	Vor priem, pael, vmergelt a 4 g. . . .	f —. 8.—	
	Vor rosenobel geltt in als	f 4.20.—	
	Vor thoe huis brengen a 2 g.	f —. 4.—	
	Voer toelage a $2^{1}/_{2}$ g.	f —. 5.—	
	Voer pontol a 1 f.	f 2.—. -	
	Summa Pols	f 18.17.—	18.17.—
	Summa Pols f		63.22.—

Folio 2.

	Laus Deo semper Anno 1578 in Danzick.	Pols	f. g. p.
A die	27 Nouember per schipper Jochem Maess ontffangen 4 sagken peper, twe met n⁰ 146, twe met n⁰ 142, daerop tongelde:		
	Voer vracht per yder sack 2 prinsendalder	f 10. 4.—	
	Voer bordinck geltt a 4 g.	f —.16.—	
	Voer last geltt a $^1/_2$ dalder	f 2.10.—	
	Voer priem, pael, vnde vmergelt . . .	f —.16. -	
	Voer rosenobel geltt	f 4.20.—	
	Van thoe huis brengen a 3 g.	f —.12.—	
	Voer toelage a $2^1/_2$ f	f 10.—.—	
	Voer tontoll a 1 f	f 4.—.—	
	Summa Pols	R 32.18.—	32.18.—
	Noch van alle dye 22 sagken betaelt vuidt hett huis in den kelder toe brengen a 1 g. . .	f —.22.—	
	Voer 7 sagken dye verkofft syen ynde wag toe brengen a 2 g.	f —.14.—	
	Summa Pols	f 33.24.—	
	Dye ongelden van f⁰ 1 bedragen Pols .	f 96. 2.—	
	Dydt tegenouer geschreuen bedraecht .	f 63.22.—	
	Summa tsamen		
	bedragen dye ongelden op die 22 sagk peper	f 193.18. 9	
	Dye welcke Loffsen gekort an dye 7 sagk peper by syen huisvrowe verkofft als blickt in volgende f 3.		

Folio 3.

	Laus Deo semper Anno 1578 in Danzick. Pols	f. g. p.
	Volgett alhyer wadt Cornelius Loeffsen syen huisvrowe van de voernoemden peper verkofft hefft:	
A die	7 September verkofft een sagk peper n⁰. 144, hefft suiuer gewogen 17 st. 19 ℔ a $10^{1}/_{2}$ f, bedracht Pols f	186.24.–
A die	dyto. Sye noch verkofft een sack peper n⁰ 144 an eenen Posenawer, wechtt 18 st. tot $10^{3}/_{4}$ f yder sten, is Pols . . . . f	193.15.–
Anno	1579 a die 6 Mayo hefft se verkofft doer myen ordre 4 sacken peper, als toe weten: n⁰ 141 hefft gewogen bruto . . . . 17 st. 20 ℔ 141 hefft gewogen bruto . . . . 17 st. 2 ℔ n⁰ 228 hefft gewogen bruto . . . . 18 st. 18 ℔ 228 hefft gewogen bruto . . . . 20 st. 20 ℔ Summa bruto gewogen . . 74 st. 12 ℔ De tarra a 5 ℔ . . 20 ℔ Summa soodatt suiuer peper blyfft . . 73 st. 16 ℔ Yder sten verkofft tot $11^{1}/_{2}$ f Pols, bedraecht tsamen f	847. 5.–
A die	9 Mayo verkofft dye huisvrowe van Loeffsen doer myen ordre an Kircheners dynder, een sack peper n⁰ 146, hefft gewogen netto 17 st. 21 ℔ a $11^{3}/_{4}$ f, dye sten verkoft is Pols . . . . f	210.—.16
	Summa bedragen samen dat van deze voernoemde 7 sagken peper is geworden by Loffsens huisvrowe verkofft Pols . . . . f Van dewelcke dye onkosten a f⁰ 2 op alle den peper gedaen Pols . . . . f	1437.14.16 193.18. 9
	Blyefft pro resto vry gelt van dye 7 sacken peper geworden, hetwelck ick drage by dye 15 restante sagken doer mey Joan Jannsen verkofft a f⁰ 4 Pols . . . . f	1243.26. 7

	Laus Deo semper Anno 1579 in Danzick. Pols	f. g. p.
	Hyernae volgett wes ick Joan Jansen van Campen an geltt gemaeckt hebbe van 15 sacken grouen peper.	
A die	23 Augusti verkofft an Lodewyck Bacheradt van Warsaw een sagk peper n° 146, wechtt netto 16 sten 11 ℔ tot 11½ f, bedraecht Pols . . . . f	189. 7.12
A die	24 Augusti an Powell van Doerne een sack peper n° 220, wecht netto 18 st. 10 ℔ a 11½ f yder sten, bedraechtt Pols . . . . f	211.23.—
	Noch uerblyfft an Peter Graurock een sagk peper n° 143, wecht netto 17 st. 12 ℔, verkofft a 11 f 10 g. yder sten, is Pols . . . . f	198. 9.—
A die	27 Augusti verkofft an Powell Leman een sagk peper n°. 220, wecht netto 19 st. 1 ℔, yder sten a 11 f bedraecht Pols . . . . f	209.13.13
A die	2 September an Peter Graurock een sagk peper n° 140, wechtt netto 18 st., verkofft tot 11 f 10 g. yder sten, bedraecht . . . . f	204.—.—
A die	9 September an Peter Graurock een sagk peper n° 140, wecht netto 18 st. 11 ℔, verkofft a 11 f yder sten, bedraecht Pols . . . . f	203. 1.—
A die	17 September an Powel Leman een sack peper no. 221, wecht netto 20 st. 9 ℔ a 11 f 10 g. yder sten, is Pols . . . . f	230.27.—
	Summa soodat vry geltt geworden is van dye bouen schreuen 8 sagken peper Pols . . . . f	1675.23.13

	Laus Deo semper Anno 1579 in Danzick. Pols	f. g. p.
A die	27 September an Powell Leman 4 sagken peper verkofft, twelck sindt dese naevolgende n⁰ 139 wechtt netto . . . . 17 st. 20 ℔ 139 wecht netto . . . . 17 st. 2 ℔ n⁰ 142 wecht netto . . . . 17 st. — ℔ 142 wecht netto . . . . 17 st. 6 ℔ Summa wegen samen 69 st. 2 ℔ Yder sten hem verkofft tot 11 f 10 g. bedragen tsamen Pols . . . . f	782.28.–
A die	15 Nouember an Augostyen Oloff een sagk peper n⁰ 145, wecht netto 18 st. 11 ℔, verkofft a 11 f 15 g. yder sten . . . . f	212.71. 2
Anno	1580 den 19 Januarij an Hans Pompe een sagk peper n⁰ 221, wechtt netto 19 st. 11 ℔ a 12 f. yder sten is Pols . . . . f	233.13.–
A die	8 Mayo an den jongen Cornelius Loeffsen een sagk peper n⁰ 145, wechtt suiuer 17 st. 15 ℔, verkofft a $11^1/_2$ f yder sten . . . . f	202. 1.–
	Summa is gemaeckt van dye 7 sacken peper f 1430.19.12	1430.19.12
	Van dye tegengeschreuen 8 sacken peper f 1675.23.13 Summa tsamen Pols f 3106.13. 7 Noch hebbe ick betaelt van 15 sack peper vuidt Loffsen an Herman Ygermans huis toe brengen . . . . . . f —.15.— Blyefft van dye 15 sacken peper suuer f 3105.28. 7 Hyer bey geuoecht dye 7 sagken peper bey dye huisvrowe van Loeffsen verkofft a f⁰ 3 . . . . f 1243.26. 7 Soo beuynde ick, dat vrey gelt is geworden van dye 22 sagken groue peper f 4349.24.14	
	Welcke voerschreuen 4349 f 24 g. 14 p. ick drage op dye bate reckeninge da Compania a f⁰ 15.	

Dydt volgende yst gene, dat vrey geltt geprosederdt is op onse $^{1}/_{3}$ pardt soo myen here Gaspar Cundertorff beuracht hadde tot Lixbona, als toe weten het schip van Gert Eeuertsen, Cornelius Petersen van Leck vnde tschip van Joan Volckertss.

	Laus Deo semper Anno 1579 in Danzick.	Pols	f. g. p.
A die	23 Augusti in den naeme Godes ontffangen per schipper Joan Volckertsen 22 last wydt soldt, twelck is opt $^1/_8$ part van den voernoemden schipper, op welcke Cornelius Loffsen toe onkosten brenckt dese naevolgende:		
	Jnden eersten anden schipper betaelt nae luidt hett conghtrackt:		
	100 rixdaelder a 35 g. is Pols . . .	f 116.20.—	
	Voer met geltt a last 4 g.	f 2.28.—	
	Voer bordinck geltt opt derde part . .	f 13. 3. 6	
	Voer priem, pael, vmergelt a 2 g. . .	f 1.14.—	
	Voer baeckengeltt per last $^1/_2$ g. . . .	f —.11.—	
	Vor drinckgelt den meter vnde dragers	f —. 4. 9	
	Voer pontol a 3 g.	f 2. 6.—	
	Vor last gelt ynden Sondt 22 dalder .	f 25.20.—	
	Vor den hondersten penninck in de Sondt	f 2.10.—	
	Summa bedragen dese ongelden Pols	f 164.26.15	164.26.15
	Pro sluiten van desen, soo beuynde ick, dat vrey geltt is geworden van dese 22 last wydt soltt, dye welcke ick drage op de bate reeckeninge da Compania a f° 15	Pols f	129. 1. 9
		Summa Pols f	293.28. 6

	Laus Deo semper Anno 1579 in Danzick. Pols	f. g. p.
die	17 Augusti sette ick mey guidt gedaen bey Cornelius Loeffsen voer 22 last soltt vuidtt schipper Joan Volckersen hett last doer den anderen gerespondertt tot 13 f 10 g. vnde 15 p. bedraecht nae Pols . f	293.28. 6
	Summa Pols f	293.28. 6

Laus Deo semper Anno 1579 in Danzick. Pols | f. g. p

A die 23 vnde 27 Augusti hefft sich Cornelius Loeffsen vuidt onse compania guidt betaelinge gemaeckt op de onkosten op 4 sacken peper gekomen met schipper Gerdt Euertsen, dye welcke myn here Cundertorff pro compania geladen hefft, waeren yerst 6 sagken daernae tot 4 sagken gemaeckt volgett:

Voer pontoll van dye 4 sagken peper vuidt schipper Gert Eeuertsen per yder sack 1 f . .	f 4.—.—	
Voer dye toelage a $2^1/_2$ f	f 10.—.—	
Voer rosenobel geltt toesamen	f 4.20.—	
Voer priem, pael vnde vmergelt a 2 g. .	f —. 8.—	
Voer dye sagken thoe huis brengen a 2 g.	f —. 8.—	
Summa bedragen dye onkosten van 4 sacken peper	f 19.22.—	19.22.-
Noch betaelt pondtol van 4 sagken waren eerst 6 sagken gekomen mydt schipper Jan Volckerts .	f 4.—.—	
Van dye toelage a $2^1/_2$ f per sack . . .	f 10.—.—	
Van rosenobelgeltt segge last gelt in den Sondt a $^1/_2$ daelder	f 2.10.—	
Voer bordinck geltt	f —.16.—	
Voer priem, pael vmergelt a 2 g. . . .	f —. 8.—	
Summa bedragen dye onkosten van 4 sacken peper	f 17. 4.—	17. 4.-
Summa Pols f		36.26.-
Pro schaldo sette ick hyer voer soevele dat vry gelt van dese vorschreuen peper is geworden, twelck ick drage op dye bate reeckening da Compania a f⁰ 15 Pols f		1423.24.
Summa Pols f		1460.20.

Dese voornoemde 8 sagken peper moeten mey Joan Joansen van Campen angerekend worden yder quintall tot 35 # nae luidt hett schriuen van myen here Gaspar Cuindertorff, dato 24 Mayo Anno 1580 vuidt Barquemena.

	Laus Deo semper Anno 1579 in Danzick. Pols	f. g. p.
	Volgett watt van dese tegenouer geschreuen 8 sagken peper an geltt is geworden dorch mey Joan Joansen van Campen verkofft:	
A die	24 Augusti an Powell van Doerne een sack peper n⁰ 223, wecht netto 17 st., verkofft tot $11^1/_2$ f yder sten is Pols . . . . f	195.15.—
	Noch verkofft aen Hendrick Raedtken een sack peper n⁰ 223 weght netto 16 st. 2 ℔ tot 11 f yder sten bedraechtt Pols . . . . f	176.27. 8
A die	2 September verkofft an Lodewick Bacheradt van Warsaw twe sacken peper n⁰ 353, een sack weecht netto . . . . 14 st. 20 ℔ 353 een sack wecht netto . . . . . 17 st. 9 ℔ Summa wegen beyde suiuer peper 32 st. 5 ℔ Verkofft tot $11^1/_2$ f Pols den sten bedraecht Pols f	370.11.12
A die	8 September. Verkofft an Hendrick Raedtken 2 sacken peper. n⁰ 352. Een sack wechtt netto . . . 16 st. 20 ℔ n⁰ 352. Een sack wechtt netto . . . 15 st. 20 ℔ Summa wegen beyde suiuer 32 st. 16 ℔ Yder sten verkofft tot 11 Pols f bedragen tsamen nae Pols . . . . f	359. 9.10
A die	17 September verkofft an Peter Graurock 2 sacken peper. n⁰ 224 een sack wechtt netto . . . . 24 st. 22 ℔ 224 een sack wechtt netto . . . . 16 st. 23 ℔ Summa wegen suiuer peper 31 st. 21 ℔ Yder sten verkofft tot $11^1/_4$ f bedraecht samen Pols f	358.16. 9
	Summa Pols f	1460.20. 2

	Laus Deo semper Anno 1579 in Danzick.	Pols	f. g. p
A die	13 Augosti noch ontffangen vuidt schipper Cornelius Petersen van Leck 15 last 1 t. wydt solt is opt $^1/_3$ pardt van dye ladinge vor ons compania, waarop volgende onkosten:		
	Jnden eersten den schipper betaeltt nae luidt syen congtrakt 66 dalder is Pols	f 77.28. 9	
	Voer medtgeltt a 4 g.	f 2.—.—	
	Voer Pontoll a 3 g.	f 1.15.—	
	Voer bordinckgeltt op ons $^1/_3$ part . .	f 8. 6.12	
	Voer priem, paell, vmergeltt tsamen . .	f 1. 7. 9	
	Voer meters vnde dragers dranckgeltt .	f —. 3.—	
	Den schipper 4 tonnen solt betaelt, dye hy in reckeninge brenckt in de Sondt vuidtgegeuen hefft is $^1/_3$.	f —. 5. 6	
	Voer lastgeltt in de Sondt 16 dalder .	f 18.20.—	
	Voer den hondersten penninck bet. . .	f 2. 1.—	
	Summa bedragen dese ongelden an Pols	f 111.27.—	111.27.—
	Pro saldo soo beuynde ick dye onkosten affgetrocken, dat noch vrey geltt blyftt van dydt soltt gemaeckt, twelck ick drage op dye bate reckening da Compania a f° 15	f	89. 7. 9
		Summa Pols f	201. 4. 9

	Laus Deo semper Anno 1579 in Danzick. Pols	f. g. p.
A die	27 Augosti is dydt tegenouer geschreuen soltt verkofft doer Cornelius Loeffsen, daer ick mey van betaelt maecke vnde gerespondert doer den anderen a 13 f 10 g. 15 p. hett last bedraecht Pols tsamen f	201. 4. 9
	Samen Pols f	201. 4. 9

	Laus Deo semper Anno 1579 in Danzick.	Pols	f. g. p.
A die	27 Augosti ontffangen vuidt het schip van Gerdt Eeuertsen 30 last 15 t. soltt op $^{1}/_{3}$ pardt van dye ladinge competerende ons Compania, den schipper hadde in alles vuidt geleuert 92$^{1}/_{2}$ last, dye yn eyn spicker doer den anderen gelecht worden van her Jochem Eler, solden tsamen betalen vant spickerhuer 30 Pols f is elck $^{1}/_{3}$ part 10 f, waerop dese volgende ongelden doer Loeffsen betaelt vnde sick weder van Compania guidt hefft betaelt.		
	Jnden eersten den schipper betaelt opt $^{1}/_{3}$ part van 400 dalder nae luidt het conghtrackt 133 d. 11 g. 12 p.	f 155.16.12	
	Voer dragen a last bet. 7$^{1}/_{2}$ g. . . .	f 7.22. 9	
	Voer pontoll a last 3 g.	f 3. 3.—	
	Voer toelage a 20 g.	f 20.20.—	
	Voer bordinck geltt opt $^{1}/_{3}$ part . . .	f 16.26.12	
	Voer priem, paell, vmer, baecken gelt a 2$^{1}/_{2}$ g.	f 2.17. 9	
	Voer dranckgelt der meters vnde dragers	f —. 6.—	
	Voer den hondertsten penninck in de Sondt	f 3.15.—	
	Summa bedraecht Pols	f 210. 7. 6	
	Noch ick Joan Joansen betaelt van 29 last 18 t. soltt, die op ons $^{1}/_{3}$ part vuidt den spicker gerespondert hebben mydts gekebrert hadde toe meten a 2 g. . .	f 2. 8.—	
	Noch sette ick voer spickerhuuer, die ick myen here Cundertorff op ons $^{1}/_{3}$ part guidt doe a f° 20	f 10.—.—	
	Summa bedragen dye onkosten	f 222.15. 6	222.15. 6
	Pro scluiten van desen soo bevinde ick, dat van dydt voernoemde solt vry gelt mer gemaeckt is als dye onkosten bedragen, twelck ick drage op dye lopende rekeninge a f° 15 Pols. . . . . f		164. 7. 3
		Summa Pols f	386.22. 9

	Laus Deo semper Anno 1580 in Danzick. Pols	f. g. p.
A die	19 Martij hebbe ick Joan Jansen verkofft an dye wedeurowe de Gert Hendricksen bey de krane toe Danzick 29 last 18 t. solt gekomen mett schipper Gerdt Euertsen voer sovele hett $^{1}/_{8}$ pardt gerespondyertt hefft, vant soltt vuidtt Gerdt Euertsen, dat gelegen hefft in den spiker van her Jochem Eler, yder last verkofft vermydts ick bedongen hy de onkosten most betaelen a 13 f het last is Pols f	386.22. 9
	Summa Pols f	386.22. 9

	Laus Deo semper Anno 1579 in Danzick. Pols	f. g. p.
A die	24 Augusti maeck ick myen betaelinge vuidt derectie van Cornelius Loeffsen voer 50 nywe daelders vnde 4 rosenobels, dye myn here Cuindertorff stelt pro compania gesonden voer 15 ꝣ — r., waer vuidt geworden is a f⁰ 15 . . . . f	70. 2.–
A die	dito, maecke ick mey schuldich voer 7 ꝣ 300 r., dye myn here Cundertorff pro compania op bodemeria gedaen schipper Hillebrant Jacobsen toe betaelen in Danzick $23^3/_4$ # a 44 g. f⁰ 15 . . . . f	34.24.–
A die	dyto maecke ick mey schuldich voer 12 ꝣ r., die myen here Cundertorff op bodemeria hadde gedaen schipper Jacob Worst, daer hey sal voer betaelen 36 # a 44 g. den ducaet per la compauia a f⁰ 15 f	52.24.–
Anno	1581 a die 16 Februario hebbe ick propria ontffangen van Andres Steuer voer 15 ꝣ 700 r., die myen Here an hem gesonden in 4 quartelen wyen van Alkotsette, diewelcke myen here oeck op ons compania het gesonden inde 3 beurachte schepen, waer vuidt geworden Pols a f⁰ 15 op de reckeninge da compania . . . . f	57.17.–
	Noch hebbe ick ontffangen voer dye 75 ꝣ — r., dye myen here pro compania op bodemeria hadde gedaen, getrocken in cargatsao van dye 3 beurachte schepen an schipper Joan Backer van Campen, daer hey voer solde betaelen 210 # a 44 g., dye ick mey sette toe vollen guidt gedaen bindt, omdat ick finaell reckninge mach doen, solden bedragen a f⁰ 15 Pols f	308.–.–
	Noch sette ick soo dat van dese bouengeschreuen 5 partyen, soo meyn here Cundertorff gekargert hefft op hett leste cargaetsao van onse compania, dye hy treckt in de r. 663 ꝣ 995 r, vnde hebben dye voernoemde partyen vuidtgebracht a f⁰ 15 Pols.	
	f	523. 7.–

Laus Deo semper Anno 1579 in Danzick. Pols	f. g. p.
Noch sette ick mey betaelt den wisselbreff soo myen here Cunertorff an Cornelis Loeffsen geremittert toe betaelen doer Steynsell Meyn 343 # 18½ g., wandt dye Cornelius Loeffsen in reckeninge brenckt a 44 g. den ducaet, bedraecht a f° 15 Pols . . . . . f	503.22.—

Dydt volgende is tgene datt ick sette gesonden toe hebben in retorna van Danzick nae Lixbona, eensdelen an myen here Cundertorff, oeck eensdelen an myen here Joan Snell, om vant geprosedeerde mey Joan Jansen van Campen reckenynge en reliqua toe doen. Volgett:

	Laus Deo semper Anno 1579 in Danzick.	Pols	f.	g.	p.
A die	31 Mayo gesonden in den name Godes nae Lixbona opt schip van Dyrick Lifflander, naemlick 38 towen vnde 148 trossen $^1/_3$ parte voer reckeninge van myen here Cuindertorff, myn here Joan Snell vnde mey Joan Jansen van Campen, elck gelicke vele, het ander $^1/_3$ part goedt voer reckninge van Cornelius Loeffsen, waervan de schipper toe vracht in als sall hebben 56 # vnde hett towe leueren an Sinor Joan Snell, betaelt als volgett:				
	Betaelt in Koninxbargen voer 1995 steen 15 ℔ Insterborchsen hennip, tot diuersen prisen gekofft, kosten tsamen Pols	f 1902.27. 9			
	Betaelt om den hennip vnde hett gaern elck toe wegen vnde den warckmeyster tsamen bet.	f 11.20.—			
	Betaelt van den hennip toe spinnen vnde tot towe toe maecken per steen 10 gl., bedragt tsamen	f 645. 4.—			
	Betaelt voer 16 last $7^1/_2$ tonne ther tot dye towen	f 205.25.—			
	Bet. die towe van Koninxbargen nae Danzick toe brengen	f 26. 4.—			
	Bet. voer dyuerse onkosten vnde reysen tusken Danzick vnde Koninxbergen ompt towe toe laeten slaen	f 16.25.—			
	Bet. voer dye loeden an dye towen gehangen Pols	f 2.20.—			
	Bet. toe Danzick van toelage voer alt towe	f 71. 3. 6			
	Bet. toe Danzick op dye pontkamer tsamen	f 14.24. 8			
	Bet. voer ein sertifiquatsye om vrey doer den Sont toe passeren	f —.20.—			
	Bet. an den schipper voer rosenobel vnde vmergelt	f 4.27.—			

		f. g. p.
Bet. dye touslagers vnde knechten biergelt	f 2.—.—	
Bet. priemgeltt an dye bots gesellen .	f —.20.—	
Summa kosten alle dese towen tot geladen	f 2925.10. 5	
In welcke overschreuen somma onse twedarde parten belopen nae Pols f, twelck ick drage op dye baete reckeninge a fol. 15.	f	1950.19.14

			f. g. p.
	Laus Deo semper Anno 1579 in Danzick.	Pols	
A die	2 Augusti gekofft in Compania met Joan Jansen Klinckhaemer een partye weyte, waerin ick herederde 17 last, dyewelcke ick gesonden in den name Godes nae Lixbona, mett schipper Heyn Petersen in retorna van ons compania, den schipper solde vrachtt hebben van yder last $6^{8}/_{4}$ ducaet, hebben gekost als hyernaer volgett.		
	Jnden eersten kosten eelck last eerst ingekofft, soo my Joan Clinckhaemer toe reckninge brenckt, yder last dorch den anderen 42 f is Pols .	f 714.—.—	
	Noch hefft mey den voernoemden Klinckhaemer toe reckninge gebrocht an diuerse ongelden	f 16.13.—	
	Noch voer hett lastgeltt in den Sondt 1 dalder per last bedraechtt Pols . . .	f 19.25.—	
	Summa kosten tot geladen Pols	f 751. 8.—	
	Diewelcke ick drage op dye reckninge da Compania in debyto a f° 15.		
		Summa Pols f	750. 8.—

	Laus Deo semper Anno 1579 in Danzick. Pols	f. g. p.
A die	6 Augosti hefft Cornelius Loeffsen gekofft van Hans Ottinckhuisen 15 last weyte a 45 f hett last, dye ick sette hem guidt gedaen, maeckt vuidt onse guidt da Compania, mydt noch dese naeuolgende onkosten daer op gedaen; welcke weyte geladen in retor da Compagnia vnde is geschept int schip van Cornelius Petersen van Leck op onse 1/3 pardt van dye ladynge kost als folgett:	
	Jnden eersten kosten dye 15 last a 45 f Pols eerst jngekofft Pols . . . . f 675.—.—	
	Betaelt ponttol a 30 sc. . . . . . . f 5.—.—	
	Betaelt priem, pael, vmergeltt a 2 g. . f 1.—.—	
	Bet. lastgelt a 1 daelder . . . . . . f 17.15.—	
	Voer den honderdsten penninck 3 dalder f 3.15.—	
	Bet. matten geltt . . . . f 5. 3.—	
	Betaelt meten per last 1 g. . . . . . f —.15.—	
	Bet. herpgeltt a 4 sc. . . . . f —.20.—	
	Bet. dragen a 6 g. hett last . . . . f 3.—.—	
	Bet. byergeltt in alles . . . . f —. 7.—	
	Summa kosten dese 15 last weyte tot geladen . . . . f 711.15.—	711.15.—
	Welcke bouengeschreuen somma ick drage op dye bate reckning da Compania in debito a f° 15.	

	Laus Deo semper Anno 1579 in Danzick.	Pols	f. g. p.
A die	4 Augosti, ick Joan Joansen van Campen gekofft 48 last weyte als toe weten van Hans Smydt, 29 last op 6 weecken dach a 45 f vnde gekort 1 f per last van toelage, blyfft 44 f, is Pols . .	f 1276.—.—	
A dyto	Gekofft van Steynsel Meyne 19 last weyte op 6 weecken dach a 44 f vnde gekort 1 f, blyfft 43 f per last, bedragt Pols	f 817.—.—	
	Summa kosten dese 48 last weyte eerstkoeps dor den anderen Pols	f 2093.—.—	
	Die welcke ick alles betaelt: worden gesonden naet schip van Joan Volckertsen toe weten opt $^1/_3$ part scheps toe beladen van Cornelius Loeffsen 24 last, watt heyse mey betaelt hefft in syen reckninge, vnde ander 24 last hebbe ick gesonden naet voernoemde schip, om onse $^1/_3$ part scheps toe beladen, vnde kosten dye 24 last eerst koeps tsamen Pols . .	f 1046.14.12	
	Noch hebbe ick Loeffsen op seyn reckninge dese naeuolgende ongelden guidt gedaen:		
	Het last geltt van 24 last a 1 dalder .	f 28.—.—	
	Vor den hundersten penninck 5 dalder	f 5.25.—	
	Voer pontolt a 10 gr. bedragt. . . .	f 5.—.—	
	Voer matten geltt	f 6. 8.—	
	Voer pryem, pael, vmer gelt à $2^1/_2$ g.	f 2.—.—	
	Voer dye tolage a 1 f bedraecht . .	f 24.—.—	
	Noch hebbe ick dydt volgende bet.		
	Voer herpen, a $1^1/_2$ g. per last . . .	f 1. 6.—	
	Voer meten per last 1 g.	f —.24.—	
	Voer dragen per last 5 g.	f 4.—.—	
	Summa kosten dese 24 last tot geladen	f 1126.17.12	1126.17.12
	Van dese 24 last weyte quam weder toerugge $2^1/_4$ last, die den schipper nyet konde innemen, worden daer nae gescheptt in schipper Gerdt Eeuertsen.		
	Dese partye drage ick op de bate reckning van ons compania in debito a f° 15.		

Laus Deo semper Anno 1579 in Danzick.		Pols	f. g. p.
Volgett watt geladen is op onse 1/8 part int schip van Gerdt Eeuertsen.			
Inden eersten is geschept 2 1/4 last weyte, dye weder vuidt hett schipp van Joan Volckerts quamen, den welcken dye nyet konde innemen. Bouen dye hebbe ick noch gekofft van Hans du Bois 29 1/4 last schone weyte, kost eerst kops a 44 f, vnde dan most ick hem vrien van dye tolage, somma kost eerst kops a 45 f, bedraecht	f	1316. 7. 9	
Noch Loffsen dese nauolgende ongelden betaelt, vnde sich van onse guidt betaeldt, gesedt.			
Voer last gelt van 31 1/2 last, 1 dalder per last	f	36.22. 9	
Voer werp gelt van 2 1/4 last	f	—. 3.—	
Voer den hondertsten penninck 6 dalder	f	7.—.—	
Voer affdragen van dye 2 1/4 last a 6 gr.	f	—.13. 9	
Voer pryem, pael vnde vmergelt. . .	f	2. 3.—	
Voer matten gelt	f	5.16. 9	
Voer pontgelt a 10 g.	f	10.—.—	
Voer affdragen van dye 2 1/4 last a 6 g.	f	—.13. 9	
Voer metgelt a 2 g.	f	—. 4. 9	
Voer werp geltt van 2 1/4 last . . .	f	—. 3.—	
Noch ick Joan Jansen van Campen dydt volgende bet.			
Voer 29 1/4 last werpgelt a 1 g. . . .	f	—.29.—	
Voer meten per last 1 g.	f	—.29.—	
Voer herp gelt a 4 g.	f	3.26.—	
Voer dragen van 29 1/4 last a 6 g. . .	f	5.24.—	
Summa kosten dese 29 1/4 last weyte .	f	1390.15.—	1390.15.—
Dye welcke ick drage in debyto van onse bate rekning da compania f° 15.			

	Laus Deo semper Anno 1580 in Danzick. Pols		f. g. p.
A die	24 Apryell gekofft van Gregor Kebbelbaerdt vnde Hans Bos 13 last weyte, waervan dat kosten 7 last yder last eerst koeps a 50 f is Pols .	f 350.—.—	
	Vnde 6 last kosten eerst koeps a 45 f	f 270.—.—	
	Summa kosten tsamen eerst koeps	f 620.—.—	
	Dese voernoemde weyte geschept op Lixbona in den name Godts in schipper Cleys Mewe van Danzick om toe leueren an myn here Joan Snell, gaedt voer reckning van onse compania.		
	Kost eerst koeps als voer verhaelt Pols	f 620.—.—	
	Voer meten a 1 g.	f —.13.—	
	Voer 317 ledige tonnen daer die weyte in gepacktt worden, kosten tsamen . .	f 40.27.—	
	Voer pontgeltt a 10 g. het last . . .	f 4.10.—	
	Voer byergelt an dye meters vnde dragers	f —. 5.—	
	Voer dye weyte in tonnen toe packen .	f 3.—.12	
	Voer affdraegen in den bordinck . . .	f 3.12.—	
	Voer lastgelt in den Sondt a 1 dalder .	f 15. 5.—	
	Voer vmer vnde baecken gelt	f —.13.—	
	Voer bordinckgelt a 4 g.	f 1.22.—	
	Voer priemgelt 1 g.	f —.13.—	
	Vor den hondertsten penninck	f 3.—.—	
	Summa kosten dese 13 last weyte Pols	f 693.12.—	693.12.—
	Dydt drage ick op de bate reeckening van onse compania in debyto a f° 15.		

	Laus Deo semper Anno 1579 in Danzick. Pols	f. g. p.
	Mien heren Gaspar Cundertorff, Senor Joan Snell vnde ick Joan Jansen van Campen pro compania hyer debitor.	
	Ynden eersten kost hett cargatsao van dye towen bey Dirrick Liflander gesonden op ons $^{2}/_{3}$ parter a f⁰ 12 Pols . . . . f	1950.19.14
A die	2 Augosti kosten 17 last weyte gesonden nae Lixbona per schipper Heyn Petersen a f⁰ 12 Pols . . . f	750. 8.—
A die	6 Augosti kosten 15 last weyte in Cornelius Petersen van Leck a f⁰ 13, Pols op Lixbona gesonden. . f	711.15.—
A die	4 Augosti kosten 24 last weyte gesonden naet schip van Joan Volckertssen, quamen weder $2^{1}/_{4}$ last toe roge, worden daernae geschept indt schip van Gerdt Eeuertsen a f⁰ 13, Pols . . . . f	1126.17.12
	Noch geschept ynt schip van Gerdt Eeuertsen, bouen dye $2^{1}/_{4}$ last, dye vuidt Joan Volckertsen weder op quamen $29^{1}/_{4}$ last weyte, welcke $29^{1}/_{4}$ last kosten tot geladen a f⁰ 14, Pols . . . . f	1390.15.—
A⁰	1580 a die 24 Apreyll kosten 17 last weyte, gesonden mydt schipper Cleys Mewe van Danzick an Senor Joan Snell a f⁰ 14 . . . . f	693.12.—
	Noch sette ick hyer omt sluiten van desen dese naeuolgende restyrende soma, van dye welcke ick wyder berichtt sall doen indt slodt van dye generaele reckeninge a f⁰ 21, alwaer ick dese partie weder creditor maecke vnde is Pols . . . . f	560. 6.11
	Summa Pols f	7183. 4. 1

	Laus Deo semper Anno 1579 in Danzick. Pols	f. g. p.
	Myen heren Gaspar Cundertorff, Senor Joan Snell vnde ick Joan Jansen van Campen syen creditor par la compania.	
	Jnden eersten a die 8 Mayo voer 22 grote sacken grouen peper, dye welcke toe Lixbona kosten 989 ℔ 885 r., waer vuidt vry gelt geworden, als breder blickt a f° 4, Pols . . . . f	4349.24.14
A die	27 Augosti is vri gelt geworden van 22 last soltt opt $^1/_8$ part van dye ladinge vuidt Joan Volckertse a f° 6, Pols. . . . . f	129. 1. 9
A die	8 September is vri gelt geworden vdt 8 sacken peper, gekomen mett schipper Joan Volckertssen vnde Gerdt Euertssen a f° 7 . . . . f	1423.24. [illegible]
A die	13 Augosti is vri gelt geworden van 15 last 1 t. soltt vuidt schipper Cornelius Petersen van Leck, blickt a f° 8, Pols. . . . . f	89. 7. 9
Anno	1580 a die 19 Martij is vri gelt geworden van 29 last 18 t. solt vuidt Gert Eeuertsen, gerespondyert op ons $^1/_8$ part blickt a f° 9, Pols. . . . . . f	164. 7. [illegible]
	Noch sette ick hyer datt an Pols geldt geworden is vuidt 5 partyen, dye welcke myen Here Cundertorff uydttreckt int leste cargaetsao van dye 3 beurachte schepen pro compania gesonden, welck cargaetsao nae luidt syen breff dato 24 September a° 79 kost toe Lixbona 663 ℔ 995 r., staen dese voerschreuen partyen a f° 10, is Pols . . . . f	523. 7.–
	Noch sette ick hyer den wysselbreff van Steynsel Meyn an Loeffsen gerematert, competerende myn Here Cuindertorff, den welcken Loeffsen in syn reckninge weder guidt doet vnde is in dye compania gemployert, waren 343 # $18^1/_2$ st., waer vuidt geworden a f° 10, Pols . , ... f	503.22.–
	Summa Pols f	7183. 4. 1

Didt naeuolgende is dye reckninge competerende in propria myen here Gaspar Cundertorff.

	Laus Deo semper Anno 1579 in Danzick. Pols	f. 9. p
A die	23 Februarij heft mey dye huisvrowe van Cornelius Loeffsen ouerandtwoerdt een wysselbreff, holdende op her Jochem Eeler van 417$^{3}/_{4}$ ducaten toe betaelen a 44 g. vnde dat daer ome de voernoemde noch oeck Cornelius Loeffsen in gheynderhande manyren van Her Jochem Eeler en wysten eedtwes toe bekomen, waerom ick Joan Jansen van Campen hett mey ter herten genomen om toe kobreren hoe dat ick mey van desen voornoemden wysselbreff debytor gemaeckt hebbe, nae luidt des ynholdt van 44 g. den ducaet, bedragen nae Pols . . . . f	612.21.–
	Summa Pols f	612.21.–

A die	Laus Deo semper Anno 1579 in Danzick. Pols	f. g. p.
A die	23 Februarij maecke ick mey an meyn here Cundertorff creditor van 50 # voer dye werdye ick mydt vuidt Hollandt nae Danzick genomen, ontffangen van myn Here Cundertorff tot Lixbona a° 77, om den Here Jochem Eeler toeurantworden, twelck doe nyet en geschyede, daerom mey nu an desen wyssel breef gekort a 44 g. den ducaet, van dye welcke ick myen here hyer debyt vnde weder credyto op syen bare reckninge a f° 20, Pols . . . . f	73.10.—
	Noch hebbe ick gekontracktert toe Danzyck mydt Marten Hollant om syen gerante an den Heren Jochem Eeler toe verhalen op dye somma van 500 f Pols, vnde ick in betalinge genomen 65 schippont 2 lispont stangen yser, het schippondt tot $11^1/_2$ mr., twelck mey toe dancke is geleuert geworden, als toe weten:	
A die	12 December ontf. 42 schippondt 15 lyspont, waren 401 stange ysers, geladen naer Amsterdam met schipper Cornelius Gisebertsen, toe leveren an myen oem, denwelcke te voernoemde yser strakx op Lixbona gesonden an myen Here Gaspar Cundertorff.	
	Noch ontffangen den 6 Julyo anno 1580 van den voernoemden Marten Hollant 22 schippont 9 lispont yser, dye ick gesonden an myen here Cundertorff by schipper Hendrick Duim, waren nae myen ontholt 199 stangen, soo datt my geleuert is geworden 65 schipont 4 lys pont, is 2 lys pont meer geleuert, dye ick hem betaelt vnde staen hyer achter by dye onkosten opt yser toe saemen gedaen, den welcken Marten Hollant moglick noch gern het gelt van Jochem Eeler hadde, doch daer laete ick hem voer sorgen, Pols . . . . f	500.—.—
	Noch sette ick van wegen den heren Jochem Eeler ingeholden 30 f, dye hem beloefft waren van syen	

spicker, daer dye gantse ladinge vant soltt vuidt Gerdt Euertsen in lach, hett welck Loeffsen secht syen partt mey hefft guidt gedaen, daer ick nyet van wedt, doch sette mey betalt vnde dragett in credito van myn heren rek. a f⁰ 20 . . . . . f	f. 9. p. 30.–.–
Pro sluiten van desen soo gebrecken hier noch 11 g. vnde ick danck noch Godt dat ickt soo nae hebbe. Hadde ick dye partye sollen verkopen an dye Jochem Eeler kenden, solden mogelick gheyn 300 f dar hebben voer gekregen op dye tyedt . . . . . f	–.11.–
Summa Pols f	612.21.–

Laus Deo semper Anno 1579 in Danzick.		Pols	f. g. p.
Volgett alles wes ick Joan Jansen van Campen op dese achtergeschreuen 65 schippondt 4 lis pondt stangen yser, competerende myen here Cundertorff in propria, tonkosten hebbe gedaen binnen Danzick.			
Ynden eersten betaelt voer 2 lispondt yser ouer wycht, dat mey de mer geleuert was betaelt Pols	f	—.23.—	
Betaelt van alt yser pontoll	f	8.20.—	
Betaelt voer dye toelage van alt yser. .	f	7.22.—	
Betaelt vant wage gelt	f	1. 2. 9	
Betaelt vant dragen	f	1. 7.—	
Betaelt het last gelt toesamen	f	3.15.—	
Van bordinckgelt betaelt	f	1.17.—	
Summa soo dat bedragen alle dese vnkosten, dye welcke ick drage op dye bare reecknìng van myen here Cuindertorff in debyto a fol. 20, Pols . . f			23.16. 9

Folio 18.

	Laus Deo semper Anno 1579 in Danzick. Pols	f. g. p.
A die	27 Augusti ontfangen vuidt handen van Cornelius Loeffsen 2 oxhoeffden mydt lamonen, competerende myen here Gaspar Cundertorff, vermydts den voernoemden nyet en konde toe gelde maecken, waerop dat dese naevolgende onkosten bey Loeffsen betaelt bindt, vnde hem van onse compania guide betaelinge gemaeckt.	
	Betaelt van pontol a 10 s. bedraegt Pols f —. 6.12	
	Voer dye toelage a 40 g. bedraecht Pols f 2.20.—	
	Voer last geltt a 1/4 daelder Pols . . . f —.17. 9	
	Voer tho huis vnde weder van huis nae den spicker . . . . f —.12.—	
	Summa bedragen dye ongelden f 3.26. 3	3.26. 3
	Ompt sluiten van desen soo beuinde ick die onkosten affgetrocken, dat vry gelt geworden is van die vorschreuen 2 oxhoeffden mydt Lymoenen, dywelcke ick drage in credito op die bare reckning van myen here Cundertorff a f° 20 . . . . f	16. 3.15
	Summa Pols f	20.—.—

	Laus Deo semper Anno 1579 in Danzick. Pols	f. g. p.
A die	19 Julyo hebbe ick Joan Joansen van Campen verkofft an den dyender van Jochem van Aernem, krudenyer tot Danzick, 2 oxhoeffden mydt lymonen, competerende myn here Cundertorff, waren well $^1/_8$ part ledich vnde mey betaelt voer beyde quartelen, Pols f	20.—.—
	Summa Pols f	20.—.—

Laus Deo semper Anno 1579 in Danzick. Pols	f. g. p.
Myen here Gaspar Cundertorff is schuldich: Ynden eersten voer hem betaelt dorch dye huisvrowe van Cornelius Loeffsen a° 78 dye soma van 13 # $2^1/_2$ st. an Jorgen Bem, twelck myen here vuidt Lixbona soo geordenyert hadde a 44 g. den ducaet, was Pols . . . . f	19. 4. 9
Noch voer myen here Cundertorff betaelt dorch Loeffsen een partye lichten off kertsen, soo myen here gesonden bint worden bey schipper Gert Euertsen kosten Pols . . . . f	25. 2.--
Noch hebbe ick Joan Jansen betaelt dye onkosten vant yser, twelck ick in betalinge genomen op den wisselbreff van Jochem Eeler blickt a f° 18, Pols f	23.16. 9
Ompt sluiten van desen soo resteren myen here Cundertorff van mey tot guider reckninge dese naevolgende soma, dewelcke ick hyer sette in debyto vnde a f° 21 daer weeder van credytor maecke, Pols f	66. 8. 6
Summa Pols f	134. 1. 6

	Laus Deo semper Anno 1579 in Danzick. Pols	f. g. p.
	Myen here Gaspar Cundertorff moest hebben:	
A die	23 Februarij 50 ducaten, dye welcke ick mydt genomen nae Danzick, toekomende Her Jochem Eeler, dye ick ingeholden op reckninge van den wysselbreff a 44 g. den ducaet, is Pols, a f° 17 . . . f	73.10.—
	Noch sette ick hyer ontffangen van dye spickerhuere, tott affkortinge des heren Jochem Eelers wysselbreff a f° 17 . . . . f	30.—.—
A die	29 Julyo dat vry gelt is geworden van 2 oxhoeffden mydt lamoenen, toekomende myen here Cundertorff a f° 19, Pols . . . . f	16. 3.15
A die	13 Augosti beuynde ick, dat Loeffsen onttfangen van welckx ick mey debytor maeck 18, nywe dalders van schipper Cornelius Petersen van Leck, dye myen here den schipper hadde mydt gedaen, vnde vuidt gebrochtt op $12^1/_2$ daelder a 33 g. is . . . . f	14.17. 9
	Summa Pols f	134. 1. 6

Laus Deo semper Anno 1579. Pols	f. g. p.
Myen heren Gaspar Cundertorff vnde Senor Joan Snell beyde toe saemen maecke ick debitor.	
Om desen finalick toe scluten soo sett ick op dye voernoemde myen heren hoer byder reckninge 700 f Poles, waermede dat ick see verlaete van allen dat gekost hefft myen onderholt, oeck van datt sey geholden solden wesen mey toe geuen voer myen moeyte vnde perickel van reysen, want ick jaerlix toe Danzick tot myen onderholt bey 200 f Pols jarlix most hebben, uermydts al dinck daer soo duyr is, vnde myen heren wel wetende, hoe dat ick daer verhindert byn geworden, is toe lanck om verhaelen, dan ick steltt allenlick tot dyskretsye vnde contsyentsy van myen heren of ander guide luden Pols f	700.—.—
Noch gebrecken hyer, om alle myen adtmynistraetsye toe scluten, van dat myen here Gaspar Cunertorff op Danzick gesonden hefft vnde van dye helffte der laquere grode toe voldoen 180 f 24 g. 17 p. Pols, daer ick mey debeytoir van maecke, dye myen heren mey willen onder laeten, om van toe leuen, totdat ick meyn capitael weder in handen kryge, vndt is onkristlyck mey langer ontholden wordt, vnde mey neyt genoech is, dat ick tot der tydt op myen heren kosten geuoedt worde, dan waer mey beter vnde eerlicker, dat ick mey mydt hett meysie toe werck stelde, Pols . . . . f	180.24.17
Summa Pols f	880.24.17

Folio 21.

Laus Deo semper Anno 1579. Pols	f. g. p.
Meyn heren Gaspar Cundertorf vnde Senor Joan Snell beyde toe saemen syen creditores pro forma. Voert slodt van reckeninge corendt der compania competerende, dye voergenoemde senores vnde mey Joan Jansen van Campen, van soe vele ick daer scholdich blyue, omme hyer vuidt myen tegenouergeschreuen onkosten toe trecken is a f^0 15, Pols f	560. 6.11
Noch pro slodt van reckning corendt, myn here Cundertorff in propria competerende, sette alhyr mede om reden als bouen verhaeldt a f^0 20, is Pols . f	66. 8. 6
Noch hebbe ick ontffangen a^0 81 in Lubegk van Karsten Petersen 449 m. 14 st. 6 p. Lubegks voer dye helffte dat vri geltt geworden ys van dye 3 sacken gomelack off lackre grou, dye welcke angaen ons aldereerste cargatsao. Dye ander helffte en kan ick vuidt syen handen nyet krygen, vermydts heye wet, dat myen here Cundertorff daer part an hefft, secht datt hey van myen here begert syen reckning int brede, van alles dat hey hem gesonden hefft, twelck ick myen here Cundertorff genoech geschreuen hebbe, dat hey sulx doen solde, vnde en is nyett gescheydt nae luidt het leste schriuen van Carsten Petersen, dato 21 Mayo a^0 84, twelck ick voer 3 wecken bekomen hebbe, soodat ick der oersaecke nyet mer als dye helfft kan bekomen vnde bedraecht dye helfft nae Poels. . . . . f	254.10.—
Summa Pols f	880.24.17
Soe ick mey in alle dese voernoemde reckeninge eergens mochte versyen hebben, dat stae ick altydt thot guider recknynge.	
Per me,	
Joan Joansen van Campen.	

D

Anno 1588.
Reeckeninge durch
my Gaspar Cunertorff
ouergesonden om ouer
tho leueren an Joan
Jansz. van Campen
is tusschen hem vnde my.

		Reesse.
	Anno 1588.	
	Laus Trinitati semper. In Lisbona.	
	Voor reeckeninge van mij Gaspar Cunertorff allene, Joan Jansz. van Campen is schuldich a die 17 Mayo a⁰ 1578 syn 29 ɥ 325 r., voor hem verlecht vnde betaelt voor $^1/_4$ part van 391 moyen solts, durch syn orden geladen jn Joan Sipkens van Staueren, kompt vor Joan Jansz. $^1/_4$ pardt 97$^3/_4$ moyen solts, die andere $^3/_4$ parten hefft die schipper seluest betaelt a 300 reess ider moyo . . . . R	29 ɥ 325
Anno 1578	A die 17 Mayo 66 ɥ 900 Reess, welgk bedraegen 223 moyen voor reeckeninge van Joan Jansz. van Campen gelaeden jn Andrees Jalques van Staueren, kostet ider moyo jn Sentuuall a 300 r. eerstkoops R	66 ɥ 900
	A die dito 26 ɥ 250 r., welgk bedraegen 87$^1/_2$ moyen solts, gelaeden vor syn reeckning jn Hillebrandt Hillebrandtsz a 300 rees ider moyo. . . . . . . R	26 ɥ 250
	Betaelt makeldie p. 408$^1/_2$ moyen solts voor Joan Jansz. 2 r. p. moyo. . . . . R	ɥ 816
	A die dito 600 ɥ 000 r. ouer soo vele voor reeckeninge van Joan Jansz. vnde Anna Galoa geintregiert an Joan Snel voordt capitael van Joan Jansz. van Campen vnde Anna Galoa, woo wel dat ick Joan Jansz. niet meer schuldich was tho leueren als 550 ɥ—, tho weten 300 ɥ— reesz, die ick Joan Jansz. belouet hadde tho geuen voor syn dynst vnde 250 ɥ reesz, die ick hem belouet hadde ten howelijk tho geuen vnde omdat Joan Snell anders niet weeten solde, durch bede van Joan Jansz. dan dat ick Anna Galoa jn howeligk gatt 300 ɥ rees, daeromme an Joan Snel getelt 600 ɥ r., soo modt Anna Galoa heredieren jn die compania voor 300 ɥ r. summa an Joan Snell geleuert voor Joan Jansz. vnde Anna Galoa . . R	600 ɥ 000
	A die dito 35 ɥ 986 r. ouer soo vele Joan Jansz. kumpt tho verlysen vp 32 moyen 12 alq. roggen voor hem gekofft a⁰ 1577 van Cordt van Doorne R	35 ɥ 986

	Den 8 Nouembris aº 1579 geslooten in myn bogk disse voorsz. rogge.	Reesse.
Anno 1578	A die 4 Julyo 1 ꝟ 120 r., die my Joan Jansz. in reeckning brenget voor my ontffangen tho hebben van Arendt Brandt 5 golden guld. syn 7 curent g. a 160 r. den gulden . . . . R	1 ꝟ 120
	A die dito, segge 28 January aº 1579 syn 32 ꝟ 000 ouer soo vele dat Joan Snell my in reeckning brenget ontffangen tho hebben van die moder van Timen Wendelingk 200 gulden corent licht gelt, a 160 r. ider gulden up reckninge, dat Timen Wendelingk an my Gaspar Cunertorff schuldich was . . . . R	32 ꝟ 000
Anno 1583	A die 6 Junio aº 1583 kompt 5 ꝟ 500 r. ouer soo vele hebbe ick moeten betaelen voer Joan Jansz. $^1/_8$ part, soo hy herediert in 2100 moyen solts, die Joan Jansz. op voerkoop anno 1578 jn Hollandt verkofft hadde, om durch my jn Sentuuall tho leueren, hebben soo lange in process gegaen, hebbe moeten dubbelde impositien betaelen, kompt Joan Jansz. voor syn $^1/_8$ part . . . . R	5 ꝟ 500
Anno 1584	A die 13 Febrero anno 1584 kompt 15 ꝟ 500 r., die Joan Jansz. schryfft ontfangen tho hebben van die moder van Timen Wendelingks, voor 3 jaeren rente aº 1580, 1581, 1582 alle jaer 36 gulden curent, syn 108 gulden, daertegens hefft see schattinge betaelt 11 gulden 6 st., blyfft alsoo schuldich 96 gulden 14 st., die hy liquido van juffrowe Wendelingks ontffangen hefft a 160 r. swaer gelt den gulden . . . . R	15 ꝟ 500
	Summa soo komt disse partien R	813 ꝟ 397

Anno 1584.	Reess.
Laus Trinitati semper. Jn Lisbona.	
Joan Jansz. van Campen blyfft schuldich om desen tho sluyten, a die 13 Februarij a° 1584 syn 813 ɣ 397 r. ouer soo vele ick weder drage op Joan Jansz. debito f° 2 . . . . R	813 ɣ 397
Welgk Joan Jansz. in dit bladt schuldig blyfft.	

Anno 1584.

Laus Trinitati semper, a die jn Lisbona den 13 Febrero. — Reess.

Joan Jansz. van Campen is schuldich a die 13 Febrero a⁰ 1584 kompt 813 ꝟ 397 r. ouer soo vele die vorsz. pro resto van reckning jnt sclott van reeckeninge schuldich blyfft, als blyckende is by disse reeckening per saldo jn credito f⁰ primo . . . . R — 813 ꝟ 397

A die 13 Febrero anno 1584, komt 10 ꝟ 732 r. ouer soo vele dat Joan Jansz. modt guydt doen voer die helffte, voer Anna Galoa hoor pardt wynst, tho weten die helffte die gewonnen is voor hoor beyde ¹/₈ pardt op 2100 moyen soldt, waervan kompt Joan Jansz. vnde Anna Galoa mit hoor beyden wynst . R 50 ꝟ 747

Noch gewonnen vp 37 moyen 52 alq. weyte vuydt Occo Simonsz. ontffangen, daerop gewonnen . . . . R 12 ꝟ 204

Summa hebben Joan Jansz. vnde Anna Galoa mit hoor beyden gewonnen op solt vnde weyte voor Joan Jansz. betaelt R 62 ꝟ 951

Daertegen hebben see mit hoor beyde weder verloren tho weeten op 32 moyen 12 alq. rogge ontffangen van Coerdt van Dorn, die ick voor Joan Jansz. bet. hadde . . . . R 35 ꝟ 986

Vnde betaelt voor Joan Jansz. ¹/₈ part van dubbelden impositien op 2100 moyen solts, mits lange in proces gegaen, kompt verlis . . . . R 5 ꝟ 500

Disse beyde partien verlis welgk bedraegen . . . . R 21 ꝟ 465

daer kompt Anna Galoa die helffte van bedraegende R — 10 ꝟ 732

Anno 1585 A die 7 Junio anno 1585 kompt 22 ꝟ 737 r. ouer soo vele dat ick Joan Jansz. in reeckeninge brengen f⁰ 8 by die reckninge van die compania 45 ꝟ 474 r., die hy Joan Jansz. vnde Anna Galoa voor hoor

		Reess.
	beyden gewonnen hebben op die compania van die guyden vp Dantzigk gesonden, waerin Joan Jansz. 1/8 part mit Anna Galoa hadde van die 45 ℔ 474 kompt Anna Galoa die helffte voor hoor pardt, welgk bedragen . . . . R	22 ℔ 7
Anno 1588	A die 27 Mayo anno 1588 kompt 168 ℔ 201 r. ouer soo vele dat Joan Jansz. van Campen die compania schuldich blyfft, soo hy meer in guyden vnde gelt, wissel vnde bodemeria jn Dantzigk ontffangen hefft, dan hy jn retorna gesonden hefft, welgke 168 ℔ 201 r., modt my Joan Jansz. van die compania wegen guydt doen, ouermits ick Gaspar Cunertorff meer voor die compania op Dantzigk verschooten hebbe als ontffangen, gelygket blyckende is by die reeckeninge van die compania f⁰ 8 vnde f⁰ 11 . . . . . R	168 ℔ 2
	Summa soo kompt disse voorsz. partien nae R	1015 ℔ 0

Folio 2.

	Laus Trinitati semper in Lisbona.	Reess.
Anno 1578	Joan Jansz. van Campen modt hebben a die 12 Junyo a° 1578 syn 50 ϑ 747 r. ouer soo veele dat Joan Jansz. vnde Anna Galoa voor hoor beyden kompt wynst voor $^1/_8$ part soo gewonnen is op 2100 moyen solts, die Joan Jansz. verkofft hadde a 520 r., om durch my jn Sentuual tho leueren, vnde hebbe die moye jn Sentuual gekofft om 300 r., soodat gewonnen is up 2100 moyen soldts 406 ϑ 150 r., ouermits datter 46 ϑ 600 r. an onkosten vp dat soldt gedaen is, mits die schepen beslaegen waeren, verschoncken om die schepen vry tho krigen om die coniunctio van den voorkop niet tho verlysen, soo kompt Joan Jansz. mit Anna Galoa voor $^1/_8$ part wynst van 406 ϑ 150 R R	50 ϑ 747
Anno 1579	A die 29 Januarij 5 ϑ 760 r., die my Joan Jansz. in reeckeninge brenget, 36 gulden corent licht gelt voor my betaelt tho hebben an myn bastardtsbroder Henrick Cunertorff a 160 r. den gulden. . . . . R	5 ϑ 760
	A die dito 5 ϑ 140 r., die my Joan Jansz. in reeckeninge brenget voer my betaelt tho hebben in Amsterdam 32 gulden corent licht gelt, op dat isser van Jochem Eler jn betaelinge genoemen a 160 r. den gulden . . . . R	5 ϑ 140
	A die 6 Nouembris 12 ϑ 204 r. ouer soo vele ick Joan Jansz. hir in reeckening brenge soo hy vnde myn nichte Anna Galoa tho saemen gewonnen hebben op 39 moyen 46 alquer weyten, van Otto Simonsz. gekofft, hebben niet meer gerespondiert als 37 moyen 52 alq. die reste ondermaete, komt nog wynst voor hoer beyden . . . . R	12 ϑ 204
Anno 1582	A die 9 Januarij 600 ϑ —, die ick Joan Jansz. hier stelle weder in syn credito, die ick van Joan Jansz. wegen vnde voor Anna Galoa geleuert hebbe an Joan Snell voor hoor beyder capitaell. Joan Snell hefft my weder geleuert 300 ϑ voor Anna Galoa vnde die ander 300 ϑ — voor Joan Jansz. . . R	600 ϑ —

Anno 1584		Reess.
	A die 14 Febrero 92 ϑ 480 rees ouer soo vele dat my Joan Jansz. in reeckeninge brenget, dat ick van synen wegen van Joan Snell ontffangen sall 578 gulden licht gelt, die Joan Jansz. my pro resto van sumige gelden schuldich was voor reeckeninge van my Gaspar Cunertorff in die Nederlanden ontffangen, soo doe ick see Joan Jansz. hier guydt vnde modt see van Joan Snell voor reeckninge van Joan Jansz. voorderen, kompt . . . . R	92 ϑ 48
	Joan Jansz is schuldich a die 27 Mayo anno 1588 om deesen tho scluyten 24 ϑ 736 r. ouer soo vele dat my Joan Jansz. schuldich blyfft an my Gaspar Cunertorff alleene myn proprie persoon thucierende, welgk my Joan Jansz. modt betalen 621 cruzaten, 316 rees in swaer gelt, kompt. . . . . . . R	248 ϑ 73
	Summa soo kompt disse vorsz. partie R	1015 ϑ 06
	Is hir eedt in versyn alle tydt thot guider reeckninge den 27 Mayo a° 1588.	
	Per me	
	Gaspar Cunertorff, hefft twe blaeden.	

Anno 1579.

		Reess.
	Laus Trinitati semper a die 21 Januarij jn Lixbona.	
Primo	Joan Jansz. van Campen is schuldich welgk ick Gaspar Cunertorff alleene gedisimbulsiert hebbe voor die compania, a die 21 Januarij 137 ꝟ 388 r. Ouer soo veele dat ick alhier jn Lisbona op wissel vuidtgedaen hebbe an Stensel Meyne 343 duc. 18¾ stuuers om daer voor tho betaelen an Johan Janss offte Cornelius Loeffsz. 44 grossen per duc., daer aff gemaeckt in Dantzick 151 ꝟ 120 r., soodat daerop gewonnen is 13 ꝟ 740 r., die ick daernae in reeckeninge brengen sall compt . . . . R	137 ꝟ 388
	A die 3 Aprilis 14 ꝟ 300 r. alhier op wissel gedaen 35¾ duc. om tho ontffangen van Andrees Steuer, 44 grossen per duc. maecken alsoo 15 ꝟ 730 r., daer is vp gewonnen 1 ꝟ 430, die ick daernae in reeckeninge brengen sall; disse partie brenget my Joan Joanss noch Cornelius Loeffsz. niet in reckninge . . . . R	14 ꝟ 300
	A die dito 167 ꝟ 097 rees op wissel gedaen 417¾ duc. om tho Dantzigk tho ontffangen van Jochem Eler 44 grossen per duc., bedraegen alsoo 183 ꝟ 810 r., daer ick op gewonnen 16 ꝟ 710 r., die ick daernae in reeckeninge sall brengen voor die compania. Joan Janss hefft noch ontffangen 50 duc., die ick hem medegegeuen hebbe om Jochem Eler tho betaelen, daer wille wy ghyn mentie aff maecken, wandt hefft see an Jochem Eler betaelt, wandt see syn hem affgekort vant isser van Jochem Eler gekofft . . . . R	167 ꝟ 097
	A die dito 78 ꝟ 074 rees hem ouergeschreeuen om van Michiel Keerle tho ontffangen 195 duc. 7½ stuuers, 44 grossen per duc., bedraegen alsoo 85 ꝟ 875 r., daer maecken Joan Janss noch Cornelius Loeffsen ghyn mentie van in hoor reeckeninge, dat see die ontfangen hebben, daer wordt op gewonnen 7 ꝟ 800	

		Reess.
rees, die ick die compania in reeckeninge sal brengen kompt . . . . R		78 ℔ 07
A die 3 Junyo 139 ℔ 841 rees ouer soo vele dat kostet vnse $^1/_3$ pardt van die laedinge, vandt solt in die 3 schepen als Cornelius van Beegk, Joan Volckertsz. vnde Geerdt Euertsz., dat soldt kostet eerstkoops vnse $^1/_3$ part	114 ℔ 189	
Noch durch Cornelius Looffs betaeldt in den Sondt	2 ℔ 792	
Waren 9 f 9 grossen 4 p. Polns.		
Noch die vorss. schipper mede gedaen $72^1/_2$ Rigsche dalers in spetie om daermede den tolle in de Sondt tho betaelen a 320 r. ider daler kosten	22 ℔ 860	
Bedraeget alsoo dit solt met tolle . . R	139 ℔ 841	139 ℔ 84
Van dit soldt hefft Joan Jansz. gemaecket R	115 ℔ 763	
Vnde die schippers hebben van die dalers gemaecket . . . . R	21 ℔ 020	
Vnde kompt alsoo verloren 3 ℔ 058 r., die ick die compania in reeckening sall brengen; summa dissen sydt bedraeget . . . . R		536 ℔ 70

Folio 1.

Anno 1579.	
Laus Trinitati semper, a die 3 Junio jn Lixbona.	Reess.
Joan Jansz. blyfft schuldich a die 3 Junio 536 ꝟ 700 rees ouer soovele, dat die vorsz. vry gelt pro resto van reeckeninge schuldich blyfft, om desse reeckeninge hirtegenouer tho sluyten, welgk ick weder draege op syn reeckeninge an Joan Jansz. in debito a f⁰ 2 . . . . R	536 ꝟ 700

Anno 1579.

Laus Trinitati semper, a die 3 Junio jn Lixbona. — Reess.

Joan Jansz. van Campen is schuldich a die 3 Junio 536 ʒ 700 reess ouer soovele, dat my die vorsz. Joan Jansz. schuldich blyfft pro resto van reeckeninge, welgk ick Gaspar Cunertorff voor die compania verschoten hebbe, als blyckende is by disse reeckeninge pro saldo jn credito f° 1 . . . . . . R — 536 ʒ 700

A die 3 Junio 75 ʒ 000 rees gedaen op bodmerie an schipper Joan Bagker van Campen, waeren 187½ duc., daervoor hy betaelen solde in Dantzigk an Joan Jansz., offte Cornelius Looffsen 210 duc. 44 grossen per ducaet, maecken alsoo 92 ʒ 400 rees, daerop is gewonnen 17 ʒ 400 r., die ick die compania in reeckening sal brengen, kompt . . . . R — 75 ʒ 000

A die dito 12 ʒ 000, syn voor 30 ducaten op bodmerie gedaen an Jacob Woorst, om daervoor tho betaelen 36 duc. 44 grossen per ducaet, maecken alsoo 15 ʒ 840 rees, daer is op gewonnen 3 ʒ 840 rees, die ick daernae die compania in reeckeninge sall brengen, kompt nae rees . . . . R — 12 ʒ 000

A die dito 7 ʒ 300 rees syn voor 18¼ duc. op bodmerie gedaen an Hillebrandt Jacobsz., daervoor hy betaelen solde in Dantzigk an Joan Jansz. off Cornelius Loeffsz. 23¾ duc. 44 grossen per duc., maeckende alsoo 10 ʒ 450 rees, daer is op gewonnen 3 ʒ 150 r., die ick die compania in reeckening sall brengen . . . . R — 7 ʒ 300

A die dito 15 ʒ 000 rees, welgk mag kosten 50 niewe dalers, die ick Joan Volckertss. mede gedaen hebbe om an Joan Jansz. tho leueren, kosten my a 300 reess jder daler, seggen in den Sondt vuydtgegeuen hefft a 220 reess ider daler, dat maeken 11 ʒ 000 reess, daer woordt op verlooren 4 ʒ — die sal ick die compania in reeckeninge brengen, kompt . . . . R — 15 ʒ 000

Folio 2.

	Reess.
A die dito 406 ɤ 346 rees ouer soovele dat kosten 8 grooten sagken peper, kosteden eersten mit alle onkosten 403 ʒ 946 reess, daernae brengen my noch in reeckeninge als die schippers hier gekoomen syn $7^1/_2$ olde daler a 320 reess ider daler, in den Sondt betaelt an tolle op die 8 sagken peper syn 2 ʒ 400 reess, somma dat de peper kostet 406 ʒ 346 reess, daer is tho Dantzick van gemaecket 427 ɤ 140 reess, soodat daer op gewonnen is 20 ʒ 744 reess, die ick die compania in reeckening sall brengen . . . R	406 ɤ 346
A die dito 18 ʒ 000 r., die my Cornelius Loofsz. in reeckeninge brenget, die Joan Jansz. ontffangen hefft van Henrigk van Geer voor 45 duc., die ick alhier op wissel gedaen hadde an Cornelius van Staden, om daervoor tho betaelen 44 grossen per ducaet, maecken alsoo 19 ʒ 800 reess, daer is op gewonnen 1 ʒ 800 r., die ick die Compania in reeckening sal brengen . . . . R	18 ʒ 000
A die 23 Nouembris anno 1580, 15 ʒ 700 r., ouer sooveele dat ick Joan Jansz. beweesen hebbe tho ontffangen van Andrees Stever voor 4 quarten wyns, die ick Andrees Stever van hir gesonden hebbe, syn $39^1/_4$ duc. daervoor by betaelen solde an Joan Jansz. 44 grossen per ducaet, maeken alsoo 17 ʒ 270 reess, daer is op gewonnen 1 ʒ 516 rees, die ick die Compania in reeckeninge brengen sall, kompt . R	15 ʒ 700
Summa soo kompt disse vorsz. partien nae reess. R	1086 ʒ 046

	Reess.
Anno 1580.	
Laus Trinitati semper jn Lixbona.	
Joan Janson is schuldich a die 23 Nouembris, om disse reeckeninge hirtegenouer tho sluyten 1086 ϑ 046 reess ouer soovele die vorsz. pro resto schuldich blyfft, welgk ick weder draege op Joan Jansz. debito f⁰ 3 kompt nae reess . . . . R	1086 ϑ 046

Anno 1580.	
Laus Trinitati semper, a die 23 Nouembris, jn Lixbona.	Reess.
Joan Janss is schuldich welgk ick Gaspar Cuinertorff alleene voor de compania gedisimbulsierdt hebbe a die 23 Nouembris 1086 ꝟ 046, welgk die vorsz. Joan Jansz. pro resto van reeckeninge schuldich blyfft, geleygk by disse reeckeninge pro saldo jn credito blyckende, is fº 2 . . . . R	1086 ꝟ 046
A die dito 4 ꝟ 840 r. ouer sooveele van mynentwegen ontffangen van 2 oxhoofden lemonen, waervan dat Joan Jansz. vry gelt gemaecket hefft, vry gelt 16 f 3 grossen 15 p polns a 300 r. ieder floren, Polnsch . . . . R	4 ꝟ 840
A die dito 4 ꝟ 375 r. ouer soovele dat Cornelius Looffs an Joan Jansz. guidt gedaen hefft voor $18\frac{1}{2}$ newe dalers, die Cornelius van Leegk an Cornelius Looffs betaeldt hefft, waervan hy gemaecket hefft $12\frac{1}{2}$ rigksdaler a 35 grossen per ider daler, maecken R	4 ꝟ 375
A die dito 28 ꝟ 627 reess ouer soovele dat ick betaelt hebbe an onkosten op dat isser van Jochem Eler durch Joan Janss ouergenomen, tho weten 67 f 10 st. a 200 r. ider f, die my Joan Jansz. in reeckeninge brenget, durch syn oom Berendt Rotgerss in Amsterdam betaelt, to weeten 32 gulden 2 stuuers a 200 reess ider gulden, maecken . . R 6 ꝟ 420	
Vnde Joan Jansz. brenget my in reeckeninge jn Dantzigk betaelt hefft van onkosten op dit jsser, 23 f 16 gross. 9 p Polns, ider f Polns a 300 reess gereeckent, kompt . . . . R 7 ꝟ 066	
Vnde ick Gaspar Cunertorff hebbe an onkosten gedaen op dit ysser, welgk ick weder op Joan Janss credito sall stellen . . . . R 15 ꝟ 161	
Summa bedraegen die onkosten op dit jsser in alles	28 ꝟ 627

	Reess.
A die dito 8 ȝ 610 reess ouer sooveele dat sie my in reeckeninge brengen vanwegen Bonauentura Bodiquer, soo see in Zeelandt an onkosten betaelt hebben op die 24 lasten weyten, die in Joan Volckertss gescheept waren, ouermits dattet schip in Zeelandt ingekoomen is, vnde hefft dat guydt moeten ondtlossen om tho verkoopen, die ick Joan Jansz. weder op syn credito sall stellen, dat hy des tho meer op dat guydt van Joan Volckertsen betaelt heft, kompt R	8 ȝ 61
Summa soo bedraeget · dat ick Gaspar Cunertorff gedisimbulsiert hebbe in Lisbona van myn eigen gelt, welgk alles in handen van Joan Janss gekoomen is, vnde dat modt my van wegen die compania guydt gedaen woorden . . . . R	1132 ȝ 49

Anno 1579.

Laus Trinitati semper, a die vltimo Decembris a⁰ 1579 jn Lixbona. — Reess.

Jan Jansz. modt hebben a die vltimo Decembris 413 ℔ 395 reess ouer soo veele, dat ick Gaspar Cunertorff voor die compania in Lisboa gemaecket hebbe op reeckeninge van dit gelt, tegenouer gedisimbulsiert voor die compania van my Gaspar Cunertorff, Joan Snell vnde Joan Jansz., elgks 1/3 part ouer soo vele ontffangen hebbe van 15 lasten weyten, ontffangen vuydt Cornelius van Leegk voor reeckeninge van die compania, kostende in Dantzigk, durch Joan Jansz. betaelt mit onkosten 711 f 15 grossen Polns elgke Polnsche gulden a 300 r. maeckt . R 213 ℔ 450

Vnde daer aff hebbe ick gemaecket in Lisbona . . . . R 413 ℔ 395

Soodat daer op die 15 lasten weyten gewonnen is . . . . R 199 ℔ 945

die ick daernae in reeckeninge brengen sall, kompt R — 413 ℔ 395

Ick stelle hir tho vullen, wadt in Lisbona daeraff gekoomen is.

Van 24 lasten weyten durch Joan Joansz. in Dantzigk betaelt vnde gescheept in Joan Volkertsz. hebben gekostet in Dantzigk 1126 f 17 gr. 12 p. Polnsch, ider f Polns 300 r., maecken Portugeessche munte R 337 ℔ 972

Nu hebben see noch betaelt an onkosten in Zeelandt op dat guydt in Johan Volckertsz, mits daer gelosset is om tho verkoopen, welgk ick Joan Jansz. creditor maecke, kompt . . . . . R 8 ℔ 610

Summa dat dusse 24 lasten weyten in Joan Volckerts kosten. . . . . . R 346 ℔ 582

Vnde daer is aff gemaecket . . . . R 356 ℔ 161

Soodat daer op gewonnen is die ick de Comp. sall reeckenen . . . . R 9 ℔ 579

	Summa in Lisbona gemaecket van 24 lasten weyten vuydt Joan Volckerts . . . . R	Reess. 356 ℔ 161
	A die dito 155 ℔ 443 r. ouer soo vele gemaecket van 65 schippondt 4 lispondt isser, die Joan Jansz. in reeckeninge genomen hefft van Jochem Eler jn Dantzygk, kostende eerstkoops 500 f Polns a 300 r., R 150 ℔ 000	
	Noch voor onkosten op dit isser bet. hir tegenouer in debito gestelt . . . R 28 ℔ 627	
	Summa dat dit iser kostet mit onkosten R 178 ℔ 627	
	Vnde daer is niet meer van gekomen als R 155 ℔ 443	
	Soodat op dit jser verlooren kompt. . R 23 ℔ 184 die ick Joan Jansz. int particular sall guydt doen vnde vp verlis stellen Summa . . . . R	155 ℔ 44
	A die 24 Februarij anno 1588 kompt 85 ℔ 875 r. ouer soo vele ick de compania hir guydt doe, wandt ick brieuen van Cornelius Looffsz van Dantzigk ontffangen hebbe van 13 Nouembris a° 1587 alhir op den 24 Februarij a° 1588 jn Lixbona, woo dat hem guydt gedaen was die 195 duc. $7^1/_2$ stuiuer wisselgelt a° 1579 ouergemaecket, 44 grossen per ducaet, welgk ick meende dat Joan Jansz. ontffangen hadde, soo doe ick see hir die compania guydt vnde sall see Joan Jansz. oogk guydt doen, disse wissel kostet 780 ℔ 074 R. daer is op gewonnen 7 ℔ 800 r., die ick op wynst sall stellen. . . . . R	85 ℔ 87
Anno 1588	Joan Jansz. vnde die compania syn schuldich an my Gaspar Cunertorff in solidum . . . . R	121 ℔ 62
	A die 24 Februarij, om deesen tho scluyten 121 ℔ 624 r., welgk ick meer voor die compania verschoten hebbe als ontffangen, welgk my die compania modt guydt doen gedragen f° 11.	
	Summa R	1132 ℔ 49

Folio 4.

Annc 1578.

Laus Trinitati Semper, a die 1 Julio Anno 1578 jn Lisbona. — Reess.

Joan Janssen is schuldich voor conta propia dat Joan Snell jn Lisbona gedisimbulsirdt hefft voor die compania, a die 1 Julio 989 ꝟ 885 reess ouer soo vele dat kosten 22 groote sagken peper, die Joan Snell op Dantzigk gesonden hefft, dan waren durch my gescheept vnde betaeldt aan Joan Snell, hefft see my daernae weder guydt gedaen, waervan dat Joan Jansz. daernae gemaecket hefft in Dantzigk 4349 f 24 grossen 4 p. Polnsche a 300 reess ider f Polns maecken . . . . 1314 ꝟ 950 reess daerop is gewonnen 325 ꝟ 065 r., die ick daernae die compania jn reeckeninge brengen sall, kompt nae reess den eersten inkoop . . . . R — 989 ꝟ 885

A die dito 146 ꝟ 834 reess, ouer soo vele dat Joan Snell desimbulsiert hefft in seegkere gummelack, gesonden durch Joan Jansz. op Lubegk an Carsten Petersz. waeraff dat Joan Jansz. modt reeckening doen vnde betaelen, kompt nae reess . . . . R — 146 ꝟ 834

Joan Jansz. schreeff dat Carsten Petersz. die helffte van die gummelagk inhieldt, tho wetten 73 ꝟ 417 r., thotdat ick an Carsten Petersz. syn reeckeninge mochte senden, die ick met Carsten Petersz. mochte hebben. Ick hebbe Carsten Petersz. a⁰ 1579 syn reeckeninge gesonden, vnde syn reste, vnde byn Carsten Petersz. niet schuldich dan 14 stuiuers pro resto van reeckeninge, soo mach Joan Jansz. dat gelt van Carsten Petersz. ontffangen, wandt Carsten Petersz. secht nimants en kendt dan Joan Jansz., soo blyfft dat ten laste van Joan Jansz. tho ontffangen, soo daer eenige quade schuldt mochte aff koomen, dat modt die compania elgk syn $^1/_3$ pardt betaelen, wandt ick Carsten Petersz. niet schuldich byn, holdt dat gelt mit geweldt, jndien hy dat gelt voor deesen

	Reess.
tyt an Joan Jansz. niet guydt gedaen hefft mits last gegeuen an Joan Jansz. sall betaelen . . . . R	0 ϑ [illegible]
Joan Jansz. vnde die compania moeten hebben van Joan Snell jn solidum, soo Joan Snell de compania schuldich blyfft a die 20 Martio a° 1581, kompt 52 ϑ 702 rees, ouer soo vele dat Joan Snell meer ontffangen hefft van 251 schippondt towe, ontffangen vuydt Dirrigk Lyffander vnde van 13 lasten weyten in Klaes Mewe van Dantzigk gescheept, meer als hy in Lisbona gedisimbulsiert hefft, welgk Joan Snell die compania modt guydt doen, gedragen f° 10 R	52 ϑ 7
Summa soo kompt disse vorsz. partien R	1189 ϑ 4

Anno 1579.	
Laus Trinitati semper, a die 20 Augusti jn Dantzigk.	Reess.
Joan Joansz. offte de compania, moeten hebben van Joan Snell a die 20 Augusti 949 ꝟ 716 reess, ouer soovele dat Joan Snell vry gelt gemaecket hefft van 251 schipspondt towe, die Joan Jansz. van Dantzigk gescheept hefft in Dirrigk Lyfflander, kostende jn Dantzigk vnde Coonixbergen 1950 f 19 grossen 14 p Polnsche, a 300 r. ider floren Polnsche gereegkendt, maecken Portuguesse munte . . . R 585 ꝟ 200	
Daer hefft Joan Snell van gemaecket. R 949 ꝟ 716	
Soodat op dat towe gewonnen is R 346 ꝟ 516	
Die sall ick daernae stellen op reeckeninge van de compania, kompt zoo Joan Snell jn Lisbona vry gelt van die 251 schippont towe gemaeckt hefft. . . . R	949 ꝟ 716
A die 20 Decembris a °1580 kompt 239 ꝟ 705 reess, ouer soovele dat Joan Snell vry geldt ontffangen hefft van 13 lasten weyten, durch Joan Jansz. van Danzigk gescheept in Claes Mewe, die welgke tho Danzigk kosten 693 f 12 grossen 0 p Polns, ider Polnsche gulden op 300 rees gereegkent, maecken. . R 208 ꝟ 020	
Daer is van gemaecket vry gelt jn Lisbona. . . . . R 239 ꝟ 705	
So datter op gewonnen is netto R 31 ꝟ 685 die ick die compania daernae jn reeckeninge brengen sall op proffytt.	
Summa van disse 13 lasten weyten gemaekt vry gelt R	239 ꝟ 705
Summa soo kompt disse vorsz. partie nae reess . R	1189 ꝟ 421

Anno 1588.

Laus Trinitati semper, jn Lisbona. Reess.

Joan Jansz. van Campen in particular, is schuldich voor die Compania a die 7 Junio Anno 1585 jn Lisbona 1132 ꝟ 498 r. ouer soovele dat Gaspar Cunertorff gedisimbulsierdt hefft jn Lisbona vnde an Joan Jansz. gesonden op Dantzigk, welgke guyden eerst gelt kosten, als blyckende by disse reeckeninge f⁰ 1, 2, 3, kompt nae rees . . . . R | 1132 ꝟ 4[illegible]

A die 7 Junio 88 ꝟ 234 r. ouer soovele dat die vorsz. ontffangen hefft van wynsten op die vorsz. guyden geuallen durch my Gaspar Cuynertorff gesonden op Dantzygk, die compania ten besten als volgende:

13 ꝟ 740 r. gewonnen op 343 # $18^3/_4$ stuuer per wissel alhir in Lisbona vuydt gedaen an Stensel Meyne tho ontffangen, kosten . R 137 ꝟ 388
Vnde daervoor ontffangen by Joan Jansz. jn Dantzigk, 44 grossen per ducaet, maecken . R 151 ꝟ 120

1 ꝟ 430 r. gewonnen op $35^3/_4$ # op wissel gedaen an Andrees Steuer, kosten hir in Lisbona . . . R 14 ꝟ 300
daervoor hefft Joan Jansz. ontffangen $35^3/_4$ # 44 grossen per # . . . . R 15 ꝟ 730

16 ꝟ 710 r. ouer soovele gewonnen syn op $417^3/_4$ # per wissel, om van Jochem Eler tho ontff. kosten R 167 ꝟ 097
tho Danzigk ontff. 44 grossen per ducaet, maecken . . . . R 183 ꝟ 890

7 ꝟ 800 reess gewonnen op 195 # $7^1/_2$ stuffers op wissel van Michiel Keerlhe tho ontffangen kosten R 78 ꝟ 074
tho Dantzigk ontffangen 44 grossen per duc. . . . . . . R 85 ꝟ 875

17 ɤ 400 r.	gewonnen op $187\frac{1}{2}$ # op bodmerie gedaen jn Lisbona an Joan Bagker, kosten	R 75 ɤ 000	
	Sall tho Dantzigk betaelen 210 duc., 44 gr. per duc. . . .	R 92 ɤ 400	
3 ɤ 840 reess	gewonnen op 30 ducaeten bodmerie, gedaen in Lisbona an Jakob Woorst, kosten. . . .	R 12 ɤ 000	
	Sall tho Dantzigk betaelen 36 # 44 grossen p. duc., syn . . .	R 15 ɤ 840	
3 ɤ 150 reess	gewonnen op $18\frac{1}{4}$ duc. op bodmerie gedaen an Hillebrandt Jacobsz., kosten in Lisbona. .	R 7 ɤ 300	
	Sall betaelen in Dantzigk $23\frac{3}{4}$ # 44 grossen per #.	R 10 ɤ 450	
20 ɤ 794 ress	gewonnen op 8 sagken peper, kosten	R 406 ɤ 346	
	Syn verkofft by Joan Jansz. jn Dantzigk	R 427 ɤ 140	
1 ɤ 800 r.	gewonnen op 45 # wissel in Lisbona, vuydt gedaen an Cornelius van Staden, kosten	R 28 ɤ 000	
	Sall bet. jn Dantzigk 44 grossen per ducaet, maecken	R 19 ɤ 800	
1 ɤ 750 r.	gewonnen op $39\frac{1}{4}$ duc. per wissel tho ontfangen van Andrees Steuer kosten in Lisbona	R 15 ɤ 700	
	Sall bet. jn Dantzigk 44 gr. per ducaet, maecken	R 17 ɤ 270	
88 ɤ 234	Summa soo bedraegen disse vorsz. 20 partien wynsten op die guyden, wissel, bodmerie op Dantzigk gesonden an Joan Jansz.	R	88 ɤ 234
	Summa soo bedraegen die guyden mit die wynsten durch my Gaspar Cunertorff op Dantzigk gesonden an Joan Janss.	R	1220 ɤ 732

Anno 1585.	
Laus Trinitati semper, a die 7 Junio jn Lisbona.	Reess.
Joan Jansz. van Campen in particular is schuldich a die 7 Junio om deesen tho scluyten, 1220 ɤ 732 reess, ouer soo vele die vorsz. schuldich blyft in dit bladt, welgk ick weder om draege in syn debito, pro saldo alhier in ander bladt f° 6 kompt nae ress. . . R	1220 ɤ 73[illegible]

Anno 1585. Laus Trinitati semper, a die 7 Junio jn Lisbona.	Reess.
Joan Jansz. van Campen is schuldich a die 7 Junio 1220 ϑ 732 reess, ouer soo veele, dat die vorsz. gemaecket hefft van die guyden gelt, wissel vnde bodmerie, durch my Gaspar Cuinertorff an die vorsz. Joan Jansz. op Dantzigk gesonden, als blyckende is by disse reeckeninge f° 1, 2, 3, vnde pro saldo in credito f° 5 bedraegen . . . . R	1220 ϑ 732
A die 7 Junio 1314 ϑ 950 reess, ouer soo veele dat Joan Jansz. selven in reeckeninge brenget ontffangen tho hebben in Dantzigk van 22 groote sagken peper, voor reeckeninge van vnsse compania op Dantzigk gesonden anno 1578 vorsz. an Cornelius Looffsz op Joan Jansz., ouer tho leueren, waren by my Gaspar Cunertorff gesonden vnde betaelt, daer nae hefft see Joan Snell op reeckeninge corrent jn credito gestelt, soodat Joan Snell daer reeckeninge van holdt vnde retorna daervan ontffangen hefft, kostende eerstkoops jn Lisbona met alle onkosten thot an bordt geleuert . . . . R 989 ϑ 885 vnde Joan Jansz. brenget in reeckeninge gerespondiert hebben 4349 f 24 grossen 14 p, Polns a 300 reess Portuguessche munte yder f Polns geleuert (gerekent?) maecken . . . R 1314 ϑ 950 soodat op die peper gewonnen is 325 ϑ 065 r., die ick daer nae op proffytt ende onproffytt sall draegen compt, dat Joan Jansz. jn Dantzigk van disse 22 sagken peper gemaecket hefft . . . . R	1314 ϑ 950
A die 7 Junio 146 ϑ 834 r., ouer so veele dat Joan Jansz. gemaecket hefft van summige gummelagk, durch Joan Snell gesonden, die Joan Jansz. op Lubeck gesonden hefft an Carsten Peterss vnde Joan Janss brenget in reeckeninge daer aff gemaecket hefft R	146 ϑ 834
R	2682 ϑ 516

Wadt die gummelagk minder in Lisbona kostet dan daer jn Lubegk aff gemacket is, dat modt Joan Snell die compania guydt doen.

Summa soo bedraeget in alles dat Johan Jansz. jn Dantzigk vnde Lubegk van vnse guyden gemaecket hefft, voor reeckeninge gesonden, daer Johan Jansz. $^1/_8$ part in hefft van wynsten vnde verlis kompt, welgke reeckeninge is [1]) by my Gaspar Cuinertorff geholden.

---

[1]) „Nyet" is hier doorgehaald.

Anno 1585.	
Laus Trinitati semper, a die 7 Junio in Lisbona.	Reess.
Joan Janss modt hebben in particular a die 7 Junio 585 ꝟ 200, ouer soovele dat kosten 251 schippondt towe, durch Joan Janss gescheept jn Dirrigk Lyfflander, kostende mit alle onkosten thot int schip 1950 f 19 grossen 4 p. Polnsche a 300 rees ieder f Polns gereeckent, dit towe hefft Joan Jansz. an Joan Snell vorsz. [1]) vnde is by Joan Snell verkofft, kostet in Dantzigk eerstkoops . . . . R	585 ꝟ 200
A die 7 Junio 208 ꝟ 020 r., over soo vele dat kosten 13 lasten weyten, durch Joan Jansz. jn Dantzigk betaelt vnde gescheept jn schipper Claes Mewe vnde an Joan Snell gesonden, kosten mit alle onkosten 693 f 12 grossen 0 p. Polns a 300 r. ider Polnsche gulden gereeckent, maecken . . . . R	208 ꝟ 020
A die dito 225 ꝟ 080 r., over soo vele dat kosten 17 lasten weyten, durch Joan Jansz. betaelt vnde gescheept jn Dantzigk jn Heyn Peter Vaersz., kosten mit onkosten thot int schip 750 f 8 grossen 0 p. Polns, a 300 reess ider f Polnsche gereeckent, welgke 17 lasten weyten syn mit Heyn Peter Vaersz. gebleuen, daer hefft die companie niet een penningk van ontffangen, wordt hier gestelt om Johan Jansz. in reeckeninge tho nemen . . . . R	225 ꝟ 080
A die dito 213 ꝟ 450 reess, ouer soo vele dat kosten 15 lasten weyten, durch Joan Jansz. jn Dantzigk betaelt vnde gescheept in Cornelius van Leegk, vnde syn an my Gaspar Cunertorff vorsz. kosten mit onkosten int schip 711 f. 15 gr. 0 p. Polnsche, ider Polnsche gulden a 300 reess gereeckent . . . R	213 ꝟ 450
A die dito, 346 ꝟ 587 r., ouer soo vele dat kosten 24 lasten weyten, durch Joan Jansz. betaelt vnde van Dantzigk gescheept jn Johan Volckertsz, kosten	

[1]) Hier is uitgelaten „gesonden".

mit onkosten jn Dantzigk 1126 f. 17 grossen 12 p. Polnsche, a 300 reess ider f Polnsche gereeckent, maecken . . . . R 337 ϑ 977

Vnde onkosten in Zeelandt gedaen om desse weyte tho verkoopen, mits dat schip in Zeelandt was ingekomen, kompt . . . . R 8 ϑ 610

Summa bedroegen disse 24 lasten weyten jn Johan Volckers an my Cunertorff vorsz. . . . . . R | 346 ϑ 587

A die dito, 417 ϑ 150 r., over soo vele dat kosten 29¹/₄ lasten weyten, durch Joan Jansz. jn Dantzigk betaelt vnde gescheept in Geerdt Evertsz. van Hooren, kosten mit onkosten thot int schip 1390 f 15 grossen 0 p. Polnsch, a 300 reess ider Polnsche gulden gereeckent, dat schip is gebleuen, daer hefft die companie niet een stuuer van onttfangen, wordt alleene hier gestellt om Joan Jansz. guydt tho doen die vuydtsendinge van dien, kompt. . . . . . . R | 417 ϑ 150

Joan Jansz. blyfft schuldich om deesen tho sluyten a die 7 Junio 687 ϑ 029, welgk ick weder draege op Joan Jansz. reeckeninge jn syn debito, op een ander bladt, f° 7; komt soo de vorsz. pro resto schuldich blyfft . . . . R | 687 ϑ 029

Summa soo koomen die vorsz. partien nae ress R | 2682 ϑ 51[illegible]

Anno 1585.	
Laus Trinitati semper, a die 7 Junio jn Lisbona.	Reess.
Joan Jansz. van Campen is schuldich a die 7 Junio 687 ɏ 029 reess, ouer soo vele dat die vorsz. pro resto van reeckeninge schuldich blyfft, als blyckende is per saldo in credito f° 6 kompt nae reess. . R	687 ɏ 029

Folio 7.

Anno 1585.	Reess.
Laus Trinitati semper, a die 7 Junio jn Lisbona.	
Joan Jansz. van Campen modt hebben a die 7 Junio 178 ꝟ 627 reess, ouer soo vele dat kosten 65 schippondt jser vnde 4 lispondt, welgke Joan Jansz. van Jochem Eler ouergenomen hefft op reeckeninge van den wisselbreeff, die hy an Joan Jansz. moet betaelen, kostet eerstkoops 500 f Polnsche, elgke Polnsche gulden op 300 r. . . . . . R 150 ꝟ 000 vnde daernae op dit isser an onkosten gedaen jn Dantzigk vnde in Hollandt, vnde durch my Gaspar Cunertorff in Lisbona betaeldt, soo stelle ick dit alles op myn reeckeninge, vnde stelle see Joan Jansz. jn syn debito f[o] 3 vnde stelle see hir op dat jsser jn syn credito . . . . R 28 ꝟ 627 Summa soo kostet dat isser mit alle onkosten . . . . R 178 ꝟ 627 Vnde daer is in Lisbona niet meer van gemaecket als . . . . R 155 ꝟ 723 soodat verlooren kompt 23 ꝟ 204 r., die ick die Compania daernae in reeckeninge brengen sall, dan maecke hir den empleo an Jan Jansen creditor . R	178 ꝟ 127
A die dito, 110 r. die Joan Jansz. an Jochem Eler quidt gescholden hefft pro resto van den wissellbreeff, maecke hir Joan Jansz. creditor . . . . . . R	— ꝟ 110
A die 7 Junio, 210 ꝟ 000 reess ouer soo vele dat Joan Jansz. jn reeckeninge brenget van syn verteerde kosten in Dantzigk, 700 Polnsche gulden a 300 reess ider Polnsche gulden, soo van syn vertreck van die Nederlanden kompt, nae reess . . . . R	210 ꝟ 000
A die 7 Junio, 4 ꝟ 000 r. ouer soo vele dat die compania an Joan Jansz. modt guydt doen soo jn Dantzigk minder gemaecket hefft van 50 niewe dalers, die welgk kosten in Lisbona 15 ꝟ — vnde syn an	

Folio 7.

	Reess.
Joan Jansz. f° 2 tho vullen carregiert, vnde hefft niet meer daer aff gemaecket als 11 ꝟ, soo doe ick die verlies Joan Jansz. hir guydt vnde sall see die compania daernae jn reeckeninge brengen f° 9 . R	4 ꝟ 000
A die dito, 3 ꝟ 058 r. ouer soovele dat Joan Jansz. minder gemaecket hefft jn Dantzigk van die 3 schepen soldt jn Joan Volckerts, Cornelius van Leegk vnde Geerdt Euertsz. gelaeden, kosten in Lisbona R 139 ꝟ 841 vnde hefft in Dantzigk daer niet meer van gemaeckt . . . . R 136 ꝟ 793 soodat verloeren is 3 ꝟ 058 reess, wandt f° 1 hem tho vullen gereeckent, soo doe ick die verlis Joan Jansz. hir guydt vnde sall see die compania op wynst vnde verlis in reeckeninge brengen f° 9 . . . R	3 ꝟ 058
A die dito, 13 ꝟ 265 ress ouer soovele die vorsz. kompt van summich int particulier voor myn persoon van Gaspar Cunertorff jn Dantzigk betaelt an Jorgen Beem jn Dantzigk 13 # $^1/_2$ st. 44 grossen per duc. syn . . . . R 5 ꝟ 745 Vnde an Cornelius Looffs voor keersen my gesonden bedraegen 25 f 2 gr. 0 p. Polnsche a 300 reess ider f Polnsche R 7 ꝟ 520 Summa disse beyde partien bedraegen voor my Cunertorff betaelt . . . . R	13 ꝟ 265
Joan Janss van Campen blyfft schuldich om deesen tho scluyten a die 7 Junio 277 ꝟ 969 reess, welgk ick weder draege op Joan Jansz. debito in een ander bladt f° 8 . . . . R	277 ꝟ 969
Summa soo koomen disse voorsz. partien R	687 ꝟ 029

Anno 1585.	
Laus Trinitati semper, a die 7 Junio jn Lisbona.	Reess.
Joan Jansz. van Campen is schuldich a die 7 Junio 277 ɤ 969 ress, ouer soo vele dat die vorsz. schuldich blyfft pro resto van reeckeninge als blygkende is per saldo in credito f° 7 . . . . R	277 ɤ 969
Joan Jansz. is noch schuldich a die 7 Junio 15 ɤ 161 reess, die ick in Lisbona betaelt hebbe op dat isser van Jochem Eler, vnde noch 32 f 2 st. curent syn 6 ɤ 420 r., die ick stelle an Berent Rottegers vnde Joan Jansz. betaelt tho hebben op dat isser van Jochem Eler, soodat Joan Jansz. an my Gaspar Cunertorff disse beyde partien gelt modt quydt doen syn, R 21 ɤ 581, wandt Joan Jansz. hefft op dat jsser van Jochem Eler niet meer betaelt als den eersten inkoop 500 f Polnsche maecken . . R 150 ɤ —	
Vnde in Dantzigk onkosten op dat isser gedaen 23 f 16 grossen 9 p. Polns a 300 r. ider f maecken. . . . . R 7 ɤ 066	
Summa dat Joan Janss op dit isser niet meer betaelt hefft als in alles in Dantzigk dan. . . . . R 157 ɤ 066	
Vnde ick hebbe hem guydt gedaen f° 7 voor 65 schippondt 4 lispondt jsser, mit onkosten in Dantzigk betaelt . . . . R 178 ɤ 627	
hebbe Joan Janss alsoo tho vele gereeckent . . . . R 21 ɤ 581	
die my Joan Jansz. weder guydt modt doen, wandt by my Gaspar Cunertorff betaelt, vnde niet by Joan Jansz., soodat ick an Joan Jansz. tho vele gecarregiert hebbe f° 7 disse. . . . . R	21 ɤ 581
Wandt by my Gaspar Cunertorff syn betaelt vnde niet by Jan Janss.	
Summa soo kumpt disse partien soo Joan Jansz. schuldich is voor die compania. . . . . . . R	299 ɤ 5[illegible]

Anno 1585.

Laus Trinitati semper. a die 7 Junio jn Lixbona. — Reess.

Joan Jansz. van Campen modt hebben a die 7 Junio 45 ꝟ 474 r. ouer soovele dat die Compania modt guydt doen an Joan Jansz. van syn $^{1}/_{8}$ pardt wynst datter noch meer van die guyden in Dantzigk gemaecket is, bouen alle verlisen dan die guyderen in Dantzigk gekocht hebben, gelygk by disse Reeckeninge blyckende is, op wynst vnde verlis van die Compania f° 9, kompt nae . . . . R — 45 ꝟ 474

A die 24 Februarij Anno 1588, kompt Joan Jansz. 85 ꝟ 875 Reess ouer soovele dat my Cornelius Loeffsz. schryfft van Dantzigk by syn breuen den 13 Nouembris Anno 1587 jn Dantzigk geschreuen alhier jn Lisbona op den 24 Februarij ontffangen, waerin my Cornelius Looffsen schryfft, dat hy ontffangen hefft van die herederos van z. Michiel Keerle jn Dantzigk, die 195 # $7^{1}/_{2}$ stuyuer 44 grossen per ducaet, die ick per wissel ouergemaecket hadde van Michiel Keerle tho ontffangen om an Joan Jansz. tho leueren, vnde meenende dat sulcken gelt an Joan Jansz. betaelt was, daeromme f° 1 hem Joan Jansz. tho gereeckent wadt die 195 # $7^{1}/_{2}$ stuiver tho Lisbona kosten . . . . R 78 ꝟ 074

Vnde f° 5 carregiere ick Joan Jansz. noch wynst op die 195 # $7^{1}/_{2}$ st., mits 44 grossen per ducaet, syn betaelt . R 7 ꝟ 801

Soodat die 195 # $7^{1}/_{2}$ st. mit die proffijt van die wissel vuydt brengen in alles, daer ick Joan Jansz. hir criditor aff maecken, mits Cornelius Looffsz my schryft op myn reeckening guydt sall doen . . R — 85 ꝟ 875

Nu hebbe ick Joan Jansz. tho vullen gecarregiert 15 ꝟ 730 r., die Joan Jansz. solde ontff. jn Dantzigk van Andres Stener $35^{3}/_{4}$ # 44 grossen per ducaet, maecken hir bet. 14 ꝟ 300, mit die wynst. . R 15 ꝟ 730

Vnde van Cornelius van Staeden solde hy ontffangen . . . . R 19 ꝟ 800

Voer 45 #, syn 18 ꝺ alher op wissel gedaen om van Henrigk van Geer tho ontffangen 44 grossen per ducaet, maecken mit die proffijt 19 ꝟ 800; disse beyde partien hefft Joan Jansz. vergeeten die Compania jn die reeckeninge van Dantzigk tho stellen, hebben sie hem tho vullen gecarregierdt, blyuen nu ten laste van Joan Jansz., die tho ontffangen vor syn conta propria, offte sall certidon van Dantzigk brengen, dat hy disse beyde partien niet ontffangen hefft, soo modt die compania diligentia doen dat gelt toe recadieren offte gelykgeligken betaelen, soo daer enige schade by kompt; dat gelt van de gummelagk, dat by Carsten vuydt staedt, dat blieft oogk op die

Anno last van Joan Jansz. tho ontffangen. Joan Jansz. is

1588 schuldich voor die compania a die 24 Februarij 168 ꝟ 201 r. ouer soovele dat die vorsz. meer ontffangen hefft van die compania wegen, als hy vuydt gesonden hefft, syn part van die wynst all affgereeckent, welgk Joan Jansz. an my Gaspar Cunertorff in solidum van die compania wegen modt guydt doen, dat my die compania schuldich blyfft f° 11 . . . . . . R | 168 ꝟ 201

Summa soo komt disse partie na rees R | 299 ꝺ 55[illegible]

Anno 1585.

Laus Trinitati semper a die 7 Junio jn Lisbona. Reess.

Proffyt vnde onproffyt voor die compania van Joan Snell, Joan Jansz. van Campen vnde my Gaspar Cunertorff elxs 1/3 part is schuldich a die 7 Junio 225 ꝫ 080 r. ouer soovele dat kosten 17 lasten weyten, die welgke Joan Jansz. van Dantzigk voor die compania gescheppt hefft in schipper Heyn Peter Vaertss, kosten mit alle onkosten 750 f 8 grossen 0 p Polnsche a 300 r. ider floren Polnsche gereeckent, welgke 17 lasten weyten, God betert, gebleuen syn vnde daer is niet van gekoomen, vnde syn Joan Jansz. jn syn reeckeninge tho vullen guydt gedaen f° 6, kompt nae reess summa is verlis . . . . R 225 ꝫ 080

A die 7 Junio, 417 ꝫ 150 r. ouer soovele dat kosten 29 1/4 lasten weyten, die Joan Janss gescheept hefft jn Geerdt Euertss, kosten 1390 f 15 gr. 0 p Polnsche a 300 r. ieder f gereeckent, die God betert gansseligk gebleuen syn vnde daer is niet affgekomen, soo kompt die Compania dit tho verlysen, wandt is tho vullen guydt gedaen an Joan Jansz. jn syn reeckening van syn vuydtsendinge f° 6 . . . . R 417 ꝫ 150

A die dito, 23 ꝫ 204 r. ouer soovele verlooren is op 65 schippondt jser van Jochem Eler gekofft, blyckende by disse reeckeninge f° 7 an Joan Jansz. tho vullen guydt gedaen . . . . 178 ꝫ 627 r.

Vnde daer is niet meer van gekoomen als 155 ꝫ 423 r. blyckende f° 3, soodat die compania op dat yser verlyset . . . . R 23 ꝫ 204

A die dito, 210 ꝫ 000 r. ouer soovele dat die compania modt betaelen an Joan Jansz. 700 f Polnsch voor syn verteerde kosten a 300 r. ieder f, die ick Joan Jansz. op syn reeckeninge corrent tho vullen guydt gedaen hebbe by syn reeckening current f° 7 . . . . R 210 ꝫ 000

A die dito, 3 ꝫ 058 r. ouer soovele dat verloren is

	Reess.
op 3 schepen soldts, die Joan Jansz. tho vullen syn guydt gedaen f⁰ 7, vnde die compania modt die verlies betaelen, als by dat soldt f⁰ 1 Joan Jansz. dat soldt tho vullen an gereeckent . . . . R	3 ℔ 058
A die dito, 4 ℔ —, die welgke die Compania verlyset op 50 niewe daelders voor die Compania van hir gesonden, kosten 15 ℔ 000 r., vnde daer is niet meer aff gemaecket als 11 ℔ —, woordt verloeren 4 ℔ —, die syn Joan Jansz. guydt gedaen f⁰ 7 vnde die compania modt see betaelen f⁰ 2 blyckende . . . R	4 ℔ 000
A die dito 110 r., die welgke Joan Jansz. an Jochem Eler quidt gescholden hefft pro resto vanden wissel breeff f⁰ 7 . . . . R	— ℔ 110
Proffyt vnde onproffijt modt hebben a die 7 Junio om deesen tho sluyten 136 ℔ 422 r. ouer soovele die Compania wyndt bouen alle verlies van die guyden op Dantzigk an Joan Jansz. gesonden, waer aff dat Joan Jansz. kompt $^1/_3$ part syn . . . R 45 ℔ 474	
Joan Snell kompt $^1/_3$ part syn . . . R 45 ℔ 474	
Vnde my Gaspar Cunertorff $^1/_3$ part syn R 45 ℔ 474	
Summa soo kompt die Compania daer mede gesllooten . . . . R	136 ℔ 422
Summa soo koomen disse partien nae Reess R	1019 ℔ 024

Anno 1585.	
Laus Trinitati semper, a die 7 Junio in Lixbona.	Reess.
Proffyt vnde onproffyt voor die compania van Joan Snell, Joan Janss van Campen vnde my, Gaspar Cunertorff, elgks $^1/_3$ pardt, moeten hebben a die 7 Junio 364 ꝟ 516 r., ouer soo vele dat gewonnen is op 251 schippont towe, geschept durch Johan Janss jn Dirrigk Lyfflander f⁰ 4, kosten in Dantzigk 585 ꝟ 200 r.	
Vnde daer is off gekoomen in Lisbona by Joan Snel . . . . 949 ꝟ 716 r.	
Summa dat daer voor die Compania op die towe gewonnen is . . . . R	364 ꝟ 516
A die 7 Junio 325 ꝟ 065 r., ouer soo vele dat gewonnen is op 22 groote sagken peper, kostende in Lisbona jngekofft . . . R 989 ꝟ 885	
Vnde daer is aff gemaeckt jn Dantzick by Joan Jansz. . . . . R 1314 ꝟ 950	
Soo datter vry gelt gewonnen is 325 ꝟ 065 r., blyckende f⁰ 4, vnde by Joan Jansz. reeckeninge f⁰ 6 R	325 ꝟ 065
A die dito, 88 ꝟ 234 r., ouer soo vele dat voor die compania gewonnen is op summige peper, wissel, bodmerie op Dantzigk gesonden, als blyckende by die reeckeninge corrent van die Comp. f⁰ 5 . . . R	88 ꝟ 234
A die dito, 199 ꝟ 945 r., ouer soo vele dat gewonnen is op 15 lasten weyten, gescheept durch Joan Jansz. van Dantzigk jn Cornelius van Leegk, kosten in Dantzigk . . . . R 213 ꝟ 450 r. vnde daer is in Lisbona aff gemaecket R 413 ꝟ 395 r. gelygk blyckt, vnde is by die loopende reeckeninge van die Comp. f⁰ 3 kompt wynst. . . . . . R	199 ꝟ 945
A die dito, 9 ꝟ 579 r., ouer soo vele dat gewonnen is op 24 lasten weyten, in Joan Volckerss gescheept. welgk kosten in Dantzigk . . . . . 346 ꝟ 582 r. vnde daer is in Lisbona van gemaecket notto 356 ꝟ 161 r. soo dat voor die Compania gewonnen is f⁰ 3. . R	9 ꝟ 579
A die dito, 31 ꝟ 685 r., ouer soo vele dar gewonnen	

is vry gelt op 13 lasten weyten, gescheept van Dantzigk in schipper Claes Mewe, kostende in Danzigk. . . . . 208 ɤ 020 r.	
vnde daer is jn Lisbona van gemaeckt by Joan Snell . . . . 239 ɤ 705 r.	
als blyckende is f⁰ 4, soo dat voor die Compania vry gelt gewonnen is . . . . R	31 ɤ 685
Somma soo koomen disse vorsz. partien nae reess	1019 ɤ 024

Folio 10.

Anno 1585.

Laus Trinitati semper, a die 7 Junio jn Lixbona.	Reess.
Joan Snell is schuldich voor die compania a die 7 Junio 52 ɤ 702 reess, ouer soo veele dat Joan Snell modt guydt doen an die Compania, soo Joan Snell meer ontffangen hefft van wegen die Compania als hy gedisimbulsierdt hefft, welgk hij die Compania modt guydt doen, als blyckende by Joan Snells reeckeninge pro saldo in debito f⁰ 4 kompt . . R	52 ɤ 702

Anno 1585.

Laus Trinitati semper, a die 7 Junio jn Lisbona. Reess.

Joan Snell modt hebben van die Compania a die 7 Junio kompt 45 ꝟ 474 r., ouer soo vele dat die vorsz. kompt voor syn $^1/_8$ part wynst van die guyden op Dantzigk gesonden vnde weder van Dantzigk ontffangen, als blyckende per saldo jn debito op proffyt vnde onproffyt voor die Compania f° 9. . . . R 45 ꝟ 474

Joan Snell blyfft schuldich a die 7 Junio voor die Compania om diesen tho sluyten 7 ꝟ 228 reess, ouer soo vele dat Joan Snell die Compania schuldich blyfft, welgke Joan Snell an my Gaspar Cunertorff modt betaelen, ouermits dat ick Gaspar Cunertorff tho kordt koome by die Compania 121 ꝟ 624 r., die ick Gaspar Cunertorff meer gedisimbulsiert hebbe als ontffangen, als blyckende is by disse reeckeninge f° 3.

Vnde dan kompt my Gaspar Cunertorff noch wynst voor my $^1/_8$ part van die Compania, als blyckende by proffyt vnde onproffyt f° 9 syn 45 ꝟ 474 r.

Soo dat ick Gaspar Cunertorff tho kordt komme by die Compania in alles 167 ꝟ 098 r., die welgke my die Compania modt guydt doen, soo dat Joan Snell my disse 7 ꝟ 228 r. op reeckeninge modt guydt doen, kompt nae reess . . . . 7 ꝟ 228

Wandt die 52 ꝟ 702, die Joan Snell die Compania schuldich blyft, die hebbe ick die Compania tho vullen voldaen, soo dat my disse 7 ꝟ 228 r. noch kompt bouen die 167 ꝟ 098 r. in solidum.

Summa soo kompt disse vorsz. partie nae r. R. 52 ꝟ 702

Folio 11.

Anno 1588.	
Laus Trinitati semper, a die 7 Junio segge den 24 Febrero jn Lixbona.	Reess.
Die Compania is schuldich van Johan Snell, Johan Janss vnde my Gaspar Cunertorff elgks $^{1}/_{8}$ pardt, dan dit gelt is my die Compania alleene in solidum an my Gaspar Cunertorff schuldich 121 ϑ 624 reess, ouer soo veele dat ick Gaspar Cunertorff eerst gelts gedisimbulsiert hebbe meer als ick van die compania wegen ontffangen hebbe, als blyckende by die reeckeninge van die compania f° 3 pro saldo in credito R.	121 ϑ 624
A die dito, 45 ϑ 474 reess, ouer soo vele dat my van die Compania kompt van proffyt vnde onproffyt, dat noch meer gewonnen is op die guyden, op Dantzigk gesonden vnde weder daer op ontfangen, als blyckende by proffyt vnde onproffyt f° 9 . . . . R	45 ϑ 474
Disse vorsz. beyde partien bewyset my die Compania van Joan Janss ontfangen sall die ganse 168 ϑ 201 r., die Joan Jansz. van Campen die Compania schuldich is, vnde modt die 168 ϑ 201 r. an my Gaspar Cunertorff betaelen.	
A die dito, 7 ϑ 228 r., die my die Compania schuldich is vnde bewyset my, die ontfangen sall van Joan Snell, die hy tegen ouer Joan Snell die Compania schuldich blyfft, ouermits dat ick Gaspar Cunertorff dat gelt al tho maele die Compania guydt gedaen hebbe, op proffyt vnde onproffyt f° 9, wadt Joan Snell van alle die guyden gemaecket hefft vry gelt, soo modt my die Compania disse 7 ϑ 228 r. guydt doen, die Joan Snell meer ontffangen hefft als vuydt gegeven hefft, vnde modt see van Joan Snell vurderen . . . . R	7 ϑ 228
Die Compania is schuldich om deesse tho sluyten a die 24 Febrero A° 1588 syn 1 ϑ 103 r., ouer die Compania an my Gaspar Cunertorff schuldich, blyfft pro resto van reeckeninge, welgk my die	

Compania bewyset ontffangen sall van Joan Jansz. pro resto van 168 ꝟ 201 r., die hy die Compania schuldich is, daer mede die reeckeninge van die Compania van Dantzigk geslooten is kompt mit gelt nae reess . . . . R	Reess. 1 ꝟ 103
Summa die Compania blyfft schuldich an my Gaspar Cunertorff soo ick an die Compania op Dantzigk meer verschooten hebbe als ontfangen in alles 175 ꝟ 429 R.	175 ꝟ 429
Die welgke my die Compania bewyset ontfangen sall, tho weeten van Joan Jansz. van Campen 168 ꝟ 201 r. vnde van Joan Snell jn Lisbona . . . 7 ꝟ 228 r. daermede Gaspar Cunertorff dan betaelt als Joan Jansz. vnde Joan Snell hom dit geldt vorsz. guydt doen.	

Anno 1585.

Laus Trinitati semper, a die 7 Junio jn Lisbona. — Reess.

Die Compania modt hebben a die 7 Junio 7 ɤ 228 r. soo my die vorsz. Compania bewyset tho ontfangen van Joan Snell, soo hy meer van die Compania wegen ontffangen hefft als vuydtgesonden, welgk Joan Snell an my Gaspar Cunertorff in solidum modt betaelen, ouermits ick Gaspar Cunertorff by die Compania then achteren koome 167 ɤ 098 r., als by disse reeckeninge hir tegenouer staedt, blyckende is; blyfft Joan Snell pro saldo an my Gaspar Cunertorff f° 10 R — 7 ɤ 228

Anno 1588 — A die 24 Februarij 168 ɤ 201 r. ouer soo veele dat my die Compania bewyset tho ontffangen van Joan Janss van Campen, soo Joan Jansz. meer vanwegen die compania ontfangen hefft als vns jn retorna gesonden, syn part van syn wynsten all affgereeckent, als blyckende is by disse reeckeninge f° 8 op Joan Jans reeckeninge pro saldo in credito f° 8; dit gelt modt ick Gaspar Cunertorff in solidum alleene van die compania hebben, wandt ick Gaspar Cunertorff meer vuydtgesonden als ontfangen, als hirtegenouer blyckende is, kompt mit gelt, nae reess . . . R — 168 ɤ 201

Summa soo kompt disse vorsz. partien . . . . R — 175 ɤ 429

die welgke die Compania an Gaspar Cunertorff modt betaelen dat hy verschooten hefft an die Compania op Dantzigk, dan hy daertegen ontfangen hefft, wandt Gaspar Cunertorff die Compania al tho male guydt gedaen hefft wadt van alle die guyde gemaecket is die van Dantzigk syn gekoomen als f° 9 blyckende is, op proffyt vnde onproffyt.

Disse Reeckeninge geslooten op den 27 Mayo Anno 1588 jn Lisbona, soo daer eedt in versyn is, alle tydt thot guyder reeckeninge.

per me Gaspar Cunertorff.
1588.

Hefft tweleff
blaeden geschreuen
vnde twee bladen
in blanquo.

Wy hir onderteeckentt bekennen, dat deese reeckeninge van Gaspar Cunertorff gesonden woordt vnde myt syn eygen handt onderteeckent is. Wandt wy kennen syn handtteecken. Jn kennisse der waerheytt soe hebbe wy onderteeckentt op huiden den seuenentwintichsten Maijo Anno duisent viffhondert acht en tachtentich jn Lisbona.

Guill[e] de Colonia.

Gerbrant Roll.
Den Consul Jhoan Cleinhardt.
Willem Persyn.
Conradt Petersen.
1588.

Hans Knockart.
Jaques de Campos.
Eduarte de Wetten.

E 525

Acte van Vennootschap van Gaspar Cunertorff en Hans Snel met Jan Janssen, 1577, 7 Mei.

Vniuersis et singulis hoc contractus societatis et obligationis instrumentum inspecturis, pateat et sit notum quod anno natiuitatis domini nostri Jhesu Christi MDLXXVII°, die vero VII^a mensis Maij hic Olyssippone in suis proprijs aedibus in parochia D. Nicolai sitis, personaliter constitutus dominus Gasparus Cunretorff mercator germanus e sacri Romani imperij ciuitate Campensi oriundus, vna cum domino Joanne Snel etiam mercatore germano, in hac ciuitate prope caenobium in honorem beatissimae virginis deiparae sub spei titulo consecratum commorante ex vna, et Joannes Janson mercator in hoc ciuitate apud D. Gasparum Cunertorff nunc temporis agens partibus ex altera, exposuerunt se quendam socialem et negocialem contractum inijsse, hoc scilicet pacto. Volunt nuper dicti domini vt dominus Joannes Janson cum petestate idonea sibi per eos vigore instrumentorum publicorum concessa, proficiscatur in Belgium, bona ad ipsos pertinentia, tam ibi et alibi existentia quae per eum recuperanda sunt, quam ea quae secum ex portaturus est et hinc et vndecunque ad eum transimi ttenda curabuntur ibidem negociaturus, ea tamen lege, quod d. Joannes Janson commorari tenebitur vbicunque eum praefati domini per suas litteras commoratum ire decreuerint, seque componet in omnibus et per omnia iuxta ipsorum sanctiones et decreta, nec extra cancellos illorum egredi audebit, quin imo iuxta eorum seriem omnia agenda, prouidenda, mittenda et administranda sedulo curabit.

Veruntamen vbicunque versari contigerit emere

atque argentum locare licebit, prout sibi expedire et in emolumentum ipsorum omnium redundare posse videbitur; certiores tamen reddet dominos predictos, quoties aliquid aget vel agere voluerit vel actum habuerit. Quamuis autem dicti domini multum aeris in hanc societatem conferant, quod singulis quidem annis summam decem millium ducatorum non excedet, ipse tamen Joannes Janson septingentos et non amplius conferet ducatos in hoc commercio promiscue versaturos: de lucro vero ipsius conuertet in rem suam octauam tantum partem, comedetque praeterea ex omnium bonorum sumptu atque etiam quotannis habebit pro mercede laboris sui, ducatos quinquaginta, nec tergiuersabitur huc se conferre, quoties dicti domini rationem reddendam et cedendam necesse esse arbitrabuntur, quod quidem faciet sine vlla dubitatione et controuersia, idque simili etiam modo quotiescunque eandem alicui reddere et cedere imperabunt. Caeterum cum ita conueniant, et hoc contractu, negociatione et societate contenti sint, idcirco omnibus et singulis in hoc instrumento contentis, sese staturos promiserunt atque receperunt, sub poena damni infecti, quod pars obediens a detrectante exigere poterit, idque cum omnibus et singulis iacturis, impendijs et sumptibus quos ipsam hoc de causa fecisse et erogasse constabit, sub obligatione omnium bonorum suorum mobilium et immobilium, presentium et futurorum. Recusante autem D. Joanne Janson omnia et singula in hoc instrumento expressa praestare, tum denique dominis praedictis eundem in iudicium vocare et conuenire liberum erit, idque tam apud praetores causarum actionumque ciuilium huius ciuitatis, quam alios quoscunque iudices et magistratus, vbicunque

locorum existentes. quibus omnibus et singulis se submisit coram illorum tribunalibus, quotiescunque per ipsorum edicta vel absque illis auersitus fuerit, responsurus, depensurus, et omnibus iuri, bono et aequo, conformibus, satisfacturus. Renunciando propterea proprio et competenti suo foro et iurisdictioni et alijs quibuscunque priuilegijs et immunitatibus, etiam regionum, regnorum et prouinciarum in quibus tunc temporis versabitur et commorabitur nec non diplomatis moratorijs ab ipso Rege domino nostro clementissimo impetratis, vel impetrandis, seu ab alijs quibuscunque Regibus atque principibus illa etiam dandi et irrogandi potestatem habentibus, licet eisdem terra marique inseruire seu in ipsorum negocijs, muneribus, et officijs exequendis occupari contingat, seu quouis alio negocio detineri demonstret. Atque etiam omnibus et singulis alijs exceptionibus et defensionibus legum et iurium, caeterisque sanctionibus quae vnicuique corum adiumento esse poterunt, quia illis adhaerere et frui nolle non solum spoponderunt, sed etiam omnia supra memorata exacte completuros et his satisfacturos fidem suam adiunxerunt et ideo a me in testimonium veritatis hoc contractus societatis et negociationis instrumentum confici postularunt atque tot et tanta quanta vnicuique eorum vsui esse poterunt eiusdem tenoris exempla, quae presentes existentes ita fieri permiserunt et stipulati fuerunt in presentia subsequentium testium: Antonij Symonis et Antonij Ferdinandi, huius ciuitatis incolarum. Quapropter ego Jacobus a Quercu Bracarensis, autoritate Regia in hac ciuitate Olyssipponensi eiusque confinibus approbatus notarius publicus, hoc instrumentum in protocollum meum retuli et inde per

amanuensem meum transscriptum correxi, subscripsi, et signo meo publico consueto vallaui.

Legi et perlegi hoc praesens apographum sic per me infranominatum interpretem in latinam linguam conuersum, et in hac compositionis serie cum suo prototypo Lusitanice exarato summa cura et diligentia collata et recognita, nihil perperam interpretatum, nihilque quod genuinum sensum adulteret, quodque obseruatis vtriusque linguae idiomatis veritati consentaneum minime sit, contineri atque inesse compertum fuit, idque etiam iureiurando affirmans, hoc fateor atque testor autographo signaturae meae consuetae munimine corroborato. Olyssipponae prid. Non. Mart. anno a partu virgineo supra sesquimillisimum octogesimo sexto.

Joannes Antonius Schweycker.

Cum nobis constet supra nominatum Jacobum a Quercu, qui huius praesentis apographi per praedictum Joannem Antonium Schweycker ex Lusitanico in Latinum sermonem conversi archetypum confecit, in hac ciuitate Olyssipponensi et eiusdem regionibus atque confinibus fuisse et adhuc esse Regia autoritate notarium publicum, nec non et eundem Joannem Antonium Schweycker ibidem etiam diuersarum linguarum interpretem, vtcunque bonae existimationis et famae, nosque pro talibus vulgo ab omni hominum genere frequentari, commendari atque existimari minime lateat, idcirco nos infra nominati et scripti omnibus et singulis instrumentis per dictum Notarium confectis et per praefatum interpretem sic latine redditis in dicta ciuitate tam in iudicijs quam extra iudicia plenam atque indubitatam omnino fidem adhiberi solere et vbique terrarum in omni loco,

tempore, officio, collegio et consilio coram omnibus et singulis iudicibus, potestatibus, consulibus, ius reddentibus et alijs quibuscunque magistratibus qua cunque autoritate fungentibus, eandem etiam procul dubio adhiberi posse vniuersis et singulis hanc attestationem inspecturis fidem facimus atque testamur, aequum et rationi consentaneum minime esse defensioni veritatis deesse arbitrantes.

Olyssipponae ipsis No. Mart. anno domini M.D.LXXXVj°.

Willem Persyn. Euert Smit.

Gerbrant Roll.

E.

Gelijktijdige overzetting der vorige acte.

Allen ende eenen jedren, die dit jegenwoerdige jnstrument van conttract, handell van masschepye ende verbintenisse werden sehen, zy kondt, notoir ende openbaer, dat jnden jaere der gebuerthen vnses Heeren Jhesu Christi dhuysent vyffhondert lxxvij opten soeuenden dach des maents Maij, alhier binnen Lisbonen jn zyn eigen huys, jn S[te] Nicolaes Parochie gelegen, personlichen gecompareert ende erschenen binnen, Heer Gaspar Cunertorff, duytscher coepman vth des Hilligen Roemschen Ryx stadt Campen geboren, sampt den Heren Johan Snell, oick duytscher coepman, jn dese stadt by het cloester ter ehren der Hoichseliger Juffrouwen der Moeder Goedes onder den titell des gueden Hoepens gestifft, residerende, ter eenre, ende Johan Johanss, coepman jn dieser stadt by den voirsz.

Gaspar Cunertorff, nu ter tydt wonachtich, ter anderer zieden. Ende hebben verclaert, dat zie mitten anderen jngegaen syn ennige masschap ende coephandell, jn manieren nauolgende.

Die voirgeroerte heeren N. willen, dat die voirsz Johan Janss mit geboirlicher macht hem jn cracht desere publique jnstrumenten durch deselve gegeuen, reysen sall jn Nederlant, omme die guederen oer toebehoerende, soe wel daer ende elders wesende, dwelche durch hem gerecouuriert oder ontfangen sullen worden, als oick die guederen, die hy mit sich werdt vuydtbrengen vnde van hier ende allenthaluen toegeschickt sullen worden, aldaer jn comentschap te verhandelen. Edoch mit disen bescheyde, dat gemelte Johan Jansz sall geholden wesen zyn residentie ende verblyff te nemen, alwaer hem die voern. heeren durch oere brieuen te verblyuen gebieden sullen. Ende sal sich jn alles geheel ende all nae haer beuelschrifften ende decreten dragen ende reguleren vnde haere limiten niet doruen te buyten gaen, jae sall alles wes tdoene, tho prouideeren, tho senden ende tho administreren staet, nae haere ordonnantie neerstichlicken verrichten. Nochtans sall hie moegen koepen ende die gelden bestaeden, waer ter plaetse hy oick verkiezen mochte, soe hem dat oirbaerlick ende tot profijt van hun allen solde schynen te strecken. Edoch geholden den voern. Heeren te verstendigen, soe mennichmael hie jetwes sall werden doen oder tdoene sall begeren off gedaen mach hebben. Vnde allhoewell die opgemelte heren tot deser masschopyen vele geldes jnleggen, dwelcke doch jaerlix niet en sall gaen bouen die summa van thien dusent ducaten, sall nochtans die voirgeroerte Johan Janss hiertho

niet mer jnleggen dan soeuen hondert ducaten, die mede gemengt jn desen handell ende gesellschap verhandelt sullen worden, dan sal van winst het achtendeel allene tot syn profyt moegen kieren ende daerenbouen op die onkosten van alle die guederen teren ende oick jaerlix voir het loen van syn arbeyt hebben vyfftich ducaten. Vnde sall sich niet weygeren hier ter plaetse sich te voegen, soe vaecke den voirben. Heeren reekeninghe by hem tdoen ende ouer te leueren sall goetduncken noedich te wesen. Twelck hie oick doen sall sonder enich twyfell oder twyspalt, vnde dat oick jn gelycke maniere, soe mennichmael sie hem sullen gebieden dselue rekeninge jemanden tdoene ende ouer te leueren.

Vnde diewiele sie alsoe ouer een koemen ende mit disse jegenwoirdige contract, handell ende societeyt vredich syn, hebben zie daeromme beloefft ende angenomen, twillen vast ende onuerbraeckelicken holden edder naekommen, alles samptlicken ende sonderlinge jn desen jnstrumente begrepen, by die paene van schade desfals te lyden, twelck die gehoersame parthye van den weygerachtigen sall moegen eysschen ende dat mit allen ende jegelycken schaeden, hinder ende kosten, die dan die voirsz. parthye dienthaluen gedaen ende vuytgekiert te hebbene sall blycken. Onder verbandt aller oerer guederen, roerende en onroerende, jegenwoerdige ende toecomende. Vnde die voirsz. Johan Jansz. weygerende alles ende jegelickes, jn desen jnstrumente vuytgedruckt, nae te coemen, sall alsdan den gemelten heeren vrystaen denseluen jn recht te beroepen ende an tho spreken ende dat soe well voir schulten der zaecken ende gerichtelicken handell van deser stadt, als oick voir

alle anderen richteren ende magistraten, wair ter plaetse die solden moegen wesen, dem welchen allen ende eenen jederen hie sich heefft onderworpen, omme voir deseluer gerichten, soe dick ende mennichmaell hie durch oere geboeden offte sonder dselue sall geciteert oder verdaget worden, te verantwoerden, te vergelden ende allen nae recht ende alle billicheyt gemaes, tho voldoen. Verlyende derhaluen syn eigen ende competente gerichte ende jurisdictie ende allen anderen priuilegien ende vryheyden, oick van Lantschappen, Koninckrycken ende Prouincien jn den welcken hie des tydes sall moegen verkieren ende woenen. Oick allen Koenincklycke mandamenten daermit sulx belet ende opgeholden mochte worden van den Koeninck selffs onssen aldergenedichsten heren verworuen, offte naemaels te verweruen offte oick van enige andere Koeningen vnde Princen, sulx oick tgeuene ende mit to delen macht hebbende, al wairt oick dat hie denseluen to lande offte water diende, offte jn haere gescheffften diensten ende officien te volvoeren geocuperet oder bemoyt waere, all brachte hy oick by, dat hy durch enighe andere oere handell, verlettet mochte worden, vnde oick alle ende jegelycke andere exceptien ende defensien der wetten ende rechten ende volgents alle andere constitutien, dwelcke jemande van hem allen vorderlick solden konnen wesen. Want by den niet te blyuen, noch deselue niet toe genieten, sie niet allene geloefft, dan oick allet voerverhaelde trouwelick thoe vollenvoeren ende desen voll te doen oir geloue daervoer verbonden ende gestelt hebben. Ende dient halven hebben zie tot een getuych des waerheyts van my versocht dit deses contracts, societeyts ende coephandels jnstru-

ment niet, noch soe velo ende soe groote als eenen jederen van haer profytelick solde moegen wesen enes jnholts cedulen gemaeckt tmoegen worden, dwelcke sie, present wesende alsoe tgeschien toegelaten, gestipuleert edder beloefft hebben, jn presentie der naeuolgende getuigen: Antony Simonis ende Antony Ferdenandi, jnwoenderen deser stadt. Waeromme jck Jacobus a Quercu Bracarensis, durch Coeninckiycker authoriteyt jn dese stadt van Lisbonen ende desseluen omliggende landen geapprobierter publycque Notarius, hebbe dit jnstrument jn myn prothocoll geregistriert ende durch mynen schryuer het transsumpt daer vuyt genoemen gecorrigeert, onderteeckent ende mit myn publycque gewoentelycke signature becrefftiget.

Ick hebbe gelesen ende durch gelesen die jegenwordige vytschrifft alsoe durch my onderbenoemden taelsman jn die latynsche sprake ouergeset ende jn deser compositie mit zynen originali jn Portugeelscher spraecke geschreuen, mit groeter arbeyt ende neersticheyt gecollationeert ende ouergesien, nichtes qualycken ouergeset, noch oick dat des rechten sin enichsins solde moegen veranderen, vnde dat oick naegevolcht beyder spraken eygentschap, niet beuonden jnne tho wesen ichtwes der wairheyt contrarie, ende tselue oick als mit ehede beholdende, bekenne jck ende betuyge mit dese myne hantschrifft mit myn gewoentelicke onderteekeninghe beuestiget. Binnen Lisbonen den 17^en^ Martij jn den jaere van der jufferlicker gebuerthe duysent vyffhondert ses ende tachtentich.

Alsoe ons ondergescreuenen bewust js, dat die voernoemde Jacobus a Quercu, die welcke het origi-

nael desses jegenwoerdigen vuytschriffts, durch den voern. Joannes Antonius Sweycker vuyt Portugeelsche jn den Latynsche spraecke ouergeset, gemaecket hefft, jn deser stadt Lisbonen ende desseluen lantschappen ende omliggende limiten te sien ende noch te wesen durch Koenincklycke authoriteyt Notarys publycq ende oick denseluen Joannem Antonium Sweycker daer ter plaetsen der verscheyden spraken Taelman, ende dat die beyde voern. van goede reputation, fame ende nhame sinnen ende dat wy oick well weten, dat dieselffde voir soedanighe luyden jnt ghemeen van allen menschen gefrequenteert, gecommendeert ende geachtet worden, derhaluen wy vnderbenoemde ende geschreuene doen kundt ende betuygen allen ende jedermennichlicken, dese attestatie sehende, dat men allen end ejegelycken jnstrumenten, durch den gemelten notarium gemaeckt ende durch den voern. Taelsman alsoe jn Latyn ouergesett, vollencoemen ende ghien twyfelachtich geloeue, soewel in gerichte als buyten gerichte jn der voerseyde stadt gansselicken pleecht toe tschryuen ende oick jn allen landen, plaetsen, tyden, officien, collegien ende rhaeden, voer allen ende jegelicken richteren, ouericheyden, burgermeisteren, Wethouderen ende allen anderen magistraten, mit wat authoriteyt sie die bedienen, jnsgelicx sulcken geloue kan ader moet sonder enich twyfel gegeuen worden. Achtende billick ende den reden gemees der wairheyt getuichenisse te gheuen ende sulx niet thoe weygeren, ter defensie van dien; binnen Lisbonen den soeuenden Martij anno xv^{c}lxxxvj (was onderteekent) Willem Persyn, Euert Smit, Gerbrant Roll.

Gecollationeert desen duytsschen text ofte translation tegens die latynsche Translatie desseluen ende

befonden desen in sin ende meinonge trouwelick ouergeseth, toe accordeeren, by my ondergeschreuen notarium.

E. Biscopius, Notarius publicus, praehabita vtraque collatione et lectione scripsit.

F.

Overeenkomst tusschen Jan Janssen en Anna Galoa, 1577, 8 Juni.

Inden namen des Hilligen drievoldicheyts. Amen. Syn wy Gaspar Cunerturff vuytt die naeme van Anna Galoa vnde Joan Jansz. mytt den anderen geacordiert vnde verdraegen in desen manieren volgende, woe datt jck Joan Jansen beloue voor Godt ende alle syn hylligen thot mynder echten huisvrouwe nemen Anna Galoa, gelyck Godtt vnde die hyllige kercke gebeydet vnde beloue anders gheyn huisvrouwe tho trouwen vnde niet van haer thoe scheyden ofte die doedtt moste ons scheyden, noch om liff offte ledts vnde oogk Anna Galoa belouett oogk voor Godtt vnde alle syn hylligen thot myn echte man tho nemen Joan Jansen voerschreuen, gelyck Godt vnde die hillige kercke gebidt vnde niet van hem thoe scheyden om lyff ofte leedt, offt die doett mocht ons scheyden. Des belouet die voorschreuen Gaspar Cunertorff my Joan Jansen mytt syn huisfrowen nicht Anna Galoa ther howelick thoe geeuen dree hondert myll resen in gereett geltt, solckes die voerschreuen Gaspar Cunertorff my Joan Jansen tellen sal alst my beliefft, soe byn wy weeder myt den anderen veraccordiertt vnde ouer een ge-

komen datt jck Joan Jansen sall mytt Godes hulpe myn reyse aenneemen naer Hollandt, alwaer ick den termyn van dre jaeren begere myn resedentsie thoe neemen, omdatt wy beyde noch jonck syen, die werltt watt ondersoecken vnde jck Anna Galoa sall die voerschreuen dree jaeren blyuen then huise van myn moyken Maria Galoa vnde myn oem Gaspar Cunertorff, vnde der weyle dat desse termyn van dree jaeren lanck is vnde Godtt almachtich daer eentusschen mett eene van ons beyden sien Godttelicke wille doen mach, soe beuele wy beyde Godt almachtich onse ziele ther hulpe van Maria die moder Godes vnde alle syen Hilligen vnde maecken wey beyde testament bey leeuen vnde staruen, then eersten: ick Joan Jansen mach nu ter tidt hebben van myn capetael drie hundertt mill resen vnde jck Anna Galoa brenge then howelick oock dree hondert mill resen, soodatt wy beyden then saemen brengen ses hondert mill resen, soe is beyde onse vterste wille vnde maecken den eenen den anderen erffgenaeme then eewigen daegen, weel datt van ons beyden mocht erst affliuich worden, die makett den eenen den anderen, segge den leuenden erffgenaemen vnde possessor van alsulcke ses hundertt mill resen, als wy nu anden anderen brengen vnde ondttmaeken, vnde dishererende onse vrenden an beyden zieden, datt nymandtt daer op thoe spreeken hefft vnde wadtt Godtt almachtich ons daer een tusschen mach verleenen, it sy wynst offte verlys, daer sall die daer leuendich blyfft eerst off tieghen die ses hundert myll rees, die wy nu tsaemen anden anderen brengen, vnde wadt daer dan meer geuonden woordtt als ymants van vns beyden offlyuich is geworden, soo segge ick Joan Janson dat

myne rechte erffgenamen sullen delen die helffte van die ouergeuonden penningen, vnde ick Anna Galoa seggen datt myn oem Gaspar Cunertorff, offte syne erffgenaemen, sullen heredieren myne helffte van die ouergeuonden penningen, vnde maecke myn Oem vnde syn rechte erffgenaemen myne rechte erffgenaemen, sonder myn ander vrunden eedt daer op tho spreecken thoe hebben, wandt myn Oem Gaspar Cunertorff my als syn dochter vuydt trowett, soe maecke ick em erffgenam vnde possessoor van alle myn guyden, om tho vullen brengen als vorsz. is, soo verbinde wy beyden vnde hebben onderteeckent mit vnsen vryen wille, sonder eedt daer thoe gedwongen tho weesen, vnde omdatt ick Anna Galoa niet schriuen een kan, soo hefft see gebeeden hoor oem Gaspar Cunertorff, dat hy voor hoor onderteeckenen sall, vnde hoer oem onderteeckent ditt mede ende holdet van weerden van horent weegen tho complieren. Gedaen in Lisbona ten huisze van Gaspar Cunertorff, den 8 Junij Anno duysent uyffhundert seuen vnde tseuentich.

Ick Conradtt Petersen hebbe ditt van woordtt thott woordtt vuytt geschreuen gelyck Joan Jansen onderteeckent hefft met Senor Gaspar Cunertorff, welck ick bekenne.

Conradt Petersen.
1586.

Henrick Cunerturff,
1586.

Ick Jaques de Campos bekenne dat dit de rechte copie is tusschen Gaspar Kundertorf ende Jan Jansen.

Jaques de Campos.
Jacob Arentss.

Hans de Campos.
Hans Jylymao.

FF.

Getuigenis van Juffer Gesse van Wilsem, 10 Maart 1589.

Copia.

Den x^{en} Martij a^{0} 1589.

Joffer Gesse van Wilsem, weduwe van zalige Hans Wendelinck, mit rechte gecitiert ter jnstantie van Henryck van Wilssem, om vp naeuolgende materie een kuntschap der wairheit to geuen, tuicht by hoeren gedaenen eede wairachtich tsyn, hoer wittich ende kundich js, als dat Jan Janssen van Campen jn naeme ende vanwegen Jaspar Cunerturff woenachtich to Lisboenen, van haer getuige ettelicken jaeren renthen vuth oir huys ende guidt gaende, jaerlix sess ende dertich karolsguldens, ontfangen hefft ende dat sie getuige heller noch penninck van die penningen (soe an hem betaelt sint worden) gecorttet hefft, dair dieselue voll ende all betaelt hefft, yder Keysergulden mit twintich stuuers brabants. Sonder argelist.

Jurauit coram { Johan de Wolffs.
Reyner Gansneb genant Tengnegell.

Ex libro depositionum testium ciuitatis Campensis Nicolaus ab Vrck Secretarius scripsit et subscripsit. 1589.

FFF.

Extract uit een brief van Gaspar Cunertorff uit Lissabon aan Henrick van Wilsem te Campen, 10 December 1588.

Extract vth zekere missiue, vyer bladeren groot, beginnende aldus: Laus Trinitati semper. A die 10 Decembris Anno 1588 jn Lisboa etc. ondergetekent V.L. Om vnde vrundt Gaspar Cunertorff de Lege, die opschrift: Dem Eerbaren wyssen vnde voorsichtigen Henrigk van Wilsem, mynen gunstigen vrundt jn Campen.

Joan Jansz. hadde in reeckeninge gebrocht tho Danszigk verteerdt hefft mit syn triumphieren 700 Polnsche gulden. Joan Jansz. hefft niet meer in Danszigk gelegen als 2 jaeren, dan ick laet hem tho $2^1/_2$ jaeren, wandt is van Campen naer Danszigk vertrocken in Decembris Anno 1578, vnde laedt hem tho Danszigk vnde onderwegen gewest is $2^1/_2$ jaer, jn 26 Mayo A° 1580 is hem die compania affgeschreuen, legge hem noch een jaer daer naer tho, eer hy syn dingen hefft moegen gereedt krigen thot Joanni A° 1581, syn $2^1/_2$, jaer alle wegke 2 Polnsche gulden syn . . . . 260 Polnsche gulden

Wo wel dat hy soo lange als hy thot Cornelius Looffsz. gelegen hefft, soo hefft hy niet een penningck verteerdt, dan laedt hem tho voer ander onkosten.

Vnde legge hem tho 100 Polnsche gulden van reyssen, gaende vnde koomende . . . 100 Polnsche.

Soodat ick hem van die 700 Polnsche gulden niet meer als . . . . . . 360 Polnsche gulden wil in reeckeninge nemen, soo blyft hy noch meer schuldich an die compania van Danzigk als hy in reeckening brenget . . . . 340 Polnsche gulden, daer modt Joan Jansz. seluest $^1/_3$ pardt van hebben . . . . . . 113 Polnsche gulden, van die 113 Polnsche gulden komt Anna Galoa die helffte syn $56^1/_2$ gulden.

Vnde Joan Snell vnde my koemen $^2/_3$ pardt, 226 Polnsche gulden 20 grossen, dat Joan Jansz. solde willen eyschen 50 # des jaers bauen syn kost, soo lange als hy tho Danszigk gelegen hefft; die 50 # syn wy hem niet schuldich soo lange als hy tho Danszigk gelegen hefft, wandt in die compania van Danszigk hebbe wy hem $^1/_3$ pardt in gegeuen, mits conditio, datt hy dan die 50 duc. des jaers niet hebben solde; oogk eyschet sie Joan Jansz. seluest niet in die reeckeninge van Danszigk, dan soo lange als hy in die Nederlanden js gewest, soo byn wy hem die 50 ducaten des jaers schuldich, wandt jn die compania van die Nederlanden hadde Joan Jansz. niet meer als $^1/_8$ part soo lange als Joan Jansz. in die Nederlanden is gewest, welgk syn $1^1/_2$ jaer, die hebbe wy Joan Jansz. guydt gedaen, wandt hy trecket sie seluest in die reeckeninge van die Nederlanden aff van die tydt aff, dat hy tho Danszigk is gewest en syne wy hem die 50 # des jaers niet schuldich, dat is een ander conserto.

Ick hoore van alle die wereldt, dat Joan Jansz. die jongker tho Danszigk soo dapper gemaeckt hefft,

dattet ghyn reden noch recht is, hem meer in reeckeninge tho nemen, dan een man van eeren in een eerligk huis mach verteren etc.

Rei. Jacobi Secretarius Campensis per modum extracti scripsit et subscripsit.

G.

Extract uit een brief van Gaspar Cunertorff uit Lissabon aan Simon Cunertorff en Henrick van Wilsem, 13 Febr. 1588.

Extract wth zeeckere missiue, beginnende aldus: Laus Trinitati semper, A die 13 Febrero anno 1588 jn Lixbona per posto. Erentfeste wy ser beminde broeder Symon Kuinderturff vnde coussien Henrick van Wilsem, naer alle behoirlycke erbiedonge etc. vnde eyndiget aldus: V.L. broeder ende Ohm wat ick vermach Gaspar Kuinderturff de Lege.

Sullen oock jndachtich wesen dat die compaignie niet meer hefft geduirt dan drie jairen, want a⁰ 80 jn Martio js hem die compaignie terstondt affgeschreuen, dat hy solde toe huis komen, syn reeckeninge doen etc.

Noch Extract wth een ander missiue, beginnende: Laus Trinitati semper, A die 31 Julio anno 1587 jn Lixbona. Erbare gonstige beminde coussien Henrick van Wilsem. Myn lesten aen V.L. is gewest den 2en Mayo, eyndigende aldus: V.L. Ohm wat ick vermach, Gasper Kuinderturff de Lege.

Daer is niet meer mit 10 duysent ducaten drie

jairen duirende alle jaire gesonden dan die vier hondert ducaten gewonnen.

Egbertus Biscopius, Notarius Publicus per modum extracti scripsit et subscripsit.

Gecollationeert tegens dye principaelen brieuen, by Jaspar Cunderturff ende by my vndergeschreuen geswoeren secretaris der stadt Campen van woirde tot woirde accordierende beuonden.

Kystemaker, Secret. Campensis.

H.

Getuigenis van Johan Molckenbuir en Thiman Marthens, 12 Dec. 1588.

Copia.

Den 12 Decembris A° 1588.

Johan Molckenbuir.

Thiman Marthens.

Dese mit rechte gecitiert ter jnstantie ende versuecke van Henryck van Wilsum om op naeuolgende materie een kuntschap der wairheit to geuen. Tuigen tsaemen, nochtans elck sonderlinge ende apart verhoert synde, by haeren gedaenen eede wairachtich tsyn, dat sie vuth Jan Jansz. mondt gehoert hebben, voir den Eers. Raedt ter Hoeger Bancke, ten tyde als Jan Janss die selue producent ansprack, ongeueerlick den 23 Nouembris ende den 3 Decembris, doe burger saecken gehoert worden, seggende aldus: dat hy mit synen coepheren als Gaspar Cunerturff ende Johan Snell, woenende beide to Lisbona, een contract van masschapie gemaect hadde jn den jaere 1577 ende dat hem diezelue masschopie

war affgeschreuen jn den jaere van twe ende tachtentich, dat hie syn rekeninge solde senden ende dat hy zeder der tydt van het jaer twee en tachtentich mith den heren ghien wider handel offte wandel gedreuen hadde.

Jararunt Coram { Joirgen van Ingen. / Hans Drenthe. }

Ex libro depositonum testium ciuitatis Campensis. Nicolaus ab Vrck, Secretarius scripsit et subscripsit, 1588.

I.

Vierde gebod van Jan Jansen van Campen aan Henrick van Wilsem, 16 Oct. 1588.

Den xvi^{en} October A^{o} 1588.

Jan Jansen van Campen doet het vierde geboth an Henrick van Wilsem als borge voer Jasper Cunertorff ende Johan Snell, luytt sien obligatie, voer die betaelinge van vij crusaten capitael ende thien jaer salaris ider jaer tot L crusaten, waerup tot goede reeckeninge in affkortinghe sal geniten ongeuerlick die somma van iiij^{c} gl. wider inholt der anspraecke ende voer tgerichts geltt.

K.

Getuigenis van Pieter van de Moer en Henrick de Haze over de waarde van den crusaat en den wisselkoers van de Nederlanden op Lissabon in 1587 en 1588. November 1588.

Wy Burgemeesteren ende Rade der stede Amstelredamme doen condt eenen ygelycken dient behoort, certificerende voor de waerheyt, dat voor ons gecompareert zyn Pieter van de Moer, out l jaren, ende Henrick de Haze, out xlviij jaren, coopluyden van Antwerpen, residerende binnen deser stede, met rechte verdaecht omme der waerheyt getugenisse te geuen ten versoucke van Henrick van Wilsem van Campen. Ende hebben by solennelen eede verclaert, getuycht ende gedeposeert, hoe waer es dat zij getugen eenige langen tyt op Lisbona gehandelt ende getrafycqueert hebben, gelyck zy oock alsnoch handelen ende traffycqueren ende weten zulcx, dat een crusaet ofte ducaet so men die beyde in Portugael noempt, van eender weerde ende valeur zyn, doende aldaer vierhonderd rees; dat meede hen getugen wel es bekent, dat in den jaere zeven ende tachtich ende ook in desen jegenwoordigen jaere, van dese Nederlanden naer Lisbona de wissel gegaen heeft op vsantie van twee maenden, tot drie ende tachtich, drieentachtich ende een halue ende drie ende tachtich ende drie quaert groten vlaems voor den crusaet off ducaet, hier vooren geroert. Soe waerelycken most hen getugen Godt almachtich helpen. Des toerconde hebben wy der voorsz. stede zegele ten saken, beneden opt spatium gedruct. Gegeuen den seuenden dach in Nouembri xv^c acht ende tachtich.

545

Wisselbrief door Hans Schutte getrokken op Evert van Wetten, om te betalen aan Jan Janssen, 16 Oct. 1578.

Copia.

Laus Deo semper. Anno 78 den 16 Octobris. Amsterdam. Eerbare, Furneme, gunstige Euert van Wetten, wilt wel doen vnde betaellen disse mine wesselbreeff vertein dage na sicht ahn den Erbaren Jan Snell, de summa van tue hundert negen vnde tachtich vnde $^1/_4$ ducaten ahn lopende gelde, als voor hondert reess voer den ducaten, de werde daervan si jck alhier van dem Erbaren Jan Janssen foernoeget. Frundt Euert wilt gude betaellinge doen. Des sint disser wesselbreff dre, warvan de ene betalt sinde, sint de andere van gener werden. Tho merer tuegenisse dat dit min handt is, heft de Erbare Peter Lintckes myt sine ondertekeninge confirmeret. Hiermet Godt beuolen. Datum wo bouen gen. (Onderteeckent) Hans Schutte.

Onder stondt met een andere handt geschreuen als volght:

Ick Peter Lintges zege dyt te sin de eygen handt van Hans Schutte.

Per copiam scripsit et subscripsit,

J. Stercke,

Secretarius Campensis.

Extract uit een schrijven van Gaspar Cunertorff uit Lissabon, aan Jan Janssen van Campen, 1578, 11 Nov.

Extract vuth eene missiue van twie beschreuen bladeren, onderteeckent Gaspar Cunertorff, holdende an Jan Janssen van Campen, beginnende aldus: Laus Deo jn Lisbona den 11 Nouembris a⁰ 1578. Eerbaer gunstige vrundt Jan Jansz., myn lesten an V.L. is gewest den 21 Septembris per posto etc.

Vorts verlanget my te weten off V.L. te Campen ende te Vtrech ende tot Aernem is gewest, ende met alle myn broeders alle dingen claer gemaeckt heeft, wat V.L. gepassert heeft wilt my schryuen. V.L. mach te Campen geuen aen myn basterbroeder 20 daelder tot een nieu cleedt.

J. Stercke, Secretarius Campensis per modum extracti scripsit et subscripsit.

Kwijting van Hendryck Cunertorff aan Jan Janssen van Campen, 1579, 31 Jan.

Copia.

Item jck Hendryck Cunertorff bekenne myt deesser myner egen handtschryft, dat ick ontfangen hebbe van Jan Jansz. van Campen, xx Dortsche dalers vanwegen mynes broders Jasper Cunertorff, dye he my jn myn benowtheyt gegeuen hefft, welck ick ontfangen hebbe op den lessen Januarijus Anno 79 geschreuen.

Onderstondt gescreuen:

By my Hendryck Cunertorff die olde.

J. Stercke, Secretarius Campensis per copiam scripsit et subscripsit.

547

Kwijting van Jan Janssen van Campen aan Karsten Petersen te Lübeck, 1580, 27 Sept.

Copia.

Ick Joan Jansz. van Campen bekenne ontfangen toe hebben van den Eersamen Karsten Petersz. in guiden gangbaren gelde, vierhondert negen vnde vertich merck vnde vertyen schyllingen ses penning Lubecks, voer soe vele dat bedraecht die helffte vry gelt van dre sacken gomelack, die ick an hem gesonden hebbe toe vercoopen. Waervan den voernoemden my die ander helffte tegen myn wille ontholt, doer oersaecke dat ick hem in myn breuen geschreuen hebbe, dat de heer Gaspar Cunertorff die ander helffte, soe veel den gommelack bedraecht, toekoempt, twelck ick off myn volmachtiger mydt rechte wyder versoecken will wadt oersaecken Karsten Petersz. op den voernoempden Cunertorff toe spreken hefft. Derhaluen soe sall dit maer verstrecken an Karsten Peterss tot quitantye van die helffte, van soe veel den gommelack bedraecht. Jn kennisse der waerheyt soe hebbe ick dydt geschreuen vnde met myn eygen handt onderteeckent. Jn Luebeck op huyden den 27 September anno 1581. Jn presentie als getuigen den Eerbaeren Willem Amsinck vnde den Eerbaeren Hendrick Torck als getuygen. Onder stondt geschreuen:

Ick Wyllem Amsinck bekenne dit furgeschreuen als getuge waer tho syn. Ick Hinrick Torck bekenne thot tuichnisse dit bauen also waer tho sinde.

J. Stercke, Secretarius Campensis per copiam scripsit et subscripsit.

Kwijting van Simon Cunertorff aan Jan Janssen van geld, betaald ten behoeve van Gasper Cunertorff en heer Jacob Cunertorff, 25 Sept. 1582.

Copia.

Ick Simon Coenretorff lie ende bekenne ontfanghen tho hebben van myn neue Jan Janssen, vanwegen myn broder Gasper Cunertorff, 11 guldens corent a 6 st. br. ende dat tot betaellinghe van wyenschulden, die int erffhuys van onse z. oom Anthonis Glauwe verdroncken bint, daer my broeder Gaspar van betaelt voer twee quoten van sich selffs ende mede voer onsen broeder Heer Jacop Cuenretorff. Actum den 25 Septembris a⁰ 82.

Onderteeckent:

Simon Cuenretorff.

J. Stercke, Secretarius Campensis per copiam scripsit et subscripsit.

Terugvordering van volmacht vanwege Gaspar Cunertorf aan Jan Janssen en vordering van rekening, April 1586.

Copia.

Anno 1586 jn Apryl.

Jck Jan Lwykenss staitdinder, hebbe vanwegen Henryck van Wylsem ails volmachtychger van Jesper Kunderstirff van Jan Jansz. gerychtelyck aiff geesget de proekraiseye ader volmach, de Jan Jansz. hadde van Jesper Kundertirff, wnde hefft rigkschap van Jan Janss geesget wnde soe Jan Jansz. my de vol-

macht nyet wolde oeuergeuen, soe heft Henryck van Wylsem Jan Jansz. laeten biden wnde Jan Jansz. heft my nith mer gestaen daen irst bot.

J. Stercke, Secretarius Campensis per copiam scripsit et subscripsit.

Getuigenis van Gerrit Hellinck en Dirrick Heynck, 16 Aug. 1589.

Copia copiae.

Den xvj^{en} Augusti A^{0} 1589.

Gerrit Hellinck ende Dirrick Heynck met rechte gecitiert ter instantie ende versuecke van Johan Jansz. van Campen, omme op nauolgende materie een kuntschap der waerheyt te geuen, tuygen tsamen nochtans sonderlinghe ende apart verhoort synde, by hoeren gedaenen eede waerachtich te zyne, dat den 13 Augusti lestleeden om elff vhren, als dat veerschip solde affvaeren, sy getugen by den anderen hebben gaen wanderen, aldaer de producent gecoemen is, hun beyde by den mantelen nemende ende heeft Jorien Sticke, die nae Amstelredam varen wolde, by sich geroepen vnde begiert dat Sticke in presentie van hoer getugen verhaelen wolde, gelyck Sticke tegens den producent gesproken, daerop Sticke sachte, dat syn huysfrouwen vader Hans van Elsen schriuent van Hans Snel vuth Lisbona kortelick ontfanghen, dat Symon Cundertorff een memorie van Snell behandet weer om Jan Jansz. auer te leueren, belangende solcke penninghen, berustende onder Karsten Peters

bynnen Lubeck, dat hie die solde vorderen vnd op rekeninghe inholden. Vnde so Jan Jansz. die penningen in rekeninghe nyet nemen wolde, dat hy dan wilde wisselbrieuen passeren, opdat die penningen jngevordert mochten wordden.

Ende de producent vraechde off Sticke nyet en wiste off Snell eenige goederen ader gelt by Symon Cunderturff off anderen op die Nederlanden gesandt hadde, daerop Sticke antwoerde: Neen, want Snell is my schuldich een hondert pondt ofte meer vnde is myn huysfrowen vader Hans van Elsen, wel duysent crusaten schuldich. Seggende wyders, wanneer myn huysfrouwen vader vnd ick eenighe goederen wosten te bekoemen, Johan Snell toebehoerende, wolden selue onse handen daerop leggen; begerende mede dat men ditselue secretelyck holden wolde, ten ware Jan Jansz. daer merckelyck an gelegen waer, wolde hy tot allen tyden getuchnisse daervan geuen. Sonder argelist.

Jurauerunt coram { Jorgen van Inghen. / Jan Jansz. }

Geschreuen vuth het Bouck van getuchnissen der stadt Campen, by my Stercke, Secret.

Per copiam copiae scripsit et subscripsit,

Stercke,

Secretarius Campensis.

———

551

Schrijven van Schepenen en Raad van Campen aan Rutger Hudde te Amsterdam, 30 Mei 1590.

An den E. Rotger Hudde
binnen Amsterdam.

Ersaeme, wyse voirsichtige jnsonders gunstige gude vrundt. Wy kunnen V.E. niet verholden, welcker gestalt sekere saecken ende differenten tusschen onsen burgeren Johan Janss ende Henrick van Wilsum voir onsen gerichte alsnoch nyet eyntelicke gedecideert sinnen hangende, betreffende etlicke rekeningen ende contre-rekeninghen van Portugalloessche koopmanshandel ende societeit ader Masschapie, jn welcken saeken wy vpten 24 dach deses maents Martij hebben gedecreteert, dat durch ons tot costen van parthyen twee offte dree onparthyege coopluyden vth Hollandt, alhier binnen dese onse stadt Campen verschreuen sullen worden, om jn conformiteyt der sententien by ons in deser sacken affgegeven, die rekeninge ten beyden syden bygebracht in anhoerent van onsen gedeputeerden to visiteren ende to liquideren, om volgentz gedaen te worden nae behoren. Is demnae onse vruntlick begeren, dat V.E. mit noch twee andere coopluiden van Amsterdam, die Portugalloesche coephandell gepleecht hebbende, oft sich des verstaende ende ommers deser sacken ende differenten gantz onparthyich wesende (den welcken wy seer vlitich begeren V.E van onsentwegen hieromme begroeten ende hiertoe neffens V.E. bewegen willen) sich mitten alderiersten (dat het moegelick sall kunnen syn) herwertz by ons willen vernoegen om die voersz. rekeninghen (woe boeuen verhaelt) toe visitieren ende to liquideren, daer mit parthien ten spoedichsten ge-

scheiden moegen worden. Wy staen daervoer jn ende versekeren V.E. ende den anderen beyden coopluyden in cracht deses, dat de oncosten by denseluen om deser saecken gedaen ende alnoch te doen, stracx wederomme alhier ontrichten ende ter gueder benoegen vuldaen sullen worden, wie sick des eyget ende geboert, mit behoirlicke danckbaerheyt. Ende hoewel wy ons des alsoe gantzlick verclaeren, begeren nyet toe min hier op V.E. weder beschreuen antwoort by brenger deses, daer nae sich onse gedeputierde (ter saecken geuoecht) moegen verdich holden. V.E. hier mit in schutz des Almachtigen beuelende, datum Campen den 30 Maij a° 1590.

V.E. guetgunstige
B., S. ende R. der stadt Campen. [1])

---

[1]) Minuten XI, f° 231*.

BLADWIJZER.

A.

B.

D.

E.

H.

I.

J.

K.

L.

M.

N.

O.

P.

Q.

R.

S.

T.

Y.

Z.

VERKLARENDE LIJST VAN VREEMDE WOORDEN.

A.

Aca, blz. 135, el.
Acabados, blz. 173, afgehandeld.
Acabeiren, blz. 60, 77, 82, acabar klaar maken, tot een eind brengen.
Acadeiren, blz. 287, acadeirar, bijstaan, steunen.
Acertado, blz. 144, verstandig.
Acerto, blz. 43, berekening.
Acrediteiren, blz. 101, accreditar, crediteeren.
Aderencia, blz. 142, aanhankelijkheid.
Adretura, blz. 32, 62, 141, aderitura, aderechura, blz. 141, adireitura, langs den rechten, kortsten weg.
Adviso, blz. 337, raad.
Alargo, blz. 145, mas alargo, op grooter schaal.
Alcauseiren, blz. 61, 120, 145, alcauçar, verkrijgen.
Alfandiga, blz. 109, 225, 234, 244, alfandega, tolhuis.
Allargiren, blz. 280, alargar, uitweiden.
Almosin, blz. 206, 225, 234, armazem, magazijn van voorraad voor 't leger.
Alquir, $^1/_{60}$ van een moio.
Amisidade, blz. 236, 405, amizade, vriendschap.
Ansencia, blz. 150, afwezigheid.
Antes, blz. 157, eerder.
Apalpar, blz. 24, rekken.
Apartament, blz. 265, apartamento, verwijdering.
Apparato, blz. 283, toerusting.
Appartieren, blz. 174, apartar, scheiden.
Appresenteiren, blz. 146, apresentar, aanbieden.
Appuntamentos, blz. 244, apontamento, afspraak.
Aprobecheiren, blz. 44, aproveitar, gebruik maken.
Apunteirt, blz. 194, apontar, aanwijzen, aantoonen.
Armiren, blz. 187, 188, armar, gereed maken.
Aroka, blz. 177, $^1/_4$ quintal.
Assento, blz. 25, zetel.
Assignatio, blz. 181, 185, assignaçao, aanwijzing.
Atineiren, blz. 54, atinar, gissen.
Auances, blz. 155, voordeelen.
Avansir, blz. 155, avançar, winnen.
Avantagio, d', blz. 227, d'avantajado, om 't voordeel, in 't belang.
Avarie, blz. 319, avaria, zeeschade.
Averto, blz. 145, advertir, bekend gemaakt.
Avieiren, blz. 133, aviar, voor de reis uitrusten.
Avisade, blz. 236, 269, avisado, verstandig.
Aviso, blz. 7, 163, 255, por aviso, tot naricht.

B.

Barghiers, blz. 308, barganha, venters.
Bartonen, blz. 13, et passim Breton, Bretagner.
Bastiren, blz. 9, 182, 184, bastar, voldoende zijn.
Bommeria, blz. 150, bodemerij.
Bonacento, bl. 53, a bon assento, op goeden grondslag.
Bota, blz. 103, ton.
Botiqua, blz. 289, botica, winkel.
Brevidade, blz. 8, 22, 146, 227, kortheid.

C.

Cabessa, blz. 417, cabeça, hoofd.

Cabydal, blz. 75, cabedal, kapitaal.
Calda, blz. 29, 42, suikersap.
Camberen, blz. 16, cambiar, wisseltrekken.
Cambio, blz. 147, 200, 201, 345, wissel.
Campanil, blz. 181, 183, 228, 249, 281, 310, klokspijs.
Candal, blz. 346, lees cabdal, kapitaal.
Cardomomo, blz. 50, 344, cardamomo, cardamon.
Caresceiren, blz. 349, careceér, gebrek hebben aan.
Carga conta, blz. 6, vrachtrekening.
Cargason, blz. 19, 67, 124, 154 enz., carregaçao, scheepslading.
Carregieren, blz. 513, carregar, belasten.
Cartal, blz. 78, carta, schrijven.
Caso, blz. 24, 173, 201, in todo caso, in elk geval.
Catif, blz. 143, captivo, gevangen.
Cattivos, blz. 169, 201, 207, licht geld.
Causa, blz. 23, 76, multas causas, vele reden; blz. 244, justas causas, goede reden.
Caxa, blz. 103, caixa, kist.
Certesa, blz. 235, zekerheid.
Certidon, blz. 514, certidao, getuigenis.
Cettyl, blz. 362, penning, tot op een penning.
Cidade, blz. 259, da cidade, fino, uit de stad, fijne soort.
Cimhado, blz. 407, cunhado, zwager.
Cobrar, cobreren, blz. 6 en elders, innen; cobransa, inning.
Commercia, blz. 150, commercio, handel.
Commodidat, blz. 31 a —, bij gelegenheid.
Comodo, blz. 161, gemak.
Compania, blz. 58, 180, gezelschap.
Complirt, blz. 6, 59, 190, behagen.
Concencia, blz. 145, consciencia, nauwgezetheid.
Conserto, blz. 540, overeenkomst.
Condaet, blz. 138, condado, graafschap.
Conjunctura, blz. 44, 62, 107, 190, 194, 348, omstandigheid.
Conserva, blz. 33, 170, 266, conserf.
Consolaçao, blz. 401, troost.
Consuelo, blz. 192, consolo, troost.
Conta, blz. 12, 30, 59, 155, rekening.
Contado, blz. 120, 159, contant.
Contentamente, blz. 88, 225, tevredenheid.
Contractacio, blz. 315, contrataçao, de monopoliepacht.
Contratadores, blz. 43, 45, monopoliepachters.
Corriren, blz. 273, correr, loopen, zamengaan met.
Cravo, blz. 24, cravo da India, nagelen.
Cruda, blz. 28, Hollandsch lijnwaad.
Cruwe, blz. 237, wreed.
Cubierta, blz. 28, 159, 247, 279, coberta of cuberta, briefomslag.
Cubransa, blz. 171, cobrança, inning.
Cumpriren, blz. 75, cumprir, vervullen, nakomen.
Cumprymento, blz. 85, comprimento, hoffelijkheid.
Custe que custar, blz. 170, het koste wat het koste.

D.

Dectruccion, blz. 143, distruiçao, verwoesting.
Degracatia cara, blz. 144, degradaçao a cara, verlaging is in uitzicht.
Degusteiren, blz. 32, 114, degustar, afzien van.
Desbarate, blz. 64, desbarato, nederlaag, verwarring.
Descombar, blz. 30, inwisselen.
Desconfiado, blz. 151, wantrouwend.
Desgustoso, blz. 108, afkeerig van.
Deslinderen, blz. 267, deslendar, afwikkelen.
Despachados, blz. 142, 157, 163, 182, 207, dispachado, spoedig.
Despacheiren, blz. 165, despachar, spoedig afzenden.
Despacho, blz. 152, bericht, mededeeling.
Despacio, blz. 410, despachado, dadelijk.

Detener, blz. 156, inhouden.
Determiniren, blz. 352, bepalen.
Diferentia, blz. 60, differença, verschil.
Diligencia passa scientia, blz. 25, vlijt overtreft kennis.
Diligentemente, blz. 199, vlijtig, ijverig.
Disbratto, blz. 320, desbaratade, verwoesting.
Disbulsiert, blz. 415, of disimbulsiert, vergoed.
Discausados, blz. 25, rustig.
Discause, blz. 59, descauso, rust.
Disconsolado, blz. 237, bedroefd, troosteloos.
Diserto, blz. 285, deserto, verwoest.
Disgostiren, blz. 124, afzien van.
Disgustos, blz. 235, desgosto, onaangenaamheid, verdrietelijkheid.
Dishonera, blz. 236, deshonra, oneer.
Dislealdade, blz. 236, ontrouw.
Dismandiren, blz. 234, afbestellen.
Disobrigiren, blz. 75, desobrigar, ontslaan.
Dispatchado, blz. 225, despachado, spoedig.
Dispesia, blz. 76, despesas, kosten.
Displobirt, blz. 284, despovoar, ontvolken.
Dissimulieren, blz. 355, van handelingen onthouden.
Ditas, blz. 144, schuldenaar.
Ditoso, blz. 145, gelukkig.
Divagar, bl. 18, omstandig verhalen.
Divasse, blz. 35, devassa, gerechtelijk onderzoek.
Divida, blz. 145, 161, schuld.
Droga, blz. 43, specerij.
Dubleiren, blz. 93, duplicar, verdubbelen.

E.

Embrassos, blz. 124, embaraço, beslommering.
Emparcia, blz. 122, zie insarcia.
Empleo, blz. 46, 66, 202, emplego, blz. 341, emprego, inkoop, het besteden.
Empregeren, blz. 6, 132, 156, 163, 243, empregar, aanwenden, besteden.
Encomendiren, blz. 346, aanbevelen, opdragen.
Enconvenda, blz. 80, encommenda, bestelling.
Enterrade, blz. 346, enterrar, begraven.
Enxarcia, blz. 160, 280, zie insarcia.
Escritura publica, blz. 186, autenthieke acte.
Estorbiren, blz. 138, esturbar, verstoren, verhinderen.
Excusado, blz. 182, 289, onnoodig.
Excusar, blz. 17, verontschuldigen.

F.

Falta, blz. 183, fauta, blz. 25, falta, gebrek.
Fama, blz. 349, gerucht.
Fannega, blz. 395, $^1/_{15}$ moio.
Favor, blz. 110, genot.
Fenisceiren, blz. 59. 111, 122, finissieren, blz. 179, 281, 337, fenecer, afmaken. afsluiten.
Fiado, blz. 144 al — op crediet.
Fidalgho, blz. 45, edelman.
Finalmente, blz. 26, 183, 283, eindelijk.
Fingado, blz. 175, fingido, verdicht.
Finiert, blz. 114, findar, beëindigen.
Finidos, blz. 173, geëindigd van findo.
Folie, blz. 38, dwaasheid.
Fora, de, blz. 63, afzonderlijk.
Fustailha, blz. 196, 201, vat, blz. 344, goederen in vaten.

G.

Gamencia, blz. 152, gauancia, winst.
Garbel, blz. 137, 181, 195, ghegharbuleert, blz. 137, 191, uitgezocht.
Garbouille, blz. 137, garabulha, gezanik.
Gasilieren, blz. 59, ghezailliert, blz. 65, gasalgiren, blz. 120, gasilhado, herbergen, huisvesten.
Gastos, blz. 159, 174, kosten.
Gastriren, blz. 182, gastar, gebruiken.

Gatto, come — schuldado, blz. 23, come gato escaldado, als een slim geworden kat.
Geasinierdt, blz. 291, aangewezen, bestemd voor.
Gheacertiert, blz. 99, acertar, slagen.
Gheavadeirt, blz. 275, 276, anaddir, bijvoegen.
Ghecatineirt, blz. 142, geketend, in boeien geslagen.
Gedisimbulsiert, blz. 519, desembolsar, voorschieten.
Gheencammeirt, blz. 45, escombar, inwisselen.
Gejunctiert, blz. 366, verbonden.
Geinvernierdt, blz. 208, invernar, overwinteren.
Gelealdeirth, blz. 79, lealdar, de bestemming of herkomst van goederen bezweeren.
Gelugiert, blz. 417, van lucrar, winst geven.
Gerecouvirt, blz. 530, geïnd.
Ghestrevyrt, blz. 86, estorvar, storen, gestoord, belemmerd.
Gheoperigiert, blz. 345, ten uitvoer gelegd.
Gheprovideirt, blz. 348, voorzien.
Giao, por — blz. 277, misschien por dia, met den dag.
Gummelak, passim = laquere cruda, ongekookte, ruwe hars of vernis.
Gusteiren, blz. 145, 245, 345, gastar, genieten.
Gusto, blz. 161, genoegen.

H.

Hahiende, blz. 192, ainda, nog.
Heransie, blz. 372, herança, erfenis.
Herederos, blz. 513, erfgenamen.
Heredieren, blz. 92, 240, 249, 259, 280, heredar, bekomen, deelen in.
Honor, blz. 61, honra, eer.

I.

Jamas, blz. 151, nooit.
Jenero, blz. 171, genro, schoonzoon.
Imbarquedo, blz. 181, ingescheept.
Imbrulhado, blz. 35, embrulhada, moeielijkheid.
Implege, blz. 113, 169, 260, emprego, het besteden, aanwenden, aanschaffen.
Impregiren, blz. 170, 180, empregar, aanwenden, besteden.
Incommendiren, blz. 171, encommendar, aanbevelen.
Insarcia, blz. 251, sinxarcia, blz. 180, touwwerk.
Integrieren, blz. 129, 289, intregrieren, blz. 366, overhandigen, bestellen, voldoen.
Jogas, blz. 77, joyaes, blz. 152, dubbelen, van wissels.
Jornada, blz. 81, 189, veldtocht.
Junteiren, blz. 110, juntar, bijvoegen.
Jusgieren, blz. 359, oordeelen.

L.

Laca, cruda, blz. 16, 171, ruwe, ongekookte hars of vernis.
Lackar, blz. 50, laca, vernis.
Lackieren, blz. 207, laxar, verminderen, afnemen.
Lancadores, blz. 142, speerlieden.
Laquere, blz. 14, 16, 78, 133, 151, 175, lak, vernis, — cruda, ongekookte vernis.
Largamento, blz. 148 (staat suffamente, foutief) uitvoerig.
Largo, blz. 16, a — lang, largo, blz. 79, 123, 198, 290, 340, uitvoerig, ruim voorzien.
Leal, blz. 5, 170, eerlijk.
Lealdade, blz. 174, eerlijkheid.
Lealdancketo, blz. 356, lealdaçao, beëedigde verklaring omtrent herkomst en bestemming van goederen.
Lembranca, blz. 5, lembrança, herinnering, memorie.
Letracen, blz. 79, letras, wisselbrieven.
Ley, de — blz. 100, 104, 122, 345, naar de wet, naar behooren, mercaduria de ley, courante waar.
Liberamente, blz. 22, vrijelijk.
Libertas, blz. 28, vrijheid.
Limpio, blz. 359, limpido, zuiver.

Litteras, blz. 51 = lettra de cambio, wissel.
Livrança, blz. 64, wissel.

M.

Maceto, blz. 164, maceta, briefpakket.
Managheta, blz. 348, melinghuetta, paradijskoorn.
Manhoso, blz. 51, mangoso, arglistig.
Manual, blz. 348, handig.
Mar, por — e por terra, blz. 19, 27, over zee en over land.
Mas, blz. 154, 174, 182, poco mas o menas, een weinig meer of min.
Marffijn, blz. 314, marfim, ruwe olifantstand.
Mascanados, blz. 348, bruine suiker.
Media, blz. 32, door middel van.
Melasos, blz. 62, melaço, suikersiroop.
Menudericos, blz. 136, meniduricoes, kleinigheden.
Menudo, blz. 41, diminuto, slechts.
Mercaderia, blz. 245, mercaduria, koopwaar.
Meressiren, blz. 183, merecer, verdienen.
Meurecht, meiosrecht, recht van de schatkist.
Mieros, blz. 145.
Minude, por minudencia, in kleinigheden.
Mirabelones, blz. 133, mirabel.
Modo, maat.
Mortorio, in — blz. 147, 173, ongebruikt laten liggen, braak laten,
Moyo, een maat, heeft 60 alkeiren of 877 Amsterdamsche ponden.
Muletten, blz. 308, muildieren.
Mundano, por no es nato — blz. 60, want hij is niet geboren als een man van de wereld.
Mudansa, blz. 87, mudança, verandering.

N.

Natival, blz. 143, nativo, ingeboren burger.
Nau, blz. 16, nao, schip.
Naveghieren, blz. 135, navegar, verschepen.
Nayfes, blz, 139, naife, ruw, ongeslepen.
Necessario, blz. 159, noodig.
Necessidade, blz. 52, noodzakelijkheid.
Necessitados, blz. 180, die gedwongen, genoodzaakt zijn.
Negocio, blz. 38, handel.
Noblesa, blz. 339, adel.
Nomine, por — blz. 149 = por nome, met name.
Novidad, blz. 104, 138, 300, 347, de nieuwe oogst.

O.

Obediencia, blz. 60, gehoorzaamheid,
Obrigason, blz. 75, obrigaçao, verplichting.
Occupados, blz. 110, 138, druk, bezet.
Offensiren, blz. 245, offerecer, aanbieden.
Officios, blz. 110, officios, welwillendheid.
Offresceeren, blz. 147, offerecer, aanbieden.
Ordinariamente, blz. 6, gewoonlijk.

P.

Pagar, de — velar, blz. 163, pagar de veleja, onder zeil te betalen.
Palpirende, apalpar, in 't oog houdende, in aanmerking nemende.
Panella, blz. 374, brooden, nl. suikerbrooden.
Parescer, blz. 147, parecer, meening.
Parseiro, blz. 263, compagnon.
Partes, blz. 52, 155, 277, partijen.
Partida, blz. 304, een loop, een gang.
Partido, blz. 7, 60, 113, 120, gemeenschap, deel.
Patiente per forza, blz. 408, paciente por força, geduld gaat boven geweld.
Patteo, blz. 234, hof.
Pena, blz. 35, straf.
Perda, blz, 152, verlies.

Perdiamente, blz. 181, perdidamente. uiterlijk.
Perdiosos, blz. 142, — maken, weerloos maken, bederven.
Peso, blz. 198, 200, stuk.
Pesoa, blz. 149, pesoa de consensia, een nauwgezet persoon.
Piedade, blz. 17, medelijden.
Pimienta, blz. 145, pimenta, peper.
Pinturas, blz. 117, schilderij, teekening.
Piores, blz. 143 (staat foutief prons), minderen.
Placa, blz. 147, plaga, streek.
Plazer, blz. 63, 145, al prazer, naar wensch.
Poco a poco, blz. 16, 200, pouco a pouco, langzamerhand, voor en na.
Poder, blz. 101, 281, 314, 368, macht.
Podras, blz. 77, podrao, schuldbewijs.
Por una ou autra via, blz. 20, langs den een of anderen weg.
Practique, blz. 319, handigheid.
Pranteiren, blz. 143, prentear, jammeren.
Prasso, blz. 16, termijn.
Pregons, blz. 228, 237, 269, 299, 338, acten en papieren.
Presente, a, blz. 120, 207, 226, 245, voor het oogenblik.
Pressa, blz. 22, vlugheid.
Primor, blz. 61, voorkomendheid.
Pro, blz. 11, pro todo Mayo, gedurende de geheele maand Mei; elders per todo Augusto, blz. 16
Probança, blz. 24, provantie, blz. 264, provança, bewijs.
Procurador, blz. 225, verzorger, hoofd.
Procedido, blz. 227, opbrengst.
Profors, blz. 33, por força, met geweld.
Proposito, a — blz. 144, van pas, tot het onderwerp behoorende.
Propria, in — blz. 469, voor eigen rekening.
Providor, blz. 206, verzorger.
Provieren, blz. 30. 210, prover, voorzien.
Proviment, blz. 417, provimento, voorraad.
Puntual, blz. 145, pontual, nauwgezet, stipt.

Q.

Quando, blz. 291, de — en — af en toe.
Quebra, blz. 129, 181, verlies.
Quater troy guydt, blz. 182, waar, die vier maal een troois pond van 12 ons bij zekere lengte heeft.
Quiete, blz. 315, quietamente, rustig.

R.

Recadiren, blz. 57, 186, 514, arrecadar, innen.
Receber, blz. 160, ontvangen.
Refinados, blz. 103, 310, geraffineerd, gezuiverd.
Remedia, blz. 142, remedio, middel.
Rendas, blz. 400, staatsinkomsten.
Renuntieren, blz. 5, afstand doen van.
Resgatte, blz. 361, terugkoop.
Requeste, blz. 151, 154, requesta, vraag.
Resgateiren, blz. 143, 314, 356, loskoopen, terugkoopen.
Respeto, blz. 130, por buen respeto, om goede redenen.
Responderen, blz. 268, opleveren.
Resposta, blz. 394, 398, respuesa. blz. 294, antwoord.
Retorno, blz. 23, 54, 260, retourzending.
Ribalda, blz. 313, ribalta, omtrek.
Rigor, blz. 24, gestrengheid.
Riscoser, blz. 137, van riscoso, gewaagd.
Risgo, blz. 43, risico.
Robes, blz. 225, van arokas.
Rygor, blz. 345, kracht.

S.

Saccaven, blz. 400, sacada, tribuut, belasting.
Sagke, blz. 313, 351, sacco, plundering.

Saffyren, blz. 270, safar, opruimen, uit den weg maken.
Salvamento, blz. 27, 223, 254, 268, 281, 319, behouden.
Salvo, blz. 167, 169, behouden.
Schuderus, blz. 86, escudeiros, bedienden.
Secken, blz. 259, sec wijn, onversneden wijn.
Secquo, blz. 170, droog, niet in conserf.
Segurar, blz. 9, verzekeren.
Seguro, blz. 262, 296, zeker.
Segurança, blz. 24, borgstelling.
Segurança, blz. 24, borgstelling.
Seguradores, blz. 296, verzekeraars.
Semblant, blz. 165, semblante, schijn.
Servitad, blz. 28, slavernij.
Sogro, blz. 59, schoonvader.
Solemnidat, blz. 338, plechtigheid.
Solta, blz. 40, vrij.
Solteiren. blz. 41, vrij maken.
Soltura, blz. 24, vrijlating.
Soporsota, blz. 33, sopressado, snel.
Speceros, blz. 166, especieros, specerijhandelaar.
Speranza, blz. 22, esperança, hoop.
Spingardas, blz. 142, espingardeiro, musketier.
Streno, blz. 147, streno van gelt, estranho, vreemd van geld, zonder geld.
Substancia, blz. 343, inhoud.
Sy ou de non, blz. 75, antwordt de —, ja, of neen.

T.

Traicion, blz. 147, verraderij.
Tambien, blz. 145, tambèm, tegelijkertijd.
Tanto, por — blz. 147, zoolang.
Tardenca, blz. 38, tardança, vertraging.
Tarmynacyon, blz. 87, regeling.
Tercia, blz. 103, derde deelen, eene zijdeverpakking.
Terminason, blz. 76, tarmynacyon, blz. 87, terminaçao, beëindiging.
Terminis, blz. 52, in goede —, termino, omstandigheid.
Terranos, blz. 314, terraças, terrassen.
Todo, con — blz. 87, in 't algemeen.
Tonneladas, blz. 107, 154, ton, scheepslast.
Tormenta, blz. 279, zeestormen.
Totalmente, blz. 152, geheel.
Trabaso, blz. 147, trapaça, bedrog.
Trabulhoes, blz. 269, trabalhoso, moeielijk.
Travalho, blz. 39, travalio, blz. 338, trabalhos, moeite, zorgen.
Tudo e per tudo, blz. 26, alles en bij alles.

U.

Unepaer, blz. 105, eensoortig, gelijksoortig.
Uso, a — blz. 50, naar gebruik.

V.

Vagar, de — blz. 18, 22, traag.
Vale, blz. 145, valer, gelden.
Valia, blz. 12, 78, 119, 245, van kracht, waard.
Valieren, blz. 122, 129, 257, de waarde op iemand verhalen, inzonderheid voor wisseltrekking.
Vandeira, blz. 143, de —, rastreiren. de rouwvlag hijschen.
Vandima, blz. 400, wijnoogst.
Vanergieren, blz. 114, esvariar, lossen?
Vasallo, blz. 143, leenman.
Vente, blz. 152, 191, venda, verkoop.
Verdadero, blz. 348, verdadeiro, betrouwbaar.
Virga, blz. 308, drijfroede.
Viso, a — blz. 4, op zicht.
Vista, blz. 401, a la boa — op het goede gezicht.

VERKLARENDE LIJST VAN OUD-NEDERLANDSCHE WOORDEN.

A.

Affkerven, blz. 301, afsnijden, zeker het hakken van de blokken ruw zout.

Afftoch, blz. 13, 94, aftrek, afzet.

Alleeckewel, blz. 210, allikewel, evenwel.

Al te ants, blz. 291, 293, al te hants, thans,

Anleggen, blz. 30, 61, 90, besteden.

Anslaghen, blz. 291, maatregelen.

Anslan, blz. 7, beslag op iets leggen, vast houden.

Anstodtt, blz. 23, schok, beroering.

B.

Baeckengelt, blz. 466 en passim, belasting op de goederen tot goedmaking van de kosten der bebakening van kusten en stroomen.

Bare reckning, blz. 471, de geldrekening, tegenover de goederenrekening.

Bargen, blz. 204, verbergen, verzwijgen.

Barkasyen, blz. 87, het overschepen in barcken of lichters.

Basterd, blz. 238, een tusschensoort suiker, niet wit en niet bruin.

Bat, blz. 7, te bat nemen, te baat nemen, raadplegen.

Bederf, blz. 218, nood, behoefte.

Begroeten, blz. 551, opzoeken.

Beschicken, blz. 287, bezorgen.

Beslaegen, blz. 127, in beslag nemen.

Betogen, blz. 102, betrokken, afgeloopen.

Betugen, blz. 9, bewijzen.

Beweesen, blz. 127, aangewezen.

Beweisen, blz. 372, aanwijzing doen op.

Bliet, blz. 6, van koorn, rood, niet blank.

Bodt, blz. 257, in bodts, bij gedeelten.

Bomerie, blz. 4, geldleening op schip en lading, bodemerij.

Bordinck, blz. 466, lichterschip; bordinckgelt, lichtergeld voor 't overschepen der goederen uit de schepen in lichters.

Brack, blz. 41, ondeugdelijk, hetzelfde als wrak.

Buyten slapen, blz. 283, 285, van koorn, dat nog buiten moet staan, nog lang aan weer en wind is blootgesteld, zoodat de oogst dus nog onzeker is.

C.

Carteel, blz. 328, een kwart vat.

Corning, blz. 41, van peper, korrelachtig, waarschijnlijk peper waarvan de buitenste schil verwijderd is.

Coyt, blz. 306, een soort bier.

Claer maecken, blz. 546, regelen.

D.

Dach, vp — blz. 207, 215, op termijn.

Doen, van — hebben, blz. 309, noodig hebben.

Drup, blz. 338, een onkruidzaad tusschen de rogge.

Durcop, blz. 226, duurkoop, duur.

F.

Fardeel, blz. 150, een vierendeel.

G.

Gebeiden, blz. 2, aanbevelen bij.
Gebleuen, blz. 515, goederen die — zijn, verloren zijn geraakt.
Geboirlich, blz. 530, behoorlijk.
Gheconcludert, blz. 282, tot een eind gekomen, afgesloten.
Geembargerdtt, blz. 110, in beslag genomen.
Ghehoert, blz. 5, sal in geine rechten — wesen, men zal er in rechten niet op letten.
Geloff, blz. 224, crediet.
Gelouen, blz. 72, ick geloue hem = ik beloof hem.
Ghemarmiert, blz. 195, gemarmerd, bont.
Ghemengt, blz. 151, vereenigd, in zaken betrokken.
Ghenut, blz. 32, gebruikt.
Gheraeden, blz. 211, qualicken — slecht beslagen, slecht geslaagd.
Geremateirt, blz. 468, geremitteerd, overgemaakt.
Geren, blz. 131, gaarne, gemakkelijk.
Gheschansiert, blz. 408, beschadigd.
Ghescyn, blz. 206, schijn, vooruitzicht.
Gesein, blz. 243, gezien, men ziet in.
Gestift, blz. 97, gestijfd, gestegen.
Getrocken sin, blz 77, in trek zijn.
Gicht, blz. 3, beëedigde verklaring.
Glasich, blz. 13, 132, glasachtig, hard.
Grodtt ghelt, blz. 273, veel geld, duur.
Graen, blz. 226, een grein.
Grove waer, blz. 5, grove goederen, als granen, ijzer, hout, touw enz.
Grusam, blz. 247, 283, gruwzaam, hier eene versterking van veel, heel veel.
Guydt doen, blz. 519, vergoeden.

H.

Harwerst, blz. 268, 297, verleden, herwaarts.
Herpgelt, blz. 463, eene belasting op de goederen bij invoer of lossing, waarvan de beteekenis mij onbekend is.
Hof, blz. 284, buitengoed, landgoed.
Holdende an, blz. 546, gericht aan.
Hooftsweire, blz. 290, hoofdbreken.
Houde, blz. 166, oude.

I.

Ingaende breive, blz. 26, inkomende brieven.

J.

Jagen, blz. 1, bij elkander brengen.

K.

Kentschap, blz. 8, bekendheid.
Klaeren, blz. 91, 129, 173, afrekenen, tot effenheid brengen.
Kogk in 't ciffere, blz. 416, nul in 't cijfer, een koek in 't cijfer?

L.

Lackieren, blz. 207, verminderen, eigenlijk lekken, inkrimpen.
Landtsaem, blz. 308 — ware, waar die men slechts langzaam kan afzetten; lancsam gelt, blz. 249, geld dat eerst langzaam binnenkomt.
Last breecken, blz. 4, zijn lading aanbreken.
Lastgeld, blz. 462, 463, een heffing van de ladingen in den Sond.
Ledich, blz. 77 — sitten, stil.
Levedage, blz. 85, vns —, ons leven lang.
Live, blz. 256, met live — behouden, blz. 346, in persoon.

M.

Marricsganck, blz. 16, 74, markganck, blz. 223, naar den gang van de markt, tegen marktprijs.
Mattengeld, blz. 463, matte is een belasting in natura, die van het koorn aan de molens moest worden afgestaan en naar 't schijnt, ook bij uitvoer werd geheven.

N.

Naest 10 of 20 daghen, blz. 79, na tien of twaalf dagen.
Nederslaen, blz. 316, vestigen.
Neit, blz. 1, eigenlijk yet, zonder eyt, zonder iets.
Neu, blz. 212, nieuw, niet nieuw, benieuwd naar iets zijn, ergens geen trek in hebben.

O.

Oeverantwoerden, blz. 183, 242, 270, verantwoorden, overleveren.
Oeverhoep, blz. 341, tegelijk.
Offspan, blz. 19, afspaning, afloop van de veer der roeiriemen.
Ongelden, blz. 448, onkosten.
Ongodtlick, blz. 207, goddeloos.
Onproffyt, blz. 515, verlies.
Ontrichten, blz. 552, uitreiken.
Opgeheven, blz. 313, 351, verheven, tot koning uitgeroepen.
Opgelecht, blz. 84, geborgen, bewaard.
Overschriven, blz. 8, wisseltrekken.

P.

Paelgeld, blz. 448 en elders, een belasting, die in de havens voor 't diephouden van den stroom door schip en lading moest betaald worden, misschien van de palen, waaraan de schepen gemeerd werden.
Parten, sceeps-, blz. 305, scheepsaandeelen.
Pas, wel te, blz. 246, goed gezond.
Ploy, blz. 139, vp sin harden — keren, een moeilijken toestand veroorzaken.
Pondtol, blz. 460, een belasting op ingevoerde goederen.
Priemgelt, blz. 87, 461, eene belasting, die eerst en voor alle andere onkosten voor het opzicht over de lading betaald werd.
Prouven, blz. 154, beproeven, probeeren.
Punten, blz. 137, in goede — staan, in goede orde.

Q.

Quaede siecte, blz. 284, 285, de pest.

R.

Ra, blz. 86, de — yn crus stellen, de ra in 't kruis stellen, ten teeken van rust, rust nemen.
Rabbaut, blz. 221, schoelje.
Roep, blz. 396, vraag.
Rosenobelgelt, blz. 460, een arrha of godspenning, in den vorm van een rosenobel, die bij 't afsluiten van 't contract werd gegeven.

S.

Saen, blz. 113, 114, 133, spoedig.
Sampt, blz. 529, te zamen, met.
Schar, blz. 86, schaars.
Schier of morgen, blz. 180, 263, vandaag of morgen, nu of later.
Secken, blz. 259, secwijn, onversneden wijn.
Sichtent, blz. 41, 134, sedert.
Sienelyck, blz. 103, aanzienlijk, belangrijk.
Smyde, blz. 182, smedig, zacht.
Snavel, blz. 255, haddet schip een — gehadt, had het schip zijn neus gestooten, was het beschadigd.
Sonderlinge, blz. 549, afzonderlijk.
Spit, blz. 284, mit het — gesmeten worden die vant gebraden neit gegeten hebben, schade lijden zonder dat men winst behaalt.
Spicker, blz. 320, 376, pakhuis.
Spreken, toe — hebben op iemand, blz. 547, op iemand een vordering hebben.
Stargke, blz. 270, sterk, jk byn 6 stargken, ik ben zes man sterk.
Stein, blz. 12, een steen, een gewicht, 24 pond.
Stif, blz. 175, vast, van de markt stiuen, blz. 29, rijzen van de markt, tegenover slappen, dalen.
Styl, blz. 287, gewoonte, gebruik.
Sumich, blz. 15, sommige, eenige.
Syn, blz. 258, 299, zin, lust, voornemen.

Synxen of Synghsen, blz. 103, 107, Pinksteren.

T.

The 2 oft 3 jar, bl. 6, tot, of in twee of drie jaren.
Tendel, blz. 32, eindelijk, op het laatst.
Toelage, blz. 460, een accijns.
Tholeggen, blz. 230, gereed maken.
Tonvreden, blz. 99, ontevreden.

U.

Umergelt, een heffing op goederen, waarvan de beteekenis mij onbekend is.
Upslag, blz. 345, opslag, rijzing.
Uytrechten, blz. 99, overhandigen, uitreiken.
Uytredinge, blz. 133, 318, uitrusting.

V.

Vare, blz. 259, ver.
Verbuyten, blz. 81, 173, ruilen.
Verboemt, blz. 219, door bodemerij verbonden.
Verdiensten, blz. 405, 408, 409, vp alle — langs alle wegen, op alle manieren.
Verdominirt, blz. 17, verdaan, verkwist.
Verhouden, blz. 1, ophouden, verblijven.
Verlaeten, blz. 479, vrijlaten, ontslaan van iets.
Verlecht, blz. 482, uitgeschoten.
Verletten, blz. 165, verzuimen.
Vermanen, blz. 185, 355, mededeelen, beweren.
Vermangelen, blz. 71, 83, ruilen.
Verporren, blz. 155, verhandelen.
Verslimmeren, blz. 353, slechter worden.
Vertrekken, blz. 22, uitstellen.
Verwinnen, blz. 360, door procedure uitwinnen, executeeren.
Voercoep, blz. 86, 340, voorkoop, afsluiting van een koopcontract over goederen voor dat deze aan de markt komen.
Voervoerderen, blz. 186, bevorderen, bewerken.
Vrien, blz. 465, bevrijden, ontlasten van.
Vuchteband, blz. 168, fichtenband, vaten met dennen hoepels, kenmerk van een meelsoort.
Vueste, blz. 387, 403, vooreerst, al vast.
Vyctallye, blz. 88, victualie, levensmiddelen.

W.

Watervast, blz. 86, de schepen watervast to maken, ballasten.
Wantslager, blz. 160, touwslager.
Weck, blz. 6, week.
Wis worden, blz. 283, wijs worden, vernemen.
Wijs gelt, blz. 39, wis, zeker geld.

IJ.

IJdel, blz. 122, 137, ledig,

Z.

Zaen, blz. 135, zie Saen, spoedig.

VERKLARING DER PLATEN.

---

1. Facsimilé van den brief van Fernao Rodrigez, tegenover blz. 49, waarvan de inhoud hierachter volgt.

2. Facsimilé van de echterkenning van de handteekening van Gaspar Cunertorf onder diens rekening, tegenover blz. 524.

3. *a.* Fotogravure van het zegel van Gaspar Cunertorf; *b.* geteekende vergrooting daarvan; *c.* facsimilé van de handteekening van Gaspar Cunertorf; *d.* en *e.* fotogravures van twee verschillende zegels van Jan Snel; *f.* en *g.* geteekende vergrootingen daarvan; *h.* facsimilé van de handteekening van Snel; *i.* vergrootte teekening van 't zegel van Speelman; *j.* facsimilé van de handteekening van Speelman.

4. *a.* Fotogravure van het zegel van Hans van Elsen; *b.* geteekende vergrooting daarvan; *c.* facsimilé van zijn handteekening; *d.* fotogravure van het zegel van Kersten Petersen; *e.* geteekende vergrooting daarvan; *f.* facsimilé van zijn handteekening; *g.* fotogravure van het zegel van Henrick van Wilsem; *h.* geteekende vergrooting daarvan; *i.* facsimilé van zijn handteekening; *j.* facsimilé van de handteekening van Berent Rotgerss.

---

al dicho Andres Steuer y a quien el ordinare los dichos 489 qs. de 100 ℔ del dicho brasil y al aue depesar todo lo que ubiere en Brasil para sauer lo que queda y todo lo que tuviere vendido y trocado antes del rreciuo del tahaga mi quenta por que no que dando el rresto del dicho brasil tanta copia lo que faltare para cumplimiento de los dichos 489 quintales quedo obligado a lo cargar y mandar en Amburgo y en Amberes para se le entregar todo el cumplimiento de dichos 489 qs. de 100 ℔ el quintal.

Y quando estuviere entregado se tomora carta para el dicho Gaspar Cornetorf para por ella me dar quitacion publica conforme le tengo firmado, y si faltare auisaran de lo que rreciuio para sauer el rresto y la carta venga por duas vias y he secho este negocio por cerar a quella quenta de Amburgo por no ser buena para que queda, este dinero arriego em Alemquer mas con essa condicion lo tome y contanto nuestro dinar este.

He secho dos deste tener cumpliendo una e a torno valga.

DRUKFOUTEN.

Blz. 13, regel 10 v. b., bartouwen, lees: bartonen.

Blz. 16, in het opschrift 21 Juli, lees: 18 Juli.

Blz. 19, regel 6 v. b., affgelost, lees: affgecoft.

Blz. 24, regel 3 v. b., crano, lees: crauo.

Blz. 39, regel 13 v. o., bartronsche, lees: bartonsche.

regel 16 v. o., bartrone, lees: bartone.

Blz. 46, beneden links op zijde, mamydage, lees: namydage.

Blz. 49, regel 8 v. b., 63 #, lecs: 63 ♉—.

Blz. 85, regel 10 v. o., dachychs, lees: dachlychs.

Blz. 86, regel 13 v. b., so lonen, lees: so connen.

Blz. 99, regel 11 v. b., dcclaratie, lees: declaratie.

Blz. 101, regel 12 v. b., juncgheleyden, lees: jnnegheleyden.

Blz. 120, regel 3 v. b., hansichsiren, lees: fauorissiren.

Blz. 133, regel 6 v. b., Crano, lees: Cravo.

Blz. 136, regel 16 v. b., vere an die, lees: veil andre.

Blz. 137, regel 4 v. o., vermet, lees: verwet.

Blz. 138, regel 8 v. b., nomidad, lees: nouidad.

Blz. 140, regel 6 v. o.. in 't opschrift, te Lissabon, lees: te Antwerpen.

Blz. 143, regel 6 v. b., prons, lees: priores.

regel 14 v. b., decctruccion, lees: destruction.

Blz. 145, regel 8 v. b., hlano, lees: crauo.

regel 5 v. o., js dito, lees: js ditoso.

Blz. 148, regel 12 v. b., suffamente, lees: largamento.

Blz. 150, regel 5 v. o., ansencia, lees: ausencia.

Blz. 151, regel 8 v. b., descontado, lees: desconfiado.

regel 1 v. o., ief, lees: lief.

Blz. 156, regel 4 v. o., gauansia, lees: gamencia.

Blz. 158, regel 2 v. o., Roghenan, lees: Rogheman.

Blz. 159, regel 13 v. b., beeeder, lees: breeder.

Blz. 172, regel 8 v. o., begint Jan Janssen, lees: Jan Snel.

regel 7 v. o., Snel, lees: Janssen.

Blz. 173, regel 13 v. b, alabados, lees: acabados.

Blz. 175, regel 1 v. o., J. Jansen Snel, lees: Hans Snel.

Blz. 177, regel 15 v. b., Stensel, meyne, lees: Stensel Meyne.

Blz. 180, regel 7 v. b., jmparcia, lees: insarcia.
Blz. 181, regel 4 en r. 12 v. b., jmparcia, lees: insarcia.
Blz. 182, regel 11 v. b., cansa, lees: causa.
regel 17 v. b., jmparcia, lees jnsarcia.
Blz. 183, regel 1 v. b., tholt, lees : thot.
regel 5 v. b., companiel, lees: campaniel.
Blz. 186, regel 13 v. o., heft, lees: helft.
Blz. 188, regel 9 v. b., achter geluc;
Blz. 196, regel 5 v. b., calicontsche, lees: calicoutsche.
Blz. 208, regel 8 v. b., geinvervirdtt, lees: geinvernirdtt.
Blz. 228, regel 14 v. b., yan Senor, lees: van Senor.
Blz. 230, regel 2 v. o., onerst, lees: ouerst.
Blz. 232, regel 8 v. o., 8 st., lees 8 gl.
Blz. 238, regel 14 v. b., st., lees: gl.
Blz. 245, regel 2 v. b., mercadanos, lees: mercaderia.
Blz. 256, regel 12 v. b., nach, lees: noch.
Blz. 258, regel 15 v. b., sees, lees: dees.
Blz. 260, regel 6 v. b., oer, moet vervallen.
Blz. 271, regel 6 v. o., refundo, lees: refinado.
Blz. 274, regel 12 v. b., achter causiren moet: vervallen en achter granen ; geplaatst worden.
Blz. 304, regel 1 en 3 v. b, Sleuer, lees: Steuer.
Blz. 367, regel 10 v. b., Johan, lees: Jochem.
Blz. 368, regel 16 v. o., Johan, lees: Jochem.
Blz. 379, in de noot regel 2 v. o., 58, lees: 78.
Blz. 393, regel 2 v. o., ven, lees: van.
Blz. 411, regel 1 v. o., haefer, lees: haesert.
Blz. 525, regel 9 v. o. transimittenda, lees: transmittenda.
Blz. 533, regel 1 v. b., niet, noch, lees: mit noch.
Blz. 540, regel 1 v. o., gomaeckt, lees: gemaeckt.
Blz. 543, regel 6 v. b., jararunt, lees jurarunt.



